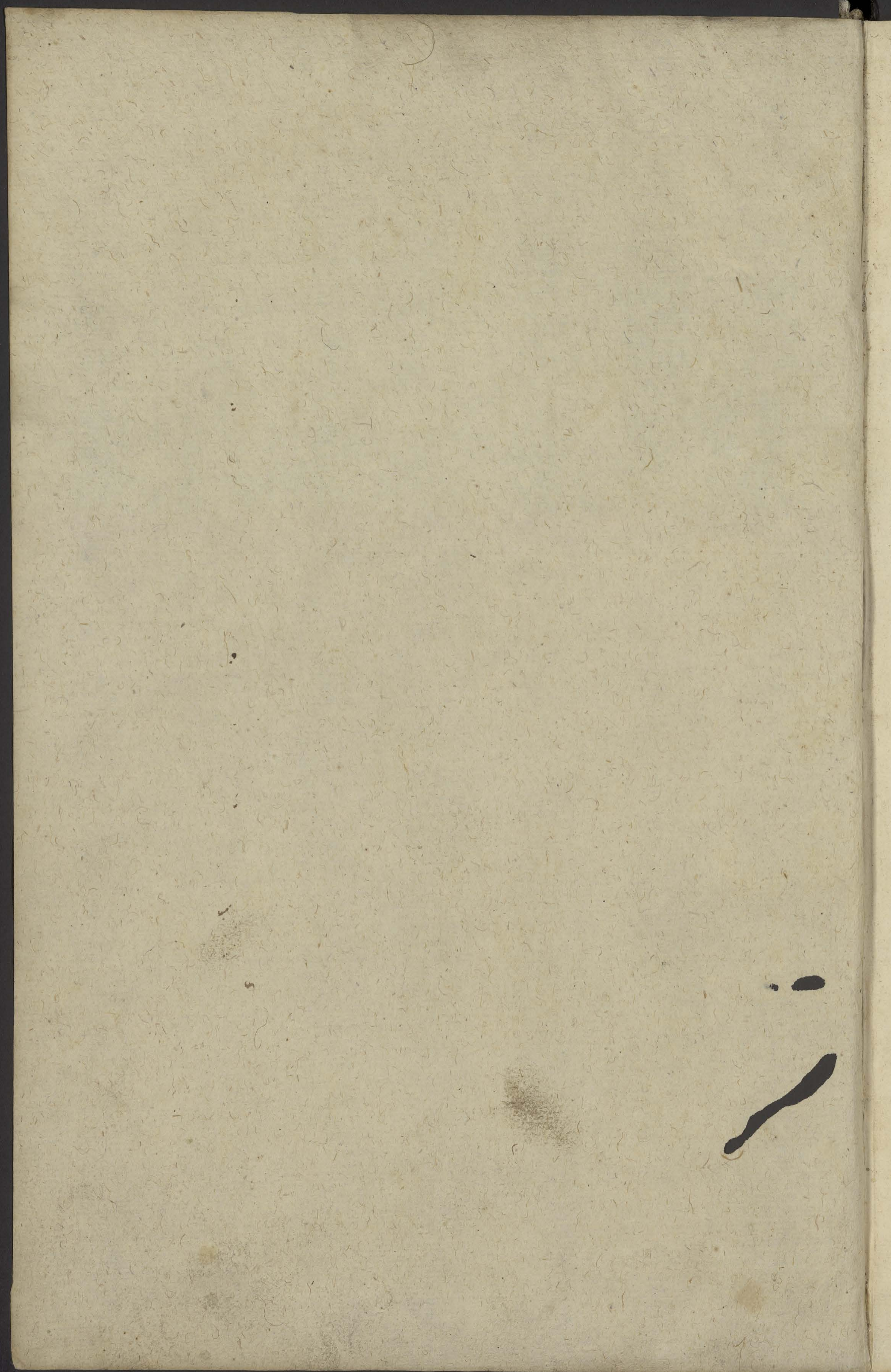

PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ

DE

POENITENTIÆ

VIRTVTE ET SACRAMENTO.

P. THOMÆ MŁODZIANOWSKI, POLONI, SOCIETATIS IESV.

CRACOVIÆ,

Apud ALBERTVM SIEKIELOVIC, S. R. M. Typograph: Anno Domini, M. DC. LXX.

APPROBATIO.

VIdi & legi has PRÆLECTIONES THEOLOGICAS de POENITENTIA, conſcriptas à Reuerendo admodum P. THOMA MŁODZIANOWSKI, SOCIETATIS IESV Theologo & Profeſſore. Inueni omnia Doctrinæ Catholicæ conformia. Autoris, par, vt in alijs operibus, Studium & acumen ingenij; Difficultates Scholaſticas pari claritate proponit & examinat; aliena reijcit modeſtè, ſua definit & confirmat ſolidè. Cenſeo proinde Opus digniſſimum prælo & publica luce. Anno Domini, 1670. die 15. Aprilis.

HYACINTHVS LIBERIVS S. Th: D. Præpoſitus Eccleſiæ SS. Corporis CHRISTI, Canonicorum Regularium, Librorum in Diœc: Crac: Cenſor ORDINARIVS.

Mpr.

FACVLTAS.

R. P. Præpoſiti PROVINCIALIS per Poloniam, Societatis IESV,

ALEXANDER LORENCOWIC, Prouinciæ Polonæ SOCIETATIS IESV, PRÆPOSITVS PROVINCIALIS.

CVm PRÆLECTIONES THEOLOGICAS de Pœnitentia, P. THOMÆ MŁODZIANOWSKI Noſtræ Societatis Presbyteri, aliquot eiuſdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi poſſe probauerint: poteſtate nobis facta ab Admodum Reuerendo Patre Noſtro IOANNE PAVLO OLIVA præfatæ Societatis GENERALI Præpoſito, facultatem concedimus, vt typis mandentur, ſi ijs ad quos pertinet ita videbitur. In cuius rei teſtimonium, has literas manu noſtra firmatas, Sigilloq; noſtro munitas, damus. Cracouiæ 1. Septembr: 1669.

ALEXANDER LORENCOVIC Præp: PROVINCIALIS Societatis IESV per Poloniam.

Mpr.

BEATISSIMÆ

QVIA

SINE POENITENTIA,

PRÆLECTIONES THEOLOGICAS

DE POENITENTIA·

absoluebat

Suum Mancipium.

T. M. S. I.

TRACTATVS I.

DE POENITENTIÆ VIRTVTE.

Materiam de Pœnitentiæ virtute, & Sacramento, explanauit Sanctus Thomas hîc, 3. par. à Quæst: 84. ad 90. Sed ad intuitiuam Theologiam in cœlum euocatus, incepit opus non finiit. Nostra præsens tractatio incipiet à virtute Pœnitentiæ, desinet in Sacramento.

DISPVTATIO I.

DE GENERICIS PRÆDICATIS POENITENTIÆ VIRTVTIS.

Explicabimus in præsenti Disputatione generica prædicata Pœnitentiæ virtutis: id vt fiat.

1. PRÆMITTO I. *Quid
sit naturam rei explicare?*
Quod dico non aliud esse,
quàm interrogationem:
Quid est? & responsionem,
inter se
commensurare, Id verò tali discursu
proponi potest. Quidditas rei & natura
rei, vt suppono ex Philosophicis
2. in idem recidunt, hinc explicare quidditatem
rei, est explicare naturam rei;
explicatur autem quidditas rei responsione
ad interrogationem: quid est? vt
etiam notum est ex Philosophia. Porrò
si vel improportionatã vel diminutam
aut superaddentem responsionem attuleris,
adferes responsionem non
commensuratam interrogationi: nam
3. improportionata non comensurantur.
Et ita non comensuratur diameter quadrati,
costæ quadrati, excessus etiam &
defect⁹ comensurationem excludunt;
si autem adferas responsionem non
commensuratam interrogationi, adferes
non veram, nam veritatem Aristoteles
ad rationem mensuræ reducit.

Iam verò si proportionatè & commensurabiliter
responderis, illa interrogatio
desinet vlterius rogare, habebis
enim possessionem responsionis, si 4.
desinet rogare, conquiescet iam Intellectus
(ex merito vt suppono responsionis)
si conquiescet Intellectus, veritatem
iam assequetur, cùm nonnisi
in hoc secundo entis prædicato plenè
conquiescat, si assequetur veritatem,
iam habebit explicatam rei naturam:
quia veritas est conformitas cum objecto,
ergò vlterius ex vltimo ad primum
explicabitur natura rei verè, 5.
hoc est conformiter ad objectum,
quando erit commensuratio inter interrogationem:
Quid est? & responsionem.

PRÆMITTO 2. *Quot modis possit
explicari natura rei?* Ad quod dico:
Tot modis illam explicari quot modis
respondetur ad interrogationem: Quid 6.
est? de quo discursus talis institui potest.
Interrogatio *quid est?* naturam rei
inquirit; vt dixi Præmisso 1. consequenter
deposcet responsionem per naturam
rei, hinc quot modis respondebis
ad interrogationem: Quid est? tot
modis explicabis naturam rei. Idem
sic aliter proponitur. *Talis debet esse
responsio* qualis interrogatio, nam si non
erit talis, nonnisi materialiter erit re-

7. sponsio, adeoque responsio non erit responsio, & ita v. g. si quæras vbi est Paulus? & respondeas: Est homo, erit nonnisi materialiter responsio, nam non erit formalis. cùm ad prædicamentum formatæ interrogationis de vbi, non possit responderi, nisi respondendo per prædicamentum vbi, *quodsi erit talis responsio* qualis interrogatio, ex prædicato, Talis qualis, orietur relatio similitudinis, nam talitas similitudinē importat. *Si orietur similitudo*, ex talitate interrogationis & responsionis, orietur relatio mutua, nam similitudinem impossibile est non esse mutuam, vt suppono ex cap. ad aliud. *quodsi erit illic mutuitas*, quoties erit interrogatio de natura rei seu *quid rei?*
8. toties debebit esse & responsio per prædicatum: quid est? & explicatio naturæ rei per naturam rei, nam hoc ipso non se mutuo haberent, si non toties explicaretur quidditas rei & natura rei, quoties respondetur per quidditatem & naturam rei. Quodsi vlterius quæras: Quot modis vel interrogatio de Quid rei, vel responsio per Quid rei fieri possit? Ad hoc responsum est jam in Logicis De numero Prædicabilium. Vel enim est Quid cum addito vel sine addito, si sit Quid cum addito erit differentia, si autem sit Quid sine addito, vel erit inadæquatum & erit Genus, vel adæquatum & erit Species; quia verò hæc adæquatio perficitur per Genus &
9. Differentiam, quæ etiam duo respicit Definitio, fit, vt respondere per Speciem sit respondere per Definitionem, consequenter tres erunt modi respondendi ad Quæstionem: Quid est? scilicet per Genus, Differentiam, & Complexum ex vtroque, hoc est Speciem.

EXPLICATVR 3. *Quomodo se habeat anima in formando conceptu naturæ rerū?* Et quidem potissima est difficultas quando formatur cōceptus vniuersalis naturæ rei abstractus à particularibus?

Explicat hunc modum, 1. parte D. 1. Num. 5. Antonius Perez.

DOCET inprimis ille Species constare multis speciebus particularibus heterogeneis, facileque esse Intellectui cum tota hac specie simul operari, sed difficilè esse operari nonnisi cum vna ejus particula: hinc rudiores tales entium gradus non distinguunt, v. g. rationem Entis & rationem substantiæ in aëre, deberent enim operari, non cum tota Specie, quàm habent de aëre quod eis difficilè est. 10.

DOCET deinde: Conuenire eas species in gradibus æq; vniuersalibus & se mutuo excitare, vt vno impetu prodeant ad vnum vehementiorem conceptum vnius gradus vniuersalis, cui postea imponitur nomen, quodque non potuissent facere singulæ partes speciei, faciunt omnes. *Hæc explicatio.*

NON Satisfacit 1. quia dictorum nullam adfert rationem, quæ enim est ratio vniuersalis, quòd cùm vna specie, difficilè sit operari, cum facilius 11. sit exprimere clarè v. g: vnum, quàm decem. Non explicat, quid est hoc vltimas particulas specierū cōiungi, nec est ratio quod vltimæ particulæ specierum coniungi debeant, & quod nonnisi ita coniunctæ prodire in actum vehementiorem possint; quæ item est vehementia in fabricanda vniuersali ratione?

NON Satisfacit 2. quia quamuis & possit & debeat in speciebus illis vniuersalibus concedi virtualis quædam multiplicitas, non absimilis ei quam habet secunda operatio, quæ vnico realiter actu multiplici autem quoad formalitates, & prædicatum & subjectum & copulam attingit, tamen vniuer- 12. saliter (vt videtur intendere præsens doctrina) realiter multiplicitatem specierum in formando v. g. conceptu animalis admittere, nulla est necessitas, immò est necessitas non ponendi eam multiplicitatem, nè multiplicentur entia sine necessitate, si enim indiuisibilis entitas specierum potest concurrere ad formandam cum Intellectu speciem expressam animalis quæ importat vivens Sensitivum ad quid ponetur multiplicitas realis. Deinde non repugnat ex genere suo vt species dentur tales, quarum singulæ natæ sint concurrere ad plures notitias, quales agnoscuntur ordinariè à Theologis in Angelis saltem perfectioribu

13. ribus: ex alia parte non est ratio, semper has species ita realiter multiplices asserere, cur ergò tales esse asserentur?

NON Satisfacit 3. Quia vsus hic specierum heterogenearum, licet sustineri posset circa rationes vniuersales, quæ ratione nostra componuntur ex pluribus formalitatibus, tamen quî duæ heterogeneæ species concurrent, si repræsentari debeat nonnisi homogeneissima & simplicissima formalitas v. g. ratio abstracta ab ente concreto hoc est ipsa entitas?

EXPLICATVR quo modo habeat se Intellectus in formando conceptu vniuersali naturæ rei: nempè eo modo quo explicatum est in materia de vniuersalibus. Ibidem dicta sic vlterius

14. explano. Axioma vniuersale est: Nihil esse in Intellectu quin priùs fuerit in sensu, quod axioma si vt sonat accipiatur apertè falsum aliquid diceret, nam vel, & Angelos & DEVM non cognosceremus: vel vtrumque hoc objectum, sensibile esset; adeoque materiale: accipi itaque debet hoc axioma in hoc sensu: nihil esse in Intellectu, quod non fuerit in sensu; vel quoad se, vel quoad aliquid, ex quo noto processit Intellectus ad formandum conceptum eius, quod nunquam fuit in sensu, ita vt sensu cognitum sit, quasi remotè & inchoatiuè spectans ad notitiam sensu non percepti. Id autem ita perficitur. Producit v. g. vi-

15. siua completa per speciem visibilem impressam visionem materialem, illâ productâ, producitur in anima species materialis deseruiens sensui communi, ad cuius imitationem, producitur iteratò species impressa spiritualis, quæ ipsa complet ad productionem cognitionis spiritualis de eodem objecto saltem transacta cognitione materiali. Rursùs quia hæc notitia v. g. potest esse nonnisi particularis, instituere debet anima comparationē particularium inter se, aduertendo ad differendi & conueniendi rationes. quo posito, procedit vlterius anima ad formandam sibi speciem spiritualem impressam, quæ quia nec idealiter respicit proximè ad aliquid materiale vt species prima particularium; euadit re- 16.
motior à materialitate; euadens remotior à materialitate, redditur perfectior, nam spiritualitas præ materialitate maiorem perfectionem ex genere suo fundat, hinc maior remotio à materialitate, maiorem fundat perfectionem, euadens autem perfectior & remotior à materia, euadit simul vniuersalior, & ita Angeli quò perfectiores, eò vniuersaliori cognitione objecta attingunt; & Deus qui perfectissimus est, vna vniuersali notitia, omnia comprehendit, Quod ipsum in hoc fundatur, quia in genere cognoscendi vniuersalitas noscendi, perfectionem arguit. Porrò quando Intellectus patiens; informatus iam est illa specie, tùm primum procedit ad formandam speciem ex- 17.
pressam ipsius vniuersalis, quæ ipsa species expressa vniuersalis, est cognitio vniuersalis. Hoc totum in compendium sic colligitur. In formando conceptu vniuersali alicuius objecti, vtitur Intellectus specie impressa à se fabricata, quæ nec idealiter quidem respicit proximè aliquid materiale, eaque vtens fabricat conceptum vniuersalem rei seu Speciem expressam uniuersalem. Hæc omnia probata Suppono in Animasticis. *Ex his præmissis.*

Colligi debet, quod in explicanda natura Pœnitentiæ virtutis explicandū sit: Quid sit illa? vt dixi Præm. 1. explicari autem nō potest: Quid sit illa? nisi attingendo genus ipsius & differenti- 18.
am vt explicui Præm: 2. vtriusque autem qua ratione formari debeat conceptus immediatè attigi.

QVÆSTIO I.

An Pœnitentia sit virtus?

Non procedit quæstio vt notat S. Tho: hîc q. 85. a. 1. o, de Pœnitentia sumpta secundùm quod est passio appetitus sensitiui, nam sic intra limites passionis stat: nec item procedit de pænitentia pro sola illius complacentia sumpta, sed procedit de pænitentia in quantum stat in voluntate cum electione operante.

19. # DIFFICVLTAS I.

Defenditur Pœnitentiam esse virtutem.

DICENDVM est, *Pœnitentiam esse virtutē* Est Conclusio S. Thomæ citati contra Hæreticos & Durandum, Caietanum; qui asserunt illam esse virtutem nonnisi secundùm quid.

PROB. 1. Author. S. Scripturæ; quæ pro medio obtinendæ salutis & remissionis peccatorum proponit pœnitentiam, vt Ezech. 18. *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis vita viuet & non morietur.* Idem sæpè docet Trid. quam certè commen-
20. dationem Pœnitentia non mereretur si non esset actio virtuosa.

PROB. 2. modo arguendi quem vocant mirabilem, cuius artificium in hoc stat, vt ex contradictoria quam tuetur respondens, eliciatur contradictoria, quam assumit probandam Argumentans, seu vt loquitur alicubi Perez citatus, vi cuius colligitur Conclusio ex ante opposito Conclusioni. Sic igitur formatur argumentum: Pœnitentia per te non est virtus, ergo pœnitentia per te est virtus. Prob. Consequentia ordinariè, reductione enthymematis in Syllogismum qui habebit hanc maiorem: Quod per te non est virtus, est per te virtus. Totum autem
21. hoc vlterius sic Prob. Quod est principium abolitivum & reparatiuum actionum naturæ Intellectuali dissonantium est per te virtus. Sed pœnitentia quæ per te nō est virtus, est principium abolitivum actionum naturæ Intellectuali dissonantium. ergo pœnitentia quæ per te non est virtus, est per te virtus. Major prob. Quid enim est magis virtuosum, quam quod natum est tollere omne quod contraponitur virtuti, quales sunt actiones disonæ naturæ Intellectuali? Minor autem Prob. suppositione, in qua procedit Conclusio quæ agit de taliter sumpta Pænitentia, nam in multis alijs suppositiobus potest non habere rationem virtutis, & in hac tantum hic & nunc suppositione disputatur: An scilicet sit virtus in quantum tollit illas actiones dissonas. Quod si velis directe illam majorem probare, Quod per te non est virtus per te est virtus, eundem medium terminum sic dispones. Quod per te est abolitiuum & reparatiuum actionum dissonantium naturæ intellectuali, est per te virtus. Sed quod per te non est virtus, est tale principium, dicis enim pænitentiam non esse virtutem, quæ tamen est tale principium, ergò quod per te non est virtus, est per te virtus. Sed ne in assumpta propositione. Quod est principium abolitiuum actionum peccaminosarum est virtus, alicui ratio dubitandi suboriatur, sic vlterius, Prob. si tale principium non esset virtus, & esset tale principium, principium abolitiuum actionum naturæ Intellectuali dissonantium quamuis non esset virtus, & non esset tale principium si nō esset virtus: esset quidem vt tu supponis, non esset autem vt Prob. quia quod est principium abolitivum actionum naturæ intellectuali dissonantium, est principium actionum honestarum non compatibilium cum in honestate opposita, sed quod non est virtus non est principium actionum honestarum non compatibilium cum inhonestate opposita, nam sola virtus tales actiones principiat, vt notum est ex essentia virtutis, ergò quod non est virtus, non est principium abolitivum actionum naturæ Intellectuali dissonantium, ergò vlterius si pœnitentia non est virtus hoc ipso non esset tale principium. Est argumentū in Camestres. Major autem Prob. quia honestum est, quod est causa honoris & honestatis habenti, honestum autem est naturæ Intellectuali, nihil dissonum suæ naturæ operari vel post positam disonantiam actionem restitui in pristinum, quòd autem illud principium sit non compatibile [illegible] turpitudine opposita, Prob. qui[illegible] hoc ipso non esset abolitiuum dict[illegible] turpitudinis si illam compateretur.

22. 23. 24.

Circa modum hunc mirabilis Consequentiæ, duo NOTO. 1. Quod sæpè non tam probet consequentiam

quam

25. quàm conſequens, idque ſæpè videre
erit in aliquibus impreſſis vtentibus⁹
hoc modo arguendi; quod vitium
quomodo effugiatur vide de fide Tr: 1.
Diſp: 4. Quæſt: 1. Diff: 1. Punct: 4.
NOTO 2. Quod hic modus inferendi
in re non plus habeat, quàm ille tritus
modus qui eſt per deductionem ad im-
poſſibile, idem enim eſt dicere: Quod
Pœnitētia quæ per te nō eſt virtus, eſt
per te virtus: ac dicere ſi pænitentia nō
eſſet virtus, & non eſſet virtus & eſſet.
NOTO 3. Immeritò quis argueret
hoc modo argumentandi peti princi-
pium, quia non accipit pro ratione
quod negat reſpondens, neque enim
dicit Pœnitentia eſt virtus, ergò fal-
ſum eſt, quod non ſit virtus; ſed acci-
26. pit quod ille concedit & quaſi ex con-
ceſſo arguit.
CONFIRMATVR 1. Si pænitentia
nō eſſet virt⁹, vel nō eſſet virt⁹, quia pæ-
nitere eſt malū quid, vel quia pænitere
non accedit ad perfectionem virtutis.
Neutrūdici poteſt: nō primùm, quia ſi
eſſet malum, impoſſibile eſſet, abolere
peccatū & reparare malū comiſſum,
quod ipſum Prob. quia hoc ipſum
quod aboleret, aboleri deberet, ipſum
enim illud malum eſſet, & ſicut ſi quod
deberet dealbare denigraret ipſum de-
albari deberet, & ipſum illud quod de-
albare deberet ſi denigraret iteratò de-
albari deberet, & ſic in infinitum: ita
& in præſenti ſi id quod deberet abo-
27. lere ipſum indigeret aboleri, eſſetque
malum; iteratò aboleri deberet. & ſic
in infinitū: donec deueniatur ad abo-
litiuum quod non indigeat aboleri, &
hoc ipſum eſt illa quæſita pænitentia,
quod autem poſſibile ſit tale aboliti-
uum. Prob. & argumento negatiuo
quia non implicat. & inuitatione Sa-
cræ Scripturæ, & Conciliorum; quæ
nos ad impoſſibilia non inuitant. Non
etiam poteſt dici Quod Pænitentia
[illegible]n accedat ad perfectionem virtutis
qu[illegible]unc nonniſi aliquid non accedit
ad pe[illegible]ctionē virtutis quando cōpa-
titur ſecum turpitudinem oppoſitam,
habetque ſe nonniſi per modum in-
choamenti, cui tamen ſuperſtrui ad-
huc poſſet ædificium mali vt patebit
inductione, pænitentia autem non po- 28.
teſt ſtare cum turpitudine oppoſita vt
ex dicendis inferetur.
CONF: 2. argumento S. Doctoris
deducto ex textu Ariſtotelis: Pænitetia
eſt habitus, ſecundùm rectam ratio-
nem electivus, ergo eſt virtus. Conſe-
quentia Prob. nō tantū additione Ma-
joris iſtius: Habitus ſecundum rectā ra-
tionē electiuus eſt virtus; ſed etiā ſibi
propria probatione quæ eſt ſine pro-
batione conſequentiæ explicata Ap-
prehenſio ſola identitatis inter defi-
nitionem & definitum, vt ſcilicet illud
ſit definitum virtutis cui competit de-
finitio virtutis, quam tu cōpetere dixi-
ſti pænitētiæ concedēdo Antecedens.
hoc autem principium de identitate
inter definitionem & definitum eſt 29.
æque certum & clarum: atq; principi-
um: Dici de omni. cui innititur bonitas
conſequentiæ, hinc ſola illa apprehen-
ſio identitatis inter definıonem & de-
finitum mouebit aſſenſum, non poſita
etiā explicata probatione conſequen-
tiæ. Quod autem Pænitentia ſit habitus
ſecundùm rectam rationem Prob. quia
conſonum eſt rationi auferre diſſo-
nantiam à ratione, quod illa facit.
PROB: 3. Concluſio. Qnia nihil
de eſt pænitentiæ quominus ſit virt⁹ vt
patebit ſolutione argumentorum. Ex
altera parte conſiſtit in medio; mode-
ratur enim exceſſum dolendi & remiſ-
ſionem dolendi aufert, eſt item diſpo-
ſitio perfecti ad optimum, quia eſt 30.
principium optimæ operationis in
genere pænitendi. Dicit denique
oppoſitionem expulſiuam inhone-
ſti, &c. ſimilia.

DIFFICVLTAS II.

Soluitur principalis obiectio.

OBIICITVR 1. Verecundia
non eſt virtus, ergò nec pænitentia
Ant. Prob. auth. Ariſt: 2. Eth: c. 7. &
lib. 4. c. vltimo. Conſequ: probatur.
Ideò verecundia non eſt virtus quia
ſupponit turpitudinem vt ait Ariſtot.
Sed etiam pænitentia ſupponit. ergo
etiam non eſt virtus. Reſpondetur
confor-

31. conformiter ad mentem S. Tho. qui quæst. 85. ar. 1. ad 2. verecundiam dicit non esse virtutem quia supponit turpitudinem præsentem, non supponit autem præsentẽ pænitentia: quod ipsum sic explicatur. Præsentia alicuius turpitudinis duplex cogitari potest: Primò vel præsentia pura per modum termini aut objecti, & hæc præsentia non destruit rationem virtutis & ita v. g. affectus in DEO quo vult nè sit peccatum, est in Deo actus virtutis. Item actus quo ego credo Peccatum esse offensam DEI, est actus virtutis, imò etiam actus quo peccator in ipso instanti peccati humiliaret sese & peteret à Deo vt sibi in posterum det maiores vires resistendi, esset actus virtu-
32. tis & tamen hi omnes pro objecto saltem inadæquato respiciunt peccatum, in quibus tamen est reuera inclusa ratio virtutis. Cuius vlterior hæc est ratio 1. quia objectum vel terminus actionis intentionalis non allinit imperfectiones suas ipsi actui, alias esset imperfecta cognitio Angelica vel Diuina noscens Asinum, & cognitio demonstrans errorem non esset scientifica. Porrò quod attinet ad hanc præsentiam per modum termini aut objecti, eam præsentialitatem turpitudinis objecti, & verecundia & pænitentia dicit. Præter hanc autem præsentialitatem per modum termini & objecti, est alia præsentialitas
33. formalis & præsentialitas compatibilitatis qua ratione frigus & calor in gradibus remissis non excludunt suas præsentialitates per compatibilitatem. Et hæc præsentialitas compatibilitatis destruit rationem virtutis, ad eum modum quo desineret esse scientia, & non haberet formalitatem virtutis Intellectûs, si compateretur secum errorem oppositum. Quia verò verecundia ex genere suo & ex definitione sua non importat hoc, vt non compatiatur secum turpitudinem oppositam, sed se habet sicut complacentia simplex in bono, fit vt verecundia ex genere suo non sit virtus. E contra, quia pænitentia ex genere suo & definitiuè importat incompatibilitatem præsentis inhonestatis, fit vt pænitentia ex gene- 34.
re suo sit virtus, non sit autem verecundia. Quod ex genere suo verecundia non dicat incompatibilitatem cum præsenti inhonestate vt dixi, petitur ex definitione eius, quæ est esse timorem infamiæ propter turpe factum: potest autem quis timere infamiam & tamen malè operari, volendo quærere modos occultandi suum peccatum. E contra pænitentia definiuè est Principium abolitiuum actionum dissonantium naturæ intellectuali, & si non diceret incompatibilitatem hoc ipso non esset principium abolitiuum. Quod si hanc ipsam definitionem Pænitentiæ neges, illa ex inferius dicendis Colligetur, & quantum sufficit ad præsens Probari debet vt probari solent aliæ definitio- 35.
nes, in quibus probandis duplex est methodus. Inductio, nam si neges hominem esse animal rationale: inductione id notificatur, vt v. g. Petrus est homo & tamen est animal rationale. Ioannes item & sic de reliquis ergo & homo est animal; Sic etiam in præsenti Actus detestationis abolet peccatum commissum, nam *voluisse peccasse* cum *vellem non peccasse* non se compatiuntur. Actus propositi abolet peccatum comittendum, & actus quo dico: volo hîc & nunc non peccare; tollit præsentem voluntatem peccati, & isti omnes actus sunt Pænitentiæ, ergò apparet quod etiam pænitentia 36.
vt sic, sit principium abolitiuũ peccati.

Alia methodo Probantur definitiones nempè pro fundamento ponendo quod talis definitio non implicet, & ex alia parte nulli conuenire potest nisi huic definito v.g. dicẽdo animal rationale non implicat contradictionem, & hoc animal nullum aliud est nisi homo, ergò necessariò homo est animal rationale, nam definitiones definitis necessario conueniunt. Hanc modum ad præsens applica. Non implicat abolitiuum actionum dissonantium naturæ intellectuali, & hoc non aliud est nisi pænitentia, ergò pænitentia erit dictum abolitiuum.

ADDO, Casu quo v. g. verecundia retrahat

37. retrahat à peccato id esse illi nonnisi per accidens idque propter duo: nam inprimis definitiuè non dicit incompatibilitatem cum peccato, est enim purè timor infamiæ ex inhonesta actione vt jam dixi, si ergò aliquis desistat à peccato ob verecundiam, per accidens id verecundiæ erit. Deinde ex alio titulo per accidens est verecundiæ si non sequatur peccatum, quia id fit non præcisè vi motiui quod respicit, sed potiùs vi determinationis liberæ, eò quòd positâ verecundiâ, postea libertas pro sui dominio determinat se ad non peccandum ad eum modum quo aliquis ad sonum lyræ choreis præcinentem, commouetur ad contemptum mundi; musica enim illa non est ordi-
38. nata ad hunc effectum sed voluntas ex illa occasione assumit sibi aliud motiuum contemptùs mundi, qui contemptus deberet referri potiùs in libertatis plenam determinationem, quàm in illius motiui merita. Quodsi per accidens hoc est illi verecundiæ expellere inhonestatem non potest illa expulsio accidentaria constituere verecundiam in statu virtutis & per se honesti actus. E contra autem quando positis actibus pænitentiæ interdum non sequeretur expulsio peccati, id fieret vel quia actus illi sunt nonnisi simplicis complacentiæ, vel quia nouo motiuo refellitur motiuum præcedens pænitentiæ, hoc autem pænitentiam
39. à ratione virtutis deijcere, non potest. Tùm quia eodem iure etiã & aliæ virtutes à ratione virtutum deijci deberent, nam etjam cùm alijs virtutibus idem euenire potest: Tùm quia quantum est ex illis actibus nati sunt pugnare cum peccato nõ autem cum aliquo nonnisi connexo & separabili à peccato, qualis est infamia quàm formidat verecundia. Cæterùm vereeundia quæ [affi]cet Timor, vt ita dicam Infamiæ ap[ud] Devm, est virtus, quia quousq; stat [n]on refellitur alio motiuo impedit e[sse] peccati.

Plures responsiones ad hoc argumentũ refert & impugnat Lugo D. 1. num. 2. Sed insuper solet ab alijs.

RESPONDERI 2. Ideò verecundiam non esse virtutem, quia potest 40.
stare cùm peccato. Hæc responsio si vt sonat accipiatur.

NON Satisfacit. Tùm quia etiam timor gehennæ potest stare, cùm peccato & tamen timor ille potest esse actus virtutis. Tùm quia hoc ipsum indiget explicari: cur verecundia possit stare cum peccato, non possit pænitentia? Tùm quia etiam actus oppositi in sententia aliquorum possunt secum stare, nec tamen per hoc deijcientur à statu virtutis. Si ergo vt sonat accipiatur responsio non est plena.

RESPONDET 3. Pontius D. 45. hîc, ad quam etjam responsionem inclinauit ante illum Salaz: loqui scilicet Aristotelem de verecundia quæ est passio, non verò actus elicitus nulla autem passio orta ex turpitudine po- 41.
test esse virtus formaliter, quia omnis actus virtutis debet esse liber, nulla autem passio potest esse libera. Hæc responsio.

NON Satisfacit 1. Quia non dat rationem Cur Aristoteles de verecundia hîc loquatur prout passio non autem prout actus elicitus est?

NON Satisfacit 2. Quia non explicat An verecundia prout actus elicitus est, sit virtus vel non? quia etiam timor prout passio est prout item facit trepidare corpus non est virtus, & tamen de cætero timor est virtus. Item ipsa pænitentia vt dicit S. Tho. art. cit. inquantum habet corporalem trans-
mutationem non est virtus: & tamen 42.
absolutè est virtus. quid ergò dicet de illo actu elicito verecundiæ Pontius? Si dicet illum esse virtuosum? contradicet Aristoteli. Si autem dicet non esse virtuosum? redibit argumentum.

NON Satisfacit 3. Quia licet de ratione meriti sit ratio liberi, non tamen de ratione virtutis vt sic: certè enim Devs necessariò detestatur peccatum, & tamen illam detestationem in Deo apprehendimus tanquam actum virtutis.

RESPONDET 4. Dicastillo ex Vasquez Non ideò verecundiam non esse virtutem, quia supponit turpe factum

43. ctum, sed quia verecundia est timor infamiæ, proueniens ex motiuo propriæ æstimationis & honoris: siue talis affectus excedat mensuram rationis; siue non, affectusque ille etiam mediocris non magis inclinat ad malum quam ad bonum. De ratione autem virtutis est, vt ex objecto suo sit bona & nunquam circa obiectum illius censetur nimius affectus. Pænitentia verò quamuis supponat peccatum, semper est actus laudabilis, neque vnquam censeri potest nimius pænitentiæ affectus. Auctoritatem verò Aristotelis, dicit cum Vasquez, non esse curandam, quia nititur falso fundamento, scilicet quòd nemo sit virtuosus nisi qui omnes virtutes habet, qui autem omnes virtu-
44. tes habet non est cur verecundetur.

Hæc responsio.

NON Satisfacit 1. Quia immeritò contrariatur auth. Aristotelis, & si ille errauit, saltem non errauit S. Thom, qui hîc Citato art: dicit verecundiam non esse virtutem quia supponit turpe factum: Aristoteles etiam ipse, quantumuis censuisset de viro probo illum debere habere omnes virtutes, id non officit, nam pro præsenti non videtur loqui ex hoc fundamẽto. Loca autem quæ recitat Dicastillo benè explicari possunt quod scilicet viri probi pudor esse non possit ex eo, quia per actionem dignam pudore, circa actiones morales, distruitur ratio viri probi, si-
45. cut qui in Deo est, peccatum non facit, si enim illud facit, in Deo non est. Alius etiam locus non plus dicit, quàm quòd verecundia non sit virtus, dicit enim absurdum esse, si te virum probum existimes si erubescas quòd turpe egeris. Sed in his locis nihil dicitur de connexione omnium virtutum inter se. Quanquam de coniunctione omnium virtutum non est error Aristotelicus sed Stoicus.

NON Satisfacit 2. Quia supponit doctrinam falsam, quasi scilicet nunquam censeatur nimius affectus circa formale obiectũ honestatis; certè enim liberalitas est virtus quæ versatur circa gratuitam largitionem bonorum tanquam circa formale, & tamen excessus in gratuita largitione bonorum de- 46.
struit rationem virtutis vocaturque Prodigalitas. Rursus habitus scientifici, sunt virtutes Intellectûs, & tamen in illis, excessu peccari potest, addendo prædicatum excedens vel definitioni vel argumento. Denique communis Philosophia semper supponit quod virtus in medio sit & actiones per excessum vel defectum procedentes moderetur: idque expressè S. Tho: hîc docet in o. dum probat Pænitentiam esse habitum virtutis, quia est habitus cum recta ratione electiuus, idque ideò quia facit vt aliquis doleat eo modo, quo dolendum est, & assumat moderatum dolorem. Quî ergò supponet Dicastillo quod circa
ipsam rationem formalẽ honesti obje- 47.
cti non detur nimius affectus? quodsi dicas: hoc ipso quia nimius est, jam non est circa illud formale: dicam & ego: hoc ipso quia verecundia esset nimius affectus, non esset etiam circa obiectum verecundiæ. Et insuper negabo nimium affectum non posse esse circa idem formale licet non modo debito illi formali procedendo.

NON Satisfacit 3. Quia non est ratio cur moderatè appetere vt luceat lux nostra coram hominibus non possit esse virtus, & tamen tunc inuolueretur propria æstimatio licet in illa non sistatur. Item Quamuis verecundia stare possit cum turpitu-
dine opposita, tamen magis jam incli- 84.
nat ad bonum quam ad malum, est enim timor adeòque fuga aliqua, & cum sit timor ex malo, est aliqua licet imperfecta fuga mali. Cur ergo crescere non poterit ad perfectam fugam, adeoque ad conditionem virtutis?

DIFFICVLTAS II.

Solutio aliarum obiectionum.

OBIJCIES 2. Pænitentia non seruat conditiones virtutis, ergò non est virtus. Antecedens Probatur: Nulla virtus supponit exclusionem aliûs, pænitentia supponit exclusionem Innocentiæ ergo &c.

RESPON-

49. RESPONDETVR Distinguendo Majorem: Nulla virtus supponit exclusionem aliûs, quæ sit ratione ipsius virtutis: Cōcedo Majorem. Nulla virtus supponit exclusionem aliûs, ratione extremi circa quod versatur. Nego Majorem. Distinctaq; Minori. Nego Cōsequētiam. Vt explicetur distinctio.

SVPPONO De ratione virtutis non esse, vt si vna attendat vni extremo, alia non possit dari, quæ attendat alteri: nam fieri potest, vt vtrumq; extremum exerceatur laudabili & honesta actione. sic v. g. vnum extremum est Comestio, & alterum extremum est Noncomestio; & vtrumque extremum exerceri potest laudabili actione, consequenter & principia illarum
50. dari poterunt, adeoque virtutes. & ita circa comestionem potest dari virtus frugalitatis; & circa noncomestionem virtus ieiunandi: cùm tamen frugalem esse, non sit ieiunare, nam ieiunare dicit non comestionem, frugalitas autem temperatam comestionem. Item potest exerceri honesta actio vsu corporum; & huius actionis virtus regulatiua est castitas matrimonialis, potest etiam exerceri honesta actio in non vsu corporum: & huius principium datur virginitas. Idemque est reperire in multis alijs virtutibus. *Hoc supposito.*

INFERRI debet: Quòd duplices sint virtutes, quædam sunt quæ at-
51. tendunt extremis quorum vtrumque exerceri potest honesta actione, & tales sunt huius conditionis, vt quamuis se inter se compatiantur, quantum est ex illis, ratione ipsius virtutis, nihilominùs extrema illarum non se compatiuntur. Et sic virtus Castitatis matrimonialis potest stare, cum Virginitate non permixto corporis sexu, vt inquit Ambrosius, sed custodito mentis affectu. Potest item virtus frugalitatis stare cum virtute ieiunandi, virtus liberalitatis cum paupertate. &c. similia, licet extrema illarum non se compatiantur. Ex quo deduces: quòd possit stare virtus Innocentiæ, cum virtute Pœnitentiæ, vt patet in infantibus qui habent vtriusque virtutis habitum infusum, licet postea ratione 52.
extremorum, non se compatiantur quæ sunt: habuisse, non habuisse peccatum. Rursus aliæ sunt virtutes, quæ circa sua objecta ita versantur, vt opposita illis obiecta, non possint exerceri honesta actione, & tales virtutes, se simpliciter compati debent, nec vllo casu supponere sui exclusionem, & sic v. g. Amor Dei; stat cum quibuscunque virtutum extremis, & illa cum extremo Amoris Dei, quia oppositum extremum, quod est odibilitas DEI, non potest vnquam exerceri honesta actione. Porrò cùm extremum, quod est procedere secundùm suppositionem peccati possit, exerceri actione honesta hoc est Pœnitentiæ vt dixi, procedere etiam non 53.
secundùm suppositionem peccati, potest exerceri, actione virtutis innocentiæ, fit vt illis extremis non se compatientibus, compatiantur se tamen virtutes, circa illa extrema versantes. cōpatiantur inquam, quantum est ex illis.

INSTABIS I. Quod conditio virtutis sit, vt haberi possit, quin peccetur, Pœnitentia autem acquiri non potest quin peccetur.

RESPONDETVR, Non hoc sensu Pœnitentia acquiri non potest, quin peccetur, quasi aliquis actum Pœnitentiæ exercendo peccet, id enim destrueret rationem virtutis, sed hoc sensu Pœnitentia acquiri non potest, quin peccetur: quod scilicet procedat Pœnitentia ex supposi- 54.
tione peccati. sed id nego destruere rationem virtutis. Quando autem Durandus dicit: quòd si Pœnitentia esset virtus specialis, tunc qui peccaret & postea resurgeret, foret studiosior, eòque maiori laude dignior; quando inquam ita instat; facilè est dicere: per se loquendo id nōn sequi. nam si commisit peccatum per hoc ipsum demeritus est, & non profecit adeoque nec fuit studiosior in augmento actuum gratiosorum. Qui autem non commisit peccatum, quantum est ex vi statûs quem retinuit. potuit proficere in augmento talium actuum, per accidensque futurum est, si non

 profece-

55. profecerit: in virtutibus autem non attenditur ad ea quæ fiunt per accidens.

INSTABIS 2. Conditio virtutis est: non supponere subjectum sub sibi contrario; Pœnitentia autem supponit peccatum in peccatore; peccatum autem vt potè malum, est contrarium virtuti. Quî ergò Pœnitentia erit virtus?

RESPONDETVR Nullam virtutem supponere subjectum sub sibi contrario, hoc est, quòd nulla sit quæ non tollat quantum est ex illa malum ad quod tollendum ordinatur. sed falsum est, quòd nulla supponat, subjectum sub sibi contrario, quasi nulla supponat malum quod debeat tollere, nam restitutio est actus virtutis, & tamen supponit ablationem alieni.
56.

ADDO Propriè loquendo Pœnitentiæ non est contrarium peccatum, sed potiùs Impœnitentia, quam non est necesse præcessisse. Vnde vlterius.

COLLIGES Pœnitentiam supponere peccatum tanquàm objectum circa quod versatur, & tanquam terminum à se destruendum, eo modo quo forma supponit priuationem tanquam terminum à se formaliter destruendum, sed non supponit tanquam vel partem sui compositiuam, aut tanquam principium sui productivum: & sicut voluntas DEI volentis dare gratiam peccatori, supponit peccatum tanquàm objectum misericordiæ, &
57. tamquàm terminum mediâ gratiâ destruendum, illa tamen misericordia est actus virtutis in Deo. sic etiam in præsenti.

INSTABIS 3. Saltem Pœnitentia est ex suppositione peccati. Ergo non est virtus; nam virtus debet esse per se expetibilis.

RESPONSVM jam est, in quo sensu Pœnitentia procedat ex suppositione peccati. Quòd autem dicitur Pœnitentiam debere esse per se expetibilem, non hunc reddit sensum, quasi virtus debeat supponere malum tanquam terminum tollendum vt iam dixi, sed debet esse per se expetibilis; hoc est habens motivum tale, quod in seipso iucludat honestatem dignam amore, id autem conuenit virtuti, est enim 58.
objectum hoc dignum amore, destruere objecta digna odio adeoque pænitere. Et hæc per se expetibilitas fundat vlterius in sui exercitio delectationem, non quidem affectiuam & sensibilem, nam ieiunare, ieiunandi est virtus: & tamen cum amaritudine sæpe exercetur, sed fundat delectationem appretiatiuam, secundùm quam operans afficitur magis exercito opere, quàm fuisset affectus actione, quæ esset opposita peccaminosè illi suo operi, ipsaque conscientia rectefactorum est illi gaudium & merces. Commodiùsq; sic explicabitur: In quo stet delectatio orta ex hac virtute, non verò vt explicat illam Martinus Perez, hîc Disp. 4. Sect: 1. Dum dicit omnem 59.
habitum operari cum delectatione, quatenùs delectatio significat alacritatem, facilitatem, & opponitur difficultati; reuera enim virtus infusa Pænitentiæ, est virtus; & tamen sæpissimè exercetur non cum alacritate & facilitate. imò non est natus habitus infusus supernaturalis adferre facilitatem, vt suppono ex istis quæ docentur in materia, de Supernaturalitate in communi. Ex sensu autem in quo concessimus Pœnitentiam esse ex suppositione peccati; non sequitur, quòd Pœnitentia inclinet ad peccandum: nam inclinat ad suos actus non absolutè efficaciter, sed conditionatè efficaciter. ad eum modum, quo iustitia 60.
restitutiva, inclinat efficaciter ad reddendum alienum, supposita ablatione, non inclinat tamen ad accipiendum alienum. Quod vlteriùs ex eo oritur, quia cùm vtraque hæc virtus ordinetur ad abolitionem termini, in cuius remedium ordinatur, quî desiderabit illum non aboleri, sed poni? & licet quidem Medicus interdum desideret efficaciter morbos possitq; toxicum propinare, vt vocetur curaturus, tamen simpliciter reprehensibilis est, cùmque ars medicinæ non est virtus moralis, poterit tales affectus compati, positoque, quòd ars medicinæ foret virtus moralis, quia ipsa ægrotatio non est quid dissonum naturæ Intellectuali,

61. li, quâ tali, poterit aliquo casu honesta actione intendi ægrotatio. Jam autem Pœnitentia, est virtus, ex dictis, moralis; peccatum autem est semper dissonum naturæ Intellectuali quâ tali, consequenter, nunquam ad peccatum inclinabit pœnitentia; non enim potest inclinare virtus, ad actionem dissonam naturæ Intellectuali, quà tali.

OBIJCIES 3. Virtutis objectum, debet esse bonum; objectum autem Pœnitentiæ, est malum: hoc est peccatum.

RESPONDETVR Huic objectioni fusiùs, vbi agitur; An possint dari actus meræ fugæ in voluntate? pronunc suffecerit dicere: Habitum
62. vnumquemquè idem habere objectum, quod & actus illius, consequenterquè idem dicendum esse de Habitu Pœnitentiæ, actus autem pœnitentiæ respiciunt proximè non peccatum, vt fortè imaginatur objectio, sed honestatem abolendi actiones dissonas naturæ Intellectuali. & quo ex fundamento iustitia restitutiua erit virtus, ex eodem fundamento decidetur Pœnitentiam esse virtutem. Idem alio modo sic soluitur. virtutis pœnitentiæ objectum esse, malum destruendum.

OBIJCIES 4. Virtus non vult DEVM non esse. pœnitentia vult DEVM non esse, ergo non est virtus. Minor Probatur. Vult aliquid impossi-
63. bile, ergo vult Deum non esse. Antecedens est certum, vult enim vt peccatum quod præterijt, non sit. Consequentia Probatur, quia DEVS dicit essentialem connexionem cum creaturis, ita vt ex possibilibus vnâ redditâ impossibili, vel ex impossibilibus vnâ redditâ possibili, DEVS redderetur impossibilis.

RESPONDERI Solet: quòd voluntas tendat in illud impossibile, circumscribendo illud conditione possibilitatis, & quòd possit aliquis affectu positiuo excludere exprimereque se id velle; & non velle, vt desinat DEVS. *Hæc responsio.*

NON SATISFACIT. Tum quia qui dicunt ex impossibili transire aliquid in possibile, circumscribunt illud 64.
conditione possibilitatis, & tamen hoc non obstante sequitur, vi illius suppositionis desinere Deum. Ergo idem hîc dicendum est. Tum quia circumscribere illud impossibile conditione possibilitatis, hoc ipsum est, quod deijcit DEVM ad conditionem desinendi, nam si non circumscriberetur possibilitate, maneret in statu impossibilitatis, status autem impossibilitatis stat cum esse DEI, sed extractum impossibile extra suum statum, hoc ipso deijcit Deum ad conditionem desinendi, planè ac si reuera statum impossibilitatis, impossibile illud mutaret. Tum quia factâ illâ exceptione per affectũ, qui vellet non præterijsse peccatum, si id fieri possit, saluo Dei esse; & non 65.
tolleretur DEI essentia & tolleretur: non tolleretur quidem vt supponitur, tolleretur autem: quia illa exclusione posita, reuera impossibile appetitur vt sit, nempe, vt præteritum non præterierit. Ergo nec facit quominus Deus intelligatur desinere esse, nam ex vi impossibilis, facti possibilis, sequitur Dei non esse. Et sicut dum oppositi supponunt rem impossibilem reddi possibilem, quantumuis dicerent se per hanc suppositionem nolle destruere esse Dei, arguerentur tamen destrure esse Dei illa suppositione, sic & in præsenti. Tum quia ponamus pœnitentem, exclusiuam illam non facere, vt de facto nullus vel Doctorum, vel 66.
indoctorum expertus est, se illam ordinariè facere, numquidnè dicendi erunt voluisse Dei non esse, cum dicebant: *Vellem non peccasse.*

RESPONDERI debet ad hanc objectionem conformiter ad principia vniuscuiusq; Philosophica. Qui connexionem talem non tenuerunt: illos non premit Objectio. In nostris principijs Negatur Minor. Probationi illius, negatur Cõsequentia. Illa autẽ propositio: Deus dicit essentialem connexione cum creaturis. Distinguitur: DEVS dicit essentialem connexionem cum creaturis, attenditurq; in illo actu, *vellem non peccasse*, ad hanc connexionem. Nego. Et non attenditur in illo

actu

67. actu ad hanc connexionem, Concedo. Ergo tunc redditur impoſsibilis Deus, Nego Conſ. Et ratio eſt, quia quamuis Deus dicat eſſentialem connexionem cum poſſibilitate creaturarum, ex hoc in præſenti non poteſt inferri, quòd creatura velit eo caſu Deum deſinere, quod ipſum Probatur. Quia intantum nonniſi ſequitur, Impoſſibili reddito poſsibili deſinere DEVM eſſe, inquantum ponitur ſuppoſitio in eo ſtatu, ex quo ſequitur deſinentia Diuini eſſe, nam in re ipſa nunquam impoſſibile poteſt fieri poſsibile, vel è contra. Sed id merè eſt ex noſtris ſuppoſitionibus. Porrò hæc deſinentia Diuini eſſe intantum ſequitur vi ſuppoſitionis, inquantum attenditur in illa
68. ſuppoſitione ad connexionem DEI cum poſsibilibus vel impoſsibilibus, extra enim hanc ſuppoſitionem, non eſt fundamentum intelligendi Deum deſinere eſſe, cùm ſola illa ſuppoſitio fundet illam conceptionem noſtram, quæ ex illo fundamento oritur, vt concipiat Deum deſinere. quia verò dum peccator dicit: vellem non peccaſſe, non attendit ad connexionem eſſentialem DEI cum poſsibilibus vel impoſsibilibus, non ponitur iam talis ſuppoſitio ex vi cuius deberet Deus intelligi deſinere eſſe. Cæterum per hoc non negatur, quòd cum vult peccator aliquid impoſsibile ſub illa conditione poſſibilitatis, quòd poſtea for-
69. mari poſſit ſuppoſitio, vi cuius conſideretur connexio eſſentialis Dei cum poſsibilibus vel impoſsibilibus: eruique doctrina, quòd ſi præteritum redderetur non præteritum, deſineret Deus eſſe, ſed in illo affectu: *vellem non peccaſſe*, ad hoc non attenditur vti iam dixi.

OBIJCITVR 5. Pœnitentia non eſt abolitiua actionum naturæ intellectuali diſſonantium, ergò non eſt virtus, hoc enim ſolo titulo dicitur eſſe virtus. Antecedens Probatur, quia non poteſt abſolutè pœnitens dicere: *Nolo peccare*, quomodo enim vellet abſolutè non peccare voluntas, cum iam præterierit peccatum, ergò id debet velle nonniſi ſub conditione. Quodſi non poteſt id velle aliter, quàm ſub 70. conditione, ſequitur, quòd non ſit abolitiua actionum naturæ Intellectuali diſſonantium. Quod ipſum Probatur. Quia velle ſub conditione aliquid impoſsibile, vel eſt velle coniungere cum præteritione peccati, negationem præteritionis, vel velle habere poteſtatem, vt peccatum illud non fuerit quod fuit? ſic autem velle, non eſt velle efficaciter, quia eſt velle ſub conditione impoſſibili, & ſimul in ſuppoſitione tollente ſeipſam; ad eum modũ, quo non vult efficaciter dare Petro Paulus centum, ſi Chimæram comederit; nec vult efficaciter abolere peccatum, qui dicit in ſuppoſitione tollente ſeipſam: Si hoc non honeſtum, eſſet honeſtum, facerem illud. Hanc Obje- 71. ctionem variè ſolvunt Auctores, tractantq; de ea ſub hoc titulo: An actus deteſtationis peccati præteriti, ſit Abſolutus, an Condionatus? efficaxné, an inefficax?

RESPONDETVR ad Objectionem. Negando Antecedens. negando item, quòd, ſi dicat conditionatè voluntas, *vellem non peccaſſe*, quòd id velit inefficaciter. quis autem ſit ſenſus iſtius actus? infra dicetur. Inſtantijs in oppoſitum adlatis: Negatur conſequentia. Quia qui dicit Dabo tibi centum ſi Chimæram comederis, non vult illud impoſſibile ſub conditione alicuius poſſibilitatis; & quamuis id vellet ſub conditione poſsibilitatis, nec dum 72. vellet efficaciter dare centum, nam ille actus non eſſet illius energiæ, vi cuius determinaretur volens, ad quærendum media dandi centum. Iam autem qui dicit, *vellem non peccaſſe*, vult aliquid impoſſibile, ſed ſub conditione poſsibilitatis; nec vult illud in ſuppoſitione tollente ſeipſam; & inſuper eſt ille actus talis energiæ, vi cuius determinatur homo ad quærenda media abolendi peccati, & omninò abſtinere ab eodem. Et quamuis non ſit efficax ille actus in hoc, vt faciat præteritum non præterijſſe; eſt tamen efficax *Imprimis*; Quia peccato non retractato quod iam præterijt, opponit actum cum quo impoſsibile eſt ſtare habitualem

73. lem voluntatem peccandi. Item est efficax ille actus in ordine ad præsens tempus, determinat enim quousqué non refellitur, vt homo non ponat volitionem peccandi. *Deniqué* est efficax ad tempus futurum, quia ponit talem actum qui quousqué non retractetur, occupatam tenet voluntatem, nè velit peccare. Vt hæc omnia commodius intelligantur erit.

Punctum Difficultatis I.

*Supponuntur quædam ad hunc
74. actum :* Vellem non peccasse, *explicandum.*

SVPPONO I. Contra Vasquez, posse dari aliquos actus voluntatis conditionatos. Cuius plura loca refert Lugo & Dicastillo in præsenti.

RATIO 1. Suppositi est: Auctoritas S. Tho: quem citat Lugo, quòd sit 1. 2. q. 13. ar: 3. ad 1. Correxit autem eundem Dicastillo quod sit art. 4. & de facto non est nisi art: 5. ad 1. Vbi cùm dixisset : voluntatem Completam esse de possibili ; Incompletam, etiam de imposibili. subdit illam esse talem, *qua scilicet*, inquit, *aliquis*
75. *vellet illud si esset possibile.*

RATIO 2. est. Quia id ex nullo fundamento repugnat, vt patebit solutione paritatis objectæ à Vasquez, & si voluntas Diuina potest aliquid velle sub conditione, vt cùm vult omnes homines saluos fieri, multo magis creata voluntas poterit aliquid velle sub conditione.

RATIO 3. est. Datur in voluntate vis persequendi objectum, prout proponitur ab intellectu, quia si semel habeat hanc vim, non est ratio, cur non habeat illam semper. 1. ex quo fundamento colligitur dari appetitum rationalem, qui est voluntas, ex eodem fundamento colligetur, habere voluntatem, vim proportionandæ appetitionis illi propositioni, vt notum 76.
est reflectentibus ad Animastica. Cùm ergo habeat Intellectus vim proponendi aliquid sub conditione, tanquam bonum ; subnecti etiam debet illi propositioni appetitio rationalis, volens illud bonum sub conditione.

ADDO Experimur nos elicere tales actus : *vellem non peccasse*, quos actus si negaueris esse voluntatis, dicam & ego nullam dari volitionem : & cum dico volo deambulare ; dicam actum hunc esse intellectûs, non voluntatis.

Nequè valet si dicas cum Vasquez: Viderem, audirem, &c. non sunt actus conditionati potentiæ visiuæ vel auditiuæ, sed merè actus Intellectûs,
ergo & actus hic, quo dico : *vellem non* 77.
peccasse, non erit actus voluntatis sed intellectûs. Non inquam valet si id dicas. Quia non ex eo solo sequitur, posse aliquid oculum videre, quia Intellectus proponit videri debere, in hoc enim dependet oculus, vt objectũ sit visibile, dependet item à præsentia objecti, lumine, debitâ distantiâ &c. & non à solo Intellectu proponente. E contra autem, voluntas in suo operari, depẽdet à solo Intellectu præsentante objectum, modò aliunde supponatur paratus Dei concursus, & quia intellectus proponit objecta conditionata, poterit etiam illa appetere voluntas. In idem recidit, quod Alij di-
cunt : Sensus nonnisi circa præsentia 78.
versari, modumqué illorum agendi esse nonnisi ad præsentia, quod autem præsens est, conditionatum non est, iam autem voluntas non est determinata, vt sit nonnisi circa præsentia, aliàs non posset vnquam desiderare, desiderium enim, est non præsentium. Consule Dicastillo Disp. 1. nu. 232. Vbi ostendit ex doctrina ipsiusmet Vasquez, dari in voluntate, actus conditionatos. Ex hoc supposito quod ille actus : *vellem non peccasse*, posset esse actus voluntatis.

SVPPONO 2. Quomodo voluntas se habeat dum intendit aliquid sub conditione. Tripliciter potest aliquid intendere voluntas sub conditione.

79. tione. 1. Non ponendo actum illa conditione significatum, vt cum dicit: vellem tibi dare librum si peteres. quo casu, actus sub illa conditione significatus, est volitio dandi, quæ tunc non est, sed esset si peteret, estqué volitio quæ habet pro objecto volitionem conditionatam, estqué exprimibilis his verbis: volo quod vellem.

2. Potest intendere aliquid voluntas, & quidem efficaciter, ponendo ipsum actum illa conditione significatum, sed non intendendo objectum absolutè, sed sub conditione, exprimibilem tamen per particulam Volo. v. g. volo tibi dare librum si petieris. Quo casu, vult dare librum absolutè, habetqué pro objecto dationem libri, li-
80. cet illi dationi opponat conditionem, quæ est petitio, quæ conditio non est sed esset.

3. Potest intendere aliquid voluntas & quidem efficaciter, idque ponendo ipsum actum illa conditione significatum, ita tamen vt ille actus exprimi non possit aliter, quàm per particulam *Vellem*, v. g. vellem te, qui es simplex Parochus, facere Papam; estqué hic actus similis in omnibus secundo; tantùm in hoc dissimilis est, quòd nonnisi optatiuè exprimi possit. Hic tertius actus est circa aliquid volenti non possibile. Secundus autem est circa aliquid volenti possibile. Et hoc tertio modo procedit
81. ille actus: *Vellem non peccasse*, vt id meliùs intelligatur.

SVPPONO 3. Actum conditionatum ex parte objecti, in re autem ipsa elicitum, posse esse vel circa conditionem possibilem, vel circa conditionem impossibilem; si sit circa possibilem conditionem, potest vt iam prædixi, exprimi per particulam, *volo*. Si autem sit circa conditionem impossibilem, exprimi non potest aliter, quàm per particulam *vellem*.

SVPPONO 4. Cur circa impossibilia non possit voluntas versari nisi per actum exprimibilem per particulam *vellem*? Idqué declaro discursu desumpto ex S. Tho: 1. 2. quæst. 13. ar. 4. o. Particula *Volo*, est signum & nota absolutè efficacis voluntatis, 82.
nam velleitates non exprimuntur per paticulam *Volo*, sed per particulam *Vellem*. Porrò tum est efficax voluntas, quando trahit secum electionem mediorum, nam simplex appetentia finis, tunc promouet operantem ad volendum efficaciter, quando promouet ad electionem vt Suppono ex Animasticis. Iam verò Electio intantum est, inquantum possunt poni media, seu actiones ad consecutionem finis, ordinatæ; quia verò actiones non sunt nisi possibilium: hoc enim ipso impossibile, non esset tale, si fieri posset. hinc fit, vt & electiones non sint nisi possibilium, adeoqué & volitiones simpliciter efficaces, quæ perficiuntur electione non sunt nisi 83.
possibilium, ac quod exinde consequitur, fit vt nonnisi volitiones possibilium, per particulam *Volo* exprimi possint. Quia verò, peccatum quod præterijt, non potest fieri vt non præterierit, nec potest simpliciter fieri vt non fuerit, fit vt volitio quæ intendit (in sensibus explicandis) nè præterierit peccatum, exprimi aliter non possit, quàm per particulam *Vellem*. Idem probatur alio discursu, desumpto ex eodem S. Tho: Tunc est electio, quando est assumptio eorum, per quæ quis possit consequi finem. vt notum est, noscenti naturam electionis. quòd si tunc est electio, cùm est assumptio eorum, per quæ quis possit consequi fi- 84.
nem, fit vt tunc fiat hæc electio, quando assumuntur possibilia, nam per impossibile nemo consequitur finem, habet se enim consecutio finis sicut Conclusio, & sicut Conclusio de possibili non sequitur ex impossibili, ita nec consecutio finis sequitur post medium impossibile. quia verò actus versans circa finem tunc nonnisi exprimi possit per particulam *Volo* quando est finis efficaciter obtinendus; qui cum medio impossibili obtineri non possit, fit vt medio impossibili assumpto, seu voluntate, circa impossile versante, actus illius exprimi non posit per particulam *Volo*, sed per particulam *Vellem*.

SVPPONO 5. Quomodo se habeat

85. habeat voluntas exprimibilis per particulam *Vellem* circa objectum impossibile. Et hic pensandum est, in qua sit classe illa conditio impossibilis? 1. Aliqua sunt impossibilia in re & præsentata vt impossibilia, & talia non merentur vllum prosecutionis actum, quia non ostenditur objectum illo modo esse bonum. 2. Aliqua sunt impossibilia in re, præsentata tamen, vt possibilia. Et talia possunt terminare actum voluntatis. Rursus impossibilia in re, præsentata tamen, vt possibilia, sunt duplicia, vel enim sunt impossibilia ex principijs intrinsecis, adeoquè vel physicè, vel metaphysicè etiam impossibilia. Et alia sunt impossibilia ex principijs extrinsecis,
86. adeoque nonnisi moraliter. Et ita verbi gratia rem factam fieri infectam, repugnat ex principijs intrinsecis, Plebeium autem fieri Regem, repugnat nonnisi ex principijs extrinsecis. Porrò, actus conditionatus circa objectum impossibile, siue ex principijs intrinsecis, siue extrinsecis, dupliciter fieri potest. 1. Vt sit talis qui notet energiam, vim, posse, secundùm quod extendat sese actus, vel ad aliqua in illo objecto impossibili inclusa possibilia: vel ad alia quæ sunt connexa cum illo objecto; quæ tamen voluntas operari possit. Et sic cùm dico: vellem te facere immortalē si possem. Hic actus est circa impossibile physicè:
87. habet tamen energiam efficacis, quia efficaciter vouet plures annos, qui in immortalitate includuntur, & determinat ad quærenda media retinendæ sanitatis amici. Aliûs etiam modi, potest poni actus circa impossibile objectum, siue ex principijs intrinsecis, siue extrinsecis, qui energiam talem non habet, vt si dicerem; vellem tibi reconciliari si Chimæram occideres.

QVOD si quæras, quæ sit nota inuestigandi actus habentis, vel non habentis dictam energiam? Id ex duplici principio colligetur. Imprimis ex ipsa experientia elicientis. si enim eliciens ex vi actûs eliciti, sentiat se moueri ad media &c. erit actus dictæ energiæ. Deinde exinde colligetur: An actus habeat dictam energiam? Quia actus 88.
qui est energicus, illam conditionem impossibilem, vt possibilem appetit, & pro sequitur, actus autem qui non est energicus, refutat potiùs illam conditionem & non appetit, sciensq; non euenturam applaudit sibi tacitè, quòd non sit secuturus euentus, quem sub illa conditione, dicebat se velle.

Punctum Difficultatis II.

Explicatur Natura huius actus: Vellem non peccasse.

EX suppositis, explicatur natura hu- 89.
ius actûs: *Vellem non peccasse.* Actus ille: *Vellem non peccasse* est actus voluntatis vt dixi, Supposito 1. & quamuis sit actus sub conditione, de facto tamen exercetur vt dixi supposito. 2. Exercetur autem sub conditione, quia cùm sit circa impossibile, aliter quàm sub conditione exerceri non potest: vt dixi sup. 3. & 4.

Quia tamen est ille actus circa impossibile, vestitum conditione possibilitatis, poterit adhuc esse talis energiæ & de facto est, vt ex vi illius determinetur pœnitens, ad abolendum peccatum, tam præteritum, quàm præsens, quàm futurum vt dixi sup. 5. Vt au-
tem explicetur: Quomodo ille actus 90.
sit in suppositione impossibili non tamen tollente seipsam?

SVPPONO Quid sit suppositio impossibilis tollens seipsam, & repero ea quæ dixi in Corollario Dialectico circa primam operationem, & Dico: non per hoc suppositionem impossibilem esse tollentem seipsam, quia inuoluit duo contradictoria; imò illa inuoluere debet. Si enim suppositio impossibilis est, hoc ipso quia impossibilis est, debet inuoluere duo contradictoria; nam omne impossibile saltem secundo essentialiter inuoluit duo contradictoria. Itaq; non in hoc stat suppositio tollens seipsam, quia inuoluit duo contradictoria; sed quia idem

91. idem sub eadem formalitate, & immediatè, quod affirmabatur, negatur; ita, vt in suppositione impossibili licitum sit imò & debitum, in re idem, affirmare & negare, sed non sub eadem formalitate, nec immediatè nec per locum intrinsecum. Hinc hæc suppositio v. g. Si homo non esset homo, esset animal Rationale. est suppositio tollens seipsam, negatur enim formaliter & immediatè homo de homine. Quod si dicas: si homo per impossibile esset leo, rugiret; suppositio non tollit seipsam; quantumuis reuera si homo esset leo, hoc ipso non esset homo. Hunc modum explicandi suppositionem impossibilem olim dictum reperio apud Dicastillo hìc
92. D. 4. num. 77. coinciditque cum mente Durandi, qui eam suppositionem appellat non tantùm impossibilem, sed etiam, incompossibilem Ad aliud etiam reflectendum est, nè suppositio impossibilis tollat seipsam, vt supponat aliquam propositionem veram, quæ assumi possit ad faciendum argumentum. & sic hæc propositio: Si homo esset leo, rugiret. est suppositio non tollens seipsam, quia supponit hanc veram: Omnis leo rugit. Hoc supposito: Accedamus iam ad explicandum: quis sit sensus istius actus: *Vellem non peccasse.*

PRIMVS sensus hujus actus; *Vellem non peccasse* est iste; si essem consti-
93. tutus in illa circumstantia, in qua proximè liberum mihi fuit non peccasse, sed eram indifferens ad vtrumque, non determinarem me ad peccatum, quamuis postea proximè determinârim me ad peccatum, maléq; egerim. Quo in casu, quòd suppositio nō tollat seipsā. sic explicatur. Hæc voluntas: *Vellem non peccasse*, potest primò comparari ad instans præteritum, in quo intelligitur commissum esse peccatum, & sic importat suppositionem impossibilem tollentem seipsam, quia importat vt præteritum non sit præteritum, idemque formaliter quod affirmat negat; adeoque illa comparatio ad instans præteritum, facit suppositionem impossibilem tollentem seipsam. 2. Potest comparari ad instans in quo proximè liberum fuit creaturæ determinare sese ad hanc vel illam partem; & 94.
pro illo instanti nondum intelligitur creatura determinasse sese ad peccatum. Hinc si dicat se nolle peccare, non idem formaliter, quod affirmatum est, negabit, affirmat enim nonnisi statum illum indeterminationis, & negat seu non vult statum determinationis, quam habet in præsenti. Nihilominùs hæc suppositio est de facto impossibilis, quia de facto subsecuta est determinatio. Insuper ille actus erit retractativus, quia totus processus illius actus, non clauditur sola relatione ad instans illud primum, sed simul completur dolorosa agnitione eius culpæ, quæ postea est commissa. 95.

SECVNDVS sensus est illius propositionis: *Vellem non peccasse*: vellem quòd suppositio peccati non fuisset; vel vellem quòd actio dissona naturæ intellectuali, à parte rei posita non fuisset, quomodò autem hic sensus non procedat in suppositione impossibili tollente seipsam? inde colligetur: Possum comparare præteritionem cum non præteritione, eamque quæ fuit, velle, non fuisse, & sic erit suppositio impossibilis tollens seipsam. Et 2. possum non comparare præteritionem cum non præteritione, sed supponere vnam nonnisi illius partem, quamuis in re ipsa detur etiam alia, eaque opposita. Quo posito non erit 96.
suppositio tollens seipsam, quia non est suppositio nisi vnius partis: suppositio autem impossibilis debet esse inter duos terminos, quorum vnus tollat alius tollatur, & quamuis in re sit etiam alia pars, non tamen supponitur intentionaliter, habetque se pro suppositione illa intentionali planè, ac si non esset, & cùm suppositio tollens seipsam, debeat esse pro statu intentionali, inter duos terminos intentionaliter repræsentatos, hîc autem nonnisi vna pars intentionaliter repræsentatur, hoc enim nonnisi solum dico: vellem, quòd suppositio peccati non fuisset. fit vt illa suppositio impossibilis non tollat seipsam. Et sicut

97. cut cum dico : si homo esset leo, rugiret. non attendo in leone ad non esse hominis in eo inclusum, ad quod si attenderem, fieret suppositio impossibilis tollens seipsam, sic etiam in præsenti, attendo ad hoc solum, quòd velit nè fieret suppositio peccati, & non attendo quòd fuerit.

Et sicut cum dico : vtinam Petrus non discessisset, non volo vt discessio non sit discessio, sed merè attendo ad negandam suppositionem discessûs, quamuis reuera peractus sit discessus; sic etiam in præsenti : non volo vt præteritio peccati sit non præteritio, sed mere attendo ad negandam suppositionem peccati. Est tamen ille sensus qui involuit aliquid impossibile
98. quia reuera datur à parte rei suppositio peccati transacti.

NOTO, In omnibus his, quando vsurpatur, quòd Pœnitentia & actus illius retractativus exprimibilis per *Vellem non peccasse* sit abolitivus peccati, ly abolitivum non sumitur pro satisfactiuo condignè, censeo enim nullum actum puræ creaturæ posse esse satisfactivum pro peccato condignè. Sed ly abolitivum sumi debet pro eo, quod est oppositum voluntati peccaminosæ, pro quacunq; differentia temporis. indubiè autem ille actus est oppositus voluntati peccandi.

99. Punctum Difficultatis III.

Sensus eiusdem actûs; ab alijs adlati, impugnantur.

EXPLICANT I. Aliqui quòd hujus actus *Vellem non peccasse* sit iste sensus : Vellem conjungere præteritionem peccati cum negatione præteritionis. Hæc responsio firmari posset ex illis, quæ Lugo in gratiam illius, Disp. 4. num. 15. addit : Quòd scilicet possibilis sit talis actus. Quia licet adhuc posita illa conditione objectum maneat intrinsecè impossibile, non tamen repugnat, quòd ali- 100.
quid intrinsecè impossibile ametur sub conditione possibilitatis ; quid enim prohibet vt ego dicam : Si ego possem facere duo contradictoria simul, id facerem ad falsificandum regulam summulisticam. Cujus vlterior hæc ratio adferri potest. Quia sicut sufficit bonitas non absoluta sed conditionata ad amandum, ita sufficit ad hoc ipsum possibilitas sub conditione. Addit Lugo hunc actum fore parum vtilem, quia tum terminaretur ad præteritionem & negationem præteritionis. Vellet enim ex vna parte peccatum fuisse ; & ex alia, vellet illud non fuisse ; quod non videtur sufficere, vt voluntas simpliciter auertatur à peccato, ad eum modum, quo 101.
non videtur sufficienter auerti à peccato præterito, qui diceret : vellem peccare & non peccare. *Hæc Responsio cum præsenti doctrina Lugonis*

NON SATISFACIT I. Quia procedit in suppositione impossibili tollente seipsam, vult enim, præteritionem, & non vult, quia procedit in suppositione hac, vt quod formaliter & immediatè affirmabatur, idem formaliter & immediatè negetur : & sicut si nihil proponeret Intellectus, nihil vellet voluntas; sic nec potest velle negationem peccati in suppositione tollente seipsam, quia illa suppositio est talis, ex qua Intellectus non possit procedere ad proponendam 102.
nolitionem peccati.

NON SATISFACIT 2. Quia rationes pro possibilitate talis actus adlatæ, non conuincunt. Nam si sint duo contradictoria, quæ fundāt suppositionem tollentem seipsam negabitur facilè : quòd possit aliquis velle illa facere ad falsificandam regulam summulisticam. Deinde non potest aliquis ita dicere : Vellem facere duo contradictoria, ad falsificandam regulam Summulisticam, & simul non facere; ad falsificandam. vult enim falsificare eandem. Ergo etiam non poterit dicere : Vellem conjungere præterionem cum negatione perteritionis ; est enim etiam hic supposito tollens seipsam.

103. NON SATISFACIT 3. Quia suppositâ possibilitate dicti actûs, immeritò dicit illum non fore vtilem. Quod ipsum Probatur. Quia immeritò dicit Lugo quòd is, qui vellet negationem præteritionis cum præteritione conjungere, vellet præteritionem, quia illius actus, non alius est sensus, quàm hic: Nollem quod præterjit, fuisse. Hic autem actus non vult præteritionem; ergo neque ille prior.

EXPLICAT 2. Lugo Disp. 4. num. 16. quod huius actus: *Vellem non peccasse*, sensus sit: Si ego haberem nunc potentiam, vt peccatum illud nō fuisset, id facerē, per quod nō vult voluntas conjungere præteritio-
104. nem peccati, cum non præteritione, sed vult simpliciter, quòd non fuisset illud peccatum. Illustratque instantiâ: Quia habeo nunc de facto potentiam, quòd non fuerit in Deo vnquam præscientia absoluta de meo peccato hodierno.

ADDIT Illam voluntatem non esse imprudentem, quia licet feratur in objectum sub conditione impossibili, ipsum tamen objectum secundùm se, posita illa conditione possibilitatis, esset vndequaque, & bonum & possibile. *Hæc responsio.*

NON SATISFACIT 1. Quia non explicat: quî ista suppositio ita sit impossibilis vt non tollat seipsam,
105. nam ly vellē facere si possem vt quod fuit non fuerit. idem formaliter & immediatè negat, quod in alia parte suppositionis erat positum.

NON SATISFACIT 2. Quia actus detestatiui non est iste sensus per Lugonē: vellem conjungere cum peccato præterito negationem præteritionis si possem. ergo neque est iste sensus: Si ego nunc haberem potentiam vt peccatum illud non fuisset: id facerem. Probatur Consequentia. Quia hæ propositiones synonimicè sibi æquiualent. Certè enim termino: si possem, æquiualet terminus: si haberem potestatem. & huic termino conjungerem cum præteritione negationem præteritionis, æquiualet terminus: facerem nè fuisset. Quod ipsum 106.
Probatur, quia illud facerem nè fuisset. idem est, ac: vellem facere, vt quod fuit & supponitur fuisse non fuerit. hoc autem ipsum idem est, ac velle cum præteritione, seu cum eo quod fuit & supponitur fuisse, coniungere negationem præteritionis faciendo videlicet nè fuerit.

NON SATISFACIT 3. Quia illa instantia de Scientia Diuina, non conuincit. Nam ante hodiernam meam operationem, ex vna parte hodierna mea operatio non præcessit, sed tota stat *in* & *pro* hodie. ex alia parte præscientia Diuina non antecedit nisi duratione meam operationem sed supponit. quam determinare vt sic vel ita supponat, est in mea libertate situm. 107.
Consequenter quidquid connexum est cum illa operatione, totum stat *in hodiè*. E contra præteritum iam præcessit & præsupponitur illi actui, quo dico: *Vellem non peccasse*, non est item in mea libertate præteritum facere hodie: nec stat in mea potestate totum illud quod præterijt. Hinc fit vt non possim facere, quod non præterierit præteritum; possum autem facere nè Deus cognosceret, quod cognoscit.

EXPLICAT 3. Dicastillo hîc Disp. 1. num. 254. & ex illo Rolmer dicitq; Prædicti actus sensum esse hunc: Displicet, me peccasse. Hinc.

DOCET 1. De peccato præterito esse displicentiam absolutam. 108.

DOCET 2 Hunc actum displicentiæ, non esse actum qui significetur per illa verba: si possem facere vt peccatum non fuisset id facerem. Rationem dat, quia peccatum hominis, Deo displicet, & antequam fiat & quando patratur, & potest facere Deus vt non fiat, & quamuis sibi in illo displiceat Deus, non tamen hæc displicentia Diuina explicatur per hoc: vellem facere, nè fiat, si possem.

DOCET 3. Displicentiam tantam esse posse offensæ Dei, talem, vt ea existente non possit simul esse affectus voluntatis erga peccatum, adeo vt si res esset integra & non exstitisset peccatum, faceret vt non exsisteret

109. steret aut exstitisset. *Hæc doctrina*.

NON SATISFACIT 1. Quia quantumuis possit elici actus displicentiæ, quo dicatur: Displicet mihi actio præterita, nihilominus potest elici hic alius: *Vellem non peccasse*, quæ enim implicantia in tali actu, quem præcipuè experimur nos elicere? Quod si affirmat illum elici posse? debebit assignari sensus illius legitimus. Jam autem eius Actus qui optatiuè & conditionaliter exprimitur, non potest esse sensus, nisi optativus & conditionalis, vt ita intercedat proportio inter explicatum & explicationem. Non ergo actus illius: *Vellem non peccasse*, poterit esse sensus absolutus. Quod autem addit Rosmer.
110. Illum actum per suam informationem ita afficere subjectum vt reuera tale peccatum non fuisset præteritum si exstitisset, quando fuit peccatum. id nō conuincit. Tum quia tota hìc est difficultas de sensu istorum verborum: *Vellem non peccasse*, non autem de illa informatione qua & quàm efficaci informet ille actus voluntatem. Tum quia si actus detestationis creaturæ mensurari debet ex displicentia Diuina vt illum mensurat Rosmer; sicut displicentia Diuina præsens, circa præsens vel præteritum peccatum non debet per hoc explicari, quòd si illam Deus haberet, peccatum non fieret, verè
111. enim fit vel factum est quamtumuis sibi in illo Deus, titulo sanctitatis displicuerit; ita & displicentia creaturæ de peccato præterito non debet ita explicari, quòd non fieret si fuisset tunc voluntas quæ nunc est. Tum quia tam impossibile est voluntatem, quæ nunc est & opposita illi fuit, tunc fuisse: quàm est impossibile, quod præterjit, non præterjisse. Ergo si Rosmer non est contentus, dicere hujus propositionis: *Vellem non peccasse*, sen[illegible] esse: vellem vt præteritum non esse [illegible]præteritum; nec debet dicere quod [illegible]ud *Vellem non peccasse*. sit explicabile: si habuissem tunc voluntatem, quam nunc habeo non peccassem.

NON SATISFACIT 2. Quia tandem tota hæc illius doctrina deuoluitur ad ea quæ jam sunt dicta. 112.
Nam numero citato explicās, quid sit retractatio? dicit: Retractatio est talis actus vt actum illum priorem peccati destrueret & faceret vt non fuisset si id fieri posset. Quod idem planè est, ac Facerem si possem nè fuisset. Deinde quod dicit ex vi illius actus si res fuisset integra, non esset à me commissum peccatum, sensum reddit ab illo impugnatum. Nam ly: si res fuisset integra, idem est Synonimicè, ac si diceret: si non præterjisset. Et, ly: non esset à me commissum. idem est, ac: non facerem nunc.

NON SATISFACIT 3. Quia illud quod affertur de displicentia Diuina in præsenti locum non habet. 113.
Duplex enim cogitari potest displicentia. 1. Inefficax. Et hæc non attendit ad posse quia nec respicit media. 2. Displicentia efficax. Et hæc necessariò respicit media. cùm in ratione efficacis compleatur ordine illo ad media. Porrò Deus cum sit causa prima & Uniuersalis, propter titulum causæ primæ, non semper efficaciter absolutè detestatur peccatum vt non fiat à creatura, quia vult illam liberè operari. Si autem illi absolutè efficaciter displiceret peccatum, deberet exhibere concursum ad peccatum; adeòque impedire libertatem suæ creaturæ. Quia verò displicentia Creaturæ pœnitentis efficax est, 114.
hinc ad media reflectere debet, & per posse saltem conditionatum exprimi. Quia autem interdum displicentia Diuina, in peccato est inefficax, & non respiciens de se media, nec debet explicari per Ly: possem. Quanquam etiam displicentia Diuina, quam habet de peccato potest explicari sic: Vellem facere, nè fiat peccatum si possem, cum addito saluo titulo Causæ primæ.

Quando autem Deus habet absolutam & efficacem displicentiam peccati, non exprimetur illius displicentia per ly possem, quia quod vult efficaciter, absolutè potest. Nego tamen etiam in Deo displicentiam peccati præteriti exprimi non posse per Ly: si possem

115. si possem. licet displicentia absolutè peccati, ita non exprimatur, Certè enim etiam posse Dei ad auferendam suppositionem præteriti non extenditur nisi sub conditione.

QVÆSTIO II.

De Specialitate Ordineq; Pœnitentiæ virtutis; &, An illa sit de linea Iustitiæ.

QVÆRES I. *An Pœnitentia sit specialis virtus?*

ASSERO 1. *Pœnitentiam non esse specialem virtutem in causando.* Nomine specialis virtutis in causando (si
116. daretur) veniret illa virtus quæ non nisi sub vno principali motiuo actus suos exerceret, & non posset mouere saltem imperatiuè ad actus specie & motiuo principali distinctos. Hac notione vocis posita.

RATIO Asserti est. Quia nulla virtus est specialis in causando. Ergo neque Pœnitentia. Antecedens Probatur. Quia nulla virtus est, quæ non habeat vim imperandi aljis virtutibus vt ponant actus illis proportionatos. Ergo nulla est specialis in causando. Id enim venit nomine talis virtutis. Antecedens proximum probatur imprimis inductione. Nam Charitas
117. potest imperare jeiunium. Et virtus jeiunandi, potest imperare virtuti caritatis; vt scilicet offerat id jeiunium ob amorem. Idem Antecedens exinde Probatur. Quia nulla est virtus ita sibi sufficiens vt possit sola se contra omnes inhonestates tutari, & decorare sese & actus suos quibuslibet ornamentis moralibus. Idem Antecedens sic Probatur. Quæro de hac vniuersali: Omnis virtus respicit omnia motiua. Et: Nulla virtus respicit omnia motiua, quæ harum duarum sit vera, quæ falsa? debet autem alterutra esse vera, vel alterutra falsa. Nam in materia necessariâ vniuersalis alterutra vera est, & ita cum dico: Omnis homo est Rationalis, vel: Nullus homo est Rationalis. pri- 118.
ma est vera, secunda falsa. quæro itaqué illarum duarum priorum quæ sit vera? si prima affirmatiua? ergo nulla est virtus specialis in causando. non enim haberet quod specialiter causaret: cum continendo omnia motiva, possit ex omnibus quoscunqué actus principiare; consequenter habebit se sicut Sol, qui cum sit causa vniuersalis plura causat. Si autem negatiua est vera? Ergo nulla erit virtus specialis in causando, quia non poterit sola elicere actus illorum omnium, nec tamen desunt virtutes, quæ illos actus eliciant.

ASSERO 2. *Pœnitentiam esse specialem virtutem in essendo.*

RATIO est, quia illa virtus est 119.
specialis in essendo, quæ habeat speciale motivum sibi proprium, hoc enim intelligitur nomine specialis virtutis in essendo. Quòd autem pœnitentia habeat speciale motivum innui supra & probabitur inferiùs. Licet autem aliæ etiam virtutes possint detestari peccatum; quia tamen id faciunt ex motiuis proprjis & non ex motiuo pœnitentiæ, bene in pœnitentia saluati poterit specialitas virtutis.

ASSERO 3. *Virtutem pœnitentiæ infusam, esse simplicem qualitatem.*

RATIO Tum quia nulla est necessitas multiplicandi illam per entitates & plures qualitates speciales. Tum quia virtutes infusæ habent se 120.
per modum potentiarum, potentiæ autem vnitatem amant & ita non datur nisi vnus Intellectus. Vna potentia visiua &c. Tum quia Amor inquantum est principium afficiendi bono, & inquantum est principium odiendi odium illius boni; est eadem indiuisibilis qualitas quæ appellatur Charitas infusa. Ergo idem in præsenti dicendum. Ponendo autem Pœnitentiam esse simplicem qualitatem non excludo gradualem intensionem, sed quòd nullus gradus sit, qui ad quoscunque actus concurrere per modum potentiæ non possit.

QVÆRES 2. *An Pœnitentia sit virtus naturalis an supernaturalis?*

ASSERO

121. ASSERO 1. *Posse dari Pœnitentiam naturalem nullo modo respicientem Deum.*

RATIO Asserti est. Quia potest aliquis non aduertere ad aliud, quàm ad præcisam turpitudinem peccati. Ergo & detestari illud. Ergo & dolere de illo.

ASSERO 2. *Posse dari Pœnitentiam quæ respiciat Deum & tamen sit in entitate naturalis.*

RATIO Asserti est. Tum quia possumus amare Deum tanquam summum bonum actu nonnisi naturali. aliàs sciremus nos elicere actum supernaturalem amoris, adeòque nos non esse dignos odio, quia in eo in quo Charitas Dei manet non est peccatum, Ergo & pœnitere possumus

122. propter Deum, actu nonnisi naturali. Et certè potest ratio naturalis si nō dedemonstrare, saltem persuadere probabilissimè: Deum displicere sibi in peccato. Et, quòd peccaminosa actione offenditur. Cur ergo propositionem illam non poterit sequi actus in entitate naturalis? Denique supernaturalitas actûs non desumitur ex motiuo. Ergo fieri poterit, vt aliquis actus respiciat Deum pro motiuo, & tamen sit in entitate naturalis.

DICES Antiquos Philosophos nunquam meminisse pœnitentiæ; Nullo ergo fundamento, dicetur dari posse pœnitentiam naturalem.

RESPONDEO Argumentum hoc

123. nihil concludere, nunquidnè quia antiqui Philosophi Trinitatem non agnouerunt, illâ reuelatâ, non poterit circa illam fieri actus naturalis? Deinde quamvis illi multa de virtutibus disputârint, non est tamen necesse, quòd de omnibus; quia sicut in multis naturalibus errârunt, ita & multa naturalia poterant ignorare. Rursus argumentum est ab auctoritate negatiua. & sicut nullibi illam impugnarunt, [illegible] & nullibi defenderunt. Cur ergo, ex [illegible]c secundo, inferetur illam non dari? [illegible] non inferetur ex primo, dari? Denique dici potest agnitam esse à quibusdam clarè, dicit enim Ouidius.

Sæpe leuant pœnas irataque Numina reddunt,
Cum bene peccati pœnituisse vident. 124.

Ex prædictis assertis: Inferes futuram fuisse pœnitentiam etiam in statu puræ naturæ, hoc enim probant rationes adlatæ.

ASSERO 3. *Pœnitentiam, quæ nunc est sicut oportet ad salutem, esse supernaturalem.*

RATIO est auctoritas Tridentini Sess: 6. Can: 3. *Si quis dixerit sine præueniente Spiritus Sancti inspiratione atquè eius adiutorio, hominem Credere, Sperare, Diligere, aut Pænitere posse, sicut oportet, vt ei Iustificationis gratia conferatur, anathema sit.* Vbi Tridentinum æqualiter loquitur de Pœnitentia ac de Caritate; quæ cum in entitate sit supernaturalis, consimilis supernaturalitas concedi debebit etiam Pœnitentiæ, in ordine ad consequendam Iustificationem. Additur huic auctoritati congruentia. Quia Pœnitentia, est dispositio ad gratiam supernaturalem. vt agnoscit Ecclesia. Ergo debet esse supernaturalis; nam dispositiones, proportionatæ esse debent ei, ad quod disponunt. 125.

QVÆRES 3. *An Pœnitentia sit Iustitia?*

ASSERO 1. *Pœnitentiam Theologicam non esse virtutem Iustitiæ rigorosè.*

Quia interim supponitur inter Deum & creaturam nullam intercedere iustitiam rigorosam.

ASSERO 2. *Pœnitentiam, ex vi sui motiui formalis, quoad id quod dicit clarè, & expressè, non esse vllam etiam latiori modo sumendam Iustitiam.* 126.

QVIA, vt inferiùs dicam, tractando de objecto formali, nullam dicit clarè & expressè æqualitatem Pœnitentia. Et sicut non dicitur latiori modo intercedere Injustitia quando duæ chordæ secum dissonant, ita nec intercedit clarè & expressè Injustitia, cum peccatum dissonum Deo ponitur, ad quod abolendum procedit Pœnitentia.

ASSERO 3. *Pœnitentiam secundùm ea quæ in re dicit & implicitè esse latiori modo Iustitiam*

RATIO est, quia versatur circa actio-

127. actiones, quæ suo modo, sunt factæ contra jus Dei & debitum creaturæ; easquè abolere nititur, adeoquè, in re loquendo, reducere ad eam quam potest recompensationem.

ASSERO 4. *Pœnitentiam in quantum est latiori modo Iustitia non posse reuocari commodè ad Iustitiam distributiuam.*

RATIO est, quia Justitia distributiua attendit ad proportionem geometricam, seu proportionem proportionum, ad quam non attendit Pœnitentia. Quia si attenderet? tunc quæ est proportio culpæ ad pœnitentes, ea deberet esse proportio Pœnitentiæ ad eosdem. Atq; ita qui haberet culpam vt decem intensam, & alter vt centum,
128. tunc habens culpam vt centum, si pœniteret vt decem, non satisfacetet pro culpa, quod falsum est. Rursus Iustitia distributiua non potest esse nisi vnius respectu plurium, potest autem esse vnius nonnisi Pœnitentia respectu Dei.

ASSERO 5. *Commodiùs reuocari posse Pœnitentiam ad Iustitiam commutatiuam.*

RATIO quia hæc est vnius ad vnum, & quia videtur quasi commutatio intercedere; quia pœnitēs tradit actus suos Pœnitentiæ, & Deus cedit iure auersionis. Proportio etiam intercedit cum satisfactione humana, satisfactio autem humana est quædam species commutatiuæ justitiæ. Quan-
129. quam habet etiam proportionem ad Justitiam vindicatiuam, licet non rigorosam: inquantum enim assumit pœnam (vt Pœnitentia verbaliter accepta pœnæ tenentia est) vindicat in se actiones suas, estq; pœnitens sui quodammodo & Iudex & Reus.

QVÆSTIO IIᴵ.

An Pœnitentia sit virtus Theologica?

ASSERO I. *Pœnitentiam non esse virtutem Theologicam.*

RATIO est. Tum quia sensus communis Theologorum, tres non- 130.
nisi agnoscit; idquè exclusiuè quoad alias. Tum quia virtus quæ pro formali non dicit Deum, imò nec pro materiali, non potest esse Theologica, Theologica enim virtus definitiuè, pro formali saltem, debet dicere Deum. Quòd autem Pœnitentia pro formali non dicat Deum, infra probabitur. imò cum detestatur peccatum propter Devm, non detestatur tanquam propter motivum formale, hoc enim spectat ad amorem, sed propter Deum hoc est propter finem cui debetur detestatio. Tum quia si pœnitentia esset virtus Theologica, ex eo esset, quia respiciendo dissonantiam operationis ad Deum prout est natura Intellectualis respicit aliquid connexum 131.
cum Deo, sed id non arguit rationem virtutis Theologicæ, certè enim Religio respicit honestatem cultûs supremæ excellentiæ, quæ honestas respicit Deum. Obedientia item erga Deum, respicit honestatem subdendi sese Dei dominio; & tamen vtrumq; hoc, non est virtus Theologica. Fundatur autem totum hoc vlteriùs, in hoc principio: Quia ad virtutem Theologicam requiritur vt nihil creatum formale illius sit. Consonantia autem actionum nostrarum ad Deum, prout est natura Intellectualis, honestas obediendi & colendi &c. Sunt aliquid creatum, & sicut Conclusio sequitur debiliorem partem, restringitquè per- 132.
fectius ad gradum impefectioris. Ita, & aliquid creatum quod est motivum formale, quamuis illud inuoluat aliquo modo Deum, restringet illud motivum ad rationem Creati. Nec potest assumi pro principio; quòd aliquid connexvum cum Deitate, tanquam cum connotato, statuat rem in ratione Diuinæ, & in ratione motiui formaliter Diuini; aliàs creatura quæ dicit pro termino suæ Relationis Transcendentalis Deum, esset aliquid Diuinum; non tantùm terminatiuè, sed intrinsecè: & quòd pro formali respiceret Creaturam, esset virtus Theologica: quia respiceret id quod dicit connexionem essentialem cum Deo.

ADDO

133. ADDO Commodiùs per nos ſaluari: quî Pœnitentia non ſit virtus Theologica, quàm ſaluetur per hos, qui pro formali, aſſignant æqualitatem ad jus Diuinum, quâ Diuinum. Quia illa æqualitas, quæ importat aliquid creatum, videtur eſſe in illorum principijs pro materiali; jus autem Diuinum, quâ Diuinum, pro formali: quod ipſum jus Diuinum, eſt ipſe Deus. & tamen Virtutes Morales, non debent dicere pro formali rationem aliquam Diuinam.

ASSERO 2. *Pœnitentia vt ſic, nè pro connotato quidem, importat aliquid Diuinum.*

RATIO eſt. Quia hoc ipſo, non eſſet Pœnitentia vt ſic. non enim eſ-
134. ſet quid commune ad pœnitentiam pro peccato philoſophico, cùm illud dicat negationem reſpectûs ad Deum.

ASSERO 3. *Theologicè acceptam Pœnitentiã importare Deũ pro connotato.*

Quia tollit peccatum quod commiſſum eſt contra Deum, & per hoc ſolum conſtituitur in ratione Pœnitentiæ Theologicæ, quia tollit peccatum commiſſum contra Deum.

DICES I. Pœnitentia ſaltem quoad aliquos actus, reſpicit Deum. Ergo ſaltem reſpectu illorum actuum, erit virtus Theologica. Antecedens Probatur. Quia vult ſatisfacere Deo. vult item, illum habere placatum. jam autem illum placatum eſſe, eſt aliquid
135. increatum. eſt enim actus, voluntatis Diuinæ, acceptantis ſatisfactionem, & condonantis offenſam. Actus enim ille Dei, eſt ipſemet Deus.

RESPONDEO Pœnitentiam quoad aliquos actus reſpicere Deum pro connotato, importato ab jis quæ per ſe reſpicit; ſed non reſpicit Deum, tanquam motivum formale. Et ita quando creatura vult ſatisfacere DEO, intendit ſatisfactionem. quæ pro connotato, vel ſi mavis dicere, pro fine *Cui* fit ſatisfactio, reſpicit Deum. Ad eum modum, quo Religio, dum cultum Deo; & Obedientia, dum obſequium eidem præſtat, intendunt directè actionem ſuam, Deum autem cui hæc fiunt, reſpiciunt tanquam finem *Cui*. Quando autem Pœnitentia vult 136.
habere Deum placatum, ly placatum dupliciter accipi poterit. 1. pro actione placante Deum. Et hæc eſt quid creatum, nec poteſt habitum, qui hoc eſſe placatum reſpicit, eleuare, ad conditionem habitus Theologici. 2. Poteſt accipi pro ipſo interno actu Diuino, dicente ſe non iraſci, & hunc actum non intendit Pœnitentia ſub præciſa ratione Diuini, ſed ſub motiuo ſibi proprio ad ponendam ſcilicet deſinentiam habitualis peccati, quæ completè haberi non poteſt, niſi Deo remittente offenſam. Breuiter: vult illum actum ſub formalitate tollendæ diſſonantiæ habitualis, ſed non præciſè ſub formalitate Deitatis.

INSTABIS, Quamvis Deus nonniſi pro connotato reſpiciatur à Pœnitentia, non dejiciet hoc Pænitentiam à conditione virtutis Theologicæ. 137.
Quod ipſum Probatur. Imprimis, quia etiam ſpes pro connotato reſpicit aliquid creatum. Nam reſpicit Deum bonum nobis. vbi ly Nobis, creatum aliquid importat. Item cum amor Dei, vult Deo bona, extrinſeca ipſi Deo, eo caſu nonniſi pro connotato reſpicitur Deus: & tamen tunc verè elicitur actus virtutis Theologicæ. Ergo quamtumuis Pœnitentia, nonniſi pro connotato, Deum reſpiciat; poterit eſſe virtus Theologica.

RESPONDEO Negando Conſe-
quentiam. Quia quando amor Dei re- 138.
ſpicit bona extrinſeca Deo, non ſtat in hoc præciſè & vltimatè. quia illud bonum eſt extrinſecum Deo, ſed totus ille actus reſoluitur vltimò in ipſum Deum, in ſe bonum, & dignum omni poſſibili bono. Jam autem actus, quo vult peccator, ſibi Deum placatum: inquantum eſt actus Pœnitentiæ, vltimò non reſoluitur in aliquid increatum; ſed in aliquid creatum, nempe, vt peccatum ſibi non imputetur; habeatur pro non facto; deleatur à gratia, &c. ſimilia. Quod autem attinet ad actum Spei paritas adlata potius eſt pro nobis: quia connotata nonniſi ratio creaturæ à Spe non dejicit Spem à ratione virtutis Theologicæ, Ergo

139. cæ. Ergo nec tantum connotata ratio Deitatis, à Pœnitentia attollet eandem ad rationem habitus Theologici. Rursus quando Pœnitentia respicit Deum placatum; non attendit ad esse Diuinum, tanquam motivum formale, sed attendit ad tollendum peccatum commissum, vultque Deum habere placatum, vt ponatur illa sublatio, quam solam tanquam sibi propriam respicit Pœnitentia.

DICES 2. Fides respicit Deum reuelantem, & tamen saluatur in fide ratio Fidei Theologicæ. Ergo etiam cum respicit Pœnitentia Deum condonantem, saluari poterit in ea ratio habitus Theologici.

RESPONDEO adferendo imprimis
140. disparitatem in sententia quæ censet nõ posse condonari peccatum sine infusione gratiæ. In hac sententia disparitas erit: Quia quando Fides respicit Deum reuelantem respicit non reuelationem passiuam, sed actiuam quæ est ipsemet Deus, jam autem quando respicit Pœnitentia DEVM condonantem, non respicit condonationem actiuam, sed passiuam; quæ est quid creatum; nempe ipsa gratia quâ exercetur prædicta condonatio. Id ipsum vlterius in hoc fundatur, Quia si Fides respiceret reuelationem passiuam quæ est signum aliquod creatum manifestativum Dei attestantis, hoc ipso Fides deficeret à suo formali, primò &
141. per se intento; respiceret enim aliquid increatum: jam autem si respiciat Pœnitentia condonationem passiuam, connotantem Deum, à quo fit 142.
illa condonatio, non deficiet per hoc à suo formali, de quo infra. & interim non probatur formale illius debere esse aliquid Diuinum qua tale. Alia autem disparitas in principijs sententiæ non requirentis ad condonationem infusionem gratiæ, hæc assignari potest. Quia Deum reuelantem ita respicit Fides, vt illum solum pro motiuo formali & ratione *propter quam* habeat. jam autem Deum condonantem respicit Pœnitentia sub formalitate tollendi peccati commissi. Denique quia Fides respicit Deum reuelantem, pro motiuo habendo reuelationem actiuam, adeoque Diuinum quid, in eo ipso sistendo; jam autem Pœnitentia, respicit Deum placatum 143.
non sistendo in hoc ipso, sed inquantum esse placatum Deum, ordinatur ad abolitionem peccati.

DICES 3. Pœnitentia non vult Deum propter condonationem. Ergo falsum est, quod illum respiciat pro materiali.

RESPONDEO Pœnitentiam non velle DEVM propter condonationem, hoc est ordinando Deum ad condonationem, tanquam ad vltimum finem, nam hoc esset in ordinatum, Ultimi enim finis qualis est Deus, implicat statuere alium ultimum finem, vt probaui in Ethica. Vult tamen Deum propter condonationem restringendo Deitatem formalitate aliqua creata, 144.
qualis est formalitas tollendi peccati.

DISPV-

1. DISPVTATIO II. 4.

De Differentia Pœnitentiæ virtutis.

SVb hoc titulo tractabitur de Objecto Formali Pœnitentiæ. Itemque de Materiali. Sed hujus tractatio postponetur illi priori, plura enim quæ, priori Disputatione tractavimus exinde lucem accipient. qui enim intelligitur quòd Pœnitentia, ex definitione sua, sit abolitiva peccati : quòd sit specialis virtus : quòd nonnisi moralis : non habitâ notitiâ de Formali Pœnitentiæ ? Dandum itaq; fuit connexioni Quæstionum vt ordo cæte-
2. roqui vsitatior, tantillùm invertere-
tur. Sit

QVÆSTIO I.

De Obiecto Formali Pœnitentiæ.

Plures sententias de hoc puncto post alios recitat Lugo Disp. 2. a sect: 1. & Dicastillo. Disp. 1. nu: 27. Nos principaliores attingemus.

DIFFICVLTAS I.

An Æqualitas vel Inæqualitas ad
3. *ius Diuinum sit obiectum formale Pœnitentiæ virtutis?*

AFfirmat Vasquez, quem etiam sequitur Dicastillo, citatus nu: 34. & Bertholdus nu: 7. estque communis. quæ scilicet actuum Pœnitentiæ, qui appellantur prosecutionis, objectum formale, assignat Æqualitatem ad jus Diuinum, vt alij addunt secundum quod Diuinum est; seu, adæquatio ad exigentiam Dei quâ Deus est. Actuum autem fugæ, objectum assignant, Inæqualitatem ad idem jus, quanquam ipse Dicastillo in processu discurrendi, impingit in secundam sententiam ; de qua inferius.

DICENDVM est. Æqualitatem ad jus Diuinum nō esse Objectum Formale Pœnitentiæ quoad actus prosecutionis. nec item actuum fugæ eiusdem Pœnitentiæ Objectum Formale, esse Inæqualitatem ad idem jus. Probatur 1. Formale Pœnitentiæ Objectum non debet deficere ab hac conditione objecti formalis, quæ est : primò, & per se intendi. Sed illa Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Diuinum, deficit in conditione, quæ est, primò per
se intendi. Ergo illa Æqualitas vel 5.
Inæqualitas ad jus Diuinum, non est formale Pœnitentiæ. Major Probatur, quia formale debet esse primò intentum in quocunq; habitu. Quod ipsum Probatur. Tum quia objectum formale habet se sicut differentiæ in compositis seu Metaphysicis seu physicis. Nam sicut differentiæ faciunt differre & specificari compositum, ità & Obiecta Formalia, faciunt differre & specificari habitus. Jam autē differētiæ & metaphysicæ & physicæ specificatiuæ vltimò, semper habent rationem primi. Et ita risibilitas non est differentia hominis, quia non est primum quid, nam illâ prior rationalitas. Tum
quia eandem Maiorem suadet indu- 6.
ctio. Ita enim veritas v. g. Logicæ non est formale Logicæ ; quia non primò intenditur, sed fluit ex rectitudine. Rursus in Ædificatoria, pulchritudo domûs non est formale Architectonicæ ; quia non primò per se intenditur, sed fluit ex commoda & regulata totius ædificij structura. & cætera similia. Tum quia formale objectum debet esse per modum differentiæ ponibilis in definitione habitûs, jam autem definitiones debent constare prædicatis Primis quæ sint radix reliquorum, & simul vltimis in methodo resolutiua. Probatur Minor. Sed Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Diuinum, deficit in conditione, quæ est,

7. primò & per se intendi ab habitu Pœ-
nitentiæ. Et inprimis agamus de acti-
bus fugæ. Illud primò per se inten-
dit fugere Pœnitentia, quod primò per
se constituit objectum quod fugit in
ratione odibilis, auersabilis &c. sicut
enim Ars Medicinæ, illud primò fugit,
quod primò opponitur sanitati, quam
vult reinducere. ita & primò Pœni-
tentia fugiet id, quod primò constituit
illud malum, quod vellet Pœnitentia
reparare. & sicut duæ parallelæ, ita
se habent, vt prima primis, secunda se-
cundis opponantur, idque proceden-
do consequenter, etiam in infinitum;
nam parallelæ etiam in infinitum pro-
ductæ nunquam inter se conuenient.
Ita & habitus fugæ si comparetur ad id
8. quod fugitur, hoc est peccatum, illud
primò fugiet, quod primò constituit
illud objectum, quod fugitur. Cuius
ipsiꝰ hæc vlterior ratio assignati potest.
Quia objectum fugæ debet habere ali-
quid, per quod primò constituatur in
ratione objecti fugæ seu mali. Ergo
& habitus natus auersari illud malum,
debet auersari illud primò, quod pri-
mò illud malum constituit in ratione
mali. sicut enim auersatur simpliciter
malum, quia simpliciter malum est, ita
& primò debet auersari, quod primò
constituit malum in ratione mali. Sed
Inæqualitas ad jus Diuinum, non con-
stituit primò & per se, id objectum
in ratione auersabilis, quod auersari
9. nata est Pœnitentia. Quod ipsum Pro-
batur. Quia quod auersari nata est
Pœnitentia, per omnes Patres est pec-
catum, supponitque id clarè Trident:
Sess: 14. cap. 1. Vbi necessitatem Pœ-
nitentiæ deducit, ex necessitate habi-
tûs, qui opponatur peccato. Sed pec-
catum non constituitur in ratione pec-
cati per Inæqualitatem ad jus Diui-
num. Quod ipsum Probatur. Tum
quia etiam Oppositi, in materia de
Peccatis non adferunt dictam Inæ-
qualitatem pro primo essentiali con-
ceptu peccati. Tum quia nemo ri-
gorosè loquendo, est iniustus erga sei-
psum. Ergo rigorosè loquendo, re-
spectu Dei nullum erit rigorosum pec-
catum, & tamen agnoscuntur aliquæ
actiones ita peccaminosæ, vt si per im- 10.
possibile eas Deus committeret, rigo-
sè peccaret. Tum quia huius ipsius,
quòd aliquid sit contra jus Diuinum,
vlterior ratio non quidem in ratione
iustitiali, sed in ratione auersabilis à
pœnitentia dari potest; quia dicit ra-
tionem dissonantiæ ad naturam intel-
lectualem, adeoque ad Deum secun-
dùm quod, natura Intellectualis est.

PROBATVR Conclusio II. Pœ-
nitentia Philosophica pro peccato phi-
losophicè accepto quando peragitur,
non auersatur primò per se differen-
tialiter peccatum, sub formalitate Inæ-
qualitatis Philosophicæ. Ergo neque
Pœnitentia Theologica, auersabitur
peccatum, sub ratione Inæqualitatis
Theologicæ. Probatur Consequentia. 11.
Quia hæ Pœnitentiæ, non differunt,
nisi secundùm præcisam rationem Phi-
losophici & Theologici; sicut & ipsa
peccata. debebunt ergo conuenire in
ratione motiui, & tantùm differre in
ratione Philosophici & Theologici.
Antecedens autem Probatur: Quia
si per impossibile non esset Deus, nec
vlla alia creatura præter peccantem,
posset rigorose adhuc committi pec-
catum philosophicum, & tamen tunc
nulla esset Inæqualitas rigorosa, nam
hæc vt suppono ex materia de Iustitia
debet esse inter distincta realiter.

PROBATVR III. Quia si ni-
hil obsit sub ea formalitate assignan-
dum est Formale Pœnitentiæ, quæ non 12.
importet aliquam rationem, quæ illi
propriè rigorosè, non conuenit, nam
si formale est. propriissimè conueni-
re debet. Sed ratio Inæqualitatis ad
jus Diuinum, nō est ratio propriè & ri-
gorosè conueniens Pœnitentiæ. Quod
ipsum Probatur. Tum consensu op-
positum sentientium, qui docent inter
Deum & Creaturam non intercedere
rigorosam Iustitiam. Tum quia id pro-
batum est in materia de Iustitia.

OBJICIES I. Æqualitas ad jus
Diuinum, secundùm quod Diuinum;
est finis intrinsecus Pœnitentiæ. Est
enim quod intenditur ab actibus illi-
us. & ita intenditur vt inter illam &
proximam Pœnitentiæ materiam, pa-
riter

13. riter nihil mediet, atque in Logica, nihil mediat inter operationes Intellectûs & earum rectitudinem. Ergo dicta Æqualitas erit objectum differentiale Pœnitentiæ.

RESPONDEO Conformiter ad fundamenta præjacta, quòd scilicet illa Æqualitas sit finis intrinsecus non primò per se intentus; & quòd sit finis intrinsecꝰ quodammodo, quia peccatū saltem impropriè est dicta Inæqualitas cum jure Diuino; sed non est Inæqualitas formaliter & primò per se. Ex alio principio eadem Objectio solui potest, quod etiam Ad Confirmationem Cōclusionis adferri potest: Pœnitentiæ scilicet objectum, non posse esse idem cum objecto Iustitiæ vt sic, aliàs pœ-
14. nitentia esset Iustitia vt sic, essetque per modum generis ad Religionem, Obedientiam, &c. hæ enim virtutes sunt aliquæ species Iustitiæ. Quòd si Pœnitentiæ objectum, non debet esse objectum iustitiæ vt sic; nec erit Pœnitentiæ objectum, jus Diuinum quâ Diuinum; hoc enim jus Diuinum quâ Diuinum est objectum justitiæ vt sic. Nam sicut Iustitia talis, respicit jus tale; ita Iustitia vt sic (suppone Theologica) respiciet jus Diuinum vt sic. Vnde ex vi huius principij, neganda est hæc propositio: quòd æqualitas ad jus Diuinum vt sic, sit finis intrinsecus Pœnitentiæ.

INSTABIS I. Omnis virtus
15. ad alterum, formaliter prosequitur Æqualitatem ad jus alterius, cùm nonnisi hac obtenta, faciat nos rectè habentes ad alterum. Ergo etiam Pœnitentia, cùm sit quædam virtus ad alterum; hoc est ad Deum: prosequitur Æqualitatem ad jus Diuinum.

RESPONSVM jam est, quòd Id quod est virtus ad alterum propriè & rigorosè, respiciat Æqualitatem primò, & per se; Pœnitentia autem non est rigorosè ad alterum, sufficietque vt nonnisi in re illam Æqualitatem attendat, quamuis non primò per se. In idem recidet si dicas: quòd est ad alterum, alteritate iustitiali prosequitur Æqualitatem ad jus alterius. Sic Religio, Obedientia, est ad alterum: neque tamen Religio pri- 16.
mò per se respicit Æqualitatem. quod idem dicendum de Obedientia, proportionaliterq; applicandum ad Pœnitentiam.

INSTABIS II. Æqualitas debita iuri Diuino, secundùm quod est absolutè & irrestrictè Diuinum, est quædam honestas, per se laudabilis, per seque expetibilis. debet ergo formalisare aliquam ad Deum virtutem. cùmque non formaliset aliam, formalisabit Pœnitentiam.

RESPONSVM est jus Diuinum vt sic, formalisare Iustitiam Diuinam vt sic. Ex alio principio eidem Instantiæ respondetur, quòd illa Æqualitas sit per se laudabilis, hoc est, non per accidens participans laudabilitatem: 17.
sed non est per se laudabilis, quasi debeat non esse appetibilis gratiâ aliûs vel per attributionem ad aliud, siue tanquam ad genericum illius prædicatum, siue tanquam ad aliquid in re coincidens. Et certè multa in Scientijs per reductionem ad objectum formale, considerantur; quantumvis non accidat illis considerari ab illa Scientia, sic etiam Æqualitas ad jus Diuinum vt sic, atrribui poterit ad Pœnitentiam, licet non sit vltimò differentiale prædicatum & finis primò intentus ejusdem.

OBJICIT II. Pœnitentia, non solùm seruare, & reparare debet Æqualitatem, Diuini dominij, vel excel- 18.
lentiæ, vel beneficentiæ &c. sed vniuersaliter Æqualitatem ad omne jus Diuinum. Ergo debet Uniuersaliter jus illud considerare. Ad eum modum, quo Metaphysica quia non solùm considerat hominem, vel solùm corpus, sed omne ens: fit vt Metaphysica respiciat pro objecto ens, quâ ens.

RESPONDEO Æqualitatem hanc quoad rationem non vltimam specificandi, respicere Pœnitentiam; sed non respicere primò per se. De Metaphysica autem alia est ratio: quia nullus datur alius habitus, qui consideret ens quâ ens, & nulla formalitas prior, ad quam primò & per se attendere

19. dere possit Metaphysica. Iam autem Æqualitatem ad jus Diuinum : quâ tale, respicere poterit Iustitia generica, & Pœnitentia pro sua parte, potest habere aliquid aliud quod primò, per se intendat.

OBJICIT III. Omnes actus Pœnitentiæ versantur, circa restaurationem, aut conseruationem juris Diuini; tanquam circa objectum distinctiuum Pœnitentiæ à cæteris virtutibus. Ergo illud erit formale; nam de ratione formalis est, vt omnes talis virtutis actus versentur circa illud tanquam circa objectum distinctiuum. Antecedens Probatur. Si aliquis actus non versaretur circa prædictum objectum, maximè non versaretur satisfactio;
20. jam autem etiam hæc versatur, quia accipitur ex desiderio satisfaciendi juri Diuino læso. Quòd autem Pœnitentia versetur circa illud jus, tanquam circa objectnm distinctiuum, Probatur. Quia per hoc distinguitur ab alijs virtutibus. nam Charitas v. g. odit peccatum, non quia est Deo injuriosum vt sic, sed quia auertit à bonitate Diuina, & sic de alijs.

RESPONSVM jam est, Omnes actus Pœnitentiæ quodammodo versari circa reparationem aut conseruationem juris Diuini. Est enim contra jus Diuinum omne peccatum, committitquè saltem latiori modo dictam injuriam; sed ad illud jus Diuinum,
21. non attendunt primò & per se omnes actus Pœnitentiæ. Dictum item est, quòd jus Diuinum quà Diuinũ spectet ad rationem genericam Iustitiæ, de qua specialis tractatio non habetur, quia nullam particularem consideratione͂ habet quæ nosci non possit & deduci, ex tractatu de alijs virtutibus. Et sicut non explicamus Iustitiam vt sic, quæ respiciat jus humanum quà humanum, eò quòd sic sumptæ Iustitiæ, aliunde notitia peti possit; sic etiam eodem titulo non habet Iustitia vt sic, respiciens jus Diuinum quâ Diuinum peculiarem considerationem.

Neq; valet, si dicas: Iustitiã vt sic, esse virtutem generalem; si enim ly generale accipias pro ratione superiori prædicabili de pluribus, in hoc sensu erit virtus generalis. Si autem ly generale accipias pro conflato ex pluribus particularibus virtutibus, non erit sic generalis, habebit enim speciale suum motivum & objectum, hoc est jus Diuinum vt sic. 22.

DIFFICVLTAS II.

Vtrum Formale Pœnitentiæ, sit Bonum Pacis cum Deo? vel Compensatio?

AFfirmat Lugo Disp. 2. num. 49. & cum eo Rosmer.

SVPPONVNT Vterquè I. Per omne peccatum, præberi DEO rationabile fundamentum odij, & indignationis, contra peccatum, vel grauis vel leuis. Huic fundamento indignationis, opponitur Æqualitas moralis, quæ stat in hoc: nè homo habeat Deum rationabiliter offensum, hæc autem Æqualitas est Bonum Pacis. 23.

SVPPONVNT II. Dupliciter posse intelligi: quòd Pœnitentia intendat Bonum Pacis cum Deo. Primò quòd intendat Deum non habere Amicum. Secundò quòd intendat DEVM non habere Inimicum. Quæ duo sunt distincta; nam possem ego velle, nè auersus sit à me Paulus, adeoque illum non offendere, & possum tamen non desiderare, vt sit mihi amicus. Et ad hanc pacem attendit Pœnitentia. 24.

SVPPONVNT III. Æqualitatem hanc moralem, non esse rigorosè Iustitiam, nec Inæqualitem esse rigorosè Injustitiam; sed esse solùm offensam, quæ potest esse sine injuria: nam si amicus obnixè petat à me librum, quo vnicè indigeo; offendo amicum non illum dando, & tamen non facio illi injuriam, alioqui tenerer ad restitutionem; per hoc tamen non negant offensam & iniuriam in eandem entitatem coincidere posse. Contra sic explicatam Conclusionem.

DICENDVM est. I. *Formale*

Pœni-

25. *Pœnitentiæ, non esse dictam Æqualitatem, & intentionem Boni Pacis cum Deo.*

PROBATVR I. Argumento jam facto; quod in præsenti applicari etiam debet. Quia scilicet Bonum Pacis, non est quid primò per se intentum, à Pœnitentia, nam etiam peccatum, in ratione peccati, non constituitur primò per se, quòd ab illo Deus auertatur, & quòd impediat pacem cum Deo. Quærendum enim restabit: Cur ab eo Deus auertatur? Et, cur impediat pacem? Illud autem quod pro ratione adferetur, erit ratio primò constituens peccatum. Quòd autem rationem primò constitutiuam peccati, differentialiter respiciat actus fugæ Pœnitentiæ, jam est supra osten-
26. sum.

PROBATVR II. Si Bonum Pacis esset objectum Formale Pœnitentiæ, vera esset hæc Uniuersalis: Nullus est actus Pœnitentiæ, qui non respiciat Bonum Pacis; (loquendo de actibus prosecutionis) nam formale habitûs, omnes actus illius respiciunt: Si enim illo formali non informarentur, hoc ipso non essent habitûs actus. Sed falsa est illa vniuersalis. quia, vera est hæc particularis: Datur actus Pœnitentiæ qui non respicit Bonum Pacis. Ergo illa vniuersalis negatiua, vt constat ex Dialecticis, erit falsa. Antecedens Probatur. Si ego dicerem quamtumuis per im-
27. possibile propter meum peccatum Deus non fuisset à me auersus, nihilominus ex sola dissonantia illius ad Deum, detestor illud & retracto, verè hic actus esset Pœnitentiæ; nec illum à ratione actûs pœnitentialis, quisquam sine petitione principij eximere potest; & tamen ille actus non respiceret formalem hanc rationem, quod est peccatum auertere à DEO. Ergo dabitur aliquis actus Pœnitentiæ, qui non respicit auersionem, consequenter nec intendit per se Bonum Pacis; & tamen erit actus Pœnitentiæ.

PROBATVR III. Et supponitur, quòd esse objectum auersionis Diuinæ; & esse peccatum quà tale, sint formalitates conceptu nostro saltem forma-
li præscindibiles: hoc enim quod est 28.
objectum auersionis, est quid posterius, sequens ex conditione peccati; adferri enim potest pro ratione, hanc actionem, esse dignam auersione Diuina, quia est peccaminosa; quando autem dicam: ideo aliquid esse peccatum, quia Deus ab illo auertitur, erit ratiocinatio similis illi. Ideò Petrus est homo, quia est risibilis. Rursus in humanis prius est aliquid esse malum, & postea causare auersionem. Hinc auersus, si ex illo quæratur; quare hanc actionem auersetur? redditurus est pro ratione malitiam operis. Quòd si id est in humanis offensis; cur non idem reperitur in peccato? Ex hoc autem deducitur. Rationem offensæ
& peccati, præscindi posse, priusque 29.
esse rationem peccati, quam offensæ, vel causatiui auersionis. Hoc posito; Quæro: Vel illam rationem manentem, post præcisam formalitatem offensæ, vel inquam, potest adhuc respicere Pœnitentia, versarique circa illam, retenta formalitate Pœnitentiæ; vel non potest? si potest? Ergo apparet, quòd auersionem non respiciat differentialiter, quia nullus habitus manet, sublato suo differentiali. Quòd si tunc non poterit versari circa illud objectum, pœnitentia? quæritur: cur non? modò reddatur ratio sine petitione principij. Insuper in oppositum ratio est. Quia omni illi, cui
conuenit esse peccatum, opponitur 30.
Pœnitentia. Sed illi actioni conuenit esse peccatum, vt jam suppositio probauit. Ergo illi per actus fugæ opponere se potest Pœnitentia; adeoque illud præcisum à formalitate offensæ, erit objectum Pœnitentiæ.

RESPONDEBIS Fore tunc Pœnitentiam specie distinctam.

CONTRA est. Quæro? an sit futura distincta in ratione Pœnitentiæ, quæ respicit peccatum, quà peccatum est? Vel quâ respicit objectum auersionis à Deo? Si primum? Quæro: In quo sit futura illa specifica differentia Pœnitentiæ in versando circa peccatum quâ peccatum est? cum

vtrobiq;

31. vtrobiqué respiciatur dissonantia v. g. ad Deum quâ naturâ intellectualis est: Si autem est differentia nonnisi in hoc, quia tunc non respicit peccatum, secundùm quod illud objectum auersionis est ? hoc quidem verum est. Sed de hoc quæritur; Cur respicientia peccati sub tali formalitate, sit talis ratio, qua mutata, non sit futura eadem specie Pœnitentia.

DICENDVM est II. *Bonum Compensationis non esse objectum formale Pœnitentiæ.*

PROBARI solet I. ex Lugone. Illud motivum compensationis includit peccatum, adeoqué est inhonestum. Ergo non est formale Pœnitentiæ, quæ est quid honestum.
32. Antecedens Probatur. Quia orta illa bonitas, & honestas, consistit in bonitate Compensationis, vt Compensatio est. Ergo componitur intrinsecè ex illis, ex quibus componitur compensatio vt talis est. Compensatio autem vt Compensatio, includit offensam præteritam; & actionem præsentem obsequij. Ergo virtus, quæ afficitur ad hanc honestatem, necesse est vt afficiatur ad vtramque partem illius complexi; altera enim sola, prout condistincta ab altera, non est Compensatio adæquata.

RESPONDET ipse de Lugo huic argumento num. 36. retorquetqué illud, circa objectum Iustitiæ vindicati-
33. uæ in Deo, quæ habet pro objecto honestatem punitionis; quæ non est sola bonitas tormenti, secundùm se; sed includit tormentum vt malum illius qui peccauit; atque adeo videtur includere ipsum peccatum præteritum. Concedit vlteriùs: quòd Deus habeat affectum ad illud totum complexum, & ad omnes eius partes, non ad singulas seorsim, sed prout conjunctæ cum alijs, componunt illud totum, quod est punitio peccati. Ex hoc tamen non sequitur, quòd Deus amet simpliciter peccatum præteritum, seu quod habeat etiam aliquem affectum erga illud; non enim est necesse, quòd qui vult vel amat aliquid propter bonitatem specialem illius, eodem genere affectûs amet bonitatem ipsam, quæ mouet ad amorem. Ad eum modum, quo potest aliquis amare Petrum sapientem, non tamen eodem amore amare Sapientiam Petri, nam amore amicitiæ amat Petrum & non sapientiam. Et certè potest Deus gaudere de peccato præterito, per simplicem complacentiam & affectũ. vnde etiam exclamat Ecclesia: O felix culpa! quæ talem, ac tantum, habuit Redemptorem! *Hæc Responsio.* 34.

NON SATISFACIT. Tum quia major sanctitas Dei, saluatur; si nullo modo ponatur in Deo complacentia actûs, vel amor peccati. Tum quia impossibile est, vt DEVS habeat aliquem inefficacem affectum vt non sit. Ergo etiam impossibile est vt habeat 35. aliquem affectum inefficacem ad peccatum: cum non magis connectatur cum suo esse quam cum sua sanctitate, cui esse, opponitur non esse, & sanctitati, peccatum. Concedi tamen potest in Deo, immo & debet, inefficax voluntas impeditionis peccati, titulo causæ primæ. Sed ex hoc non sequitur, concedi debere, inefficacem amorem peccati: hæc enim duo valde diuersa sunt. Ad eum modum, quo diuersa sunt: ly: *Nolo impedire.* & ly: *Vellem vt facias.* primum requirit conditio causæ primæ; secundum requirit ejus sanctitas. Tum quia nulla est necessitas redigendi sese ad has angustias, vt fusiùs, si Deo cordi fuerit, 36. infra ostendetur; vbi probabitur, peccatum non esse partem intrinsecam, Sacramenti pœnitentiæ; imò vel ex hoc solo medio termino rejici debet, nè appingatur Deo amor peccati.

RESPONDETVR huic argumento Retorquendo illud de appetitu Medicinæ in ægroto: An scilicet tunc appetens Medicinam quà Medicinam reparatiuam, appetat ægritudinem? quæ medicina reparatiua intelligi non potest sine ægritudine. Item: An qui appetit inducere formam in materiam, quia est priuata formâ, appetat priuationem formæ? sed de his instantijs fusiùs postea. Directè ad argumentum dici potest: Negando Antecedens.

37. dens. Ad probationem illius dicitur: quòd includat quidem Compensatio offensam, sed non quâ partem sui componentem; sed potiùs tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum; vt loquor in materia de Connotatis. idque adhuc à se destruibile. Negoq; quòd virtus quæ afficitur illi Cōpensationi, debeat affici illi extrinseco, quod destruit, hoc ipso enim, quia illud destruit non afficitur illi; immo si afficeretur, sequerentur duo contradictoria, scilicet affici & non affici. affici, vt supponitur, non affici autem, quia nemo afficitur ei, quod destruit; & infectum vult. positaque veritate eorum, quæ dicunt Oppositi, impossibilis esset detestatio peccati præteriti
38. quâ talis; quia detestatio deberet illud semper quoquo modo velle, adeoq; & ipsa detestatio indigeret detestatione. Illa autem Ecclesiæ locutio non est nisi figurata; nec significat Ecclesiam complacere sibi in culpa; sed quòd gaudeat se liberatam à culpa tam insigni medio. Felicitas autem culpæ, est desinere esse culpam. Vel certè in hoc sensu intelligi debet: quòd infelix fuisset nisi eam Christus redemisset, quia nonnisi tali posita redemptione remitti condignè potuit. *Hinc aliter.*

PROBATVR II. Conclusio. Quia scilicet primò & per se nec formalitatem iniuriæ nec formalitatem
39. offensæ nititur abolere Pœnitentia; cùm neutra harum formalitatum, primò constituat peccatum, cuius tamen deletionem, primò respicit Pœnitentia.

PROBATVR III. Quia posset aliquis dicere: Doleo quia feci rem dissonam Deo, prout natura Intellectualis est. Quo casu, eliceret actum Pœnitentiæ, cur non enim? & tamen non attenderet ad offensam nec ad iniuriam, quia nec attenderet ad jus Dei in meas operationes, nec ad Sanctissimam eius dignitatem, quâ invitâ, eueniunt peccata. Ergo apparet, quòd illa Compensatio, non sit Formale Pœnitentiæ, cùm actus illius aliquis non illud respiciat; & tamen omnes actus alicuius habitus respiciunt formale illius habitûs. 40.

ALIQVI longè aliter quam proponat hæc secunda Conclusio defendunt: Quòd bonum Compensationis respiciat Pœnitentia; docentque, quòd dolere de peccatis, non spectet ad pœnitentiam, inquantum attendit ad bonum Compensationis. hanc fusè doctrinam alij impugnant. Suffecerit dicere: Quòd ad eandem virtutem spectet, & dolere de opposito illius; & curare nè fiat. sicut ad eandem Iustitiam restitutiuam spectat; & detestari injuriam; & curare nè inferatur. Adde SS. PP. ejusmodi nobis proposuisse pœnitentiam, quæ sit principium dolendi de commissis; essetq; hoc multiplicare sine necessitate virtutes, esset enim necesse adstruere virtu- 41.
tem, quæ ex communi motiuo doleret de peccatis, & tamen non esset pœnitentia; quia ad hanc; vt tu dicis, non spectat dolere de commisso peccato. Legantur impressi.

Soluuntur Obiectiones.

OBJICIT I. Lugo Quia S. Tho: hîc. 9. 85. ar. 3. o. dicit Pœnitentiam esse, ad destructionem peccati, inquantum est offensa Dei. &, in 4. Dist. 14. q. 1. ar. 1. q. 3. ad Vltimum, dicit: Debere esse alicuius virtutis, vt homo Deum placet, quem peccando offendit. Qua Phrasi vtitur etiam Ecclesia, in Oratione: *Deus qui culpa offenderis* &c. 42.

RESPONDEO Eodem loco Sanctū Thomam meminisse recompensationis; meminisse etiam Iustitiæ; ad quam certè injuria spectat. & tamen, ex eo loco, non infert Lugo, vel recompensationem; vel sublationem peccati, quâ injuria est; esse de formali Pœnitentiæ. Cur ergo inferet, de formali illius esse, nonnisi sublationem offensæ? Directè autem explicari potest hic locus & alij similes: quòd docet S. Thomas de peccato destruendo, secundùm quod est à parte rei; nam à parte rei peccatum est, & offensa & suo modo injuria, & diminutio

43. nutio bonorum Diuinorum. vultque ostendere: quòd Pœnitentia Theologica, moueat se ad destructionem peccati, non Philosophici, sed inquantum est offensa Dei; non determinando: an illa offensa sit primò essentialis conceptus peccati; adeoque primum id quod tollere nata sit, etiam per ordinē ad nostros conceptus, Pœnitentia?

OBJICIT II. Idem: Datur inter homines virtus, quæ inclinat ad habendam pacem ad inuicem. Laudabile enim est: neminem habere offensum; nec rationabiliter auersum. Ergo etiam debet dari similis virtus hominis, ad Deum, hæc autem virtus non potest meliori nomine appellari, propter prædictas auctoritates quam Pœnitentia.

44. RESPONDEO: quid euincant Auctoritates? dictum est supra. Ad paritatem adlatam: Negatur Consequentia. Disparitas est. quia non ex eo ipso, quia est aliquis vir probus moraliter, hoc ipso habet pacem cum alijs; nec hoc ipso, jam est habilis vt alij ab illo non auertantur; debet ergo dari in humanis aliud principium, quæsitiuum pacis; quòd principium appellari potest studiositas parandæ pacis, quæ studiositas, importat quandam suauitatem agendi; industrias excogitandi; modos placendi alijs; ipsamquè compositionem morum, tractiuam ad affici. Sed id respectu Dei

45. locum non habet, nam si sis vir probus, hoc est si seruaueris mandata, habebis jam pacē fundamentalem cum Deo. si autem arripias consilia; majora adhuc præsidia retinendæ pacis nancisceris. & si exerceas opera super erogationis, penitiùs te in Dei gratiam, adeoquè pacem cum eo, insinuabis. Data ergo speciali virtute inter homines, quæsitiua Boni Pacis cum alijs, non erit necesse, dari specialem virtutem, ad habendam pacem cum Deo, quæ hoc ipso habetur, si seruentur mandata &c.

ADDO: Etiam hoc concesso, quòd detur specialis virtus respectu Dei: attendens ad Bonum Pacis, numquidnè iam illa virtus non dico vocabulariter, sed verè erit pœnitentia? 46.
numquid iste qui suauitate agendi reddit sibi alios non inaddictos censetur esse pœnitens? ad quam autem virtutem spectet quæsitio pacis cum Deo: mox attingetur.

INSTAT Rosmer: Possibilis est talis virtus. Ergo datur. Quia si possibilis sit, nullum est fundamentum negandi quod de facto detur.

RESPONDEO non ex eo præcisè, quia potest dari habitus aliquis virtutis, inferri debet, jam illum dari; quia potest dari habitus consimilis spei viatorum, qui primò per se inclinet ad sperandum bona alijs, qualis in Beatis ordinariè ponitur, & tamen modò de facto talis habitus non datur, sed volitionem, sperandi bona alijs, principiat 47.
indiuisibilis habitus spei. Rursus posset dari habitus, primò inclinatiuus ad odiendum odium Dei; & nihilominùs talis habitus non datur, sed nonnisi habitus Charitatis, qui & amat Deum, & odit odium illius. Non ergo præcise ex eo, quia potest aliquis habitus dari, inferri debet defacto illum dari. Sed illatio tunc tenet, quando non potest referri principium actuum illorum, in aliquem habitum, de quo aliàs sine controuersia constat, ita enim satisfiet illi regulæ; quòd sicut entia ita & habitus non sint multiplicandi sine necessitatate, scilicet non ponendo condistinctum habitum, nisi tunc cum alius habitus, idem præstare non 48.
potest. Iam autem hæc virtus, quæ est nolendi Deum habere offensum; potest bene reuocari ad charitatem, quia nolle habere Deum auersum, est inchoatiuè, & dispositiuè, amicitia; eò quòd sit talis rationis, vt si sit in subjecto, quod est capax, & appetens amicitiæ; hoc ipso disponat ad amicitiam. Et certè sicut ad eandem virtutem spectat, amare amorem amati boni, & odisse odium amati boni: ita ad eandem virtutem spectat: velle habere amicum Deum; &, nolle illum habere auersum. Et sicut dispositiones præcedunt formam; ita hanc formam; velle habere amicum Deum; præcedit tanquam dispositio, discontentum

49. tentum esse illius auersione. Et licet sub hac formalitate, quòd peccatum sit malum Dei, quæ formalitas spectat ad charitatem, non ita clarè eluceat, quòd ad illam spectet detestari peccatum, inquantum reddit Deum auersum; nihilominùs inquantum Charitas est quæsitiua amicitiæ cum Deo, sequitur, quòd etiam quærere debeat, nè illum habeat inaddictum, seu auersum; sed potiùs addictum seu conuersum per amorem.

POTEST Responderi aliter eidem difficultati; Concedendo, quòd hoc quod est non habere Deum auersum, si attendatur præcisè explicatio Lugonis, in re spectet ad Pœnitentiam; & in re Bonum Pacis, esse formale illius.
50. Negando tamen, quòd primò & per se per ordinem ad nostras intentiones, sit differentiale objectum Pœnitentiæ Bonum Pacis.

NOTARI potest contra hanc sententiam, quod sicut Lugo condistinguit hæc: habere aliquem amicum, &, habere non auersum. ita condistingui posse: habere Deum non auersum; &, habere cum illo pacem. quia etiam in humanis, ista sunt condistincta. & ita Polonos habere pacem cum Tartaris aliud est, & aliud non habere auersos à se Lusitanos. fundaturque in hoc: quòd habere pacem, aliquam positiuam moralitatem significat, indicatque quandam commu-
51. nicationem, quæ in præciso titulo, non esse auersi, non elucet. Ergo etiam respectu Dei, aliud erit nos cum illo habere pacem; & aliud, nõ habere illum auersum. quærendumque restabit: quid ex his duobus Pœnitentiæ conueniat? Quod si dicas: hæc bene ad inuicem reuocari posse in humanis: dicemus & nos non habere Deum auersum, reuocari posse ad habitum Caritatis, Obseruantiæ mandatorum, & in re, ad ipsam Pœnitentiam.

OBJICIT, III. quidam: Virtus reconciliatiua Dei cum homine, habet pro objecto formali prosecutionis Bonum Pacis cum Deo; Pœnitentia est virtus reconciliatiua. Ergo. Major est certa. quia hæc est natura virtutis reconciliatiuæ alicuius cum aliquo, vt ex auerso, faciat non auersum rationabiliter, adeoque conciliet pacem. Minor quoque patet. quia cùm esse reconciliatiuum hominis cum Deo, sit valdè honestum, & necessarium; spectare debebit ad habitum alicuius virtutis specialis; & cum non alius in hunc finem commodior assignetur habitus, quàm virtus Pœnitentiæ specialis; sequitur ad Pœnitentiam pertinere reconciliationē dictam. 52.

RESPONDEO virtutem primò per se reconciliatiuam habere pro Objecto Bonum Pacis cum Deo; Pœnitentia autem quamuis in re sit virtus reconciliatiua cum Deo, non tamen primò per se, est reconciliatiua; quia datur prior formalitas in Pœnitentia, 53.
quàm esse reconciliatiuam. immo potest stare ratio pœnitentiæ sine formalitate reconciliationis: vti jam dictum est: Consulantur dicta. Si etiam spectetur probatio Minoris vt sonat; dici potest: quòd reconciliatio, sub præcisa formalitate, nè habeatur DEVS auersus, spectet ad virtutem amoris, & amicitiæ cum Deo; nam non habere aliquem auersum, est, vt jam dixi, inchoata & præsuppositiuè amicitia; inchoamenta autem & præsupposita amicitiæ, ad eandem amicitiam ordinantur, tanquam ad objectum attributionis. Ad eum modum, quo dispositiones ad formam reuocantur, vel ad totum. Addo: Si esse placatum, ap- 54.
prehendatur sub formalitate Dei boni in se; spectabit ad virtutem Caritatis. si apprehendatur, sub formalitate Dei boni nobis; reuocabitur ad spem; accedente præcipuè formalitate arduitatis. Vel, ad maximum, habebit se, sicut aliquid consequens ex possesso fine Pœnitentiæ; nam præhabita remissione peccati, quam intendit Pœnitentia, consequitur, vt Deus sit placatus, & non auersus. Ad eum modum, quo ex commoda ad habitandum compositione partium, sequitur pulchritudo domûs, quæ non est formale objectum Architectonicæ, sed nonnisi sequens ab objectum eiusdem.

INSTABIS: Virtuti, quæ attendit

55. tendit ad Bonum Pacis, tribuuntur omnia, quæ tribuuntur Pœnitentiæ. plangit enim, & dolet de peccatis, & prouidet, nè ista pax malè agendo turbetur. Ergo Pænitentia attendit ad illam pacem.

RESPONDI jam Pœnitentiam, in re attendere ad istam pacem, sed non primò per se; dicereque posset pœnitentia: Ego jam feci satis officio, & inhonestatem peccati quâ talis, expuli honestate actionis oppositâ. vt autem Deus sit placatus, vellem hoc, sed non est mei officij, curet id charitas.

DIFFICVLTAS III.

56. ***Quodnam sit Obiectum Formale Pœnitentiæ?***

Explicanda jam venit nostra Sententia, à qua lucem accipient hactenus dicta. jam sit.

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur aliqua.

PRÆMITTO I. *Formale Pœnitentiæ Objectum tradi non posse bene, nisi per prædicatum, importans & re-*
57. *spiciens rationem, & formalitatem peccati seu destruendi, seu vitandi.*

RATIO est. Tum quia: omnes SS. PP. per ordinem ad peccatum Pœnitentiam definiunt. Suffecerit Diuus Gregor. qui hom. 34. in Euang. & lib. 9. Regi: epist: 39. *Pœnitentiæ*, inquit, *est, peccata præterita plangere, & plangendo iterum non committere.* Idem supponit Trid: Sess: 14. cap. 1. dum ait *Fuit*, inquit, *quidem Pœnitentia, vniuersis hominibus qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quouis tempore* &c. *necessaria.* Vbi necessitatem ejus ex ordine ad tollendum peccatum colligit. Tum quia: sublatâ Pœnitentiâ, nulla alia virtus est, quæ se peccato qua tali opponat; immo intantum reliquæ se-
se opponunt, inquantum saltem latiori 58.
modo, participant rationem Pœnitentiæ.

PRÆMITTO II. *Plures esse in peccato formalitates*, sed inquantum ad præsens spectat, tres potissimum. 1. Formalitas Offensæ. 2. Injuriæ. 3. Peccati, quâ peccatum est. posse autem has formalitates distingui. ratio est. Tum quia: de facto traduntur distincti illarum, conceptus. Tum quia: etiam in Creatis distinguuntur ista, nam non ex eo, quia alius manet offensus, hoc ipso habet injuriam; & habendo injuriam, jusque prosequendo vt illi satisfiat justitialiter, potest tamen hoc ipso non auerti nec irasci. Jam autem ipsa ratio peccati, adhuc
est condistincta; quia potest aliquis, 59.
aliqua actione non offendi, vt si non curet siue fiat illa actio, siue non fiat; si item illud ad se non pertineat, vel si non sit inuitus vt fiat. potest item non injuriari illâ; & tamen illa actio poterit in se esse defectuosa moraliter. Sic lutulenta facies Domini, non est injuria nec offensa mancipij, & tamen in genere morum, est quid defectuosum. Quòd si in Creatis, hæ formalitates sunt condistinctæ, facile colligi potest, quòd conceptus vnius secundùm rationes communes spectatus, non sit conceptus aliûs; adeoque quòd etiam in peccato hæ formalitates, ratione nostra distingui possint.
Tum quia præsumptio est communis: 60.
distincta hæc esse. & cùm synonima non sint, tam diuersas appellationes non habuissent, nisi persuasione communi diuersitas inter hæc fuisset agnita.

PRÆMITTO III. *Quis sit formandus Conceptus, de dictis tribus formalitatibus?* Et quidem incipiendo à formalitate Injuriæ, ea sic concipi poterit. Injuria est aliquid oppositum justo. Justum autem, apud Aristotelem idem est, quod æquale. Æquale autem est, cuius neutrum extremum minus habet. Porrò in Justitia tunc est Æqualitas, quando juri alterius commensuratur operatio debita, & quando habens jus non habet minus quàm jure deposcat Fit autem Injuria,

61. juria, quando hoc, quod debitum est
juri alterius, non soluitur : peccatum
itaque intantum erit Injuria, inquan-
tum non satisfit juri Diuino, quod ha-
bet in nostras operationes ; & quando
eæ & tales non soluuntur quales sunt,
Deo debitæ. Quod attinet ad forma-
litatem Offensæ, illa sic explicari po-
test : Offensa non est nisi per ordinem
ad alium, tolle alium, quem offendes?
& si alius non offenderetur, non erit Of-
fensa actualis. si autem non est offen-
sus, sed poterat offendi ; erit offensa
æquiualenter seu virtualiter. Porrò
hæc Offensa, quæ est ad aliud, requirit
tria : Objectum displicentiæ ; Actum
displicendi, si sit actualis Offensa ; &
insuper Titulum Dignitatis exigentis,
62. nè fieret illud Objectum displicentiæ
Et certè solâ displicentiâ, non stat Of-
fensa ; potest enim subditus displice-
re sibi, vt dixi, in actione Domini, nec
tamen eâ offendi, dicereque : quid ad
me spectat ? præter ergo objectum &
actum displicentiæ, Offensa importat
in eo qui offenditur titulum indignè
ferendi ; quòd hoc vel illud, actum fue-
rit. idque ob interesse, vt vocant, suæ
dignitatis, seu suæ personæ. Vnde dicit
meritũ & dignitatẽ in offenso, nè actio
illa fieret, cui merito & titulo opposuit
sese offendens, sua actione. Quod
denique attinet ad formalitatem pec-
cati, illam per se explicare spectat ad
materiam de Actibus humanis & pec-
63. catis, nunc supponendo potiùs, quàm
probando : dicitur peccatum in ratio-
ne peccati constitui Dissonantia ad
naturam Intellectualem. Hoc ipsum
vt explicetur.

PRÆMITTO IV. *Nec præcisa formalitate Injuriæ, nec præcisa formalitate Offensæ primò essentialiter constitui peccatum ?* Rationem jam innui, quia non ideo aliquid est malum quia Deum offendit, sed ideo offendit quia est malum ; quod etiam in simili probatum ex offensa creata. Item non ideo aliquid est malum, quia ad illud exigendum, jus non potest habere Deus, sed ideo non potest habere jus ad illud exigendum, quia est malum. Ergo apparet rationem mali primò es-
sentialiter non stare in formalitate 64.
Offensæ, vel Injuriæ. Cùm ratio ma-
li, pro ratione reddi possit Offensæ &
Injuriæ. His præmissis.

PRÆMITTO V. *Explicationem illius, quod est primò essentialiter constitutiuum peccati ; & dico* : In omnibus illud est primò constitutiuum alicujus, quod est vltimum resolutorium, omnium aliorum prædicatorum ; adeoque principium & radix reliquorum. Et ita risibilitas, non est primò essentialis conceptus hominis ; quia resoluitur, in admiratiuitate ; quæ est radix risibilitatis. bene enim dico : ideò hominem esse risibilem, quia est admiratiuus. Admiratiuitas item,
non est primò essentialis conceptus
hominis, quia resoluitur in rationali- 65.
tatem radicaliter acceptam ; quâ, quia
in homine, per ordinem ad nostros
conceptus, nihil reperitur prius, quod
habeat rationem vltimò differentialis ;
fit, vt illa sit primò essentialis conce-
ptus differentialis. dixi rationalitate
radicaliter sumpta, non haberi prius,
quod habeat rationem vltimò diffe-
rendi. Certè enim sensitiuitas, est
quid prius rationalitate, sed non in li-
nea vltimò diuersificandi. Porrò,
quia esse dissonum naturæ Intellectua-
li, est in peccato prima radix reliquo-
rum prædicatorum, & resolutorium
illorum ; fit, vt illa dissonantia, sit pri-
mò differentialis conceptus peccati.
Quòd autem prædicta dissonantia sit 66.
prima radix reliquorum prædicato-
rum, & resolutorium vltimum, jam
dictum est. Et insuper, breuiter ex
inde colligitur. Si enim quæras : Cur Deus detestetur peccatum ? respondebitur : quia illo offenditur & læditur. Si quæras : Cur illo offenditur, & læditur ? Respondebitur : quia est malum, & indignum Deo, &c. Si autem quæras : Cur est malum ? Respónderi bene poteris : quia dicit dissonantiam ad naturam Intellectualem. Si autem quæras : quare dicit dissonantiam ad naturam Intellectualem ? jam non est aliquem priorem conceptum adferre ex rationibus nobis notis. Et sicut ex rationibus, nobis

67. bis notis, nihil est in homine, prius rationalitate, quod habeat rationem differentiæ; itemq; sicut in ipsa præcisè natura intellectuali, nihil est prius ipsa natura Intellectuali; ita & esse dissonum naturæ Intellectuali, est tale, vt non sit in peccato ex fomalitabus nobis notis, prior alia, quæ possit habere rationem resolutiui reliquorum prædicatorum, & rationem differentialis formalitatis. Sed supposita explicatione terminorum; Inductione nonnisi notificari debet. Ad eum modum, quo rationalitas in homine supposita notificatione terminorum, nonnisi inductione ostenditur qualis est, v. g. inductio: Furtum est peccatum, dissonat enim naturæ Intellectua-
68. li, accipere tanquam tuum, quod non est tuum. Mendacium item, est peccatum; quia dissonat naturæ Intellectuali, aliter dicere, & aliter sentire. Si ergo inductio ostendit peccata in particulari, esse dissona naturæ Intellectuali, etiam peccatum vt sic, erit dissonum naturæ Intellectuali. Quod si quæras explicationem terminorum: Quid sit dissonantia ad naturam intellectualem? Si eam explicatam velis per terminos non figuratos? nihil aliud dicit quàm indecens aliquid, nec conueniens excellentiæ naturæ intellectualis. Et sicut non conuenit principi actio seruilis aut puerilis, hæcquè actio dissonat dignitati illius; ita omne
69. peccatum habet disconuenientiam ad naturam intellectualem. Quod si prædictam dissonantiam notificatam velis terminis figuratis? sicut dissonantiam in Musica, facit sonus chordæ non contemperatæ, sicut contemperari exigit natura melodiæ; ita & actio tunc est dissona moraliter, cùm non ita attemperatur & componitur, prout illam componi & attemperari exigit natura intellectualis. & sicut stridor qui serra fabri ferrarij fit, dissonat auribus, hominique inassueto horrorem quendam adfert, multoque majorem si sint delicatæ aures, sic peccatum, delicatissimæ (si corruptelam demas) naturæ intellectuali, horrorem incutere natum est. Restringendo autem peccatum ad rationem Theo- 70.
logici peccati; dices illud stare, in dissonantia ad Deum, prout natura intellectualis est. *His præmissis.* Sit.

Punctum Difficultatis II.

Quid tenendum?

DICENDVM est I. *Pœnitentia Theologica, pro formali actuum fugæ, dicit dissonantiam actuum, Deo, prout natura Intellectualis est,* ita vt illud formaliter nata sit fugere Pœnitentia Theologica, quòd dissonat Deo, pro-
ut est natura Intellectualis. 71.

PROBATVR I. Argumento negatiuo: Pœnitentia non respicit pro formali actuum fugæ, Inæqualitatem, vel Offensam; nec quidquam aliud. Ergo respicit Dissonantiam prædictam cùm in illa reperiri nihil possit, quod illam dejiciat à ratione Formalis Objecti Pœnitentiæ, secundùm quod illa principiat actus fugæ,

PROBATVR II. Illud est Objectum Formale Pœnitentiæ, quoad actus fugæ, quod pro vltimo resolutorio, potest adferri: Cur Pœnitentia fugiat aliquid in suo genere, vt jam probatum est, idque tum ex eo, quia in alijs virtutibus illud est Formale
Virtutis, quoad actus fugæ, quod pro 72.
vltimo resolutorio, adferri potest: Cur virtus fugiat sibi oppositum. & ita formale est Temperantiæ quoad actus fugæ circa gulam, Inhonestas excessûs in vsu ciborum; qui ipse excessus est vltimum resolutorium, cur fugiat gulam Temperanti[illegible] [illegible]ctus item Religionis pro formali actuum fugæ habet inhonestatem derogandi excellentiæ Diuinæ, quæ ipsa inhonestas, est vltimum resolutorium; cur Religio fugiat despectum Dei. Tum quia: sicut se habet forma in Physicis, vel differentia in Metaphysicis, ita Formale Objectum in virtutibus; in physicis autem est illud forma, in quod vltimò differentialiter resoluitur compositum,

73. positum, idemque dicitur de differentia Metaphysica. Ergo & in virtutibus illud erit formale actuum fugæ, quod est vltimum resolutorium : Cur virtus fugiat hoc vel illud objectum. Denique finis virtutis, est formale illius. Ergo debet esse & vltimum resolutorium; nam vltra finem sicut & vltra vltimum, non proceditur vlteriùs. Sed dissonantia ad Deum, tanquam ad naturam Intellectualem, est istud resolutorium. Tum quia : nullum aliud potest ostendi resolutorium. Tum quia : assignato huic resolutorio nihil opponi potest. Tum quia si quæratur : Cur pœnitens auersetur peccatum furti ? Respondebitur ; quia est offensa Dei. quæram : Cur est offen-
74. sa ? Respondebitur : quia est Deus inuitus vt fiat. quæram : Cur est inuitus ? Respondebitur : quia est Sanctus, & Sanctitas illius non Permittit vt quidquam mali velit, aut quod illi meritò displicere possit. quæram : Cur peccatum sit talis offensa ? &c. hujusque non alia potest dari ratio, nisi ipsa Dissonantia ad Deum, vt natura Intellectualis est. Quod argumentum proportionaliter de Injuria alijsque proponi debet.

PROBATVR III. Quia si dissonantia dicta, est primò essentialis Conceptus peccati, videtur magis consequenter assignari pro Objecto Pœnitentiæ, quoad actus fugæ vide plura
75. vbi de moralitate objectiva.

DICENDVM II. *Pœnitentia quoad actus prosecutionis versatur, tanquam circa suum formale, circa Consonantiam actuum, Deo, prout natura Intellectualis est.*

PROBATVR Actuum fugæ objectum in Pœnitētia est Dissonantia &c. Ergo actuum prosecutionis erit Consonantia. nam contrariorum, contraria debent esse objecta. Et sicut Temperantia, pro objecto fugæ habet excessum in cibo v. g. ita actuum prosecutionis qui sunt contrarij actibus fugæ, contrarium debet esse objectum; nempe moderatio in vsu ciborum. Sed

DVBITARI adhuc posset. Quænam sit ratio attributionis ; ad quam 76.
scilicet & actus prosecutionis & actus fugæ referantur in Pœnitentia ? Debere autem eam rationem assignari, probari posset : quia scilicet vnius virtutis vnum debet esse objectum saltem per attributionem. Sed huic difficultati, sufficienter occurri posset, assignando pro formali attributionis, nonnisi ipsum Formale actuum prosecutionis. Cuius ratio hæc reddi posset : Quia imprimis in alijs virtutibus, nonnisi Formale actuum prosecutionis assignatur pro objecto. v.g. communiter dicitur: Objectum Religionis, esse Cultum Diuinum. Deinde etiam in Scientijs, non est necesse quærere nomen commune objecto, & oppositis objecti ;
sed illud sufficienter reuocatur ad 77.
objectum, eò quòd contrariorum eadem sit scientia. Hinc & in Logica, sola rectitudo assignatur pro objecto, nec est necesse, quærere aliquam rationem communem rectitudinis & irrectitudinis ; ita & in præsenti, non esset necesse, quærere aliquam communem rationem actibus prosecutionis & fugæ in Pænitentia, sed sufficeret tradere solum objectum formale actuum prosecutionis. Nihilominus tale objectum posse assignari, scilicet actiones quæ dicant habitudinem ad Deum prout est natura Intellectualis. Maximè tamen, attendi debet ad actus fugæ in Pœnitentia, quia primò inten-
dit abolitionem peccati, primaq; ejus 78
ratio est, esse remeditatiuam.

Punctum Difficultatis III.

Soluuntur Obiectiones.

OBJICIES I. Objectum Pœnitentiæ debet assignari tale, quod ostendat illam esse specialem virtutē. Sed dictum objectum non est tale. Quod ipsum Probatur : Quia inhonestatem dissonantiæ actionum ad Deum, vel honestatem consonantiæ, respicere possunt bene aliæ virtutes, nam vna-

79. vnaquæque & proſequitur ſuam ho-
neſtatem & refugit oppoſitam ſibi in-
honeſtatem.
RESPONDEO quòd virtutes aliæ
reſpiciant quidem honeſtatem dictæ
conſonantiæ & inhoneſtatem diſſo-
nantiæ ſed non ſub hoc nomine ſed
nec ſub ratione vniuerſali & irreſtri-
cta; ſed attendendo ſpecialiter ad par-
ticulares rationes & contractas, iiſque
ſolis mouentur, & ſic Temperantia
non reſpicit ſuum objectum ſecundùm
præciſam rationem hanc, quæ eſt con-
ſonantia ad naturam intellectualem,
ſed propter particularem honeſtatem
in moderatione incluſam.
INSTABIS I. Pœnitentia
per reſponſionem adlatam reſpicit irre-
80. ſtrictam rationem quæ eſt in honeſta-
te Conſonantiæ actionum ad Deum,
& irreſtrictam rationem inhoneſtatis
diſſonantiæ. Ergo hoc ipſo non eſt
virtus ſpecialis, aſſignatur enim illi pro
objecto, irreſtricta ratio.
RESPONDEO, quòd ratio irre-
ſtricti objecti, poſſit ſtare cum ſpecia-
litate virtutis, vti mox explicabitur.
Suffecerit dicere ; quòd irreſtricta ra-
tio objecti, poſſit eſſe Formale ſpecia-
lis virtutis, ſi illa ratio ſit appropriata
illi virtuti, & non merum conflatum ex
motiuis particulariũ virtutum. Quam-
vis autem Pœnitentia debeat contra-
riari omni peccato ; non eſt neceſſe,
vt contrarietur ex rationibus particu-
81. laribus ſingularum virtutum : ſed ſuf-
ficit vt contrarietur ex ratione ſibi pro-
pria, quantumvis, vt dixi, extenſibili
ad ſingula peccata ; Et ſic deteſtari po-
teſt peccatum Intemperantiæ non ſub
formalitate inhoneſtatis Intemperan-
tiæ, ſed hanc ipſam formalitatem cir-
cumſcribendo per hoc, quia Intempe-
rantia, eſt quid diſſonum Deo, prout
eſt natura intellectualis.
INSTABIS II. Illa irreſtricta
ratio reſpiciendi honeſtatem Conſo-
nantiæ &c. quantumvis ſit propria ſo-
lius Pœnitentiæ, necdum poteſt con-
ſtituere Pœnitentiam in eſſe virtutis
ſpecialis. Ergo prædicta conſonan-
tia, quantumvis approprietur pœni-
tentiæ, non erit Pœnitentiæ Objectum.
Antecedens Probatur : Velle reſpicere 82.
honeſtatem virtutis, quâ virtutis, non
poteſt conſtituere virtutem aliquam
ſpecialem ; aliàs nulla eſſet vnqnam
virtus, quæ non foret ſpecialis. Ergo
neque honeſtas dictæ Conſonantiæ
conſtituet Pœnitentiam in ratione vir-
tutis ſpecialis:
RESPONDEO Etiam illam vir-
tutem quæ reſpicit honeſtatem vt ſic,
eſſe adhuc ſpecialem ; poteſt tamen
dari aliqua virtus non ſpecialis, qua-
lis eſt juſtitia, quæ eſt conflatum omniũ
virtutum. In quo autem ſtet ſpeciali-
tas virtutis ? & vnde deſumenda ſit ?
hoc diſcurſu proponitur.
Quotieſcunq; virtus habet appropria-
tum ſibi motiuum, quo reliquæ virtu-
tes non mouentur, quantumuis illud 83.
motiuum ſit vniuerſale, & irreſtrictum,
adhuc erit virtus ſpecialis ; idque pro-
bat Inductio. Nam v. g. Religio, re-
ſpicit honeſtatem cultûs vt ſic Diuini ;
quæ ratio eſt vniuerſals & irreſtricta in
ratione cultûs. Quia tamẽ Religio pro-
cedit per appropriatum ſibi motiunm,
fit vt Religio ſit adhuc ſpecialis virtus.
Rurſus Metaphyſica eſt ſpecialis ſcien-
tia, quamvis conſideret irreſtrictam
rationem Entis quà Entis. quia pro-
cedit ſub ſibi proprio ſcibilitatis mo-
do ; ita & habitus virtutum, quamuis
moueantur aliqua irreſtricta honeſta-
te, modò ſit illis appropriata, ſaluabit
in illis ſpecialitatem virtutis ; neque
enim apparet, Cur ſi ſemel vniuerſa- 84.
le motiuum & irreſtrictum poteſt ſta-
re cum virtutis ſpecialitate, non poſſit
ſtare ſemper ? Non deſtruit itaque
ſpecialitatem virtutis, habere moti-
uum irreſtrictum, ſed deſtruit habere
motiuum commune cum alijs, & con-
flatum ex particularibus. Et ſic v. g.
Iuſtitia, inquantum dicit complexio-
nem omnium virtutum, non eſt virtus
particularis, quia non habet motiuum
ſibi proprium, ſed conflatum ex parti-
cularibus virtutibus. Jam verò quia
ratio honeſtatis vt ſic ; ratio[illegible]m Con-
ſonantiæ ad Deum, prout eſt natura
intellectualis, cùm non ſint rationes
conflatæ ex particularibus, ſed ſunt
nonniſi rationes vniuerſales, & irre-
ſtrictæ

85. strictæ, fit vt in istis duabus rationibus & in alijs similibus, possit bene saluari ratio specialis virtutis, specialis inquam per appropriationem motiui, licet non specialis per restrictionem motiui. Supposito autem quòd ratio honestatis vt sic, possit esse specialis virtutis objectum, restaret quærere: An de facto detur virtus, & specialis habitus de facto & re ipsa infusus, respiciens honestatem vt sic? Et quidem si quæratur: An detur talis virtus, in ordine naturali? facile est respondere: ante omne exercitium actuum ex motiuo honestatis vt sic, non dari virtutem naturalem habitualem respicientem honestatem vt sic. Ratio est quia nullæ virtutes naturales dan-
86. tur in nobis nisi quas exercitio acquirimus. Si quis tamen se exerceret in actibus, ex motiuo honestatis vt sic, eliciendis; posset sibi in ordine naturali talem virtutem parare. Sed si procedat difficultas de habitu virtutis supernaturali infuso, respiciente honestatem vt sic; non improbabiliter negari posset, infundi de facto nobis talem habitum: quia eos nonnisi de facto habitus dari dicere debemus, quos dari meminerunt Patres & Concilia; non meminerunt autem habitûs virtutis, solam præcisè rationem honestatis vt sic, spectantis. Nec videtur fuisse necessitas ponendi talis habitûs, quia homines vt plurimum
87. operantur, secundùm motiua particulariũ honestatum. Nec autem dicas: Ex eodem fundamento dici posse, quòd nè Pœnitentia quidem detur, obstabit enim auctoritas Patrum & Conciliorum, dari Pœnitentiæ habitum affirmantium. Quod autem illius [illegible]ctum? restrictanè an irrestricta honestas? jam decernere muneris erit Theologici. Ad eum modum, quo docent Patres dari Fidei habitum: An verò illius objectum sit sola veritas Diuina? subjectum est Disputationi Scholasticæ.

OBJICIES II. Objectum, actuum profectionis Pœnitentiæ, non debet esse idem, quod virtutis vt sic. Nam virtus vt sic, non est Pœnitentia vt sic. Sed Objectum virtutis vt sic, 88.
est Consonantia ad naturam Intellectualem. quod enim aliud? Ergo.

RESPONDEO Objectum virtutis vt sic, esse honestatem vt sic operationum; jam autem restricta ratio honestatis, per Consonantiam ad naturam Intellectualem modò infra explicando, spectat ad Pœnitentiam. Et sicut honestatem virtutis vt sic, restringit sibi Charitas, per formalitatem Boni in se, ad quam attendit; ita honestatem vt sic, restringit sibi Pœnitentia, per formalitatem Consonantiæ ad naturam Intellectualem. Addo: Cùm Pœnitentia, opponatur cuicunque peccato, debet habere amplissimum Objectum; & cùm ratio inhonestatis, includatur in omni peccato, 89.
debet pœnitentia ad illam attendere.

INSTABIS: Adhuc probari posse: quòd idem sit objectum virtutis vt sic; & Pœnitentiæ; imò quòd Objectum Pœnitentiæ, sit vniuersalius, objecto virtutis vt sic. Nam si quæratur: Quid est actus Justitiæ? respondebis: Est actus virtutis. Si quæratur: Cur sit actus virtutis? Respondebis: quia est honesta & laudabilis actio, non compatibilis cum vitio. Si vlteriùs quæras: vnde proueniat, quòd sic operari ad destructionem vitij, sit res laudabilis? pro ratione adferri potest, quia taliter operari, est Consonum naturæ intellectuali. Ergo illa Consonantia est, quid superius. Ergo & Pœni- 90.
tentia, quæ illam Consonantiam respicit, erit aliquid prius virtute, quod est absurdum.

RESPONDEO imprimis, retorquẽdo Argumentũ: pone enim, quòd Offensa vel Injuria Dei, sit Formale Pœnitentiæ; tamen Pœnitentia erit virtus. Ergo quid inferius virtute, & tamen non esset inferius; quia pro ratione, cur hoc sit honestum? Respondi posset: quia est æquale Iuri Diuino; & adfert Bonum Pacis cum Deo. Directè autem ad difficultatem Respondeo duplici via. Imprimis, Concedendo: quòd diuerso respectu Pœnitentia, sit inferius quid, virtute, inquantum scilicet, est ejus species: & quòd diuerso respectu,

61. respectu, sit aliquid æquale, inquantum scilicet respicit peccatum ; vel reparando factum, vel conseruando ne fiat. Idque ideo, quia peccatum, oppositum immediatè virtuti; quæcunque enim actio virtuosa, potest habere sibi oppositam peccaminosam. Non ergo minus patebit actio mala, quam virtus. Consequenter ob hanc causam, æque latè patebit Pœnitentia ac virtus. Aliâ viâ Respondeti potest, eidem Argumento : quòd Pœnitentia respiciat Consonantiam, per modum principij reparatiui & medicinalis ; jam autem virtus respicit Consonantiam, secundùm rationem honestatis, non ex suppositione peccati procedentem. Deinde dici posset, quòd
92. quando redditur pro ratione honestatis vt sic, Consonantia &c. non redditur ratio à priori & formalis, quare sit honestas ? sed potius : quare non si peccaminosa : eò quòd nulla virtus sit, peccare, immo omnis virtus est, non peccare.

OBJICIES III. Si vera sit Conclusio ? sequitur, quòd nihil aliud sit pænitere quàm conformari rationi.

RESPONDETVR multos quidem Patres de Pœnitentia egisse, tanquam de ea, quæ nos facit viuere, secundùm rationem ; & facit, nè viuamus *sicut equus & mulus, quibus non est Intellectus*. Possetque dici pœnitere, esse conformari rationi, non vtcun-
93. que, sed abolitiuè, reparatiuè &c. Tamen absolutè loquendo, pænitere, non est præcisè conformari rationi. Ratio : Quia ipsum peccatum, formaliter non constituitur eo, quod est non conformari dictaminibus rationis. Ergo neque pænitere, primò formaliter, erit tollere facta, contra dictamen rationis. Vis consequentiæ jam est probata ante. Antecedens Probatur ? Quia adhuc quærere restat : Cur peccatum, non possit dictari à ratione ? Quod ipsum bene resolui potest in id, quia est dissonum naturæ Intellectuali. Ergo apparet, quòd in illa præcisè dictamina, vltimò non resoluatur peccatum, tanquam in aliquid primò essentialiter constitutiuū peccati. Rursus non potest dici quòd peccatum, 94.
Theologicè, constituatur eo, quia est dissorme dictaminibus, & mandatis Diuinis ; restabit enim quærere : Cur peccatum sit tale quòd à Deo mandari non possit, & esse secundùm dictamina Diuina ? Ergo neque peccatum vt sic, stat dissormitate ad dictamina rationis, licet medijs his dictaminibus innotescat, quod aliquid sit dissonum Naturæ intellectuali.

ADDO. Quòd sicut veritas prima in dicendo actiua, applicatur nobis in fide, reuelatione passiuâ, & manifestatiuâ interioris Diuini conceptus, quæ tamen ipsa manifestatio vt potè aliquid Creatum, non potest esse vltimò resolutiua actûs, innitentis veritati increatæ, vt dictum in materia de 95.
fide. Ita etiam in præsenti, Dissonantiam peccati ad Deum, prout natura Intellectualis est, applicant nobis dictamina Diuina, & mandata facta ; ita tamen, vt vltimum resolutorium malitiæ, non sistat in oppositione ad mandata. Et certè peccatum quòd natura sua est malum, non ideò est malum quia prohibetur ; sed ideo prohibetur, quia est malum. Ex quo vlterius

COLLIGES. Quòd Formale Pœnitentiæ quoad actus fugæ, non sit inhonestas, actuum contra Deum, prout est regula humanarum actionum ; nam hæc ipsa regula, potest vlterius resolui in aliud : quærendum enim restabit : Cur peccatum non possit 96.
esse secundùm Deum, prout est regula humanarum actionum. Nè autem Dissonantia illa, quam dicit peccatum ad Deum, sit Dissonantia mortuo quodam modo, faciunt mandata Diuina, quæ vitali modo, hoc est imperijs Diuinis, & mandatis, explicant & applicant nobis Dissonantiam illam ad Deum prout est natura Intellectualis.

OBJICIES IV. Nemo ita Formale Obiectum explicuit Pœnitentiæ. Jam autem Formalia virtutum, debent explicari, per rationes nobis cognitas.

RESPONDEO Hinc sententiam notam esse in principijs, inquantum scilicet per Dissonantiam dictam, explica-

97. explicatum fuit à pluribus peccatum. Fuit item in re cognita, quia peccatum, quod est vel Injuria vel Offensa Dei, in re habet Dissonantiam intimatam, licet fortè quoad aliquid & modum applicandi, nondum ista sententia invaluerit.

INSTABIS Formale virtutis Pœnitentiæ; debet assignari tale, cujus Concilia meminerint & Patres; Dissonantiæ autem prædictæ, non meminerunt.

RESPONDEO quod Patres mentionem fecerint in re de prædicta Dissonantia, inquantum docuerunt, Pœnitentiam respicere peccata. Ad Scholasticos autem spectat, indagare rationem primò constitutiuam pecca-
98. ti, ex eaque inferre, quid pro formali respiciat Pœnitentia. Meminerunt item sufficienter Patres Dissonantiæ peccati ad Deum; inquantum dixerunt: peccatorem facere, quantum est ex illo, peccando, nè Deus sit: quæ autem major Dissonantia chordæ cogitari posset quam si sonus faceret non esse eum, cui dissonat? Quando autem Concilia supponunt, supposito peccato, esse Pœnitentiam simpliciter necessariam; loquuntur, vt bene inquit Lugo hîc, Disput. 2. numero 65. de Pœnitentia communiter sumpta, prout comprehendit, quemcunque actum doloris efficacis, ex motiuo sufficienti ad Contritionem
99. vel Attritionem; non verò loquuntur de Pœnitentia stricta, & prout hîc de illa. Quod attinet ad Tridentinum. Illud videtur meminisse nostri Objecti Sess: 14. cap. 4. dum meminit Doloris, orti ex turpitudine peccati; quem condistinguit à Dolore, orto ex metu gehennæ & pœnarum; turpitudo autem radicalis stat in Dissonantia explicata.

ADDO: Quamuis scriptura, & Patres, non meminissent prædictæ Dissonantiæ, posset tamen illa constitui pro Formali peccati, adeoq; pro Formali actuum pænitentialium; quia consuetudo Scripturæ est, non tractare ea quæ intrinseca rei sunt. & ita ostenditur in materia de Incarnatione: Primò decretam esse Incarnationem 100.
propter intrinsecam excellentiam vnionis, quam potiùs supponebat quàm explicabat Scriptura.

OBJICITVR V. Multi actus Pœnitentiæ, non attendunt ad Consonantiam vel Dissonantiam prædictam. Ergo illa non erit Objectum.

RESPONDEO Nullum actum imperatum, attendere ad prædictam Consonantiam vel Dissonantiam, attendere tamen omnes elicitos. Quando autem censent aliqui, de ratione Objecti virtutis esse, vt apportet difficultatem, quam non videtur apportare Consonantia ad naturam intellectualem.

RESPONDERI facile potest; speculatiuè, esse facile regulare omnes 101.
actiones, secundùm Consonantiam ad naturam intellectualem; sed in praxi id difficultatem adferre.

QVÆSTIO II.

De Obiecto Materiali Pœnitentiæ.

Assignari debet Objectum Materiale, tam Actuum Prosecutionis, quàm Actuum Fugæ pœnitentialium; idque tam secundùm quod est Pœnitentia Reparatiua peccati commissi; quàm secundùm quod est Conseruatiua, nè fiat peccatum. Vt id totum 102.
expediatur, Sit

DIFFICVLTAS I.

Præmittuntur quædam & inferuntur.

PRÆMITTO I. *Quomodo sit procedendum in assignandis Objectis virtutum moralium & practicarum*: Atque *Inprimis* Obseruari debet, nè illis assignetur actio vt sic honesta; quia virtutes si sunt practicæ, debent habere tale Objectum, quod in praxim reducere possint; adeoque, circa illud practicè versari; jam autem non est

103. praxis circa rationes cummunes, hæ enim ſpeculantium ſunt. Obſeruandum *deinde :* Quamuis virtutum practicarum non debeat pro materiali aſſignari actio vt ſic, nihilominus debent aſſignari in particluari actiones per modum vnius. Ratio eſt. quia ſic illas aſſignari nihil obſtat; & ex alia parte, eſt ita neceſſarium, vt ſaluetur vnitas quædam habitûs practici. Et ſicut etiam in Mæchanicis, pro Objecto aſſignantur particularia, prout cadunt in vnam quandam rationem formæ artificialis; ita & in alijs practicis habitibus, idem & præſtat, & debet fieri. Obſeruandum 3. rationem illam vnius, in actionibus quas exercet habitus practicus, debere peti ex Formali. Ra-
104. tio : quia Formale, ſicut ſpeciem, ita & vnitatem debet dare ſcientiæ; procedit autem de Formali Attributionis; nam in principijs, in Logica, datis : Illud ſolùm eſt, quod vnitatem dat, & ſolùm ſpecificat, vt ibidem explicatum eſt.

PRÆMITTO II. *Si attendatur ad Actus Proſecutionis, Materiale illorum erunt actiones honeſtæ,* quibus adde Formale, jam explicatum; Nempe, inquantum dicunt Conſonantiam ad Deum, vt natura intellectualis eſt. Quod ipſum Formale, aptari debet proportionaliter ad Pœnitentiam Philoſophicam, quæ reſpicit Diſſonantiam ad naturam intellectualem, ſiſten-
105. do præcisè in ordine naturæ. Aptari item debet ad Pœnitentiam abſtrahentem à Theologica & Philoſophica, dicendo nimirum, quod pro Objecto illius, ſint actiones honeſtæ, prout dicunt Conſonantiam ad naturam intellectualem vt ſic. Si autem attendatur ad Actus Fugæ : hi duplices poſſunt eſſe; vel Actus Fugæ præteriti peccati, adeoque retractatiui vel deteſtatiui; aut poſſunt conſiderari Actus Fugæ futuri, vel ponibilis peccati; & hi Actus reſpiciunt pro Objecto, actiones, inquantum poſſent dicere explicatam Diſſonantiam. Quia verò Actus Fugæ, æquiualenter eſt actus Proſecutionis, & ſunt in bonum virtutis; ſit vt ipſos Actus non fugiat Pœnitentia ſed proſequatur, & illis ipſis quos 106.
proſequitur, tanquam bonis ſibi, fugiat peccatum.

PRÆMITTO III. *Objectum Immediatum Materiale Pœnitentiæ prout eſt principium Actuum fugæ.* quà talis, non ſunt actiones honeſtæ ſeu *non eſt Objectũ Materiale ipſa fuga intentionalis.*

RATIO eſt : Quia illud eſt Objectum Fugæ Pœnitentialis, quòd fugit Pœnitentia ſub ſuo Formali : ſed non fugit illas actiones ſub ſuo Formali, ſed peccatum. Ergo illud eſt Materiale Objectum, & non ipſa fuga.

PRÆMITTO IV. Accipiendo Pœnitentiam, pro eo quod fugit, ſeu pro principio elicitiuo Actuum fugæ, ſic ſumpta Pœnitentia, imme- 107.
diatius Reſpicit actiones, quas elicit, & quibus coniungit ſuum Formale.

RATIO eſt. Quia actiones illas nullo alio mediante appetit Pœnitentia, & illis nonniſi mediantibus, & tanquam ratione formali fugiendi, ſeu exercitio Fugæ, ipſum poſtea peccatum fugit.

PRÆMITTO V. Regulam vniuerſalem dignoſcendi, an aliquid ſit materiale Objectum Pænitentiæ, hanc eſſe : An illi conjungi poſſit Formale Pœnitentiæ; terminareque actum retractationis, doloris, deteſtationis, &c. *Ex quo Præmiſſo.*

INFERES I. Mortale Peccatum eſſe Objectum Materiale Pœni- 108.
tentiæ; quia circa illud ſub Formali ſibi proprio poteſt verſari Pœnitentia.

INFERES II. Idem dicendum eſſe de veniali. Quia quamvis grauem turpitudinem non adferat, adfert tamen leuem.

INFERES III. Originale non poſſe quidem retractationis actum fundare, quia retractatio ſupponit eſſe aliquid à me quà tali tractatum; quis enim retractat dictum quod nunquam dixit? poteſt tamen fundare actum deteſtationis, odij &c. Hic transferenda erunt proportionaliter ea quæ dicentur de peccato alieno.

DIFFICVLTAS II.

Peccatum

109. *Peccatum Habituale : & Reatus pœnæ : imperfectiones. sunt né Materiale Obiectum Pœnitentiæ.*

Quoad Primum.

ASSERO I. *Peccatum habituale, inquantum dicit actionem peccaminosam, quæ præteriјt, & insuper conseruationem sui, in voluntate non retractante, fundat actum & Detestationis & Retractationis.* Retractationis inquam, quia tractatum est à peccante; Detestationis autem, quia importat in se Dissonantiam ad naturam intellectualem.

110. ASSERO II. *Peccatum habituale, inquantum dicit negationem condonationis exhibitæ à Deo, non potest fundare actum Retractationis absolutæ.* Ratio est quia id nemo retractat, quod non tractauit: & quod in sua potestate non est ponere, absolutè loquendo: non est autem in potestate creaturæ absolutè loquendo, positio Condonationis Diuinæ; est enim actus Dei liber ab illo ponibilis.

ASSERO III. *Peccatum habituale vt dicit negationem condonationis exhibitæ, potest fundare actum Retractationis conditionatæ.*

RATIO est quia si possum rationabiliter dicere: Si possem vellem
111. Deum amare, ita, sicut ille se amat. Et hic actus, hunc sensum reddit: vellem ponere actum tam perfectum amoris, quàm ponat Deus, si possem. Si inquam id rationabiliter possem dicere, cur non possum dicere rationabiliter: vellem si possem, condonare mihi nomine Dei, omnia peccata; & ita me purum illi sistere? Efficacia autem huius actus debet proportionaliter defendi, ad efficaciam jam defensam illius actus: *Vellem non peccasse.*

ASSERO IV. *Peccatum habituale inquantum dicit negationem abolitionis ponendæ à creatura, intantum cadit sub retractationem absolutam.*

Quia est in potestate creaturæ, gratia Dei adiutæ, ponere illam abolitionem, consequenter habetur etiam à 112.
creatura fundamentum retractationis absolutæ.

ASSERO V. *Quod dictum est de mortali, proportionaliter dicendum esse de venialibus.*

RATIO: quia etiam venialia dicunt aliquam veram Dissonantiam ad naturam intellectualem, licet leuem.

Quoad Secundùm.

ASSERO I. *Pœnas satisfactorias diuerso respectu esse Objectum Prosecutionis; & diuerso respectu, Objectum Fugæ. Quod sint objectum prosecutionis.*

RATIO est. Tum quia sunt in eodem ordine, in quo sunt Actus Detestationis, qui ipsi non sunt Objectum 113.
Fugæ, vt dixi, sed Prosecutionis. Tum quia eiusdem virtutis est, intendere finem, & prosequi media; Cùm ergo Pœnitentia intendat abolere culpam, & in ordine ad hoc, prosint pœnæ satisfactoriæ tanquam media; poterit bene pœnitentia, illa media prosequi. *Quod autem pœnæ sint diuerso respectu Objectum Fugæ.*

RATIO est. Quia de facto sunt malum aliquod; inquantum scilicet pœna quâ talis circumstantionatur, & reponitur in formalitate pœnæ peccato commisso debitæ. Hinc & Attritio, quæ est Actus Fugæ à peccato, bene pro Formali respicere potest, metum pœnarum. 114.

ASSERO II. *Reatum pœnæ accipiendo per debito subeundi tales pœnas orto ex peccato; in hoc sensu, reatus pœnæ, est Objectum Fugæ & Detestationis.*

RATIO est. Quia est quasi effectus necessario connexus cum peccato; & malæ arboris malus fructus, Ergo ad plenitudinem & complementum Pœnitentiæ, spectabit detestari illum reatum.

ASSERO III. *Accipiendo reatum pœnæ pro vindicatiua seu ira Dei quā meretur homo in ordine ad pœnas, etiam dimissâ culpâ remanentes, non est absolutè dicendum: quod ita sumptus reatus, sit Objectum Detestationis:* Ratio. Tum quia ita sumptus reatus pro ira Dei inuoluit

115. uoluit actum Iustitiæ Diuinæ, nos volentis punire; nihil autem Diuinum potest esse objectum Detestationis; si enim Diuinum est? bonum est; si bonum est? sub detestationem non cadit. Tum quia potest intercedere approbatio Intellectualis, quâ approbetur ille actus Diuinus; Cur ergo pœnitentia non poterit subnectere suum actum, qui sit prosecutio, immo & appetitus, vt Deus in pœnitente puniat, quam grauissimè sua scelera, secundùm dictum Augustini: *Hic vre hic seca.* Tum qnia. In illa ira Dei, sunt duæ formalitates; formalitas actûs Diuini: & formalitas nostræ actionis, merentis pænam. prior formalitas non meretur detestationem; posterior meretur.
116. Ergo absolutè non est dicendum, & sine distinctione: quòd reatus pænæ sumptus pro ira Dei, sit objectum nonnisi Fugæ. Illustrari hoc posset instantiâ ductâ ex Iustitia Diuina vindicatiua; quæ refugit peccatum quod punit, nihilominùs, ipse vindicans non refugit suum actum, sed nonnisi occasionem vindictæ detestatur, ita & in præsenti. Dixi: Absolutè loquendo. quia potest fundare aliquem actum fugæ; inquantum scilicet malum est creaturæ, ira Dei. & comparando illam ad peccatum, à quo circumstantionatur.

Quoad Tertium.

117. ASSERO I. *Quod imperfectiones, secundùm quod sunt præcisa formalitas, non positiui actûs perfectiones; adeoquè, secundùm quod sunt imperfectiones negatiuæ; non sunt vllo modo Objectū Fugæ pœnitentialis.* Tum quia actus v. g. Attritionis, in se spectatus, est quem prosequitur, non fugit pœnitentia; & tamen est quid imperfectum negatiuè; non enim est ita perfectus actus, atque Contritio. Tum quia etiam in ipsa Beatissima Virgine, fuerunt aliqui actus, qui non omnes erant perfectissimi; erant enim aliqui qui non erant Caritas, & tamen actus charitatis, ex genere suo sunt perfectissimi. Immo, non spectata dignitate operum Christi, oriundâ ex dignitate 118. operantis, sed ex ipso Objecto Formali, non fuerunt omnes æque perfectæ actiones; & tamen Christus Dominus, nihil tale commisit, quod indigeret Pœnitentia. Ergo apparet, quòd imperfectiones negatiuæ, non sint Objectum Materiale Pœnitentiæ. Tum quia ostenditur in meteria de Incarnatione: Probabile esse, quòd Deus non necessitetur semper ad optimum; & quòd non faciat semper id, quod absolutè & extra omnes circumstantias perfectissimum est; & tamen nulli actus in Deo sunt, de quibus Devs pœnitere possit. Ergo præcisa Formalitas, non positi actus perfectioris, non potest fundare, & esse Objectum Pœnitentiæ. 119.

ASSERO II. *Imperfectiones etiam secundùm quod sunt defectus aliqui, non accedentes tamen ad gradum culpæ venialis; adeoq; Imperfectiones positiuæ: qualis est, in Religiosis, transgressio Regularum, non obligantium etiam ad veniale. tales inquam Imperfectiones, non sunt immediatum Objectum Pœnitentiæ.*

Quia, vt supponitur, non sunt illæ actiones, naturæ intellectuali quâ tali dissonæ; hoc enim ipso jam essent illæ actiones peccata. Ergo nec sunt immediatum Objectum Pænitentiæ: quia hæc, vt suppono ex dictis, pro Formali, respicit in actibus Fugæ prædictam Dissonantiam, quæ quando applicari non potest alicui Objecto, si- 120. gnum est illud Objectum, non esse Materiale Pœnitentiæ.

ASSERO III. *Prædictas Imperfectiones positiuas, esse Objectum mediatū, & propter aliud.*

RATIO, quia scilicet ejusdem virtutis est, auersari malu[illegible] auersari disponentia ad malum. Ad plenitudinem enim virtutis spectat, etiam dispositiones mali, auersari. talium autem dispositionum vim, habent Imperfectiones positiuæ duplici ex capite. Imprimis quia habilitant Subjectum ad malas resolutiones. Deinde, quia erga tales non est [illegible] liberalis Devs.

Neque dicas: qnòd Imperfectiones positiuæ

121. positiuæ non sint Objectum Pœnitentiæ Sacramentalis; adeoque quòd nec possint esse Objectum Pœnitentiæ virtutis. Non inquam valet si id dicas. dispar enim est ratio de Pœnitentia Sacramentali: nam illa includit Absolutionem Sacramentalem, quæ ipsa est à peccatis. Et quia Imperfectiones, vt supponitur, non sunt peccata, cadere Absolutio in illas præcisè non potest; essetq; absurdum dicere: Absoluo te à peccatis, si non habuit peccata. Tale autem nullum absurdum est, quòd Pœnitentia, pro Objecto mediato respiciat Imperfectiones positiuas.

122. ## DIFFICVLTAS III.

An Actus materialiter Malus, sit Materiale Pœnitentiæ Obiectum?

SEnsus tituli est: An peccatum factum sine aduertentia ad Offensam Diuinam, sit Materiale Pœnitentiæ Objectum? Quòd sit Objectum Materiale Pœnitentiæ Philosophicæ: ex dictis colligitur. Nam Philosophica Pœnitentia, non attendit ad Offensam Diuinam. Sed difficultas est: An tale peccatum sit Objectum Materiale Pœnitentiæ Theologicæ?

123. DICENDVM est I. *Actum materialiter malum, quantumvis fiat sine aduertentia ad turpitudinem Theologici; adhuc esse Objectum Materiale Pœnitentiæ radicaliter.*

PROBATVR I. Quia in actione peccaminosa materialiter, independen[redacted]pitudine Theologica peccati, adhuc est radix peccati formaliter, & origo: Cur aduertentiâ positâ, fuisset formaliter & proximè detestabile, à pœnitentia Theologica. Adhuc enim in illo Objecto, quòd appellamus materialiter peccatum, reperitur aliquid plus, quàm reperiatur in præcisa Imperfectione negatiua. Ergo independenter ab aduertentia, & turpitudine Theologica; adhuc actus ille materialiter malus, erit radicaliter detestabilis. 124.

PROBATVR II. Illa aduertentia, non facit malum, sed aduertit esse malum. Versatur enim circa actiones, vt excubiæ; quæ non faciunt hostem, aut periculum, sed ad illud aduertunt. Ergo apparet independenter ab aduertentia, dari in ipso Objecto malitiam radicalem; & ratione illius radicalis malitiæ, poterit illa actio esse, Materiale Objectum Pœnitentiæ, vt dicimus radicaliter.

PROBATVR III. Quia si quæreretur ex ipsa aduertentia: quare mendacium est peccatum? Responderet aduertentia: quia ego aduerti illud esse malum & turpe. Restabit quærere: quod fundamentum fuerit aduertendi hoc esse malum? & tunc redire debebit aduertentia, & recurrere ad malitiam radicalem. Ergo illa malitia radicalis, datur independenter ab aduertentia. Ergo & independenter ab aduertentia, est radicaliter Objectum Pœnitentiæ, sicut & malum est radicaliter; In idem recidet si dicas. vel habet aliquid in se, v. g. peccatum mortale materialiter acceptum, quod non habet defectus, vel imperfectio negatiua: vel non habet aliquid? Si non habet? quod fundamentum habebit aduertentia, dictandi hoc esse grauiter malum, & disordinatum? Si autem habebit fundamentum illius dictationis? Ergo habetur radix malitiæ, ratione cuius poterit spectare aliquomodo ad Objectum Pœnitentiæ etiam præcisâ aduertentiâ. Vnde vlteriùs 125. 126.

COLLIGES. Illam malitiam propriè, proximè, & immediatè, esse detestabilem radicaliter; si per ly, propriè; non intelligas metaphoricam aliquam malitiæ radicem. sed non erit propriè detestabile, si per ly propriè intelligas, vltimò completam rationem peccati. Item erit proximè detestabile, hoc est non propter aliud, quod vlteriùs radicem illam mali constituat; sed non erit proximè detestabile, hoc est, habens completam suæ detestabilitatis rationem; consequenter

127. ter immediatè illud poterit deteſtari
Pœnitentia, tanquam radicaliter ma-
lum; ſed non immediatè, tanquam
aliquid in ratione peccati completum,
hæc enim cnmpletio habetur ab ad-
uertentia.
DICENDVM eſt II. *Actus Mate-
rialiter malus non eſt Objectum Pœniten-
tiæ vltimò completum.*
PROBATVR I. Quia omne
peccatum completum in ratione
peccati, debet eſſe actus moralis &
humanus; vt ſuppono ex materia,
de Actibus humanis & Peccatis. Er-
go debet fieri cum aduertentia. Nam
hæc, vt ſuppono ex materia, de actibus
humanis; fundat moralitatem. Ergo
ſine aduertentia actus, non eſt vltimò
128. completum Pœnitentiæ Objectum.
Nam hoc in Pœnitentia, quæ procedit
ex ſuppoſitione peccati, debet eſſe
completè peccatum? Et certe in re-
bus moralibus, prima excuſatio eſt:
Ignorans feci, conſequenter abſque
aduertentia. Quæ excuſatio non va-
leret, ſi ſine aduertentia haberetur ra-
tio vltimò completa Objecti Pœni-
tentialis.
PROBATVR II. Quia Obje-
ctum, in re reuelatum, niſi propona-
tur ab Eccleſia, non eſt in ordine ad
nos reuelatum. Ergo & actus niſi pro-
ponatur ab aduertentia malitia illius,
non erit, in ordine ad nos, Objectum,
in ratione peccati vltimò completum;
129. pariter enim ſe iſta habent.
PROBATVR III. Quia aduer-
tentia, vel requiritur ad conſtituen-
dum peccatum tanquam pars eſſentia-
lis vel tanquam conditio ſine qua
non quocunquè modo requiratur,
ſequitur, ſi illa deſit, non haberi ratio-
nem completam peccati. Ad eum
modum, quo non habetur principium
completum agendi; deficiente, vel
comprincipio, vel conditione, & ap-
plicatione requiſita; licet alia incom-
pletio oriatur, ex defectu principij;
alia, ex defectu conditionis.
Hanc totam Quæſtionem de actu
materialiter malo, proponit Martinus
Perez Diſp. 1. Sect: 5. de ſolo actu ex-
terno. An ſcilicet ille ſit Objectum
Materiale virtutis Pœnitentiæ? Jam 130.
autem commodiùs examinatur Quæ-
ſtio hæc, vt à nobis factum eſt; nam
ille propriè eſt act⁹ materialiter malus;
qui poteſt de materialiter malo, tran-
ſire ad formaliter malum; hoc autem
non habet actus externus, qui ſemper
eſt nonniſi de nominatiuè malus; con-
ſequenter, ſemper nonniſi reductiuè,
& denominatiuè ſpectans ad Pœni-
tentiam.
OBJICIES I. Aliæ virtutes in-
dependenter ab aduertentia, habent
completam rationem in ſuis objectis,
v. g. in ordine ad Actus Fugæ. Et ita
Juſtitia deteſtatur furtum, etiam ſine
aduertentia factum; eſtque principi-
um reſtituendi, etiam ſine aduertentia
ablati. Temperantia item, deteſta- 131.
tur etiam caſualem comeſtionem car-
nium die veneris &c. Ergo etiam Pœ-
tentia, independenter ab aduertentia,
habebit in peccato completam ratio-
nem deteſtabilitatis.
RESPONDET I. Dicaſtillo ne-
gando. Antecedens nam v. g. mali-
tia indecentiæ in eſu carnium prohibi-
tarum; itemque v. g. in ebrietate in-
cluſa, quam odio habet Temperantia,
non eſt effectus ipſe alienationis v. g.
ſenſuum, & vſûs rationis; ſed exhibi-
tio voluntaria cauſæ, ſcilicet immo-
derata potatio; quia hæc diſſonat ra-
tioni, & prohibetur, nec poſſet prohi-
beri præſcindendo à voluntario; vo-
luntarium autem eſſe non poteſt, præ- 132.
ciſâ aduertentiâ. *Hæc Reſponſio.*
NON SATISFACIT I. Quia
ſtando in exemplo ebrietatis, quod
vrget Dicaſtillo: poſſumus diſtingue-
re in illo, turbationem ſenſuum, quaſi
effectum; nimiam potationem, quaſi
cauſam; & ipſam aduerte[illegible] Et
quidem facilè eſt dicere: quòd imme-
diatè Temperantia non auerſatur il-
lum effectum; nam ex eo, quia effe-
ctus eſt, eſt quid poſterius causâ, quæ
mediat ad poſitionem illius. adeoque
etiam nonniſi mediatam de[illegible]abilita-
tem habebit. Sed redit [illegible]ficultas:
Cur ipſe ille effectus, & [illegible]ſa illa cau-
ſa, non ſint abſolutè de[illegible]ſtabilia, cùm
illis etiam competat r[illegible]icalis & fun-
damentalis malitia?
NON

133. NON SATISFACIT II. Quia quamvis nonnisi voluntaria ebrietas prohibeatur, non sequitur, quòd in illo prohibitionis objecto, non sit inclusa radicalis & fundamentalis malitia; idque vniuersaliter est verum de illis, quæ non ideo sunt mala, quia prohibentur; sed ideò prohibentur, quia sunt mala. Immo proportionaliter de hac malitia participant etiam ea, quæ ratione prohibitionis euadunt mala; nam in illis, etiam præcisâ aduertentia, est quædam radicalis malitia: nam independenter ab aduertentia, est in objecto malitia; malitia inquam faciendi contra prohibitonem. Quod si hæc dicunt radicalem malitiam? redibit quæstio: Cur indepen-
134. denter ab aduertentia, non sint illa objecta detestabilia?

NON SATISFACIT III. Quia tandem idem Dicastillo dicit, quòd independenter ab aduertentia ebrietas v. g. habeat malitiam physicam: quod idem est, ac dicere: Habet malitiam radicalem. Consequenter nihil docet contra nos.

RESPONDET II. Lugo: Quidquid sit de alijs virtutibus, disparitatem esse de Pœnitentia; quia seclusâ aduertentiâ, non manet ratio Offensæ Divinæ, quàm detestatur Pœnitentia. Aliæ enim virtutes, præscindendo ab aduertentia vel in aduertentia, inveniunt formalem malitiam, quam odio
135. habeant. talem rationem invenit Temperantia in ebrietate, indecentiam cum Natura rationali: Pœnitentia autem est virtus reflexa, quæ odit malitiam Offensæ quà talis, quæ ipsa Offensa, non potest esse sine aduertentia. Et sicut si poneretur aliqua virtus, cujus proprium munus esset, prohibere nè homo operetur contra conscientiam; hæc virtus nullum actum posset detestari, nisi factum cum aduertentia, alioquin detestaretur aliquid, quod non esset nata detestari, cùm esset nata detestari nonnisi facta, contra conscientiam; sicut etiam in præsenti, Pœnitentia detestari non potest, quod non est Offensa Divina. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia: si Temperantia in ebrietate non vo- 136.
luntaria, invenit quod detestetur; hoc est, Indecentiam ad naturam intellectualem. Cur eadem Indecentia non fundabit sufficientur Objectum Pœnitentiæ? Nego enim, quòd Pœnitentia attendat ad formalem nonnisi rationem Offensæ; & quòd attendere non possit ad id, quod est radicaliter Offensa. Tum quia etiam virtus, quæ detestaretur nonnisi ea, quæ sunt contra conscientiam, posset detestari ea, quæ, independenter à conscientia actuali, nata sunt radicaliter esse contra eandem. Cur ergo idem non faciet Pœnitentia? quam restringere ad id, vt nonnisi detestari possit ea, quæ formaliter sunt Offensa; esset velle mul-
tiplicare entia sine necessitate. deberet 137.
enim dari alius habitus Pœnitentiæ, qui detestaretur & id quod formaliter, & id quod radicaliter malum est.

RESPONDETVR itaque secundùm datas Conclusiones; diciquc potest: quòd independenter ab aduertentia, reperiatur in ebrietate v. g. radicalis malitia, & detestabilitas. Independenter autem ab aduertentia, ebrietas non habet completam rationem malitiæ, detestabilem à Temperantia. Ratio peti debet ex dictis, pro secunda Conclusione. Quia scilicet aduertentia, necessaria est ad completam malitiam ebrietatis, detestandæ à Temperantia, quæ supponi-
tur tunc non haberi. 138.

OBJICIES II. Non est usitatum, denominare aliquod objectum radicaliter, seu fundamentaliter, alicujus virtutis, & scientiæ: quia aliàs peccatum Philosophicum, posset dici radicaliter, seu fundamentaliter, Theologicum; consequenter peccatum Philosophicum non distingueretur adæquatè à Theologico, & Pœnitentia Philosophica, à Theologica.

RESPONDETVR Tritam esse quæstionem: In quonam, sita sit radicalis malitia peccati; seu moralitas objectiua peccati? Quam quia habet actus moraliter malus; est enim ipsa Dissonantia ad naturam intellectualem, quæ illi competit; fit, vt possit dici

139. dici radicaliter malus, seu radicaliter
peccaminosus ; hocque sensu à nobis
vsurpatur. Et quia similis radicalitas
in alijs materijs, non est obuia ; fit vt
alijs materijs, non dicatur aliquid esse
radicaliter objectum. Peccatum Phi-
losophicum non potest dici radicali-
ter Theologicum : quia in suis prædi-
catis, nihil Theologicum involuit :
potest autem dici radicaliter malum ;
quia hæc radicalis malitia, stat in Dis-
sonantia, cujus prædicata habet pec-
catum Philosophicum. Certum est
enim peccatum Philosophicum, &
Theologicum, adæquatè non distin-
gui ; quia rationes dividentes idem
genus siue analogum, siue vnivocum,
nunquam adæquatè distinguuntur.

140. Ratione ergo formalitatum distin-
guuntur, non ratione radicalis malitiæ,
hoc est Dissonantiæ ad naturam Intel-
lectualem.

OBJICIES III. Radicalis ma-
litia posset tribui, non tantum acti-
bus malis materialiter, sed ipsi entitati
creatæ ; eo enim ipso quod sit En-
titas intellectualis creata, est defectuo-
sa & peccabilis ; quæ defectibilitas
fundatur in ipso Esse creato : proinde
potest quis detestari ipsam Entitatem
creatam Sanctorum, & Beatissimæ.

RESPONDETVR Negando se-
quelam. Quia hæc radicalis malitia,
stat in Dissonantia ad naturam &c.
quam in suis prædicatis non dicit crea-
141. tura intellectualis.

INSTABIS Sequitur eundem
actum devotionis, esse radicaliter ma-
lum, & detestabilem. Nam idem actus
deuotionis actualis, si esset contra
præceptum, esset actus inobedientiæ.
Ad eum modum, quo actus materiali-
ter malus, dicitur esse radicaliter ma-
lus, quia idem in individuo, si cum ad-
uertentia exerceretur, esset malus.

RESPONDETVR. Hanc seque-
lam procedere ex alia acceptione ra-
dicalis malitiæ. Nomine enim radi-
cis malitiæ venit hîc Dissonantia ad
naturam intellectualem, quam non di-
cit actus devotionis ; casu autem quo
prohiberetur, non haberet radicalem
detestabilitatem intrinsecam : quia

nec esset intrinsecè malus ; sed maliti- 142.
am nonnisi ratione extrinsecæ prohi-
bitionis ; nec ita se habet actus mate-
rialiter malus ; quia ipse quoad sua in-
trinseca, jam habet rationem malitiæ
radicalis, quam aduertentia præsuppo-
nit in Objecto.

SVPPONVNT hæc omnia duo.
Primùm : Actus dissonus naturæ Intel-
lectuali dicit radicalem malitiam, hæc
enim est acceptio hujus Termini. A-
ctus autem materialiter malus, est dis-
sonus naturæ Intellectuali. Ergo &c.
Secundum : si Pœnitentia respicit Dis-
sonantiam ad naturam intellectualem
in peccato, cum ea reperiatur in actu
materialiter malo, illum etiam respi-
ciet, licèt cum restrictione, vt dixi.

143.

QVÆSTIO III.

An Peccata aliqua sint obiectum materiale Pœnitentiæ ?

NOn est difficultas : An peccata
aliena, possint esse interdum Obje-
ctum alicujus virtutis ? Quia posset
aliquis detestari peccata proximi, in-
quantum sunt impeditiva ejus spei,
quæ habetur de salute proximi ; qui
actus spectabit ad spem. Nec item
est difficultas : An peccata aliena ca-
dant sub penitentiam, inquantum est
virtus retractativa ? Nam propriè ni-
hil retractatur, quod non est tracta- 144.
tum : peccatum autem alienum, nec
facit quisquam, nec tractat. Non ne-
go tamen etiam circa peccatum alie-
num, posse haberi actum conditiona-
lis retractationis ; vt notum est ex di-
ctis supra. Est ergo in hoc Difficul-
tas : An motivo formali, quod respi-
cit Pœnitentia, subjici possint pecca-
ta aliena, adeoq;, esse Materiale Obje-
ctum ejusdem ?

DICENDVM est. *Aliena peccata
esse Objectum Materiale Pœnitentiæ Theo-
logicæ.* Ita post Suarez, Lugo. cum
alijs hîc, Disp. 3. num. 2. Martinus
Perez hîc, Disp. 1. Sect. 10. Konink
contra Dicastillo hîc, Disp. 1. n. 155.

PROBATVR I. Sub Objectum
Pœniten-

145. Pœnitentiæ vt sic, cadit omne peccatum. Ergo sub Objectum Pœnitentiæ Theologicæ, cadit omne peccatum Theologicum. Ergo falsa erit hæc particularis : Aliquod peccatum Theologicum non cadit sub Objectnm Pœnitentiæ Theologicæ. Ergo vlteriùs, falsa erit hæc : Peccatum alienum non cadit sub Objectum Pœnitentiæ. Antecedens primum Probatur. Quia aliàs præter Pœnitentiam, quæ agnoscitur, deberet assignari alius habitus Uniuersalior, qui respiceret omne peccatum, seu peccatum vt sic. præcipuè quia posset illud respicere, sub motivo sibi appropriato. hoc autem esset multiplicare entia. Deinde sub Objectum Pœnitentiæ vt sic, non potest cadere
146. aliquod tantùm peccatum. quia aliàs Objectum & habitus non adæquarentur. Pœnitentia enim esset vt sic, & non respiceret peccatum vt sic, tanquam Objectum. Cùm ergo supponatur in Antecedenti Pœnitentia vt sic, & de illa procedat Antecedens; sit vt peccatum vt sic, debeat esse ejus Objectum. Denique possibilis est Pœnitentia vt sic, respiciens peccatum vt sic. Ergo non debet negari Pœnitentiam vt sic, respicere peccatum vt sic. Consequentia Probatur, paritate rationis, & ijsdem rationibus, quibus immediatè probatum est antecedens.

PROBATVR II. Illud omne respicit Pœnitentia, ad quod respici-
147. endum est nata. Sed etiam ad aliena peccata respicienda est nata. Quia si non esset nata, respicere peccata aliena, non esset nata id facere, vel ex eo : quod motiuum formale illius, non posset se extendere ad peccata aliena. Vel ex eo : quia ipse habitus de se esset restrictus, nonnisi ad hæc v. g. detestanda peccata. Neutrum dici potest. Nam peccatum etiam alienum, verè est dissonum Deo secundùm quod est natura intellectualis. Ergo motiuum hoc extendit se etiam ad peccatum alienum. Rursùs, non est determinatus habitus Pœnitentiæ, qui est in Paulo, nonnisi ad detestanda peccata Pauli : quia hic ipse numero habitus, potuisset in alia rerum serie poni in Petro. Ergo si in Petro 148.
positus potuisset detestari peccata Petri : etiam positus in Paulo detestari poterit peccata Petri. Habet se in hoc consimiliter habitus Pœnitentiæ, eductus ex potentia obedientiali Petri. qui potuisset educi ex potentia Pauli, sicut albedo, quæ est posita in Petro, potuisset poni in Paulo. & sicut albedo, in Petro existens, non potest dealbare nisi Petrum ; sic etiam existens habitus Pœnitentiæ in Petro, non potest esse principium actuum pœnitendi, nisi in Petro. Nihilominùs sicut Petrus, non est subjectum alienum albedini Pauli, illudque informare posset ; ita & peccata Pauli non sunt subjectum alienum, & improportionatum, habitûs pœnitentiæ in Petro po- 149.
siti, poteritque sub Formali eodem, detestari peccata aliena.

RESPONDEBIS. Sicut albedo, posita in Petro, non dealbat Paulum, nec ad illum se extendit ; ita nec habitus Pœnitentiæ, extendet se, ad peccata aliena.

CONTRA. Albedo Petri, & habitus Pœnitentiæ, in Petro positus, in hoc sunt paria ; quòd sicut albedo Petri, non dealbat Paulum, ita nec Habitus Pœnitentiæ in Petro, est Principium elicitivum actuum Pauli. Sicut enim, quòd non dealbat Paulum illa albedo, inde oritur : quia deest vnio. ita nè sit Principium elicitiuum actuum Pauli, ille Habitus, facit defectus 150.
vnionis, & quia ille habitus, non est eductus ex hac Potentia. Hoc tamen non obstante, potest Habitus Pœnitentiæ Petri, detestari in Petro peccata Pauli : quia nihil obest ; vniuersalitasque motivi, quo movetur Pœnitentia, extendit se, etiam ad peccata Pauli ; multa autem obsunt, nè albedo Petri dealbet Paulum : Nam illa albedo, deberet bilocari ; vel non vnita, tribuere effectum suum formalem ; quod absurdum est. redibitque paritas : Paulus est subjectum informabile albedine Petri. Ergo & peccata aliena, erunt sub motivo eodem detestabilia, ab Habitu Pœnitentiæ, v. g. Petri.

151. PROBATVR III. Communiter, à pari : Eadem Fides Theologica credit, credenti posse dari beatitudinē, & alijs à credente. Eadem Spes sperat speranti, & alijs à sperante beatitudinem. Eadem Charitas, & sibi bonum amat, quod est Deus, & proximo. Ergo etiam, eadem Pœnitentia, poterit detestari peccatum pœnitentis, & aliûs à pœnitente.

RESPONDET Dicastillo : Negando Antecedens, rationemq; dat : quia quando moueor ad desiderandum v. g. alteri bonum ; vel moueor, quia ipsi alteri bonum est ? & tunc est actus beneuolentiæ erga proximum. vel moueor ad desiderandum illud bonum, ex complacentia DEI ? & erit actus
152. Charitatis erga Deum. vel deniquè moueri possum ad illud desiderandum, ex complacentia mei ? & tunc ad quam virtutem pertinebit illa complacentia, discerni debebit ex motiuo, ex quo mihi placet ; nunquam tamen erit locus illi generali complacentiæ, qualem adstruit Conclusio. Idq; ideo, Quia illa Iustitia, quâ alius est justus, non est materia circa quam ego exercere possim actum Justitiæ.

CONTRA est : Tum quia hoc ipsum negatur, quòd justitia, quâ alius justus est, non sit materia, circa quam ego exercere possim actum justitiæ. Tum quia licet ex allatis formalitatibus à Dicastillo, optando alteri v. g.
153. justitiam, non optem eam, ex motiuo formali justitiæ ; sed inquirere restat : Cur optari non possit ex præcisa honestate justitiæ ? quo casu non esset ratio : Cur operans non tenderet in suam, & alienam justitiam ex eodem motiuo ? Tum quia per Dicastillo, ex complacentia mei, possum mihi optare bonum & alteri. Ergo ex complacentia in honestate virtutis, possum illam & mihi, & alteri velle.

OBJICIT I. Dicastillo : si honestas intenta à Pœnitentia, est ejusdem rationis in pœnitente ac alijs ? vel in eo sensu, est ejus rationis, quòd tale malum morale peccanti, est ipsius peccatum ; quale malum morale fuit peccatum ejus, dum illud haberet antequam pœniteret ? Et hæc con- 154.
sideratio ad præsens non facit. vel in eo sensu est ejusdem rationis dicta honestas Pœnitentiæ : quòd peccatum aliûs, respectu mei, habeat eandem comparationem, atque peccatum meum, respectu mei ? & hoc falsum est. Nam constituit illum peccatorem, peccatum illius, me non constituit.

RESPONDETVR ex alio sensu eandem esse honestatem, intentam a Pœnitentia, siue in pænitente siue in alijs ; quòd scilicet possit ex eodem motiuo formali, vtrique subjecto intendi.

OBJICIT II. Idem : Non dicitur esse abstinens, qui vult alios jejunare ; nec humilis, qui vult alios
esse humiles ; alias deberent dici je- 155.
junare Angeli : volunt enim, vt nos jejunemus. & superbus Princeps, deberet dici humilis ; quia vult suos subditos esse humiles. Multis huic objectioni respondet Lugo à nu. 26. Consulatur.

RESPONDETVR ad Difficultatē : Dupliciter posse aliquem optare alicui bonum aliquod. vel ex præcisa ratione honestatis virtutis ; vel præcisè, ex amore benevolentiæ. Sic ebriosus, potest optare alteri, nè inebrietur, ex præcisa ratione honestatis inclusæ in Temperantia. vel potest optare nè inebrietur ; quia illum amat ; velletque, nè pecuniam, in potu abliguriat. Hoc secundo modo qui optat nè 156.
alius inebrietur, sed vt sit temperans, non hoc ipso debet dici optans, esse etiam virtuosè temperans. Ad illum autem priorem modum optandi, quod attinet ; quando scilicet amatur alicui bonum ex præcisa ratione h[illegible]tis ; id adhuc dupliciter fieri potest : Vel enim est subjectum capax illius honestatis ? vel incapax ? sic v. g. Angelus est incapax virtutis jejunandi, capax homo. Rursus incapacitas hæc, vel est per se, qualis est in Angelo nè dicatur jejunans ? vel per acciden[illegible]t in valde ebrioso nè dicatur tem[illegible]ans ? Hoc posito. Respondetur [illegible]d objectionem : Omnem illum no[illegible] dici v. g. abstinentem, qui non e[illegible] præcisa honestate

157. state abstinentiæ, vult alium esse abstinentem. secus si ex præcisa honestate abstinentiæ, id vellet ; & si supponatur subjectum capax illius denominationis, & nec per se, nec per accidens impeditum, ad illam denominationem habendam. Supponimus enim virtuosè temperantem eum dici, qui habet possessionem Temperantiæ in seipso, & nisi illam habeat, erit subjectum per accidens impeditum, ad habendam denominationem temperantis.

OBJICIT III. Idem : Potest detestatio peccati alieni, pro diuersitate motiui, spectare ad alias virtutes.

RESPONDEO. Posse quidem id fieri, sed insuper posse etiam fieri illam
158. detestationem, ex motiuo appropriato Pœnitentiæ ; & si potest fieri, ex motiuo appropriato aliarum virtutum, cur non fiet ex motiuo Pœnitentiæ ?

Neque valet quod dicit idem : non esse scilicet ejusdem rationis motiuum, & rationem objectiuam mali, sub qua quis sibi malum apprehendit, peccatum alterius. Nam illa ratio mali, quam quis inuenit in peccato proprio, est, quatenùs est malum operanti offendisse Deum ; hoc autem non inuenitur in peccato alieno, comparatione ducta ad ipsum pænitentem. *Non inquam valet*. quia id quod affert, probat tantum : quòd non semper sit ejusdem
159. rationis motiuum, in detestatione peccati proprij, & alieni ; sed non probat ex eodem præcisè motiuo pœnitentiali, vtriuslibet detestabilia non esse peccata.

Tractandum hîc fuerat : An pec-[redacted]am dimissum, possit esse Materiale Pœnitentiæ. sed id commodiùs resoluetur, vbi tractabimus : An peccata dimissa, sint materia Confessionis ? *Ex his*. Colliges, Id quod jam sæpius intimatum est : Objectum conflatum ex Materiali & Formali, actuum professionis pœnitentialis, & quidē Theologicè, esse Actiones honestas, prout conformes ad Deum, secuudùm quod est natura intellectualis ; procedentes secundùm suppositionem peccati, seu remediatiuè, reparatiuè &c. 160.
procedentis.

Quod si quæras : de objecto Pœnitentiæ quoad actus Fugæ ? vel accipis eam pro principio elicitiuo actuum fugiendi. & sic habet pro Objecto immediato actiones honestas, prout fugiunt Dissonantiam ad Deum secundùm quod est natura intellectualis. Vbi vlteriùs Vides : Ipsum peccatum, futurum nonnisi mediatum & remotum Objectum ita acceptæ Pœnitentiæ. Si autem accipis Pœnitentiam, per ordinem simpliciter ad id quod fugit ? pro immediato Objecto respicit peccata prout sunt actiones dissonæ Deo, secundùm quod est natura intellectualis.

NOTO hîc vt Conficiatur Definitio Pænitentiæ virtutis, commodiùs 161.
id fieri posse per ordinem ad id, quod fugit Pœnitentia ; adeoque, accipiendo Pœnitentiam, in ordine ad actus Fugæ.

RATIO est : Quia etiam medicinæ Remediatiuæ & curatiuæ definitio, commodiùs traditur, per ordinem ad ægritudinem, quàm tollit ; est enim tale medicamentum, medicamentum ægritudinis depulsiuum ; quantumvis, possit habere etiam denominationem Conseruantis bonas dispositiones, & humores, vel spirit⁹ sanitati seruientes. Ita etiam, cùm Pœnitentia sit virtus remediativa, commodiùs ejus Definitio tradetur, per ordinem ad peccatum, 162.
cui remediatur. Quod autem Pœnitentia sit virtus remediativa ; communis apprehensio probat ; & suadet discursus, qui redditur pro ratione numeri septenarij Sacramentorum. Vbi cùm acceditur ad Pœnitentiæ Sacramentum, dicitur, illud constitui debuisse, vt esset principium restituendi sese ad vitam spiritualem, & depellendi ægritudines ab anima.

Neque valet quòd aliæ virtutes primò non sint depulsiuæ, oppositæ turpitudinis, sed suæ honestatis, collatiuæ ; quia etiam alia entia, non sunt primò essentialiter Relatiua, vt suppono ex Logica, & tamen ipsa Relatio, est primò essentialiter relatiua ; ita etiam potest

136. test dari virtus, primò essentialiter remediatiua. quid enim implicat? Et hæc erit Pœnitentia. *Hoc ergo supposito.*

DICI potest, *Pœnitentiam esse Virtutem Abolitiuam, reparatiuam, remediatiuam, peccati, prout est Dissonum Deo, secundùm quod est natura Intellectualis.* Quod si velis, proportionaliter ad alias virtutes, eandem definire, quæ definiuntur per ordinem ad actus prosecutionis. Dices: *illam esse virtutem raparatiuam & principiatiuam actuum, secundùm quod consonant Deo, prout natura Intellectualis est.* Ado autem ly *Reparativa* propter ea, quæ suo loco de Subjecto Pœnitentiæ dicentur.. 103.

1. DISPVTATIO III. 4.

De objecto remoto Pœnitentiæ; seu, de Peccato Remissibili.

TRactauimus jam, de Materiali Pœnitẽtiæ Objecto immediato; nunc tractabimus de mediato. Et hoc Objectum, est peccatum, quod respiciunt tam actus Prosecutionis; dixi enim illos procedere secundùm suppositionem peccati. quàm actus Fugæ, vt jam dictum est. Nè verò, consideratio peccati esset nimis ampla; restringitur ad prædicatum Remissibilis. Hinc
2. agimus de illo, prout Remissibili. Pars hujus materiæ, spectat ad materiam de Iustificatione, & alia ad materiam de peccatis. nihilominùs ex vsu Auctorum grauium, huc etiam potest transferri. Est quidem consuetudo, de remissione peccati agere, tractando de effectibus Pœnitentiæ, sed quia exinde infra tractanda lucem accipient, hîc commodiùs subnectetur. Cum autem Media, exsecutione priora sint fine; etiam consideratio Mediorum, ad remissionem peccati ponendam, procedet, & postea subsequetur ipse terminus intentus, qui est peccati Remissio, vel peccatum remissum.

3. QVÆSTIO I.

De Medijs Remissionis Peccati.

Tria hîc examinabuntur. Necessitas, p[redacted]actûs nostri, vt remittatur peccatum: & Necessitas infundendæ Gratiæ: & Necessitas favoris Dei, seu condonationis extrinsecæ.

DIFFICVLTAS I.

An sine vllo actu peccatoris, possit remitti peccatum?

SIne vllo actu peccatoris, non posse remitti peccatum, pauci docent; hoc est Dominicus Sotus: in 4. Disp. 15 ar. 2. Petrus de Soto: lect. 4. de Pœnitentia. Conradus 1. 2. qu. 112. ad 1. Citat Ripalda pro hac sententia Becanum, De Iustificatione Catholi: cap. 3. num. 28. qui tamen oppositum sentit; & illo capite, non habet nisi numeros 6. & vltimò mentem suam in oppositum aperit. Citat etiam Lorcam, sed eum pro opposita, citat post alios Ouiedo. Affirmant plures: Suarez Vasquez Lugo, Ripalda: Disp. vltima Se: 24. & plures alij cum Ouiedo: de Iustificatione Cont: 2. Pun. 9. 5.
quibus accessit Esparza de Iustificatione quæst. 11. Rosmer ------ & alij est autem quæstio de adulto pœnitente. nam infantibus infunditur gratia in Baptismo, Iustificanturque sine vllo actu.

Punctum Difficultatis I.

Proponuntur argumenta Affirmantis Sententiæ. 6.

I. Argumentum est Vasquez: DEvs potest infundere peccatori habitum gratiæ, absquè vlla dispositione. Ergo & remittere peccatum absque vlla dispositione. Probatur Antecedens ab eodem: Nam vt aliqua forma, vel denominatio, quæ est in subjecto producta, impediat contrariæ productionẽ; aut debet esse talis naturæ, quæ nunquam amitti vllo modo possit; aut debet à potentiori agente conseruari, veluti si potentius agens, conseruet frigus contra actiuitatem caloris, non posset tunc à minùs potente, introduci calor. Nihil autem horum est in præsenti; nam & status peccati suapte

7. suapte natura amitti & destrui potest, & à nullo potentiori conseruatur peccatum. vt patet : Ergo.

RESPONDETVR dicendo: quòd independenter ab omni dispositione possit infundi gratia. An autem sit remittendum peccatum : Cùm distinctione respondendum esset : Si enim nomine remissionis peccati, intelligatur, quòd Deus nunc testetur amorem suum ad creaturam, & ad eam se conuertat ? in isto sensu remittetur peccatum, quantumvis nullus intercesserit actus pœnitentis. Sed non remittetur, inquantum remissio dicit etiam conuersionem creaturæ ad Deum ; & inquantum dicit abolitionem volitionis habitualis, seu abolitionem ejus,
8. quod est voluisse peccasse. Deinde ad probationem dici potest : Retorquendo argumentum. Nam eo instanti, quo Petrus peccat, per Vasquez, non potest ei infundi gratia. item, secundùm communiorem sententiam, non potest determinari subjectum à Deo, ad habendum simul actum amoris, & odij, circa idem objectum ; & tamen nec à potentiori agente, conseruatur v. g. odium ; nec est forma, naturâ suâ inamissibilis. Quod si id referas in id : quia scilicet peccatum, vel amor, est in talibus circumstantijs, in quibus illi tolli non competit ; & quòd circumstantiæ sint, sicut agens fortius impeditiuum, nè tunc ponatur
9. gratia, vel v. g. amor ; idem inpræsenti dicere poteris, quòd non remissio peccati si non ponatur retractatio conseruetur à circumstantijs, scilicet non positæ illius retractationis, quæ circumstantiæ possunt appellari agens fortius, saltem per accommodationem. Vel dici poterit: Naturam esse peccati, vt nisi retractetur, remitti non possit; remissione, vi cujus non tantùm Deus dicatur conuerti ad Creaturam, sed etiam Creatura conuertere sese ad Deum, adeoque, nisi accedat retractatio, non esse amissibilem hanc formam ; quæ est non esse conuersum ad Deum : licet, non accedente retractatione, possit infundi gratia, esseque Deus conuersus ad Creaturam.

Suppono etiam ex dicendis aliàs, posse infundi gratiam & non remitti peccatum. Hinc concesso Antecedenti, Negatur Consequentia. 10

II. Argumentum est Ouiedi citati : Peccatum actuale præteritum permanet secundùm esse suum habituale tantùm in obligatione satisfaciendi, sed debitum etiam voluntariè contractum, potest à persona offensa, seu à creditore, remitti, sine voluntate debitoris. Ergo, id in quo habitualiter remanet peccatum actuale præteritum, potest auferri sine voluntate peccatoris. Ergo potest sine tali voluntate remitti peccatum. Quòd si inter homines, remissio debiti, indiget perfici, per acceptationem debitoris sicut, donatio, per acceptationem Donatarij ; respectu Dei donantis, talis acceptatio necessaria non est. idq; ob titulum supremi Dominij, quod habet in voluntates creatas, ac proinde, vt illius remissio efficaciam habeat, acceptatione non indiget. 11

RESPONDEO negando Antecedens. Quod etiam multi Doctorum negant, vt videbitur agendo de essentia peccati habitualis. In nostris principijs inter alia, manet peccatum habituale, inquantum conseruatur in aliquo sui ; hoc est in voluntate conseruante permanentiam moralem peccati transacti ; quæ conseruatio exercetur non retractatione. Quod attinet ad Instantiam ; dici potest : Debitum voluntariè contractum, posse à creditore remitti, remissione tali, non quâ dicatur actu soluisse, & satisfecisse juri alteriûs, sed quâ dicatur alter, exercuisse cum illo actum clementiæ, amoris, liberalitatis &c. Et sicut in solutionibus, aliud est creditorem cessisse jure, & aliud actu debitorem soluisse ; etiamsi enim nihil solutum fuerit, potest alius cedere juri suo. ita & in præsenti. Aliud est, Deum testari suam amicitiam, & transferre creaturam, in habentem participationem supernaturalem naturæ Diuinæ : hoc fieri poterit, sine vllo actu creaturæ. Et aliud, creaturam esse conuersam ad Deum, & auersam à peccato ; hoc enim 12

negatur

13. negatur fieri posse, sine vllo actu peccatoris.

Nequé valet, si dicas ? Correlativa hæc esse. Debitum remittit creditor. Ergo alius nihil debet. Nam valet quidem : Creditor remittit, ergo nihil illi debetur. sed hæc nihil valet: creditor remittit, Ergo debitor soluit. Et sicut, valet quidem dicere : Petrus amat Paulum, Ergo Paulus amatur à Petro. Non tamen valet dicere : Ergo Paulus amat Petrum. Sic etiam quantumvis DEVS collatione, gratiæ, exerceat amorem erga creaturam, & non se auertat ab illa; non sequetur tamen, quòd sine suo vllo actu, conuertatur creatura ad Deum, & non sit auersa à Deo.

14. Quod autem dicit, respectu Dei donantis, talem acceptationem non esse necessariam, eò quod sit supremus Dominus ; id tantùm in eo sensu verum est, quia potest mouere creaturam, immo & necessitare, vt ponat suum actum conuersionis. Ad eum modum, quo fortior, potest adigere alium, si nolet ad se conuerti, vt conuertatur; sic etiam inpræsenti, quia potest Deus facere vt se liberè conuertat peccator ; imò & necessitare, vt se conuertat ; ideo habet dominium nostrarum voluntatum, sed non in hoc sensu habet dominium, quasi possit Deus facere, vt sine voluntate propria, censeatur velle hoc creatura, quod Deus vult, adeoque censeatur, converrere sese ad Deum, & auertere à creatura, quamtumvis nihil velit : censeatur inquam id habere ex eo præcisè, quia Deus vult. Et sicut quando Prædeterminantes saluant ex eo libertatem in prædeterminatione, quia scilicet Deus habet in sua potestate actiones nostras liberas, ita vt debeant poni eo modo, quo poni illas vult Deus, vult autem poni, cum prædeterminatione, liberum consensum; dicimus illos contradictoria dicere vt ostensum in prima parte. Sic & in præsenti, implicat, vt ex eo, quia Deus vult creaturam esse auersam à creatura, & conuersam ad se, hoc ipso etiam sine vllo suo actu possit esse, creatura rationalis a uersa à creatura, & conuersa ad Deum vt infra probabitur. 16.

15. (beside "us vult, adeoque censeatur")

INSTAT I. Ouiedo : Eo ipso, quòd cesset homo à peccato, status peccati, jam illi non est voluntarius actualiter, vel virtualiter ; quia voluntarium virtuale, non est sine aliquo voluntario actuali.

RESPONDEO Esse illic voluntarium virtuale in causa ; quia scilicet posita est auersio à Deo, & conuersio ad creaturam, quæ est causa illius habitualis peccati, quòd remitti deberet, auersioq; illa submoueri conuersione, quæ est in potestate peccatoris, supposita gratiâ Diuinâ. Rursus, quamvis peccatori, status ille peccati, non sit voluntarius adæquatè, & subjectus plenè dominio illius, est tamen, supposita libertate, subjectus ille status inadæquatè voluntati peccatoris, inquantum in illius libertate est, non conuersio ad Deum, qua etiam stat habituale peccatum. Deinde virtuale voluntarium, sicut & virtualis intentio, non requirit actum præsentem, sufficit præteritus ; consequenter, & status ille peccati, poterit dici virtualiter voluntarius. 17.

INSTAT II. Peccatum habituale, vel dicit essentialiter, tanquam constitutiuam peccati habitualis, negationem retractationis ; idque tanquam rationem formalem adæquatam ? vel dicit negationem retractationis, tanquam rationem inadæquatam ? aut ad minimum essentialiter includit talem negationem retractationis ? Non potest dici, peccatum habituale consistere in tali negatione. quia eâ ablatâ absque vllo alio, auferretur peccatum ; proinde positâ attritione, quæ est quædam retractatio commissi peccati, auferretur jam habituale peccatum. Nec potest dici, essentiam dicti peccati, saltem inadæquatè, vel tanquam aliquid essentiale, dicere negationem retractationis ; ob eandem rationem : quia ablato aliquo constitutiuo inadæquato, vel aliquo essentiali, tota essentia aufertur ; sicut ablatâ tantùm materia, etiamsi forma permaneat, & è contra, compo- 18.

19. compositum aufertur. Quodsi negatio retractationis, est extra essentiam peccati habitualis, debet dari aliud constitutiuum illius ; quod quodcunq; erit, non erit tale, quod auferri non possit, etiam negatione retractationis permanente.

RESPONDEO Imprimis, quòd in negatione retractationis inadæquatè idque adhuc ex consequenti consistat peccatum habituale; illâ tamen sublatâ, nec dum aufertur peccatum completè ; quia illius completa ablatio, dicit constitutionem subjecti, insuper in esse amati à DEO, & in esse ejus ad quem conuersus est Deus ; quod esse descriptum, quia est bonum quoddam, debet esse ex integra causa, adeoque
20. ex suppositione positorum omnium, ad hoc præerequisitorum. Et licet quidem desinat totum, vel vnâ parte ablata ; si tamen illa desitio totius, sit fundata in aliquo bono ponendo, nisi ponantur omnes partes illius, nec illud bonum ponetur : consequenter nec ponetur desitio adæquata illius totius, fundata in positione boni succedentis. Nam vt scitum est, Bonum est ex integra causa.

In idem recidet, si dicas : Ablationem alicujus partis, adferre destructionem totius, si destructio totius, sit malum quoddam, non verò, si sit bonum quoddam. Vel si vis dicere ? dixeris : ablatâ vnâ parte positivâ, auferri
21. totum positiuum, sed ablatâ vnâ parte negationis, non est necesse auferri aliam partem negationis. Sic v. g. si quis sit pauper ægrotans, hoc est dicens negationem, & sanitatis & diuitiarum, ablatâ negatione sanitatis, non auferetur hoc ipso negatio diuitiarum ; potest enim idem esse sanus, & non esse diues. Idem etiam in præsenti dici potest, Peccatum habituale esse totum quoddam negativum, adeoquè ablata vna negationis parte, v. g. negatione retractationis, non erit necesse, auferri totum hoc negativum, quod est peccatum habituale. Tota ergo responsio in hoc stat : Quia desitio totius positiui, est desitio in non esse, adeoque in ma-
lum, quod est ex singulis, defectibus; hinc sublatâ vel vnicâ parte, desinet totum positivum : desitio autem 22.
totius negativi, est desitio per esse; nam non esse non desinit nisi per esse : si desitio totius negatiui, est per esse, est in esse, adeoque in bonum, quod debet esse ex integra causa, adeoque ex esse positiuo vtriusque partis.

Deinde ex alio principio responderi potest eidem Argumento : Quòd scilicet negatio retractationis, non sit quidem adæquatè constitutivum peccati habitualis, nec inadæquatè per modum partis ; sed quòd sit connotatum necessarium, non tamen primò imperfectum, nec se solo constituens habituale peccatum : sed insuper, esse
necessarium, nè DEVS, conseruet jus 23.
quod habet ad offendi, commisso peccato ; quod jus exercet negatione condonationis. Proportionaliter ad præjacta aptatur hæc Responsio : quòd habituale peccatum, dupliciter considerari possit : vel inquantum dicit Deum non conuersum ad creaturam, & sic non respicit actum non retractationis creaturæ, sed negationem conuersionis Dei ad creaturam. Vel considerari potest, inquantum peccatum habituale dicit negationem conuersionis creaturæ ad Deum ; & sic importat negationem retractationis creaturæ ad Deum ; & sic importat negationem retractationis, fundatam in
actu præterito peccati, gratiæ expulsi- 24.
ui. Sublata itaq; negatione retractationis, propter positam retractationem reddetur creatura conuersa ad Deum, si sit retractatio, qualem pro eo statu requirit Deus, hoc est, si sit pro præsenti statu, facta Contri[redacted] Attritio jungatur Sacramento. Si autem sit retractatio, non qualis requiritur; hoc est, si sit Attritio sine Sacramento, erit nonnisi inadæquata, inchoata, & imperfecta conuersio.

NOTO hîc, In peccato perpetrato duo considerari posse : Imò permanentiam moralem voluntatis in peccato facto, & hæc moralis permanentia peccati, stat in hac præcisè : voluisse peccasse, ad quod sequitur non retractasse

25. retractasse. Et hæc permanentia moralis, tollitur actu, qui sit noluisse peccasse. Secundò, In peccato perpetrato considerari potest offensio Dei; & hæc non potest tolli ab vlla creatura, secundùm rigorem justitiæ; potest tamen, si ponatur requisitus à Deo actus, tolli de congruo; hoc est, vel per actum Amoris, vel actum Contritionis extra Sacramentum; cum Sacramento autem potest tolli, per actum Attritionis. Suppono autem hîc, hos actus requisitos esse, inquantum sunt supernaturalis ordinis.

III. Argumentum est Suarez hîc, Disp. 9 Se: 2. Actus peccatoris non requiritur ad remissionem peccati, tanquam forma per seipsam, formaliter

26. excludens culpam; sed tanquam dispositio congrua; & ex natura rei, simul etiam, & ex Diuina ordinatione; non repugnat autem, Deum conferre effectum formalem, sine prævia dispositione ad formam.

RESPONDEO Actum peccatoris, esse nonnisi dispositionem, ad justificationem, inquantum justificatio dicit conversionem Dei, ad creaturam, quam exercet qualitate supernaturali infusâ, quæ appellatur Gratia; & ad hoc non est necessaria retractatio. Sed non est mera dispositio ad justificationem retractatio, inquantum justificatio dicit conversionem Creaturæ, ad Deum, & aversionem à creatura; &

27. inquantum justificatio, dicit depulsionem eorum prædicatorum, quæ in actu inhonesto, ante perpetrato, continebantur. Quamvis autem aliquis diceret, quòd actualis conuersio creaturæ, sit dispositio, sed necessariò prærequisi[illegible]cdum sequeretur, sine illa, absolute loquendo, posse perfici justificationem; dantur enim talia necessaria prærequisita, quæ nec Deus quidem supplere potest: & ita ratio fundandi in relatione; modalitas item, quam aliqui ponunt pro dispositione, aut pro Connotato ad vnionem; negatio item distantiæ, requisita ad formalitatem U[illegible]; & tamen hæc omnia suppleri à D[illegible] non possunt. immo quantumvis [illegible]minus Deus possit facere, vt inter effectum, & principale agens, intercipiatur distantia, vi cujus agatur in effectum, non transmittendo virtutem per medium, quæ distantia potest appellari distantia loci; nihilominùs non potest Deus facere, vt intercipiatur distantia inter ipsum passum, & ipsam virtutem; & tamen illa indistantia, est nonnisi prærequisitum agendi, & non ratio vltima. 28.
Dabuntur ergo aliqua prærequisita, quæ tamen nè Deus quidem supplere possit. Porrò talis necessitas posset poni in hoc prærequisito, quod est creaturam se convertere ad Deum.

Proponuntur reliqua Argumenta. 29.

IV. ARGVMENTVM est comune fere omnibus, quod contra responsionem hactenus vsurpatam, & vsurpandam, sic formari posset: Etiam in parvulis, datur aversio à Deo, in Capite, hoc est, Adamo; & tamen illa aversio tollitur in illis, sine vllo actu, dum illis confertur Baptismus, & in Baptismo gratia. Ergo & aversio, quæ est in peccato actuali, tolli poterit sola infusione gratiæ.

RESPONDI Jam, quòd etiam in adultis, absolutè non sit necessarius proprius actus ad hoc, vt infundatur gratia. Quod autem attinet ad paritatem adlatam; Illa pluribus vjis solui potest. *Inprimis*, Quia aversio illa inclusa in peccato originali, nihil aliud est, quàm actualis disobedientia Adam; in cujus pænam decreuit Deus, se non daturum gratiam ejus posteris; & cùm non sit actualis aversio posterorum; bene poterit tolli sine vllo illorum actu & conuersione. E contra, quia peccatum proprium, & actuale, est propria actualis aversio à Creatore tolli non poterit, nisi per propriam & actualem conuersionem. Nec potest ostendi vllum absurdum in eo, quòd peccatum in voluntate Adami, tanquam Capitis factum, tollatur etiam sine vlla actuali voluntate, sicut commissum est sine vlla etiam actuali volun-

31. voluntate. Imò proportionatum eſt, vt contractum ſine vlla voluntate actuali poſterorum peccatum, tollatur etiam ſine vlla actuali illorum voluntate; eſt autem abſurdum, vt ex infra dicendis patebit, peccatum actu, per propriam voluntatem commiſſum, tolli & auferri, ſine propria actuali volitione. abſurdumque eſt, expelli hoc, quod eſt voluiſſe peccaſſe propria voluntate, expelli inquam per aliud, & non per noluiſſe peccaſſe.

Deinde, cùm per aliquos peccati originalis permanentia in poſteris, non ſit alia in re, quàm negatio juſtitiæ Originalis, in pænam peccati Adami. Ergo cùm hæc tollatur infuſione Iuſtitiæ Ori-
32. ginalis (negatio enim gratiæ tollitur infuſione gratiæ) bene etiam dicetur, ſine vllo actu, plenam juſtificationem ab Originali haberi. Sed quia actualis peccati perpetrati permanentia, quam habet moralem, non ſtat in ſola negatione gratiæ; ſed etiam dicit, auerſionem à Deo tranſactam, & negationem conuerſionis ad eundem; ſit vt nondum tollatur dictum peccatum ſola infuſione gratiæ; ſed ſicut negatio gratiæ tollitur poſitione gratiæ, ita & negatio conuerſionis, tolli debet, poſitione conuerſionis. *Rurſus* ex eo etiam non conuincit Argumentum: Quia diuerſa eſt natura permanentiæ peccati Originalis; & diuerſa perma-
33. nentiæ, peccati proprij habitualis. aliud enim pro recto & connotato dicit vtraquè permanentia; ex qua diuerſitate colligitur: vnum poſſe remitti, ſine vllo actu proprio, quantumvis aliud non poſſit, ſine tali actu remitti.

Quod ipſum ſic explanatur: Originalis peccati permanentia in poſteris, pro Connotato dicit diſobedientiam Adami, & conuerſionem ad creaturam, cujus tamen Adami voluntati, fuerunt alligatæ noſtræ voluntates, & ſimul in recto, ſeu pro abſoluto, dicit in nobis negationem gratiæ in pænam illius peccati; vnde etiam definitiuè peccatum Originale eſt; Carentia Iuſtitiæ Originalis, vel, Carentia Iuſtificationis, in pœnam peccati Adami, cui erant noſtræ voluntates alligatæ. 34.
Jam verò illud connotatum, hoc eſt diſobedientia Adami, non eſt in nobis, ſed in alio & ad aliud. Vnde etiam tolli debuit non noſtra actuali voluntate, ſed in voluntate Adami, cui cum poſt peccatum infundebatur gratia, & remittebatur peccatum, neceſſe fuit retractare ſuam actionem. Abſolutum autem, quod dicit permanentia Originalis in poſteris, eſt negatio gratiæ juſtificantis denegatæ in pænam auerſionis, quam fecit Caput, & nos in illo, cujus voluntati eramus alligati. Porrò, ſi actio illa auerſionis actualis eſt, nonniſi connotata à nobis, non debuit in nobis tolli; non enim erat in nobis, ſed in alio; ſi non eſt neceſſe illam tolli in nobis, non eſt neceſſe 35.
nos conuerti, conuerſione noſtra actuali, quæ ſit in nobis. Quia tamen in nobis, eſt etiam abſolutum illud, quod eſt pœna & effectus illius auerſionis in alio actualiter præcedentis, hic effectus in nobis tolli debet: quæ pæna & effectus, qui eſt negatio gratiæ, tolli debebit poſitione gratiæ; nam negatio A, non poteſt tolli niſi poſitione A: jam autem peccati nobis actu comiſſi permanentia habitualis, connotat in nobis actionem præteritam, & ſimul etiam dicit in recto negationem gratiæ in nobis, cumq; vtrumquè hoc in nobis ſit & non in alio habitualiter, hinc ſit vt vtrumque hoc, tolli in nobis debeat, & ſublata negatione gra- 36.
tiæ, per poſitionem gratiæ, tolli adhuc debebit, voluiſſe peccaſſe, per poſitionem: Noluiſſem peccaſſe.

Hactenus dicta de peccato Originali. In noſtris principijs, pauló aliter proponi deberent; ſed [redacted] diſparitatem dare, quæ eſſet [redacted] ad principia eorum, qui Originale, ſecundùm phraſim Patrum explicant per Carentiam Iuſtitiæ Originalis, nè adferendo diſparitatem, noua difficultate reſponderetur. Facile autem erit colligere, quid ſit in noſtris [redacted] dicendum? ex ijs, quæ ad[redacted]entur tractando de peccato hab[redacted]ali.

Sed inſuper, ad adla[redacted]m paritatem aliter? Reſpondeo *Inpr*[redacted]*is*: ex auctoritate

37. ritate Patrum. Nam in Tridentino (qui locus inferiùs stabilietur) docetur Iustificationem adultorum, fieri per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum; & quia voluntarium, non est sine vllo actu; nec Iustificatio illorum fiet, sine vllo actu. Jam autem non dicit Iustificationem parvulorum, fieri per voluntariam susceptionem gratiæ. *Deinde* Auersio, & Conuersio, debent inter se proportionari; cùmque Auersio Originalis, sit Auersio nonnisi in Capite, & non est Auersio exercita, in & ab ipsismet, v. g. infantibus; etiam Conuersio illa, nonnisi in Capite poni debuit, & non est necesse illam poni in ipsismet posteris. potestquè dici Conuersio hæc facta es-
38. se in Capite Christo Domino, qui appellatur Caput hominum & Angelorum, & simul mundum sanctificans in se. Et sicut nostræ voluntates, erant alligatæ Adamo; ita & nomen nostrum, seu vt nomine nostro fieret satisfactio à Christo Domino, erat quædam adligatio nostrorum nominum, quæ, vt saluaretur, (in materia de Incarnatione supponitur) Redemptorem debuisse esse hominem; quantumvis hæc alligatio, præter alia, in hoc diuersæ sit rationis, quia executio illius alligationis voluntatum nostrarum in malum, extemplo habet effectum ex quo nascimur, effectum autem illum, quòd nomine nostro oblata sit satis-
39. factio, est necesse nonnisi adhibita Sacramenti Baptismi, vel in re, vel in voto, susceptione, perfici. Hæc disparitas fundamentum habet in S. Th. 1. 2. q. 113 ar. 3. ad 1. Verba sunt S. Doctoris. *Sicut peccatum Originale, à quo justifi*[redacted]*on propria voluntate ad eos peruenit, sed per carnalem originem, ita etiam per spiritualem regenerationem à Christo in eos gratia deriuatur. Deniqué* dici posset; distinguendum esse Antecedens. Sine vllo actu tollitur Auersio Originalis, Iustificatione, quâ dicatur se [illegible]eus conuertere ad parvulum. Conc[illegible]o Antecedens. Justificatione, quâ [illegible]catur esse conuersus peccator. Ne[illegible]. Auersio etiam ipsa distingui debe[illegible]: sunt enim parvuli auersi à Deo in capite, sed non auersione per exhibitionem proprij actus dissoni Deo. De hoc proposito sic discur- 40.
rit Augustinus de peccat: & meritis, lib. 1. cap. 19. *Dicet aliquis, quomodo ergo & ipsi vocantur in pœnitentia? nunquid tantillus posset aliquid pœnitere? Huic Respondetur: Si propterea Pœnitentes dicendi non sunt, quia sensum Pœnitendi nondum habent; nec fideles dicendi sunt, quia similiter sensum credendi nondum habent. Si autem propterea rectè fideles vocantur, quoniam fidem per verba gestantium quodammodo profitentur? Cur non priùs pœnitentes habentur, cùm per eorundem verba gestantium, Diabolo, & huic sęculo, renuntiare monstrantur? Totum hoc in spe fit, vi Sacramenti, & Diuinæ Gratiæ, quam Dominus donauit Ecclesiæ.* En 41.
Augustinum actum fidelis & pœnitentis, reuocantem, in actum alterius.

V. Argumentum est ex ijs quæ adfert Esparza. Subjectum, quod præeunte idonea dispositione, recipit connaturaliter aliquam formam, ejusque effectum formalem, necesse est, vt secundùm se præcisè consideratum, habeat incompletionem respectu ejusdem formæ; peccator autem adultus, prævia dispositione supernaturali, recipit grariam habitualem. Ergo idem secundùm se consideratus, habet incompletionem ad eandem. At virtus Omnipotentis Dei, potest explere incompletionem creaturarũ, operando supernaturaliter. Ergo & Deus 42.
infundere gratiam adulto, sine vlla dispositione.

RESPONDEO Concedendo primum Syllogismum totum. Concedendo item subsumpti Antecedens; Consequens autem distinguo: quòd scilicet adulto, infundi possit gratia, sine vlla dispositione, vi cujus DEVS conuertatur ad creaturam, idque exerceat collatione gratiæ. Sed ex hac infusione non fieri, vt per illam præcisè reddatur Creatura conuersa ad Deum, & auersa à creatura. Negatur item, quòd ad hoc, vt dicatur aliquis conuersus, habeat incompletionem, vt id fiat per aliam formam, quam per actum proprium.

INSTAT

43. INSTAT I. Esparza: Quando
aliquis ad Sacramentum accedit non-
nisi attritus, accedente gratia Sancti-
ficante,ex vi Sacramenti, redditur per-
fectè justus, & recedens à priori auer-
sione, & conuersus perfectè ad Deum.
Ergo gratia habitualis, continet in se,
& communicat ei, qui prius erat pec-
cator, perfectam cessationem, prioris
auersionis à Deo.

RESPONDETVR quòd quando
homo redditur, justus vi Sacramenti,
cùm nonnisi fuerit attritus; redditur
in hoc sensu perfectè conuersus : quia
scilicet Deus, se ad illum conuertit,
non conuertendus vi solius Attritio-
nis. non redditur tamen conuersus per-
fectè, in hoc sensu; quasi actus illius,
44. per hoc reddatur melior in se, & per-
fectior in se, semper enim manet in se,
cum prædicatis Attritionis : conse-
quenter gratia habitualis continebit in
se perfectam conuersionem. non quòd
actum illius suppleat ; nec quòd ad-
dat illi aliqua prædicata intrinseca;
sed juuando nonnisi illum. Quòdsi
inquiras : Cur sine vllo actu, non pos-
sit plenè justificari pœnitens? & ta-
men possit justificari sola Attritione
cum Sacramento. Ratio reddi po-
test ex dictis : Quia cùm justificatur
sola Attritione cum Sacramento, o-
stenditur conuersio illius ad Deum, &
ostenditur : quî depellantur prædicata
inhonestatis, inclusa in actu peccami-
45. noso perpetrato, quod ostendi non
potest : quî fiat sine actu peccatoris?

INSTAT II. Idem: Substantia
quælibet rationalis, independenter ab
omni sua appetitione elicita, & libera
electione, est intrinsecè secùndùm su-
am naturam ordinata, ad vltimum su-
um finem. Ergo independenter ab
omni sua dispositione, informabilis
per formam, inclinativam in vltimum
finem. estquè proinde capax, suscipi-
endi effectum proprium talis formæ,
dummodo non habeat in se actualiter
inclinationem, ac deordinationem
contrariam. Consequentia Probatur:
Quia vnumquodque secundùm suam
substantiam, est capax formæ, & effe-
ctus formalis, perficientis ordinatio-
nem, & inclinationem intrinsecam; si 46.
non sit impeditum per formam con-
trariam, actualiter sibi inexsistentem;
talis autem est habitualis gratia, & ex
peccato habituali nihil remanet actu
inclinans in contrarium, ac deordi-
nans.

RESPONDETVR Conformiter
ad jam dicta : Concedendo totum.
Quia non negatur : posse sine vlla
dispositione infundi gratiam à DEO,
quæ est inclinatiua ad vltimum finem,
per quam Dominus Deus conuertat
se ad creaturam. sed negatur: illâ gra-
tiâ, conuertendam esse actu, ex parte
sua, creaturam ad Deum, tanquam ad
vltimum finem; & depulsuram inho-
nestatem disordinationis, inclusam in
eo, quod est voluisse peccasse: quæ li- 47.
cet non maneat physicè simpliciter,
manet tamen physico maraliter, vt po-
stea explicabitur. Deinde, quamvis
vnaquæquè substantia, sit capax for-
mæ & effectûs formalis, perficientis
ordinationem suam intrinsecam, id ta-
men verum est, si cætera sint paria.
Et sic, v. g. ordinatur homo ad aman-
dum bonum, numquidnè in ordine ad
hoc perfici potest à Deo, vt sine vllo
suo actu dicatur amare Deum? æquè
autem repugnat, sine vllo actu amare
Deum, atque sine vllo actu esse con-
uersum ad Deum ex parte sui.

INSTAT III. Justificatio re-
missioque peccati, in hoc essentialiter
stat, quòd homo permanenter ac habi- 48.
tualiter ordinetur ad vltimum suum
finem; hoc autem habetur per grati-
am habitualem, & non per aliquem
actum justificati, aliàs dispositio pec-
catoris, non solum esset dispositio, sed
& forma partialiter justific[redacted]

RESPONDETVR : Per gratiam
habitualem independenter ab actu
proprio habitualiter in hoc sensu con-
uerti peccatorem, quia scilicet illâ po-
sitâ, habetur principium, vi cujus, se
conuertere possit ad Deum; sed non
habetur habitualis Conuer[illegible], vi cujus,
dicatur se jam conuerti[illegible] ad Deum.
Porrò Iustificatio acce[illegible] prout eam
accipit Tridentinum p[illegible] conuersione
Dei ad creaturam, ha[illegible]tur sine vllo
actu.

49. actu. Sed nego haberi posse Iustificationem sine vllo actu, si sumatur etiam pro conuersione creaturæ ad Deum; non repugnat autem illam conuersionem, diuerso respectu esse dispositionem, ad justificationem, (sumptam scilicet pro conuersione Dei ad creaturam) & diuerso respectu, esse quãdam formam depulsivam peccati. Ad eum modum, quo formæ substantiales partiales, habent rationem dispositionum, & formarum ; imò & omnes formæ accidentales, ita sunt dispositiones, vt simul sint formæ.

VI. Argumentum est Tanneri, Disp. 6. de gratia Dub. 4. Gratia sanctificans seipsa justificat hominem, ipsa conuersione actuali, in genere
50. causæ formalis, minimè concurrente, vt videre est in Trid. Sess. 6. can. 7. ad quid ergo requiretur actus proprius?

RESPONDEO quòd justificatio, prout justificatio est, dicta talis. sine addito, importet conuersionem Dei ad creaturam, quam Deus exercet infusione gratiæ; & hæc habetur sine vllo actu, sed tantùm negatur: Iustificationem, sumptam etiam pro conuersione creaturæ ad Deum, haberi posse, sine vllo actu. hinc, vt jam innui: docet Trid. perfici justificationem per *voluntariam* susceptionem gratiæ.

INSTAT Idem: Remissio peccati, non est opus peccatoris sed opus Dei. Ergo per se non pendet à volun-
51. tate peccatoris.

RESPONDI jam: Remissionem peccati, inquantum dicit conuersionem Dei ad creaturam, esse opus Dei; conuersionem autem creaturæ ad Deum, esse opus peccatoris, gratia Dei adju[redacted]n simili dicit Augustinus: *Non ego solus, nec gratia Dei sola, sed gratia Dei mecum.* Quando autem dicit Ripalda citatus: posse hominem remittere offensam sibi irrogatam, quin offendens illam retractet; id jam supra explicatum est, quòd scilicet tum sine vllo actu offendentis remittenda sit offensa, remissione, quâ reddatur offensus conuersus ad offendentem; sed non potest homo remittere offensam, sine vllo actu offendentis, quâ remissione reddatur offendens, conuersus ad offensum. 52.

VII. Argumentum est Commune, cum aliquibus paritatibus. Si mortale peccatoris, implicat remitti, sine actu illius? vel id implicat ex ratione mortalis? vel ex ratione mortalis talis? vel aliunde? Nullo ex his modo implicat. Non primo; Quia de facto Originale, paruulis remittitur, sine vllo eorundem actu. Non etiam ex vi mortalis talis: Quia in hoc nulla est implicantia.

RESPONDEO Quæ sit implicantia, nè actuale peccatum remittatur in sensu inculcato, sine vllo actu, colligi poterit ex dictis, & infra dicetur. Cur autem Originale, sine vllo actu, remitti possit: explicatum supra. 53.

I. Paritas est. Si peccator aliquis, ad vnionem hypostaticam assumeretur, hoc ipso justificaretur formaliter. Et, si aliquis in mortali, ad visionem raperetur, hoc ipso formaliter justificaretur.

RESPONDEO Si vnioni hypostaticæ addatur Amor, sequens visionem beatificam, debitam vnito hypostaticè, tunc justificaretur peccator, ita vt simul dicendus esset, esse conuersus ad Deum. præciso autem amore, justificaretur nonnisi, conuersione Dei ad eundem. Idemqué dicendum est, si raperetur ad visionem. Et nè dicatur ille Deus peccator ratione naturæ, quæ peccauit, necesse foret omninò dari illi actum retractationis. Sed de hoc 54.
inferiùs, aliquid enucleatiùs. Vbi de subjecto Pœnitentiæ virtutis. & de ipso objecto difficultatis. Videatur Materia de Incarnatione.

II. PARITAS est: Potest dormiens in mortali, justificari per Martyrium sibi voluntarium, ex præcedente somnum affectu, sine vlla de eodem peccato Pœnitentia.

RESPONDEO Negando, talem, sine vlla de peccato pœnitentia, fore Martyrem. Est Conclusio satis communis, vt videre est, apud Koninck, qu. 66. num. 140 Et Ratio est, quia non firmiùs promittitur peccati remissio, martyrio afficiendis, quàm baptizandis;

55. zandis; & tamen baptizandi, tenentur elicere actum, ad minimum Attritionis, de suis peccatis; quam Attritionem ita elevat quodammodo, Martyrium atqué eadem eleuatur à Sacramento.

III. PARITAS est ex Rosmer: votum, itemque juramentum, tam est essentialiter voluntarium, quam sit peccatum, & tamen potest relaxari absq; vlla retractatione vouentis, aut jurātis; immo, si actus propriæ Conuersionis, sit necessarius ad justificationem, ille solus justificare posset. quod ipsum Probatur alia Paritate. Quia voluntas consecrandi, & applicandi Missam, desinit perseuerare moraliter, per hoc præcisè, quòd Sacerdos mutet suam
56. voluntatem. Ergo etiam peccatum, per hoc præcisè destruetur, quòd peccator retractet suam voluntatem; & tamen id falsum est.

RESPONDEO quod quando fit relaxatio voti, vel juramenti, quantum est ex parte relaxantis, ille exhibet favorem; non sequitur tamen quod is qui relaxatur, censeatur se auertere a suo voto, & conuertere se ad suam libertatem, pristinam; sic etiam potest Deus, ex parte sua conuertere se ad creaturam, eamqué conuersionem infusione gratiæ exercere, independenter à conuersione illius, necdum tamen tunc erit & denominabitur creatura conuersa. Quod attinet
57. ad illam Paritatem de Intentione conficiendi Sacramentum. Negatur Consequentia. Quia intentio, v. g. consecrandi, non stat alio, quàm voluntate consecrandi; jam autem remissio peccati, non stat sola retractatione; sed etiam conuersione Dei ad creaturam. vt jam inculcatum est, quæ tamen non habetur præcisè posita retractatione peccatoris.

Punctum Difficultatis II.

Proponuntur Argumenta Sententiæ Negatiuæ.

I. ARGVMENTVM est. Si absqué vllo actu peccatoris, posset illi re- 58.
mitti peccatum; eo casu, & remittetur peccatum, & non remitteretur. remitteretur quidem: quia infunderetur gratia, non remitteretur autem; quia tamdiu peccatum non remittitur, quamdiu manet habitualiter; tamdiu autem manet habitualiter, quamdiu non retractatur.

RESPONDET quidam ex Lugone citato Disp. 7. num. 110. & ex Ripalda citato, num. 365. Duplici sensu dici posse, quòd peccatum habituale maneat. *Primò,* Quatenùs actio, quæ fuit physicè, & jam præterijt, ita prudentum judicio, reddit exosum odibilemqué Deo, ac si actu esset. *Secundò,* Qua-
tenus peccantis voluntatem, ita, pru- 59.
dentum judicio affectam constituit, vt si de facto peccator interrogaretur: approbaret quod facit. Priori modo habituale peccatum, tamdiu manet, quamdiu non remittitur; secundo autem modo, eò vsque manet, quousq; non retractetur. Et quidem priori modo manens, maculat peccatorem; non item manens secundo modo; non enim odio quisquam habetur, propter id, quod solum posita conditione committeret. Deinde, hæc permanentia secunda, solùm est, judicio prudentum, probabilis; fortè enim, quantumvis interrogaretur, non complaceret sibi in illo peccato. *Hæc*
Responsio. 60.

NON SATISFACIT I. Quia non diuidit adæquatè permanentiam peccati habitualis. Nam præter illas duas acceptiones, est hæc permanentia peccati habitualis, primariæ vt ita dicam, considerationis; qu[redacted]cet, eadem actio, quæ præterijt, censeatur moraliter manere, & seruare habitualiter peccatorem auersum à Deo, & conuersum ad creaturam: quòd quidem priùs est, quam illum esse odibilem Deo, vel paratum complacere sibi in peccato. Hinc illâ priori acceptione sublatâ per Dei condonationem, restabit adhuc tollenda hæc alia; hæc autem permanentia, stat in hoc: quòd est voluisse peccasse; id autem non

61. non apparet, quî tolli possit, quam-per, *vellem non peccasse*, adeoque per-proprium actum.

NON SATISFACIT II. Quia si posterior acceptio pecccati, quam recenset responsio, non esset solùm hypothetica, reuera commacularet animam; nam ex eo solo præcisè, non illam commaculat, quia est intra ordinem conditionatorum, quæ nihil ponunt in esse. Ergo illa non retractatio, & permanentia habitualis peccati, tertio loco numerata, cùm non sit quid mere conditionatum; est enim auersio à Deo habitualis, planè atque si actu exerceretur; maculabit animam, quæ non apparet quî tolli possit, sine mutatione voluntatis per a-

62. ctum? Deinde ea quæ sunt conditionata, duplicia sunt: Alia, quæ non fundantut supra aliquid absolutum exercitum, vel præsens, vel præteritum; & talia non fundant titulum laudabilitatis; vel vituperabilitatis. & Ratio est, quia neque in se, neque in aliquo sui, de potentia transierunt in actum. Alia autem sunt hypothetica quæ habent aliquod absolutum fundamentum, vr cùm transacta intentione baptizandi baptizaturus, si interrogaretur, paratus esset respondere: quòd velit baptizare. Tale esse conditionatum, potest mereri laudem vel vituperium. Ergo etiam & hypothetica illa approbatio peccati, fundata super

63. præteritam volitionem peccati, erit vituperabilis; quæ tamen, vt dictum in responsione est, tolli non potest, sine retractatione propria, adeoq; sine illa, nec habitualis vituperabilitas peccati, tolli poterit.

NON SATISFACIT III. Quia, quantumvis respondere posset is, qui non retractauit peccatum, pro contrario; adeoque non complacere sibi in peccato: id tamen non est ex vi dispositionis, quam habet titulo peccati transacti & non revocati. Ergo prudenter, ex vi illius status, formari debet judicium approbatoriæ voluntatis, contra quam assumebat responsio; quantumvis autem prudenti judicio humano, non satis appareat, quomodo responsurus esset peccator si re- 64.
sponsio spectetur in illamet ipsa, hoc enim solus Deus nouit scientia conditionalium, apparet tamen, quid responsurus esset, attendendo præcisè ad statum, quem habet non retractati peccati, vi cujus, & stando in illo, deberet approbare peccatum.

RESPONDET II. Rosmer ex Ripalda, & ex de Lugo, notatque Aliquam rem tripliciter posse permanere. I. Permanentiâ habituali, quasi physicâ. II. Permanentiâ morali. III. Permanentiâ virtuali. Virtualis permanentia stat voluntate præteritâ, non retractatâ. Sic is, qui habuit animum occidendi alium, tamdiu censetur in illo permanere, quamdiu non retractat. Virtualis autem permanentia est, ra- 65.
tione cujus aliquid producitur, aut fit. Perseuerantia autem Moralis est, quatenus res ita se habet in ordine ad denominandum subjectum, ac si physicè præsens esset. Jam verò fieri potest, vt aliquid permaneat moraliter, quamvis non permaneat habitualiter, quasi physicè; & è contra, potest permanere habitualiter, & non virtualiter. Illustrat id exemplo voti: Si enim Pontifex dispenset in voto, ignorante vouente, non manet moraliter votum, in ordine ad eosdem effectus, quos causaret non dispensatum, manet tamen habitualiter, quia non est retra-ctatum: è contra si non dispensaret Pontifex, & vouens retractaret, per- 66.
maneret moraliter, non habitualiter. sic etiam in præsenti, quando Deus condonat peccatum non retractatum, peccatum permanet habitualiter, non tamen permanebit moraliter, in ordine ad reddendum hominem odio dignum: si verò sit retractatum, & non condonatum, permanebit moraliter, non habitualiter. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT I. Quia ex ea clarè colligitur: peccatum habituale manere, si non retractetur. nè verò recurrat ad hoc, quia non manet moraliter, Deo condonante offensam. Contra erit. quia permanentia illa habitualis quasi physica, reddit vel laudabilem, vel odio dignum illum statum;

67. ſtatum; nam laude eſt digna, non retractata voluntas vivendi bene; & odio digna, non retractata voluntas occidendi alium. Cur ergo peccatum non ſequetur hanc claſſem odio digni, titulo ſolius permanentiæ habitualis, quam tamen agnoſcunt prædicti, tolli non poſſe, niſi retractatione? Ergo niſi ponatur retractatio, erit adhuc Objectum illud, odio dignum Divino.

NON SATISFACIT II. Præciſa hæc formalitas non reuocandi peccatum, eſt odio digna. eſt enim habitualis continuatio ejuſdem actionis prauæ, & retentio ſtatus mali. Ergo cum dicto caſu, maneat habitualiter peccatum, manet objectum odio Dei
68. dignum, quouſque non tollatur illa habitualitas, quam reſponſio aſſumit non auferri niſi retractatione.

NON SATISFACIT III. Quia vt ex decurſu patebit, hæc triplex diuiſio permanentiæ, patitur ſuas difficultates.

RESPONDETVR III. Eidem Argumento: ſine vllo actu remittendum eſſe illud peccatum, remiſſione, quâ dicatur DEVS ſe conuertere ad creaturam; non verò remiſſione, quâ ipſa creatura ſe conuertat ad Deum.

II. ARGVMENTVM eſt ex variis Paritatibus.

I. Paritas eſt. Non poteſt DEVS creaturam reddere auerſam à ſe, ſine
69. vllo actu peccatoris. Ergo neque conuerſam.

RESPONDETUR Communiter. Eſſe creaturam auerſam à Deo, eſt fieri peccatorem; Deus autem neminem poteſt facere peccatorem; hoc enim repugnat Deo, jam autem conuerti ad Deum eſt bonum aliquod, adeoquè, ſi cætera ſint paria, tale, quod à Deo reduci poſſit in actum.

II. PARITAS eſt. Actus bonus præteritus, reddit hominem habitualiter bonum, dum non retractatur, nec ejus bonitas habitualis tolli poteſt, voluntate extrinſeca alterius. Ergo & actus malus præteritus, reddet hominem habitualiter malum, nec ejus habitualitas tolletur voluntate extrinſeca alterius.

RESPONDET Ripalda citatus retorquendo Argumentum. 71. Sed retorſiones, ſunt potius propoſitiones difficultatum non connexarum. Retorquet autem ſic: Bonitas habitualis, actus præteriti, non exſtinguitur ſuperuenienti peccato, quin redeat integra, ſuperuenienti gratia. Ergo nec gratia habitualis, exſtinguetur per peccatum ſuperueniens, quin redeant omnia peccata. Extrinſeca item Dei prohibitio, reddit ex actu indifferente, malum; neque tamen poteſt reddere bonum. Obſequium item exhibitum Principi, non tollitur ſola voluntate principis. Ergo nec Offenſa. Itaq; inter bonitatem & malitiam habitualem, non eſt adæquata proportio. Diſparitatem autem vniuerſaliter aſſi- 72.
gnat: quia ſcilicet perſeuerantia moralis malitiæ, poteſt pendere à voluntate alterius, ex qua non pendet bonitas, Addit Deum contra malitiam moralem, duplicem habere poteſtatem: & vindicatiuam, & remiſſiuam. reſpectu autem bonæ operationis, habet poteſtatem nonniſi remuneratiuam. *Hæc Reſponſio.*

NON SATISFACIT I. Quia, vt jam dixi, hæ retorſiones, exceptâ vltimâ, non tam ſunt retorſiones, quàm propoſitiones difficultatum, non connexarum; quid enim habet ad præſens reuiuiſcentia boni, vel reditus mali operis? quid item: an actio indiffe-
rens poſſit reddi mala? &c. quod au- 73.
tem recurrit iſta oſtendere, quòd non æquè ſe habeant, opera bona & mala, id ad præſens non facit; non enim paritas illa vult omnimodam ſimilitudinem boni & mali, ponendi vel auferendi. Illa retorſio de [redacted] condonante offenſam, facit ad præſens ſed ex dictis ſupra ſoluitur.

NON SATISFACIT II. Quia redit paritas: Non poteſt bonitas actûs, pendere à voluntate aliûs, vt tollatur alio volente. Ergo nec malitia tolli poterit, alio volente.

NON SATISFACIT III. Non habet Deus reſpectu operis boni voluntatem duplicem remunerandi, & ponendi volitionem independenter à voluntate.

74. voluntate. Ergo nec habebit duplicem voluntatem, vindicatiuam & remissiuam peccati, independenter à voluntate, vi cujus censeatur pœnitens, jam non velle habitualiter peccatum.

RESPONDETVR aliter. Quòd etiam peccatum habituale, sine vlla retractatione remitti non possit, ita, vt dicatur conuertere sese creatura ad Deum, sicut etiam imputari non potest actus bonus, si illum non eliciat voluntas. Et sicut potest dari præmium actûs boni, sine vllo actu; ita & infundi gratia, sine antecedenti retractatione, sed non dicetur tunc peccator conuertere se ad Deum.

III. ARGVMENTVM est. Si sine vllo actu peccatoris, posset illi infundi
75. gratia, tunc æquales in malitia, possent ita constitui, vt vnus diligatur, & alter odio habeatur. Nam vterque esset non retractans, & tamen alteri non retractanti, infusâ gratiâ, hoc ipso afficeretur Deus.

RESPONDETVR In suppositione, in qua proceditur, non fore illos æquales simpliciter, quia alterutri infunderetur gratia, quæ eum redderet Deo amabilem. Jamque ille cui infunderetur gratia, non haberet malum Dei à se auersi, consequenter, non esset æqualis in malo alteri, à quo Deus auersus.

76. Punctum Difficultatis III.

Deciditur Quæstio.

P[redacted]MITTO I. *Conuersionem Creaturæ ad Deum, significare actum vitalem Creaturæ rationalis, quo se ad Deum conuertit.*

RATIO I. Quia per Conuersionem Creaturæ ad Deum, talem actum intelligit Scriptura. Sic 1. Petr. 2. *Conuersi estis nunc ad pastorem, & Episcopum animarum vestrarum.* Vbi loquitur Apostolus, de fide credentium, & illorum pœnitentiâ, & virtutibus, ad quas illos exhortatur Princeps Apostolorum.

RATIO II. est: Quia quando S. Thomas dicit, Hominem, in primo vsu rationis, obligari, vt se conuertat ad Deum. ly Conuersio, significat illic actum vitalem, & non infusionem gratiæ, quæ saltem in paruulis Christianorum supponitur præcedere. 77.

RATIO III. est: Quia Conuersio Creatoris, ad Creaturam, significat actum Dei vitalem; Conuersio item vel physica naturalis, qualis est dum luna conuertit se ad solem; vel physica moralis, qua oratione dicitur Ecclesiastes conuertere orationem ad Auditores, &c. important motum conuersi. Ergo etiam Conuersio voluntatis creatæ, erit motus ejusdem.

Nequé valet quod dicit Aliquis: quòd, si sit homo auersus à sole, suffi cit vt sol se ad illum conuertat, non 78.
verò vt ille se conuertat ad solem. non valet inquam, quia quòd dicitur esse hominem illum conuersum ad solem, id abusiuè, & impropriè dicitur: nam posset negare ille homo, quod se ad solem conuerterit; posset autem dicere: Sol est ad me conuersus, non ego ad illum; ille me quæsijt, non ego illum. Et alias dum sol incipit illustrare fenestram vesperi, quam non illustrabat mane, dici deberet fenestra cum domo conuertisse sese ad solem, quod nemo dicet; sed solùm conuertisse se solem versus fenestram. Deinde hæc Conuersio materialis, stat non-
nisi in tali collocatione partium, quæ 79.
habetur siue solus sol se conuertat, siue etiam conuertat se domus, non talis autem, vt ita dicam, erit Constitutio peccatoris, siue ille proprio actu se cõuertat, siuè non; consequenter non habebit rationem conuersi, nisi proprio actu se in hoc statu constituat. Denìquè in conuersione materiali hominis, duo spectari possunt: Primò ipse terminus & Vbi. hoc cùm non sit quid vitale, potest sine vllo actu vitali haberi, adeoque etiam parieti conuenire. Et aliud est ipse motus, siue vitalis, siue ab extrinseco, conuersiuus; hic non potest haberi, nec denominatio ab illo oriunda, sine vllo actu.

PRÆMITTO II. *Aliud esse, Deum esse*

80. *esse conuersum ad Creaturam, & aliud, Creaturam esse conuersam ad Deum.*

RATIO præmissi colligi potest, ex dictis. & insuper ista est: Quia scilicet Conuersio Dei ad Creaturam, importat actum liberum Diuinum; Conuersio autem Creaturæ ad Deum, importat actum creatum; certum autem est, non idem esse actum liberum Diuinum, & actum liberum creatum.

PRÆMITTO III. *Possibile esse separari hæc duo: scilicet, Deum esse conuersum ad Creaturam; & hanc esse conuersam ad Deum.* Vt etiam innuit Lugo, Disp. 5. num. 67.

RATIO I. Præmissi est: Quia id non implicat contradictionem. Et certè, non implicat, vt posito, quòd actus
81. Contritionis non sit forma justificans, ponatur Contritio in anima, & tamen non infundatur illi forma justificans gratia. Ergo jam poterit esse Contritio, quæ est Conuersio Creaturæ ad Deum, & non poni gratia, quâ Deus per communem sententiam, exercet Conuersionem sui ad Creaturam: Ex alia etiam parte, fieri potest separatio, quia Oppositi docent, sine vlla actuali Conuersione, posse fieri infusionem gratiæ, quâ exercet Deus suam Conuersionem ad Creaturam. Ergo jam ista duo sunt separabilia.

RATIO II. est: Quia Conuersio Dei ad Creaturam, dicit actum DEI liberum; & Conuersio Creaturæ ad
82. Deum, dicit actum liberum creaturæ. Cur ergo hæ duæ libertates vnà necessariò conuenire debent?

RATIO III. est: à pari. Quia in physicis, potest vnus conuertere sese ad alium, & non alius ad illum, potest vnus esse addictus alteri, & non alter illi, &c. Cur ergo idem etiam in præsenti fieri non poterit. Et saltem ex ratione generica, Conuersio vnius, non est Conuersio alterius; consequenter etiam in Conuersione justificatiua, distingui ea debebunt.

PRÆMITTO IV. *In justificatione Iusti completa, vtrumquè hoc perfici debet, vt scilicet & Deus ad Creaturam, & Creatura ad Deum conuertatur.*

RATIO I. est: Quia ordinariè Scriptura, quotiescunque de Iustifica- 83
tione loquitur, vtriusque illius Conuersionis meminit. Clarus est ille locus Ezech. *Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos.* Item Ierem: *Si conuersa fuerit gens illa, conuertar & ego, & miserebor.* Significat hoc & illa emphasis Christi Domini, quâ vult sibi aperiri, quod est creaturam conuerti ad Deum; & promittit se mansionem facturum, quod est Deum conuertere sese ad creaturam; quæ Conuersio exercetur permanentiâ infusæ gratiæ.

RATIO II. est: Quia Tridentinum Sess: 6. cap. 7. describens justificationem, dicit de ea: quòd sit peccatorum Remissio, & sanctificatio, & renouatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & dono- 84.
rum. Vbi Concilium conjungit infusioni gratiæ voluntariam susceptionem. Et licet quidem meminerit illic Tridentinum, etiam aliorum donorum, quæ tamen ad complendam Iustificationem non spectant, id non obest; quia verba Conciliorum, vt sonant, sunt accipienda, nisi aliquid obstet; obest autem dicere: quòd Iustificationem intrinsecè illa dona compleant; non enim apparet, vnde habeant oppositionem depulsiuam peccati, cùm sint mere nonnisi principia supernaturalia actuum. nihil autem obest dicere; compleri Iustificationem, in suo genere, per conuersionem Creaturæ ad Deum; non quidem, 85.
vt compleat, tanquam pars formæ justificationis rigorosè, & antonomasticè acceptæ; hæc enim ex Tridentino est sola gratia; sed vt compleat, tanquam forma ex habitualiter non conuerso, seu potiùs, habitualiter auerso, reddens formaliter conu[illegible]. Et sicut cum dicitur homo in communibus principijs reddi amans, per vitalem receptionem amoris, & vitalitas quæ stat in motu ab intrinseco, & receptio amoris, erit necessaria ad hoc perficiendum. ita cùm dicitur per voluntariam susceptionem gratiæ, justificari hominem, & voluntarietas & gratia, erunt de necessitate justificationis.

RATIO

83 86. RATIO III. est, communis apprehensio justificationis, ita vt nemo etiam ex Oppositis, qui absolutè pronuntiant posse infundi gratiam, sine actuali retractatione, dicat eo casu non conuerti simul peccatorem ad Deum.

PRÆMITTO V. *Conclusionem à nobis ponendam, procedere de justificatione, remissione peccati, conuersione, &c. vi cujus, & Creatura sit conuersa ad Deum, & Deus ad Creaturam.* Et qui, positionem nonnisi vnius partis, requireret; v. g. nonnisi conuersionem Dei ad Creaturam; hic contraueniret præmisso 4. sed non puncto Conclusionis. In hoc enim totus punctus difficultatis stat: an sine vllo actu peccatoris, possit ille justificari, justificatione, quæ reddat, & Deum conuersum

84. 87. ad peccatorem, & peccatorem conuersum ad Deum?

DICENDVM est I. *Possiblie esse peccatum, quod sit impossibile actu remitti, sine vllo actu peccatoris.* Probatur. Quia possibile est Deum dicere: Nolo tota æternitate remittere peccatum, sine retractatione peccatoris. Ergo erit impossibile actu illud remitti, sine vllo actu peccatoris; impossibile enim est illud fieri actu, quod Deus decrevit non facere tota æternitate. Dixi autem *actu*: quia illud peccatum, quantum est ex illo, etsi tale decretum non intercessisset, potuisset remitti.

DICENDVM est II. *Accipiendo*

85. 88. *Remissionem peccati, Iustificationem, &c. pro sola Conuersione Dei ad Creaturam, hæc potest haberi sine omni actu peccatoris.*

PROBATVR I. Omnibus argumentis adlatis Puncto primo.

PROBATVR II. Argumento Negativo; Quia scilicet id non implicat. [redacted]a parte, ponit Deum in libertate amandi, dominio suorum infundendorum donorum, quæ omnia si non obsit implicantia, tribuenda sunt Deo.

PROBATVR III. Potest Deus ponere gratiam in lapide. Ergo & in peccatore, non tetractante Offensam.

DICENDVM est III. *Accipiendo Remissionem peccati, Iustificationem &c. pro Conuersione etiam peccatoris ad* 89.
Deum, & auersione à Creatura, hæc non potest haberi sine omni actu. Habet hæc conclusio fundamentum in Auctoritatibus.

Prima sit S. Thomæ hîc Quæst. 86. ar. 2. o. verba S. Doctoris sunt hæc: *Offensa peccati mortalis, procedit ex hoc, quòd voluntas hominis, est auersa à Deo, per Conuersionem ad aliquod bonum commutabile. Vnde requiritur ad Remissionem Diuinæ Offensæ, quòd voluntas hominis, sic immutetur, vt conuertatur ad Deum, cum detestatione Conuersionis prædictæ, & proposito emendæ. quod pertinet ad rationem Pœnitentiæ secundùm quòd est virtus. Et ideo impossibile est, quòd peccatum alicui remittatur, sine Pœnitentia, secundùm quod est virtus.* Neque valet si ly *Im-* 90.
possibile explices, per ly *de lege ordinaria*, quia impossibile, tunc per ly *Ordinariâ potentiâ*, explicari debet, quando in oppositum vrget conuictiva ratio. aliàs cùm dicitur, esse impossibile Deum producere Chymeras; intelligendum esset, *de lege ordinaria*. nulla autem conuictiua ratio vrget, quòd possit fieri justificatio sine vllo actu peccatoris, vi cujus, etiam homo fit conuersus ad Deum. Pro eadem Assertione stat alibi idem S. Tho. 1. 2. quæst: 113. ar. 1. & magis 3. Vbi ad 2. dicit: *Donum gratiæ, justificantis præcipuè, ordinat hominem ad bonum, quod est objectum voluntatis; & ideo ad ipsum movetur homo per motum voluntatis.* Ex 91.
quo loco sic potest confici argumentum. Justificatio est ordinatio hominis ad bonum, per motum voluntatis. Sed impossibile est, esse ordinationem hominis ad bonum, per motum voluntatis, sine vllo actu voluntatis. Ergo impossibile est, sine vllo actu voluntatis esse justificationem.

SEDVNDA auctoritas sit S. Augustini & aliorum Patrum, quas videre erit infra, vbi agetur: An contritio sit forma justificans? Cito aliquas nonnisi S. Augustini auctoritates, quas ad manum licet habere. Explicans illud Psal. 33. *Accedite ad eum, & illuminamini*, inquit: *vt autem accedas & illumineris, displiceant tibi tenebræ tuæ, damna*

92. *quod es, vt merearis esse quod non es; es iniquus, esse debes justus. Nunquam Iustitiam percepturus es, si adhuc tibi placeat iniquitas.* Ita loquitur expositione in Psal. 99. ly autem, *Nunquam*, videtur extendi ad omne possibile tempus. Et in Psal. 102, inquit: *Non sit ante oculos tuos delectatio præteriti, sed sit ante oculos tuos damnatio peccati; damnatio á se, remissio à Deo.* Vbi S. Augustinus ad justificationem æqué requirit remissionem à Deo, & damnationem à peccatore. Subdit. *Quanta* inquit, *ergo miseria est, longè esse ab eo, qui vbique est? esto ergo similis pietate, & diligens cogitatione.* En S. Augustinus conjunctionem cum Deo, quæ fit in justificatione tribuit cogitationi diligenti. In Psalm.
93. autem 103. *Ergo anima decora esse non potest, nisi confessa fuerit fæditatem ei, qui semper pulcher.* Vbi S. Augustinus negationi confessionis, subnectit, non posse esse justificatam, quia nec habentem decoram animam. Similia sunt in Psal. 84. Vbi ait de conuersione. *Quid ergo hoc tibi præstitisti tu, o homo! vt quia conuersus es ad Deum, merearis misericordiam ipsius? quia autem conuersi non sunt, non sunt adepti misericordiam, sed inuenerunt iram.* Huic loco, & antecedentibus, alijsque Patrum Auctoritatibus, inde efficacia additur: Quia Oppositi, ex similibus locutionibus, quæ important donationem gratiæ, colligunt: Impossibile esse justificari
94. hominem, sine gratia. Cur ergo non colligent; impossibile esse eundem justistificari, sine Conuersione sua actuali?

TERTIA Auctoritas est Tridentini jam citati, quod dicit nos justificari, per voluntariam susceptionem gratiæ; qui locus supra, & propositus & defensus est.

PROBATVR I Conclusio. Impossibile est transire, à contradictorio, ad contradictorium, sine sufficienti mutatione. vt ostensum est, in materia de Distinctione Modali; vbi contra Recentiorum responsiones, hoc principium abundè propugnatum est. Ergo etiam, à non esse conuersi ad Deum, ad esse conuersi, transiri non potest, sine sufficienti mutatione. Sed 95.
nisi ponatur aliquis retractationis actus in peccatore, non ostendetur sufficiens mutatio. Ergo ille actus poni debet. Subsumpti Antecedens Probatur. Quia si esset aliqua sufficiens mutatio, illa esset positio gratiæ in peccatore, quamvis sine vllo illius actu. Sed hæc non est sufficiens mutatio. Quod ipsum Probatur. Possibile est Deum esse conuersum ad Creaturam, & non esse Creaturam conuersam ad Deum. vt dixi in Præmitto 3. Ergo etiam possibile erit infundi illi gratiam, quâ exercet Deus sui Conuersionem ad Creaturam, & nondum Creaturam esse conuersam ad Deum. Ergo infusio gratiæ non est sufficiens mutatio, per quam transeatur, à non 96.
esse conuersi ad Deum, ad esse conuersi ad Deum.

RESPONDEBIS I. Dupliciter accipi posse conuersionem. *Primò*, Pro ipso actu vitali. Deinde pro habituali Conuersione, quæ fit qualitas conuersiua Creaturæ ad Deum; & hæc sola posterior requiritur ad justificationem; sufficienterq; habetur, per meram infusionem gratiæ.

CONTRA est I. Quia habitualis Conuersio, vt jam prædictum est, non potest alium habere sensum, nisi vnum ex his duobus. P*rimò*, Quòd jam se conuerterit peccator ad Deum, nec Conuersionem retractarit. *Secundò*, Quòd habeat in se principium eliciti- 97.
vum Conuersionis; ad eum modum, quo habitualis amor, stat vel in non retractato amore, vel in habitu seu principio amoris. Priori modo accepta Conuersio habitualis, non est tunc, cùm supponitur nullum actum proprium elicere paccator, [redacted] cedentes peccatũ Conuersiones jam sunt retractatæ per odium Dei positum. Secundo autem modo Conuersio habitualis tunc datur, sed non est sufficiens ad hoc, vt dicatur peccator, à non esse conuersi, transire ad esse conersi, quia tantùm transit, à non esse habentis principium elicitivum Conuersionis, ad esse habentis principium elicitivum Conuersionis; hîc autem non quæritur,

95. 98. tur, de principio ad Conuersionem, sed de Conuersione.

CONTRA II. Quamvis habitualis Conuersio, sufficiens sit ad justificationem, Nego tamen sufficientem esse solam istam, quæ stat in posse conuerti. sicut enim tunc non debet esse posse justificari, ita & non debet esse posse conuerti, sed esse conuersum actu; quod non explicatur quì fiat sola infusione gratiæ. Hinc sic vlteriùs restauratur Argumentum: Impossibile est transire à contradictorio, ad contradictorium, sine sufficienti mutatione. Ergo & ad esse conuersi &c. Sed mutatio quæ est per infusionē habitûs conuersiui; vel habitualis, vt tu dicis, Conuersionis; non est talis. quia

96. 99. potest poni habitus conuersiuus, & nondum esse Creatura conuersa ad Deum, sed tantùm potens conuerti. Et sicut non sufficit posse poni gratiam, sed est necesse illam poni; ita ad justificationem, non sufficit posse poni Conuersionem Creaturæ, sed est necesse illam poni.

CONTRA III. Quia illa infusio gratiæ, vel reddit etiam Creaturam pro sua parte conuersam ad Deum? vel non reddit? si non reddit? Ergo non respondes ad propositum. Si autem reddit conuersam? Contra est quia non implicat contradictionem, poni gratiam, & illam habitualem Conuersionem; & tamen peccato-

97. 100. rem, non esse conuersum. Hæc tertia probatio, solo modo proponendi, differt à secunda.

RESPONDET II. Quidam: nisi ponatur aliquis actus retractationis, non ostenditur sufficiens mutatio in transitu, à non esse conuerti, ad esse on[redacted] ly *Conuerti ad Deum* sit aliquid positivum; secus si ly *Conuerti ad Deum*, sit aliqnid negativum, seu non positivum, quòd scilicet aliquis auersus à Deo per peccatum, non sit nec censeatur auersus habitualiter.

CONTRA. Tum quia, redit Argumentum, per quid transitur à non esse conuersi negatiuè, ad esse conuersi negatiuè? non ipsa infusione gratiæ; quia possibile est, vt illâ infusâ, maneat adhuc positiuè auersus peccator.

101. vel si hoc negas, ostendis Conuersionem negativam, tenentem se à parte gratiæ. Hic autem quæritur de Conuersione, tenente se à parte peccatoris; non repugnat autem vt posita positiva & negativa Conuersione peccatoris ad Deum, tenente se à parte gratiæ, non sit Conuersio, & positiva & negativa peccatoris, tenens se à parte peccatoris; curque hoc non posset esse, vt positâ gratiâ non sit dicta negativa conuersio? hoc probari debuisset. Cujus tamen nulla adfertur ratio, de quo tamen est Quæstio. Et certè positiva Conuersio peccatoris ad Deum, non potest stare in sola infusione gratiæ, sed requirit per respondentem positivitatem actûs, qui se te- 102.

neat à parte ipsius peccatoris. Ergo & negativa Conuersio peccatoris ad Deum, non potest stare in sola infusione gratiæ sed requiret negationem, quæ se teneat ex parte ipsiusmet peccatoris, & ratione illius sit, in quo ergo illa stat? Tum quia negativa ista Conuersio, vel est mera non auersio actualis à Deo? qualis habetur, quando post transactum peccatum nihil homo cogitat de peccundo; & hæc non est sufficiens pro præsenti, cùm habeatur etiam tunc, cùm non est gratia & justificatio. Rursus, vel ista negativa Conuersio, sic sumpta, est pura omissio libera? si pura omissio libera? hæc non datur. si non pura omissio libera? 103.

Ergo fit ratione actus alicujus, adeoq; nec erit conuersio peccatoris sine vllo illius actu. vel ista negativa Conuersio erit à parte gratiæ, & de hoc non procedit nostra quæstio; quia gratia ex sua parte, & positivè conuertit ad Deum, & negatiuvè, quia non auertit. Sed est quæstio: quomodo gratiâ etiam negativè conuertente, hoc ipso reddatur etiam peccator pro sua parte negatiuè conuersus? reditq; factum argumentum. Posita illa negativâ conuersione, tenente se à parte gratiæ, quæ non auertit à Deo, cur non sit possibile peccatorem à sua parte, non dicere negationem auersionis à Deo? Tum quia: suppono quod

104. prius naturâ, ponatur peccatum, & posterius tollatur gratia. secundùm illud, quod Deus, neminem deserat, nisi ipse prius deseratur. Pro illo ergo priori quo intelligitur peccatum, intelligitur etiam gratia; & tamen non intelligitur negativa conuersio ad Deum: quia non auersio à Deo, & auersio à Deo, nullo instanti possunt secum cointelligi. Ergo apparet negativam hanc conuersionem non haberi à gratia, siquidem illâ, pro illo priori, habitâ, non habetur conuersio negativa. Rursus sine vlla infusione gratiæ, potest remitti peccatum, adeoque fieri peccator negatiuè conuersus. Item in statu puræ naturæ. Ergo hæc negativa Conuersio non habetur à
105. gratia.

RESPONDET III. Hoc loco propriè non esse transitum, à non esse conuersi ad Deum, ad esse conuersi; sed potiùs ab esse auersi à Deo, ad non esse auersi.

CONTRA. Quia redit Argumentum: quomodo transeatur ab vno contradictorio ad aliud?

RESPONDET IV. Radicaliter seu fundamentaliter conuersus redditur homo infusione gratiæ, formaliter autem non auersione, seu negatione auersionis; quæ negatio auersionis est aliquid morale, & ad infusionem gratiæ consequitur: ita vt tunc non reddatur homo, ex auerso conuersus,
106. sed ex auerso non auersus.

CONTRA. Tum quia; de hoc ipso quæritur: quomodo transeatur ad hanc negationem auersionis? Tum quia, de hoc ipso quæritur: quomodo non possit esse simul gratia, & carentia negationis auersionis à Deo? Tum quia, non potest ex auerso, reddi conuersus, nisi aliquo positiuo de linea voluntatis. Ergo & non auersus non potest reddi, nisi per aliquod negativum, quod tamen sit de linea voluntatis, & vt dixi non potest includi in ipsa gratia.

RESPONDET V. Nihil esse faciliùs, quàm hîc ostendere mutationem.

CONTRA. Quæritur quæ illa sit?

PROBATVR II. Si sine vllo actu peccatoris, infusâ gratiâ, redde- 107.
retur hoc ipso peccator conuersus ad Deum, & non solus Deus conuersus ad peccatorem; & redderetur conuersus, & non redderetur; redderetur quidem conuersus, vt supponitur; non redderetur autem, vt probatur. Quia, vel redderetur conuersus actu suo vitali; vel infusione qualitatis; neutro ex his modo redderetur conuersus. Non priori; quia supponitur nullum exercuisse actum. Non posteriori modo; quod ipsum probatur. Quia Conuersio actualis, vel semel perficitur actu nostro vitali, per se loquendo; ergo jam à nullo, quod vitale non est, produci potest, cum vi denominandi. Ergo nec productâ illâ infusâ qualitate, denominabitur peccator conuer- 108.
sus. sic v. g, producat Deus qualitatem, quæ est amor Petri, mihiq; illam infundat, illa qualitas non me denominabit amantem Petri. Item humanitas Christi Domini, non potest reddi sciens scientiâ increatâ. Denique si Petrus & Paulus penetrarent sese ad invicem; itemque Gabriel & Michael, nihilominùs vnus non redderetur intelligens intellectione aliûs. Quod totum in hoc fundatur: quia nulla denominatio petibilis ab actu vitali, si non producatur ab intrinseco potest denominare subjectum. Ergo & ratio conuersi, cùm sit vel semel per se desumibilis ab actu vitali, non potest cum vi denominandi haberi ab extrin- 109.
seco sibi indita qualitate. Quod ipsum vlteriùs fundatur, in hoc principio: Quia denominatio ab actu vitali oriunda, petitur ab eo, quod est ab intrinseco. si petitur ab eo quod est ab intrnseco; à nullo quod intrinsecum non est suppleri potest. proficisceretur enim ab eo, à quo petit non proficisci, cùm petat proficisci nonnisi ab intrinseco.

Nequè valet, si dicas: hanc denominationem conuersi, proficisci quidem interdum ab intrinseco, sed non semper; dicam enim; etiam in denominatione intelligentis, volentis &c. proficisci quidem ab intrinseco, sed non semper; posse aliunde suppleri & oriri.

Nequè

110. Neque valet si dicas : quòd infusio gratiæ denominet Deum amantem quæ tamen est quid illi extrinsecum ; non inquam valet si id dicas. quia exhibitio gratiæ, denominat Deum amantem, eo modo, quo, signum vel affectus denominare potest, nam in re, Deus denominatur amans, à suo actu interno ; ad quam denominationem amantis, censetur transire in circumstantia exhibitionis gratiæ.

Punctum Difficultatis IV.

111. *Probatur vlterius, & Defenditur Conclusio.*

CONfirmatur Conclusio I. Fieri potest in humanis, vt Petrus conuertatur ad Paulum per amorem, nec amor Petri reddat Paulum conuersum ad Petrum. Ergo etiam in his supernaturalibus, idem dicendum.

NEQ; Valet si dicas : quòd amor Petri, nihil producat in Paulo, adeoq; non reddat illum conuersum. Quia pone, quòd Diuinitus transferatur amor ille in Paulum ; pone item, quòd aliquid producat, v. g. Species ad sui amorem requisitas ; numquidne ex hoc præcisè dici debebit jam amari à

112. Paulo Petrus ? Quid ergo tu speciale ostendis in gratia, vi cujus infusi, oritur, indispensabiliter denominatio conuersi in habente gratiam ?

CONFIRMATVR II. Duplex est sententia inter Auctores : Quidam enim censent, quòd Diuinitus stare possint [illegible]m, peccatum & gratia. Ergo etiam stare secum possent saltem Diuinitus, gratia, & hoc, quod est Petrum non esse conuersum ad Deum, quantumvis Deus conuertatur ad Petrum. Ergo aliud quid erit conuerti Petrum. Ergo vt vrgebatur, non sufficienter explicabitur, per quid sine vllo actu proprio censeatur reddi, ex non conuerso ad Deum, conuersus ad Deum ? Alij autem negant posse secum stare. Contra illos sic formabitur 113.

Argumentum : Bona est hæc illatio, Potest stare gratia, quamvis homo non retractet voluntatem peccaminosam. Ergo etiam poterit stare gratia, cum peccato. Ergo bona etiam erit hæc illatio : si per te non potest stare gratia cum peccato, nec stare poterit justificatio, sine retractatione. quomodo autem est retractatio sine vllo actu?

CONFIRMATVR III. Eo casu, quo sine vllo actu peccatoris, remittitur peccatũ, vel tollitur peccatum habituale, vel non tollitur? si non tollitur? quî dicetur justificari? si autem tollitur tunc peccatum habituale ? Contra erit : quia tolli peccatum habituale, est tolli peccatum non retractatum; sicut enim voluntas habitualis, est vo- 114.

luntas non retractata ; ita & peccatum habituale, est peccatum non retractatum, saltem ex consequenti. sed tunc non tollitur peccatum non retractatum, si scilicet nullus ponatur actus, vt supponebat Rosmer ; & fundatur in hoc : quia positio actûs vitalis non retractati, non potest tolli, nisi alio vitali actu retractante ; illa enim non retractatio, est negatio actûs vitalis. Ergo tolli non potest, nisi positione actûs vitalis. Ad eum modum, quo negatio Intellectionis, non tollitur, nisi Intellectione.

Deinde, quamvis peccatum habituale, non stet solo defectu retractationis, immo, quamvis illud non ingre- 115.

deretur, illa ipsa duratio in peccato, ejusque non retractatio, est inhonesta formaliter ; per quid ergo formaliter tolletur ? Nam si dicas : Quòd si nullus ponatur actus pœnitentis retractiuus, mansurum sit quidem peccatum habitualiter, sed non moraliter; si inquam id dicas, Contra erit : Quia & non manebit moraliter, & manebit ; non manebit quidem, vt dicis, manebit autem, quia illa ipsa duratio non retractati peccati, est inhonesta, & vituperio digna ; est enim quasi, vt ita dicam, peccaminosæ actionis reproductio & continuatio moralis.onibus

PROBATVR III. Ratio apta-quas Esparza objecit sibi, illisqu ATIO uit solutiones. I. R

116. I. RATIO est. Ex peccato actuali
præterito, manet habitualiter ratio vo-
luntariæ auersionis à Deo, quousq; non
retractetur; & repugnat metaphysicè,
vt auferatur per vllam alicujus alteri-
us voluntatem. Ergo etiam manet
ratio peccati, nec potest auferri, per
solam Dei voluntatem, præcipuè cùm
ratio peccati, sit indistincta à ratione
voluntariæ auersionis à Deo. Antece-
dens Probatur. Quia voluntarium,
est ab intrinseco essentialiter. Ergo
repugnat, vt quod est voluntarium, &
potest permanere vt tale respectu ali-
cujus, desinat esse tale, & reddatur
non voluntarium respectu ejusdem,
per solam voluntatem alterius.

RESPONDIT Esparza: Fieri qui-
117. dem naturaliter non posse, vt quod
fuit aliquando liberè volitum, non sit
habitualiter deinde voluntarium, quo-
usque non retractetur per actum con-
trarium. at fieri supernaturaliter potest,
vt cesset, atque reuocetur habitualiter
prior ratio voluntarij, Deo infunden-
te habitum incompossibilem, cum ra-
tihabitione actus præteriti, & perfectè
dispositivum animi, ad actum contra-
rium, datâ occasione. Hujus rationem
dat. Quia Deus dominatur voluntati
creatæ, non minùs quam causis neces-
sarijs, ideoque Diuinitus fieri potest,
vt nulla præeunte dispositione, ex par-
te peccatoris, infundatur ipsi habitus
incompossibilis, cum actu, simili ei,
118. qui præcessit.

CONTRA I. est: Quia hæc Re-
sponsio non satis explicat: an repu-
gnet metaphysicè, actum voluntatis
tolli, ab alio, quàm ab actu volunta-
tis; vel non repugnet metaphysicè?
si non repugnet metaphysicè? redi-
bunt Argumenta superiùs facta. Et
insuper probatur ex eo, Quia alliga-
tio voluntatis, vt ipse loquitur, ad v-
nam partem, non potest formaliter ha-
beri ab alio, quàm ab actu voluntatis;
sicut nec alligatio Intellectûs, per as-
sensum, haberi potest ab alio, quàm
ab actu Intellectûs. ergo & alligatio
voluntatis ad non voluisse peccasse,
quæ dat sublationem præteritæ volun
tatis, non poterit ab alio haberi, quàm
ab actu proprio. Si autem id repugnet 119.
Metaphysicè: Ergo immeritò dicit,
naturaliter id tantum fieri non posse.
Deinde Concedo posse Deum infunde-
re qualitatem, quæ sit impossibilis cum
ratihabitione actûs mali præteriti; sed
quærere restat: Cur gratia sit talis qua-
litas? Denique etiam concesso, quòd
gratia sit incompossibilis cum ratiha-
bitione actus præteriti peccaminosi,
& inpeditiva, nè ad illam prosiliatur;
sed quî illa gratia ad hoc extendetur,
vt reddat ex non conuerso conuer-
sum; ex auerso, non auersum? sicut po-
test quidem dari qualitas impeditiva,
nè homo ponat actum intellectionis;
sed non potest poni qualitas, vi cujus
homo reddatur intelligens, sine vllo
actu, ita nec poni poterit qualitas, vi 120.
cujus homo dicatur conuersus, sine
vllo actu. Et certè, illo casu con-
cesso, non ponetur Effectus Formalis,
sine forma; vel denominatio vitalis,
sine actu vitali; quod tamen contin-
geret, si sine vllo actu redderetur ho-
mo conuersus. Concedo interim gra-
tiam esse qualitatem dispositiuam ani-
mi, idque infallibiliter ad actum con-
trarium peccato, sed vnde illa qualitas
erit infallibiliter adlatiua, (indepen-
denter ab actu, ad quem disponit) de-
nominationis conuersi?

CONTRA II. Quia recurrere
in præsenti ad id, quòd Deus domine-
netur voluntati creatæ, nihil euincit.
Quod ipsum Probatur: Quia ex eo, 121.
quòd Deus dominetur voluntati crea-
tæ, inferri quidem potest, vt si non egi,
agam: sed inferri non potest, vt si non
agam, censear agere. Ergo etiam in-
ferri non potest, vt si me proprio actu
non conuerti ad Deum, censear con-
uersus ad Deum. Rursus Domini-
um Dei, non prodest vt possim reddi
amans, sine vllo amore. Ergo nec po-
test efficere, vt reddar conuersus, sine
vlla conuersione propria

CONTRA III. Quia, vt jam
dictum est, nullæ denominationes vi-
tales, haberi possunt, sine vllo actu
proprio; & si semel, esse conuersum,
est quid vitale, metaphysicè repugna-
bit, sine vllo actu habere conuersionem.
RESPON-

122 RESPONDEBIS : Posse hominem habere diuitias, & proprio actu, & si ab alio ditetur. Cur ergo etiam conuersio non potest haberi, à proprio actu, & ab habitu infuso? Rursus, potest aliquis accedere ad locum A, & proprio motu, & si in illo loco A ponatur, hinc poterit aliquis esse conuersus, & proprio actu, & qualitate infusâ.

CONTRA dicam etiam : Posse nos intelligentes, & volentes, non tantùm proprio actu reddi. Deinde, disparitas magna est : Quia hoc, quod est me esse diuitem, non est vnquam denominatio vitalis ; sed est id, quod acquiritur operatione aliqua vitali ; esse autem me conuersum, est
123. vel semel actus meus vitalis, & ab illo denominor. Denique : In accessu duo spectari possunt ; Imprimis, Possessio præsentialitatis, seu Ubi, siue illud sit modale, siuè formalitas; & hæc non est vitalis ; adeoquè acquisibilis sine vitalitate. Jam autem conuersio peccatoris, est quid saltem semel vitale, adeoq; semper. Rursus, in accessu spectari potest ipsa motio, & hæc numquam potest esse non vitalis; nec potest dari qualitas, quæ sit accessus, sine vllo motu. Et ita nec potest dari conuersio, quæ sit sine vllo motu.

Neque valet si dicas vlteriùs : Posse aliquid moueri ab intrinseco, & ab ex-
124. trinseco ; vt fit in motu projectorum, motu tractionis, &c. Ergo & conuersio potest esse, & ab intrinseco, & ab extrinseco. Non inquam valet, si id dicas: Quia Imprimis retorquebo Argumentum dicamque : Posse nos reddi intelligentes, & volentes, etiam ab extrinseco? Deinde, quando dicimur moueri ab extrinseco, non aliud intelligitur, quàm nos successiuè acquirere, alias & alias præsentialitates ; quæ acquisitio præsentialitatum, non est denominatio vitalis, adeoque petibilis ab extrinseco : jam autem, esse peccatorem conuersum, est denominatio vitalis, adeoque non petibilis ab extrinseco.

II. RATIO apud eundem est: Quia repugnat actu justificari, & non 125.
desistere ab actu peccandi. Ergo repugnat peccatum habituale Iustificari, quin justificatus desistat habitualiter peccare ; repugnat autem, vt qui est habitualiter peccator, desinat peccare habitualiter, quin retractet propriâ libertate priorem actum ; quia qui semel voluit actu, semper vult habitualiter idem, dum non succedit actualis retractatio.

RESPONDET Esparza : In hoc esse discrimen, quòd peccatum actuale cessare non possit, quin peccator, vel liberè, vel necessariò suspendat suam actionem ; peccatum verò habituale, cessare potest, per solam actionem alterius ; quia conceptus ejus adæquatus non consistit in solo actu 126.
præterito, & in carentia actûs contrarij, sed in defectu contrariæ animi dispositionis habitualis, quæ per solam Diuinam operationem induci potest, eminenterque retractatur.

CONTRA I. est : Quia redit paritas assumpta : Peccatum actuale cessare non potest, nisi peccator, vel liberè, vel necessariò suspendat suum actum tamen ab intrinseco. Ergo nec peccatum habituale cessare potest aliter, quàm ab intrinseco. Item, sublatio peccati actualis, non consistit in contraria dispositione, per solam Diuinam operationem inducibili. Ergo nec peccatum habituale, cessare
poterit, per solam contrariam dispo- 127.
sitionem, inducibilem à Deo. Deinde, Concesso, quòd peccatum habituale non stet adæquatè in solo actu præterito ; stat tamen in esse auersi à Deo ; sicut justificatio in esse conuersi. quî ergo habebitur hoc esse conuersi, sine vllo actu, per solam dispositionem inducibilem à Deo? Rursus sicut ille negat peccatum habituale stare adæquatè in solo actu præterito, moraliter manente, dicemus etiam non stare in contraria illa dispositione inducibili à Deo. Denique, redit quod ante proposui : Non apparet quî contraria illa dispositio possit adferre denominationem conuersi ? sicut nulla dispositio adfert denominationem intelligentis,

128. telligentis, ſine vllo actu; diſpoſitio-
que illa poterit facere, nè peccetur de
novo; ſed cur faciet conuerſum?

CONTRA II. Quia redeunt
Argumenta facta: quî ſcilicet ratio
conuerſi, quæ eſt denominatio vitalis,
poſſit haberi, Deo contrariam diſpoſi-
tionem inducente?

CONTRA III. Quia non appa-
ret, quî ſaluari poſſit illa eminentialis
retractatio? nam non poteſt aliquis
reddi eminenter intelligens, ſine vllo
actu. Ergo nec poterit reddi eminen-
ter conuerſus, ſine vllo actu.

III. RATIO eſt quam ille 6. loco
ponit: Iuſtificatio ſine vlla diſpoſi-
tione ponenda, ſeu liberans hominem
ab onere ſeſe diſponendi, eſt majus
129. Dei beneficium, quàm ſi juſtificetur,
præuia diſpotione; repugnat autem
juſtificatio magis benefica ex parte
Dei, quàm quæ de facto datur. Tum
quia illa, quæ de facto eſt, eſt ſummum
præmium meritorum Chriſti Domini,
præmium autem ſummi ac infiniti
meriti, oportet eſſe opus ſummæ per-
fectionis. Tum quia: ab Auguſtino
appellatur maximum opus Dei. Ergo
ſi ſine vlla retractatione, adeoque di-
ſpoſitione peccatoris. fieri poſſet juſti-
ficatio, foret illa majus Dei benefici-
um. Ergo talis juſtificatio, ſine re-
tractatione, eſt impoſſibilis; quia eſt
impoſſibilis juſtificatio, quæ ſit digni-
or & majus Dei beneficium, pro præ-
130. ſenti.

Hoc Argumentum in ſeipſo ſpecta-
tum, non vrget in noſtris principijs;
ſed vrget in principijs illorum qui cen-
ſent eſſe impoſſibilem Creaturam, per-
fectiorem his, quæ de facto dantur; li-
cet imperfectiores dari poſſent. Sed
quicquid ſit de hac doctrina, ex alio
etiam capite Argumentum non con-
cludit. Quia vt dictum in materia de
Incarnatione non eſt de facto datum
ſummum præmium meritis Chriſti
Domini, nec eſſe vllum poſſibile,
excepto caſu, quo alia perſona Trini-
tatis, aſſumeret naturam creatam.
Quando autem Auguſtinus Iuſtifica-
tionem dicit eſſe ſummum præmium,
id intelligi debet comparatiuè ad hæc,
quæ de facto, & quidem in vita dan- 131.
tur; quia etiam viſio beatifica, datur
nobis in præmium meritorum Chriſti
Domini; & tamen majus eſt quid ju-
ſtificatione, vt pote finis ejuſdem. Vi-
deamus ſenſum de hoc argumento
prædicti Auctoris. Itaque

RESPONDET Eſparza: Juſti
ficationem conjunctam diſpoſitioni
peccatoris, majus eſſe abſolutè benefi-
cium. Rationem dat; quia actus di-
ſponentes, ſunt per ſe boni, & perfe-
ctiui, peccatoris, vtrumque eſt donum
Dei, magiſque manifeſtatur potentia
Dei, faciendo hominem cooperato-
rem ſibi in opere juſtificationis, quàm
faciendo eandem per ſe ſolum. Et
rationem dat. quia cauſa adæquata
alterius cauſæ & effectus, ſimul, plus 132.
communicat de ſua perfectione, quam
ſi cauſaret eundem effectum per ſe
ſolam. atq; potentia cujuſque cauſæ,
eò magis manifeſtatur, quò plus com-
municat alijs de ſua perfectione. Con-
gruit igitur magis dignitati meritorum
Chriſti Domini, vt illi rependatur ju-
ſtificatio adulti, conjuncta cum ejuſ-
dem diſpoſitione prævia, quàm ſine
ipſa; oſtenditurque in hoc, ſumma
abſolutè oſtenſio potentiæ Dei, vt ju-
ſtificatoris. *Hæc reſponſio.*

NON SATISFACIT I. Quia
hîc intentio arguentis eſt, ſolùm quæ-
rere de dignitate ipſius juſtificationis,
& non diſpoſitionis; quæ dignior eſ-
ſet, ſi à ſolo Deo produceretur; ad 133.
ejus productionem, non concurrenti-
bus diſpoſitionibus; & ſic dignior eſt
productio v. g. Angeli, quam formæ
ignis, Ergo etiam in præſenti idem
dicendum, & per hoc non redderetur
dignior productio Angeli, ſi ad illam,
per poſſibile, vel per impoſſibile, con-
currerent aliquæ diſpoſitiones.

NON SATISFACIT II. Quia
deſtructis diſpoſitionibus organi vi-
dendi, major eſt dignitas reſtitutæ vi-
ſionis, & majus circa non videntem
miraculum, ſi producatur indepen-
denter à diſpoſitionibus. Item ma-
jor eſt dignitas actionis creatiuæ,
quàm eductiuæ; quia illa prior proce-
dit minùs dependendo à pluribus; &
vniuer-

134. vniuersaliter, quicunq; effectus à paucioribus causis dependet, & ex alia parte non dejicitur per ignobilitatem prædicatorum intrinsecorum, ille effectus est nobilior, vt patuit instantiâ adlatâ de Angelo. Ergo idem in præsenti dicendum.

NON SATISFACIT III. Quoticscunque de excellentijs res est, tunc attendendum est ad excellentiam principalîs. Sed ipsa gratia producenda, est hoc principale. Ergo ad excellentiam illius, est attendendum. Major autem foret illius excellentia, si sola produceretur, vt jam probaui, immediatè à solo Deo. Et si attendatur, quia hîc plura dignificantur meritis Christi Domini, nempe etiam disposi-
135. tiones, hæc dignitas, major tantùm foret extensiuè: tamen si comparetur hæc dignificatio dispositionum, & dignificatio ipsius gratiæ; major hæc foret solo Deo illam producente, quàm quæ oriretur, ex dignificatione etiam dispositionum. & sic meliùs est, principem esse excellentiùs formosum, solùm, quàm illum quidem esse vtcunq; formosum, & simul vtcunq; famulum formosum, idque vniuersaliter verum est, quoties minùs principalium dignitas, non est dignificatiua magis principalîs, vt bene vestiti famuli, dignificant Dominum. Jam autem dignificatio hæc dispositionum, non attollit justificationem, quam primò
136. per se intendit Christus Dominus; nec attolletur dignitas Christi, quæ prouenit ex dignitate à se dignificatorum; major aute erit, dignitas justificationis, à Christo dignificatæ, si exigat independenter à dispositionibus produci.

OBJICIES I. Ad Iustificationem sufficit sola Conuersio DEI ad hominem. Ergo immeritò ponitur tertia Conclusio.

RESPONDETVR: Ad Iustificationem adulti sufficere solā Conuersionē Dei ad hominem positam in suis prærequisitis. Et sicut sufficit quidem ad esse hominis anima & corpus, nihilominùs ad hoc esse hominis, requiritur etiam organizatio debita, sine qua non est, nec dicitur complete homo. Item, ad esse filij adoptivi, sufficit gra- 137.
tia & natura Intellectualis; quia tamen hæc gratia in Christo Domino, non ponitur cum debitis prærequisitis, non denominat illum filium adoptiuum. Jam autem si ponatur gratia sine Conuersione peccatoris, ponitur sine debito prærequisito. Deinde, negari potest Antecedens. quia si Creaturâ non conversâ ad Deum, fieret justificatio; fieret, vt dictum est, manente peccato habituali; manente disordinatione habituali voluntatis, &c. quæ omnia sunt contra mentem Patrum, vt vidimus supra. Denique, si tu ad justificationem non requiris conuersionem peccatoris, nobiscum non disputas; quia nostra Conclusio procedit contra eos, qui docent eo casu 138.
reddi hominem conuersum ad Deum.

Neque valet si dicas, nos facere tantùm quæstionem de voce; de re enim est quæstio, quærere: An denominationes vitales, possint haberi, sine vllo motu denominati? Item de re est quæstio: An disordinatio voluntatis, moraliter permanens ex actu præterito, tolli possit alio, quàm actu proprio &c. quæ quæstiones non sunt de voce.

OBJICIES II. Non potest esse major Conuersio Creaturæ rationalis ad Deum, quàm esse ejus filium, hoc autem habetur sola infusione gratiæ.

RESPONDETVR Passiuam conuersionem, vi cujus Deus supernatu- 139.
raliter communicet sese Creaturæ puræ, non posse esse majorem in hac vita, & pro præsenti rerum ordine, quàm infusâ gratiâ; posse tamen esse majorem actiuam, vi cujus, pro sua parte, illa etiam, se conuertat ad Deum. Nego etiam, quòd si adulto infundatur gratia, non retractanti peccatum, sit ille futurus Filius Dei.

OBJICIES III. ex Esparza: sola habitualis amicitia, est absolutè & simpliciter amicitia: quæ consistit in habitu amoris mutui. & hic habitus, constituit amicum eum, cui inest, etiam pro tempore, pro quo actualiter non amat.

RESPONDETVR habitualem amicitiam,

140. tiam, denominare etiam pro eo tempore, pro quo actualiter non exercetur amor, si præcesserit conuersio vtriusque partis; si autem sit conuersio nonnisi vnius partis, nego tum fore amicitiam mutuam.

INSTAT idem I. Deus potest infundere homini dispositionem permanentem ad bene operandum, etiam meliorem, quàm quæ ab homine acquiri posset per suos actus. Ergo fieri potest, vt fiat amicus Dei, tametsi nullum prius exercuerit Actum.

RESPONSVM Jam est: infusione illâ denominandam Creaturam, ad quam se Deus conuertit; sed non denominandam, quæ se conuerterit ad Deum. Et sicut Deus sola sua acti-
141. uitate, non potest nobis infundere dispositionem intellectionis, quæ denominet intelligentem; sic nec poterit infundere dispositionem conuersionis, quæ denominet conuersum.

INSTAT idem II. Potentia Dei potest infundere habitum, perinde incompossibilem cum actu vitij, atquè est incompossibilis cum eodem actus virtutis, per quem proinde habitum, homo sit determinatus ad honestatem, non minùs, quàm per actum intentiuum honestatis.

RESPONDETVR Retorquendo Argumentum, quòd scilicet potentia Dei perinde possit infundere habitum incompossibilem cum actu non scien-
142. di, atquè est incompossibilis cum eodem actu non sciendi, vel non cognoscendi, actus sciendi, vel cognoscendi. & tamen non potest facere, vt sit aliquis intelligens sine vllo actu. Directè autem responderi potest: Infusione illius habitûs denominandam Creaturam eam, ad quam se Deus conuertit: sed non denominandam eam, ad quam se creatura conuerterit; nam hæc denominatio sine vllo actu peccatoris haberi non potest.

INSTARI potest III. Non solùm is vocatur sciens, qui actu nouit; sed etiam is qui habitualiter nouit; & doctus non tantùm is vocatur, qui didicit; sed etiam cui Deus infunderet illo nō discente habitum. Ergo etiā & conuersus poterit dici, cui Deus infunderet 143.
gratiam, illo non conuertente se actu, poteriq; ille dici conuersus ad Deum.

RESPONDETVR habitualiter noscentem vocari scientem, ratione actûs scientiæ qui præterijt; quod si nunquam exiuit in actum, sed illi est habitus aliunde infusus, vocabitur sciens potentiâ. Rursus esse doctum, quantum ad præsens, duo dicit: Noscere habitualiter, & possidere species habitumquè scientiæ; illud prius est vitale, nec habetur sine vllo actu: secundum, non est vitale, potestquè à Deo infundi. Jam autem esse conuersum, vt vidimus, est quid vitale.

QVÆRI hîc posset. *An casu quo Deus sese converteret ad Creaturam, & non Creatura ad Deum, deberet dici* 144.
peccator justificatus absolutè? Sed id resolui debet proportionaliter ad hanc aliam quæstionem: An si miraculosè, conseruaretur gratia cum peccato, dicenda foret illa Creatura Deo grata? quando autem in nostra suppositione, ad Creaturam dicitur conuersus Deus, non facit hunc sensum: quòd non oderit auersionem illam à peccatore non retractatam; sed facit hunc sensum: quòd remiserit & cassârit jus ad offendi, quod habuit; propter quod rationabiliter à Deo retentum, merebatur Creatura habere Deum auersum.

Punctum Difficultatis V. 145.

Argumenta Aliorum.

OBJICIT I. Quidam. Quando ex communi fere omnium sententia, Martyri dormienti, & in peccato mortali existenti, infunditur gratia sine vllo actus illius. vel ille adhuc est auersus à Deo, vel non? si est auersus à Deo habitualiter? Ergo adhuc peccator erit habitualiter cum gratiâ; imò & in æterna Beatitudine. Hoc autem est inconueniens. Sequela ostenditur. Quia peccatum, in quantum est malum, in ratione moris, primariò & principaliter, imò intrinsecè dicit auersionem à Deo, & conuersionem ad Creatu-

146. Creaturam. quo posito, jam peccatum manet in illo Martyre, quoad totam suam intrinsecam malitiam ; & solum non manet quoad aliquid extrinsecum, videlicet quoad auersionem Dei à peccatore.

RESPONDETVR Formabilem esse Syllogismum, cuius Major & Minor sint de fide, & tamen ostendant Martyri dormienti adulto, non infundi gratiam, sine vllo actu illius ; qui syllogismus est hic. Nulli adulto, sine proprio motu & actu, infunditur justificationis gratia. est definitum in Tridentino de Iustificatione. Nam dicitur anathema esse, qui dicit : quòd in justificationis opere, mere passiuè nos habeamus. Definitur nos justifi-
147. cari per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum ; docuitque Augustinus in illa propositione. *Creare te potui sine te, saluare te non possum sine te.* Omni Martyri dormienti adulto, quãdo infunditut gratia Martyrij, infunditur gratia Iustificationis : tres enim sunt Baptismi species, *Maioremq; charitatem nemo habet &c.* Ergo nulli Martyri dormienti adulto, quando infunditur gratia Matyrij, infunditur sine vllo actu illius. Deinde, vel procedit Argumentum de actu, vel de possibili ? si de actu ? nunquam infundetur gratia Martyrij, nisi saltem imperfectè conuerso : quia nec gratia baptismalis infunditur aliter. Si de possibili ?
148. dico talem Martyrem, fine vllo actu suo fore justificatum ; ita vt dicatur Deus ad illum esse conuersus, non ille ad Deum. non ergò jam hæc ratio valebit, sed alia danda erit. Dico possibile esse vt cum peccato illo habitu[ali] habeat gratiam Martyrij. Dico esse possibile vt etiam cum visione habeat illud peccatum, si simul non amet. si verò amet quamuis amore necessario, manebit jam conuersus : quia adhuc vitaliter operans. Imò ad Martyrium in eo qui peccauit mortaliter, requiri actum Contritionis, docuit Palud. Alen. Can. Bann. Less. Sylu: post illos Bass. V. Martyrium. Sufficere tamen Attritionem docuit Henriq: Non: Suar: qui tamen tom. 3. in 3. p. d. 24. S. 2. cum posu- 149.
isset Conclusione prima, per se requiri Contritionem ; Conclusione 2. ponit sufficere Attritionem. Conclusione 3. excusat Martyrem ab Attritione ob inaduertentiam naturalem. Sed §. *Secundò igitur* : appellat hanc Conclusionem non esse certam, sed satis dubiam. Non ergo potest dici, quòd sit communis sententia, talem Martyrem Iustificandum, sine omni actu. Saltem enim debet habere voluntatem patiendi Martyrium, quam virtualem Contritionem appellant Docti, apud eundem Suar:

OBJICIT II. Idem. Quando aliquis elicit actum Attritionis, in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ ; vel est adhuc habitualiter auersus à Deo, vel 150.
non ? si non est habitualiter auersus ? Ergo jam non habet habituale peccatum ? Ergo vlterius, nec Deus erit auersus ab illo : qui enim non est à Deo auersus ; nec Deus ab illo est auersus. consequenter justificabitur ante absolutionem, quod est contra fidem. vel dicitur adhuc auersus ? Ergo dum absoluitur, & infunditur illi gratia, adhuc erit auersus à Deo, propter mortale quod commisit. Quod ipsum Probatur. quia stante actu Attritionis ante absolutionem, est auersus à Deo. Ergo & positâ absolutione, erit auersus : quia absolutio, & infusio gratiæ, non est actus peccatoris.

RESPONDETVR Talem pecca- 151.
torem non esse tunc habitualiter auersum, sed imperfectè, adeoque habere tunc adhuc habituale peccatum. quia malum est ex singulis defectib⁹. quando autem illi infunditur gratia, imperfectio illa, in ordine ad consecutionem gratiæ, suppletur à Deo infundente gratiam ; licet hoc ipsum non sit de fide, vt alibi notaui. Hoc tamen est, & de fide, & secundùm Metaphysicam ; de fide, inquam, quod actus Attritionis non sit æqualis actui Amoris, & quòd non sit æquè perfecta Conuersio ad Deum. Et secundùm Metaphysicam, quæ docet esse impossibile, vt vnus actus secundùm rationem suam specificam, transeat in alium

152. um actum secundùm rationem eius specificam. Cæterùm positâ Iustificatione, vterque sunt pares, contritus & attritus, in habere gratiam Iustificationis, & non habere peccatum habituale. Licet imperfectiori modo veniat ad habendam gratiam, qui est solùm attritus. Et certè, cùm ex fide constet, esse imperfectam conuersionem ad Deum, Attritionem, quod ille dicet de illa, cùm accedit absolutio, Idem nos.

INSTAT Quòd impertinenter se ad remissionem peccati habeat actus proprius; procedit id de possibili, non de eo quod modò est.

RESPONDETVR In principijs arguentis hoc non posse dici; quia lo-
153. quitur de Attritione, quam est de fide, nō auferre de facto peccatum mortale habituale; & tamen possibile fuit, etiam cum illa non stare (licet fortè non nisi de congruo) peccatum habituale.

OBJICIT III. Idem: Posito, quòd Petrus sit per actum aliquem à me irrationabiliter auersus, & me injuriauerit, si actus Petri retractans priorem actum, non est ex se & natura sua talis, vt secundùm rectam rationem, censeatur Petrus ad me conuersus absolutè & simpliciter, sed tantùm id haberet ex mea liberalitate & fauore, certè propter hunc actum, non censeretur Petrus ad me conuersus absolutè & simpliciter, sed ego potiùs
154. ad illum. Ergo similiter actus Attritionis, imò & Contritionis elicitus, cùm pondus habeat ex liberalitate & fauore illum acceptantis Dei, & ex natura rei sit insufficiens, non potest dici absolutè & simpliciter vi illius peccator conuersus ad DEVM, sed magis Deus ad illum. Et sicut qui debet millionem & offert Creditori vnum obolum, si Creditor id ex fauore, & liberalitate acceptet; non potest dici talis debitor soluere debitum. Ergo & in præsenti idem.

RESPONDETVR in præsenti duo condistinguenda sunt. Imprimis sublatio auersionis, & sublatio injuriæ, acquisitioque alicuius fauoris, & doni. vt Attritio (licet modo imperfecto) & Contritio, sit sublatio 155.
auersionis Creaturæ à Deo, ad hoc non indiget acceptatione: quia hæc sublatio non aliud est, nisi prædicata actûs, opposita prædicatis aliùs actûs moraliter durantis, & ad hoc nec Contritio nec Attritio indiget acceptatione. Si non indiget acceptatione? verè erit illis conuersus peccator, & non dicetur tunc Deus tantùm, conuerti, de quo erat difficultas. Rursus potest considerari sublatio injuriæ seu Offensæ, acquisitioque doni alicujus. Ad hanc dico indigere acceptatione, licet diuerso modo, vt dictum in materia de Merito. Quia verò sublatio injuriæ, & acquisitio illa doni, primò stat remissione à Deo, & illius datione, fit, vt in illa sublatione injuriæ, & 156.
doni acquisitione, potius Deus, quàm nos agamus. Vnde etiam dici potest conuersionem ad Deum, stare in indiuisibili, adeoque perfici etiam Attritione; est enim oppositio prædicatorum actûs, prædicatis peccati. Sed modum ejus esse, non in indiuisibili consistentem, consequenter non tantùm Contritione, sed & Attritione perfici potest.

INSTAT I. Impertines est ad remissionem peccati, actus proprius peccatoris.

RESPONDETVR. Est de fide oppositum: quia est de fide, nos adultos in negotio salutis, non habere nos merè passiuè, justificarique nos volunta- 157.
ria susceptione gratiæ.

INSTAT II. Est de fide id, solùm in præsenti ordine.

RESPONDETVR Etiam discursus oppositorum procedit de præsenti ordine: quia procedit de Attritione, non abolente mortale, cum in alio ordine abolere illud posset, modo alibi explicato. Et sicut damnabilis esset hæc propositio: Impertinens est, ad ablationem culpæ mortalis satisfactio Christi, quamuis in alio ordine potuerit auferri, & non sanguine Christi; ita damnabilis est hæc propositio? Impertinens est ad remissionem peccati actus proprius peccatoris, licet poneret quis in alio rerum ordine posse sine vllo actu remitti peccatum.

158. INSTAT III. Alia hæc est propositio : Omnis homo est albus. & alia : Omnis homo contentus in hoc Musæo, est albus. Ita vt vnâ manente verâ, quæ est restricta; altera vniuersalis sit falsa; ita differunt inter se. Quoties peccatum non est retractatum, toties peccatum manet. Et, Quoties secundùm præsentem statum, & quidem ordinariè, peccatum non est retractatum, toties peccatum manet. hæc posterior est vera, prior falsa.

RESPONDETVR Terminos hîc positos non esse eosdem, cùm terminis positis in Prima Instantia, quibus solis diximus oppositum esse de fide. Deinde, Nego, si procedat hæc propositio de adultis, esse illam falsam:
159. Quoties peccatum in adulto non est retractatum, toties peccatum manet.

DIFFICVLTAS II.

An Infusio Gratiæ, sit medium necessarium Remissionis peccati?

HVnc titulum sic alij proponunt: An sine infusione gratiæ, possit perfici Remissio? In qua quæstione diuisi sunt Auctores. Affirmat Suarez, Disp. 9. Se: 4. Tann: Disp. 6. de Gratia. n. 84. Koninck, Disp. 2. Dub.
160. 10. Ouiedo de Iust: Contr: 4. nu. 77. Ripalda. De Ente supernaturali, lib. 6. Sect: 21 Lugo, Rosmer, & alij. Negat Vasquez, Disp. 206. cap. 2. Dicastillo Disp. 1. num. 306. Esparza de Iust. quæst. 8. & alij.

DICENDVM est I. *Accipiendo remissionem peccati, & Iustificationem, pro constitutione intrinseca in esse Filij Adoptiui, implicat id fieri sine infusione Gratiæ.* Hanc sententiam, in re tenet Scotus, in 4. Dis. 1. qu. 6. §. *Ad Argumentum* vbi dicit in Iustificatione, duplicem esse mutationem : vnam priuatiuam; quâ fit ex inimico non inimicus. Et aliam positiuam, quâ fit ex indigno, dignus. Et hanc negat posse fieri, sine infusa formâ; secus sentit de priori.

PROBATVR I. Conclusio : sine 161.
infusione gratiæ, Iustificatus peccator, & esset intrinsecè constitutus in esse Filij Dei, & non esset intrinsecè constitutus : esset constitutus, vt supponitur; non esset autem constitutus, vt Probatur. Quia esse constitutum intrinsecè in esse filij Dei, est habere rationem constitutiuam, in esse filij Dei hæc enim synonima sunt. Sed non infusâ gratiâ, nemo haberet rationem constitutiuam intrinsecè in esse filij Dei. Ergo non infusâ gratiâ, nemo constituitur in esse filij Dei. Minor Probatur: Quia ratio constitutiua intrinsecè in esse filij Dei, est participatio specialis naturæ Diuinæ. Sed hæc specialis participatio sine gratia infusa non habetur; quia ista participatio 162.
naturæ Diuinæ, vel est definitiuè gratia; vel aliquid essentialiter illi annexum, vt videre est in pluribus Tridentini, & Augustini locutionibus, fundatis in illo scripturæ dicto, quæ nos dicit admitti, in Consortium naturæ Diuinæ.

PROBATVR II. Impossibile est haberi effectum formalem primarium, sine ipsa forma; quia aliàs haberetur sine seipso; cum enim effectus formalis, sit ipsa forma, & subjectum aptum, vnita; si haberetur effectus formalis sine forma, haberetur sine seipso. Ergo etiam impossibile est, habere esse constitutum intrinsecè filij Dei, sine gratia. quia gratiæ effectus 163.
formalis, est illud constitutum. Hoc idem sic aliter propronitur. Nunc de facto habetur hic effectus à gratia. Ergo impossibile est, illum haberi ab alio, quam à gratia; sicut impossibile est aliquid dealbari, sine albedine. & si daretur albedo specie distincta à nostrate, nihilominùs deberet esse albedo, vt dealbaret; ita si nunc à gratia habetur esse filij Dei, non poterit haberi nisi à gratia, quantumvis fortassis specie distincta.

PROBATVR 3. Auctoritate S. Thomæ qui 1. 2. q. 113. ar. 2. o. in ait. *Non posse intelligi remissionem culpæ, si non adsit infusio gratiæ.* quæ auctoritas illius, si non possit intelligi in sensu Con-

164 su Conclusionis mox dandæ, saltem intellegi poterit in sensu hujus primæ Conclusionis.

Neque valet si dicas: quòd possit aliquis in esse filij adoptiui constitui, sine vllius qualitatis participatione; nam Conclusio addidit terminum *Intrinsecè*, addidit item terminum: per participationem specialem naturæ Diuinæ. id autem non habetur in adoptione ciuili.

DICENDVM est II. *Accipiendo remissionem peccati, prout supponit pro se ipsa, hoc est pro mera remissione peccati, & condonatione Offensæ, illa perfici potest sine infusione gratiæ.* Hæc Conclusio prout condistincta à priori, fundamentum habet in Tridentino, quod condistin-

165. guit remissionem peccati, ab justificatione; sic enim ait Sess. 6. c. 7. quæ scilicet justificatio *non est sola peccatorum remissio, sed etiam sanctificatio.* Idemque repetit infra. Item habet fundamentum in Patrib⁹ quos citatos habet aqud Ripalda D. vltimâ num. 226. inter quos est Chrysostomus, in Eph. 16. *Deus nos gratiosos habuit in dilecto filio suo, gratiosos nos reddidit, hoc est, non modò à peccatis liberauit, sed & dilectos & amicos effecit.* Idem sentit S. August: lib. 12. de Ciu: cap. 27. incipiunt verba: Ipsa nostra Iustitia. Et in Ench. cap. 52. & lib. 1. de Peccatis & meritis. cap. 13.

PROBATVR I. Negatiuè: Quia

166. id non implicat contradictionem.

CONFIRMATVR. Non implicat, vt Deus tantùm sit non offensus, & tamen non sit positiuè amicus in ordine supernaturali, hoc est, largitor donorum excellentium. quæ enim est in hoc implicantia? &, si in humanis potest aliquis esse non offensus alteri, non tamen amicus positiuè; cur idem in præsenti dici non poterit? Ergo per hoc, non debet transire in conditionem non offensi, per quòd transit in conditionem amici positiuè. Sed in conditionem amici positiuè transit per illos infusione gratiæ. Ergo in conditionem non offensi, non debet transire per infusionem gratiæ. Ergo remissio culpæ, quâ talis, quæ per nos est nonnisi formali- 167.
tas, Dei non offensi; non debet haberi per infusionem gratiæ. Quod autem Deus, per idem non debeat transire, in conditionem non offensi, per quod transit in conditionem amici positiuè & effectiuè, Probatur. Tum quia hoc ipso jam foret amicus, si per idem transiret. Tum quia etiam in creatis, non per idem transitur ad esse non offensi, & ad esse amici. Tum quia si Deus auferret ab homine justo gratiam, non diceretur ejus amicus, vt erat supposità gratiâ, sed Deus inciperet esse illi tantùm non offensus. Ergo in eo casù, transiret ad esse amici, per infusionem gratiæ, ad esse autem non offensi tantùm, transiret potiùs ablatione gratiæ. Ex eo autem quòd dicamus, 168.
quòd possit Deus esse non offensus, & tamen non esse amicus positiuè, non sequitur poni à nobis in Deo puram omissionem, posset enim Deus, formare hunc positiuum actum. Non amo quidem Petrum volendo illi bona, sed etiam non odi illum, nec volo illi mala. Hoc ipsum sic breuius proponitur: Non implicat vt Deus præcisè stet in hoc, quod est, non esse illum peccatori offensum. Ergo poterit, remitti peccatum sine vlla infusione gratiæ, quia hac infusâ, jam hoc ipso intelligitur Deus positiuè, & effectiuè amare hominem.

RESPONDERI potest ex Esparza. I. Omne odium est indistinctum 169.
à voluntate intentiua mali, & omnis amor à voluntate intentiua boni. Rursus Intentionem Diuinam efficacem inferendi malum, esse inseparabilem ab ipsa illatione mali; & similiter est inseparabilis Diuinæ ejusmodi intentionis suspensio, à suspensione & impeditione ipsius illationis mali. II. Impossibile est, inesse cuiquam malum aliquod, suspendente Deo suam illius illationem, quia suspensâ Causâ primâ quoad aliquid, consequenter suspenduntur omnes aliæ Causæ quoad idem. III. Impossibile est vt non insit alicui malum aliquod, quòd verè habeat rationem mali, respectu ipsius, simulq; non insit eidem bonum oppositum.

impossibile

170. impoſſibile namque eſt vt remoueatur ab aliquo cæcitas, aut tenebræ, non inducto viſu vel luce. eademque eſt ratio de quovis malo, quia omne malum conſiſtit in priuatione boni, quæ non tollitur niſi per ipſum bonum. IV. Ergo Diuina non illatio mali eſt eſſentialiter inſeparabilis à collatione boni oppoſiti, quælibet autem collatio boni, eſſentialiter eſt effectus alicujus amoris Diuini, conferentis illud. Ergo conſequenter, ſuſpenſio odij, & iræ Diuinæ, conceptæ propter peccatum, eſt remiſſio peccati, eſſentialiter inſeparabilis à dilectione, & amore collatiuo boni ablati, propter peccatum.

CONTRA I. Quia rigoroſè
171. loquendo, prima propoſitio: Amor eſt voluntas intentiua boni. ſi reddat hunc ſenſum: Amor intendit verſaturque circa bonum, ei, ſub præciſa ratione boni, inhærendo; eſt vera. Sed ex ea non ſequitur, debere quid quam conferri amato ab amante. Poteſt item dicta propoſitio hunc ſenſum facere: quòd Omnis amor ſit voluntas practica, effectiua, intendens collationem boni, & ex hoc ſenſu ſequitur: ſi Deus amat hominem, quòd debeat illi conferre, v. g. bonum gratiæ. ſed nego hunc ſenſum eſſe legitimum. & nego omnem amorem habere hanc intentionem boni. Inde vlteriùs, nego ex vi remiſſionis peccati, debere
172. deſcendere Deum ad intentionem collatiuam boni; niſi fortè ad collatiuam hujus boni negatiui, quod eſt, non habere Deum offenſum. Et licet impoſſibile ſit, in ijs quæ ſunt ſecundùm exigentiam naturalem, vt ſi non inſit bonum exigentiam, hoc ipſo inſit malum illi oppoſitum, vt probant illæ inſtantiæ de cæcitate: tamen poſſibile eſt in ijs, quæ ſunt bonum alicujus, ſed ſuppoſito fauore alteriùs, vt bonum non adſit, nec tamen inficiatur malo oppoſito. Ad eum modum, quo non eſt malum huic vel illi, non eſſe Regem Poloniæ, qui titulus libera electione confertur; & tamen non habet hoc bonum, quod eſt excellentia Regalitatis Polonæ.

ADVERTI hîc etiam debet, 174.
quod poſſit bene concedi: non infuſâ gratiâ, manere malum hoc, non infuſæ gratiæ; ſed nego manere malum hoc, quod eſt habere Deum offenſum; cum non probent Oppoſiti, ſine infuſione gratiæ, non poſſe Deum reddi inoffenſum Creaturæ.

CONTRA II. Transeat interim prima & ſecunda propoſitio. ſed negatur tertia. Nam in ſtatu puræ naturæ, qui poſſibilis fuit, non fuiſſet malum peccati, inquantum dicit actionem peccaminoſam, quæ actu priuat gratia; numquidnè pro illo ſtatu, intelligi debuiſſet hoc ipſo poni bonum ſupernaturale, infuſæ gratiæ? Quodſi dicas: Gratiam non eſſe bonum puræ naturæ? dicam & ego: non eſſe 175.
bonum peccatoris gratiam, in ſtatu, in quo ei Deus manet tantùm non offenſus, licet ſit bonum peccatoris, inquantum intelligitur illi Deus poſitiuè affectus, & inquantum intelligitur peccator, in eſſe Filij DEI adoptiui conſtitutus. Rurſus poteſt in Creatis eſſe alteri non offenſus, neque tamen per hoc eſſe jam illius amicus. poteſt item eſſe non offenſus, neque tamen tenebitur propterea conferre aliquid amico. Ergo apparet, quòd eſſe non offenſi, non inferat ex ſua ratione, eſſe amici aut largitoris. Item non implicat contradictionem, vt Deus ſpoliet juſtificatum Paulum gratiâ;
ſubtrahatque concurſum conſeruatiuum illius. quo caſu, non habebit bonum, gratiæ numquidnè jam habiturus eſt malum, & peccatum, quod tollit illa gratia? Concedo item: Omne malum conſiſtere in priuatione boni, quantumvis etiam de hoc non immeritò dubitetur, quia ægritudo eſt malum quoddam, non tamen conſiſtens præcisè in priuatione boni, ſed in exorbitantia humorum. ſed poſito, quòd omne malum conſiſtat in priuatione boni, eo caſu cui remitteret Deus offenſam, & non infunderet gratiam, haberet malum priuationis gratiæ, ſed non haberet malum Dei à ſe auerſi. Denique poſſet Dñus Deus ſimpliciter auferre pœnas, adeoque non 176.

177. non ponere illationem mali, nec tamen per hoc ponere & conferre illi bonum oppositum positiuum; nam immunitas a pœnis, est bonum nonnisi merè negatiuum, sicut furi non flagellari à judice. Et hæ omnes Instantiæ probant, quòd si alicui adsit negatio boni oppositi, non hoc ipso debeat inesse malum, vel è conuerso; nisi nomine mali intelligas præcisè negationem illius boni.

CONTRA III. Quia immeritò negat inferius, quòd quantumvis Creatura possit esse alteri non offensa, quin sit amica; immeritò inquam negat, idem fieri posse inter Deum & Creaturam. cur non enim? nam quod dicit: Nonnisi in offendente respe-
178. ctu Dei posse esse mutationem, per quam intelligatur Deus transire ab esse offensi, ad non esse offensi. sed nego mutationem hanc debere fieri per gratiam, in quo est punctus. nego item, quòd etiam in Diuinis contingere non possit, Cessatio odij, sine vlla collatione boni oppositi. nego item, quòd remissio Diuina, debeat semper transferre nonnisi in amicum; concessoque quòd odium sit indistinctum à voluntate intentiua mali; itemque amor à voluntate intentiua boni; nego tamen, quòd non detur inter hæc medium, nempe. nec intendere malum, nec intendere bonum, sed negatiuè se habere.

179. *Continuatur Probatio.*

PROBARI Solet II. à pari. Quia potest Offensa inter homines deleri solâ extrinsecâ condonatione. Ergo etiam & Offensa quæ intercedit inter Deum & Creaturam, poterit remitti, per condonationem extrinsecam sine infusione gratiæ.

RESPONDET I. Meracius; Quòd condonatio inter homines non remittat Offensam, sed solùm pœnam, & obligationem ad illam; hæc enim sola, & non illa, est dependens à voluntate hominis; nam si offensa esset ab ejus voluntate dependens, etiam in ipso instanti in quo offensa committetur, posset remitti.

CONTRA I. est. Quia si in 180.
condonatione humana remittere Offensam non spectat ad condonantem, eò quòd sequeretur in eodem istanti fieri posse, & Offensam & remissionem; ex eodem argumento dici posset: ad Deum non spectare remittere offensam, quia alias posset remittere eandem, eo quo fit instanti. Quod si Dicas: Obstare. Quia infundi deberet gratia. hoc ipsum est in quæstione, petisque principium.

CONTRA II. Quia rediret paritas: Cur in humanis possit remitti obligatio ad pœnam, sine mutatione intrinseca? & cur non possit remitti offensa? Quando autem addunt Aliqui, quòd Diuina condonatio requirat sui acceptationem. id impri- 181.
mis falsum est, & quantumvis verum foret; cur id fieri non posset, independenter ab omni infusione gratiæ justificantis?

CONTRA III. Quia in offensa duo spectari possunt. I. Auersio ipsius offensi. II. Malitia intrinseca actionis, quæ meretur illam offensam. Secundùm istud, nec Diuina, nec humana condonatio abolet; quia semel malum, semper est malum. De priori autem formalitate loquendo, non est ratio: Cur tam homo, quàm Deus, auersionem non possint deponere per condonationem extrinsecam.

RESPONDETVR II. commu- 182.
niter: Quòd homo offensam passus; possit in propria voluntate, realem & sufficientem suscipere mutationem, Deus autem non potest in propria. Deinde quia homo ex non offenso, fit offensus formaliter, per sui mutationem, seu per mentis suæ auersionem intraneam; ita è conuerso, sui mutatione, auersæq; mentis suæ conuersione, fieri debet ex offenso non offensus. contra autem, Deus sicut non mentis suæ mutatione fit ex non offenso offensus, sed mutatione sibi extrinsecâ, & offendenti intrinsecâ; ita ex offenso fieri debet non offensus, non mentis suæ mutatione, sibi intrinsecâ, sed mutatione offendentis.

CON-

183. CONTRA est. Tum quia fortè nollent hoc transferri, quod non possit justificatio peccatoris adulti fieri, sine proprio actu, cùm offensa facta fuerit proprio actu, & tamen assumunt. Quia per mutationem intrinsecam peccatoris, factus est Deus offensus, etiam reddi debere non offensum per intrinsecam mutationem, eamque completam infusione gratiæ. Sed quidquid sit de hoc assumpto. Responsio intentum non euincit. Concedatur interim, quòd ista mutatio debeat fieri extra Deum, sed inde non sequitur; quòd jam fieri non possit, sine infusione gratiæ. quod tamen hîc principaliter intenditur. Tum quia vt ait Suarez citat. Sect: 4. Quidquid
184. potest humana voluntas rectè velle, per plures actus, & mutationes eorum, potest voluntas Diuina, excellentiori modo, velle ex æternitate, simplicissimo actu, cum respectu & determinatione libera, ad diuersa tempora, poterit ergo pro tali tempore permittere offensam, pro altero remittere. sed de hoc infra. Tum quia ostendetur inferiùs: quî Deus sine infusione gratiæ, transire possit ab esse offensi, ad esse non offensi?

CONFIRMATVR Conclusio: In statu puræ naturæ, potuisset Deus remittere offensam sine infusione gratiæ. Ergo etiam & pro statu gratiæ, poterit idem præstare, sine infusione
185. gratiæ.

RESPONDET I. Esparza: Ad nullum vnquam opus, indiget Deus, pluribus, vel paucioribus, ex parte sua, solùm enim indiget determinatione, ex parte suæ voluntatis; cæterùm ex parte operis, & subjecti, circa quod operatur, pluribus eget, ad remouendum majus malum, quàm minus, vt ad remouendam cæcitatem, quàm ad amouendam lippitudinem? peccatum autem hominis eleuati ad finem supernaturalem, est intrinsecè deterius, quàm peccatum exsistentis in pura natura, quia illud est contemptiuum Dei, vt auctoris supernaturalis, & impeditiuum itidem gratiæ supernaturalis; istud verò, est contemptivum Dei, solùm vt auctoris natura- 176.
lis, & impeditivum dilectionis itidem naturalis. Opus igitur est effectu præstantiori, pro remissione, & deletione peccati, in statu eleuationis.

CONTRA I. Concedo Deum, ex parte sua, numquam pluribus, aut paucioribus indigere, ad aliquid ponendum, sed non nisi ex parte operis & subjecti. Concedo interim excellentioribus, & pluribus indigere, ad justificationem hominis, in statu gratiæ; sed nego, quòd hæc excellentia importet positionem gratiæ; potest enim v. g. importare solam positionē actus retractatiui supernaturalis, cum circumstantia decreti Diuini, inferiùs explicandam. Rursus, potest etiam quædam excellentia extrinseca, in ipsa 187.
condonatione poni, quia excellentius bonum est, quod majus malum expellit, expelleret autem illa condonatio peccatum commissum, in statu gratiæ, quod supponitur esse majus.

CONTRA II. Quia ex vi huius responsionis sequitur: non esse necessariam infusionem gratiæ, ad saluandum transitum à non esse offensi ad esse offensi, sed solùm ad saluandam excellentiam remissionis. Cur ergo sine hac excellentia, quæ deberet esse ratione gratiæ, transire Deus non posset ad esse non offensi?

CONTRA III. Quia licet sit necessaria gratia ad remissionem, quæ constituat hominem in esse, statu, & 188.
conditione supernaturali: Cur tamen sine eo, quòd constituatur, in hoc statu tam excellenti, remitti ei peccatum non poterit? non enim apparet: Cur ex parte subjecti, pluribus indigeat condonatio peccati, pro statu gratiæ remissi, si illa remissio non debeat eum ponere in statu gratiæ, sed in simili omninò statu, qualem habuisset in pura natura. Hinc paritas sic restitui potest: Peccatum commissum contra Deum vt auctorem naturæ, potest remitti fine vllo superaddito, quod sit æqualis ordinis statui illi naturæ. Ergo etiam peccatum commissum contra Deum vt auctorem supernaturalium, remitti poterit pro statu gra-

189. tu gratiæ, ſine vlla infuſione qualitatis ſupernaturalis, æqualis ſtatui gratiæ, adeoque ſine infuſione gratiæ.

Et certè, quamvis hoc, quod eſt eſſe Deum amicum, pro ſtatu naturæ, & pro ſtatu gratiæ, ſint omnino inæqualia; tamen negatio offenſæ, pro vtroque ſtatu, non apparet vnde debeat eſſe diuerſa, excepta diuerſitate petibili ex terminis. Imò videtur peti principium in reſponſione; aſſumitur enim, quòd ſit neceſſe ad tollendum peccatum contemptivum Dei, vt auctoris ſupernaturalis, poni effectum præſtantiorem; ſi enim per effectum intelligit gratiam, petit principium, ſi autem per effectum intelligit effectum improprijſſimè dictum, hoc eſt ali-
190. quid poſitum à voluntate Diuina, præſtantiùs extrinſecè, quàm poneretur ad remiſſionem peccati, pro ſtatu puræ naturæ; id quidem verum eſt. ſed cur illud præſtantius, non poterit eſſe ipſa condonatio extrinſeca præſtantior in ordine ad nos, quia maioris mali depulſiua?

RESPONDERI ſolet II. Quòd etiam in ſtatu puræ naturæ, danda fuiſſet qualitas gratificatiua Creaturæ, pro illo ſtatu, quantumvis eſſet ordinis naturalis.

CONTRA I. eſt: Quia videtur arbitrariè aſſeri iſta qualitas, ægreque illius aſſerendæ fundamentum in Claſſicis haberi poſſet.

191. CONTRA II. Non implicat, vt eam qualitatem auferat Deus à Creatura; tunc quæro: Illâ ablatâ, poteritne adhuc Creatura peccare; vel non poterit? ſi non poterit? Cur? immo reddetur impeccabilis defectu ejus, quod illam deberet facere non peccatricem. Si autem illa qualitate ablata, poterit adhuc illa Creatura peccare? cur à Deo non poterit reduci ad priſtinum ſtatum? reddique talis, cui Deus non ſit offenſus? quo tamen caſu, non eſſet neceſſe illi infundi. qualitatem gratificatiuam, cum in ante illam non habuerit. Ergo ſiquidem ſpoliatus gratiâ poſſet peccare, etiam poſſet ad illum ſtatum reduci, ſine infuſione qualitatis. Ergo vlteriùs infuſio illius qualitatis, non eſt de ne- 192.
ceſſitate, vt Deus ab eſſe offenſi, tranſeat ad eſſe non offenſi.

NEQ; valet ſi dicas: Illo caſu quem ſupponit inſtantia, actu non auferendam qualitatem gratificatiuam, poni tamen actionem, quæ, quantum eſt de ſe, illam auferret; nam eodem jure dici poſſet: Diuinam condonationem, quantum eſt ex illa, eſſe collatiuam gratiæ; licet poſſit illa haberi ſine actuali illius collatione, poſſeq; ſine illa perfici remiſſionem, vt ſine gratiæ ablatione, etiam per primum peccatum, poni poteſt ratio offenſæ.

CONTRA III. Quia eſſe offenſum non ſtat formaliter in hoc, vt Deus tollat illam qualitatem, in ordine naturali, vel gratiæ; eſtque quid po- 193.
ſterius offensâ. Ergo neque Deum, non eſſe offenſum, ſtabit formaliter in poſitione illius qualitatis. Ergo poſitio illius, in neutro ſtatu eſt neceſſaria ad hoc, vt Deus cenſeatur, ab eſſe offenſi, tranſire in ſtatum non offenſi; præcipuè, quia inferiùs oſtendetur ſufficiens mutatio ad hunc tranſitum, etiam ſine infuſione gratiæ.

PROBATVR III. Quoties aliqua cauſa adiuuat aliam, tribuendo illi vires agendi, eamque confortando; toties illũ effectum poteſt ponere ſola, niſi ſpecialis repugnantia adſit, orta ex ipſa exigentia effectûs, petentis nonniſi à duabus cauſis produci: quomodo v. g. petit produci actus 194.
vitalis; & quomodo petit haberi omnis effectus formalis primarius. Sed condonatio Diuina, eſt talis, quæ niſi adeſſet, nec veniale, nec mortale, per gratiam remitteretur, vt infra probabitur. Ergo illam remiſſionem poterit ſe ſolâ ponere condonatio Diuina. Major Probatur Inductione. Nam ſcriptor peritus, dirigens manum imperiti, poteſt formare characteres per ſeipſum; & Deus in alijs materijs, poteſt facere per ſeipſum, quod facit per cauſas ſecundas, exceptis dictis limitationibus. Et ratio eſt. quia ſi poteſt adjuuare, & tribuere vim agendi alteri, ſupponitur continere in ſua vi, illum effectum: cur

ergo

195. ergo ad illum producendum non procedet?

Punctum Difficultatis I.

Soluitur Principalis Obiectio.

OBJICITVR I. Argumentum commune, quo & supra, & in materia de modis, vsi sumus. Cùm à Deo peccatum remittitur, transit Deus ab offenso, ad non offensum. Atqui hunc transitum fieri implicat, absque vlla peccatoris reali mutatione. Ergo. Minor Probatur. Implicat fieri
196. transitum, à contradictorio ad contradictorium, sine sufficienti mutatione, atqui si fieret transitus, ab esse offensi, ad non esse offensi, sine peccatoris reali mutatione; fieret sine sufficienti mutatione. Ergo. Minor, in qua est difficultas. Probatur inquisitione: quæ nam scilicet foret mutatio sufficiens?

RESPONDETVR I. hoc Argumentum vt sonat propositum, non impetere Conclusionem à nobis datam; quia nostra Conclusio procedebat de eo, quòd remitti possit peccatum, sine infusione gratiæ; de qua nihil agit præsens Argumentum. Porrò mutatio sufficiens (vt illa assigne-
187. tur Argumento paulò aliter proponibili) vi cujus intelligatur transire Deus ab esse offensi, ad non esse offensi, est actus proprius peccatoris, detestativus peccati; non vtcunq; sumptus, sed in circumstantia in qua Deus decerneret se depositurum Offensam, quotiescunque retractaret peccator, sicut oportet ad salutem, peccatum. Et sicut positis actionibus Sacramentalibus, ponitur gratia; idqué ex vi decreti Diuini, volentis illas assumere ad productionem gratiæ, quantumvis illæ actiones se solis non exigerent producere gratiam; ita posset facere decretum, de subjungenda sua condonatione, quotiescunque peccator, vt oportet, retractaret peccatum, quamvis illa retractatio, se sola, non 198. exigeret, poni condonationem Diuinam.

RESPONDETVR II. Quamvis Deus non alligaret suam condonationem, ad actum retractationis, nec per illam tanquam per mutatiotem sufficientem transire vellet ad esse non offensi, posset poni alia sufficiens mutatio; si scilicet reuelatione promulgaret, quòd tot vel tot exactis annis pœnarum, vellet desinere pœnas, & simul ex misericordiæ suæ abysso remitteret offensam. quo casu sufficiens mutatio, vt Deus transeat ab esse offensi, ad esse non offensi, esset negatio pœnarum, alligata certo tempori in circumstantia decreti Diuini. Quod ipsum sic vlteriùs Illustratur: Quia, quid im- 199.
plicat vt dicat Deus: volo eo vsque irasci pro peccatis, quovsque puniam? quo casu, ab esse irati, ad non esse irati, transiret Deus actu suo, in circumstantia negationis punitionis. Et sicut, ab esse non irati, ad esse irati transijt positione punitionis, ita ad non esse irati, transire poterit negatione punitionis. Item poterit esse Iris, & non esse signum Dei placandi, nec jam punituri diluuio mundum, transijitque ad esse signi per decretum Diuinum, vi cujus infertur negatio diluuij. Cur etiàm quantumvis possit esse negatio pœnarum, & non esse negatio offensæ Diuinæ, cur inquam negatio pœnarum, in circumstantia 200.
decreti Diuini, non erit sufficiens mutatio, vt Deus transeat ad esse non offensi? Rursus poterat esse infusio gratiæ per Oppositos, & non esse abolitiua venialis, nisi accedat intentio abolendi veniale; cur non etiam accedente intentione Diuina, remittendæ offensæ, si desinant pœnæ, cur inquam non erit sufficiens mutatio desinentia pœnarum, in circumstantia illius intentionis, & decreti Diuini? Hoc totum in hunc breuem discursum colligi potest. Non implicat vt vna eademque res ratione diuersi decreti & temporis, sit sufficiens mutatio, vi cujus dicatur Deus, à pluribus etiam contradictorijs, transire ad alia, vt pater

201. tet instantijs adlatis, & inferiùs declarabitur. Quod si fieri potest vt idem ratione diuersi decreti & temporis, sit sufficiens mutatio, poterit Deus negatione pœnarum, transire & ad esse non punientis, & ad esse non offensi.

RESPONDERI potest III. (quam Responsionem, tractando hanc materiam, antequam tractassem materiam de Deo, appellaueram supererogatoriam, eò quòd per priores duas, commodè satisfiat Argumento) Cui responsioni alacritatem quandam addere possunt verba Suarij; qui cæteroqui modestus Auctor, & bene noscens vim Principij hujus Modalistici, nihilominùs hæc formalia enunciat: Ratio illa prior de mutatione, nun-

202. quam me multum mouere potuit, quia optime & sine difficultate intelligo, Deum sine vlla sui mutatione, posse efficere hanc *formalem* mutationem in homine. Subditque inferiùs: quomodo? volente id scilicet voluntate Diuina excellentiori modo. Difficultas tantùm est in explicando illo excellentiori modo. Quod vt fiat

SVPPONO I. Quòd actus Diuinns liber, quantumvis respiciat aliquam circumstantiam extrinsecam, nihilominùs illâ circumstantiâ non componitur; quia aliàs aliquo creato componeretur increatum, & actus vitalis componeretur aliquo non vi-

203. tali. Tota itaque exigentia illius extrinseci connotati, non est in ordine ad componendum actum Diuinum liberum, sed nonnisi ad circumstantionandum.

SVPPONO II. Quòd illa circumstantia, & illud connotatum extrinsecum, sit adinuentum nonnisi ex eo, quòd nesciamus, quî saluanda sit contingentia, quæ est innexa omni actui libero, est enim de ratione liberi indifferentia, adeoque posse esse, & non esse. Ex alia parte cùm actus Dei liber, sit Diuinus, si est Diuinus? est necessarius; quia de ratione esse Diuini, est necessitas essendi. vt ergo saluaretur indifferentia, & necessitas in actibus liberis Diuinis, & vt formaremus aliquem de ijs conceptum, sal- 204

uantem & necessitatem essendi, & in differentiam; dicimus, in recto & entitatiuè actum Diuinum, esse necessarium; ratione autem connotati, quòd posset adesse & abesse, indifferentem esse; Deo fortassis ex suæ Sapientiæ abysso, longè alium de sua libertate formante conceptum. Hinc si posset alia circumstantionatio reperiri bene illam posset connotare, & ab illa circumstantionari actus Dei liber.

SVPPONO III. Duplices nos posse imaginari actus Diuinos liberos; alios quidem efficientes & productiuos; alios autem non productiuos. his qui sunt productiui, pro circumstantia, est necesse assignare aliquam Creaturam, quia illâ non assi- 205.

gnatâ, & essent productiui, & non essent; essent. quia tales supponuntur esse; & non essent productiui. quia nihil producerent; producere enim deberent, in supposita materia, aliquid creatum illis actib⁹ respondens. Cæterùm actibus Diuinis non productiuis, non debet respondere aliquid creatum, sed potiùs negatio creati, qualis respondet actui Dei libero, nolenti millionem mundorum.

SVPPONO IV. Actus Diuini liberi tam productiui, quàm non productiui, intendum primò respiciunt & important aliquid creatum, vel negationem creati; ita, vt id quod circumstantionat actum liberum, primò 206.

per se, sit aliquid creatum, vel negatio creati. Interdum verò illi actus, respiciunr & important proimò per se, aliquid increatum connotans creaturam, ita vt id, quod primò per se circumstantionat illum actum, sit aliquid increatum. sic v. g. actus quo Deus vult producere mundum, primò respicit & importat mundum. actus verò, quo Deus dicit: Nolo in hoc mundo tantum esse prædestinatos, respicit primò per se aliquid Diuinum, nempe negationem volitionis Diuinæ efficacis de salute singulorum. Item cùm Deus dicit: volo decernere creationem mundi, propter gloriam Christi Domini; hic actus primò respicit volun-

207. voluntatem Diuinam decernentem, quæ connotat aliquid creatum, hoc est gloriam Christi & ipsum Christum.

SVPPONO V. Quotiescunq; actus Diuinus liber, primò respicit & importat aliquid incrementum, hoc est, alium actum Diuinum liberum, tunc vna eademque Entitas creata, siue negatio entis creati potest esse sufficiens mutatio plurium, ratione nostra actuum Diuinorum; & attendi debet ad solos actus, quasi reuera plures in se essent. Illustratur hoc instantiâ certâ, in sententia aliquorum oppositum sentientium: nam decreta est Incarnatio, in principijs plurium ex ipsis, ob triplex motiuum, hoc est: Excellentiam mysterij intrinsecam.
208. Dignitatem Capitis. Bonitatem Redemptoris. En voluntatem Diuinam, & actus illos tres voluntatis Diuinæ, circumstantionat eadem entitas vnionis hypostaticæ. Item quando Deus dicit: volo non prædestinare Cainum, negatio prædestinationis, potest esse sufficiens mutatio, ratione cujus, ex pluribus motiuis, adeoque per eosdem auctores; pluribus etiam ratione nostra actibus Diuinis liberis, possit illam velle voluntas Diuina respondentibus pluribus motiuis & finibus circumstantionalis ab eadem negatione salutis. Rursus eadem gratia si detur intentione abolendi veniale, per Oppositos est illius abolitiua; si
209. non detur, non est abolitiua. vbi intentionem abolendi, vel non abolendi, circumstantionat eadem entitas gratiæ. *His suppositis.* Ille excellentior volendi modus de quo innuit Suarez sic explicari potest.

Vna eademque indiuisibilis entitas Deitatis, ex infinitate suæ perfectionis, hoc habet: vt æquiualeat distinctis realiter, præstando hoc totum, saluâ identitate, quod præstant in creatis, duo distincta realiter. Et ita v. g. Diuina essentia, æquiualet distinctis realiter. v. g. ei quod communicatur, & ei, quod non communicatur; ei quod producitur; & ei, quod non producitur. Et sicut in creatis communicato vno, non est necesse communicari aliud distinctum realiter. producto item 211.
vno, non est necesse produci aliud distinctum realiter: ita beneficio illius æquiualentiæ, sine vlla pluralitate & imperfectione, potest communicari essentia, non communicata paternitate, quæ illi identificatur realiter. & producta filiatione, potest non produci essentia, quæ est illi identificata realiter. Sic etiam ex infinitate perfectionis, Diuina essentia, æquiualet pluribus actibus, v. g. actui necessario, & actui libero. itemque pluribus actibus necessarijs, & pluribus actibus liberis, vi cujus æquiualentiæ, habet hoc, vt sine vlla pluralitate, possit hoc præstare, quod præstarent actus distincti realiter. Quia verò si in Deo poneretur actus Dei liber distinctus re- 212.
aliter, illemet ipse esset sufficiens mutatio, ratione cujus transiret Deus, ab esse offensi, ad non esse offensi; ita beneficio illius æquiualentiæ ad actus liberos distinctos realiter, habet hoc vt sine vlla sui mutatione, pluralitate, imperfectione, per solam æquiualentiam ad actus distinctos realiter, & per æquiualentiam ad mutationē sine mutatione, transire possit ab esse offensi, ad esse non offensi, seclusis imperfectionibus & mutatione. Quia verò imperfectio est in actu libero, Contingentia; illâ exclusâ, determinat sibi necessitatem essendi, seu vt actus liber sit entitatiuè necessarius. è contra quia est perfectio, non velle 213.
necessariò, quod non est volibile necessariò; determinat sibi infinita perfectio essendi, vt non velit necessariò, sed liberè, quod non est volibile necessariò. Rursus, quia in actibus liberis, imperfectio est pluralitas, & mutatio; illam excludit esse Diuinum, in quo sicut est esse vnum & immutabile, ita & operari est vnum & immutabile. è contra autem, quia est perfectio, hoc posse facere, quod facerent actus distincti realiter; item est perfectio, esse sufficientem rationem transeundi, ab esse offensi, ad esse non offensi. Item est perfectio, sine vlla mutatione facere hoc, quod faceret mutatio. Item, est perfectio conti-

214. continere se solâ & sua entitate, actus ratione distinctos, planè ac si reuera plures essent actus. Denique perfectio est, id habere per æquiualentiam ad terminandum, ac si desineret esse, novusq; succederet actus, cùm omninò sit nec possit desinere esse, nec novus illi succedat actus. cùm inquam hæc omnia perfectio sint; fit, vt illam perfectionem totam determinet sibi plenitudo, & infinitas essendi, Diuina.

Hoc totum ad præsens applicando, & totum discursum in compendium redigendo; Dici potest: Transire Deum, ab esse offensi, ad esse non offensi, per actum suum æquiualentem actui nouo, sine vlla nouitate. & per æqui-
216. ualentiam ad faciendum, quod faceret desinentia actûs offensæ, sine vlla desinentia. Ne verò objiciatur nobis: insuetum hunc esse explicandi modum. illius fundamentum haberi potest, in Ripalda, tom. 2. de ente Sup. Dis. vltima Sect: 22. nu: 303. in fine: plura vide in 1. parte de actu Dei libero.

ADDO I. Quia quæri adhuc potest, quòd possit esse entitas Diuina & non habere æquiualentiam v. g. ad esse non offensi, sed potiùs ad esse offensi; per quid ergo transibit ad esse non offensi? Ad quod vt respondeatur. præ oculis habendum est, quòd, sicut datur æquiualentia, in ordine ad
215. plures actus; ita datur æquiualentia, sine vlla pluralitate, imperfectione, mutatione, ad ipsum transitum, pro hac potius æquiualentiæ parte, quàm pro alia æquiualentiæ parte. Et sicut, si Deus per aliquid distinctum realiter, transiret ad esse æquiualentis non offenso, sufficiens tunc haberetur mutatio; ita sine vlla mutatione transit à non esse æquiualentis offenso, ad esse æquiualentis offenso, per transitum æquiualentem, seu per æquiualentiam ad mutationem, sine mutatione. ita vt admittatur, & æquiualentia ad plures actus, & æquiualentia ad ipsum transitum, & mutationem, sine imperfectione transitûs & mutationis.

ADDO II. Posito actu, quo Deus dicat. Non offendor Creaturæ. 216.
consurgit formalitas in Creatura, quasi à posteriori, & effectus prioris, quòd jam sit ea, cui Deus non offenditur. Quòd si quæras: Vnde consurgat? Responderi potest: vi actûs Diuini, quo Deus dicit se non offendi Creaturæ. Quod si quæras? Per quid Deus veniat ad hunc actum? Responderi potest: quia actus, quo dicit se non offendi, terminatur ad negationem prioris actus, cujus negatio, non est quidem realiter, sed in ordine ad terminandum sequentem hunc, ratione nostra actum, & alligatum posteriori differentiæ temporis, ita se habet planè, ac si verè desijsset. Quod si vlteriùs quæras: vnde hoc fiat? ad duo attendi debet. Imprimis ad ti- 217.
tulum libertatis, cui liberum est remittere suam offensam. Deinde ad titulum æquiualentiæ explicatæ, idque ita, quia quamuis ab æterno Deus habuerit æquiualentiam ad esse non offensi, non tamen de nominatus est semper non offensus, sed transijt ad denominandum in tempore per æquiualentiam ad actus elicitos nonnisi in tempore. Et sicut si haberet actus nonnisi in tempore, nonnisi in tempore denominaretur non offensus; ita ob æquiualentiam ad actus, nonnisi in tempore, transit ad esse habentis denominationem non offensi, transit inquam nonnisi in tempore. 218.

ADDO III. Quotiescunque actus Dei liber, respicit aliquid creatum positivum, toties debet illi respondere pro circumstantia aliquid positivum creatum; vt colligi potest ex Supp. 3. & 4. Item: Quotiescunque actus Dei liber respicit aliquam negationem Creaturæ, actus ille circumstantionari debet à negatione; vt colligi debet ex dictis suppositis; nec recurri in explicatione actus liberi ad solam præcisè æquiualentiam hactenus delineatam, sed ad illam recurri debet nonnisi tunc, cùm actus Dei liber primò per se, respicit alium actum liberum. Probari autem debet bonitas hujus explicationis, duobus princi-

219. principijs, vtroque negatiuo. Imprimis, quia contra hanc explicationem nullum inconueniens objici potest. Deinde, quia omnis perfectio quæ non implicatcontradictionem,estque melior ipsa, quam non ipsa, Deo tribui debet; jam autem æquiualentia, vi cujus Deus sortiri possit denominationem, quæ aliàs sine mutatione haberi non potest, est quædam perfectio non implicans, tribui ergo Deo debebit.

Punctum Difficultatis II.

220. *Soluuntur Instantiæ, pro eadem Obiectione, factæ.*

INSTABIS I. In Deo non potest esse actus liber, cui non respondeat ex parte Creaturæ aliqua mutatio, proportionata decreto Dei. Ergo idem dicendum, cùm ex offenso Deus transit, in non offensum, hæc autem mutatio non potest esse alia,nisi gratia infusa.

RESPONDETVR. Antecedens esse verum, cùm actus liber primò per se respicit aliquid creatum: sed esse falsum, si actus liber respiciat primò per se aliquid increatum. Concesso,
221. quòd actui libero in Creatura respondere deberet mutatio; hæc independenter ab infusione gratiæ ostendi posset, in positione actûs liberi, vel desitione pœnarum, alterutri horum, alligante Deo decretum condonandi.

INSTAT II. Aliquis nempe P. Martinus O[redacted]ewski, Sac. Theologiæ Doctor, Vir solidissimè doctus, & in impugnando rarâ excellentiâ insignis: Impossibile est voluntatem Diuinam. nunc offendi, nunc non offendi, nulla in objecto facta mutatione; cùm enim in Deo, quicunq; actus liber, sit in re necessarius, & non potest esse alius & alius, nisi ratione aliûs & aliûs objecti seu termini, consequenter nè quidem concipi potest alius, si objectum prorsus sit invariatum. 222.

RESPONDI iam. Variationem ratione objecti fore ratione actûs detestatiui, vel negationis pœnarum, si his Deus alligaret decretum condonandæ offensæ. Conformiter autem ad phrasim vsurpatam dici posset: Impossibile esse Diuinam voluntatem, nunc offendi, nunc non offendi, nullâ in objecto factâ mutatione, & non suppositâ æquiualentiâ ad actus distinctos realiter, & æquiualentiâ ad præstandum sine mutatione, quod præstaret mutatio. possibile tamen hoc erit, suppositâ æquiualentiâ ad actus distinctos realiter,& æquiualentiâ, ad præstandum sine mutatione, quod præstaret mutatio. Sicut ergo,si 223.
essent in Deo noui actus realiter, nullâ in objecto factâ mutatione, posset Deus reddi nunc offensus, nunc non offensus; ita sine vlla mutatione, per solam æquiualentiam ad actus distinctos realiter, & per æquiualentiam, ad mutationem, idem præstari poterit. Vel dic actum Dei liberum primò per se respicientem aliquid creatum, non posse esse alium, nisi ratione aliûs & aliûs objecti creati; secus tamen si actus Dei liber primò per se respiciat aliquid increatum; vt: Nolo offendi. respicit negationem actus Diuini, quo offendebatur creaturæ, iuxta dicta superiùs.

INSTAT III. Idem. Nullo 224.
modo Theologicè percipitur: Quomodo Deus in primo rationis signo indifferens ad velle,& non velle hunc quem de facto voluit mundum, transierit ad velle eundem; nisi Diuina volitio intelligatur terminata,ad mundi futuritionem; adeoque nisi intelligatur terminata ad mundum aliter se ex parte sua habentem, quàm haberet in primo signo rationis, in quo, ad fore & non fore, indifferens erat. Ergo etiam nullo modo percipi potest, quomodo Deus, qui Petro in ante fuit offensus, jam nunc non offendatur; nisi Diuina volitio intelligatur terminata ad Petrum, aliter se ex parte sua habentem. Et sicut Deus non alio

225. transiuit ab indifferentia volendi mundum, ad determinationem volendi mundum, quam prorsus eodem & immutabili necessariæ voluntatis actu, terminato ad objectum, aliter atque aliter se habens, ita & in præsenti idem dicendum.

RESPONDI Jam, & ostendi Mutationem in objecto, ratione actus retractativi, vel negationis pœnarum, si alterutri horum, Deus decreuisset adnectere suam condonationem. Hoc est, formando tale decretum: quando condonabo culpam, nemo punietur. Conformiter autem ad responsionem tertiam, Negatur Consequentia. Disparitas est, quia prior ille actus Diuinus, est producti-

226. vus, respiciensque primò per se aliquid creatum, consequenter illi respondere debet esse productum & creatum, vt ita respicienti, id quod respicitur, proportionetur. Et cùm illud productum, illudque creatum sit formalis mutationis capax, debuit in illo poni mutatio; sed in præsenti actus Diuinus, quo dicit: Nolo offendi. primò per se, non respicit Creaturam, sed negationem actûs offensæ respicitque aliquid in se, hoc est, positionem actûs, quo dicat se non offendi, quamuis postea hic actus importet aliquid creatum, vt dixi addito secundo, consequenter hîc respiciente vno actu libero alium actum liberum,

227. non erit necesse, vt aliquid formaliter in objecto creato mutetur, excepto hoc, quòd subjectum reddendum sit non inuisum, sed sufficiet æquivalentia terminandi, talis, qualis daretur si de facto mutaretur Deus. Potest hoc illustrari exemplo à creatis deducto; in quibus interdum est necesse, sequi mutationem immediatè extra volentem, interdum non est necesse sequi; nam cùm dicit Petrus: efficaciter volo Paulo dare centum, impossibile est velle id efficaciter, quin respondeat centum. quod est extra volentem; & tamen potest dicere: volo condonare offensam, quin ponatur aliquid extra condonantem. sic etiam in præsenti non potest Deus dicere: volo producere mundum, non responden- 228.
te immediatè mundo, qui est extra Deum; potest tamen dicere: volo condonare offensam, quin respondeat immediatè aliquid extra Deum, qui per æquiualentiam ad mutationem sine mutatione, id præstare potest, quod præstaret, si intrinsecè mutaretur per actum, qui sit volitio condonandi.

Eadem disparitas sic aliter proponi potest: quia si voluntati Diuinæ, volenti liberè producere mundum non responderet mundus productus, & esset illa voluntas producendi mundi, & non esset. esset, vt supponitur; non esset autem, quia illi non responderet mundus quoad produci: iam vero Deo volente condonare offen- 229.
sam responderet condonatio, quæ esset ipsemet actus Diuin⁹; responderet autem titulo æquivalentiæ, vi cujus habeat hoc, vt sine vlla mutatione & inceptione, id incipiat condonare, in certa differentia temporis, quod non condonauit ante; planè ac si tunc primùm, & de nouo, & cum mutatione sui, condonaret & inciperet esse.

INSTAT IV. Idem, Sequitur ex Responsionibus datis, quod voluntas Diuina in idem volibile, quantumvis ex parte sua prorsus invariatum, aliter, atque aliter, feratur; hoc autem dici non potest, quia Diuinus Intellectus, in idem intelligibile inuariatum, ex parte sua non potest, aliter 230.
& aliter ferri, nunc scilicet assentiendo, nunc dissentiendo. Et sicut esset defectus in Diuino intelligere, si de eodem intelligibili prorsus invariato, nunc haberet assensum, nunc dissensum. Ergo erit etiam defectus in voluntate, si nunc ponatur offensa, nunc non ponatur, invariato manente objecto; & sicut à rectissimo Intellectu, omne v. g. affirmabile, si sit invariatum, semper affirmari debet, ita & à rectissima voluntate, semper debet odio haberi, quod semel odio habitum est, si sit invariatum objectum, libertasque voluntatis Diuinæ, non in hoc stabit, quòd possit idem invariatum objectum, nunc amare,

nunc

232. nunc odisse; sed in eo, quòd possit objectum non amabile, pro libitu amare, faciendo illud amabile.

RESPONDI Jam, quòd ostendatur illic objectum variatum, ratione retractationis, vel negationis pœnarum in circumstantia decreti Diuini. sed conformiter ad phrasim vsurpatam, Negatur Consequentia. Disparitas antequam adferatur. Retorqueri potest Argumentum. Cur Intellectus creatus, eidem invariato objecto, non possit nunc assentiri, nunc dissentiri, & tamen manente invariato suo inimico, potest voluntas creata, nunc illi offendi, nunc non offendi, etiam rationabilem offensam, propter dictamina Euangelij deponendo? Di-
233. sparitas autem directè hæc assignatur: Quia cognitione, quæ fit assensus, vel dissensus, est necesse vel conjungere, cum objecto, vel disjungere prædicatũ ab objecto. si ergo nihil est variatum disjunxitque Intellectus verè prædicatum ab objecto, non poterit illud conjungere assentiendo, quia non potest conjungere nisi prædicatum quod inest, reuera autem non inest sicut & ante. & si inesset illud prædicatum, cùm non infuerit ante, reuera variatum esset objectum. Quodsi non sit Intellectio assensus & dissensus, sed simplex apprehensio, idem sequitur; quia bonum Intellectûs est verum: verum autem dicit conformitatem cum
234. objecto. si ergo objectum eodem modo se habet quo ante qui aliter apprehendetur verè, aliter inquam quam ante? Cùm autem voluntas possit non respicere bonitatem in objecto, neque illâ moueri, sed aliunde quæsitâ & præsentatâ sibi bonitate, hinc manente etiam objecto invariato, aliunde quæsitâ bonitate potest allici voluntas ad illud amandum quod antea non amauit, non quòd velit amare malum, quod est malum, & quod antea, quia malum est, noluit amare; sed quòd respiciat potiùs ad præsentatam, & aliunde quæsitam bonitatem, & honestatem, in ponendo actu. Tota itaque breuiter disparitas desumitur ex modo tendendi vtriusque potentiæ: quia scilicet Intellectus non 235.
potest adsciscere aliunde scibilitatem objecto invariato, nec potest adsciscere aliunde albedinem & dicere album, quod non est album. jam autem voluntas aliunde quæsitâ honestate, in actu ponendo, sibique præsentatâ, potest ferri in objectum in se invariatum.

Quod autem additur: In eo stare libertatem Diuinam quod possit facere bonum quod antea erat malum. id quidem verum est, sed non in hoc solo stat libertas Dei; cùm possit stare etiam in gratuita condonatione, positâ, vel in circumstantia mutationum explicatarum, vel titulo æquiualentiæ. & nihilominus absque infusione gratiæ. 236.

INSTAT V. Idem, præcipue contra responsionem secundam: Temporis mutatio, est generalis & indifferens circumstantia, tam ad esse ingrati, quàm ad esse grati; deberetq; esse continuus à quovis contradictorio in aliud fluxus, sicut est continua in tempore fluentia.

RESPONDETVR. Temporis quidem mutationem secundùm se spectatam, esse generalem, & si illa sola præcisè foret mensura transitûs ad contradictoria, deberet esse perpetuus fluxus à contradictorijs ad contradictoria, quamtumvis spectata hæc circumstantia temporis, cum alligatione ad certum illius terminum; alligatione 237.
inquam decreti Diuini, non erit jam generalis circumstantia, sicut non est generalis circumstantia, cum à non esse satisfacientis plenè, in purgatorio, ad esse satisfacientis plenè, transit anima per negationem pœnarum, quarum durationem alligauit Deus certo tempori; ita & in præsenti.

INSTAT VI. Idem, Non majorem esse mutationem, quæ fit ratione mutationis in tempore, vt aliquis transeat à non esse grati, ad esse grati; atque est passeris extra scholam saltatio.

RESPONDETVR. Non sola hîc temporis circumstantia ponitur, sed cum alligatione decreti Diuini ad eandem,

238. eandem, vnà cum negatione pœnarum. Et sicut percussionem Regis Syriæ, alligârat Deus percussioni terræ; sic etiam poterat alligasse decreto, suæ voluntatis impletionem, certæ differentiæ temporis, vt alligat condonationem pœnarum Purgatorij.

INSTAT VII. Dicastillo. Homo ex peccato præterito non dicitur maculatus, & dignus pœnâ pro tali tempore, sed absolutè pro omni, neque per voluntatem Dei, sed absolutè ante omnem Dei voluntatem. Ergo non potest Deus lapsu temporis, accessu voluntatis, talem maculam tollere; veluti non potest tollere denominationes ex forma aliqua intrinseca, vel
239. extrinseca, non potest inquam tollere solâ suâ voluntate, & lapsu temporis.

RESPONDETVR. Hæc difficultas intentum non convincit; Nam imprimis procedit contra principia Vasquez, cui ille adhæret; nam si quid probat, probat etiam obligationem ad pœnam, cum tempore remitti non posse; pro omni enim tempore ex natura rerum meretur mortale pœnam æternam. Docet item Vasquez, ad arbitrium Dei, sine infusione gratiæ remitti Originale. Directè autem ad punctum Difficultatis dicitur: quòd in potestate peccantis vel ipsius Dei non sit, vt id quod malum est, malum non sit; adeoquè solâ suâ
240. voluntate id tollere non potest. est autem in potestate condonantis Dei, vel Creaturæ, auferre offensam suam gratuitò, & liberaliter condonando eandem. Unde soluitur etiam paritas, desumpta à formis; Nam denominationes oriundæ à formis intrinsecis, vel extrinsecis, dum sunt, non subsunt voluntati Diuinæ vel humanæ, nam nec Deus potest facere, vt non sit nigrum, dum est nigrum, quod est nigrum: jam autem est in potestate offensi remittere suam offensam.

ADDO Ex supposita doctrina, non sequi: quòd à non esse vniti, ad esse vniti; à non esse agentis, ad esse agentis transiri possit, sine vlla modalitate, aut per solam æquiualentiam actuum Diuinorum; nam alligatio de- 241.
creti, respicit aliquid creatum ponendum; non posset autem ostendi: quid poneretur determinatè. jam autem voluntas condonandi, non est decretum productiuum, transferreque ad creaturas similem æquiualentiam actuum, qualem concessimus in Diuinis, est inuehere immutabilitatem in creaturis, rationem actus puri, & per paritatem arguendi, etiam mysterium Trinitatis in creatis.

Punctum Difficultatis III.

Obiectiones reliquæ soluuntur. 242.

OBJICIT II. Vasquez, appellatque argumentum evidentem ratiocinationem. & ad illam supponit præter obligationem pœnæ, dari adhuc maculam peccati, nam oppositum est in doctrina Baij in Prop. 53. damnata. Rursus macula etiam, & dignitas seu meritum pœnæ distinguuntur; non enim homo ideo dicitur esse maculatus, quòd sit dignus pœnâ, sed potiùs, ex ea quia maculatus est, censetur esse dignus pœnâ. Unde docet sola condonatione posse remitti obligationem ad pœnam. sed solâ condonatione non posse remitti maculam, sic Probat. Aut. ho- 243.
mo præteritâ jam actione peccati semel commissi manet maculatus, injustus & dignus pœnâ æternâ, ex natura peccati, aut ex sola lege & voluntate Dei, imputantis peccatum? sed non ex imputatione Dei. Ergo ex natura ipsiusmet peccati. Probatur Minor: Quia non ideo dicitur maculatus, & dignus pœnâ, quia Deus vult ipsum ita manere, sed quia ipse peccauit, nec explicari potest: quî homo, ex sola imputatione Dei, constitui possit peccator?

RESPONDETVR. Duæ illæ formalitates peccati, quæ sunt macula & dignitas ad pœnam, vel possunt spectari secundum malitiam objectiuam,

vel

244. vel possunt spectari secundum mora-
lem permanentiam, & in aliquo sui.
spectantur secundum malitiam, obje-
ctiuam & in se, inquantum dicunt Dis-
sonantiam actionis, & v. g. conne-
xionem amoris cum objecto odibili,
vel connexionem odij cum objecto
amabili, sub palliatis rationibus. 2.
Possunt illæ duæ formalitates specta-
ri in sui morali permanentia & in ali-
quo sui, hoc est, in effectu; causant
enim auersionem Dei, faciunt illum
offendi &c. formalitates illæ secun-
dùm malitiam objectivam spectatæ,
non subsunt libertati condonationis
Diuinæ, non tantùm independenter
ab infusione gratiæ, sed etiam positâ
infusione gratiæ; nam nec gratia po-
245. test facere, vt objectiuè malum non
sit objectiuè malum, quia impossibile
est idem esse, & non esse; consequen-
ter impossibile est, vt quod est pecca-
tum, non sit peccatum. Quodsi illæ
formalitates spectentur in aliquo sui,
hoc est, in permanentia morali, & in
hoc effectu qui est reddere Deum a-
uersum & infensum; reddere item De-
um proximè potentem respondere
poenâ ad dignitatem poenæ; sic sum-
pta macula & dignitas tolli possunt &
quidem dupliciter: vel constitutione
poenitentis etiam in gradu filij adopti-
ui; hocquè fieri non poterit sine in-
fusione gratiæ. Vel pura remissione
offensæ; & hoc poterit fieri sola ex-
246. trinseca condonatione, qualem hîc
defendimus, & qualem non posse dari,
Argumentum Vasquez non euincit.

Neq; valet si dicas: Eligendas esse
opiniones quæ maximè distant ab hæ-
reticis; magis autem distabitur à sen-
tentia hæretica, quæ justificationem
refert in im[redacted]m justitiam. nihil
inquam valet si dicas: quia debemus
eligere opiniones magis ab Hæreticis
distantes, si cætera sint paria; bene
enim aduertit Ripalda, magis distare-
mus ab Hæreticis si diceremus impli-
care vt in Eucharistia sit simul panis
& corpus Christi, & tamen hoc nemo
tenet. magis item distaremus à semi-
Pelagianis, si negaremus dari scienti-
am conditionatorum; item si negare-
mus possibilem esse Creaturam ab æ- 247.
terno, magis distaremus ab Arianis;
& tamen vtrumque hoc posterius viri
docti tenent. Veritas autem fidei non
indiget fulciri falsis. abest autē longè
hæc sententia Suarij, ab illa imputatio-
ne hæretica, quia error illorum in hoc
stat, quòd etiam defacto noluerint
concedere justificari nos per infusio-
nem gratiæ. Deinde quia defacto
dicebant nos semper post peccatum
esse maculatos, manere dignos poenâ
æternâ, & quòd in nobis maneat sem-
per peccatum, Deus tamen, inquiunt,
illud non punit, & ita se gerit cum
homine, acsi peccatum in illo non
esset, imputando nobis justitiam
Christi. De hoc puncto fusè Suarez
citat. plusquam per paginam, à n. 16. 248.

OBJCIT III. Esparza: Inju-
ria homini ab homine illata, nequit
remitti absque mutatione offendentis,
vel offensi. Ergo & injuria Deo il-
lata ab homine, non potest remitti abs-
què mutatione alterutrius, sed hæc
impossibilis est ex parte Dei. Ergo.
Deinde effectus præcipuus peccati,
quod est injuria erga Deum, est priua-
tio gratiæ, voluntas autem sola homi-
nis, non potest impedire hunc effe-
ctum, nec compensare ad æqualita-
tem injuriam Dei grauem. Ergo neces-
saria erit voluntas impeditiva priva-
tionis gratiæ, quod non aliter fieri po-
test, quàm per infusionem gratiæ, quæ
sola mutat peccatorem, mutatione 249.
necessariâ ad deletionem peccati.

RESPONDI iam. Mutationem
posse intercedere ratione actûs super-
naturalis retractatiui, qui actus non
tollet quidem effectum qui est nega-
tio gratiæ, tollet tamen moralem per-
manentiam, quæ tunc beneficio re-
tractationis auferetur, Deo præcipuè,
retractatione positâ, actum condona-
tionis exhibente. Et licet retracta-
tio, non compenset ad æqualitatem,
id non obstat. nam sufficit accedere
tunc condonationem Diuinam; nam
etiam infusâ gratiâ non satisfit ad æ-
qualitatem, & tamen perficitur remis-
sio peccati, accedente condonatione
Diuinâ. Conformiter autem ad vsur-

 pata m

250. patam phrasim dici potest: Interuenire tunc in Deo aliquid æquiualenter præstans, quod præstaret mutatio; quæ æquiualentia, cùm non possit haberi in creatis, imò, vt dixi, debet non haberi; potest autem haberi in Diuinis, adeoq; habetur. Hinc ratione ejus saluatur quomodo Deus remittat offensam.

INSTAT idem. Nequit remitti & deleri peccatum, manente malo, quod induxit vel ipsum peccatum, vel odium, quod habet Deus in peccatum, aliàs nullum bonum foret illa remissio, aut valdè contemnendum: cùm tamen debeat injuriæ remissio multum æstimari, si fiat à persona insigni; mala autem quæ sunt inducta per peccatum vel odium Dei in illud,
251. sunt plura, nec apparet quî tollantur sine infusione gratiæ; quale malum est auersio à Deo, offensa ad versus eundem, inimicitia cum eodem, vilitas peccatoris, &c. Item priuatio gratiæ, & juris ad gloriam &c.

RESPONDETVR. quòd sine infusione gratiæ, aliqua mala non tollantur, inter alia negatio constitutionis in esse filij adoptiui; consequenter illa remissio sine infusione gratiæ, non esset perfecta & absoluta; & licet non foret digna tantâ gratitudine, quantâ remissio simul cum filiatione, tamen mereretur magnam gratitudinem, sicut reus læsæ Majestatis ipsam condonationem multum æstimat,
252. quantumuis non addatur illi euectio in dignitates. mala autem, quæ tollit extrinseca condonatio, est auersio Dei, quæ tollitur per illam conuersionem Dei. tollitur offensa per remissionem. & cùm ante male illi voluerit Deus, fueritque peccatori offensus, tollitur hoc malum, dum redditur Deus non offensus.

Ad plura autem quæ ex eodem adferri possent soluenda, habeatur præ oculis. I. Amare positiuè seu amore stante in communicatione bonorũ, manifestatâ ad inuicem, est velle alicui bonum; potest autem aliquis amari à Deo nonnisi negatiuè, quia scilicet Deus est illi non offensus. Et tali non est necesse, vt Deus conferat aliquod positivum bonum præter hoc 253. bonum, quod est ipsamet condonatio. II. Licet repugnet duos inæqualiter positiuè dilectos, non esse inæquales in bonis, possunt tamen duo inæqualiter amari negatiuè, nec tamen alteruter plus donorum habere. sicut etiam in creatis possunt aliqui inæqualiter amari, quin vnus plus præ alio recipiat bonorum v. g. pecuniæ. III. Sufficere, vt tales quos Deus diligit, ex consequenti sint inæquales, hoc autem consequens potest dici, quòd sit formalitas non inuisi Deo, & formalitas objecti Deo non ingrati. Illa autem propositio: Nullum est DEI donum distinctum ab omni forma justificante, quod ratione suæ bonitatis non sit conferibile 254. peccatori, illa inquam propositio supponit talem esse gratiam, quod dubium est. Et posito etiam, quòd gratia esset incompossibilis cum peccato, verum id esset, quòd nullum Dei donum intrinsecum sit incompossibile cum peccato, exceptâ gratiâ; falsum tamen esset, quòd non esset possibile donum extrinsecum, incompossibile cum peccato, qualem incompossibilitatem dicit condonatio extrinseca. Sed adhuc

INSTAT Vasquez: si semel admittatur possibilis remissio peccati extrinseca, numquam jam fieri poterit illa per infusionem gratiæ, præcedet enim pro priori condonatio, quæ re- 255. mittet peccatum, jamque ad remissionem & justificationem peccatoris, nonnisi concomitanter se habebit infusio gratiæ.

RESPONDETVR. Pro priori naturæ, priùs intelligitur Deus non offensus, & postea amic[illegible] pro priori intelligitur, priùs Paulus non offensus Ioanni, & pro posteriori positiuè amicus, si antea fuit inimicus. Cæterùm tamen, quia justificatio absoluta, dicit constitutionem in esse filij Dei, & ad hanc nonnisi per gratiam, tanquam per formam peruenitur. fit vt ad sic sumptum genus justificationis, non se habeat gratia merè concomitanter.

DIFFI-

256. DIFFICVLTAS III.

De Medio abolendi peccata, quod eſt Fauor DEI, vel Condonatio Extrinſeca.

PRÆMITTO I. *Connaturaliter pugnare inter ſe gratiam & peccatum.* Quia Tridentinum Seſſ. 6. c. 7. Cauſam formalem noſtræ juſtificationis dicit eſſe gratiam ; omnis autem forma, dicit repugnantiam ſuo contrario ; vt patet inductione. & fundatur in hoc : quia vnaquæquè forma, ſicut habet vim informãdi ſubjectum, ita habet jus depoſcendi conſeruatio-
257. nem ſui, vt ita exerceat id, quod exercere nata eſt. Et quia ſuæ conſeruationi obeſt oppoſita forma, ſingulæ debent habere exigentiam, vt contrarium illi tollatur. Deinde, talis qualitas, quæ connaturaliter pugnet cum peccato, non eſt impoſſibilis ; & talem eſſe de facto gratiam, vel ipſe communis ſenſus DD. ſuadet.

Nequè valet ſi dicas cum Coninck Diſp. 21. de Char. à num. 96. ſequi inde neceſſitandum Deum ad amandum hominem, in quo eſt gratia, vel ad amandum ipſam gratiam ; non inquam valet ſi id dicas : Quia ſi peccatum & gratia ſtare ſecum poſſunt ; clarè ſequitur non neceſſitari Deum
258. ad amandum hominem, gratiâ informatum. ſi autem id fieri non poteſt ; nondum neceſſitabitur Deus neceſſitate antecedenti ad amandam gratiam, ſed ex ſuppoſitione conſequenti. hoc eſt, quòd ex ſuppoſitione, quòd Deus amet, exerceatque hunc actum infuſæ gratiæ, non poterit non amare ; item, ex ſuppoſitione, quòd velit producere gratiam, non poteſt illam odiſſe ; ſed non neceſſitabitur ad amandam gratiam, ex ſuppoſitione antecedenti, vi cujus obligaretur ad illam ponendam. Porrò ſola neceſſitas antecedens deſtruit dominium Dei & libertatem. ſic non deſtruit dominium Dei, quòd Angelus ex naturalibus ſuis principijs petat durare ſemper ; non deſtruit, inquam, Dei dominium, quia non neceſſitat antecedenter ad illum ponendum ; & poteſt tollere abſolutè illam ſuppoſitionem, auferendo concurſum conſeruativum ; quo etiam planè modo habet ſe Deus in ordine ad amandum gratiam ; conſequenter ad illam amandam non erit ita determinatus, atque determinatur ad amandum ſe, quia ad ſe amandum non ex ſuppoſitione quòd ſe amet determinatur tantùm, ſed ſimul determinatur ad ponendum amorem ſui. 259.

PRÆMITTO II. *Independenter ab omni acceptatione, dari radicalem bonitatem in gratia,* vi cujus meretur condonationem & fauorem Diuinum, extrinſecum in ordine ad expellen- 260.
dum peccatum.

RATIO I. eſt. Quia bonitas talis qualitatis non implicat, & dari eam vel hoc ipſum ſuadet, vt ita ponatur DEVS conformiter exigentijs creaturarum agere, adeoque ad exigentiam radicalem gratiæ, ponere ejuſmodi fauorem & acceptationem, alias tota juſtificatio deberet tribui nonniſi fauori Diuino, nullo prædicato gratiæ id depoſcente.

RATIO II. eſt. Quia ſi nihil obſit ita debemus diſcurrere de merito ſicut & de principio merendi, hoc eſt gratiâ jam verò in materia de merito, dictum eſt. Dari radicalem condignitatem. 261.

RATIO III. eſt. Quia illud quod Deus tanquam effectum (ſi cætera ſint paria) ſuæ condonationis ponit, ſaltim radicaliter debet eſſe fauor Diuinus, vt ita proportionentur inter ſe illa duo ; fauet autem ſi cætera ſint paria, exhibendo gratiam.

PRÆMITTO III. *Oppoſitionem illam gratiæ cum peccato eſſe Phyſicam,* ſi per ly phyſicum intelligas formam phyſicam. nam gratia eſt omninò forma phyſica. ſi autem accipias ly phyſicum per oppoſitionem ad aliquid phyſicum, ſic non dicit gratia oppoſitionem phyſicam peccato, cum peccatum nihil ſit phyſicè. ſed hæc acceptio ly phyſici eſt impropria quia etiam

262. etiam lux in communi acceptione di-
cit oppositionem physicam tenebris
quamvis illæ nihil sint. Posset com-
modè appellari hæc oppositio physi-
comoralis, nè existimet quispiam ex
solo prudentum judicio, & non ex na-
tura rei interuenire oppositionem
gratiæ cum peccato.

PRÆMITTO IV. *Pro nullo instanti reali simul posse esse peccatum & gratiam.*

RATIO I. est. Quia opposi-
ta sententia damnata est a Pio 5. & à
Gregorio 13. inter propositiones Baij.

RATIO II. Quia duæ formæ
substantiales nunquam sunt pro eo-
dem instanti in eodem subjecto. Ergo
neque peccatum & gratia, cum hæc
263. duo non minus sint opposita, quam
dispositiones contrariæ ad diuersas
formas substantiales seruientes.

RATIO III. Quia vel compo-
nitur tempus ita vt post instans se-
quatur, instans vel post instans sequa-
tur tempus. si sequatur instans post
instans, ergo poterit peccatum com-
mitti & absolutè non tolli gratia, quia
posset in secundo instanti dolere actu
contritionis, adeoque auferre pecca-
tum, propter quod deberet tolli gra-
tia. Si autem post instans sequitur
tempus, ergo & duratio gratiæ erit
adhuc pro illo tempore, deberet enim
desinere in instanti, & non esset tunc
instans sed tempus; consequenter de-
264. beret peccatum & gratia plus jam
quàm vno instanti secum stare. Op-
positum præmisso videtur sensisse
Lorca, quem aliqui excusant, sed ex-
cusatione grauiorem illi errorem im-
pingunt, de quo vide Ripalda. cit. &
Ouiedo Tra: 8. de Iust: Cont: 4. p. 1.
Quomodo autem expellant se hæc
duo vt intelligatur, præ oculis haben-
dum est, quòd eo instanti in quo fit
peccatum, possumus duo vt ita dicam
instantia naturæ & considerabilitatis
partiri, & in illo instanti peccati reali,
pro priori intelligibilitatis nondum
intelligitur expulsio gratiæ, sed sola
positio causæ expulsionis; in secundo
autem intelligibilitatis intra idem in-
stans reale intelligitur facta expulsio
gratiæ. & quia hoc secundùm instans 265.
est identificatum realiter vni illi in-
stanti, toto illo instanti jam non est
gratia, sicut in eodem instanti reali
non sunt tenebræ si est positio lucis.
Respici item ad hoc singulariter de-
bet, quod terminus à quo in priuati-
uis nunquam debeat esse simul cum
termino ad quem, licet alia principia
possint esse simul secum.

PRÆMITTO V. *Peccatum à gratia excludi formaliter & non efficienter.*

RATIO quia ex vna parte ap-
pellat Trid. gratiam nomine formæ
justificantis. ex alia parte non appa-
ret quid efficiat illa forma. ergo se-
quitur conditionem aliarum forma-
rum formaliter expellentium sibi op- 269.
positas modo adsint alia prærequisita,
ad eum modum quo forma bruti ex-
pellit formam herbæ, quæ est cibus
animalis si adsint prærequisita. quod
requisitum, An sit Condonatio. Sit

Punctum Difficultatis I.

An Condonatio Dei sit medium necessarium abolendi peccati?

DICENDVM est Affirmatiuè.
hoc est, *Condonationem Diu: ex-* 267.
trinsecam, esse medium necessarium abolen-
di peccati. alij id ita exprimunt. Gra-
tiam indigere vltimo compleri in ra-
tione formæ abolitiuæ peccati per fa-
uorē Diuinum: Est Conclusio contra
Suarez Vasquez Granadum Tanne-
rum Valentiam Ou[illegible] Iust: Cont:
4. num. 5. & Esparza de Iust: qu. 9.
Sed eam docent Scotistæ & Nomina-
les Scotus, Occam. Gabriel, & alij, &
ex nostris Ripalda Dis: vltima S. 16.
Coninck, quibus fauet Salaz: & Les-
sius apud cit. Ouiedo. Habet hæc
sententia fundamentum in Chryso-
stomo Hom: 80. ad populum. *Nè tuæ*
confidas pœnitentiæ tua enim pœnitentia
tanta nequit peccata delere. si sola foret
pœniten-

268. *pœnitentia, iure timeres: sed postquam in*
pœnitentia commiscetur Dei misericordia,
confide.

PROBARI solet I. quod scilicet peccatum & gratia possint secum
stare. ergo est necesse, vt accedat fauor extrinsecus. Sed ista probatio si
vt sonat accipiatur, non conuincit; nam Diuinitus possunt secum stare
frigus & calor, forma ignis & aquæ. nihilominus hæ formæ, vt sint expulsiuæ
sui ad inuicem, non indigent favore Divino extrinseco, qui duplex
cogitari potest: vnus negativus hoc est non impediendi, & hic est quidem,
etiam formis naturalib⁹ necessarius, sed de illo in præsenti, nō agitur. secundo
positivus, hoc est pondus & vim su-
269. peraddendo, & de hoc in præsenti agitur, sed illo formæ aliæ vt se expellant non indigent. An autem indigeat gratia in præsenti quæritur.

PROBATVR II. Si condonatio Diuina, non esset medium necessarium abolendi peccati, seu quod
idem est. Si gratia in ratione formæ remissivæ peccati, vltimò non indigeret favore extrinseco compleri, sine
hoc favore, sine hac condonatione, & aboleret peccatum, & non aboleret. aboleret quidem vt supponitur, non
aboleret autem vt probatur (procedit autem probatio de peccato mortali) quia nulla pura creatura habet vim
abolendi peccatum, quod est infini-
270. tum in ratione offensæ vt suppono ex materia de peccatis. illa autem abolitio deberet esse involvens satisfactionem,
non enim est imaginabile; quî injuria, debitum, offensa, si non ponatur satisfactio, aboleri possint sine
condonatione. Quod autem peccatum [redacted]m offensæ, in hoc fundatur, quia magnitudo offensæ crescit ex dignitate offensi, adeoque si
offensus sit infinitus, offensa erit infinita. è contra, quia satisfactionis dignitas pensatur ex dignitate satisfacientis,
& nullum satisfaciens creatum, est infinitæ dignitatis, vel si esset, non esset adhuc par infinitati Dei offensi, fit vt
à nulla creatura possit poni satisfactio sufficiens pro mortali, consequenter
nec hanc vim habebit gratia. Sed de 271.
hoc actum in materia de peccatis, & in materia de Incarnatione.

Habeatur præ oculis parallela cum formis naturalibus. Quando duæ formæ possunt se expellere independenter
à favore Divino extrinseco. tunc inter prædicata vtriusque debet esse ad minimum commensuratio, immo vt
de facto sequatur expulsio, debet aliquid semper esse in expellente, quod non est in expulso, nam victoria
semper est à fortiori. Fiat ergo hæc comparatio inter peccatum & gratiam, peccato conuenit prædicatum quod
sit Deo displicens; gratiæ autem conuenit, quod sit placens. peccato conuenit, quod sit constitu-
ens in esse odibilis Deo; gratiæ con- 272.
uenit vt sit constituens in esse grati Deo. Sed peccato conuenit insuper prædicatum offensæ infinitæ, non habet
autem vim satisfaciendi infinitam gratia. hinc pro peccato semper debet stare victoria, sicut si forma ignis
haberet infinitam adhærescentiam materiæ ignis, non posset vinci à finitis viribus impugnantis hanc adhærescentiam
v. g. aquæ. ergo nè stet victoria penes peccatum titulo prædicati infinitæ offensæ, cui non potest gratia
opponere aliquid æquale, fit vt aliunde gratia adiuvari debeat, & hoc non aliud est quam condonatio extrinseca.

RESPONDEBIS I. Peccatum 273.
veniale. esse finitæ malitiæ, & tamen si poneretur in Deo expelleret infinitam illius sanctitatem, cur non ergo
etiam à gratia depelli poterit infinita offensa.

CONTRA est. Quia minores sunt vires necessariæ ad faciendum malum, quam ad faciendum bonum. & ita gressum
rectum non possunt facere, nisi duo pedes recti; ad claudicationem autem sufficit vnus. quia ergo hoc quod
est expellere infinitam sanctitatem est malum, poterit bene à finita malitia præstari, hoc autem quod est
expellere peccatum est facere bonum, hinc ad hoc maiores vires erunt necessariæ. quod ipsum funda-
tur

274. tur in hoc, quod bonum debeat esse ex integra causa, adeoque ex prædicatis ita oppositis peccato, vt nullum sit, cui aliud non opponatur, vt ita bonum depulsionis sit ex integra causa; non apparet autem, quid infinitæ offensæ in gratia opponi possit. Rursus. Quamvis possit per impossibile supponi dari in Deo peccatum veniale ex objecto, nullum tamen potest esse veniale ex subjecto, siquidem illo tolleretur ipsummet esse Dei, & sicut si propter verum otiosum, interminaret Deus auferendam gratiam, ratione illius damni incurrendi, veniale esset mortale, ita & inpræsenti. vnde ex subjecto, adfert infinitatem opponibilem sanctitati infinitæ.

275. Deniqué peccatum veniale in Deo adferret defectum infinitatis. quod ipsum probatur. quia infinita sanctitas Dei, hoc ipso quia infinita est, includit omnem possibilem sanctitatem, adeoque includit nè aliqua desit. quia verò veniali peccato adfertur desinentia aliqua sanctitatis in Deo, fit vt à peccato veniali adferatur defectus formalis infinitatis, pulsivus infinitæ sanctitatis. tale autem nihil ostendi potest in gratia ad expellendam offensam infinitam, seclusâ condonatione.

RESPONDERI potest II. ex Ouiedo cit. nu. 18. Rationem adlatam probare quidem, quod gratia non tollat

276. peccatum per modum condignæ satisfactionis, sed non probare, quod id præstare non possit, nonnisi per incompossibilitatem formalem, quam habet cum peccato, ad eum modum, quo auctores tribuunt contritioni vim justificandi, & non vim condignè satisfaciendi.

CONTRA I. est. quia eo casu forma illa incompossibilis & esset depulsiva peccati & non esset; esset vt supponitur, non esset autem, quia nullum prædicatum adferret oppositum infinitæ offensæ, quia huic non apparet, quid sit incompossibile seclusâ satifactione nisi condonatio; quid enim remittit debitum, nisi solueris, vel condonatum tibi fuerit. contritioni etiam tribuitur vis satisfaciendi, 277.
sed non independenter a condonatione.

CONTRA II. est. quia sicut gratia est forma incompossibilis cum peccato, ita & peccatum est incompossibile cum gratia, non ergo erit ratio, cur potius ad positionem gratiæ tollatur peccatum, & non maneat, jam præhabitum peccatum. ergo incompossibilitati gratiæ debet aliquid accedere, vt pro illa stet victoria, vt vincatur peccatum ad eum modum, quo formæ succedenti debet aliquid adiacere, vt vincat præcedentem. hoc autem non apparet quid aliud sit, quam condonatio extrinseca.

CONTRA III. quia oppositi, videntur eneruare doctrinam communiorem de necessitate Incarnationis 278.
possibilis enim est gratia, quæ & sibi & alijs sit principium merendi. ponatur illa in creatura pura, illa poterit mereri gratiam & sibi & alijs, quæ ipsa gratia, haberet vim abolendi peccati æqué bene ac nunc quando datur ex meritis Christi Domini, & per ordinem ad delendum peccatum, non minùs illi puræ creaturæ debita fuisset quam nunc debeatur Christo Domino. quæ ergo jam esset necessitas Incarnationis, daretur enim alius modus saluandi generis humani, condistinctus a liberali condonatione, & tamen non indigens interuentu Personæ increatæ. 279.

PROBATVR III. Offensa creaturæ, si non ponatur satisfactio æqualis, non potest remitti sine accessu condonationis, ergo & offensa creatoris, si non fiat æqualis satisfactio, non potest remitti, si non accesserit condonatio.

OBJICITVR I. Non implicat contradictionem, qualitas. quæ independenter ab omni condonatione extrinseca, dicat vim deletiuam peccati; & non est ratio, cur talis non sit gratia nostras, pertinebitq; hoc ad exaltandum Christum Dominum, quod meruerit nobis tam perfectam justificationem. ergo &c.

RESPONDERI potest inprimis retorsi-

280. retorsione argumenti. Non implicat contradictionem, dari qualitatem sanctificantem, quæ independenter ab omni condonatione extrinseca non sit depulsiua peccati, nec est ratio cur non sit defacto talis nostras gratia, nam sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec dignificanda; præcipue cum defacto multa prædicata non reperiantur in justificatione; quæ reperiri in ea possent, & multum omnino conducerent ad dignificationem ejusdem, vt incompossibilitas etiam cum veniali peccato, impeccabilitas, certitudo salutis, identificatio lumini gloriæ, quæ omnia si mera & sola dignitas gratiæ spectanda foret, tribuenda illi
281. essent. Gratia autem quamvis quàm maximè dignificanda sit, id tamen faciendum cum fundamento in Patribus & Scriptura habito, vis autem satisfaciendi pro mortali nullibi creaturæ tribuitur. Directè autem ostenditur ejus implicantia, quia & depelleret offensam mortalem & non depelleret; depelleret quidem vt supponitur, non depelleret autem, quia nullum prædicatum haberet, quod infinitæ offensæ opponeret, vt jam supra dictum est.

OBJICIVNTVR II. paritatis aliquæ I. est. Peccatum sine vllo accessu extrinsecæ ordinationis Diuinæ est destructivum gratiæ. ergo & gratia sine
282. vllo accessu condonationis extrinsecæ, est destructiua peccati.

RESPONDETVR Negatur Consequentia. quia peccatum adfert prædicatum infinitæ offensæ sufficienter depulsivū finitæ gratiositatis. cum autem gratia non adferat prædicatum commen[illegible] infinitæ offensæ si secludatur condonatio, non apparet, quomodo aboleat infinitam offensam. Deinde de natura cujuscunque offensæ est destruere gratiam, vt patet etiam in humanis offensis; de natura autem cujuscunque retractationis vel satisfactionis non est delere offensam, sed id facit nonnisi satisfactio condigna, quam pura creatura non ponit, aut condonatio.

II. PARITAS est. Conuersio sine 283
vllo extrinseci accessu tollit auersionem. ergo & gratia delet peccatum.

RESPONDETVR. Si procedat antecedens de conuersione & auersione materiali, verùm est. nam non est possibile, sine bilocatione, easdem partes duplicem locum, ratione duplicis sitûs habere, essetque hoc absurdum, si formaliter conuersio materialis non tolleret auersionem materialem, absurdum autem nullum, immo conforme rationi, vt, quod non est satisfactivum pro offensa, non deleat offensam, nisi accedat condonatio. Si autem Antecedens loquatur de conuersione & auersione morali, verùm quidem est Conuersionem personæ A, tollere auersionē ejusdem per 284.
sonæ A, quia duos contrarios actus non potest simul habere saltem naturaliter; sed falsum est quod conuersio personæ A, tollat auersionem personæ offensæ B, nisi ponatur condigna satisfactio, quæ in præsenti non habetur: aut condonatio offensæ, à persona offensa B. procedens.

III. PARITAS est. Actus Charitatis independenter ab acceptatione, essentialiter opponitur inimicitiæ Dei. ergo & gratia habitualis peccato. quia, qui illum actum habet, credit etiam & sperat supernaturaliter se amari a Deo. ergo amor ille opponitur inimicitiæ Dei, actus enim fidei id exigit nè reddatur falsus. 275.

RESPONDETVR Amantem Deum supernaturaliter, credere & sperare se amari a Deo, supposità acceptatione & condonatione extrinsecà offensæ, nam ex natura rei potuisset peccator amare Deum, & tamen Deus non illi reconciliari, nec condonare offensam. Quod si paritas procedat de actu, quo Deus amat peccatorem, ille cum sit virtualis condonatio, bene habebit vires remittendi peccati.

IV. PARITAS est. Independenter à fauore extrinseco, forma pellit priuationem, ergo & gratia peccatum.

RESPONDETVR. Infra videbimus, peccatum non stare formaliter in priua-

283. in priuatione gratiæ. Directè autem disparitas hæc est. quia in priuatione respectu formæ, nullum est inuenibile prædicatum, quod possit prætendere jus ne expellatur à forma, & in quo excedat vires formæ, jam autem in peccato, inuenibilis est talis titulus, propter quem deposcat non expelli, eò quòd habeat titulum infinitæ offensæ, & gratia non habet prædicatum infinitæ satisfactionis.

V. PARITAS est. Vita expellit mortem, independenter ab omni fauore extrinseco. ergo & gratia, quæ est vita animæ, sine vllo fauore, expellit peccatum, quod est mors animæ.

RESPONSVM Jam est: eadē enim
284. aptari debet disparitas mutatis terminis quæ immediatè ante adlata est. Addit Ripalda, peccatum, non esse propriè mortem animæ; nec gratiam, vitam; quia si esset propriè mors animæ, quomodo in peccato exerceri possent actus vitales supernaturales. Quando autem alij addunt, Innocentiam sine vlla acceptatione expellere peccatum, jam autem Aug. dicit gratiam justificare restitutione innocentiæ; id etiam non conuincit, nam Innocentia si sit restituta, nego quod sine vlla acceptatione opponatur peccato. sed primitus Innocentia possessa non indiget acceptatione, quia nec pro tunc est depulsiua peccati
285. præexistentis.

OBJICITVR III. Si independenter ab acceptatione Diuina, non habet vim expellendi peccatum, gratia. non esset ratio cur illud deleret, in quantum illud est contra legem naturæ. quod ipsum probatur, quia in quantum est contra legem naturæ, non dicit respectum ad Deum.

RESPONDET Ripalda. quod ad Deum, tanquam Dominum naturæ, titulo principis spectet jus condonandi etiam transgressionem factam contra legem naturæ, sicut Princeps supremus potest remittere offensam suæ Reip: Sed independenter ab hoc principio dici posset, quod gratia per son habeat vim remittendi peccatum radicalem, habet enim vim sanctifi- 286.
candi, quæ sanctitas est forma depulsiua peccati, si cætera sint paria. vlterius, habet vim delendi peccatum, inquantum illud est contra legem naturæ, quia hic jam non est ille titulus infinitatis, cujus intuitu, negatur, gratiam independenter ab acceptatione habere vim delendi peccatum.

ADDO. Hoc argumentum nocere etiam proponentibus, quia si peccatum inquantum est contra legem naturæ, non dicit respectum ad Deum, quî ergo, qualitate, quæ dicit hunc respectum delebitur? præcipuè cum dicat respectum ad Deum tanquam finem supernaturalem, nam ista ordine sunt diuersa, nec apparet, quî tali. peccato contrarietur gratia. De- 287.
nique dici potest, quod accessoria sequantur conditionem principalis, & quia in peccato Theologico habet conditionem principalis, ratio offensæ Diuinæ, si hanc exigit radicaliter delere, debebit simul & in quantum est contra legem naturæ. Ex quo etiam principio in responsione allato, solui debet. quomodo, si impossibilis esset Deus, & tamen possibilis gratia, quî inquam esset depulsiua peccati. quia videlicet inter prædicata gratiæ, est radicalis exigentia, ne stet cum peccato; quæ prædicata supponeretur adhuc tunc habere gratia.

OBJICITVR 4. ex Esparza. Aliqua dilectio Dei erga hominem, est 288.
essentialiter incompossibilis cum peccato, ea nimirum quæ est remissiva & destructiva ipsius peccati; eaque dilectio est major quavis dilectione aliâ non incompossibili cum summo hominis malo. ergo e[illegible] donum, essentialiter incompossibile cum peccato, idque est majus quovis alio dono non incompossibili cum peccato, nullum autem DEI donum, est conferibile homini viatori majus quàm gratia. ergo gratia est incompossibilis cum peccato.

RESPONDETVR. Nullum donum Dei esse essentialiter incompossibile cum peccato seclusâ condonatione; Dei vero dilectio, quâ incipit diligere

289. diligere creaturam, est deletiva peccati; est enim saltem virtualis condonatio. vnde hic actus vna cum condonatione, est major ; gratia, sine hac condonatione accepta. Quod autem attinet ad illam propositionem. Nullum Dei donum potest conferri homini viatori majus quam gratia. si sumatur de lege ordinaria, & de dono participabili à pura Creatura per vnionem intrinsecam cum eodem, vera est propositio, sed vnio hypostatica trahens secum infinitam sanctitatem Divinam, longè est potior ; & in ordine ad delendum peccatum ipsa condonatio extrinseca, quæ non dicit vnionem intrinsecam cum creatura, & si per impossibile posset ita vniri pec-
290. catori, vt vnitur gratia ; longè efficacior esset ad expellendum peccatum. Dictum etiam supra, præsentem gratiam, non esse donum supremum, conferibile à Deo creaturæ, quia eâ gratiâ, quæ nunc datur, possibilis est alia perfectior gratia.

INSTAT Idem, sequeretur vlterius, maculam peccati fore indelebilem, si gratia per se solam, non esset essentialiter deletiva ipsius, quia nullus actus Diuinæ voluntatis, solâ sui additione ad id sufficeret, quod innititur huic principio. Quia nullus actus Diuinæ vel creatæ voluntatis, differt abaliquo actu alio, & multo minùs habet aliquam specialem sufficienti-
291. am, ad aliquem effectum positivum vel negativum, præcisè quatenùs est positio sui à parte rei.

RESPONDETVR Totam hanc difficultatem pendere ex eo, quod actus Dei liberi contingant Deo, sine vlla [redacted]ne, quæ difficultas, supra, jam [redacted]ionem habuit. bene enim, quamvis vnus actus ab alio non differat re, differre potest æquiualentiâ denominandi, ita vt vnus æquiualenter denominet Deum condonantem, alter retinentem offensam. id autem quod dicit de Creatura non satis explicatum est. non enim, apparet. Cur ex sola sui positione, act⁹ hic in Petro : Condono Paulo offensam, & in signum Condonationis, do illi hoc meum donum, quod de se 292.
tale est, vt mereatur nonnisi amico dari. cur inquam hic actus non habeat specialem sufficientiam ad hunc effectum, qui est condonatio injuriæ, & cum habeat radicalem exigentiam gratia condonationis, vt transeat Deus ad esse volentis huic exigentiæ satisfacere, sufficit voluntas illius (si velis mutationem extrinsecam) reuelatione manifestatâ ; vel ipse ordinarius concursus conseruativus gratiæ, nam si staret cum peccato, alio genere conseruationis indigeret.

Solvuntur reliquæ obiectiones.

OBJICIT V. Rosmer. Tract: de Gratia. Vnio hypostatica, sei- 293.
psâ, est abolitiua peccati, ergo & gratia poterit idem præstare.

RESPONDETVR Negando Consequentiã. Quia vnio hypostatica adfert secum infinitam dignitatem personæ Diuinæ, adeoque plusquam abundantissimè opponibilem infinitati offensæ, jam autem gratia, nullum tale prædicatum secum adfert. Quando autem inquirit. Cur non sit participabilis sanctitas talis qualis est Diuina, scilicet repugnans omni peccato ? imprimis extra suum propositum id adfert : probaret enim, gratiam defacto nec cum veniali peccato stare posse, cum illud non patiatur sancti-
tas Divina. Deinde ad quæsitum 294.
respondetur : quia scilicet non est communicabilis creaturæ puræ dignitas infinita, & si non est communicabilis, nec est communicabilis vis satisfaciendi pro offensa infinita. Quamvis autem concesserimus, quod gratia exigat radicaliter condonationem, id per se Rosmer trahere non potest, quia radicalis exigentia condonationis, non aliud importat, quàm quod gratia sit forma, quæ est specialis participatio naturæ Diuinæ in subjecto aliunde non impedito : condignum autem est, vt hæc impedimenta tollantur, adeoque ponatur condonatio Divina. quod totum concedendo gratiæ, non conceditur illi vlla infinitas,

295. nitas, qualis concedi deberet, si de se diceret vim abolēdi peccati. Quando autē dicit Rosmer, quod illa qualitas, sit vltimum complementum liberi decreti Diuini, condonantis peccatum, id quantumvis concedatur, non stat pro oppositis, non enim deberet jam vi suâ & ex intrinsecis principijs abolere pecatum, sed tantùm id haberet intuitu decreti Diuini, decernentis, nunquam se positurum gratiam nisi condonato peccato: consequenter etiam, posito, quod non implicet qualitas, quæ exigat essentialiter produci per talem actionem, quæ sit complementum liberi decreti nolentis admittere vllum mortale in sensu composito illius qualitatis. posito inquam
296. quod non implicet talis qualitas, tunc consequenter dicetur non posse consistere vllum mortale cum tali qualitate, id tamen non erit propter intrinsecum prædicatum illius qualitatis, de se depulsivum peccati, sed ratione annexæ condonationis Diuinæ, quam se positurum decerneret Deus, quotiescunque futurum foret, vt poneret illam qualitatem.

INSTAT I. Idem. Etiam suppositâ infinitate peccati, non implicat qualitas, quæ habeat connexionem physicam vel moralem intrinsecam cum remissione peccati (seu quod nos dicimus, quæ habeat radicalem exigentiam condonationis) ergo neq;
297. repugnabit qualitas de se abolitiva mortalis.

RESPONSVM Jam est supra, quod scilicet radicalis exigentia condonationis, non deposcat vllum prædicatum infinitæ excellentiæ, sed solum condignitatem, vt Deus pro sua parte condignetur remittere offensam: jam autem qualitas de se abolitiva peccati, deberet vt jam dixi, adferre prædicatum aliquod infinitæ dignitatis, quæ infinita dignitas, vt jam dixi, repugnat creaturæ, præcipuè æquans dignitatem Diuinam offensam.

INSTAT II. Si homo deberet alteri infinitas pecunias & in debiti solutionem offerret illi vnum obolum, non diceretur hic obolus habere physicam vel moralem exigentiam ad 298.
delendum totum debitum. ergo neque vlla qualitas erit possibilis, quæ exigat remitti infinitam offensam, si sit ipsa finitæ dignitatis. ergo si talis qualitas datur, dabitur etiam & qualitas, de se deletiva mortalis.

RESPONDETVR. disparitatē esse, quia ille obolus non est talis vt sit natus constituere in aliquo statu hominem, qui status deposcat remissionem debitorum: si autem daretur talis obolus, de quo decerneret Respublica, quod quicunq; eum haberet, deberet illi conferri immunitas à debito, adeoquè condonatio à Republica; jam tunc ille obolus haberet moralem exigentiam, nè quisquam prætendat sibi jus ad illud debitum. quod 299.
etiam fit in præsenti; quia gratia est nata constituere in esse filij Dei, hic autem status exigit condonationem culpæ, quam quia non potest de se abolere gratia, fecit decretum Deus de ponenda sua condonatione, & extinguendo jure ad offensam.

INSTAT III Pone dissensum infinitum, ille tolletur etiam finito assensu. Item. Actus finitus potest condonare etiam infinitum debitum. ergo & gratia potest abolere peccatum, quantumvis illud supponatur esse infinitum in ratione offensæ.

RESPONDETVR. Disparitatem esse, quia ad tollendum dissensum infinitum. non est necesse esse assentien 300.
tem infinitum, consequenter bene tolli poterit per assensum finitum, idemque mutatis terminis dic de condonatione finita debiti infiniti; jam autem ad tollendam offensam infinitam est necesse esse satisfacientem infinitum, adeoq; tolli non poterit satisfactione finitâ: jam autem gratia, non dicit titulum satisfactionis infinitæ, quod si eum non dicit, seclusâ condonatione, non apparet, quî poterit tolli offensa, quia hæc nonnisi duobus modis tolli potest. Satisfactione vel Condonatione, quibus etiam nonnisi duob⁹ modis tolluntur offensæ humanæ, & quidquid tertium inuenietur, erit æquiualenter alterutrum ex dictis

301 ex dictis duobus. Negari etiam poteſt, quòd diſſenſus infinitus, ſit tollendus aſſenſu finito. Quod attinet ad debitum illud, in eſſe ſuo totali, formaliſatur negatione condonationis; & quia poſitio etiam finitæ condonationis, contradictoriè opponitur negationi condonationis, jam auferet totalitatem debiti, adeoque debitum, ſecluſà autem condonatione, & poſitâ ſolâ gratiâ, non oſtenditur quid contradictorium ponatur peccato, conſequenter, non oſtenditur expulſivum peccati. Præcipua objectio in hac materia deſumitur ab auctoritate, quam oportet hic examinare.

I. AVCTORITAS eſt ex illo
302. 1. Ioan. 3. Omnis qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit, quoniam ſemen ejus in eo manet & non poteſt peccare, quoniam ex Deo natus eſt. cujus loci,, vt docet Eſparza. non eſt iſte ſenſus. Gratia non poteſt ipſa influere in peccatum, quia etiam liberalitas, ſiue in nato ſiue, in non nato ex Deo, non poteſt influere in peccatum: nec item iſte eſt ſenſus. quod eum qui eam habet non deceat peccare, quia hæc indecentia independenter à gratia habetur. Senſus igitur eſt, cum ſemine Dei & cum natiuitate ex Deo, id eſt cum gratia habituali, non poteſt homo componere peccatum, per vim actiuam ſibi pro-
303. priam, quodſi actiuâ vi hominis id fieri non poteſt, abſolutè fieri non poterit, quia vt peccatum exiſtat vel coexiſtat non poteſt eſſe opus miraculoſum, eſſet enim miraculum intrinſecè malum.

RESPONDETVR. Scripturam non dic[redacted]qui habet ſemen Dei non feciſſe peccatum vel ſi fecerit habere vim abolendi illius jam facti, de quo tamen in præſenti quæritur, ſed tantum dicit; quod juſtus non poſſit peccare grauiter & mortaliter, puta in ſenſu formali ſeu quantum eſt ex vi illius ſtatûs, vt pote habens gratiam tam habitualem quam actualem efficacem, quæ ſtat in noluntate peccandi, cum qua non ſtat voluntas peccandi, adeoque peccatum. Rurſus 304.
indefinitè ſcriptura dicit, quod talis non poſſit peccare ſeu componere gratiam cum peccato, indefinitè inquam, quia non definit ex intrinſecis principijs & ex ſe conuenire gratiæ, vt non ſtet cum peccato præterito. ergo non ſecundum phraſim ſcripturæ loquitur, qui eam incompoſſibilitatem tribuit gratiæ ſecundum principia illius intrinſeca, cum bene poſſit locus ille intelligi de incompoſſibilitate peccati cum gratia, ratione decreti Diuini, quo alligauit ſe condonationem exhibiturum, ſi deberet ponere gratiam; imò hæc incompoſſibilitas gratiæ cum peccato, quam indicare videtur hæc ſcriptura, poterit bene intelligi de incompoſſibilitate radicali jam explicata non verò de incompoſſibilitate formali. Ripalda citat plura loca S. Auguſt: in quibus ſatis intimat, eum, qui habet gratiam, non poſſe peccare, quia ſcilicet gratia, non poteſt eſſe principium peccandi, quod autem aliæ virtutes non poſſint eſſe principium peccandi, parum refert. nam in hoc genere gratia habet rationem principalis, vt pote radix aliarum virtutum, dicit item formalitatem formæ ſanctificantis ſi cætera adſint quod nulla virtus dicit. 305.

II. AVCTORITAS eſt Tridentini quod Seſſ: 6. ca. 7. dicit Gratiam eſſe vnicam formalem cauſam noſtræ juſtificationis, non eſſet 306.
autem vnica cauſa formalis, ſi condonatio eſſet medium neceſſarium ad juſtificationem, & ſicut non rectè diceretur vnica cauſa formalis naturalis illuminationis lux, ſi indigeret ad hoc fauore Diuino, & ſi poſſet componi cum tenebris; ita nec gratia erit vnica forma juſtificationis, ſi poteſt componi cum tenebris peccati.

RESPONDETVR. Vt intelligatur bene Concilium, attendendum eſt ad mentem illius, quia niſi attendatur ad mentem Concilij, non accipientur verba Concilij vt ſonant, nam ſonant ſecundùm mentem, & tamen ex regula S. Auguſt. verba Scripturæ & Patrum accipi debent vt ſonant. verba

Auguſtini

307. Augustini sunt de Genesi ad literam libro II. cap. I. *Admonendum arbitror, quod jam me & alibi in hoc opere memini prælocutum, illud à nobis esse flagitandum, vt ad proprietatem literæ defendatur, quod gestum narrat ipse qui scripsit; si autem in verbis Dei, vel cujuspiam personæ in officium propheticum assumptæ, dicitur aliquid, quod ad literam nisi absurdè non possit intelligi, proculdubio figuratè dictum, ob aliquam significationem accipi debet.* Hæc Augustinus. Porrò mens Trid: intelligi debet & colligi per oppositionem ad errorem quem damnat, consequenter dicetur gratia esse vnica causa justificationis, per exclusionem illius, quod invehebant Hæretici, quos damnabat Concil. Jam verò hære-
308. tici, qui damnabantur eo capite à Tridentino erant duplicis classis. Aliqui, quibus adhæsit Bucerus, dicebant: Duplicem esse in nobis justitiam, quandam Dei & Christi Domini nobis imputatam, quæ justitia moueat Deum, vt nobis det inhærentem iustitiam. Rursus de hac ipsa justitia dicebant nobis inhærente, quod sit immunda & commixta peccatis. Aliqui autem cum Pighio & Coloniensibus Canonicis dicebant quidem, justitiam nostram nobis inhærentem non esse immundam & peccatis commixtam, sed tamen indigentem justitiâ Dei & Christi Domini superadditâ, vt illius intuitu remittatur peccatum.
309. Itaque Tridentini mens erat, inuehere illam vnicitatem quæ opponeretur illi non vnicitati inuectæ ab Hæreticis. Consentit autem nostra sententia Concilio, nam non admittimus justitiam Dei vel Christi imputatam, non admittimus in justificatione munditiam animæ immundam, admittimus in ipsa gratia vim sanctificandi si cætera sint paria (vt pro præsenti statu semper sunt paria) qualem vim sanctificandi gratiæ soli & vni non tribuebant hæretici. De mente hæreticorum consulatur Bellar, lib. 2. de Iust. cap. I. Et certè volebat hîc Tridentinum talem vnicitatem attribuere gratiæ, vi cujus tamen non decerneret aliquid creatum posse esse satisfactionem pro offensa infinita, qualem de- 310.
beret habere gratia, si se sola aboleret peccatum, consequenter non exclusit condonationem extrinsecam.

In his sensibus gratia est vnica causa formalis nostræ justificationis, non per exclusionem scilicet favoris extrinseci condonationis sed per exclusionem duplicis justitiæ, scilicet & justitiæ Dei, quâ justi deberemus reddi, & justitiæ nobis inhærentis. Rursus est vnica causa justificationis in ordine ad sanctificandum, non enim nos condonatio illa sanctificat, sed tantum remittit peccatum, quæ duo distinguit Tridentinum dum passim ait justificationem nostram, non solum esse remissionem peccati, sed & sanctificationem nostram. Deinde est v- 311.
nica causa justificationis gratia, quia causa formalis talis, fine addito supponit pro forma intrinsecè vnita, non vnitur autem ita nobis condonatio extrinseca, sed sola gratia. Saluatur etiam per nos phrasis Tridentini quod justitiam in nobis recipiamus, quia simplicius accipiendo hanc phrasim, dicimus gratiam esse aliquid permanens nobis vnitum, sed ex isto ly recipientes, non sequetur prædicatum, nempe, vt habeat vim Gratia abolendæ infinitatis peccati, idque seclusâ condonatione. Denique hoc sensu gratia est vnica causa justificationis, quia in ratione Filij Dei nihil aliud constituit hominem, condonatioque; 312.
non est forma in hoc genere, sed prærequisitum & conditio necessaria. Quod ipsum vel per hoc defendi posset, quia ex dictis est necessaria condonatio Diuina, & cum non sit necessaria tanquam forma justitiæ, nam forma justitiæ innot[illegible] ex doctrina sacra, doctrina autem sacra dicit, hanc formam esse gratiam. Ergo si condonatio non sit necessaria per modum formæ, erit necessaria per modum circumstantiæ necessariæ, prærequisiti necessarij. &c.

III. AVCTORITAS est ex eodem Tridentino Sess: 6. ca. 3. & 7. quâ vtitur Vasquez vbi docet Tridentinũ merita Christi semel tantum nobis

313. bi applicari per justificationem, bis autem nobis applicarentur, semel in remissione peccati, & iterum in infusione gratiæ.

RESPONDETVR. Legatur Tridentinum, nullo ex citatis locis habet illam particulam semel tantum, sed loquitur indefinitè, quod scilicet in infusione gratiæ applicentur nobis merita Christi, quod non negamus. Et quamvis ly semel tantùm positum illici fuisset, nobis non officeret, quia scilicet cum illa exclusiua acciperetur justificatio completè, quæ dicit gratiam, hinc completè semel nonnisi nobis applicarentur merita Christi, ad eum modum quo ex expulsione formæ oppositæ, & informatione novæ,
314. fit exhibitio vnius effectus formalis, & ad eum modum, quo actus fidei vnus, est vnum beneficium Dei, quamvis plura beneficia trahat, vt illuminationis, piæ affectionis, &c.

IV. AVCTORITAS est ex Sess. 5. Can: 5. quâ vtitur Suarez, vbi Trid. supponit gratiæ tribuendam esse remissionem peccati, dicit enim si quis negaret per gratiam Christi, quæ in baptismate confertur reatum originalis peccati remitti &c. anathema sit. legantur formalia.

RESPONDETVR. Etiam in hoc puncto spectandam esse mentem Tridentini, voluit enim illic definire, quòd non maneat in nobis rea-
315. tus culpæ, qui debeat contegi justitiâ Christi. vnde etiā statim subdit, quòd gratia Christi, non sit rasiua tantum peccati, nec efficiat id solum, quod nobis non imputetur peccatum. Tribuitur itaque gratiæ remissio peccati in h[redacted] qui illam habet, in illo [redacted]tur tantum peccata, sed non tribuit illi remissionem peccati, quasi aliquid finitum sit deletivum infinitæ offensæ vt deberet esse (ex dictis) si se solâ aboleret peccatum. Vnde etiam ita renatos nihil ab ingressu cœli remoratur, quia non manent vllæ jam reliquiæ peccatorum vt prætendebant Hæretici. nihil item damnationis est ijs qui sunt sepulti cum Christo, sed non id profi-

ciscitur à sola gratia excludente con- 316.
donationem extrinsecam, sed potius illam deposcente. Deinde illud testimonium restat soluendum ipsi Suarez, inquantum censet gratiam, & peccatum simul secum Diuinitus posse stare. Adnotat etiam bene Ripalda. Per particulam *per* non significari ineuitabilem connexionem gratiæ cum peccati remissione, sicut per merita Christi Domini, aut Beatissimæ Virginis obtinemus multa dona quæ potuisset nobis DEVS non dare etiam stantibus illis meritis, & per gratiam Christi Domini conuertimur, cui potuissemus non subdere nostrum consensum.

V. AVCTORITAS est ex eodem Tridentino Sess. 6. cap. 7. qua vtitur 317.
Meracius, vbi doce Tridentinum Infundi justitiam nobis quâ delentur peccata secundùm dispositionem nostram, quod tamen intelligi non debet de fauore Dei extrinseco, quia hic non participatur à nobis iuxta mensuram dispositionis propriæ, omnibus enim æqualiter remittuntur, nec fieri potest, vt magis remittantur ei, qui cum minori dispositione, graviorum mortalium reus justificatur, præcipuè cùm remissionem peccatorum, tribuat tanquam causæ formali illi justitiæ, Tridentinum.

RESPONDETVR Per nos simpliciter accipi illa verba Tridentini. quia per nos favor extrinsecus non 318.
est justitia, est autem justitia ipsa gratia, qua non abolentur peccata tanquam a forma habente titulum opponibilem offensæ infinitæ, sed tanquam à forma connaturaliter, & radicaliter exigitiva condonationis. Et certè est gratia causa formalis justificationis, quia nihil aliud nos informando sanctificat per modum perfectionis permanentis, & nobis intrinsecè inhærentis. Habeatur præ oculis casus quo ponatur gratia, & non intelligatur DEVS condonare, quî tunc intelligetur remissum peccatum? non repugnat autem Deum ponere gratiam, & non condonare.

Punctum

319. Punctum Difficultatis II.

An seclusâ condonatione DEI, possit stare peccatum cum gratia?

FOrmari posset contra adlatam
Concl: 2. tale argumentũ, si con-
donatio extrinseca esset necessarium
medium remissionis peccati, illâ non
positâ quantumvis poneretur gratia,
posset non remitti peccatum, conse-
quenter stare peccatum cum gratia,
sed hoc implicat. ergo. De hac mi-
320. nori est tota difficultas, posse au-
tem stare peccatum cum gratia, ne-
gat Vasquez Dis. 104. Granado Tor-
rez & post illos Esparza de Iust: qu. 9.
Affirmat Suarez hîc Disp. 9. Se. 3.
nu. 8. & de Gratia lib. 7. ca. 19. & 20.
Tannerus, Ripalda, Ariaga de Iust:
Disp. 46. Sect. 4. Ouiedo de Iust:
Contr: 8. pun. 3. & alij.

DICENDVM est. *De absoluta potentia posse secum stare peccatum & gratiam.*

PROBATVR I. Quia id non
implicat contradictionem. Probatur
2. Possunt secum stare forma ratio-
nalis, & forma irrationalis. ergo &
gratia cum peccato. Probatur 3. Quia
ex vna parte seclusâ condonatione
321. gratia non est remissiva mortalis, vt
probatum est supra. ex alia parte. Non
implicat contradictionem vt actum
illum suum liberum condonativum
suspendat Deus. ergo nec implicabit
stare peccatum non remissum & gra-
tiam vnà secum. Sed accedamus
ad principale fundamentum quod est
solutio Objectionum.

OBJICIT I. Vasquez. Si gra-
tia & justitia nobis inhærens possent
esse simul cum peccato, etiam per
potentiam Dei absolutam, sequeretur
gratiam illam, non esse veram justi-
tiam; sinit enim secum injustitiam,
consequenter ex se non est, jam mun-
ditia & innocentia animi, nam mun-
ditia, & immunditia nec per absolu-
tam potentiam Dei possunt esse simul 322.
secum. Et certè vera justitia talis esse
debet, vt ipsa sit animi munditia, eò
quòd suapte natura debeat reddere
imaculatos, qui antea erant maculati.

RESPONDETVR. Inprimis re-
tor: Argumentum in principijs illo-
rum (Vasquez enim oppositum sen-
tit) qui docent, Divinitus in eodem
subjecto posse esse simul formam ra-
tionalem & irrationalem, munditiam
coloris hoc est albedinem, & illi op-
positam nigredinem, quî scilicet ta-
les formæ possint secum stare? dice-
rem enim formam rationalem, non
fore tunc veram formam rationalem,
nec rationalitatem, & irrationalitatem
per absolutam potentiam posse secum
stare. Quod si dicas id verùm esse, 323.
quod hæ formæ stare secum non pos-
sint per identitatem, quamvis stare
possint per compatibilitatem, idem
præsenti puncto applica. Directè
autem ad Objectionem dici potest,
quod munditia, justitia, &c. similia
aliquando sumuntur in actu primo,
quem jam habent suppositâ etiam sua
existentiâ, potentes scilicet exercere
munus munditiæ, mundationis à pec-
cato, justitiæ, &c. aliquando autem
sumuntur in actu secundo, seu actu
exercentes rationem munditiæ &c.
sumitur in actu primo munditia, quan-
do sumitur pro radicali exigentia ac-
ceptationis, & exigentia vt Deus in-
telligatur elicere actum condonatio- 324.
nis. sumitur autem in actu secundo
munditia, quando sumitur vnà cum
condonatione Diuina, & hæc sola
debet esse talis munditia, vt actu red-
dat immaculatos, actu carentes pec-
cato, actu complet[illegible]. Dici
rursus ad eandem Objectionem po-
test, quod ly esse aliquid munditiam
ex se, dupliciter sumi possit, vel pro
eo, quod est esse munditiam non per
aliud, & sic gratia est munditia & ju-
stitia ex se, omnisque forma habet ex
se, vt non per aliud sit forma, conse-
quenter & gratia quam appellat Tri-
dentinum Causam formalem justi-
ficationis, non per aliud est forma ju-
stificans. aliud autem est esse grati-
am,

325 am, justitiam ex se, hoc est non indigentem ad dandam hanc denominationem vllis prærequisitis, & hæc est falsa. inter quæ prærequisita est condonatio Divina, & sublatio negationis remissionis. Et sicut quando vnitur forma subjecto inepto, non denominat illud, sic & gratia si incidat in subjectum, cui non intelligitur Deus remisisse peccatum. In idem fermè recidet, quod loco citato n. 61. dicit Ouiedo, nempe gratiam habitualem, ex se, & adæquatè esse formam sanctificantem, in quantum esse sanctum significat aliquid positivum, hoc enim totum habetur ab entitate gratiæ. quia tamen esse sanctum, significat aliquid etiam privativum, nempe expulsio-
326 nem peccati, hoc jam non habetur ab ipsa simpliciter entitate gratiæ; & quia esse sanctum ab vtroq; hoc pendet, hinc vlterius talem non fore denominandum absolutè sanctum.

INSTAT I. Vasquez. Impossibile est absolutè, aliquem simul esse dignum oppositarum rerum, & quidem oppositarum contradictoriè. ergò etiam impossibile est absolutè, aliquem, habere simul justitiam inhærentem, & peccatum. gratia enim est quæ reddit animam, sanctam, dignam vitâ æternâ, & peccatum reddit dignam pœnâ æternâ.

RESPONDETVR inprimis retorquendo Arg. circa compositum con-
327 stans duabus formis, quarum vna sit potens Deum videre, adeoq; habens dignitatem physicam saltem remotam visionis, qualis est anima rationalis; & insuper alia quæ sit impotens Deum videre, & non digna physicè etiam [redacted]oté visione. Retorqueri etiam pote[redacted]ntum in sententia, quæ replicatum, docet in vno loco posse mereri, in altero demereri. Independenter autem à miraculis, idem homo secundum corpus, non habet dignitatem physicam videndi Dei, habet autem secundùm animam. Quodsi agnoscas dignitatem hanc esse ratione diuersorum, idem in præsenti dicere poteris. Deinde jam datas responsiones applicabis. quod scilicet possit esse aliquis dignus in actu pri- 328
mo videre Deum, & non esse dignus in actu secundo videre, licet non possit esse dignus videre in actu secundo, & non esse dignus in actu secundo: jam autem gratia seclusâ condonatione adfert dignitatem nonnisi in actu primo ad videndum Deum, Deniq, aptari potest responsio Ouiedi, quod scilicet tunc daretur dignitas videndi Deum, secundùm id quod dicit positivum, sed non secundùm id, quod dicit negativum, eodemquè modò soluenda esset illa alia Objectio, quod ille homo posset esse in inferno, & non. Et sicut in sententia admittente quod homo replicatus posset in vno loco habere contritionem in alio nõ, sicut inquam in hac sententia dicitur 329
pertinere ad prouidentiam Diuinam, ne id permittat, ita & in præsenti.

INSTAT II. Repugnat quidquam simul esse justè adæquatum alicui regulæ, & inadæquatum. jam autem esse justum, est adæquatum summæ regulæ, esse autem peccatorem, est esse non adæquatum.

RESPONDETVR Idem ratione diuersorum posse esse æquale & inæquale, sic palmus aureus & plumbeus possunt esse æquales in ratione palmi, in alijs inæquales, ita & hîc ratione gratiæ posset concedi æqualitas ad summam regulam, negari ratione peccati. Sed stari insuper potest in responsione adlata, dicendo Gratiam 330
esse æqualitatem cum prima regula in actu primo, & secundùm esse positivum, sed non in actu secundo, & quoad esse (quod dicit æqualitas cum Deo) priuativum.

OBJICIT II. Vasquez. Si gratia & peccatum possent secum stare saltim Diuinitus, sequeretur non esse duas mutationes invicem connexas, sed solum se comitantes, alteram remissionem culpæ, alteram infusionem gratiæ, cõsequenter alterâ mutatione, fieret homo, de non justo justus, alterâ fieret de peccatore non peccator, ac proinde dici non posset hominem de peccatore fieri sanctum, de injusto & impio, fieri justum.

331. RESPONDETVR. Non esse has duas mutationes inevitabiliter connexas, nam absolutè loquendo, infusâ gratia posset nondum remitti peccatum, sunt tamen hæ mutationes invicem connexæ ratione radicalis proportionis adeoque exigentiæ in gratia, vt si illam Deus ponere velit, simul etiam pro sua parte condonet: & sicut quamvis possit Deus impedire, nè tollatur forma plantæ, introductâ formâ bovis, quia tamen id est secundùm exigentiam formarum, bene dici possunt illæ mutationes connexæ, licet non omnia sint paria, cum vt prædictum est, major sit proportio inter formas physicas, quam inter peccatum expellendum & gratiam.

332. INSTAT Vasquez pluribus, quibus inquirit, qui fieri possit vt illud peccatum non remissum conseruetur cum gratia.

RESPONDETVR. Dupliciter id contingere posse. I. Si ponatur homo in ante cum gratia & tamen postea peccet, & tunc Devs si vellet conseruare illa duo, non exhiberet concursum indebitum peccato, deberetur enim concursus peccato ex generali obligatione causæ primæ, & ex obligatione seruandi intactam libertatem creatam, sed solum præstaretur concursus indebitus ipsi gratiæ, quam deposcit tolli peccatum. Secundo casu quo scilicet infunde-

333. retur primo gratia, & peccatum jam deberet tolli, eo casu exhiberetur concursus indebitus gratiæ, quia non exigit gratia in præsentia peccati, vel poni primo vel conseruari. Et vniuersaliter non debet dici eo casu specialem concursum exhiberi actioni peccaminosæ, quia actioni peccaminosæ dum fit, non exhibetur concursus specialis, quia exhibetur concursus debitus titulo causæ primæ. in conseruatione etiam illius, non præstatur indebitus concursus, quia illa conseruatio est nonnisi negatiua, seu non impeditiva, quia scilicet Deus non ponit suum actum, ad quem ponendum non est obligatus, non plus enim facit, nisi quia non condonat quod posset condo- 334.
nare, cum possit præcipue rationabiliter non annullare jus ad offendi.

Solvuntur Obiectiones.

OBJICIT III. Esparza argumentum commune Impossibile est eundem ab eodem amari, & odio haberi simpliciter & absolutè, seu quod eodem recidit, Impossibile est eundem amicum esse, & inimicum pro eodem tempore, quod quidem de mutuis hominum inter se affectibus est indubitatum apud omnes, ergo etiam impossibile est eundem à Deo odio haberi & amari; jam autem omnes pecatores odio Deus habet, & omnes habentes gratiam amat- 335.
Dominus enim diligit justos.

RESPONDETVR. quod ad Antecedens attinet illud negat Ouiedo Contr. 6. An: punct: 3. docetque assensum, & dissensum de eodem posse secum stare Diuinitus. Ad quod defendendum hoc teneri potest. Vt implicet contradictionem aliqua esse secum, vnum illorum deberet esse tanquam esse, & aliud tanquam non esse, quia contradictio deberet esse, inter esse, & non esse, jam autem, assensus & dissensus, amor & odium habent se sicut esse & esse, nam assensus non est negatio dissensûs, sed positiua forma, itemque è conuerso. Quodsi dicas, Consequenter 336.
contradictoria non posse esse simul secum, ostendere debebis cur anima rationalis, non sit consequenter ita negativa animæ irrationalis vt nè Diuinitus quidem possint secum stare. Rursus vera contradictio [illegible] implicantia debet esse ejusdem de eodem, & quidem ratione ejusdem secundùm affirmationem & negationem, jam autem assensus & dissensus non esset ratione ejusdem, sed ratione diuersorum. Figi etiam posset hæc imaginatio, videat Paulus Petrum currentem, quid implicat poni prædeterminationem in Paulo, species item cursûs Petri, quibus determinetur ad dicendum vnâ horâ Petrus currit, suppo-

337. supponamus post mediam horam verùm Petri cursum deficere, cur illa media horâ non poterit dicere Paulus, Petrus non currit, agereq; secundùm debitum suæ potentiæ, & tunc starent omnino secum hæ propositiones Petrus currit, Petrus non currit, adeoque starent secum Assensus & Dissensus. In idem fermè recidet si dicas. Tunc cum Petrus currit in loco A, si inquam dicas Petrus currit. non videat alius cursum Petri, & dicat Petrus, nõ currit, cur tunc ille act⁹ (supposito quod sit qualitas realis) non poterit transferri in intellectum oppositum dicentis, licet qualitates extrinsecûs sibi additâ non denominabitur intelligens is qui illum actum

338. non elicuit. sed in præsenti de hac denominatione non quæritur, sed tantùm An illi duo actus secum coexistere possint. quodsi in intellectum dicentis Petrus currit, potest transferri actus ab alio intellectu productus & dicens Petrus non currit, certè illud transferri ostendit hos duos actus stare secum posse. Major esset difficultas, An simul secum stare possint beatitudo stans in visione & amore, cum odio Dei, & cõcesso quod amor & odium stare secum possent, negari posset quod visio beata & amor, cum odio & peccato stare possint, idque non præcisè ex eo, quod ex vi actuum, incompossibilitatem insupe-

339. rabilem habeant amor & odium, sed quia illis actibus addita est formalitas possessionis omnis boni, quæ possessio omnis boni negat, quod aliquod bonum illi statui debitum non possideatur, consequenter, quod non poss[redacted]tur negatio odij Diuini, quia etiam [redacted]uod bonum, debitum illi statui. malum autem est odisse Dominum Deum nostrum.

Qui autem vellet tueri communem sententiam, scilicet quod assensus & dissensus non possint secum stare, & tamen placeret illi dicere cum Suarez, gratiam & peccatum posse se compati. is diceret, quod impossibile sit eundem amari in actu secundo & odio haberi, licet possit aliquis amari in actu primo, & in actu 340

secundo odio haberi, jam autem seclusâ condonatione offensæ & remissione peccati, quantumvis positâ gratia, amaretur creatura nonnisi in actu primo. Rursus in principijs cõmunis sententiæ ostendi posset disparitas. Cur scilicet assensus & dissensus sese inevitabiliter expellant. non expellat autem inevitabiliter peccatum & gratia, quia scilicet nullum est prædicatum in assensu, cui opponibile prædicatum non habeat dissensus, jam autem in peccato reperitur ratio offensæ infinitæ, cui non habet prædicatum, quod opponat gratia seclusâ condonatione. Huc etiam transferantur aliæ responsiones præcipuè illa Ouiedi suprà allata. 341.

INSTAT Idem. Cui remittit Deus peccata non est amplius peccator, hinc etiam Psalmus Beatos appellat, quibus remissæ sunt iniquitates. beatus verò non est, qui subest majori malo quàm sit privatio beatitudinis, subest enim miseriæ maximæ peccati, sed is cui confertur gratia, remittitur peccatum. quod ipsum Probatur. quia nullum est donum Dei distinctum a forma sanctificante, quod ratione suæ bonitatis non sit conferibile peccatori, quia conceptus formæ sanctificantis consistit in incompossibilitate bonitatis ejus cum malitia peccati.

RESPONSUM. est, seclusâ condonatione nullam formam creatam esse talem, cujus bonitas se solâ sit formaliter abolitiva peccati, adeoque incompossibilis peccato. nego item conceptum formæ sanctificantis, stare in incompossibilitate cum peccato. 342.

OBJICIT IV. Quidam si peccatum habituale & gratia possent simul secum stare Diuinitus, illâ positâ & posset non remitti, & simul non posset non remitti peccatum, quod implicat: posset quidem non remitti, vt dicis, non posset autem non remitti vt probatur. quia cum gratia Dei, sit Diuina ad nos amicitia, impossibile erit recipi aliquem in gratiam & amiciti-

343. amicitiam Dei, & eidem non remitti peccatum, atque impossibile est aliquem incurrere aliquam auersionem gratiæ & amicitiæ Dei, & non offendere Deum. Et certè ex terminis constat, quod placari offendenti, sit remittere offensam, & recipere offendentem in gratiam seu amicitiam est offendenti placari.

RESPONSVM jam est, gratiam, seclusâ condonatione esse amicitiam Dei erga nos in actu primo, in actu autem secundo tunc nonnisi gratia est amicitia Dei erga nos, quando est cum suis prærequisitis, hoc est cum intellecta condonatione, adeoque si ponatur tam pro eo, quod pro positivo deposcit, quàm pro eo quod pro

344. privatiuo, importat vt jam explicui.

ADDO in phrasi hoc argumentum involuere aliquod dubium, nam aliud est etiam in humanis conferre alicui gratiam, & aliud recipere aliquem in gratiam: prima phrasis non denotat offensæ condonationem, potest enim aliquis conferre alicui aliquam gratiam, nec tamen hoc ipso condonare offensam & recipere in gratiam, & certè prior illa locutio non importat præcessisse aliquam offensam illamque obliterari, quod denotat hæc locutio recipere aliquem in gratiam, vnde consequenter negatur ex supposita aduersione, quod idem sit conferri gratiam à Deo & recipi in gratiam Illa etiam propo-

345 sitio Impossibile est, incurrere auersionem gratiæ, & non offendere Deum, examine indiget. si enim incurrere auersionem gratiæ accipiatur materialiter hoc est pro simplici priuari gratiâ, id fieri posset sine hoc quod offendatur Deus, si autem accipiatur incurrere auersionē gratiæ formaliter, hoc est pro aliquo peccato merente, tanquam pœnam priuationem gratiæ, illa non potest haberi quin offendatur Deus, Ratio prioris est, quia non implicat saltem pro alio rerum ordine auferri gratiam, & non in pœnam mortalis, vt si faceret decretum Deus, nonnisi pro hac vita conseruandæ gratiæ, & pro illa in altera substituendi lumen gloriæ identificatum vel 346.

non identificatum cum gratia. posterioris ratio est, quia pro præsenti rerum ordine decreuit Deus, secundum exigentiam præsentis gratiæ, non aliter illam tollere nisi posito peccato. Vnde vlterius sequitur. Idem quidem esse placari offenso, & desinere offensam, idem item esse recipere in gratiam, & placari offenso, sed nego quod conferre gratiam (de quo hic loquimur) sit recipere in gratiam quæ duo non distinguit præsens Objectio. Abstrahendo autem à difficultatibus fundatis in modo loquendi idem erit placari offenso, quod accipere in gratiam, non quoquo modo, sed accipere in gratiam cum suis prærequisitis, & satisfaciendo exigentiis gratiæ, qui- 347.

bus absolutè loquendo posset non satisfieri.

INSTAT II. idem. Tridentinum, appellat gratiam sanctificante causam formalem iustificationis nostræ, ergo sicut implicat causam formalem albi, poni in subjecto apto & non facere album, ita implicat poni causam formalem iusti, & non facere justum.

RESPONDETVR. Vt paritas fundata in auctoritate teneat, addi deberet si scilicet ponatur forma justi in subjecto apto, quod non est additum, negatur autem esse subjectum aptum si non antecesserit condonatio, vt jam in ante dictum est. immo paritas adlata de albedine pro nobis est. sup- 348

pono enim albedinem & nigredinem posse simul stare Diuinitûs, quo casu dici quidem poterit illud subjectum non album, nam hæc denominatio, cum sit negatiua, potest haberi quamtumvis non de to[illegible] non album, sed cum difficultate dici posset nigrum, quia hæc positiua denominatio videtur excludere iuxta omnes saltem moralem albedinem. dixi moralem, quia Æthyops rationedentium albus, potest dici absolutè niger, eo quod in moralibus parum pro nihilo reputetur.

INSTARI posset II. Non esse rationem cur condonatio peccati dicatur per nos nonnisi prærequisitum quid

349. quid & conditio juſtificationis.

RESPONDETVR. Rationem reddi per principium Theologicum, nempe articulum de fide, hoc eſt auctoritatem Tridentini, quæ ſoli gratiæ tribuit rationem formalem noſtræ juſtificationis. Rurſus quia forma ſine addito dicta, ſupponit pro intrinſeco, condonatio autem Diuina eſt nobis extrinſeca.

INSTARI poteſt III. Non eſt explicabile, quî non ponatur expulſio formæ ante inductionem formæ ſi condonatio prærequiritur pro priori ante infuſionem gratiæ. rurſus non ſunt explicabilia ſigna rationis in mente & voluntate Dei circa juſtificationem peccatoris.

350. RESPONDETVR. In re non antecedi à condonatione infuſionem gratiæ, ſed antecedi intelligibilitate. Concipitur etiam à nobis gratia, quaſi munuſculum Dei ipsâ condonatione beneuolentis. quamvis autem antecedat intelligibilitate non antecedet expulſio formæ (vt pote effectus) poſitionem formæ (vt pote cauſam.) condonatio enim eſt quaſi forma quæ expellit moraliter negationem condonationis, quæ non præſupponitur tolli ante poſitionem condonationis. jam autem ipſa negatio condonationis ex parte objecti ſeu peccatoris eſt in re jus Dei integrum, & non caſſatum ad iraſci, quod

351. fundat actio peccaminoſa, quod ipſum jus non intelligitur caſſari, & annullari ante condonationem, ſed nonniſi illâ poſitâ. Rurſus condonatio expellit etiam formalitatem non remiſſi peccati, in quantum non remi[redacted] ſupponit pro ſeipſa, quæ [redacted] talis expulſioque non remiſſionis, non intelligitur ante condonationem, conſequenter id quod expellitur à condonatione non intelligitur ante condonationem. Id autem quod expellit gratia eſt negatio ſanctitatis. Item negatio principij radicaliter exigentis condonationem & vtriuſque huius negationis expulſio, non eſt ante, infuſionem gratiæ, conſequenter ex nullo capite expulſio formæ oppoſitæ, erit ante 352. poſitionem formæ. Ipſa etiam remiſſio peccati paſſiua non antecedit abſolutè infuſionem gratiæ, quia Deus videns effectum ſuæ condonationis gratiam, etiam hoc titulo remittit peccatum & condonat, quia id exigit gratia. ad eum modum, quo decreta eſt Incarnatio ob excellentiam myſterij, priorem intelligibilitate præ excellentia capitis, quamvis etiam propter excellentiam capitis ſit decreta. *Quoad ſigna rationis, ea ſic ordinantur. In primo ſigno rationis*, videt Deus varios modos remittendi peccatum, videt varias ſpecies phyſicas gratiæ, videt poſſibilitatem condonandi peccati per ſolam extrinſecam condonationem propugnatam, videt item poſ 353. ſibilitatem expellendi peccati poſitâ condonatione, ſimulque ſanctificandi creaturam, tuncq; ponitur in voluntate complacentia, & vt ita dicam inefficax appetentia illorum modorum juſtificandi. Secundùm ſignum rationis poteſt concipi bipartitum: in prima parte aduertit in particulari, & quaſi per ſpecialem conſiderationem entitatem gratiæ noſtratis, non importantem de ſe vim abolendi peccati, titulo tamen ſanctitatis exigentem eandem, in altera autem parte ſigni rationis, præſentantur rationes Deo notæ, vt pro præſenti rerum ordine tale medium adhibeatur. ſubſequiturque efficax voluntas ſatisfaciendi exi- 354. gentiæ illius gratiæ neque connectendi gratiam cum peccato, & inſuper pro præſenti rerum ordine dandi talem gratiam, hoc ſignum ſecundum diſtinguitur aliquo modo à priori, ſicut poſſumus concipere diſtingui, vnius nonniſi particularis claram & diſtinctam notitiam à notitia vniuerſali. In tertio ſigno rationis intelligitur in tempore exequens ſuum decretum. Diuerſo reſpectu poſſumus ponere condonationem priorem infuſione gratiæ, eò quòd ſit ſignum, & connotatum condonationis Dei, pro præſenti rerum ordine: diuerſo autem reſpectu poſſumus ponere condonationem poſteriorem infuſione gratiæ,

355. gratiæ, eò quòd gratia sit radicalis exigentia condonationis, vt pote quæ de se est quantum ex illa formalis sanctitas, quæ exigit ne stet cum defectu. Condonationis radix autem est prior radicato.

Punctum Difficultatis III.

De Obiecto voluntatis condonandi.

DE hoc puncto pluribus agunt recentiores. post alios Lugo hîc
356. Disp. 7. Sect: 9. Ouiedo de Iustificatione Tract: 8. Cont. 4. punct. 5. Ripalda Dis. vltimâ Sect: 23. pluresq; referunt & refellunt sententias.

Sed illorum priorum duorum referenda est hîc explicatio.

EXPLICAT I. Lugo cit. Quòd voluntas condonandi sit voluntas affectiva, destruendi titulum ortum ex peccato ad prudenter iudicandum peccatorem, meritò & rationabiliter haberi a Deo odio, seu esse affectum restituendi hominem in statum antiquæ libertatis, & indemnitatis. quod totum potest DEVS velle absque eo quod formaliter velit ipsam condonationem. *Hæc explicatio.*

357. NON SATISFACIT I. Quia hæc voluntas & non respiceret seipsam & respiceret, non respiceret vt concedit Lugo & ad quod solum euitandum inquisiuit hanc explicationem, censens pro impossibili, vt voluntas habeat seipsam pro obiecto. Quod autem positâ illâ explicatione voluntas respiceret seipsam. Probatur. quia illa voluntas respiceret titulum ortum ex peccato, ad prudenter judicandum peccatorem meritò, & rationabiliter à Deo odio haberi, si respicit illum titulum prudenter judicandi, respicit fundamentaliter acceptam perseuerantiam moralem, hæc enim perseuerantia est ille titulus. Si respicit illam perseuerantiam moralem fundamentaliter acceptam, 358.
respiciet condonatio seipsam, quia illa perseuerantia moralis stat in hoc, quòd cum homo fecerit illam actionem, tamen pro illa nec satisfecit, nec illam Deus condonauit, ad eum modum, quo moralis perseuerantia voti stat in vouisse, & DEVM v. g. non remisisse votum, nec vouentem implesse promissum.

NON SATISFACIT II. Quia illi affectui non potest tribui ratio formalis condonationis. quod ipsum probat sic Ouiedo. Postquam Deus habet actum illum, quo dicit vellem quatenus est ex me vt præterita actio ex se non esset sufficiens ad maculandum hominem pro hoc instanti, & tamen adhuc addere potest. verùm tamen quia ex se sufficiens est illa 359.
actio maculare hominem, volo talem hominem propter illam odio habere, & illum punire propter maculam, quæ ex tali actione resultat. ergo prior illa pars quam solam in explicatione condonationis assumit Lugo. non est formalis condonatio. & si aliquid aliud addideris legitimum, illud ipsum potiùs objectum condonationis.

NON SATISFACIT III. Quia objectum voluntatis condonandi nō debet esse, quid omnino posterius ipso peccato v. g. habituali, illud enim indubiè est quod remittitur, jam autem hoc quod est, non esse in statu liberta- 360.
tis & indemnitatis, est quid consequens ad peccatum habituale. ergo velle illius remissionem, non est velle illam indemnitatem explicatam.

EXPLICARI posset II. ex Ouiedo citato. Quod [redacted] at pro objecto destructionem peccati habitualis, seu quod idem est destructionem peccati actualis vt moraliter permanentis, quod ipsum moraliter permanet, quousque obligatio pro actione præterita satisfaciendi, non destruitur. Porrò dupliciter potest destrui quæcunque obligatio. vel per illius adæquatam adimpletionẽ, vel per illius remissionem factam independenter ab actu, quo ipsa obligatio erat

361. adimplenda vt patet circa destructionem obligationis soluendi 100. & si creatura poneret per impossibile condignam satisfactionem, non diceretur tunc Deus condonare, sed condonat cum non ponitur. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Quia non plus dicit, quàm quod voluntas condonandi respiciat seipsam, quod ipsum Probatur. quia illa voluntas respicit destructionem permanentiæ peccati actualis, quæ permanentia involuit negationem condonationis vt clarum est, ex principijs eiusdem. ergo respicit illa voluntas seipsam.

Vtraq; hæc explicatio dicit aliquid in re ad præsens punctum spectans, sed indigeret vlteriori declaratione.

362. *In hoc stat difficultas.* Nolunt dicere Auctores. quòd voluntas condonandi respiciat seipsam. Deinde difficilè est assignare, quid respiciat illa voluntas, præcipuè verò, quia per illam condonatur v. g. habituale peccatum, quod si non condonatur, manet saltem inadæquatè; si condonatur non manet : quî ergo voluntas condonandi non respicit seipsam dum vult non manere peccatum. Quid in hoc puncto sentiendum sit, Partiri possumus per asserta.

ASSERO I. *Voluntatem condonationis transitiuè acceptam habere pro objecto voluntatem condonationis quasi in actu secundo positam,*

363. RATIO I. est. quia si non esset verum assertum, & esset voluntas illa voluntas condonationis, & non esset. esset vt supponitur, non esset autem, quia non vellet quod vellet, vellet enim condonationem, & tamen, [redacted] vellet condonationem,non haberet [redacted] jecto volito condonationem.

RATIO II. est. voluntas puniendi habet pro objecto punitionem, voluntas præmiandi, præmiationem, & sic de reliquis. ergo & voluntas condonandi habebit pro objecto condonationem seu voluntatem exercitam condonandi.

RATIO III. est. quia ex vna parte in Diuinis reperitur similis comparatio vnius actûs ad alium, & ita 364.
comparamus intellectionem Diuinã ad volitionem, tanquam quid prius ad posterius, & tamen hi duo actus in re sunt idem. Deinde ex alia parte transferimus, seclusis imperfectionibus, ad Diuina, quæ videmus fieri in creatis ; jam autem in creatis voluntas condonationis habet pro objecto volitionem condonandi, nec est vlla ratio cur voluntas condonandi transitiuè, vt dixi, accepta, non possit habere seipsã ponendã pro objecto.

ASSERO II. voluntatem condonationis, vi cujus velit Deus statuere hominem in esse filij Dei & justificati, habere pro objecto infusionem gratiæ.

RATIO. quia per nihil aliud po- 365.
test constitui in esse filij Dei, nisi infusione gratiæ, vt dictum est. ergo si vult illam constitutionem in esse filij Dei, debet velle gratiam. & sicut voluntas dealbandi debet velle albedinem, sic & voluntas constituendi filium Dei adoptiuum, debet velle gratiam, quæ sola filium Dei adoptiuum constituit.

Quod si sit voluntas condonationis, vi cujus velit Deus etiam creaturam, se conuertere ad Deum, pro objecto habet actum vitalem creaturæ conuertentis sese ad DEVM. Ratio. quia hoc solum modo potest se creatura conuertere ad Deum. ergo si velit Deus illam esse ita conuer- 366.
sam, debet velle illum modum & formam conuersionis. Sed quia hæc non tam sunt objectum condonationis, quàm potiùs mutatio extrinseca, quâ positâ intelligatur Deus condonare, hinc

ASSERO III. Voluntatem condonandi habere pro objecto destructionem peccati habitualis, in quantum in suo conseruari pendet à Deo, seu annullationem & cassationem juris, quod fundatur ab actione peccaminosa vt Deus maneat offensus & iratus, ita vt (breuiter loquendo) id quod condonatur, sit offensa facta, moraliter adhuc permanens, & se habens quasi non præterijsset. Vt hoc asser-

367. assertum defendatur. habendum est inprimis præ oculis. Id quod condonat condonatio Diuina, non est illa ipsa, sed peccatum præteritum moraliter permanens, ita vt peccatum illud sit tanquam terminus illius condonationis. Et ratio est. quia quod condonatur, debet esse malum, condonatio autem non est quid malum. ergo condonatio non seipsam habet pro objecto, sed malum quod condonat. vt etiam videre est in creatis condonationibus. Habendum deinde præ oculis, in peccato plures esse formalitates, inter alias esse jus Dei ad irasci, & hoc si ex parte Dei spectetur non est quid malum, sed actus justitiæ illius, sed hoc quod malum est,
368. est quod fundat illud jus. Rursus negatio condonationis Diuinæ non est peccatum, est enim negatio actûs Diuini liberi, sed id quod malum est, est illud quod indiget condonari, illaq; odibilitas quæ quasi ex consequenti consurgit ex negatione actualis condonationis: hoc fundamentum juris & hunc titulum, deniq; hanc odibilitatem ex negatione actualis condonationis pullulantem suâ condonatione cassat, abolet, annullat moraliter Deus. Habendum deniq; est præ oculis, non esse possibile explicare, Deum condonatione suâ velle destruere peccatum habituale, velle cassare fundamentum juris irascendi &c. quin
369. dicatur aliquo modo habere pro objecto seipsam, non quidem tanquam terminum & objectum condonationis, sed tanquam aliquid dictum, connotatum, importatum ab illo termino, quia peccatum v. g. habituale quod remittitur, fundamentum item fundans jus ad irasci. semper connotat (si moraliter adhuc maneat) negationem condonationis, siquidem positione illius omnino tollitur. Dixi quod respiciat seipsam aliquo modo, quia cum directè respiciat peccatum, quod ipsum non est negatio condonationis, sed id cui negatur, vel apponitur condonatio, fit, vt non respiciat seipsam directè, habetque pro objecto prius aliquid se, nempe negationem sui, quam positione sui 370.
aufert. *Hæc omnia supponant, quod aliquid absolutè loquendo, saltem quoquo modo possit respicere seipsum.* Tum quia id non implicat. Tum quia potest cognitio cognoscere seipsam & habere se pro objecto, vt cum dicitur omnis cognitio est actus vitalis. volitio item quæ vult & approbat omnes volitiones. ergo & condonatio potest habere seipsam pro objecto quoquo modo. Tum quia non apparet cur fieri non possit hæc enuntiatio, cognosco me cognoscere, quæ enuntiatio est operationis indiuisibilis vt suppono ex Animasticis, ergo etiam indiuisibili operatione voluntatis poterit velle voluntas tali v. g. volitione. volo volitionem quâ volo. ergo poterit eti- 371.
am bene dicere voluntas condonandi, volo me.

DICES I. Apprehensionem esse communem quod voluntas remittendi peccati in Deo, non sit voluntas sui ipsius.

RESPONDETVR. Apprehensionem communem non plus velle quam id, quod condonatio non condonet seipsam, sed per hoc non excluditur, ne id quod condonatur, dicat negationem condonationis tollendam, à positione condonationis.

DICES II. Cum Lugo. Difficilè explicari quomodo illa volitio feratur ad seipsam, an scilicet feratur ad seipsam prout existentem, vel pro 372.
ut possibilem, nam si est amor suijpsius prout existentis, erit gaudium de seipsa, jamque tunc Deus non tam intelligetur volens condonare, quam gaudens quod condonarit, imò si dicatur, quod voli[redacted]di feratur ad seipsam p[redacted]tentem, hoc ipso prærequiretur cognitio de existentia illius volitionis condonandi, consequenter illa volitio non esset libera, quia præsupponeret ex parte principij cognitionem de existentia ipsius condonationis. solùm ergo præsupponetur cognitio de possibilitate illius volitionis, eritque illa voluntas quasi efficax, quâ Deus vult efficaciter illam volitionem, hoc autem

373. tem non potest intelligi, quî enim eadem voluntas erit objectum suijpsius, præcipuè quia voluntas efficax dicit, aliquem influxum, vel quasi influxũ in objectum, quem nullo modo potest habere illa voluntas in seipsam.

RESPONDETVR. Diuerso respectu esse illic gaudium de condonatione, & diuerso respectu esse efficacem voluntatem ponendæ condonationis, nam inquantũ omnes actus Diuini sunt ab æterno & in entitate necessarij, habetur de illis gaudium sicut & de omnibus alijs actibus liberis, diuerso autem respectu illa volitio non est gaudium, sed voluntas efficax ponendæ condonationis, accipiendo condonationem transitiuè,
374. per ordinem scilicet ad seipsam ponendam. vel sumendo condonationem in actu primo ad seipsâm in actu secundo. Quod autem assumitur non posse intelligi. quomodo condonatio possit esse quodammodo objectum ad seipsam, jam supra explicatum est. Licet verò voluntas efficax creata dicat aliquem influxum verùm & physicum, in alium actum, non tamen id reperitur in voluntate increata, & sicut dicit aliquam causalitatem intellectio creata respectu volitionis creatæ, quod non reperitur in Diuinis, ita & in præsenti.

DIFFICVLTAS IV.

375.

Applicatio dictorum ad remissionem venialium.

IN antecedentibus actum est vel maxim[redacted]missionis mortalium, nu[redacted]um de remissione venialium; de qua, qui voluerit fusiorem tractationem, legat Suarez D. 11. & 12. Lugo Dis. 9. quæst. totâ, Dicastillo Dis: 2. à Dub. 16. vsque ad 21. Ariaga de Iustif: D. 47. totâ. Ouiedo de Iustif: Contr. 5. totâ. Tannerum D. 6. qu. 4. Vasquez & alios.

Quod attinet ad remissionem venialium, per aliquid pendens à peccatore gratiâ Dei adiuto.

ASSERO I. Cum communi. 376.
venialia posse remitti, per actum attritionis de ijsdem, nec requiri contritionem. Est communis cum Suario contra Vasquez.

RATIO I. Est auctoritas Tridentini, quod Sess: 14. cap. 5. cum dixisset venialia posse taceri citra culpam, subjicit, illa posse multis alijs remedijs expiari. ergo non vnâ solâ condonatione. Et Aug. in Ench. cap. 71. refertur in Concilio Tole: 4. cap. 5. & habetur capite: Quod de pœnitentia. Dist. 3. quòd venialia etiam Oratione Dominicâ tollantur. ergo nõ solâ condonatione.

RATIO II. Quia plus requiritur ad remissionem mortalis quàm venialis. ergo si ad remissionem mor- 377.
talis requiritur contritio, vel attritio, cum Sacramento, pro veniali sufficiet, vel sola attritio extra Sacramentum.

RATIO III. quia attritio in non habente peccatum mortale, elicita ex motiuo supernaturali, est inprimis retractatio quantum est ex parte peccatoris, auertens eius voluntatem à veniali. Rursus illi actui respondet infusio gratiæ, quia hæc in præmium datur iustis ad positionem singularum actionum meritoriarum, cur ergo etiam non respondebit condonatio Diuina, quam Deus nunquam negat in hac vita quantum est ex parte illius. Quando autem S. Tho. dicit, 378.
Peccatum tolli per suum oppositum adeoque peccata venialia cum sint opposita feruori charitatis debere tolli per charitatem, id non conuincit. quia si peccata tolluntur per sibi opposita, cum retractatio sit quid oppositum, & habeatur in attritione, attritione tolli debebunt venialia, in hocq; ipso intelligetur feruor charitatis, quia sine feruore amandi nemo facit id ad quod non obligatur grauiter, nemo autem obligatur grauiter ad dolendum de venialibus.

DICES Si sufficit attritio ad delenda venialia, non apparet ratio quomodo venialia remittantur in Confessione, jam enim inuenirentur remissa

379. remiſſa per attritionem, & tamen Tridentinum Seſſ: 14. cap. 5. aſſerens venialia in confeſſione vtiliter dici, quantumvis multis alijs modis expiari poſſint, ſupponit etiam confeſſione illa expiari, ſiquidem ly alijs, iuxta regulam iuris eſt implicativum ſimilium.

RESPONDET aliquis Particulã *alijs* non ſemper eſſe implicatiuã ſimilium nam Lu: 23. dicitur: Ducebantur autẽ & alij duo nequam cum eo, & tamen Christus cum quo illi ducebantur non erat nequam. Sed hæc Reſponſio contradicit ſenſui communi fidelium, qui per prædictam particulam cenſent importari Confeſſionem, cum teneant illa expiari venialia. Directè
380. ad objectionem dici poteſt, quod non dicat Tridentinum, ea venialia quæ in Confeſſione dicuntur, quod non debeant ſupponi aliunde remiſſa, ſed tantùm quod vtiliter in Confeſſione dicantur. jam autem peccata mortalia etiam remiſſa, vtiliter nihilominùs in Confeſſione dici poſſunt. Sed reperiri inſuper poſſunt caſus in quibus venialia primùm, nonniſi à Confeſſione deleantur, vt ſi in inſtanti (vt alij volunt) terminatiuo abſolutionis ponatur actus inſtantaneæ attritionis. Item poſitâ attritione, non delebuntur venialia ante Confeſſionem, ſed primum in Confeſſione, ſi ſupponatur homo habere ſimul mortale quod
381. confiteri debet, & de eo non eſt contritus: Item ſi putet ſe non habere mortale, & de facto habeat, à quo tamen nuſquam indirectè ſit abſolutus, eo caſu etiam poſitâ attritione non remittetur veniale ante Confeſſionem. Sed examinandæ ſunt in hac materia aliorum Reſponſiones.

RESPONDENT quidam apud Roſmer. quòd ſi aliquis dolens de vno veniali confiteatur idem, & nec formaliter, nec virtualiter doleat de alijs, quòd illi ſint remittenda illa reliqua venialia. Impugnat hanc reſponſionem Roſmer, quod eodem jure dici poſſet Sacramentum pœnitentiæ delere omnia mortalia, modo adſit dolor de vno tantùm. Hæc impugnatio non conuincit. Quia re- 382.
miſſio venialium & mortalium, non debet inter ſe proportionari, niſi aliquid per proportionẽ vrgeat, in multis enim venialium remiſſio diſſimilis eſt remiſſioni mortalium. hinc non poteſt vnum mortale remitti ſine alio, & tamen poteſt veniale vnum remitti, & non reliqua. *Cæterùm dicta Reſponſio.*

NON SATISFACIT. Tum quia. In re magni momenti recedit à perſuaſione communi fidelium, qui ad delenda peccata indiſcriminatim requirunt formalem vel virtualem pœnitentiam. Tum quia illa peccata vel remittuntur vi Sacramenti, vel vi doloris. non vi doloris, quia ille do-
lor ad reliqua peccata nec formali- 383.
ter nec virtualiter extenditur. Non etiam vi Sacramenti. quia Sacramentum requirit ſuas partes cum nihil ſit præter ſuas partes, inter quas eſt dolor, qui tunc ſupponitur pro alijs peccatis non poni. Tum quia hæc ſententia ex parte fauet ſententiæ, quæ à doctis cenſuratur, quod Confeſſio venialium non egeat vllo dolore ad remiſſionem.

Nequè valet. Si pro hac reſponſione adferas, quod ſcilicet multi cenſeant, ſemper aliqua venialia remitti quando augetur gratia, etiam non poſitâ vllâ retractatione; & Suarez docet, quod baptiſmus tollat omnia
venialia in quibus baptizandus non 384.
habet complacentiam, quod etiam de Euchariſtia docet Pius 5. in ſuo Catechiſmo. & S. Th. qu: 87. art. 1. dicit per Martyrium deleri etiam mortalia, niſi inveniat voluntatem actualiter peccato i[redacted] Non, inquam valet, ſi id adferas pro dicta reſponſione. nam quamvis ſint Auctores, qui in Confeſſione venialium, non requirunt attritionem vel formalem vel virtualem, dicuntq; ſufficere, vt non habeatur complacentia in venialib⁹, pro qua ſententia ſunt Filliucius, Azor, Granado, Suarez etiam hîc Diſp. 12. Sect: 1. nu. 9. Citat pro hac ſententia, Soto & Ledeſma, qui requirunt voluntatem, & deſiderium recipien-

385. recipiendi Sacramentum & effectum
eius. Sed Soto & Ledesma illam vo-
luntatem censent esse virtualem pœ-
nitentiam : vt non placet ægroto vir-
tualiter morbus, cum ejus medicinam
vult assumere. Cæterùm etiam hæc
sententia meretur censuram apud Do-
ctos, & est contra dicenda inferius,
& insuper non opitulatur intentioni
respondentium, quia illius Auctores,
voluntatem suscipiendi Sacramen-
tum, esse virtualem pœnitentiam cen-
sent, jam autem responsio nullam
pœnitentiam requirit de reliquis ve-
nialibus. Quod attinet ad remissio-
nem venialium, quam ad defenden-
dam responsionem assumere posset
aliquis, quod scilicet toties fiat quo-
386. ties augetur gratia ; id falsum est, &
inferius dicetur. &, etiam concesso,
quod verùm esset, adhuc pro præ-
senti disparitas est, quia gratia habi-
tualis definitiuè non importat dolo-
rem. si ergo aliunde habeat vim tol-
lendi venialia, bene poterit illa tol-
lere, jam autem includit Sacramen-
tum pœnitentiæ definitiuè hunc do-
lorem. Vnde consequenter dicetur,
etiam baptismum quantum est ex
illo, præcisè non auferre dicta pec-
cata ; immo & ipsum Martyrium re-
quirit dolorem, sed quia illud suppo-
nitur subire Martyr ex affectu Chari-
tatis, quæ charitas est virtualis pecca-
torum dolor, hinc fit vt S. Tho. Mar-
387. tyrio tribuat remissionem peccato-
rum, nihil agendo de dolore.

RESPPONDENT II. Aliqui, di-
scriminantque inter attritionem &
attritionem, talis est inprimis Lugo
cit. num: 29. qui dicit aliquam attri-
tion[redacted]entum esse de-
letiuam venialium, aliquam non de-
letiuam. Deletiua erit, quæ ponitur
in eo gradu, in quo sufficit ad tale
peccatum, cujus taxatio spectat ad
Deum. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT Quia eâ-
dem libertate dici poterit, non o-
mnem attritionem etiam cum Sacra-
mento posse sufficere ad tollenda sal-
tem venialia, sed nonnisi eam, quæ
ponitur in certo gradu. & sicut lici-
tum tibi est hoc medium, quod est at- 388.
tritio adstringere in ordine ad tollen-
da venialia ad certum gradum, &
cum supponit Ecclesia attritionem
delere venialia, interpretari id, de cer-
to gradu attritionis, ita interpretari
posset aliquis, quod attritio, nonnisi
in certo gradu accepto, sufficiat cum
Sacramento. Tum quia non est ne-
cessaria gradualis certa intensio con-
tritionis ad mortale remittendum. er-
go nec requiretur ad tollenda venia-
lia. Tum quia daretur ansa nimis
anxiè confitendi venialia, timendo
scilicet ne non pertingatur ad taxa-
tum illum gradum doloris. *Eodem
referri debet* sententia aliorū apud Me-
ratium tomo 3. Disp. 8. Sc. 4. quod
scilicet illa sola attritio sit destructi- 389.
ua venialis, quæ concipitur ex moti-
uo intrinsecè opposito peccato, de
quo concipitur, vt dolere de menda-
cio propter inhonestatem oppositio-
nis cum veracitate, quodsi fiat attri-
tio propter motivum extrinsecum,
non erit deletiua venialis, quale esset
dolere de mendacio propter pœnam
à Deo infligendam. Sed neque hic
sensus Satisfacit. Tum quia est hoc
arbitrarium inventū. Tum quia man-
cam nobis Tridentinum, aut saltem
dubiam doctrinam tradidisset de at-
tritione, non præmonendo nos, ne
ex extrinseco motiuo eliciatur. Tum
quia eâdem libertate, vt jam dictum
est, dici posset, non omnem attritio- 390.
nem cum Sacramento sufficere.

RESPONDERI posset III. ex
Ouiedo citato à num: 22. docet ille :
Attritionem elicitam ab homine iusto
habere sufficientem valorem & con-
dignitatem, vt si Deus voluerit illam
acceptare in satisfactionem debitam
pro veniali, eam possit acceptare vt
condignam satisfactionem, ita vt hâc
acceptatione supposita per seipsam
jam extinguat debitum. rationem dat,
quia magis est bona & magis placens
Deo, quàm displicuerit veniale, nam
attritio est digna præmio æterno, non
est autem digna pœnâ æternâ culpa
venialis. Et sicut accedente non-
nisi extrinsecâ acceptatione passio
Christi

391. Christi Domini, ex se dignissima & sufficientissima, est satisfactiua, pro peccatis nostris, & sicut pro aureo vase sublato, si loco illius offeras gemmam longè pretiosiorem, potest in humanis non acceptari satisfactio, sed indigebit acceptatione, sic etiam in præsenti necessaria erit acceptatio. Docet rursus, independenter ab hac acceptatione non esse attritionem seipsam condignam satisfactionem per seipsam extinguentem veniale, ex qua jam doctrina explicat mentem Trident: quòd scilicet extra Sacramentum, attritione infallibiter non deleantur venialia, adeoque vtiliter confitenda esse, eò quòd remissio eorundem ex lege & promissione infal-
392. libili à Sacramento proueniat. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT I. Quia posito, quod attritio sit quantum est ex vi illius condigna satisfactio pro veniali, & tamen egeat acceptatione vt rationem illius exerceat, vel desumitur inde, quia absolutè loquendo potest illam Deus non acceptare, vel quia decreuit eandem non acceptare extra Sacramentum, vel quia vniuersaliter ad omnes offensas præcipuè verò honoris, est necessaria acceptatio & condonatio offensi. ex nullo horum capite sequitur intentum Ouiedi, non ex primo, quia etiam absolutè loquendo, posset Deus
393. non acceptare Contritionem pro mortali præcipuè extra Sacramentū, & tamen nemo exinde colligit, quod Contritio extra Sacramentum non sit sufficienter deletiva mortalis. ex secundo etiam cap. nihil concluditur, quia non constat de tali decreto, immo colligitur ex doctrina Tridentini, illud decretum Deum non formasse, non dixisset enim indefinitè Tridentinum: quod venialia extra Confessionem deleri possint. ex tertio etiam cap. nihil colligitur, quia acceptatio duplex potest in præsenti cogitari. I. quæ inuoluat pondus accedens & perficiens imperfectionem satisfactionis, vel quæ sit condescendentia quædam, & talis condonatio saltem in creatis non est semper ne- 394.
cessaria, si enim ponatur satisfactio æqualis, bene dici poterit, non vis acceptare quod tibi sufficienter satisfactivum est, per te stat, Ego exoluo meum, talis etiam modus satisfaciendi inter Deum & creaturam si ponatur, posset etiam dici (nisi adsit alius titulus) quod condonatione non indigeat tanquam addente pondus. II. Potest intelligi satisfactio quæ sit remissio offensæ, depositio inaffecti animi & ratio formalis reconciliationis, & hæc semper debet intercedere, sed hoc concesso, non sequitur intentum Ouiedi.

NON SATISFACIT II. Quia rationes eius in oppositum non conuincunt. 395.

I. RATIO ejus est, quod scilicet durum sit dicere, nunquam venialia sine mortalibus in Confessione remitti. Sed æquè fortè durum est dicere, quod pura creatura pro veniali satisfacere condignè non possit. Manet etiam explicatum, quî remittantur venialia in Confessione? Deniq; negatur durum id esse, quod dicimus & contra communem sensum, cum pro opposito citentur à Suarez & Dicastillo, Durandus, Azor, Henriquez, Coninck &c.

II. RATIO ejusdem est. quia difficilè omnibus videbitur, quod actus attritionis vniuersaliter de venialibus elicitus auferat omnia venialia. Sed 396.
id non conuincit, manet enim eadem difficultas, quî remittantur per attritionem cum Sacramento.

III. RATIO ejusdem est. quia per veniale aliquo modo homo auertitur à Deo [redacted] offensam committit, necesse igitur erit ad condignam satisfactionem ex sua natura hominem ad Deum conuerti, quæ conuersio non habetur per attritionem. Respondetur. sicut aliquomodo auertitur creatura à Deo veniali peccato, ita etiam aliquò modo per attritionem conuertitur ad Deum, non quidem formaliter sed æquiualenter, non formaliter quidem, quia actus attritionis non habet

397. bet prædicata formaliter prælatiua Dei supra creaturas, æquiualenter tamen conuertit ad Deum, quia retractat actum illum venialis culpæ.

ASSERO II. cum communi extra Confessionem non sufficere ad tollendum veniale quodcunque, opus bonum etiam factum sine intentione satisfaciendi pro veniali, est tamen in opposita sententia Tostatus, Medina, Gabriel, Major.

RATIO est Auct: August: qui citatur cap. neminem 43. de Pœnitentia Dist. 1. vbi dicitur generaliter voluntatem non recedere à peccato, nisi voluntas doleat de peccato, loqui autem illum etiam de veniali ex contextu colligitur. Ratio se-
398. cunda est. quia rationabile est, vtcum homo voluntate suâ recesserit vt cunque à Deo, nonnisi voluntate suâ conuertatur ad eundem. Cæterùm si aliquis poneret opus bonum v. g. Orationem, petens sibi à Deo dimitti venialia, talis remissionem consequeretur eorundem, vt docet Dicastillo num. 416. cum Suarez.

Nequè valet si dicas si quodcunque opus bonum non est sufficienter deletivum venialis. ergo nec Martyrium. ergo pro Martyre aliquis orare potest saltem sub conditione, si fortè pro veniali non doluerit, non inquam valet, si id dicas. Quia soluendum id tibi erit, si fortè teneas non
399. remitti venialia per hoc solum, quòd aliquis actu sibi in illis non complaceat, posset enim fieri vt Martyr in veniali sibi complaceat. Quodsi dicas. Non posse id prudenter præsumi, quia cum exerceat actum externum, [redacted] evidentissimum magnæ charitatis, & cum talis affectus sufficiens sit ad mouendum Martyrem ad detestationem omnium venialium, præsumendum erit Martyrem quodcunque veniale detestari. hinc inconcussa manet Augustini regula dicentis, Martyri injuriam fieri, siquis pro illo oret.

ASSERO III. cum communi. Ad tollenda venialia sufficere dolorem virtualem, Ratio. quia etiam ad Sacramenta conficienda sufficit intentio virtualis, de quo vide in materia de Sacramentis. Consulatur Lugo cit. à num 23. vbi etiam addit. Non debere esse propositum vniuersale vitandi quæcunque venialia, immo respectu jam commissi potest esse propositum limitatum, vt si mentitus sis sine causa, fortassis non sit necessarium propositum non mentiendi, sed tantùm non mentiendi sine causa. 400

Hucusque dictum est de remissione venialium habenda per aliquid pendens à peccatore gratiâ Dei adiuto. nunc videndum est de abolitione venialis per infusionem gratiæ pendentem a Deo. Concomitanter se habere, ad deletionem venialis, infusio- 401.
nem gratiæ, certum est apud omnes, nam infunditur gratia in præmium cujuscunque operis boni adeoq; actûs retractatiui venialium. sed est tantum difficultas in hoc, An gratia habeat formalem quandam oppositionem cum veniali, vi cujus illa infusa expellat peccatum ab homine.

EXPLICANT I. Aliqui hanc oppositionem per hoc, quod gratia habitualis considerata secundùm differentiam suam numericam & gradus heterogeneos quos includit, opponatur venialibus. hanc sententiam tuentur aliqui, quorum suppresso nomine memini Rosmer, & Ouiedo cit. num 41. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quia 402.
admittit intra differentiam numericam, heterogeneitatem graduum, quod est admittere differentiam specificam vt suppono ex Philosophia.

NON SATISFACIT II. Quia quando committitur nouum veniale, vel illi opponitur gratia præinfusa ad delendum simile veniale vel non opponitur. si opponitur, ergo peccatum veniale formaliter expellit aliquem gradum gratiæ, si non opponitur, ergo nec priori opponebatur, nam si nigrum non opponitur albo A, quomodo opponetur albo B.

NON SATISFACIT III. Quia vt arguit Ouiedo si licitum est ponere gra-

403. re gratiam oppositam nonnisi huic veniali, cur etiam non licebit ponere gratiam huic nonnisi speciei venialium opponibilem, & aliam opponibilem alteri speciei, idemque transferri posset ad mortalia, quæ omnia essent arbitraria, & vltimum, contra communem sensum fidelium.

EXPLICAT II. Herize & cum eo Rosmer, quod peccatum veniale deleatur per gratiam habitualem vt productam per talem actionem quæ sit complementum liberi decreti condonantis Dei. Idem explicat sic Rosmer. Liberum decretum Diuinum essentialiter completur per aliquid extrinsecum, iuxta quam sententiam dicit gratiam habitualem produci pos-
404. se per varias actiones quæ sint complementum variorum decretorum Diuinorum, eamque secundùm suam entitatem non oppponi physicè peccato veniali, sed vt est producta per talem actionem. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. vt bene in simili arguit Lugo. Gratia ex vi suæ entitatis non est formaliter expulsiua peccati venialis. ergo neq; vt est complementum decreti Diuini etiam sumpta cum actione quâ producitur potest esse formaliter expulsiua peccati. Probatur Consequentia, si album non est ex vi suæ entitatis expulsivum nigri etiam albedo producta ex vi talis actionis complentis ta-
405. le liberum decretum Diuinum non posset esse expulsiua. quod ipsum vlterius ex eo Probatur. quia effectus formalis primarius est ipsa entitas formæ vnitæ & subjectum capax, si ergo ex vi entitatis suæ non est expulsiva, nec erit expulsiua prout producta tali vel tali actione.

NON SATISFACIT II. quia si gratia prout producta per talem actionem est venialis formaliter expulsiua. ergo illâ positâ sic producta inimpedibiliter etiam à Deo sequetur expulsio venialis, nam effectus primarij posita vnione formæ & subjecto apto sunt inimpedibiles. Sed hoc in præsenti non potest dici. Quia primarius formalis effectus actionis est, agere, adeoque producere illam 406
gratiam. ergo non erit illius effectus formalis primarius, expulsio peccati, adeoque erit quid impedibile, consequenter & erit ille effectus inimpedibilis & non erit.

NON SATISFACIT III. Quia sequeretur quod si aliquis committat peccatum veniale simile priori, propter formalem oppositionem sit auferenda actio conseruatiua illius gratiæ, adeoque & gratia. Et sicut si albedo ex vi hujus actionis esset destructiua nigredinis antecedentis, esset destructiua & sequentis, sic etiam in præsenti.

EXPLICARI solet III. cum Vasquez & Meracio, quod peccatum expellatur formaliter per gratiam pro- 407.
ut hâc intentione à Deo datam, vt expellat hoc vel illud veniale. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Quia hæc ipsa gratia permanens potest compati secum veniale simile repetitum, aliàs veniale esset sublatiuum gratiæ, ergo apparet illam gratiam ex natura sua incompossibilem non esse nec incompatibilem cum illo veniali, hic autem quæritur de expulsiuo incompatibili cum veniali. Quodsi recurras ad id, scilicet illam gratiam non vtcunque esse incompatibilem cum veniali, sed prout datam tali intuitu. Contra erit, quia nulla intentio Diuina potest facere, vt quod de- 408.
se formaliter non potest præstare aliquem effectum, præstet illum vi intentionis Diuinæ, sicuti si albedo non potest formaliter denigrare, eâ intentione data vt denigret non denigrabit. Et licet v[redacted]ntitas possit esse sufficiens mutatio, ratione cujus intelligatur Deus hoc vel illud velle, non tamen intentio Diuina addita huic formæ potest facere vt aliquid tribuat formaliter, quod non est nata tribuere formaliter, fundaturque id vlterius in hoc principio, quod effectus formales sint indistincti à forma vnita subjecto apto, intentio autem Diuina addita alicui formæ, non mutat illius entitatem.

DICES

409 DICES cum Mæratio. Non repugnat gratiam de se insufficientem, vt expellat veniale formaliter illud expellere per aliquid prorsus extrinsecum. Probatur Assertum, quia potest aliquis fidelis credere vniuersaliter omnia quæ reuelata sunt, & non credere Christum esse in Eucharistia, ignorans inuincibiliter id esse reuelatum. hi duo actus posita ignorantia inuincibili secundi mysterij non repugnant inter se. si autem sufficienter proponatur, quod verè Christus Dominus sit in Eucharistia, primus actus incipit habere oppositionem formalem cum secundo, & tamen hæc oppositio habetur ratione extrinseci, hoc est aduertentiæ de nouo positæ

410. RESPONDETVR. Positâ aduertentia prior actus incipit habere formalem oppositionem non cum actu in ante posito adæquatè sumpto, sed cum actu nouo qui tunc ponitur, quia tunc supponitur poni iste actus, Iudico esse reuelatum, hancque reuelationem mihi euidenter moraliter proponi, quod Christus Dominus sit in Eucharistia, & huic actui incipit opponi actus, qui dicebat. Iudico non esse reuelatum nec esse euidens moraliter, quod Christus Dominus sit in Eucharistia. Tota ergo oppositio quæ tunc fit non est inter actus in ante positos, nec ratione eorum præcisè, sed oppositio tota est ad actum

411. tertium nouum, non tamque oppositio primi actûs vniuersalis ad hunc nouum tertium, quam secundi ad tertium: non est autem infrequens quod aliqua quæ possent dicere oppositionem formalem actualem ad aliud, non [illegible] actu ob defectum eius entitatis a tu extra causas positæ, cui deberet fieri oppositio, quo etiam modo saluari debet, quomodo voluntas incipiat habere actu oppositionem ad voluntatem committendi iocosum mendacium, voluntas inquam quæ vniuersaliter abhorret ab omni peccato veniali, non abhorret tamen a mendacio iocoso, putans illud non esse peccatum. Hanc difficultatem quomodo soluat Ouiedo, videatur loco citato. num. 15. 412.

Omnibus pensatis non potest remitti veniale nisi per actum proprium retractatiuum, & condonationem extrinsecam, nec enim apparet quî aliter tollatur.

DIFFICVLTAS V.

De aliis modis remissionis venialium.

DE tribus hic inquiretur Quomodo scilicet remittantur per Sacramenta, Sacramentalia, & si aliquis moriatur saluandus, & nolit dolere de veniali. 413.

ASSSERO I. Cum communi. Singulis Sacramentis inesse vim remittendi venialia.

RATIO quia de fide est per baptismum susceptum sine obice tolli tam mortalia quam venialia. Rursus de fide est, per Sacramentum pœnitentiæ remitti venialia, quî enim iuxta Tridentinum vtiliter illa confiteremur. Idem dicitur de Eucharistia. quia Tridentinũ Sess: 13. cap. 2. dicit hoc Sacramentum esse constitutum vt illo liberemur a culpis quotidianis, & probat congruentia, quia hoc Sacramẽtum institutum est per modum cibi spiritualis, cibus autem reparat deperdita & confortat in sanitate, qui 414.

autem repararet & confortaret, si nullam omnino haberet vim remittendi venialia quæ comparantur ægritudini, sicut mortalia morti. S. etiam Iacobus eandem vim remittendi tribuit extremæ vnctioni illis verbis. *si* inquit, *in peccatis fuerit dimittentur ei* Iacob. 5. Confirmatur. Ordinem & Matri: habere eandem vim communior fert Theologia, auctores citat & sequitur Dicastillo D. 2. nu. 438. Congruentiam adfert Suarez, quia ista Sacramenta sunt Sacramenta viuorum & amicorum. debent ergo esse talia, vt ex vi illorum non tantum sequatur argumentum amicitiæ sed etiam abolitio leuiorum offensarum.

415. ASSERO II. Cum communi. Ex opere operato à Sacr: auferri venialia.

Quia ſi ſimul tollantur mortalia, non apparet, quî tunc ex opere operantis tollerentur venialia, quando autem acceditur cum venialibus ſolis, cum illa ſupponantur remiſſa ante Confeſſionem, idque ob præmiſſum dolorem, tunc in Confeſſione ex opere operato nouo titulo remittuntur. Ratio. quia ſi mortalia ex opere operato remittuntur, quî non remittentur venialia? Et ſicut adhuc ex opere operato remittitur mortale, quantumvis prædeletum contritione, ita & in præſenti. Nec obeſt quominus dicantur deleri ex opere ope-
416. rato, quantumvis debeat Deus intelligi pro ſua parte condonans peccata venialia, quia ex opere operato delentur in Confeſſione mortalia, & tamen tunc debet intelligi DEUS ponens condonationem.

Quod attinet ad Sacramẽtalia.

SAcramẽtalium nomine Antonomaſtice veniunt Cerimoniæ adhiberi ſolitæ in vſu & collatione Sacramentorum in præſenti tamen largiori nomine intelliguntur actiones quædam, quæ quidem non pertingunt ad cauſandam ſeipſis gratiam, nihilominùs tamen conducunt & diſponunt
417. ad eandem. Numerantur hæc Sacramentalia ſex, Oratio Dominica, & quæcunque facta in Eccleſia conſecrata, tunſio pectoris &c. Vſus aquæ benedictæ, vel vnctiones Regum vel Epiſcoporum, Comeſtio rerum ſolenniter benedictarum, Confeſſio Generalis, Eleemoſyna & Benedictiones Epiſcoporum, Abbatum Conſecratorum, Id indicat vulgatus ille verſiculus.

Orans Tinctus Edens Confeſſus
Dans Benedicens.

ASSERO cum communi I. Sacramentalibus ineſſe vim remittendi venialia, ita enim ſenſus communis Eccleſiæ.

ASSERO II. Sacramentalia non operari gratiam ex opere operato. Ita 418.
cõmuniter alij TT. contra Sotum & Ledeſma. & ex noſtris Reiff: in Priuil: Agoni Priu: 75. citans pro ſe Valentia d. 7. q. 4. p. 1. Henriquez lib. 4. cap. 15. Azor. Bonac.

RATIO quia Sacramentalia ſola Eccleſia inſtituit, quæ non habet poteſtatem inſtituendi, aliqua vt ex opere operato cauſent gratiam, immo Sacramentalia hoc ipſo eſſent Sacramenta ſi cauſarent gratiam ex opere operato.

DICES Poteſt Eccleſia conferre indulgentias, quæ ex opere operato operantur, ergo ſi inſtituit Sacramentalia poterunt etiam illa ex opere operato operari.

RESPONDETVR. diſtincta hæc 419.
eſſe quod aliqua poſſit inſtituere Eccleſia, quæ ex opere operato auferant pœnam & tales ſunt indulgentiæ. Et talem poteſtatem agnoſcit Eccleſia in Papa, & aliud eſt quod aliquid ex opere operato auferat culpam, quantumvis venialem, priorem poteſtatem agnoſcit in Eccleſia ſenſus communis fidelium, ſed non hanc poſteriorem. Rurſus aliud eſt dicere quod Eccleſia poſſit habere hanc facultatem, & aliud An habeat. an poſſit habere non eſt diſputatio. & hoc poſſe concedunt Doctores, poſt alios cit: Dicaſtillo num. 430. & Perez loco citato. Quod autem facul-
tatem habeat actu pro illo priori, 420.
docet conſenſus & praxis Eccleſiæ.

INSTABIS. Ad ſignificandam efficaciam Sacramentorum & efficaciam Sacramentalium, iiſdem verbis vtitur Eccleſia. nam in jure Canonico dicitur aqua be[redacted]ti ſanctificentur & pu[redacted], quæ ſimiles phraſes reperiuntur cum ſermo eſt de baptiſmo vel aliis Sacramentis.

RESPONDETVR. Et Sacramentalia & Sacramenta veteris legis & Sacramenta nouæ legis conueniunt in hoc generali quod eſt Sacrare, Sanctificare &c. ſed tota eſt difficultas An hoc præſtent eodem modo, nunquam autem Eccleſia ſignificat eodem modo Sacrari homines à Sacramentis

421. mentis & Sacramentalibus. Accipienda itaque verba sunt Ecclesiæ secundum suppositam materiam, scilicet modo sanctificandi sibi proportionato. Et sicuti ex eo quod dicatur aqua benedicta nos purificare & sanctificare, non sequitur quod nos à mortalibus purificet & sanctificet, ita nec accipiendum est quod remittat seipsà & ex opere operato venialia.

ASSERO III. Cum communi Sacramentalia conferre ad remissionem venialium inquantum conducunt ad motus animi natos expellere venialia. Ita post alios Lugo Dicastillo Perez.

RATIO est. quia si non causant remissionem venialium ex opere ope-
422. rato vt dictum est. si item non causant ex opere operantis, quia jam tunc non sacramentalia, sed ipsi actus conferrent ad remissionem venialium. ergo debent hoc tertio modo causare remissionem venialium.

DICES. ergo Sacramentalia non plus prosunt ad remissionem quam imagines v. g.

RESPONDETUR. In hoc imagines & Sacramentalia sunt paria, quia vtrumque objectum natum est excitare motus pios, sed in hoc sunt disparia quia imaginibus non est promissa ista excitatio vt est promissa Sacramentalibus, propter quam promissionem dicitur eleëmosyna extingue-
423 re peccatum &c. Rursus Ecclesia se impetrantem adjungit Sacramentalibus, non adjungit imaginibus, licet non omnes impetrationes vel potius deprecationes Ecclesiæ semper effectum sortiantur.

N[illegible] valet si dicas. quod Aug. in Ench. [illegible]ter ab excitatione motus pij, tribuat orationi Dominicæ venialium remissionem, non inquam valet si id Objicias, nam si Oratio est, & fiat vt debet, hoc ipso dicit annexionem motûs pij.

ADDO hic ex Mæratio & Perez quod Tinctus, Orans, supponendo scilicet pro Oratione in Ecclesia, & Edens, sint rigorosè Sacramentalia, quia hæc sola sunt quid permanens, Ecclesiæ orationibus præsanctificatum, & ab illa institutum; alia verò per modum objecti vt imagines, exhortationes, conciones, vel per modum suffragij, vt orationes aliorum, vel ex Connexione ad aliquid institutum à Christo Domino, vt auditio Missæ. Oratio autem Dominica, Confessio Generalis &c. ex natura rei sunt apta media ad illos motus. Benedictio item Episcopi per illos cum non habeat vim ex Ecclesiæ precibus sed ex precibus ipsius Episcopi non est quid Sacramentale rigorosè. Alij autem liberalius censent esse infinita propè Sacramentalia, accipiendo hoc nomen pro quibuscunque conducentib⁹ ad motũ contra venialia.

Quod attinet ad remissionem venialium post hanc vitam. 425.

Status quæstionis in hoc est. Fieri potest vt aliquis extemplò vel occidatur vel moriatur, & non doleat de venialibus. Item procedere potest difficultas de martyre, vel de baptizato immediatè post moriente, & tamen posset fieri vt vterque affectum habeat ad veniale, immo quis dicat casum hunc Metaphysicum & nunquam in praxim deductum, cum hoc veniali non potest videre Deum, quia nihil coinquinatum intrabit in regnum cœlorum; quî ergo eo casu remittetur veniale? & quidem non procedit difficultas de sola Condonatione ponibili à Deo, quâ Deus re- 426.
mittat veniale, sed procedit difficultas de remissione, vi cujus ipse venialiter peccans auertatur ab illo veniali.

EXPLICAT I. hanc difficultatem Dicastillo. Ad prouidentiam Dei pertinere, ne vnquam talis casus permittatur, ad eum modum quo pertinet ad eandem non permittere, vt aliquis adultus cum solo originali & veniali decedat ex hoc mundo, eò quod non determinârit Deus locum & modum puniendi talem: non enim iret in infernum quia hic locus est actuale mortale habentium; non ad lymbum, quia non est locus ille pro habente culpam, idquè multò magis

427. procedit de Martyre, qui secundùm sensum DD. immediatè post vitam videt Devm, quem quî coinquinatus videre potest, ne ergo hoc absurdum sequatur, pertinet ad prouidentiam Diuinam, non permittere casum prædictum. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT quia certè non debet reputari casus Metaphysicus vt aliquis vir probus subitò apoplexiâ tangatur & non retractet venialia. Deinde, Ponamus hunc casum esse Metaphysicum adhuc ejus resolutio inquiri potest qualiter scilicet stantibus principijs fidei & phrasi Conciliorum, remitti possint venialia de quibus hic agitur.

EXPLICAT II. Jdem. Quòd in
428. primo instanti beatitudinis eluatur peccatum modis remissioni competentibus. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. quia in primo instanti verum est dicere Est beatus alias & esset primum instans beatitudinis & non esset, esset vt supponitur, non esset autem quia de illo non esset verum dicere Est beatus & videns Deum. Quodsi verum est in illo instanti dicere Est beatus ergo non erit verum dicere Non est emundatus à culpa veniali. quod ipsum Probatur. quia si de beato verum esset dicere Non est emũdatus à culpa veniali: verum esset dicere Aliquid cō-
429. inquinatum intrat in regnum cœlorum quod est falsum. Deinde illi dolori retractatiuo, qui fieri deberet in primo instãti beatitudinis, vel prælucebit fides, vel visio, vel alius actus supernaturalis cognitionis. Non fides, quia hanc pro nullo instanti secum compatitur visio. non visio, quia hæc non est coinquinatorum Et certè videret illa visio se esse, & simul peccatum esse, ergo posset non esse principium doloris sed permittere sûi coexistentiam peccato veniali, dicereq; stetimus primo instanti simul, poterimus stare & reliquis. Quodsi illi dolori dicas prælucere debere non fidē non visionem, sed aliam cognitionem supernaturalem. Contra erit. quia ordinarijè Auth: non agnoscunt, quod cognitio quæ non est fides vel visio 430.
possit esse principiũ actuum supernaturalium. sed quidquid sit de hac doctrina, saltim esset nouum, coniũgere visioni actum doloris.

EXPLICATVR III. communiter. Quòd remissio illa fiat in instanti separationis. Jta Suarez Vasquez Valētia Coninck Dicastillo Perez & Oviedo de Just: Cont: 8. n. 56. Hoc instans separationis aliqui clarè dicũt esse instans quo iam anima supponitur esse separata, & hoc modo loquuntur Dic: Pe: Alij autem illud instans separationis non exprimunt quale sit & ita Lugo cit. D. num. 35. non appellat illud instans post separationem nec post exitum à corpore sed in ipso exitu. Suarez etiam D. 11 S. 4. n. 10. 431.
non dicit id fieri post instans separationis animæ sed in primo instanti separationis. Jlle prior modus loquendi qui scilicet dicit remitti peccata iam separatâ animâ.

NON SATISFACIT. quia non satis se accommodat sensui cōmuni qui fundatus est in Scriptura, censetq; quod post mortem homo sit in termino & cadat iam nonnisi in vnam partem vt arbor succisa. Deinde vrgeri potest difficultas quam vrget Dic: si post instans separationis elicitur actus retractationis. ergo vel martyr, vel immediatè baptizatus, si forte habeant affectum ad venialia, decedantq; & 432.
nonnisi post illud instans separationis auferatur ab illis veniale, non videbunt immediatè post separationem Deum. & tamen hoc est contra sensũ communem, & præsumptionem fidelium, & contra Trid, quod in baptizato dicit nihil remanere [illegible]llum ab ingressu cœli [illegible].

RESPONDEBIS. Trid. ex sensu cōmuni procedere & ex præsũptione quod talis nullum habeat veniale. Rursus expresse dicit S. Paulus statutũ est omnibus hominibus semel mori & post hoc iudicium, en instans interpolans visionē, quod non negaret Tridentinum. *Contra est.* Sicut licitum est tibi dicere. quod Ecclesia præsumat nulla illum habere venialia, ita etiam

dicam

433. dicam Ecclesiam præsumere, nullo veniali illum pro illo instanti ligari adeoq; quærendum esse tempus aliud quo remittantur. Deinde quando dicit S. PAVLVS, Statutum est omnibus hominibus semel mori, & post hoc iudicium. Ly post hoc, non significat aliquid succedēs ipsi Termino à Quo, sed tanquam quid complens terminum à quo, adeoq; non admittit instans, interpolans terminum ad Quē, & Terminum à Quo, quam interpolatione dicta doctrina, si vt sonat accipiatur, admittit.

Vt difficultati satisfiat. Dici poterit, Postq uā iam sunt turbata phantasmata, ante quorū turbationem intelligitur habere affectum aliquis ad venia-
434. le, in ipso instanti separationis, in quo intelligibilitate verum sit dicere separatur anima & nondum intelligitur separata esse, datur efficax gratia retractandi venialis, Deusq; alligat suam condonationem. si quæ sit necessaria, & hoc casu dicetur peccatum remitti in altera vita moraliter, quia exitus ex hac vita moraliter spectat ad aliā vitā & non præsentē, cōsequenter talem, si v. g. sit martyr vel baptizatus, nihil post hanc vitam ab ingressu cæli moratur, quia immediatè post hoc instans separationis incipit physicè alia vita & visio Dei. Et hæc responsio coincidit cum illis qui non exprimunt, quod post instans separa-
435 tionis vel animà iam separatā, remittatur veniale. Qui autem vellet defendere responsionem Dicast: diceret quod in primo instanti visionis, sit primum non esse peccati & desitio, cui in instanti immediatè antecedente pc[illegible]fides, iamq; tunc simul erunt non quidem visio & peccatum, sed visio & desitio peccati: non dicit autem scriptura, quòd id quod desinit esse coinquinatum non intret in regnum cœlorum.

Quod si nolis concedere, animam operari in corpore humano modo, perturbatis phantasmatibus, pones similem gratiā efficacem ante ipsum instans perturbationis phantasmatū, dicesq; eo casu in altera vita moraliter peccata remitti; nam morituri, di- 436.
cuntur moraliter esse iam homines alterius vitæ.

QVÆSTIO II.

De Termino remissionis seu de eo quod remittitur.

Jn hac quæstione explicabimus Quid sit illud quod remittitur, attenderq; tam ad remissionem habitualis, quàm ad remissionem actualis peccati. & quidem quod attinet ad remissionem habitualis peccati, in hoc est punctus Difficultatis. Transacto peccato si non iustificetur homo docet nos fides manere peccatū habitu- 437.
ale. restat quærere. Quid est hoc peccatū illud habituale quod manere dicitur, non enim illud est sola præteritio peccati, quia hæc manet etiam iustificato homini, semper enim vera est hæc propositio, Peccatum fuit. Adferendum ergo est Quid sit illud peccatum habituale. Plures explicaonnes numerat & reiicit Ouiedo De vitijs & peccatis, Cont. 8. totâ, Ariaga ibidem D. 49. Lugo D. 7. Dicastillo D. 1. Dub. 9.

DIFFICVLTAS I.

Quid sit peccatum Habituale apud alios? 438.

EXPLICAT I. Esparza q. 5. de Iust. cum Bell. Valen. Tol. & alijs quod peccatum habituale non aliud sit quàm actuale præteritum & præsens gratiæ priuatio, ita vt tota malitia peccati habitualis non aliud sit secundùm quod imputari potest peccatori, quàm ipsa malitia peccati actualis, habitualitas vero seu habitualis ac virtualis permanentia eiusdē malitiæ sit priuatio gratiæ inducta per peccatum actuale & cōseruata per vim demeritoriam eiusdem, multaq; adfert præcipue Esparza in explicationem huius

439 huius ſententiæ, quæ longum eſſet tranſcribere, legatur ipſe.

JMPUGNAT I. hanc ſententiam cit: Ouiedo n: 8. tum quia commiſſo ſecundo mortali permanet novum habituale & non datur noua priuatio gratiæ. tum quia omnis priuatio gratiæ eſt eiuſdem ſpeciei, peccata autẽ habitualia ſunt ſpecie diſtincta. Nec ſufficit eſſe à principijs ſpecie diſtinctis, quia principia non diſtinguunt priuationes eiuſdem habitûs. tum quia in omnibus peccatoribus eſt æqualis priuatio gratiæ & tamen peccata habitualia non ſunt æqualia.

RESPONDERI poteſt. commiſſo nouo peccato dari nouam priuationem gratiæ, hoc eſt nouo titulo de-
440 perditam, & ſicut obligatio ſatisfactionis quæ in principijs Ouie: formalizat habituale poteſt haberi nouo titulo, ſic etiam in præſenti. Et licet priuatio gratiæ ſit eiuſdem ſpeciei, nihilominus quia tituli illam perdendi fundare poſſunt diſtinctionem ſpecificam, adeoq; tribuere ſpecificationem peccatis. Et ſicut id quod generatur poteſt eſſe idem cum illo quod educitur à ſolo Deo, ratione quorum titulorum differt à ſeipſo, ſic & differet illa priuatio ratione titulorum. Et licet principia effectiua non poſſint diſtinguere priuationes, nam eadem erit priuatio luminis ſiue Angelus extinguat candelam ſiue ventus, principia
441 tamẽ ſi ſimul ſũt ingredientia aliquod totum poſſent illud diſtinguere, actus autem & tituli perdendæ gratiæ diuerſi ſpecie ingrediuntur habituale, conſequenter nec erit æquale in ſingulis peccatum habituale, ratione non æqualium titulorum.

JMPUGNAT II. Card. Lugo. Quia hæc priuatio gratiæ eſſet peccatum habituale non vtcũq; ſumpta ſed vt orta ex peccato actuali, hoc autem dici non poteſt, quia alias habituale non ſtaret tantum in aliquo præſenti, hoc eſt priuatione gratiæ, ſed etiam in præterito, hoc eſt actione præterita. Quod ſi illud præſens hoc eſt priuatio gratiæ vt ſit peccatum formaliter habet ab aliquo extrinſeco, hoc eſt actu præterito etiam ſecluſâ priuatione 442
gratiæ, poſſet nunc homo eſſe peccator ab actu præterito.

RESPONDERI poſſet quod quãdo duo ad aliquid requiruntur etiamſi vnum ab altero in aliqua denominatione pendeat, ſi ſit illud cõnotatiuum, haberi non poterit nec ſaluari in vno extremo, quia etiam ratio cœnæ ſumitur à veſpertino tempore, numquid ne iam ſolus veſper poteſt eſſe cœna? ita etiam quamuis priuatio gratiæ vt conſtituat peccatum habituale depẽdeat ab actu præterito, non ſequetur ipſum actum præteritum ſe ſolo formalizare poſſe peccatum habituale cuius etiã ratio poteſt dari ex Eſparza, quia ſola actio præterita quà talis non habet permanentiam, quam 443
tamen infert peccatum habituale, vt ergo diſtinguatur habituale à mere præterito, non ſtabit ſola præteritione actûs.

JMPVGNAT & alijs medijs eandem explicationem Lugo, *ſed non conuincunt*, quia vel ſupponunt in ſola priuatione gratiæ ſtare peccatum habituale excludẽdo actum, vel rigoroſè inſiſtunt huic termino priuatio; cum tamen ſiue ex peccato ſequeretur priuatio ſiue negatio gratiæ, bene formalizare poterit vtrumq; rationem peccati habitualîs.

JMPVGNARI ſolet III. cõmuniter. quia ſcilicet peccatũ habituale in pura natura non ſtat in priuatione gra- 444
tiæ. Reſp: poteſt, vel qualitatem illã naturalem quam aliqui admittunt, tolli, vel dici poſſet, nomine priuationis latiori modo accipi poſſe, quodcunq; non eſſe gratiæ cauſabile ab actione mala, expelleret [redacted] peccatum gratiam ſi [redacted] poſitum, fuiſſet. *Nihilominus hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I. quia vt legenti patebit non videtur diſtincte loqui an in ſola priuatione & an etiam in actu præterito ſtet peccatum. Rurſus vt legenti patebit diſcurſus illius oſtendunt bene, quid non ſit peccatum habituale, vt cum oſtẽdit effectus poſitiuos, priuationes extrinſecas, aut etiam aliquas intrinſecas. non tamen explicat

445. explicat quid sit ipsum peccatum habituale. & vt ad multa quæ adfert respondeti possit, inter cætera id præ oculis habendũ quod quã vis omne peccatum mortale contemnat bonitatẽ Dei vt est in se realiter loquendo, potest tamen contemnere directe veritatem Dei prout est in se, peccato videlicet infidelitatis. Et licet omnia expellant caritatem, non omnia tamen sunt nonnisi contra præceptum & obligationem Caritatis. cur ergo potius illud peccatum, quod vg: infidelitate stat contemnitq; veritatem Dei prout est in se, non censebitur habitualiter manere potius in contemptu veritatis, quàm in priuatione gratiæ.

NON SATISFACIT II. Quia
446. prius est ratione nostrà peccatum habituale quàm priuatio gratiæ. ergo priuatio gratiæ non est de formali constitutiuo peccati habitualîs. Ant. Prob. Prius est ratione nostrâ peccatum actuale, quam sit priuatio gratiæ actualîs. ergo etiam prius est ratione nostra peccatũ habituale, quàm habitualis priuatio gratiæ & certe sicut pro ratione reddi potest cur actu priuetur peccator gratiâ, quia actu est peccatum, ita pro ratione cur habitualiter priuatus sit gratia, reddi poterit quia est habituale peccatũ. Neque valet si dicas quod priuatio gratiæ sit effectus actualis non autem habitualis peccati, nam inprimis redit paritas. Rursus
447. priuatio gratiæ pro primo instanti non est diuersa à priuatione pro sequenti tempore. ergo si pro illo priori est pœna actualis, etiam pro sequenti erit pœna, quia habituale peccatum non est pœna actualis sed ipsum actuale n[illegible]si habitualiter durans. Quãdo autem [illegible] dicet Esparza quod Priuatio gratiæ in quantum est à Deo puniente non sit habituale peccatum, sed quantum est ab homine illã inducente demeritoriè; quando inquam hoc dicit non conuincit, quia de hoc ipso quæritur, Cur ita sumpta priuatio non sit effectus. Rursus peccatum actuale supponitur prius esse demeritiuum & postea subsequi priuatio gratiæ. ergo & habituale prius habitualiter erit demeritiuum quàm priuatio 448.
gratiæ.

NON SATISFACIT III. quia in superioribus ostensum est posse secum stare peccatũ habituale & gratiã. ergo habituale non est priuatio gratiæ, quia priuationẽ gratiæ, cum esse gratiæ impossibile est stare. *Cõfirmatur* quia veniale habituale non stat in priuatione gratiæ. ergo neq; mortale, quia vtrumq; conuenit in ratione habitualîs. & differunt in ratione talis habitualîs quæritur autẽ quodnam sit illud genus. vnde concedo quod veniale non inducat maculam animæ sed tantùm maculam obscuratiuam pulchritudinis, restabit tamen quærere quid cõmune pro genere dicat habitualitas vtriusq;. 449.

EXPLICAT II. Lugo cit. à n. 44. cum alijs qui eum. sequũtur, post alios Ou: cit. p. 4. & pro explicatione supponit aliqua, sed vis tota in hoc est.

Dicit quod peccatum habituale, non aliud sit quam peccatum actuale moraliter perseuerans in ordine ad reddendum hominem rationabiliter auersum à Deo. Fundamentum autem huius perseuerantiæ moralis est. Peccasse hominem nec satisfecisse condigne, nec Deum offensam condonasse, iam autem omnis offensa tollitur aut condonatione aut satisfactione. Addit etiam cùm peccatum habituale dicat tria. Actionem præteritam, negationem satisfactionis negationemq; condonationis, nihilo- 450.
minus quamuis peccatum habituale displiceat Deo, non displicet ratione omnium quæ includit, nam negatio condonationis quæ est in manu ipsius Dei non displicet Deo. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT Quia peccatũ actuale & habituale non distinguũtur in ratione peccati, sed nonnisi in formalitatibus habitualitatis & actualitatis, habet enim se ita, sicut ens productum & conseruatum, quæ non in ratione entis sed in ratione primò producti & conseruati differunt. quod si peccatum habituale & actuale sunt idem. ergo & ea quæ respectu actualîs peccati habent rationem posterioris

451. sterioris pro instanti illo quo illud est etiam respectu habitualis, habet rationem posterioris, quia iam etiam in alijs formalitatibus differrent & non tantum in formalitatibus actualitatis & habitualitatis. Et certè pone quod v.g. decretum puniendi inferno, sit quid posterius peccato actuali, quomodo decretum puniendi pro habituali non erit posterius habituali. sed negatio condonationis, negatio satisfactionis, est quid posterius actuali peccato. quod ipsum Prob: quia supponitur intelligibilitate, quod condonari & pro quo satisfieri debeat. ergo etiam negatio condonationis & negatio satisfactionis erunt formalitates posteriores peccato habituali

452.

DIFFICVLTAS II.

Quid sit peccatum habituale in nostra sententia?

PRÆMITTO I. *Ly habituale dupliciter accipi posse.* I. Pro facilitatiuo, deriuando habituale ab habitu acquisito vel frequentatis actibus, vel vno intenso. 2. Accipi potest pro præterito adhuc suo modo permanente, adeoq; quod habitum, adhuc est quasi haberetur, & in hoc sensu ac-
453. cipitur hîc Habituale peccatum.

PRÆM: II. *Impossibile esse concipere peccatum habituale huius secundæ cõsiderationis sine actione transacta.* cuius ratio est, quia si conciperetur in ratione habituali, & tamen non conciperetur ratio transacta, & esset peccatũ habituale, & non esset, esset quidem vt supponitur, non esset autem, quia non esset habitum, à quo habito dicitur habituale, quod vlterius sic explanatur. Peccatũ habituale non importat id quod factum est vt dicis, rursus cum peccatum habituale incipit habere denominationẽ habitualis, tunc nihil fit de nouo. ergo simpliciter non erit habituale, non enim erit vnde dicatur habere rationem habitualis.

PRÆM. III. *Peccatum habituale dicens actionem transactam non potest in illa sola sistere.* 454. Ratio quia de habituali abdito potest dici. iam non est habituale peccatum, iam vero de præterito non potest dici, Præteritum iam modo non est præteritum, ergo apparet quod habituale non stet solà præteritione peccati, quamuis eam supponat, sed insuper peccatum habituale præter illud quod præteriit, dicit æquiualentiam quandam moraliter ad non præteriisse, consequenter conseruatione quandam, in statu quodam præsentis. hoc vt explicetur.

PRÆM: IV. *Cõseruationem primo. & per se conuenire nonnisi præsentibus.* Tum quia conseruatum esse, est ipsummet illud primo esse cum certis cõnotatis.
455 & quia primo esse in actu conuenit primò per se nonnisi præsentibus, fit vt etiam conseruari primò & per se nonnisi præsentibus conueniat. Tum quia cõseruationi tam passiuæ quam actiuæ adnexa est sequela durationis, duratio autem primo & per se est præsentium Tum quia præterita dicuntur primo & per se conseruata, non vero dicuntur primo & per se conseruari. si enim non dicerentur conseruata sed conseruari, hoc ipso essent iam non præterita sed præsentia, per hoc enim solum condistingui inter se possunt quia scilicet præteritum conseruabatur, præsens conseruatur.

PRÆM: V. *Quamuis conseruari primo & per se competat nonnisi præsenti* 456
nihilominus etiam respectu & præteriti & futuri potest dari conseruatio. seu præsentia accommodatè proportionaliter, & saltem secundum diminutam similitudinem- & [redacted]sens potest supponere [redacted], potest etiam supponere pro præsenti in futuro, sic enim dicuntur futura cognosci in sua præsentialitate ad æternitatem ponenda, ita etiam præteritum dicitur esse quodam modo præsens, potestquè accipi præsens pro præterito, reuoluendo v.g. mentem ad illud quod transiit & pro illa differentia, cum nondum intelligebatur transisse, sed transiturum fuisse erat præsẽs & tunc

457. & tunc considerabitur, sicut præsens præteritum in præsentialitate illa, quam habuit. Quodsi præsens potest accommodari ad præteritum, & futurum, potest etiam bene accommodari Ly conseruari ad præsens & ad præteritum.

PRÆMITTO VI. Conseruatio, quæ possit haberi pro præterito. est Conseruatio, vi cujus id quod præterijt, ita se habet, acsi non præterijsset, ita vt illius esse præteritum, in ordine ad aliqua æquiualeat præsentiæ. Præmissum hoc aliunde commodius non probatur, quam inductione in omnibus, quæ dicuntur permanere habitualiter, vt obligatio Matrimonialis, obligatio voti, offen-
458. sa non reconciliata humana, & cætera similia, quæ ita sunt inducta, & ita obligant; acsi modo inducerentur, & inciperent obligare actu. Illustrari idem potest instantiâ deductâ, ex tertia parte, vbi dicitur Iustificatos antiquos Patres, vi futurorum meritorum Christi Domini, dicimusque illa merita futura, operata fuisse, acsi fuissent præsentia, Deo scilicet acceptante illa merita ad effectum anticipate ponendum, noscens præuisa merita, certo sibi ponenda fuisse à Christo Domino, illis videlicet meritis futuris, ita operantibus, acsi essent præsentia. Hæc Instantia ad præsens ita applicatur, quod
459. scilicet præteritum possit ita se habere, acsi esset præsens.

PRÆMITTO VII. Præteritum, non potest ita se habere, acsi non præterijsset, acsi præsens esset &c. præcisè ratione suæ entitatis. Nam contradictorium est, præteritum non præterijsse, [illegible] præteritum est, ex præteritione habere, quasi non præterierit, & quod quia præterijt, est de facto, ac illud quod præterijt, hoc esse, ac est illud quod non præterijt, sed id debet habere, nōnisi ratione alicuj9 sui, nam omnis denominatio, aut formalitas debet competere rei, aut ratione illius ipsius, aut ratione alicujus ad illam spectantis. Si ergo præterito habere se, acsi non transijsset, non conuenit ratione illius ipsius, 460.
conuenire illi debet, ratione alicujus sui. Porrò quod entibus conuenit ratione alicujus sui, supponit vel pro Causa, vel pro effectu, vel pro aliquo illi adnexo. Nam hi tantum sunt tres modi ratione quorum aliquid est alicujus. Quodsi illis tribus modis aliquid euadit alicujus, etiam peccatum præteritum manens, ac si esset præsens ratione alicujus sui, debebit manere præsens, vel ratione Causæ, vel ratione effectus, vel ratione alicujus adnexi, scilicet ex aliquo horum trium titulorum deriuata in se permanentia, & illo prædicato, quasi non præteriti.

PRÆMITTO VIII. Comparando interse tres illos modos, peccatum non potest dici esse præsens, 461.
& manere ratione alicujus adjuncti. Quia, quodcunq; adjunctum cogitabitur, vel erit impertinens, vel æquè detrusum ad rationem præteriti, ac ipsum præteritum; potest tamen dici præsens, vel ratione Causæ, vel ratione effectus. effectus peccati est priuatio gratiæ, meritum pœnæ æternæ, meritum denegationis efficacium auxiliorum, &c. similia. Et hæc non possunt esse talia, quæ assumi possint ad explicandam rationem peccati habitualis. Et ratio est, quia hæc explicatio debet tradi per conceptum definitiuum, aut ad illum maximè accedentem, conceptus au- 462.
tem definitiui, debent tradi per prima, effectis autem non competit ratio primorum, videturque quod sicut ad actionem peccaminosam consequitur priuatio gratiæ, ita quod ad habituale peccatum, jam in suo esse constitutum, consequatur habitualis priuatio gratiæ.

PRÆMITTO IX. Causas ratione quarum peccatum præteritum potest conseruari, quasi non præterijsset, duplicis esse principij, nempè creati, & Increati. Ratio est. Quia vt supra explicui, Offensa præter actionem offensiuam, profectam à Persona offendente, importat etiam personam offensam habentem jus. vt ob

463. illam actionem indignetur, quod jus si actu exerceat, erit actualis offensa. si autem posset exercere, & non exercet, erit nonnisi offensa in potentia. sicut ergo offensa duas illas personas dicit, ita & conseruatio offensæ, duo illa principia importabit.

PRÆMITTO X. Quid ex parte Creaturæ, sit causa conseruatiua peccati præteriti, & redditiua, vt peccatum quod præterijt, sit moraliter præsens, adeoque quasi non præterijsset, quid item sit, similis Causa conseruationis ejusdem ex parte Dei. Ex parte creaturæ, est voluntas mala moraliter, auertens a Creatore, & cõuertens ad creaturam, quæ moraliter durans auersio, stat in morali disor-
464. dinatione voluntatis, contracta ex peccato præterito, ad quam sequitur negatio retractationis, & sicut voluntas mala erat causa peccati, ita etiam est causa conseruatiua ejusdem.

Ex parte autem Dei conseruatiua Causa illius præteritionis, & redditiua, vt peccatum quod præterijt, sit, quasi non præterierit, est moralis fundatio Iuris quod Deus habet ad indignari ob peccatum, cui morali fundationi innititur ipsa offensa, quâ positâ, exit quodam modo ex dispositione offendentis illa actio, & transit in dispositionem offensi, cui fundationi Iuris adnectit Deus negationem condonationis, quam condonatio-
465. nem si poneret, fundationem illius Iuris cassaret, seque possessione illius exueret. Porrò, hæ Causæ tunc censentur, non jam conseruare peccatum, quando voluntas quæ est Causa auersionis, incipit se conuertere, sicut oportet ad Deum, & quando fundatio iuris Diuini ad indignari non continuatur, Deo subnectente suam condonationem.

PRÆMITTO XI. Conseruationem esse, quasi actionem condistinctam, cui debet respondere conseruatum, vt quidam effectus, vt notum est ex natura conseruationis, hinc etiam in præsenti imaginandum est, causis illis duabus conseruatiuis peccati habitualis respondere ipsum peccatum permanens, seu habens se cum præterierit, ac si non præte- 466.
rijsset.

PRÆMITTO XII. In peccato habituali, quid rationem prioris, quid rationem posterioris habeat. In peccato habituali rationem primi, habet ipsa moralis permanentia actionis præteritæ, conseruata à voluntate, dicit enim ipsam actionem peccaminosam, moraliter durantem, sicut ergo in peccato actuali, rationem primi habet ipsa actio peccaminosa, ita in habituali, primi rationem habebit permanentia moralis ejusdem. Rationem posterioris habet fundatio Iuris Diuini ad offendi, quæ posterior quidem est actione peccaminosa, quia non ideo ali- 467.
quid est malum primo, quia Deus illo offenditur, sed ideo offenditur, quia est malum. Nihilominùs, quamuis hæc fundatio juris sit, quid posterius actione malâ, non tamen aduenit realiter post completam rationem omnium formalitatum ad peccatum requisitarum; nam etiam in peccato esse offensam Dei, pertinet ad completum esse peccati, quâ fundatione positâ, intelligitur primum Deus manu capiens illam fundationem, exireque in actum offensæ. Vt intelligatur & ista fundatio juris, & fundata supra illam offensâ imaginari debemus, offensas creatas, in quibus prima est actio mala. 468.
Secunda, fundatio Iuris ad irasci, Tertia, possessio illius fundationis facta ab offenso, quâ possessione interueniente, (nisi ponatur satisfactio) erit offensa ex dispositione offendentis, sed subest arbitrio offensi ... bi vlterius colligi potest. Negationis præcisè condonationis, esse quid posterius, & adjunctum inoffensis.

His præmissis. Explicatur jam peccatum habituale. Peccatum habituale necessario dicit Actionem præteritam vt dixi Præmit: 1. & Præm: 2. sed non ita illam dicit, vt eâ solâ formalizetur, vt dixi Præm: 3 hinc insuper requirit conseruationem quandam præteriti, vi cujus se habeat,

469. at, acsi non præterijsset, vt dixi Præmit: 4. 5. & 6. quæ conseruatio præteriti, non potest esse præcisè ratione formalitatis præteriti, vt dixi Præmit: 7. Sed debet esse ratione alicujus, ob quod tanquam aliquid sui dicatur conseruari peccatum, hoc autem non potest esse aliquod adjunctum peccati, nec aliquis illius effectus, sed nonnisi Causæ illius conseruatiuæ vt dixi Præm: 7. & 8. Causæ autem hæ conseruatiuæ, non possunt esse tantum ex parte offendentis, sed debent esse etiam ratione offensi Dei, vt dixi Præm: 9. Porrò, hæ Causæ conseruatiuæ sunt, voluntas disordinata, & fundatio juris ad irasci Diuinum moraliter permanens, à
470. Deoque quodam modo possessum, vt explicui reliquis præmissis, quibus Causis sublatis, jam non erit, ratione cujus dicatur conseruari peccatum, adeoque esse præteritum, ac si non præterijsset, sed destituetur suâ præsentiâ, mereque transibit in conditionem ejus tantum quod præterijt, quod tunc fit, quando voluntas ex conuersa ad creaturam, fit debite conuersa ad Creatorem, & quando Moralis fundatio juris ad offendi cassatur. Definitiuè itaq; peccatum habituale, Est actio peccaminosa præterita, habens rationem præsentis, adeoque ejus, quod quasi non præterierit; seu. Est actio præterita
471. ta manens per modum præsentis, ratione principiorum suæ conseruationis.

PROBATVR I. Bonitas explicationis, quia conuenit omni soli & semper peccato habituali, proceditque prima, & quidem quod conueniat & mortali, & veniali peccato, facilè deduci potest, quod autem conueniat Originali, non operosè deducitur, quia non aliud est, nisi peccatum commissum in capite, habens permanentiam suam moralem, seu ita se habens, ad hoc v. g. indiuiduum subjectum quasi non præterijsset.

PROBATVR II. Quia etiam offensa humana habitualis stat in similibus, quæ dicta sunt de peccato 472.
habituali contra Deum commisso.

PROBATVR III. Communi apprehensione & Phrasibus, quibus solet explicari peccatum habituale. nam dicitur habitualis peccator iacere in peccato, obduruisse in malo &c. dicitur Deo non reconciliatus esse is, cui Deus irascitur, quæ omnia non plus, nec aliud important, quam quæ nos diximus.

Ex dictis colligi potest. Per nos non definiri peccatum habituale assumendo in definitionem formalitatem peccati non retractati. tum quia verè & rigorosè datur habitualitas peccati Originalis, & tamen verè & rigorosè, non potest retractari. tum quia hæc formalitas, negatio retra- 473.
ctationis, est formalitas negatiua, consequenter fundari debet, in aliquo positiuo, priori se, præcipuè vero, quia ipsum peccatum habituale, in ratione habitualis, concipimus quasi aliquid positiuum. tum quia si attendatur ad conceptus nostros, prioritatesque in illis inclusas, prius apparebit peccatum habituale conseruari, & posterius dicere negationem retractationis, quamuis ad negationem retractationis in explicatione recurratur tanquam ad aliquid vsitatius inter discurrentes. non etiam assumimus in definitione peccati habitualis formalitate, quæ est carentia Iustitiæ, quia hæc est quid realiter 474.
cōsequens ad peccatum. Deniq; non definimus peccatum habituale, per negationem condonationis Diuinæ, quia hæc est nonnisi adjunctum peccati,

Soluuntur Obiectiones.

OBJIC: I. Hanc nostram explicationem omnino esse eandem cum explicationibus quæ traduntur per negationes retractationis, satisfactionis, condonationis. Responsum jam est, non esse eandem, & assignatæ rationes, cur prædictæ negationes, in definitione habitualis poni non debeant. Rursus aliorum explica-

475. explicationes nihil agunt de eo, ra-
tione cujus dicatur conseruari pec-
catum, recurrunt item ad moralita-
tes, & Iudicium prudentum, ad quæ
non recurrit nostra.
OB: II. Nō satis explicari, quî secū-
dùm principia adlata De⁹ nō sit author
saltē habitualîs peccati, cùm dicam⁹
illū esse causā cōseruationis peccati.
RESPONDETVR. hanc difficul-
tatem, in quacunque sententia, non
tantum in nostra solui debere, nam
si negatione condonationis stat ha-
bituale, cum negatio hæc à Deo po-
natur, constituatqué habituale pec-
catum, cur non dicetur Deus, auctor
habitualîs peccati. Rursus etiam
peccatum actuale, non haberet ra-
476. tionem offensæ, nisi Deus haberet jus
ad non offendi, & tamen ex hoc
non rectè infertur, Deum esse aucto-
rem peccati, ergò neq; ex dictis re-
ctè inferetur, Deum esse auctorem
peccati. Quod si dicas Deum con-
currere tanquam causam vniuersa-
lem, & ad exigentiam causarum se-
cundarum, id etiam in præsenti dici
poterit, quia Deus ad exigentiam
offensæ infinitæ à creatura positæ in-
cipit irasci, nec iram tenetur depo-
nere, cùm nulla Causa secunda de-
positionem illius vrgeat, retentio-
nem autem deposcit ratio infinitæ
offensæ. Directè ad hanc difficul-
tatem responderi posset, ex Lugo,
477. quod scilicet Deus, non dicatur sim-
pliciter, & absolutè velle, & causare,
ea, quæ solum vult voluntate con-
sequenti, & ex suppositione alicujus
antecedentis, & ita non dicitur De-
us velle absolutè condemnationem
hominis, quia illam vult nonnisi ēx
suppositione peccati. Est & alia
via satisfaciendi directè eidem obje-
ctioni. Causare aliquid, dupliciter ac-
cipi potest, inprimis influendo in ef-
fectum & determinando vt existat
determinatione, quæ sit orta, tan-
quam à Causa particulari, & hoc cau-
sare est rigorosum, & absolutum. Se-
cundo Causare, potest accipi laxo
modo impropriè, & per accommo-
dationem, vt accipitur, quando ali-
quid aliud circumstantionat, termi- 478.
nat, & dat illi speciem extrinsecam.
Vterqué hic modus concurrendi ex-
primitur in hoc exemplo. Si detra-
hat Petrus Paulo, Causa detractio-
nis particularis influens in detractio-
nem, & eandem determinans ad exi-
stendum, est voluntas Petri. jam au-
tem quod detractio fiat Paulo, &
quod offendatur illa, est ipsum jus
Pauli, terminantis illam detractio-
nem, circumstantionantis cum jure
quod habet, ne illi detrahatur de-
niqué specificatiui extrinseci. quod
enim illa detractio, habeat speciem
detractionis factæ non Andreæ sed
Paulo, Paulus ipse facit, & eo casu
solus Petrus dicitur esse auctor detra-
ctionis, Paulus autem cum Iure suo 479.
dicitur, illam nonnisi circumstantio-
nare, & terminare, & esse principi-
um, cui offensa maneat in ratione
offensæ. Cum itaq; actionem pec-
caminosam, & ejus habitualitatem
per se causet voluntas mala pecca-
toris, & Deus habeat se, nonnisi per
modum circumstantionantis, fit vt
solus peccator dicatur esse auctor ha-
bitualis illius malitiæ, Deus autem
illam nonnisi circumstantionare, &
specificare. Dici etiam posset, di-
stinguenda hæc duo esse. Est cau-
sa actionis, quæ est offensa, & Est
causa denominationis offensæ, in
ratione formali offensæ item aliud
est Esse causam & principium con- 480.
seruandæ actionis, quæ est offensa, &
esse principiū & Causam conseruan-
dæ denominationis offensæ, in ratio-
ne offensæ, prius illud competit crea-
turæ infertqué quod creatura sit au-
ctor peccati, p[redacted]mpe-
tit Deo, sed non apparet vt jam ex-
plicui instantia adlata de offensa Pau-
li facta à Petro, non apparet inquam,
quî inferat Deum esse auctorem pec-
cati. Habet etiam locum hic com-
munis Phrasis, illum, qui se mere,
nonnisi negatiuè, idqué adhuc titu-
lo Causæ primæ habet, non esse cau-
sam peccati, sed solum eum, qui se
habet positiuè, vel est Causa parti-
cularis. Deus autem non condo-
nando,

481. nando, habet se negatiuè ad peccatum, peccator autem positiuè ratione actionis peccaminosæ quam posuit.

OBJIC: III. Explicationem datam non attendere ad significationem vocis Habituale, nam dicitur v. g. Habitualis intentio non valere ad consecrationem, quæ ipsa habitualitas explicatur per intentionem, non retractatam, ex nostra autem explicatione sequeretur habitualem Intentionem valere ad consecrationem, quis enim diceret illam intentionem non valere, quæ cum præterierit, habet se ita, acsi non præterijsset.

RESPONDETVR. Ly habi-
482. tuale interdum vsurpari, nonnisi pro non retractato, & hanc vsurpationem ad explicandum habituale non assumpsimus, sed etiam interdum habituale accipitur pro eo, quod cum præterierit, habet se acsi non præterijsset, & ita appellatur aliquis lector habitualis, quia scilicet legebat, & quamuis pro nunc non legat, in ordine ad æstimationem, &c. ita se habet, acsi nunc legeret. Non est autem mirum eandem vocem diuersè aptari, si enim, quæ æquiuoce conueniunt, possunt ex placito humano, idem nomen habere, poterit etiam diuersimode accipi habitualitas.

OBJIC: IV. Ex Lugo.
483. Quia illæ Causæ conseruatiuæ peccati habitualis vel ingrediuntur tanquam connotata rationem peccati habitualis, vel tanquam partes; si tanquam partes, recedimus à Sententia connotatorum, si autem tanquam conne[illegible] Contra erit. tum quia non est ratio, cur potius ingrediantur rationem habitualis tanquam connotata & non tanquam partes. tum quia peccatum habituale est totum illud, quod homines concipiunt ex parte objecti, cum concipiunt peccatum habituale. Iam autem ex parte objecti, dum concipitur habituale peccatum, concipiuntur etiam Causæ illius conseruatiuæ tum quia si disordinatio voluntatis ingreditur rationem peccati habitualis, illâ sublatâ deberet tolli habituale. 484.

RESPONDETVR. Quantumuis Causas conseruatiuas diceremus esse partes habitualis habito fundamento, non per hoc recederetur à Sententia connotatorum, quæ tunc tenenda est, cum ratio vrget, quæ si non vrgeat, non tenere connotata, est potius consequenter inferre, quã recedere à Sententia. Cæterùm Causæ conseruatiuæ à peccato habituali importantur vt mera connotata. tum quia Causæ præcipue verò quodam modo effectiuæ, non sunt partes sui effectus, sed prærequisita, causæ autem quasi conseruatiuæ, sunt quasi causæ efficientes. tum quia in offensa Pauli, jus Pauli, possessio 485 fundationis juris ad irasci, & cætera similia non sunt pars, sed vel objectum, vel circumstantia offensæ. Sed de his & de regula dignoscendi, Quidnam sit pars alicujus, infra agetur, vbi quæretur An peccatum sit pars Pœnitentiæ Sacramenti, & actũ in materia de Sacramentis in communi. tum quia rationes in oppositum non conuincunt, nam etiam tempus vespertinum & Creator concipi debent, quando concipitur Cæna & creatura, neque tamen tempus vespertinum est pars cænæ, vel creaturæ creator. hinc quamuis illæ Causæ conseruatiuæ concipi debeant, 486. quando concipitur peccatum habituale, non sequitur ex hoc ipso causas illas habere rationem partium in peccato habituali. Quare autem sublatâ disordinatione voluntatis, non hoc ipso intelligatur tolli adæquatè peccatum habituale, ex supra dictis colligi potest, vbi diximus sublatâ disordinatione voluntatis tolli conuersionem peccatoris ad creaturam, & auersionem à Deo, sed non poni hoc ipso per necessariam semper sequelam conuersionem Dei ad creaturam, & è conuerso.

OBJIC: V. Totâ hac explicatione positâ, necdum constare, an illa permanentia peccati, sit moralis,

487. ralis, an Physica, nec constare quid dicat in recto, quid in obliquo.

RESPONDETVR. Esse illam permanentiam Physico moralem, est enim Physicum id, quod creatura, quæ est conuersa ad creaturam non se conuerterit ad creatorem, est etiam aliquid morale, quia Physice illa conuersio ad creaturam, jam non existit, sed subest æstimationi prudentum, pertinetq; ad mores & actiones humanas, censeturque quasi non præterierit. Ad aliam autem difficultatis partem, ex dictis colligitur Actionem præteritam, hoc est auersionem à Deo, & conuersionem ad creaturam, &c. non esse connotatum peccati, sed ipsum quod dicit in
488. recto peccatum, hinc etiam in recto eandem habitualitas peccati importabit.

DIFFICVLTAS III.

De remissione peccati Actualis.

TItulus, duo inuoluit. inprimis. An peccatum in instanti, quo fit, vel antequam fiat remitti possit, sed ex prioris resolutione pendet resolutio posterioris, vt reflexio ostendit. Non posse peccatum in instanti quo fit remitti, docet Suarez lib. 7. de Gratia, cap. 21. num. 5. Dicastillo Dis: 1. num. 310. Perez D. 9. S. 5.
489. Posse autem remitti affirmat Lugo hic Dis: 7. num. 126. tandemque inclinat Rosmer. Ouiedo autem tra: 8. cont. 4. pun: 6. cum distinctione procedit, quod etiam fecit Rip. Dis: vltima Se: 29. Procedit autem quæstio, maximè in principijs eorum, qui condonationem Diuinam requirunt, tanquam aliquid Speciale ad iustificationem, & eâ solâ censent perfici posse Iustificationem, sine infusione gratiæ.

DICENDVM est cum Suarez, *Probabilius scilicet esse, quod in instanti, in quo fit peccatum, remitti non possit, in eodem & pro eodem instanti.*

PROBATVR I. Peccatum in instanti quo fit, pro eo instanti remissum, & esset remissum & non es-
set esset, vt supponitur, non esset 490
autem remissum vt probatur. Peccatum, quod nec est nec fuit, non potest dici remissum, sed peccatum in instanti, quo fit, pro eo instanti remissum, nec est nec fuit. ergo peccatum pro illo instanti, non potest esse remissũ. Maior probatur cõmuni apprehẽsione terminorũ quid sit peccatũ remitti, quomodo enim remittitur, quod non erat, vt remitteretur, alias posset dici S. Petro remissum quod occiderit Iudam. Minor probatur, quia peccatum ante illud instans, quo fit, non fuit. supponitur enim primo, pro illo instanti fieri, non etiam est in illo instanti quo fit, quod ipsum probatur. quia condonatio, pro quo instanti est, destruit 491.
peccatum, sed condonatio est pro illo instanti, ergo pro illo instanti non est peccatum. Hæc omnia in hoc Syllogismo colliguntur. I. Pro quo instanti peccatum non est, pro illo instanti implicat peccatum esse. sed pro quo instanti perficitur condonatio pro eo instanti peccatũ non est. Ergo pro illo instãti pro quo perficitur cõdonatio impossibile est peccatũ esse. 2. Condonatio peccati, est factio ne sit peccatum. Ergo condonatio peccati, pro instanti v. g. A est non esse peccati pro instanti A Ergo pro illo instanti, non est peccatum, quod habeat rationem offensæ. ergo nec pro illo instanti condo- 492.
natur, quia sola offensa condonatur.

PROBATVR II. Ad probationem commodius formandam, appellemus illud instans in quo fit peccatum, quod remittitur, habetque rationem offens[redacted]ur, instans A. quo posito, sic formatur argumentum. Si in instanti A facta fuisset conuersio ad Deum, & auersio à creatura, pro illo instanti A non fuisset peccatum, nam illud stat auersione à Deo, & conuersione ad creaturam, ergo etiam si pro illo instanti ponatur condonatio, pro illo instanti non potest jam fieri peccatum quod remittatur, habereque rationem offensæ, quæ condonetur.

Conse-

493. Consequentia probatur, quia sicut ex parte actûs conuersio ad Deum est destructiua auersionis à Deo, ita etiam ineuitabiliter tollitur offensa, seu est factio, non esse offensæ, condonatio offensi. In idem recidet, si dicas. In eo instanti in quo res existit, non potest in eodem, non existere, ergo nec peccatum habens rationem offensæ, in eo instanti, in quo habet rationem offensæ, potest pro eodem instanti remitti. Probatur Consequentia. Quia sicut se habet, non existentia rei, ad existentiam rei, ita se habet condonatio peccati, ad peccatum remissum, quod ipsum Probatur, quia sicut negatio existentiæ, tollit & aufert exi-
494. stentiam, ita condonatio peccati, in quantum est offensa, tollit peccatum in ratione offensæ, est enim condonatio ratio formalis, & vltima, propter quam, esse peccati, in ratione offensæ, transit in non esse offensæ. Ergo si non existentia, non stat cum existentia, nec stabit cum condonatione offensa.

PROBATVR III. Argumento Dicastillo. Illud quod condonatur, vel est offensa, vel non. si est, hoc non potest dici, quia offensa condonata & remissa non potest existere, quando jam condonatur, si autem non est offensa, ergo nequé est condonatio culpæ & offensæ.

495. NOTANDVM est Vt Commodius hæc omnia intelligantur, & objectiones soluantur, esse necesse condistinguere, hæc duo. An in instanti, quo peccatum fit comittiturq; offensa possit remitti. & aliud. An possit fieri peccatum, quod cum fit, careat ratione offensæ. Primum illud supponit offensam, ejusqué remissionem poni. Secundùm hoc supponit, non esse offensam, adeoq; nec remissionem rigorosam de qua hic agimus, nam hæc est nonnisi offensæ positæ. Exinde etiam probatur. quod hæc secunda propositio, habeat condistinctam difficultatem, quia in illa est eadem ratio, & quæstio, atqué in hac quæ adfertur, nempe, an possibile sit peccatum, quod 496.
fiat cum aduertentia ad offensam Dei, saltem, putatam, & tamen non habeat rationem offensæ, quantum est ex parte Dei, Deo scilicet cedente iure ad irasci, quo casu illud peccatum esset offensiuum, quantum est ex parte illius, sed non esset offensa actualis, quia non esset, qui actu illo offenderetur, nullusq; esset, qui jus haberet ad offendi, sed potius esset tantum offensa in potentia. Comparando ergo has duas Propositiones inter se, prior est falsa, deq; illa processit Conclusio, Posterior vera, quia ad illam negandam, nulla vrget implicantia, & ad id defendendum præ oculis habendum esset, quod aliud sit, Deum cedere iure ad 497.
offendi, & aliud amare, vel approbare actionem, quæ quantum est ex illa, offendit jus Dei. posterius hoc repugnat Deo, & ejus Sanctitati, sed prius non apparet, quare repugnet, præcipuè verò, quia non est de perfectione Iustitiæ semper retinere jus illudquè prosequi, cùm justitia, det etiam locum clementiæ, imò si esset de Iustitiæ ratione, semper prosequi jus, non esset illa Iustitia Diuina, quia non compateretur misericordiam, jam autem est de ratione sanctitatis semper detestari malum, & si non pro semper detestaretur malum, hoc ipso non esset Sanctitas Dei.

OBJIC: I. Probabile est, 498.
assensum & dissensum, amorem & odium, conuersionem ad DEVM, cum conuersione ad creaturam, peccatum cum gratia posse stare simul. Ergo etiam poterunt simul stare, offensa quæ remittitur, & remissio seu condonatio.

RESPONDETVR, Negatur Consequ: disp: conficitur ex adlatis, quia si simul esset condonatio & offensa, & condonaret illa condonatio, & non condonaret, condonaret quidem, vt supponitur, non condonaret autem, quia adhuc esset offensa vt dicitur, jam autem si simul essent assensus cum dissensu, amor cum odio, &c. nihil simile contingeret,

imò

499. imò hæc paritas pro nobis est, quia sicut amor & odium, si Diuinitus componerentur, pro eodem instanti, omninò jam deberent esse simul, & vnum, non pelleret aliud, ita etiam condonatio, si simul deberet esse cum offensa, deberet non pellere offensam, consequenter nec condonare pro illo instanti.

INST: Cur non possit esse offensa in desinere pro priori intelligibilitatis signo, & pro posteriori condonatio.

RESPONDETVR. pro priori signo, potius deberet poni condonatio, & pro posteriori desitio, quia Causa prior est intelligibilitate, effectu, condonatio autem est causa de-
500. sitionis, sed quantumuis corrigas antecedens, & ponas prius, intelligibilitate condonationem, necdum euinces intentum, quia illa desitio peccati remissi, vel erit per vltimum esse, vel per primum non esse, si per vltimum esse, ergo simul erit offensa, quoad vltimum esse & condonatio, hoc autem non potest esse, quia condonatio, est factio, ex parte offensi, factio inquam non esse offensæ. si autem tunc est primum non esse offensæ, ergo debuit supponere quod habuerit esse, quomodo enim primo non est, de quo non fuit verificatum. est. Ergo vlterius non potest intelligi, quod simul sint de-
501. sitio offensæ & condonatio.

OBJICIT II. Ripalda. Potest Deus videre peccatum, in hoc instanti existens, & pro illo instanti cedere iure suo, ad puniendum peccatorem, & deposcendam ab illo satisfactionem, & non habere indignationem aduersus peccatorem, sed cum illo se gerere planè, atquè si nunquam peccasset, nam si id potest Deus post visum peccatum, jam præteritum, cur non poterit, cum actu illud videt. siquidem tantùm auertit à Deo hunc affectum scientia peccati præteriti, quantùm scientia peccati præsentis, cum eadem sit, tum ex parte Dei, tum etiam ex parte objecti, sed hac ratione condonare-
tur peccatum præsens, ergo illud 502.
condonari non implicat.

RESPONDETVR I. Concedendo totum, artificium autem respondendi (quod meritò in similibus induci deberet) in hoc stat. Conclusio est, implicare peccatum condonari pro eo instanti, pro quo fit, implicantia stat duobus, nempe quod possit hoc fieri, & quod non possit, cum ergo argumentum oppositi probet id posse fieri, probat primam partem assumpti Conclusionis, adeoque concedi deberet. secundam autem partem, hoc est aliud contradictionis extremum, necesse erit probare, objiciendo argumenta facta in contrarium. Neque valet si dicas, quod qui tuetur implicantiam con- 503.
tradictionis, nunquam admittere debeat, quod extremum aduersarij possit fieri, non inquam valet, si id dicas. quia nõ debet quidem admitti, quod extremum aduersarij fieri possit, si simul non probes fieri illud non posse, debet tamen admitti, quod fieri possit, si simul probes non posse fieri, vt ita contradictio formetur ex posse fieri, non posse fieri.

RESPONDETVR II. Negando Minorem; quia condonare, non est cedere iuri ad puniendum, potest enim Deus condonare iniuriam. & non condonare jus ad puniendum. Rursùs condonare non est nolle exigere satisfactionem, nam potest De- 504.
us dicere. Ego iudico impossibilem esse satisfactionem hominis, nec habeo jus ad illam exigendam tanquam ponendam ab offendente, judico tamen possibilem esse condonationem peccati, & [redacted] po-
nendæ. ex [redacted], quod condonatio non sit abolitio Iuris præcisè ad satisfactionem, solidius autem hæc ipsa objectio soluitur attendendo ad Prænotatum, quod scilicet aliud sit cedere jure, ne sit offensa, & aliud condonare offensam.

INSTAT Idem, quæstionem à nobis formari de sola voce: idquè probat aliquot medijs, quod autem in quæstione de voce commodius pro

505. pro nostra Sententia loquatur, rationem dat. tum quia in humanis etiam talis cessio juris solet appellari condonatio Iuris. tum quia condonatio non est voluntas destruens existentiam Physicam, sed nonnisi moralem.

RESPONDETVR. Non esse de voce quæstionem, quia non est quæstio de voce: An condonatio Diuina sit talis naturæ, vt inferat non esse offensæ. nec est quæstio de voce: An quod non est offensa possit condonari, sed dato etiam, quòd esset quæstio de voce, nostram Sententiam commodiùs loqui probat id quod dictum est in Notato. negatur item, quòd qui cedit Iure, ne aliquid
506. sit, & habeat rationem injuriæ, quòd inquam id appelletur condonatio injuriæ. Et quamuis condonatione tollatur, nonnisi existentia moralis peccati, non sequetur id posse condonari, quod condonabile non est, vtpote non habens rationem offensæ.

OBJIC: III. Lugo. Potest homo, antequam ab hoste lædatur condonare illi injuriam, ergo poterit & Deus.

RESPONDETVR. etiam hominem non posse remittere injuriam contra ipsum factam in instanti, in quo fit, sed poterit tantùm apponere circumstantias, quibus positis,
507. actio quæ fuisset injuria, potuissetq; condonari, fiat jam non injuria condonabilis, quæ responsio est ad mentem Ouied. In idem recidet doctrina Dic: quando homo potest, damno sibi inferendo cedere cum tota ratio injuriæ sit in operando, contra jus alter[illegible] ali[illegible] antecedenter, vel pro eodem instanti cedat, id nō erit propriè condonare injuriam, vt si aliquis cedat jure ad decerpendum fructus ex suo horto. sed id erit tantùm tollere materiam injuriæ, ita vt opus quando fit non sit injuria.

INSTARI potest I. Ex Ros: Potest remitti votum, quando actu fit & antequam factum sit. Ergo & peccatum potest remitti, antequam fiat, vel in instanti quo fit.

RESPONDETUR Conformiter 508.
ad Not: Non posse votum remitti antequam fiat, vel cum fit, quia hæc remissio cogitabilis esset, ex eo quòd Deus nollet acceptare votum, hoc autem non est remitti votum, sed impedire ne vsquam fuerit.

INSTARI potest II. Ex eodem. Posita gratia vt faciat justum absolutè & pellat peccatum, indiget condonatione extrinseca. Ergo etiam potest Deus condonare peccatum cùm actu fit.

RESPONDETUR. Negatur Consequentia, quæ non probatur.

INSTARI potest III. In peccato considerari inprimis potest odibilitas, quâ ipsum peccatum est odibile, & quâ reddit peccatorem odi 509.
bilem. primum illud, nō potest condonare Deus pro eo instanti, pro quo fit, secundùm autem, cur non potest, præcipue verò quia hæc odibitas peccatoris, præter actionem peccaminosam, solam negationem condonationis Diuinæ importat.

RESPONDETVR. hanc Instantiam recedere à titulo, qui quærit de remissione peccati. sed non attendendo tanto rigore, ad intentum tituli, necdum conuincit Instantia. nam propter adlatas rationes conuincitur in eodem instanti quo peccator est odibilis, non posse illum reddi non odibilem ratione ejusdem.

INSTATUR IV. Peccatum non 510.
est forma reddens odibilem peccatorem, nisi prout includit partialiter negationem condonationis, & prout hanc non includit, non potest hunc effectum præstare. Ergo si pro instanti hoc, quo fit, condonetur, non poterit hunc effectum præstare.

RESPONDETVR. Hoc ipsum negari, quod supponitur, nempè quòd pro illo instanti condonari possit, & si condonaretur, propter rationes adlatas, sequeretur non condonari, quia nihil haberet, quod condonaret.

INSTATUR V. ex eodem. Condonari peccatum actuale, non est illud tolli, & destrui pro eo instanti,

511. quo existit, sed impedire, ne ex exi-
stentia actuali illius oriatur jus ad ju-
stam indignationem contra pecca-
torem.

RESPONDETVR. Secundùm not: quòd scilicet talis impeditio per nos concedatur, sed non conceditur, posse tunc haberi, actum condonationis ob dicta.

Ouiedo citatus ostendit modum, quo ex vi destructionis exercitæ in instanti antecedenti, seu in instanti, in quo committitur peccatum, desinat esse peccatum in instanti sequenti. sed illius doctrina inuoluit aliqua dubia, quia inprimis non saluat condonationem, sed potius cessionem jure. non saluat item, quî, si antici-
512. patiuè peccatum habituale remitti possit, non possit etiam remitti actuale; potiùs itaquè saluari debet remissio peccati, ita vt saluetur desitio esse peccati, quæ necessariò præsupponere debet, suum esse saltem pro vno instanti, ante sui desitionem, & quando hîc saluari non potest, non poterit saluari condonatio. vnde peccatum habituale desinit condonatum, desinit autem per primo non esse, cum immediatè ante fuerit, de peccato autem actuali dici non potest, quod cùm condonatur primò non sit, & immediatè ante fuit.

QVÆSTIO III.

513.

De oppositis peccati remissibilis.

OPpositum peccati remissibilis, est peccatum irremissibile, de quo duo hic attingi debent. 1. An detur peccatum defacto irremissibile. 2. An sit possibile peccatum, quod naturâ suâ exigat, ne sit remissibile.

QVOAD I. Certum est omnia peccata verè pœnitentibus remitti, pro quo plurima loca Scripturæ citari possent, sufficerit ille vnus locus Ezech. 18. Vbi pœnitentiam acturo dicitur. Omnium inquit iniquitatum ejus non recordabor ampliùs. Sed potest esse difficultas, in-
ter Catholicos. An detur aliquis 514.
certus cumulus peccatorum, post quem non possint jam peccatores sufficientem pœnitentiam agere. hanc Sententiam tractat Suar. D. 8. S. 2. Lugo D. 8, S. 1. Dic: D. 2. D. 1. Mart. Pe: D. 9. S. 2. & alij. Non dari talem cumulum communis est sententia, sed oppositum sentit Henricus, Abulensis, Catharinus, Rophensis & satis inclinat Caietanus, nam illum locum Io: 12. Propterea non poterāt credere, quia dixit Esaias Excæca cor. locum inquam illum interpretatur quod non potuerint credere defectu gratiæ præuenientis. Sensus autem horum Auth. est non is, quod Deus adimat libertatem ad
conuerti, hæc enim est propositio pri- 515.
dem Hæretica, sed quod illis non det sufficientia auxilia. Sententiam suam fundant in Sacra Scriptura. Ps: 8. *Dimisi eos secundùm desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis.* Eccles: 7. *Considera opera Dei quia nullus potest corrigere, quem ipse despexerit.* 2. Ma: 9. Vbi de Antiocho dicitur. *Orabat scelestus Dominum, à quo non erat misericordiam consecuturus.* Et S. Paulus dicit de Esau: *Non inuenit Pœnitentiæ locum, licet cum lacrymis quæsijsset illam.* Ad Hæb. 12. & paulò sup. ca: 6. v. 4. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cœleste, & prolapsi sunt, rursus*
renouari ad pœnitentiam, & postea 516.
ibid. c: 10. v. 26. Illò etiam seruit. ille locus ad Rom: 9. *Cujus vult miseretur, & quem vult indurat.* Videatur Ecclesiastici c: 7. v. 14. Psal. 80. v. 13. Hier. 6. v. 8. 51. v. 9. Iosue 11. v. 20. Eò etiam referri po[illegible]t auctoritates PP. Isidorus l. 2. de summo Bono c. 15. *Nonnulli ita despiciuntur à Deo vt non possint mala plangere etiamsi velint.* & Eusebius l. 8. de Demonstra: c. 2. Vbi dicit Deum expectare aliquos vsque ad certum terminum peccatorum & postea omnino illos deserere. Aug. in inchoata expositione epistolæ ad Rom. Prop. 62. dicit. Ita fuisse desertum Pharaonem vt jam impœnitentia non

imput-

517. imputaretur ei ad culpam sed ad pœnam. Bernardus Ser. de Nimia fallacia hujus sæculi. Gregorius Morali: 11. ca: 5. & 13. c: 11. Fundatur vlterius in rationibus, quarum meminit Suarez. Tum quia id spectat ad rigorem justitiæ & terrorem aliquorum. Tum quia majus est, quòd Deus viuos demerserit in infernum. Tum quia dantur Confirmati in gratia vt cadere non possint. ergo dantur etiam ita deserti vt surgere non possint.

Sed in Oppositum sunt Scripturæ Sacræ. suffecerint duæ. Paulus loquens ad Rom. 2. de eo qui *secundùm duritiam cordis & impœnitens cor, thesaurizat sibi iram Dei* immediatè ante dicit: *Ignoras quia benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit.* Et
518. illud Ezech. *Nolo mortem peccatoris sed magis &c.* Ex PP. suffecerit Aug. qui epistola 59. ait. *Voluntas* inquit *Dei, nunquam in hac vita defuit justitia pietatiq; mortalium,* & lib. de Præd. & gratia c: 14. sub nomine Aug. dicitur *Si piè de Deo sentiamus etiam Pharaoni non denegauit misericordiam suam.* Consulantur citati Auctores.

Suarez cum soluisset argumenta in oppositum, subdit tamen vir verborum parcus sect: 2. *Moraliter dicuntur esse in statu in quo non possunt saluari.* Perez cit: Se: 3. docet. Nonnullos valdè obduratos & obcæcatos in peccatis suis peruenire ad talem statum vt sint moraliter impo-
519. tentes ad agendam pœnitentiam. Eò referri debet doctrina Lugo, quòd non omnes & non pro semper peccatores habeant, post peccatum potentiam proximam ad pœnitentiam consequendam. Verba sunt Lugonis: Quia mu[illegible] in actu [illegible]ccati vel in somno vel subitanea morte intereunt, potestque id etiam ex distractione provenire, quam potest Deus in pœnam peccatorum immittere.

Hæc omnia tamen debent cum moderatione accipi, inprimis propter illud principium: Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam. Attendendum rursus post aliorum Pontificum sancita ad Bullam Innocentij, contra Ianseniſtas conantibus 520.
videlicet fidelib⁹ dari gratiã. Pontifex enim damnat hanc Propositionem. *Aliqua Dei præcepta, hominibus iustis volentibus, & conantibus secundùm præsentes quas habent vires, sunt impossibilia: deest quoq; gratia, quâ possibilia fiant.* Illud addiderim dari numerum peccatorum post quem videt Deus se non daturum gratiam efficacem, cùm qua de facto sit actu peccator conuertendus. Ratio, quia interrogatus Deus, quoties & post quot, & quæ peccata sit daturus gratiam efficacem, vel quod sit vltimum finale peccatum, non responderet: Nescio. est enim hoc scibile objectum. Ergo datur numerus, post quem videt Deus, non daturum se gratiam 521.
efficacem cum qua defacto sit actu peccator conuertendus. Hoc additum certum est, & si prudenter concipiatur, potest retardare multum omnem deliberantem de mortali, potest enim cogitare: An non sit hoc tale vltimum peccatum.

QVOAD II. Affirmat Lugo D. 8. num. 4. & cum eo Rosmer. in negatiuam inclinat Ouiedo, de Iust: c: 3. p. 8. & Dic. d. 2. num. 4. pensandum est robur argumentorum affirmantium.

I. Arg. est Lugonis. Potuisset Deus saltem de potentia absoluta nolle remittere peccatum hominis, etiam pœnitentis, & potuisset hoc 522.
Decretum alicui reuelare, ita vt homo esset obligatus ad illud credendum, quo casu si homo culpabiliter, nollet credere illi reuelationi sufficiẽter propositæ, peccaret grauiter contra fidem, & illud quidem, peccatum ex suis principijs intrinsecis esset irremissibile per pœnitentiam, nam si posset remitti, posset esse falsa reuelatio DEI de non remittendo vllo peccato homini pœnitenti, si enim remitteretur, falsum esset, quòd nunquam esset remittendum.

RESPONDETVR. quòd aliud sit peccatum, ex vi connexionis, cum reuelatione, non posse remitti, & aliud quòd ex vi, & intrinsecis suis princi-

523 principijs, adeoq; ex natura sua non possint remitti. hypothesis adlata probat primam nō secundam propositionem, de qua sola erat difficultas. Rursus distinctæ hæ sunt reuelationes. Reuelo me non posse remittere peccatum, eò quòd naturâ suâ, non cadat sub meam remissionem; & alia est hæc: Reuelo, me non remissurum peccatum. Illa prima versabitur directè, circa potentiam Dei, eximetque illud à vi Diuina remissiua. Secunda autem directè versatur circa ipsum peccatum, cui adnectitur non remissio, & sicut alia est reuelatio, quòd Abel natura sua non possit generare Adamum, & alia quòd de facto non sit generaturus, ita
524 etiam in præsenti. Supposito autem duas esse illas reuelationes distinctas. Vrgetur. quòd non valeat argumentum. Reuelauit Deus se non remissurum peccatum, ergo reuelauit se non potuisse remittere, quod tamen facit dictum argumentum. Nego enim inprimis illud peccatum ex suis intrinsecis principijs esse irremissibile, nego item si posset remitti, falsam fore reuelationem, sed tantum si remitteretur actu, tunc falsa foret reuelatio.

Neq; valet si dicas, si actu remitteretur peccatum, de quo non remittendo facta est reuelatio, eò casu actu fuisset falsificata reuelatio; ergo eti-
525. amsi posset remitti, posset falsificari reuelatio. non inquam valet. quia inprimis.

RESPONDERI posset, distinctas has esse propositiones. Non potest ex suppositione remitti actu peccatum. & alia. Non potest remitti peccatum. seu quod idem est, est ex natura sua non contentum intra potentiam remissiuam. priorem illam solam importat reuelatio, sed non hanc posteriorem.

RESPONDERI posset II. Aliud esse ex adjuncto aliquod peccatum eximi à potentia Dei remissiua, aliud (vt jam dictum est) ex natura sua & principijs suis intrinsecis non subdi remissioni. Illustrari potest instantiâ. Reuelauit Deus, alicui ex Pro- 526.
phetis Filium Beatissimæ terminandum Personâ Verbi, vi hujus reuelationis sequitur hanc naturam actu terminandam, & non posse ex adjuncto, actu aliam terminari, sed non reuelauit illam ex natura sua, & ex intrinsecis principijs esse assumendam, nec revelauit quod aliæ assumi non potuerint hâc non assumptâ.

RESPONDERI posset III. hoc arg. multùm probare, quia probaret, quòd Deus revelaret, se non daturum concursum ad volitionem. rursùs esse ex natura sua inamissibilem visionem, ita vt ne per absolutam quidem potentiam, vel in alio rerum ordine esset amissibilis, eò quòd sit actus supernaturalis, & videat se æter- 527.
nùm duraturam.

INSTA: I. Deo revelante peccatum non remittendum, vltima actualis determinatio actus essentialiter veri, est, peccatum futurum non remittendum. ergo essentialiter debet esse irremissibile. nam si non esset essentialiter irremissibile, quî esset actualis determinatio actûs essentialiter veri? quod si illud peccatum esset essentialiter irremissibile, ex principijs suis intrinsecis erit irremissibile.

RESPONDETVR. Negando Consequentiam. quia potest actus essentialiter veri de non remittendo peccato esse complementum, peccatum actu non remittendum vnquam, 528.
nec ad illum verificandum necesse est inferre ex essentia sua, adeoq; independenter à quocunque adjuncto esse illud irremissibile.

INSTAB: II. Posito decreto de non remittendo peccato illud decretum habebit vltimum sui complementum, quod ex essentia sua excludet omne decretum condonativum peccati. ergo cum hoc ipsum peccatum sit complementum, essentialiter erit irremissibile.

RESPONSVM jam est. illius decreti complementum fore peccatum actu non remittendum, sed non peccatum ex natura sua subtractum potentiæ Dei remissivæ, quantum quidem

529. dem attinet ad intrinsecam illius exigentiam.

II. Arg. est. Rosmer. Deus potest habere hoc positiuum decretum Volo permittere hoc peccatum ex fine nõ condonandi vllum omnino peccatum, hujus decreti permissivi potest esse vltimum complementum peccatum. ergo hoc peccatum ex essentia sua erit irremissibile. Probatur Conseq. Complementa liberorum decretorum sunt essentialiter connexa, cùm finibus & motivis propter quæ suscipiuntur hæc decreta.

RESPONSVM jam est vltimum complementum esse essentialiter cõnexum cum decreto ex adjuncto, peccatumqué illud esse irremissibile
530. ex adjuncto, sed non dicere quidquam irremissibilitatis ex intrinsecis principijs peccati. & certè vnio modalis, quæ etiam dicitur esse vltimum complementum decreti Diuini volentis vniri materiam & formam, est tale vt secluso quocunque adjuncto & vt ita dicam independenter à quocunqué decreto redderet vnita, quia id habet ex natura & intrinsecis suis principijs & non ex solo adjuncto. Secerne autem à peccato, de quo hîc, decretum Diuinum, nunquidne jam irremissibile manebit?

INSTAT I. Actio qua producitur Petrus, propter Christum Dominum, essentialiter est connexa cum
531. Christo Domino, à quo non minus specificatur quàm quilibet actus creatus specificatur à suo objecto formali. ergo cum illud peccatum sit vltimum complementum liberi decreti permittentis peccatum, & eò fine formati vt non condonetur vllum peccatum, erit essentialiter connexum cum negatione omnis peccati. ergo vlterius dabitur tunc peccatum naturâ suâ irremissibile.

RESPONDETVR. quærendo An etiam entitas Petri, & entitas hujus mundi producta propter Christum Dominum, sit essentialiter connexa cum Christo Domino, ita vt ex essentia sua non potuerit esse nisi propter Christum Dominum. non puto tamen dicturum arguentem, quòd 532.
idem mundus produci non potuerit ordinando illius productionem purè in gloriam Dei. Deinde jam responsum est. Complementum illud decreti ordinantis non remissionem peccati non plus exigere quàm ne remittatur peccatum, sed non exigere vt independenter à quocunque adjuncto extrinseco seu ex natura sua maneat irremissibile.

INSTAT II. Tali peccato posito quod sit hujusmodi complementum, necessario, & ex principijs intrinsecis hujus complementi, debet sequi decretum non condonatiuum, cum sit vltima actualis determinatio ad hoc decretum ponendum, à quo tanquam à fine re ipsa 533.
ponendo specificatur. si autem posset condonari non sequeretur necessariò hoc secundum decretum ex principijs intrinsecis hujus complementi, quod tamen implicat.

RESPONSVM est jam, quòd illud decretum tantùm importat actu non ponendam condonationem, sed non infert peccatum ex natura sua, & secluso adjuncto irremissibile.

DICENDVM est. *Nullum esse peccatum naturâ suâ irremissibile.*

PROBATVR. Falsa est hæc vniuersalis: Omne peccatum est naturâ suâ irremissibile. Ergo non potest esse peccatum aliquod naturâ suâ irrremissibile. Probr. Consequentia, quia si posset esse peccatum ali- 534.
quod naturâ suâ irremissibile, etiam omne peccatum posset esse naturâ suâ irremissibile. ergo si omne peccatum non potest esse naturâ suâ irremissibile, nec potest esse aliquod peccatum naturâ suâ irremissibile, quia non est major ratio vnius quàm aliûs.

RESPONDERI potest. Majorē illam vniuersalem esse veram.

CONTRA erit. quia extrinsecum DEI decretum naturas rerum, nõ adfert consequenter nec facit aliquid ex illius natura irremissibile, quod ex sua natura non est tale. Rursùs ideò vnum potest esse naturâ suâ irremis-

535. irremissibile peccatum, quia potest de illo vno revelari, quòd non sit remittendum. Sed potest etiam de omnibus reuelari, quia si potest Deus revelare, Iudas non saluabitur, nec illi remittetur venditio Christi Domini, potest etiam de omnibus revelare, nec vnum illis mortale remittetur.

CONF: Probatio. Ex esset illud peccatum naturâ suâ irremissibile & non esset. esset quidem vt supponitur, non esset autem, tum quia quod est irremissibile nonnisi ex vi decreti Diuini, non est naturâ suâ irremissibile. Tum quia decretum Diuinum non potest immutare naturas rerum, naturæ enim rerum sunt necessariæ,
536. decreta autem Dei sunt libera, nec potest adferre denominationem aliam decretum, quàm denominationem voliti & decretati. Tum quia. vel ante decretum Diuinum potuisset esse remissibile vel non potuisset. si potuisset esse remissibile. ergo ex natura sua non est irremissibile, cùm potuerit esse remissibile secluso decreto. Si autem ex natura sua ante decretum est irremissibile, cur defensores hujus sententiæ sine necessitate recurrunt ad decretum de non condonando?

Rursus quia hoc est indigna restrictio infinitæ misericordiæ Diuinæ, perfectiorque posset cogitari misericordia condonativa, respectu scilicet cujus, nihil esset quod condonari non posset. & sicut nulla est crea- 537.
tura, quæ eximatur ab omnipotentia, ita nullum debet esse peccatum quod eximatur à misericordia condonativa. Rursus in peccato vel potest spectari ratio præcisa offensæ, vel potest spectari ratio malitiæ orta ex tali vel tali aduertentia, ex tali vel tali oppositione ad bonum. in quantum peccata dicunt rationē offensæ, sunt omnia in hoc æqualia, quia omnia æquè dignam personam offendunt, & non datur infinitum vnum majus altero. Si autem secundo modo spectentur, implicat aduertentia infinita, implicat oppositio infinita bono creato æqualis infinitati offensæ. ergo si intra idem genus, quòd est peccatum, potest defacto, quod est ma- 538.
jus, condonare misericordia Diuina, multò magis poterit condonare id quod est finitum vel non participans ejusdem ordinis infinitatem. Deniquè implicat, vt si semel aliquid naturâ suâ fuit remissibile, euadat naturâ suâ irremissibile, quia implicat ex dicente connexionem essentialem cum Diuina misericordia condonativa, transire in non dicens connexionem essentialem cum Diuina misericordia condonativa. Si autem dixeris illud peccatum nunquam dixisse connexionem cum misericordia Dei remissiva, obstant argumenta jam facta.

DISPV-

1\. # DISPVTATIO IV. 4.

De Actibus Pœnitentiæ.

ACtus Pœnitentiæ duplices cogitari possunt, quidam sunt imperati, quidam eliciti. nomine Imperatorum veniunt actus principiati ab alijs virtutib⁹ in bonum pœnitentiæ, quæ illos imperat : nomine autem elicitorum, vt aliunde scitur, veniunt actus quos principiat ipse habitus, sub formali sibi proportionato. De vtrisque hic agendum erit. Sed quia ad complementum dictorum de peccato habituali, & de medijs re-
2\. missionis peccati multùm deseruiet notitia naturæ Contritionis, & Attritionis, hinc priùs de istis actibus imperatis, quàm de elicitis agendum erit. Sit

QVÆSTIO I.

De actu Pœnitentiæ Imperato, qui est Contritio.

SI quæstio præsens in tota sua latitudine tractari deberet, esset agendum, de omnibus fermè virtutibus, quia nulla fermè est, quæ à pœnitentia imperári non posset. Sed at-
3\. tendendum præcipuè ad actus dolendi dolore perfecto, qui appellatur Contritio, & dolore imperfecto, qui appellatur Attritio. Contritio vt pote dignior præponenda erit, & vt tractatio subseruiat antecedentibus, priùs de ea agendum erit per ordinem ad iustificationem, postea de intrinseca ejus ratione, illáque secundùm se spectatâ.

DIFFICVLTAS I.

De Contritione per ordinem ad Iustificationem.

DIfficultas principalis in hoc est. An Contritioni insit vis sanctificandi hominem, ita vt Sanctitas, non à sola gratia desumatur, sed etiam à Contritione, tanquam forma. Negat Suarez d. 8. hîc S. 3. idemque docet de Inc: eum sequuntur Coninck. Tannerus, Lugo d. 8. a. Se: 3 Ov. de Iust: tr. 8. c. 1. p. 7. & post alios Esparza de Iust: q. 12. Affirmat Vasquez d. 203. Alarcon. Gaspar Hurtado, Mæratius & cum aliqua limitatione Ripal: d. 99. à S: 3.

Punctum Difficultatis I. 5.

Proponuntur argumenta Sententiæ negantis.

I. Argumentum est, quo vtitur Suarez Lugo. Ovi: & alij, estque petitum ab authoritate Trid. quod cùm Sess: 6. c. 6. numerasset dispositiones ad iustificationem, inter quas ponuntur, fides, spes dilectio. cap. 7. inquit : *Hanc dispositionem iustificatio ipsa consequitur.* ergo ex mente Concilij Contritio non est forma iustificans, sed mera dispositio ad iu- 6.
stificationem.

RESPONDET I. Vasquez, quòd hic agat Trid. de Contritione imperfecta, & de dispositionibus etiam remotis, numerat enim illic Trid. timorem, spem veniæ, dilectionem Dei, tanquam Iustitiæ fontis, quod indicat Deum ab illis amari non amore amicitiæ, sed concupiscentiæ ; appellaturque illa Contritio odium aliquod. Tum quia agitur hic de Contritione, quam agere oportet, ante baptismum. quod ipsum probatur. quia illic agitur de Iustificatione impij. impius autem apud Aug. est infidelis. Deinde Iustifica-

7. stificationem Trid. definit, quòd sit
translatio, à statu filij Adæ, in statum
gratiæ, hanc autem ipsam translatio-
nem, dicit post promulgatum Euan-
gelium non fieri sine lauacro rege-
nerationis. ostendit item Tridenti-
num non loqui de Contritione per-
fecta ex collatione cap. 6. & 7. inter
se. & in hac interpretatione loci il-
lius concordant Corduba & Vega,
qui proximè tempora Tridentini scri-
pserunt, quibus consentiunt Mol.
Bell: & alij. Vnde jam concedet
Vasquez, Contritionem quæ est im-
perfecta, & quæ saltem, de necessitate
requiritur ad baptismum, esse dispo-
sitionem ad iustificationem, sed ne-
gat, Contritioni perfectæ conuenire
8. rationem tantùm dispositionis. *Hæc
responsio.*

NON SATISFACIT I. Conce-
do Tri. loqui hîc de Contritione im-
perfecta, sed nego quòd loquatur de
illa sola. quod ipsum probatur. quia
Trid. loquitur de Contritione Sess:
14. cap. 4. dicitque ibi se loqui de
eadem, in quantum illa primum lo-
cum obtinet inter pœnitentis actus.
& inferiùs subdit. *Fuit autem quo-
uis tempore, ad impetrandam veniam
peccatorum hic Contritionis motus ne-
cessarius.* Quod non potest intel-
ligi de attritione sola, hæc enim
ante legem gratiæ, non causabat re-
missionem mortalium. & si dicas
9. quòd ad remissionem eorundem pro-
fuerit, vnà cum Sacramentis antiquæ
legis, quia tamen iustificatio obtine-
ri poterat etiam extra Sacramentum:
non poterat Trid. in ea amplitudine
loqui, quòd scilicet quouis tempore
fuerit necessaria. Vnde debebat illic
subintelligere Contritionem non At-
tritionem præcisè. Ex alio etiam
capite non poterat loqui Trid. de
sola Attritione præcisè, quia aliàs es-
set de fide, Attritionem cum Sacra-
mento esse sufficientem ad iustifica-
tionem, quod quamuis probabilius
sit, non est tamen de fide. quodsi lo-
quitur illic Trid. de Contritione per
accommodam distributionem, quæ-
dam intelligēdo de Contritione per-
fecta, de imperfecta redibit quæstio. 10.
Cur, cùm contritis dicitur esse dispo-
sitio ad Iustificationem, non intelli-
gendum id sit de Contritione perfe-
cta? Ex alia parte verba Concilio-
rum sunt sumenda vt sonant, nisi ob-
stet aliquod absurdum, quod in præ-
senti ostendi non potest.

NON SATISFACIT II. Quia
quamuis Trid. concederemus loqui
hîc de Iustificatione, quæ fit per Ba-
ptismum, nihilominus permitti non
potest, quòd de illa sola, quæ fit per
Baptismum loquatur, quia de facto
eadem Sess. 6. c. 4. dicit, Iustificatio-
nem esse translationem à statu filij
Adæ ad statum gratiæ. subdit: quæ
quidem translatio post Euangelium
promulgatum, sine lauacro regene- 11.
rationis, aut ejus voto fieri non po-
test. qui locus duo ostendit 1. non
loqui Concilium de Iustificatione
solùm per Baptismum, nam adhibet
iustificationis, vt sic restrictionem ac-
quirendæ, scilicet pro statu gratiæ per
Baptismum. Deinde idem locus
ostendit, quòd cum solo voto bapti-
smi, quem vult esse medium acqui-
rendæ iustificationis, possit haberi Iu-
stificatio: jam autem votum Bapti-
smi, potest esse ipsa Contritio; in quo
ipso agnoscit Trid. quod amor sit
medium, seu dispositio acquirendæ
Iustificationis. Ex alio etiam capi-
te colligitur Trid. non loqui de Iu-
stificatione per Baptismum nonnisi 12.
habenda, quia si illic loqueretur Trid.
tantum de Iustificatione per Bapti-
smum, & non de Iustificatione vt
sic, ergo tantum de Iustificatione per
Baptismum definit, quòd non iusti-
ficemur per imputationem ad Iusti-
tiam Dei, aut Christi Domini extrin-
secam.

Quod si dicas, non nisi à pari id
deduci posse.

Contra erit, quia præcisa deductio
à pari non fundat articulum fidei,
immo oppositum potest esse de fide.
nam hæc argumentatio: Sancto Pe-
tro est data gratia post peccatum, &
finalis pœnitentia, ergo & Iudæ: non
tantum, non tenet, sed & oppositum
est

13. est articulus de fide, credentibus nobis, damnatum esse Iudam. Neq; vlterius valet si dicas Tridentinum loqui per accommodatam distributionem, aut exemplificando. iustificationem in medio, quod est baptismus, tanquam tutiori, quia redibit argumentatio. Cur non loquatur Trid. de Iustificatione vt sic. Deinde cum vel semel (ex jam adlatis) elici possit quod Contritio sit dispositio ad Iustificationem, redibit argumentum, cur non sit semper Contritio, per modum dispositionis.

NON SATISFACIT III. Quia inter dispositiones numeratur etiam ipsa Dei dilectio, quæ in principijs Vasquez impossibilis est cum pecca-
14. to nec requirit vllam intensionem determinatam, ergo jam non poterit dari dilectio imperfecta, quæ scilicet disponat ad Iustificationem, cum per Vasquez illa dilectio sit ipsamet Iustificatio. Deinde si Trid. loquatur hîc de Contritione imperfecta, ergo non loquitur de contritione caritate formata, quia hæc per Trid. est perfecta contritio vt habetur Sess: 14 cap. 4. & tamen hanc Contritionem appellat Tridentinum nomine dispositionis ad Iustificationem.

Neque valet, si dicas, quod Aug. imperfectam charitatem agnoscat, quia etiam ille agnoscit imperfectam iustitiam, quæ tamen verè iustitia
15. est, sicut imperfectum lumen, est adhuc lumen. Quod autem dicunt alij. Attritionem esse imperfectam dilectionem vt pote quæ est amor Concupiscentiæ, id etiam non conuincit, nam Trid. Sess. 14. cap. 4. distinguit inter attritionem imperfectam, loco autem citato loquitur de contritione perfecta, quæ non stat amore concupiscentiæ, sed amore amicitiæ. *Cæterum adlata auctoritas non conuincit. Hinc*

RESPONDETUR. II. quod scilicet iustificatio dupliciter sumi possit. 1. secundùm quod est participatio naturæ Diuinæ. 2. Prout iustificatio dicit formam continentem prædicata incompatibilia & opposita turpitudini peccati, auersioniquè à 16.
Deo, opponentia conuersionem ad Deum, diciqué poterit Amorem, Contritionem perfectam &c. esse dispositionem ad iustificationem priori modo sumptam, sed non ad sumptam posteriori modo.

INSTAT I. ex Trid. Lugo, Contritio semper fuit necessaria ad impetrandam veniam peccatorum, vt ait Trid. Sess: 14. c: 4. ergo apparet quod etiam Contritio non sit forma iustificans sed illã impetrans, nulla enim forma impetrat effectum suum formalem.

RESPONDET Vasquez. Concil: loqui de contritione abstrahente à perfecta & imperfecta. Addit etiam Eo sensu à Contritione impetra- 17.
ri iustificationem, eò quòd regulariter extra Sacramentum Contritione non acquiratur iustificatio.

CONTRA hanc responsionẽ est. Tum quia arbitrarium est dicere de sola imperfecta contritione verificari illam necessitatem. Tum quia extortum est dicere, quod ly omni tempore supponat pro ordinariè.

RESPONDERI potest III. Impetrari scilicet à contritione veniam peccatorum propter exigentiam radicalem, quam habet vt à Deo acceptetur moueaturquè illâ Deus ad liberalem condonationem. Ex immediatius autem adlatis, Respon-
deri potest. quod scilicet si accipia- 18.
tur iustificatio pro participatione Diuinæ naturæ, eam sic sumptam impetrat de congruo Contritio vel amor elicitus à peccatore, sed si accipiatur pro forma habente opposita prædicata peccato, & auersioni opponentia conuersionem, sic sumpta iustificatio, non impetratur, sed perficitur contritione & amore.

INSTAT II. Idem. ex illo Trid. Sess: 6. can: 3. vbi docet Trid. dicitq; anathema ei qui dixerit quod sine prævenienti inspiratione Spiritus S. possit aliquis diligere aut pœnitere sicut oportet vt ei iustificationis gratia conferatur. vbi Trid. supponit dilectionem esse aliquid antecessiuum iustificationis. RE-

19. RESPONDET, Vasquez. quod hic agat Trid. contra reliquias Pelagianorum, qui ad iustificationem opera nonnisi naturalia censebant sufficere. cæterùm Dicastillo dicit non haberi fundamentum quod hic Canon editus fuerit contra reliquias Pelagianorum.

Nihilominùs in gratiam P. Vasquez posset defendi responsio, nam Trid. referens hunc canonem citat simul Araus. 2. quod tamen institutũ erat ad damnandos tales errores.

ADDIT Vasquez, quod ante Concil. nulla præcesserit de hoc difficultas. An scilicet Contritio esset forma iustificans, sed id habet aliquid arbitrariè dicti, posset enim affirmari,
20. quod dirigente Spiritu S. etiam non ex præmota lite determinauerit id Trid. sed & hæc ipsa responsio adfert aliquid solâ suspicione fultum. *Hinc aliter conformiter ad dicta supra.*

RESPONDETUR. huic Instantiæ, secundùm jam dicta quod scilicet dilectio sit dispositio, vt Iustificationis gratia conferatur accepta pro participatione naturæ Diuinæ.

INSTAT III. ex Trid: quod Sess: 6. c. 7. Non verò vt citari solet, can. 7. dicit. Iustitiam per quam iustificamur, dari vnicuiquê secundùm propriam, vniuscujusquê dispositionem, cùm tamen Contritio non detur, secundùm mensuram dispositionis.

21. RESPONDETUR. ex dictis, loqui hîc Trid. de Iustificatione sumpta pro participatione naturæ Diuinæ, non verò prout dicit formam adferentem prædicata formaliter contraria peccato, adeoquê ejus expulsiua.

INSTAT IV. Ouiedo ex Sess: 6. can. 9. in quo Conciliũ requirit, tanquam dispositionẽ, motũ voluntatis, Sed ante Contritionẽ talis mot⁹ simpliciter nõ requiritur, quia licet ante Contritionẽ præcedat timor Dei, tamen id nõ est simpliciter necessariũ.

RESPONDERI potest I. quod mens fuerit Trid. declarare quod Iustificatio nostra non sit sola fides, quâ credatur remitti peccata Christiano, sed quod præter fidem requirantur etiam actus voluntatis, quod 22.
totum verificabitur, etiam posito quod peccator Contritione iustificetur, cùm ipsa Contritio sit actus voluntatis. Mentem autem illam fuisse Trid. probat: quia ille Canon refert se ad cap. 9. Sess: in quo de illo errore hæreticorum, hoc est sola fide Iustificante agitur, quod ipsum etiam fecit. cap. 8. 7. & 6. ad quæ omnia sese reuocat Trid. & quia Iustificatio vltimo completur gratiæ infusione, fit vt Contritio antecedens hoc complementum, vocari possit præparatio & dispositio ad illud, sicut ante Dialogum, si necdum omnes Actores conuenerint, dicitur esse tantum præparatio & dispositio ad Dialogum; crepusculumque dicitur 23.
moraliter præparatio ad noctem, eò quod sit adhuc imperfecta nox.

RESPONDETUR II. ex jam dictis. motum voluntatis antecedenter esse per modum dispositionis ad Iustificationem sumptam pro speciali participatione naturæ Diuinæ.

INSTAT Ultimo Lugo & adfert auth. Scripturæ & SS. PP. qui iustificationem & remissionem peccati, dicunt esse distinctum beneficium Dei etiam post Contritionem.

RESPONDET Dica: cit. n 284 duplicis generis esse illa testimonia, nam in aliquibus promittitur alicui seriei bonorum operum, remissio peccati & Iustificatio, sed in ijs agitur de 24.
Contritione imperfecta, in quibus autem agitur de Contritione perfecta, in illis promittitur quidem remissio peccati, sed non quoad rem, nouum quid, sed figurate, & per declarationem ejusdem. quod non infrequens est in [illegible]riptura, [illegible] cùm dicit vita viuet, & non morietur: & sicut præceptum datur quorum vnum explicat aliud, nec tamen est nouum præceptũ vt cum dicitur. Audite Sapientiam & estote sapientes, & nolite abijcere eam, ita etiam quamuis modo significandi diuersum dicatur, habere contritionem, & obtinere remissionem peccati, poterunt tamen hæc duo in idem recidere.

RESPON-

25. RESPONDETUR II. cum per nos etiam posita gratia, sit necesse intelligere condonationē Diuinam, ita, vt gratia nonnisi radicalem exigētiam dicat istius condonationis, ita etiam idem proportionaliter dici poterit de cōtritione, quod scilicet nonnisi radicaliter exigat condonationem Diuinam, ita vt condonatio illa & remissio peccati possit per modum beneficij specialis ad Contritionem comparari.

Neque illud conuincit, quod dicit Lugo ex dictis sequi. quod non solus Deus peccata deleat, nam si attendatur ad prærequisitā condonationem explicatam, quæ à solo Deo ponitur, bene dicitur, deleri peccata à solo

26. Deo. Rursus principaliter delentur à solo Deo, quia ille ipse primus est auctor dandi auxilij contritionis, quanquam in legitimo sensu potest dici Peccatorem adiutum gratia, delere in se peccata, simile enim quid 1. Ioan: 3. dicitur. Omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est. cujus loci meminit etiam Dicastillo.

Soluuntur argumenta à ratione petita.

Relatis arg. ab auth. petitis, sequuntur proposita à ratione.

27. II. est ejusdem Lugonis desumptum ex natura Contritionis, quæ cum sit actus transiens, non potest esse propriè forma iustificans, nam forma iustificans, eò ipso formaliter facit filium Dei adoptiuum, & per consequens similem Deo in natura, hoc autem habet sola gratia habitualis. Hoc argumentum trahit secum & aliud principium nempè quod sit de fide iustificari hominem per aliquid intrinsecum. Hæc ratio quantumvis appellatur arg. à priori fundatur etiam in authoritate.

RESPONDET Dicast. cit n. 291 & 303. quod cum denominationes possint haberi ab actu vitali transacto permanereq; moraliter, etiam denominatio sancti, poterit haberi ab 28.
actu amoris transacto.

ADDIT. hominem habere specialem participationē naturæ Diuinæ, cum est similis Deo in operatione amandi, præcipuè cum per Dionysium denominatio sanctitatis etiam actui competere possit, dicit enim Dionysius. Sanctitas est ab omni scelere libera perfectaquè ac ex omni parte incontaminata puritas, quæ verba verificari possunt etiam de actua-li sanctitate. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT I. Concedo interdum denominationes prouenientes à formis vitalibus etiam ipsis transactis denominare subjectum, sed id tamen vniuersaliter verùm non est, nam visio beata, item 29.
ocularis, est actus vitalis. numquidne tamen transactæ denominant suum subjectum de præsenti videns, id ergo tunc tantùm verum est quando denominatio ipsum exercitium act⁹ & præsentialitatem Physicam non importat, & tamen doctrina Dicastillo vniuersaliter assumebat posse haberi denominationes vitales transacto actu.

NON SATISFACIT II. Quia esse similem Deo in operatione non est esse similem Deo in natura, consequenter nec est habere participationem seu consortium naturæ Diuinæ, idq; ideo, quia nos apprehendimus nomine naturæ radicem & 30.
principium reliquorum. nam definitiuè natura est principium motus & quietis, nulla autem operatio est talis radix, sed sola gratia ad quam omnia contenta in ordine supernaturali referuntur, vel tanquam comprincipia, vel tanquam passiones, vel tanquam effectus, præmia, priuilegia &c. similia.

NON SATISFACIT III. Concedo rationem sanctitatis ejusq; definitionem competere etiam sanctitati actuali, sed nego per ordinem ad nostras intentiones, operationibus Diuinis competere rationem naturæ, consequenter negatur, quòd esse similem in operatione Deo sit esse similem in natura. Hinc RE-

31. RESPONDETVR II. ad eandem diff: Contritionem scilicet, cùm sit actus transiens non posse esse formam iustificantem quæ supponat pro speciali participatione naturæ Diuinæ, poterit tamen contritio esse forma iustificans, accipiendo iustificationem pro forma adferente prædicata formaliter opposita peccato, & auersioni à Deo eaquè habitualiter manente.

III. arg. est Ouiedo. si actus contritionis esset forma sanctificans, videtur magis fore sanctum illum qui habet habitum & actum, quàm qui haberet tantùm alterutrum eorum, consequenter si quis haberet sanctitatem habitualem vt duo & eliceret
32. actum, qui sit sanctitas vt duo, euaderet sanctus vt 4.

RESPONDET Vasquez & illustrat eandem responsionem Alarcon in manu scriptis apud Ouiedo. Eundem gradum sanctitatis posse procedere diuerso modo à duplici forma, adæquatè ab illarum qualibet, ab habitu scilicet gratiæ tanquam à forma, dante jus hæreditatis ad gloriam, & ab actu dilectionis tanquam à forma digna gloriâ tanquam præmio. quòd sic exemplificat Alarcon. Moriatur puer cum tribus gradibus gratiæ dabitur ei visio vt 3. habet enim habitum sanctitatis vt 3. & tamen puer non est sanctus vt sex, sed bis vt tria
33. seu sanctus vt 3. per duplicem formam. *Hæc responsio.*

NON SATISFACIT I. Quia ex vi adlatæ responsionis non satis constat, qui tunc non habeatur sanctitas vt 6. quòd ipsum Prob. quia ex diuersis tunc titulis habebitur sanctitas & vnaquæquè erit diuersa. ergo erunt tunc duæ sanctitates, per quas subjectum non erit bis vt 3. sanctum, sed reuera vt bis tria adeoquè vt 6. Et certe quamuis vna eademq; res, adeoquè vnum denominabile possit denominari tria vel bis tria & ita vnus grossus continens tres solidos est vnum vt tria, & tria vt vnum, cæterùm tres separati solidi & vnus grossus, non sunt bis vt tria, sed omnino sunt bis tria. cùm ergo non idem denominabile sit sanctitas ab actu & sanctitas ab habitu, non erit vtraquè bis vt tria, sed bis tria adeoquè sex. 34.

NON SATISFACIT II. Quia quamuis concederetur jus ad gloriam, & esse dignum gloria, non facere nisi bis vt tria, hoc ipsum tamen inquiritur, quî hæc duo habitualis & actualis sanctitas non distinguantur, & non se habeant sicut B & A. non videtur quidem in sensu morali plus inferri & aliud, ab jure cœli, quòd non inferatur à dignitate cœli, sanctitas tamen à gratia & sanctitas ab actu maiorem diuersitatem inferunt.

NON SATISFACIT III. Illa sanctitas desumibilis ab habitu & 35.
actu vel est eadem vel diuersa. si eadem. ergo illæ duæ sanctitates habebunt se vt duo gradus albedinis, qui semper faciunt magis intensam albedinem. si autem sunt diuersæ illæ sanctitates. ergo vnaquæque tribuet suam diuersam denominationem, & tunc cum vna sit vt tria, & alia vt tria facient & denominabunt sanctum vt 6. Neq; valet si dicas, quòd effectum formalem sanctitatis, quem deberet tribuere actus, inveniat tributum ab habitu, non inquam valet, quia præexistens forma aduenientem miraculosè seu connaturaliter aliam formam, non impedit a tribuendo effectu formali primario. vt patet in 36.
duabus formis miraculosè idem subjectum informantibus. ergo nec prior sanctitas impedit quominus effectum hunc tribuat posterior sanctitas. immo potiùs deberet à gratia non tribui sanctitas, prius enim est actus contritionis & postea infusio gratiæ. *Hinc aliter.*

RESPONDETVR. ad Ob: inprimis concedendo interim, quòd habens actum & habitum, magis sit futurus sanctus quam qui haberet solum habitum, neq; enim in hoc vllius absurdi conuinci potest responsio. si enim fecisset decretum Deus de non danda gratia, nunquid non potuisset facere decretum de dando

37. coelo omnibus se vt oportet amaturis, quo casu jam esset sanctior ille qui haberet talem actum. è contra si Deus daret gratiam vnusque exerceret primùm actum amoris, & alter nullùm omnino eliceret actum supernaturalem, numquidne tunc pluribus titulis, hic secundus non esset instructus ad depellendum peccatum quod fortè præextitit. Stando autem in hactenùs dictis.

Dici posset eum qui habet actum & habitum, magis esse sanctum. hoc est pluribus titulis incompossibilibus peccato, sed non fore magis sanctum, hoc est distinctim pro actibus, distinctim pro habitibus præmiandum coelo, eò quòd hoc præmium
38. Deus sit pactus se daturum nonnisi secundùm gradum specialis participationis naturæ Diuinæ, quæ habetur in sola gratia, præcipuè verò quia fieri & ipse terminus seu factum esse, habent se per modum vnius; jam autem sanctitas actualis quæ est ex vi actûs animæ, & ipsa gratia habitualis habent se per modum fieri & facti esse vt ait S. Tho: 1. 2. q. 113. a: 5.

INSTAT I. Idem Ouie. sequi ex opposita sententia quod animæ in purgatorio dum se exercent actibus dilectionis Dei, quamuis non crescant in merito quia sunt extra viam, crescere in sanctitate. est enim ille actus ex suâ naturâ sanctitas.

39. RESPONSVM jam est. Crescere animas purgatorij in sanctitate hoc est in titulis incompossibilibus cum peccato, licet non crescant in sanctitate, hoc est speciali participatione naturæ Diuinæ iureque coeli.

INSTAT II. adfertque varias paritates.

I. Paritas est. Actus contritionis si ponatur necessarius non sanctificat sanctitate permanenti moraliter, quia permanentia moralis debetur soli actui morali & libero. ergo neque actus contritionis liber sanctificabit.

II. Paritas. Actus contritionis naturalis non sanctificat. ergo nec sanctificabit actus contritionis supernaturalis.

III. Actus contritionis non potest mereri primam gratiam de condigno. ergo neque sanctificare. 40.

RESPONDETVR. Quod ad primam paritatem attinet. quamuis actus necessarius non sanctificaret permanenter, nondum probatur, quòd non possit sanctificare, quamuis non permanenter. Rursus quamuis sanctificatio permanens moraliter non possit haberi ab actu necessario petendo permanentiam moralem ab ipso actu morali, potest tamen adferre sanctitatem permanentem moraliter ratione effectûs à se positi, qui est abolitio peccati habitualis, quòd erat permanens moraliter, independenter autem ab hoc principio ex eo actu non sanctificat 41.
completè actus necessarius, quia constat à Deo acceptari solos actus liberos vt illis subjungat acceptationem & infusionem gratiæ.

Nec valet, quod gratia sanctificans hominem sanctificet sine vlla bonitate morali, nam illa non est in se capax bonitatis moralis vt est capax actus vitalis contritionis, & ex alia parte aliunde habet bonitatem moralem ratione scilicet antecedentium actuum in adulto bonorum moraliter. Cæterùm si Deus alligaret condonationem à se ponendam etiam actui necessario, non videtur, quî tunc ille in circumstantia condonationis non esset simpliciter deletiuus peccati, præcipuè cum adferat (exclusa libertate) actus necessarius contritionis prædicata formaliter opposita auersioni à Deo, qua stetit peccatum. 42.

Quod attinet ad secundam paritatem dici poterit naturalem conuersionem ad Deum & auersionem à creatura habere quidem prædicata, vtcunque opposita auersioni à Deo, non tamen sanctificare ex pluribus capitibus. inprimis quia sanctitas ex vi & essentia sua dicit aliquid Diuini. hinc in materia de Incarn. deducitur humanitatem Christi Domini, sãctificari à Persona Verbi, quia Persona Verbi est quid Diuinum. Porrò hoc

43. hoc ipsum esse Diuinum non debet accipi pro qualicunque esse Diuino, alias etiam bruta essent sancta, nam etiam suo modo sunt imitationes & participationes esse Dei, sed hoc esse Diuinũ debet sumi pro. Esse Diuino superexcedenti, quòd esse superexcedens non competit, nisi actui supernaturali. Rursus actus naturalis eo titulo non sanctificat, quia non potest in illo ostendi vlla radicalis dignitas exigendæ condonationis à Deo, quia hæc condonatio est excessiua virium naturæ.

Quod attinet ad tertiam paritatem: si antecedens procedat de gratia habituali, negatur consequentia, estque dispar: in hoc, quia meritum
44. de condigno vt traditur in materia de merito, supponit ex Dei ordinatione constitutionem in esse filij Dei per gratiam, quòd esse quia non supponitur cum primum conteritur homo de mortali, fit, vt non possit homo dici promerens tunc primam gratiam de condigno. sanctificatio autem in sensu adlato non indiget nec probari potest quod indigeat informatione per gratiam. Quodsi nomine primæ gratiæ intelligatur auxilium supernaturale ad ipsam contritionem requisitum, facilè ex absurdo colligitur, quòd non possit contritio vt pote effectus esse causa meritoria suæ causæ hoc est ipsius auxi-
45. lij ex quo fit contritio, tale autem absurdum non ostenditur si sanctificatio tribuatur contritioni.

Ponunt aliqui robur in eo, quia Trid. dicit vnicam causam formalem nostræ iustificationis esse gratiam. Sed id jam supra explicatum est, immo aliqui notant ex S. Tho: 1. 2. q. 13. a. 1. & ex Trid. Sess: 6. cap. 7. quòd tota collectio habituum ad iustificationem deseruientium possit dici iustificatio, dicit enim Trid. Iustificationem nõ esse solam peccatorum remissionem, sed & sanctificationem & renouationem interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum. Justificationem per collectionem quandam donorum explicat etiam Vega, Soto, & alij. 46.

IV. Argumentum est. Forma positiua, quæ aliquid excludit formaliter debet ad illud comparari, vel tanquam ad priuationem sui sicut lux ad tenebras, vel tanquam ad formam sub eodem genere contrariam, puta sicut calor ad frigus, contritio autem non comparatur ad peccatum habituale tanquam ad priuatione sui, alias quoties in priuatione contritionis essemus, toties in peccato habituali essemus, neq; comparatur contritio tanquam forma contraria ad habituale, cum habituale non sit ratio positiua.

RESPONDETUR Jnquirendo, quî in moralibus conuersio ad Petrum opponatur auersioni à Petro, 47. consimili enim modo peccato habituali opponitur contritio, & sicut durat habituale peccatum Physico moraliter, ita & contritio opponitur peccato Physico moraliter. Potest etiam dici quod conuersio inclusa in contritione, & auersio inclusa in peccato sint tanquam formæ sub eodem genere contrariæ, genus autem erit actio versandi circa bonum.

INSTATVR. Positâ in subjecto formâ tenetur Deus ponere formalem ejus effectum, non tenetur autem ponere remissionem peccati & veniam, quia hæc dicitur à Tridentino nonnisi impetrari à contritione. 48.

RESPONSVM jam est supra.

V. Argumentum ex Esparza, quod desumitur ex S. Tho: hic q. 87 a: 2. vbi dicit peccatum lethale opponi & quidem essentialiter gratiæ habituali & non soli actui charitatis. ergo peccatum lethale, ita tollitur per gratiam habitualem, vt tolli nullatenùs possit absque ejus positione.

RESPONDETUR retorq;. arg. Peccatum lethale non solum opponitur gratiæ habituali, sed etiam conuersioni ad Deum vitali, vel actuali, vel moraliter permanenti. ergo peccatum lethale ita tollitur, vt tolli nullatenùs possit absque vitali actuali vel moraliter permanenti conuersione ad

49. ne ad Deum. Ex alio capite non conuincit idem argumentum, quia non apparet, cur non posset committi peccatum mortale stans in auersione à Deo, & conuersione ad Creaturam, quamuis nulla tolleretur gratia, imò quantumuis foret impossibilis. Denique ex eo capite argumentum non concludit, quia quamuis impossibile esset, peccatum remitti sine infusione gratiæ, nondum apparet cur sanctificatio partialis tribui non possit contritioni, sicut quantumuis impossibile sit constitui hominem pro statu Physico completo sine forma, tamen etiam materia partialiter constituit hominem.

50. Ad alia quæ adfert idem Author soluenda.

NOTO J. Quod peccatum non solum opponatur Caritati quæ est gratia, sed etiam ei, quæ est actus. Deinde quod sicut gratia habet inamissibilitatem suam, quantum est ex parte Dei, modo illam non expellat homo, sic etiam & actus quantumuis præteritus, dicit inamissibilitatem Physico moralem, modo illum actū non retractet creatura. tunc enim primum posset creaturam odisse Deus.

NOTO II. Quod in amenti lucidum interuallum tollatur opposito nempe dementia inuadente, &
51. actus qui præterijt lucidi interualli, non tribuit illis denominationem sibi præsentis, quia tollitur opposito: jam autem quando aliquis actu proprio conuertitur ad Deum, manet in illo denominatio conuersi, nec supponitur illam amittere, nisi retractando per peccatum. Quando autem inferius vrget quod iustificatio tribuatur in Scriptura Deo, quatenus manenti & habitanti in nobis, id etiam non conuincit, id enim intelligi potest de sanctitate, inquantum dicit specialem participationem naturæ Diuinæ.

NOTO III. Duplici titulo indignitatem æternæ vitæ induci à peccato. Primo. per auersionem à Deo. Secundo, per obligationem satisfactionis, quæ à pura creatura pro mortali non potest poni. prima illa indignitas tollitur contritione, secunda non tollitur, sed id non destruit rationem formæ sanctificantis, quia nec gratiæ quidem id competit vt dictum est, & tamen gratia est forma sanctificans. Et certe si intelligatur per dignitatem vltimi finis consequendi solum esse conuersum ad Deum, id habetur plenè à contritione, sed si nomine dignitatis intelligatur etiam participatio naturæ Diuinæ, hæc non habetur præcisè per contritionem, sed nego id esse de ratione sanctitatis vt sic, possetque dici quod contritio habeat etiam dignitatem defacto consequendi vltimi finis in circumstantia condonationis Diuinæ quam radicaliter deposcit. Dixi de facto quia non est de ratione sanctitatis vt sic, conferre eam dignitatem. quod ipsum Probatur. quia sine vlla injuria potuisset Deus fecisse decretum de non danda cuiquam gloria cœlesti, & tamen tunc potuissemus esse verè sancti. 52. 53.

NOTO IV. Quod quamuis contritio defacto quando primo post peccatum elicitur, non habeat vim condigni meriti ad consecutionem vltimi finis, nego tamen quod non potuisset habere, si à Deo acceptata fuisset.

NOTO V. Quomodo per modum Causæ formalis conferat condignitatem ad vitam æternam, eò quòd quantumuis sit contritio quid transiens, est tamen inclusiua habitualis moralis permanentiæ, etiam transacta actione, & si nunquam retractetur habitualiter moraliter in æternum manebit. 54.

Punctum Difficultatis II.

Proponuntur Argumenta Sententiæ Affirmantis.

J. argu-

55. J. Argumentum est ex Vasquez quod format ab auctoritate. Eò quòd Scriptura & PP. sæpè tribuant caritati sanctificationē animæ vt Ioan. 4 Si quis diligit me mandata mea seruabit, &c. ad Colos: 1. dicitur esse vinculum perfectionis, 1. ad Tim. Finis præcepti & consumatio. ad Rom. 13. Plenitudo legis. Prou. 1. vniuersa peccata operiens. Similia habet, Aug. lib. de natura & gratia c: 42. l. de mo: Ec:c. 11. 12. 13. Ser: 11. ad FF. Tra. q. in epist: Ioan: ante medium, quæ omnia loca recitat Vasquez. Idem docet Greg. ho: 38. in Euan. & 31. Chrys. h. 7. in 2. ad Ti. Hier. ep. 27. Bern. l: de modo bene viuendi ad sororem. c. 10. Ser.
56. 83. in cantica. quod autem his locis, præcipuè Aug. agat de dilectione pro actu, non pro habitu sumpta.

Ratio est, quia in primo loco Aug. seipsum explicās de qua caritate agat, dicit se agere de caritate ex corde puro, & de caritate contemnente vitam, & secundo loco ait de caritate qua reditur ad Deum &c. Vnde etiam colligitur Aug. itemque Scripturam non loqui de caritate tanquam disponente ad sanctitatem. quia verba scripturæ sunt accipienda vt sonant, nisi sit absurdum, non obstat autem accipere illa vt sonant. si autem sic accipiantur simpliciter illi debet tribui sanctificatio. quia effectus
57. simpliciter non tribuitur dispositioni, sicut nec vstio tribuitur rigorosè approximationi. Sanctificationē autem Aug. tribuit ipsi caritati. nam cum dixisset loco apud Vasquez cit. *Dilectione credit in Deum* (supple anima) subjungit, *sed rursus cauere debet, ne ab ipsius Dei caritate qua sanctificatur, vt beatissimus maneat. alterius creaturæ, id est hujus sensibilis mundi amore separetur.* Cap. autem ejusdem loc: 13. Huic (hoc est Deo Patri) *hæremus per sanctificationem, sanctificati enim plena & integra caritate flagramus*, agere autem hic Aug. de actuali caritate ipsa Phrasis flagrandi indicat, & simul quod subdit. *quia* inquit, *hac sola efficitur, vt à Deo non auertamur, eiq́; potius, quàm mundo huic conformemur*, non auerti autem à Deo, & illi conformari actum nostrum indicat. Quamuis autem dicatur, quòd Elèemosyna extinguat peccatum, & Christus Dominus appelletur nostra Iustitia, non sequitur eodem modo hæc verba accipi debere, quo accipiuntur in nostra sententia prædictæ August. & Scripturæ Phrases, nam esset absurdum dicere quod Elèemosyna sit forma sanctificans cum possit stare cum actuali voluntate peccandi, nullum autem simile absurdum est si sanctificatio quæ attribuitur à scriptura amori ipsi, tribuatur ei vt formæ sanctificanti non verò tanquam dispositioni. 58.

RESPONDERI potest, argumento quod & Scriptura & Aug. tribuant caritati vim sanctificandi accipiendo sanctitatem pro couuersione ad Deum, & auersione à creatura, idq́; expresè innuunt verba Aug. citati, nam illi Caritati tribuit rationem sanctificantis quæ redit ad Deum, & qua à Deo non auertimur, sed non tribuit sanctitatem inquantum sanctitas dicit participationem specialem naturæ Diuinæ. 59.

INSTAT Vasquez, si quis existēs in mortali antequam in hac vita iustificaretur, assumeretur ad videndū clare Deum & diligendum absque vllo habitu gratiæ & caritatis, nemo negaret fore eundem beatum. ergo etiam erit iustus & sanctus, & eo ipso à macula peccati mundatus. ergo etiam caritas in via iustificat, caritas enim viæ & patriæ est eadem. Plures responsiones huic argumento adducit & dissoluit Lugo cit: nu. 130. 60.

RESPONDETUR, qui videt Deum, vel supponitur amare illum, vel non supponitur. si supponitur poterit sanctificari illo amore, nec obest quod ille amor non sit liber, peccatum sit liberum, quia ad rationem sanctitatis, vt sic libertas non requiritur, non enim libere Deus sanctus est & tamen sanctus est. si autem non amabit Deum nec erit complete beatus, consequenter nec debebit esse

in statu

61. in statu omnes miserias excludente, adeoque posset Diuinitus stare illa visio sine voluntate retractante, eò autem casu quo sanctificaretur per amorem. beatum, redderetur quidem sanctus sanctitate necessariæ auersionis à peccato, sed non sanctitate quæ esset participatio naturæ Diuinæ. Si autem putas te adferre implicantiam, quòd non possit stare visio Dei & peccatum habituale, dices hoc ipso determinandum illum peccatorem antecedenter ad ponendum actum retractationis. *Ad reliqua soluenda.*

NOTO. Eum qui sine habitu diligeret Deum, fore vnum spiritum cum eo, non per participationem na-
62. turæ Diuinæ, adeoque non per vnitatem radicalis sanctitatis, sed fore vnum spiritum per affectum, habebitque talis & Deum in se manentem, & semen Dei intra se, non per participationem naturæ Diuinæ specialem, sed per affectum qui transfert amantem in amatum, diligeretque illum Deus tanquam bene affectum suæ bonitati, sed non diligeret tanquam habentem specialem participationem naturæ Diuinæ. Deinde diuerso respectu est potentior contritio quam fuerit peccatum originale, quia contritio formaliter conuertit, peccatum autem originale, vt dicit Vasquez, nonnisi virtualiter auertit à
63. Deo, alio tamen respectu non est potentior Contritio peccato, siue originali siue actuali, quia vtrumque hoc importat infinitatem quàm non importat contritio, quamuis autem suo modo contritio sit potentior originali, non inde sequetur quod adferat se solâ specialem participationem naturæ Diuinæ.

II. Argumentum est Dicastillo. Habitus caritatis formaliter sanctificat hominem, ergo & actus. Consequentia Probatur, si habitus caritatis sanctificat, id solum habet, quia est forma elicitiua actus caritatis. ergò idem longè magis faciet ipse actus.

RESPONDERI potest in principijs eorum qui habitum caritatis à 64.
gratia non distinguunt, cum quibus sentiendum est: & in ista sententia negabitur, ideo sanctificari hominem ab habitu Caritatis, quia est principium elicitiuum actus, sed ideo quia est intrinseca participatio eaque specialis naturæ Diuinæ. Rursus in sententia non identificante gratiæ habitum caritatis, dici poterit, non ideo sanctificari hominem, quia caritas est principium elicitiuum actuum, sed quia datur gratia quæ est radix ipsius habitûs caritatis. Independenter autem ab hoc principio dici potest, sanctificare quidem actum, hoc est ponere aliquid incompossibile cum peccato, sed non sanctificare inducendo seipso specialem participa- 65.
tionem naturæ Diuinæ. Et sicut actus ratiocinandi non constituit hominem in ratione hominis, sed supponit aliunde constitutum per radicem ipsius intellectus, sic etiam in præsenti per radicem horum omnium constituitur homo in esse participantis naturam Diuinam, quæ radix est gratia.

INSTAT Dica: Beatitudo Dei consistit in eo quod Deus seipsum summum bonum agnoscat & amet, consequenter participatio ejusdem Deitatis consistet in actuali conjunctione cum summo bono per operationes intellectus & voluntatis, ipsæque operationes erunt conjunctio 66.
formalis. ergo & participatio summi boni in hac vita, in operatione potiùs, quam in habitu consistet.

RESPONDETUR. Independenter ab actione videndi, non potest saluari possessio intentionalis summi boni, sola enim visio ex genere cognitionis Intellectualis habet possidere objectum. & si non potest sine operatione saluari possessio summi boni, non potest sine operatione saluari beatitudo quæ stat in illa possessione. jam autem participatio specialis naturæ Diuinæ, saluari potest immo & debet per aliquid quod non sit operatio, quia nulla operatio creata est per modum naturæ & radicis

67. trahentis secum reliqua omnia in illo
ordine entium contenta.
III. Argumentum est ex Ripalda.
d. 99. num. 41. donum dignum re-
missione peccati est forma sanctifi-
cans, hujusmodi est actus caritatis.
ergo ille est forma sanctificans. Mi-
nor probatur. Tum quia ita docuit
D. Aug. lib. 83. quæstionum q. 68.
Tum quia, idem habet Cyrillus Hier.
Cat. 1. Cyrillus Alex. & alij.
RESPONDETUR Formam san-
ctificantem duplicem esse, inprimis
sumptam pro participatione naturæ
Diuinæ, & hæc soli gloriæ conuenit.
Deinde sumi potest pro forma super-
naturali formaliter opposita pecca-
to, & hæc tribui potest amori & con-
68. tritioni, imò hoc videntur euincere
auth. adlatæ, maximè S. Aug. & qui-
dem si vt sonat ex Aug. authoritas
adlata accipiatur, erit contra Ripal-
dam. nam esse dignum iustificatione
& nondum esse iustificatum non est
esse iustificatum. cum ergo dilectio-
ne per Aug. reddamur digni iustifi-
catione, & illâ, vt ait ibidem August.
nondum sumus iustificati, deberet
contra Ripal. dilectioni non tribui
ratio iustificandi. Multa etiam lo-
ca non plus important, quàm quod
contritio sit opus sanctum, inde au-
tem non sequitur esse illam sanctifi-
catiuam, nam etiam credere est opus
sanctum, & tamen credere non san-
69. ctificat.
INSTAT I. Ideo gratia san-
ctificat quia est participatio Diuini-
tatis, quod etiam actus Caritatis ha-
bet. ergo. Minor probatur, quia
Aug. dicit, Deum diligis quid dicam?
Deus eris. idem habet Cyrillus Alex.
Dionysius, de Eccl: Hiera: cit. apud
eundem,
RESPONDETUR. Hoc argu-
mentum soluendum esse ipsi Ripal:
ille enim sub initium hujus disp:
negat quod actus sanctificet per
modum naturæ & radicis supernatu-
ralis Directè autem responderi po-
test quod Caritas sit participatio Di-
uinitatis affectiua. nam amans transit
in amatum, sed non est participatio
Diuinitatis hoc est naturæ Diuinæ, 70.
per modum radicis. & hoc modo ex-
plicari debet, quòd Deus sit in eo in
quo est Caritas. Item locus S. Aug.
quem citat idem ex Tra: 7. in Ioan.
Unde vlterius dicitur quod in actu
amoris sit quidem continentia quæ-
dam virtualis omnis sanctitatis, sed
alio modo quam in gratia, nam con-
tinentia sanctitatis in actu amoris, est
continentia per modum imperij, non
quomodocunque, omnes enim vir-
tutes sese adinuicem imperare pos-
sunt, sed per modum imperij & per
modum alligationis obligationisquè
specialis, quæ obligatio in hoc stat
vt desinat esse actus charitatis si non
imperet cum debet aliam virtutem,
non desineret autem vel fides habi- 71.
tualis vel actualis, quantumuis non
imperaret aliquem actum v. g. tem-
perantiæ. Rursus caritas continet
virtualiter omnes alias virtutes, in
quantum connaturale est ei qui amat
omnia facere in gratiam amati. Alia
autem est continentia qua contine-
tur omnis sanctitas in gratia, quia
in illa tanquam in principio & radice
continentur reliqui habitus.
INSTAT II. Actus caritatis
reddit nos dignos dilectione amici-
tiæ Diuinæ. Tum quia Io: 14. dici-
tur Diligens à Patre diligendus. Tum
quia S. Aug. tr: 76. in Ioan: qui di-
ligunt, quia diliguntur, eliguntur. Tum
quia ita sentit Anselmus in Men: c: 72.
67. Bern. Ser: 71. 83. in Can: Tum
quia Prosper de vita Con: l. 3. c. 14.
dicit etiam S. Paulum eam dignita-
tem agnouisse in caritate, quando di-
cebat sine illa se nihil esse : jam au-
tem reddere dignum dilectione ami-
citiæ Diuinæ, pertinet ad formam
sanctificantem.
RESPONSUM est quo sensu Ca-
ritas reddat nos dignos dilectione
amicitiæ Diuinæ, sed si attendatur ad
ipsum robur arg. parum conuincit,
quia etiam actus fidei factus à iustifi-
cato reddit illum dignum dilectio-
ne amicitiæ Diuinæ, immo & omnia
opera supernaturalia facta in gratia
sunt meritiua de condigno vitæ æter-
næ,

73. næ, nec tamen sunt formæ sanctificantes.

IV. Argumentum est Mæratij apud Ouie: cit: arguit ille ab auctoritate Trid. quod Sess: 6. c. 7. agens de Iustificatione per communicationem meritorum Christi Domini, quãdo scilicet diffunditur caritas Dei in cordibus nostris per Spiritum S. addit, quod sola fides & spes, nisi accedat charitas, non sit perfectè vnitiua.

RESPONDETUR. Cum hic non agatur de actu caritatis, sed de habitu qui identificatur gratiæ, non plus dicitur quàm quod sine gratia non habeatur perfecta vnio cum Deo.

74. INSTAT Pœnitentiæ specialis virtutis proprius est actus intentio satisfaciendi pro peccato. ergo & objectum hujus intentionis debet esse aliqua forma, quâ Deo satisfaciat homo pro macula peccati, hæc autem non est habitus gratiæ, quia satisfactio importat actionem, ergo debet esse actus Charitatis.

RESPONDETUR. Cum pro mortali nulla creatura satisfacere possit, quando illic est intentio satisfaciendi, non plus habetur quàm intentio ponendi requisiti ex parte creaturæ vt sequatur applicatio satisfactionis ex vi meritorum Christi Domini & positio gratiæ.

75. V. Argumentum est ejusdem. Si non ponatur contritioni competere vis sanctificandi formaliter, posset Deus odio habere illum qui ipsum diligit super omnia, & posset esse beatus aliquis, etiam integraliter & tamen habere summam peccati miseriam. Sequela probatur, quia si amor Dei nõ est forma sanctificans, nulla est ratio cur non possit cum peccato componi, ipsumque peccatum cum visione & amore.

RESPONDETUR. Non posse stare peccatum cum amore, quia non potest stare auersio cum conuersione. absolutè tamen sicut peccatum & gratia, per nos, ita Diuinitus etiam conuersio cum auersione stare secum possent, diligitque Deus de facto ipsam dilectionem tanquam medium conuersionis ad se, sed non diligit tanquam specialem participationem suæ naturæ. De visione supra responsum est, ad alia autem quæ adfert soluenda. Notandum est quod quando homo Deum & Deus amat hominem, habeatur tunc amicitia hoc est dilectio, sed non habetur amicitia stans in communione bonorum, quam ex instituto per modum signi exercet Deus infusione gratiæ, & hoc habetur tunc quando Deus dat, creatura accipit gratiam. 76.

Punctum Difficultatis III. 77.

Quid sit sentiendum de tota Difficultate.

DICENDVM est I. *Accipiendo sanctitatem pro forma supernaturali, formaliter depulsiua peccati, contritio & amor Dei sunt sanctitas formalis.*

PROBATUR I. Auct: ijs quæ adlatæ sunt pro sententia Vasquez. Insuper. Stat pro hac sententia locus ille Euangelij. Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. ex quo loco sic formatur argumentum: Quòd pro ratione depulsionis peccati adferri potest, illud est forma depulsiua peccati, sed contritio & amor Dei pro ratione depulsionis adferri possunt vt adferuntur in loco cit. Euang. ergo contritio & amor sunt formæ depulsiuæ peccati. Et certè Posito quod dubitaretur de mente alicujus an tenuerit quod gratia sit ratio depulsionis peccati, & quòd sit forma depulsiua ejusdem, si talia verba inuenirentur. Remittuntur peccata, quia infunditur gratia, rectè argueretur, illum tenuisse quòd ratio depulsionis peccati sit forma depulsiua peccati, immò quòd gratia illa sit forma depulsiua pec- 78.

cati,

79. cati. ergo cum quid simile dicat scriptura de actu amoris & contritione, censenda erit docere, quòd actus ille sit forma depulsiua peccati. Quodsi dicas sufficere vt sit contritio nonnisi dispositio ad iustificationem hoc jam supra impugnatum est, & insuper stando in medio termino adlato, Urgeri sic potest. Si inueniatur in aliquo Auctore immo & in Patribus, quòd remittatur peccatum quia infunditur gratia, satis colligitur quòd gratia non sit per modum dispositionis ad remissionem peccati, vel ad vlteriorem iustificationem. ergo idē in præsenti dicendum erit, & si intellexisset scriptura, quòd dilectio illa nonnisi esset dispositio, dicere
80. debuisset. rigorosè loquendo. Remittentur ei quia dilexit. nam dispositio non tam præsentem effectum supponit saltem ratione, quàm potiùs ponendum, verbaque si vt sonant accipiantur supponūt potiùs pro remissione quæ ex vi huj⁹ ipsi⁹ fiat, nullumq; est absurdū vt ita accipiantur.

Stat pro hac sententia Triden. Sess: 14. cap. 4. ex cujus auct. sic formatur argum: Per oppositos falsum est Contritionem, hominem Deo reconciliare idque sine addito, nam in principijs oppositorum, reconciliat cùm addito, hoc est per modum dispositionis. jam autem Trid. sine addito docet Contritione
81. hominem Deo reconciliari, quamuis autem addatur in illo textu ly *contingat* illud ly contingat additur vt seruetur probabilitas, quòd attritio cum Sacramento iustificet, neq; enim illud ly contingat conjungitur cum remittere peccata, sed cum ly esse Caritate perfectam, quòd contingit contritioni acceptæ vt sic pro dolore peccatorum. Eò etiam seruiunt verba Trid. inibi adjuncta, ex quibus sic formatur argumentum. Contritioni per oppositos non debet tribui sine addito Reconciliatio, dispositioni enim sine addito non attribuitur ipse formalis effectus. v. g. ignitio approximationi, sed Trid. contritioni cum Sacramenti voto tribuit reconciliationem sine addito. 28.
ergo. Stat adhuc pro eadem Conclusione phrasis Trid. Sess: 6. c: 7. ex qua auth. sic formatur argumentum. Si contritio non esset sanctificatio aliqua formalis & renovatio interioris hominis, non posset dici quod illam sanctificationem ingrediatur ratio motus voluntarij, præcipuè cum nullum absurdum sit hujus conjunctionis, nempe vt conjungantur secum sanctificatio & motus noster supernaturalis, sed per Trid. ingreditur. quod ipsum.

PROB: quia iustificantem formam describit Trid. per voluntariā susceptionem gratiæ, & tamen debuisset dicere, quòd iustificatio nostra
83. sit ipsa gratia. hinc Suarez oppositum sentiens propter hanc auth. vocat nostram sententiam probabilem, quanquam & ipse Lugo cit. n: 122. dicit Auersionem à Deo tolli formaliter per contritionem, quo posito sequitur, quòd accipiendo sanctitatem formalem pro forma depulsiua peccati, hoc ipso inferatur Contritionem esse talem formalem sanctitatem.

PROB: II. ratione, Forma supernaturalis incompossibilis cum peccato, est forma supernaturalis depulsiua peccati. Contritio & amor sunt formæ supernaturales incompossibiles cum peccato, ergo &c.
Major Probatur, sui notione, quid enim magis expellit frigus, quàm id 84.
quod est incompossibile cum frigore, ita etiam quid magis expellet peccatum, quam forma supernaturalis incompossibilis cum peccato. Minor probatur. Conuersio supernaturalis ad Deum est incompossibilis cum auersione intentionali ad eundem, opposita enim oppositione formali prædicatorum sunt sibi incompossibilia. ergo contritio & amor erunt incompossibiles formæ supernaturales cum peccato, omne enim peccatum est auersio à Deo, contritio autem & amor sunt conuersiones supernaturales ad Deum. Jdem sic aliter proponi posset. Posito amore transa-

85 re transacto & conuersione ad Deum transacta, si ponatur actualis auersio, erit illa incompossibilis cum conuersione quæ præterijt, ergo etiam posita conuersio ad Deum erit incompossibilis cum auersione à Deo, adeoque ejus depulsiua. Antecedens concedunt omnes qui censent Amorem & odium secum non stare, & quidem tenent omnes Amorem & odium esse secum formas incompossibiles, naturaliter. Alij ponunt esse incompossibiles etiam supernaturaliter. Consequentia probatur. Ideo non potest stare cum conuersione præterita ad Deum actualis auersio, quia peccatum est illi amori forma incompossibilis.
86. ergo & amor peccato erit forma incompossibilis, nam esse incompossibile est aliquid relatiuum, si enim homo non potest esse Chimera nec Chimera poterit esse homo. Denique hic ipse medius terminus sic aliter proponi posset. Conuersiones & auersiones tam intentionales, quàm materiales sunt formæ incompossibiles in alijs materijs, suntqué sui ad inuicem depulsiuæ, ergo idem sentiendum erit de conuersione ad Deum & auersione ab eodem.

NOTO nihilominùs quod hæc nostra Conclusio supponat independenter à condonatione non esse satisfactiuam illam conuersionem, vel
78. habentem vim totaliter abolendi peccati, sed quod de se sit radix exigitiua condonationis Diuinæ : idq; ob eam formalitatem quod adferat prædicata formaliter opposita peccato eaque ordinis Diuini.

RESPONDET Lugo, quod etiam attritione, itemque actu naturali tollatur auersio à Deo, & tamen hi actus non sunt depulsiui peccati.

CONTRA est ex Dica: quantumuis attritio sit sufficienter auersiua à creatura, non tamen est conuersiua ad Deum, jam autem Contritio & amor, sunt & auersiua à creatura & conuersiua ad Deum, quòd ipsum Probat, quia peccatum non tam dicit præcisam rationem conuersionis ad creaturam, quàm potius auersionem à Deo. hinc præcipuè attendi deberet ad Conuersionẽ ad Deũ, quam non dicit attritio, quod ipsum clarè docet S. Aug. lib. de vera & falsa poen: c: 17. explicans illa verba, Quacunq; hora peccator conuersus fuerit vitâ viuet. *Dixit* inquit, *Conuersum, non tantum versum vita viuere. vertitur à peccato, qui jam vult dimittere peccatum, conuertitur qui jam totus & omnino vertitur, qui jam non tantum pœnas timet, sed ad bonum Deum contendere festinat.* Explicat id idem Dicast: exemplo ejus cui mandatur ne se conuertat ad Occidentem, sed ad orientem, tunc si ille conuersus ad occidentem conuertat se ad meridiem, verùm erit quod nõ 89.
erit conuersus ad occidentem, falsum tamen quod sit conuersus ad orientem, sic etiam peccator conuersus ad creaturam, & auersus à Deo, attritione auertitur à creatura, sed non conuertitur formaliter ad Deum, conuersio enim amantis est.

Deinde quod adfert Lugo de actu naturali & attritione id nõ conuincit ex alio etiã principio. Inprimis, non conuincit in principijs istorum, qui negãt, quod actus naturalis possit super omnia ferri in Deum, sed id competere virtutibus Theologicis, quam excellentiam vocat Esparza Prælationem super omnia, sed quia hanc doctrinam puto non esse veram ex 90.
alio principio soluitur eadem difficultas, ostenditurque præter jam dicta quare actus naturalis non sit depulsiuus peccati, quia inprimis actus auersionis à Deo, & conuersionis ad creaturam, dicebat boni supernaturalis desitionem, hoc est gratiæ & DEI finis superexcedentis contemptum, consequenter non poterit resarciri nisi actu supernaturali & excedenti, tanquam proportionato & commensurabili. Rursus quia actus supernaturalis ita dicit auersionem à creatura & conuersionem ad Deum, vt simul dicat titulo prædicatorum formaliter oppositorum prædicatis peccati, vt inquam dicat exigentiam

91. gentiā ponendæ à Deo cōdonationis, quam proportionem, quia non dicit attritio, ideò non poteſt dici illa vel actus naturalis eſſe forma depulſiua peccati. Illud autem quod cum Lugone dicunt alij, Contritione tolli formaliter Auerſionem à Deo ſecundùm quod perſeuerat habitualiter, ſed non ſecundùm quod perſeuerat moraliter, id immeritò dicitur, quia ſi perſeuerare moraliter ideò adhuc dicatur illa offenſa etiam poſita contritione, quòd ſcilicet poſſit à Deo ſeruari jus ad offenſam & non poni condonatio, eodem jure (vt dictum ſupra) etiam gratia non tolleret moralem perſeuerantiam peccati, præcipuè verò, quia hæc di-
92. ſtinctio in moralem & habitualem perſeuerantiam, confundit duo diſtincta; obligationem ortam ex peccato & ejuſdem habitualitatem. nam qui retractat voluntatem ducendi hanc, non habet voluntatem habitualem, & tamen habet obligationem ortam ex illa voluntate habendi eam pro ſua, quam obligationem induxit adinuicem acceptatus conſenſus.

PROBARI ſolet III. à quibuſdam. Quod creditur fide ſupernaturali & ſperatur eſſe depulſiuum peccati, illud ſi ponatur erit forma depulſiua peccati, adeoqué in ſenſu hoc formalis ſanctitas. Sed actus
93. contritionis & creditur & ſperatur eſſe depulſiuus peccati. ergo ſi ponatur erit depulſivus peccati. Major Probatur. quia fides ſupernaturalis & ſpes falli non poſſunt, jam autem fides credit & ſpes ſperat contritione auferri peccata.

RESPONDET Eſparza. Non ſufficere ad Iuſtificationem, Incompoſſibilitatem pure intentionalem cum peccato, nec connexionem itidem intentionalem cum remiſſione peccatorum, quia totum hoc conuenit actui fidei de iuſtificationis gratia jam obtenta, alijſqué actibus, & tamen nemo dicit hos actus eſſe iuſtificatiuos formaliter. Itaqué requiretur vt ratio formæ iuſtificantis ſequatur magnitudinem perfectionis 94.
formæ, quæ magnitudo non oſtenditur ineſſe actui dilectionis.

CONTRA eſt. I. Quia ſi nomine incompoſſibilitatis intentionalis, intelligatur ſola incompoſſibilitas cogitata, falſum eſt quod hanc ſolam dicat conuerſio per contritionem & auerſio per peccatum. Quod ſi nomine incompoſſibilitatis intentionalis intelligatur incompoſſibilitas actuum voluntatis, qui etiam actus vocantur intentiones, verùm eſt quod conuerſio & auerſio prædicta ſint intentionalia, ſed negatur talia intentionalia non eſſe ſufficientia vt ſibi formaliter opponantur.

CONTRA II. Quia longè aliter opponuntur ſibi Conuerſio ſu- 95.
pernaturalis cum auerſione, quam fides de remiſſione & negatio remiſſionis, non enim hæc poſtrema excludunt ſeſe tanquam formæ oppoſita prædicata dicentes, proportionate & formaliter: ſed nonniſi tanquam exigentia vt ita ſe objectum habeat, vt dicit fides. & ſicut ſi Deus reuelaret quod frigus expellat calorem, nec reuelatio, nec actus fidei expelleret calorem, ſed ſolus calor fideſqué, connecteretur cum expulſione, terminative & per modum objecti, ita & in præſenti.

CONTRA III. Quia immeritò dicitur quod nonniſi ex magnitudine perfectionis colligi debeat 96.
An aliquid ſit forma depulſiua peccati; nam lumen gloriæ, viſio item & beatitudo ſunt formæ perfectiores quam gratia. & tamen in plurium ſententia non ſunt formæ formaliter iuſtificatiuæ.

Nihilominus adlatum argumentum non conuincit, quia quamuis detur actus fidei credens contritione depelli peccatum, quia tamen non credit id fieri à contritione tanquam à forma depulſiua, non ſequitur exinde contritionem eſſe formaliter depulſiuam peccati. quod autem non credat à contritione tolli peccatum tanquam à forma depulſiua, vel exinde oritur, quia probabilitas ſen-

tentiæ

97. tentiæ oppositæ ostendit non debere id credi. Addo ex isto credere non posse hic & nunc firmum argumentum desumi, sequitur enim contritionem non esse formam sanctificantem, casu quo quis credat solam gratiam esse sanctificantem, ne enim reddatur hic actus falsus, debet esse contritio non sanctificativa.

DICENDVM II. *Sanctitatē formalem accipiendo pro speciali participatione naturæ Diuinæ, illa non poterit haberi nisi à sola gratia,* nec habebitur à solo amore & contritione.

PROBATUR I. Quia ad saluandas phrases locutionesquè Trid. & PP. est necesse inuenire acceptionem sanctitatis, respectu cujus con-
98 tritio sit per modum dispositionis, hoc autem habebitur si prædicta Conclusio teneatur.

PROBATUR II. Accipiendo sanctitatem vt describitur, si posset competere contritioni esse talē sanctitatē, & esset contritio specialis participatio naturæ Diuinæ: & nō esset. esset vt supponitur, non esset autem quia specialis participatio naturæ Diuinæ, est specialis participatio radicis reliquarum omnium perfectionum in ordine supernaturali, nomine enim naturæ venit principium motûs & quietis, quale principium non est contritio vel amor, quia hæc comparantur in ordine supernatura-
99. li ad statum supernaturalem, sicut Intellectio in ordine naturali ad statum naturalem quæ non est natura.

PROBATUR III. Quia nisi ita vt Conclusio describit sumatur sanctitas & nisi ita sumpta tribuatur soli gratiæ, non poterit saluari doctrina Trid. quod decernit Sess: 6. c: 7. vnumquemq; in se recipere iustitiam suam, & ibidem can: 11. anathematizat eos qui censent non iustificari nos caritate & gratia inhærente, fundaturq; in illo ad Rom: 8. vbi dicitur viuificari nos per inhabitantem Spiritum Dei in nobis.

Soluuntur Obiectiones.

OBIJC: I. ex Lugo. Si contritio est forma depulsiua peccati, 100.
partialiter nos iustificaret. hoc dici non potest. Tum quia jam ante aduentum gratiæ homo verè non esset peccator. Tum quia à Trid. Contritio appellatur nonnisi dispositio ad iustificationem, id autem quod est pars, non est dispositio. Tum quia sequeretur transactâ contritione non manere physicè formam integram à qua homo denominetur iustus, sed partim physicè partim moraliter, dum non retractatur. consequenter adultus non esset tam complete iustificatus atquè infans, qui complete iustificatur per habitum gratiæ.

RESPONDETUR. Quod neget quidem Vasquez & Turrianus, Con- 101.
tritione de facto expelli peccatum, eò quòd supponatur expulsum à gratia de facto tamen expelli à contritione peccatum docuit Dic: d. 2. num: 332. quamuis cum aliqua explicatione, quia contritioni tribuit solam vim formaliter satisfaciendi, vim autem expulsiuam soli gratiæ. Ripalda autem D. 99. num. 72. docet partialiter iustificare contritionem. Et certè immeritò dicit Vasquez quod Contritio supponat peccatum remissum, nam contritio & gratia simul sunt tempore, imò prius natura supponitur contritio quam gratia vt dictum supra, cum autem cōtritio habeat vires depulsivas pec- 102.
cati, non apparet cur de facto ea depulsio contritioni tribui non possit. Et cum etiam contritio sit in suo genere sanctitas, deposcatq; depulsionem peccati completam, eò quòd deposcat poni à Deo condonationem, non apparet cur de facto non dicatur expellere peccatum. Oppositum non suadent rationes de Lugo, nam quod dicit sequi inde quod ante aduentum gratiæ homo verè non esset peccator, id non conuincit, quia si agatur de antequam reali & physico, falsum est. nam simul physicè ponuntur contritio & gratia. si autem ly antequam procedat de antequam ratione, non esset

103. quidem peccator in illo priori rationis quo ponitur contritio, accipiendo peccatorem pro auerso à DEO, sed in quantum peccator sumitur pro eo qui dicit priuationem gratiæ in pœnam peccati commissi, tunc ante infusionem gratiæ nondum intelligeretu dicto in sensu non esse peccator. In alijs autem quæ adfert non multum est roboris, dictum enim est supra, quo respectu contritio sit dispositio, quo forma. & sicut formæ partiales in sententia eorum qui eas tenent diuerso respectu sunt dispositio ad animam rationalem, diuerso respectu sunt forma, ita & in præsenti. Immeritò etiam assumit quod omne illud cui potest tribui ra-
104. tio iustificantis debeat esse nonnisi permanens, quod autem dicit sequi exinde nullum adultum esse complete iustificatum, in re non habet difficultatem. quia si complete iustificatus dicitur paruulus, quia habet gratiam, hanc habet etiam adultus. Quodsi ideo dicatur complete iustificatus paruulus quia non habet actum transeuntem incompossibile cum peccato, id verùm est. sed quis propterea dicet paruulum complete iustificatum.

INSTAT I. de Lugo. Peccatum habituale includit in suo conceptu actum præteritum non condonatum, nec sufficienter retractatum,
105. ad extinguendam auersionem Dei, per contritionem autem nihil horum formaliter tollitur. ergo nec tollitur peccatum habituale.

RESPONDETUR Hoc argumentum non esse conforme principijs ipsius Lugo, quia n. 125. dicebat Contritionem tollere auersionem à Deo quæ est constitutiva peccati. Deinde nego Contritionem in circumstantia condonationis quam deposcit non esse extinctiuam auersionis Diuinæ, quamuis autem extra circumstantiam condonationis non sit extinctiva, id non obest, vt in simili repetito dictum est de gratia.

INSTAT II. Ad hoc vt vna forma dicatur alteri opposita, non necesse est vt opponatur alteri se- 106.
cundùm omnia prædicata vt patet in omnibus oppositis formis, quæ sub eodem genere continentur. Deinde cum essentia in indiuisibili consistat, & metaphysicè loquendo, cum vno prædicato ablato tota essentia destruatur, satis est quod forma vni prædicato opponatur, consequenter contritio non partialiter iustificabit si iustificat, sed totum peccatum auferet.

RESPONDETUR. quamuis ad hoc vt vna forma dicatur alteri opposita & incompossibilis non sit necesse eam alteri opponi secundùm omnia prædicata generica, est tamen necesse opponi omnibus prædicatis differentialib⁹, sicut frigus opponitur 107.
prædicatis differentialibus caloris. quia verò differentialiter peccatum non tantum dicit conuersionem ad creaturam, & auersionem à Deo, sed simul etiam dicit rationem offensæ & arguitiue carentiam gratiæ, fit, vt contritio si deberet hæc omnia tollere, deberet omnibus opponi, quod non habet. sed cum sit sanctitas poscit à Deo condonationem, gratia etiam cum sit sanctitas poscit eandem, & intuitu vtriusq; pro præsenti rerum ordine decreuit Deus subnectere suam condonationē. Quod autem adfertur essentiam in indiuisibili consistere, ad hoc supra responsum est, accipiendumque est dicta- 108.
men illud cæteris paribus, nam si ponatur anima non hoc ipso ponitur homo, quantumuis illius essentia in indiuisibili consistat. sic etiam quantumuis ponatur conuersio ad Deum non hoc ipso ponetur tota complete iustificatio, quod ipsum vt ante dictum in hoc fundatur, quod bonum sit ex integra causa, malum autem ex singulis defectibus: Quia ergo destructio peccati & constitutio in esse iustificati est bonum quoddam, debet esse ex integra causa. & si integra causa non ponatur, dicetur poni non nisi partialis causa adeoque partialis iustificatio. Idem principium hac etiam limitatione indiget, quod

109 quod scilicet, quantumuis verùm sit essentias in indivisibili consistere, quando essentia ita est vna essentia, vt dicat vnam combinationem prædicatorum, atque adeo vnum constitutum Metaph: per ordinem ad nostram rationem. Cæterùm si sit aggregatum ex pluribus Metaphy. constitutis, debebit etiam ex pluribus indiuisibilibus constare, cum ergo alia essentia sit auersionis & alia offensæ, alia negationis gratiæ, fit vt singulæ non vnum indiuisibile essentiæ, sed singulæ singula indiuisibilia essentiæ sibi determinent. quantumvis aggregatum omnium illarum trium quasi per quandam accommodatam attributionem, cō-
110. stituant vnum totale, justificationē tollendum, consequenter poterit conuersio tollere, vnum indiuisibile auersionis, & non tollere v. g. indiuisibile offensæ &c.

Deniq; dictum hoc, Essentiæ rerū in indiuisibili consistunt, non excludit. vel partes Physicas, si sit essentia physica; vel morales, si sit moralis; sed nonnisi importat, quod, vt formetur conceptus essentiæ, debeat ex vtraque parte simul sumpta confici, sicut v. g. animal non dicit solam materiam, nec solam formam, sed vtrumque, idemque de rationali dixi in materia de vniuersalibus. Quodsi essentia in indiuisibili consistens ad-
111. mittit pluralitatem partium, benè poterit vnam partem auferre contritio, quin auferat aliam adeoq; partialiter iustificare.

INSTARI potest III. ex illa auth. Trid. quod vnica sit formalis causa justificationis nostræ, sed ad hoc jam.

RESPONSUM est supra. Adde quod Vega & Corduba qui proximè post Trid. scripserunt, censuerunt quod justificatio per infusionem omnium trium habituum Theol. fiat, ergo non per infusionem solius gratiæ vt volunt oppositi. Ex adlatis etiam principijs ostenditur, vnicam esse formalem causam nostræ justificationis gratiam, accipiendo justificationem pro esse participatio- 112.
nis specialis naturæ Diuinæ, quam negabant Hæretici, & quam adstruere curabat Trid.

OBJIC: II. Arbitrarium est dicere, quod sit sanctitas formalis id, quod est forma depulsiva peccati, vel saltem jam tota quæstio deducetur ad quæstionem de voce. An scilicet formaliter depellere peccatum, sit, esse sanctitatem formalem.

RESPONDETUR. quod sanctitas formalis sit id quod est forma depulsiva peccati, non est hoc arbitrarium, immo dum inquiritur. An cōtritio sit sanctitas formalis? in hoc nonnisi sensu inquiritur, vt notat Rip. cit: num. 1. probatque auth. Trid. quod sæpè sed præcipuè Sess. 6. c. 7 113.
describit justificationem per innovationem interiorem animæ, quæ fit in remissione peccati. & S. Dionys: c: 12. de Diu: Nom: talem format definitionem sanctitatis quæ infert expulsionem peccati, dicit enim *sanctitas est ab omni immunditia libera & incontaminata munditiеs*, quodsi concedas Contritionem esse formam depulsivam peccati, neges autem esse sanctitatem formalem recedes à statu quæstionis, instituesque quæstionem de voce, quod nos non facimus, sed supposito quod vox sanctitas formalis supponat pro forma depulsiva peccati, probamus hoc prædicatum formæ depulsivæ peccati, 114.
competere contritioni.

OBJIC: III. Impossibile est naturaliter, quod idem numero album primo & per se procedat à duplici albedine. ergo etiam impossibile est quod negatio albi, primo, & per se formaliter procedat à duplici nigredine. ergo idem erit dicendum de expulsione peccati. quomodo ergo contritio & gratia dicentur esse formæ depulsivæ peccati. Rursus si tribuatur, contritioni vis depulsiva peccati, debet illi tribui tanquam satisfactioni & merito, gratiæ autem tanquam formæ incompossibili. hoc autem esse non potest, quia si prædestinatio repugnat vt fiat ex liberalitate

115. litate & ex meritis, repugnabit etiam duplex ejusmodi ablatio peccati.

RESPONDET pluribus huic argumento Dicast. à num. 346. quod proximius ad rem facit, est instantia, quâ ostendit, per multiplicem formam sanctitatis posse eandem numero maculam peccati auferri, & pro explicando adfert exemplum tenebrarum, quæ definitivè sunt carentia lucis, tolluntur que à pluribus etiam gradibus lucis. Ut verum fatear hæc instantia bona est, sed vt proponitur à Dicastillo habet suas difficultates. nam Inprimis non explicat, quòd sint futuræ infinitæ negationes lucis in tenebris, si dicantur tenebræ Carentia lucis determinatæ; cùm potius si tenebræ

116. sint carentia lucis collectiue acceptæ, potius sequatur infinitas esse privationes lucis in tenebris, quia potius collectio lucis est infinita, quam vna lux determinata, cujus privationem dicant tenebræ. quodsi alio sensu illa determinatio sumatur, explicandum fuisset. Deinde non esset fortè absurdum dicere, quod tenebræ dicant privationes infinitas lucis. vel saltem, in infinitum lucis, imò hoc sequitur ex doctrina Dicastilli, nam per illum tenebræ sunt, nullam habere lucem. ly autem nullum vt pote signum vniuersale, erit explicabile per singula indiuidua,

117. cùm ergò singula indiuidua lucis sint infinita, etiam terminus supponens pro singulis individuis, pro infinitis supponet. nec inde sequitur fore infinitam intensionem tenebrarum, nam etiam appetitus materiæ ad formas, est ad formas infinitas, & tamen appetitus ille non dicitur infinitus

Jam ergo accedendum est, quomodo sit formandus cõceptus tenebrarum, & quidem Cõmodissimum est dicere, quod tenebræ sint carentia lucis, nam ita facilè ostenditur, quî vel vna lux tollat tenebras. quia tamen lux potest supponere vel pro determinata luce vel vage, accipienda erit lux vagè & non determinatè. Ratio quia alias non quæcunq; 118. lux, sed nonnisi hæc & non alia determinata expelleret tenebras. Ulterius non debent dici tenebræ Carentia alicujus lucis, quia verum est dicere etiam posita luce, negatisq; tenebris, esse carentiam alicujus lucis, nisi fortè ly alicujus supponeret negando etiam vnicam tantum lucem, non etiam debent dici tenebræ carentia omnis lucis, quia alias non possent tolli vno solo lumine. quod ipsum Probatur. quia ly omnis, sumptum pro ijs quæ importat sumitur, & pro hoc, & pro illo, & pro isto lumine, & breuiter pro singulis indiuiduis. quod si ita explicetur ly omnis; tenebræ vnâ candelâ non poterunt dispelli, quia vna candela 119. tollit carentiam lucis suæ, sed non aliás carentias. Quod si dicas ly omnis aliter explicari debere, hæc ipsa ambiguitas damnat hunc explicandi & loquendi modum. Posset tertium hoc Syncategorema addi. Tenebræ sunt nulla lux. sed præter hoc, quod iste modus explicandi non sit vsitatus, insuper adhuc est quod possit habere suas diuersas acceptiones. Commodissimum itaq; erit explicare tenebras sine addito, scilicet quod sint Carentia lucis. hinc jam prædicta instantia ad præsens applicatur. Quod sicut determinata luce tollitur negatio lucis, potestque duplici luce tolli si duplex 120. lux ponatur, ita & si ponantur duæ sanctitates, poterunt tollere negationem sanctitatis, quam dicit peccatum. sed independenter ab hoc principio.

RESPONDETUR eidem difficultati. Negando Consequentiam Dispar. in hoc est, quia quem effectum formalem tribuit vna albedo, eundem tribuit & altera, hinc actum ageret, jam autem eum effectum formalem quam præstat sanctitas actus, non præstat sanctitas gratiæ, fit vt vtraque possit in suo genere concurrere ad tollendum habituale & ejus maculam. Illa autem Instantia ex materia de Prædestinatione non convincit, quia graues DD. censent quod

121. quod ipsa intentio saluandi sit gratuita, exercita tamen saluatio sit dependens à meritis, ita vt dependentia à meritis & ly gratuito, pro diuersis supponant. & absolutè oppositum est probatum in materia de Prædestinatione.

OBJIC: contra II. Conclus. Non est necesse dicere, quod sanctitas formalis supponat pro speciali participatione naturæ Diuinæ permanenti in nobis, idque ideo quia peccatum Adæ comparat S. Paulus ad Rom. 5. Iustitiæ per Christum. Peccatum autem Adæ nonnisi extrinsecum est ejus posteris.

RESPONDETUR. Cum Trid. & S. Petrus expresse meminerint
122. sanctitatis per quam consortes simus naturæ Diuinæ, non immeritò sanctitas formalis accipitur pro speciali participatione naturæ Diuinæ. Ad locum S. Pauli quod attinet, ille non plus vult, quam ostẽdere, quod sicut peccatum originale in nos pertransit, ita quoque gratia per Christum in omnes nos derivetur. In hoc etiam proportio aliqua inter peccatum Adæ & justitiam per Christum Dominum salvari posset, quod licet actus ille Adami sit nobis extrinsecus, nihilominùs ipsum habere peccati vnicuiq; nostrum est intrinsecum, dicitquè Trid. peccatum originale esse in vnoquoque nostrum
123. proprium, ita etiam justitia Christi Domini, quâ ille se submisit Patri est nobis intrinseca, nihilominùs debet aliquid nobis esse intrinsecum, idque proprium per permanentiam & hoc erit ipsa gratia.

DIFFICVLTAS II.

De Cõtritione secundùm se. Ad prænoscendum dicenda, præmittenda sunt aliqua.

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur aliqua. 124.

PRÆMITTO I. *Contritionem interdum sumi genericè interdum specificè.* Contritio genericè definitur à Trid. S. 14. c: 4. quod sit animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero, & licet quidem hæc contritio appelletur ea quæ primum locum inter alios actus obtinet, illic tamen loquitur Trid. non comparative ad dolores qui de peccato haberi possunt, sed ad alios actus vt fidei timoris, &c. qui non possunt appellari primus actus pœnitentiæ quâ talis, adeoquè sub nomine pœnitentiæ. quamuis autem hunc motum ad justificationem di- 125.
cat esse necessarium, non sequitur, quod hic non definierit contritionem genericè, jam enim in simili supra dixi, vage & indefinitè & secundùm suppositam materiam locutum esse Trid. præcipue verò, quia data definitio omni omnino dolori convenit, quod ipsum signum est, genericè de dolore loqui Trid. vnde etiam inferius, dividit contritionem, in illam quæ est caritate perfecta, & quæ est imperfecta.

PRÆMITTO II. *Quid sit Contritio specificè accepta?* Censuerunt aliqui sufficere ad contritionem veram, dolere de peccato ex quocunque motivo, etiamsi non sit do- 126.
lor ex motivo caritatis modo non sit præcisè ex motivo timoris inferni vel spe præmij. Hæc sententia placuerat Suarez vt ipse fatetur, pro ipsa citant aliqui. Sotum, Gabrielem, Vegam, sed fortè immeritò vt videre est in Dicast: d. 2. num. 111. habuitque hæc sententia fundamentum in scriptura, quæ meminit sæpe pœnitentiæ remissivæ peccati, non exprimendo motivum amoris vt videre est Ezech. 8. v. 21. & à Dauide 2. Reg. 12. translatum peccatum post hunc dolorem, Peccavi Domino. vbi nulla mentio amoris. Similia verba habentur Is: 55. v. 7. sed oppositum suadet sensus communior

127. munior fidelium. Rationes autem adlatæ, quamvis probabilitatem adferant & euasionem à censuris, nihilominùs non convincunt, quia non erat necesse in omnibus locis exprimi motivum doloris, cum per se scriptura vellet significare nonnisi effectum doloris, qui est remissio peccati.

PRÆMITTO III. *Contritionem specificè acceptam dicere pro motiuo Deum summe bonum offensum.*

RATIO I. Auct. Scripturæ. & ita dicitur Lu. 7. *Dimittuntur ei peccata multa quia dilexit multum.* Similia habentur 1. Ioann. 3. 1. ad Cor. 13. Rursus supposito quod in Sacra Scriptura & in vsu communi,
128. fieri aliquid ex toto corde significet amoris affectum, cujus illud censetur esse sedes. Clarus erit locus ille ex Deut: 4. *Cumq; quæsieris ibi Dominum Deum, invenies eum, si tamen toto corde quæsieris, & tota tribulatione animæ tuæ.* vbi ly si tamen, modum & motivum præscribit pœnitenti.

RATIO II. est auth. Trid. quod Sess: 14. c. 4. cum in genere definijsset cõtritionem, dividens eandem, dicit. quod hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemqué Deo reconciliare, vbi ly aliquando, non sumitur quasi sit aliqua contritio quæ tamen non sit
129. charitate perfecta, sed loquitur de contritione generice, quod scilicet illud genus aliquando contingat esse conjunctum cum differentia quæ est caritas, ad eum modum, quo aliquando contingit animal esse rationale, non quod contingat homini esse rationale, sed quod id contingat animali, sic & in præsenti.

Post Trid. sequitur auth. PP. pro quo puncto citat Suarez d. 4. S. 2. Gregorium Ho: vlti. in Ezech. circa finem lib. 3. Dialo. c: 34. li. 6. *Reistr*: epist: 23. alias c: 197. Bernardum 116. serm. in Cantica, quibus adde Aug. lib. de vera & falsa poen: c: 9. & 17. *Sine amore Dei nemo vnquam gratiam invenit nec veniam consecutus est.* Similia habet lib. 2. 130.
contra Cresc: c: 12. Serm. 7. de Temp. lib. 14. de Ciu: c: vltimo & lib. 12. cap. 27. Accedit auth. S. Tho: hic q. 85. a. 6. vbi ait In Iustificatione poni actum fidei caritate formatum. Similia habet 1. 2. q. 113. a: 4. ad 1.

RATIO III. ex probabilitatibus. Tum quia Peccatum est auersio à Deo & conuersio ad creaturam. ergo tolli debuit per conuersionem ad Deum, & auersionem à creatura. Tum quia Peccatum est summum malum. ergo expelli debuit per aliquid specificatum à bono super omnia, vt ita inter se expulsivum & expulsum proportionentur. Tum quia in Iustificatione 131.
infunditur Charitas. ergo debuit dispositio præcedere quæ sit act⁹ Charitatis, sicut actus fidei præcedit habitum fidei, & quamuis non sit necesse ad recuperandum habitum Castitatis, elicere actum Castitatis, nihilominùs erit necesse elicere actum caritatis, vt alicui extra Sacr: infundatur habitus Castitatis, quia non elicito actu castitatis habetur principium recuperandi habitum castitatis, quod est ipsa gratia, quæ est radix deposcens infusos alios habitus.

Punctum Difficultatis II. 132.

An Contritio debeat esse super omnia?

NOn agitur hic de Detestatione ponenda per contritionem quæ sit super omnia intensive, quasi scilicet ipse actus debeat habere tot gradus intensionis, vt nullus alius actus debeat illi æquari circa alia objecta, vt voluerunt Adrianus, Petrus de Soto, Durandus, Richardus, quamuis inter illorum opiniones sit aliqua diuersitas. quod autem

133. tem id non sit necessarium. Ratio est. Tum quia summus dolor intensive est impossibilis, deberet enim esse infinitus. Quod si dicas non debere esse summum absolute, sed summum ratione hic & nunc talis & tantæ datæ gratiæ, non inquam valet si id dicas, quia non apparet, Cur cum auxilio, quod se habet per modum potentiæ non possit intensior, & intensior actus fieri, sicut eadem potentia voluntatis intensiorem & intensiorem actum elicit, & si illuminatio & inflammatio voluntatis non indiget esse summa, nec debebit esse summe intensa contritio. Et certe si eliceret aliquis actum intensum vt 6. & haberet gra-
134. tiam vt 8. non posset per *respondentem* justificari & tamen si haberet gratiam vt vnum, haberetq; multa peccata, eliciendo actum intensum vt vnum, deleret omnia. quod videtur arbitrarium. Tum quia mortale non requirit certum gradum vt expellat gratiam. ergo nec requiret contritio vt ab illa pellatur peccatum. Tum quia quando PP. loqvuntur de Contritione non indicant talem excessum gradualem. & si qui in oppositum citantur, bene explicari possunt, quod id requiratur ad melius esse. vel ly intensive, accipiunt modo latiori, scilicet non pro excessu graduali, sed pro excessu sub-
135. stantiali quomodo dicitur intensior esse perfectio rationalitas quam rugibilitas, qua etiam ratione explicari debet S. Tho. si sit alicubi oppositus.

Tota difficultas in hoc est An Contritio debeat esse super omnia. & quid sit illam esse super omnia.

EXPLICAT I. quid sit esse Contritionem super omnia, Suarez Vasquez, Valentia. & post illos Dical: d. 2. num. 167. dicitque Contritionem in tantum esse super omnia appretiative, in quantum oritur ex tali motiuo vt non admittat affectum in voluntate ad oppositum, nec admittat fugam efficacem alterius mali, quod magis timeatur quam peccatum.

Impugnat hanc explicationem Lugo. 136.
Sed ejus impugnatio supponit aliqua non satis clara, comparat enim motivum scientificum cum motivo detestationis, & tamen nullum absurdum est moveri aliquem motivo scientifico; & tamen non esse scientificum, repugnat autem moveri actu detestationis super omnia, & non elicere actum contritionis, qui definitive est dolor super omnia. hinc quamuis non eo ipso aliquis dicatur esse scientificus, quia movetur motivo scientifico, poterit bene dici contritus, si moueatur dolore super omnia, qui dolor idem est cum contritione. Deinde quamuis absurdum sit dicere, quod Creatura amans creaturam apprehendat in illa ma- 137.
jorem excellentiam bonitatis quam in Deo, eo quod exinde sequatur omnem peccantem amittere fidem, nullum tamen est absurdum dicere desumi ab excellentia motiui rationem contritionis, quæ appretiet Deum super omnia, quæ duo si præ oculis habeantur, poterunt infringi non incommode rationes adlatæ à Lugone contra hanc responsionem.

Cæterùm Hæc explicatio.

NON SATISFACIT Quia non distinguit inter summam appretiationem objectiuam & subjectiuam, & tamen si hæc distinctio valet qua distinguimus summam certitudinem Subjectivam & objectivam, cur eti- 138.
am distingui non poterit eodem modo appretiatio. præsens autem explicatio hæc non distinguit, quia nec distinctionis hujus meminit, nec dat fundamentum ejusdem eruendæ,

EXPLICAT II. Lugo. tunc voluntas fertur super omnia appretiativè, quando fertur eo modo firmitatis & efficaciæ, quo Intellectus fertur adhærendo magis vel minus firme suo objecto, semper tamen firme, & hæc firma adhæsio, vocatur Certitudo. quam firmitatem non habet assensus probabilis, qui semper præcedit cum formidine, licet in illa sua firmitate non seruet semper æqualitatem, firmius enim adhæret certis

139 certis metaph: quam certis physice,
& adhuc certius, Certis per fidem.
eodem modo voluntas interdum
adhæret absolutâ quidem sed infirma
adhæsione, ita vt ex ipso modo
adhærendi ostendat promptitudinē,
deserendi objecti si se offerret occasio.
quando autem voluntas adhæret
summo gradu adhæsionis, respondente
adhæsioni qua adhæremus
objectis fidei, tunc in ipso modo
adhærendi ostendit implicite, se
immobiliter adhærere illi objecto.
Hæc explicatio,

NON SATISFACIT plene.
quia præter alias difficultates quæ
in ipso antecedente involvuntur, id
etiam diminute explicat, quænam
140. scilicet sit conditio firmæ adhæsionis
scientificæ, nam multi sunt qui
pertinaciter adhærent suo errori, &
tamen non ostenditur, quî hæc adhærescentia
differat ab adhærescentia
scientifica. nec apparet, cur etiam
voluntas firmè adhærere non
possit, & tamen ex objecto loquendo
non super omnia.

EXPLICATVR aliter adhærescentia
illa, dividendo eandem
in adhærescentiam objectiuam, &
subjectiuam, & ex vtraquè formalitate
complendo totam & adæquatam
rationem adhæsionis, ita vt adhæsio
requirat & ex parte objecti seu
motivi formalitatem, vi cujus me-
141. reatur adhæsionem summam, & simul
etiam ex parte subjecti exhibitionem
adhæsionis secundùm meritum
objecti : ita vt sicut in certitudine
intellectuali, ne illa in re sit
error, necesse est poni & meritum
objecti & simul exhibitionem assensus
firmi, ne sit probabilis assensus.
sic etiam in præsenti detestatio peccati
super omnia, requirit & meritum
adhærendi ratione motivi, & simul
etiam exhibitionem adhæsionis,
vi cujus prompta sit voluntas
quodlibet objectum & motivum deserere
à DEO abstrahens. Ex vi
ejusdem affectus afficitur creatura
non solùm bonis Dei intrinsecis, sed
etiam extrinsecis, quale est bonum
extrinsecum non peccare, quia ille 142.
affectus conjungit affective cum
Deo. hinc non vult omnia incompossibilia
cum illo amore. quia verò
cum illo amore incompossibile
est peccatum, fit vt vi illius determinetur
ad nolendum peccatum.
His positis.

DICENDVM est. *Contritionem esse super omnia appretiative* detestarique
peccatum plus appretiative
quam reliqua omnia.

PROB: Si Contritio non detestaretur
peccatum super omnia, &
esset contritio & non esset, esset vt
supponitur, non esset autem, quia
si amor super omnia non amaret super
omnia, hoc ipsò non esset amor
super omnia, ergo etiam si contri- 143.
tio non detestaretur peccatum super
omnia, hoc ipso non esset contritio.
Probatur Consequentia, quia
ideo verùm est antecedens, eo quod
motivum illius amoris sit inductivum
ad amare super omnia, consequenter
non amare super omnia,
erit illo motivo non moueri. sed etiam
motivum, quo moueretur contritio,
est motivum, quod est inductivum
ad detestandum peccatum
super omnia, quod ipsum probatur.
quia mensura detestandi mali est
prosecutio boni, & sic quo quis magis
amat sanitatem magis detestatur
morbum, ergo cum ex motivo amoris
fiat contritio, & amor amet su- 144.
per omnia etiam oppositum malum
quod est peccatum debet detestari
super omnia. Et sicut accessus ad
vnum extremum mensurat recessum
ab alio extremo, ita & accessus per
amorem, mensurat recessum à peccato
per contritionem. Cæterùm
ly super omnia non ita accipi debet,
vt denotet explicatam prælationem
omnium supra quæ sit, quia
alias esset impossibilis hæc prælatio,
quis enim potest singula noscere,
illisque præferre.

OBJIC: Excogitabilem esse
casum, in quo peccatum non debeat
esse detestabile super omnia, ponatur
enim hæc conditionalis si non

pecca-

145. peccaveris patietur DEVS aliquid malum intrinsecum, eo casu homo deberet magis detestari non esse Dei, quam peccatum. Item ponamus apprehendere hominem quod peccatum manens peccatum, placeat Deo, eo casu videtur etiam peccatum non esse detestabile super omnia.

RESPONDETUR Hanc suppositionem primam esse impossibilem. impossibile enim est vt peccatum fiat necessarium ad vitandum malum intrinsecum Dei, seu seruandum bonum intrinsecum Dei. Rursus, hæc suppositio non tantùm est impossibilis, sed etiam tollens seipsam, quia hoc ipsum quod sub ea-
146. dē formalitate negabatur in illa, hoc ipsum sub eadem formalitate affirmatur. si enim quæratur Cur detestaris peccatum. respondebis quia dicit oppositionem cum bono conjunctionis ad bona Diuina intrinseca. quodsi quæras cur velis peccatum, respondebis, quia dicit connexionem cum bono coujunctionis ad bona Diuina intrinseca. ergo sub eadem formalitate idem affirmatur & negatur. quodsi est suppositio tollens seipsam, ex tollente seipsam sequitur vtraque pars absurdi. scilicet, & eligendum tunc esse peccatum & non eligendum.

ADDI posset. quoad suppositio-
147. nem præcipue secundam, quod contritio detestetur peccatum super omnia in suppositione omni possibili, non verò in suppositione impossibili, sicut homo debet supponi esse animal risibile in omni suppositione possibili, non verò impossibili, quia v. g. si homo esset animal & rationale non tamen admirativum, esset homo, nec tamen risibile. Et sicut si Deus revelaret fideli se falso revelare, sequeretur tunc esse suppositionem impossibilem, & Deo tunc debere credi & non debere credi, nam & revelaret sibi esse credendum, & revelaret sibi non esse credendum. sic etiam in præsenti.

RESPONDET huic Objectioni Lugo. Peccatum in ea occasione iam 148.
non futurum peccatum, quia eo ipso, quod esset necessarium ad vitandum malum intrinsecum Dei, redderetur licitum propter summam præponderātiam illius boni. hinc detestaretur peccatum contritio super omnia mala, sed non super mala quæ tanti fieri debent vt redderentur licita illa quæ alias sunt peccata. Quod si putaret aliquis peccatum manens in ratione peccati adhuc esse necessarium ad vitandum malum intrinsecum Dei, deberet potius permittere malum intrinsecum Dei, hoc ipso enim, quia supponitur manere in ratione peccati, supponitur manere cum oppositione ad aliquod bonum superius, quam esset bonum in- 149.
trinsecum Dei. *Hæc responsio.*

NON SATISFACIT Quia si aliquis putaret peccatum minus manens in ratione peccati, necessario eligendum esse ad evitandum majus, teneretur homo eligere minus, ergo etiam teneretur potius eligere peccatum, quam malum intrinsecum Dei, quod ipsum Probatur. quia malum extrinsecum manens in ratione extrinseci (quale est peccatum) non debet anteponi malo intrinseco Diuino, nec apparet quodnam id esset bonum superius bono intrinseco Dei, cui tunc opponeretur peccatum. Et certe propter quod vnumquodquè tale, & 150.
ipsum magis, cum ergo conjunctio cum bonis intrinsecis Dei sit motiva ad detestandum peccatum super omnia, illa debent magis æstimari quam peccata.

Nequè valet si dicas. Quod veritas prima sit propter quam assentimur articulis, neq; tamen illi magis assentimur quam articulis, non inquam valet quia in exhibendo fidem vtrobique respondet veritas prima, quæ comparata ad se non habet rationem majoris. jam autem in præsenti non idem nec æque primo respondet bonum, nam vnum bonum est extrinsecum Deo & aliud intrinsecum.

INSTA-

151. INSTABIS Contritio non debet esse super omnia, quia non debet detestari peccatum supra malum pœnæ.

RESPONSIO Communis est. Contritionem debere detestari peccatum supra malum pœnæ spectatum præcisè à culpa, licet non supra malum pœnæ conjunctum culpæ, meritivumq; illius pœnæ, nam tunc includeretur jam peccatum quod est nata detestari contritio. Sed est grauior difficultas An sit possibilis casus, in quo potius malum pœnæ æternæ depuratum etiam à ratione meritivi inferni, sit præeligibile peccato.

152. Punctum Difficultatis III.

An sit possibilis casus, in quo eligi debeant potius pœnæ inferni quàm peccatum?

NEgat Durandus cujus mentem explicat Lugo, sed hanc explicationem non esse legitimam ostendit Dic: di: 2. num. 226. Et certè Durandus dicit clare aliud esse velle sustinere pœnas inferni ne culpa incurratur, hocque approbat, &
153. aliud, velle eligere pœnas inferni ne culpa incurratur, & hoc negat, distincta autem hæc esse vel hæc ipsa instantia probat, quia aliud est velle sustinere, si aliquis me velit occidere, & aliud est velle occidi hoc enim posterius malum est, & prius bonum. Favet neganti Dica: n. 236. favent eidem omnes illi, qui censent impossibile esse vt Deus innocentem puniat pœna inferni. vt Scotus Massilius & ante omnes S. Aug. lib. 3. contra Iul: quos sequitur & citat Arriaga de vitijs d. 52.

Affirmat possibilitatem hujus Lugo hîc D. 5. num. 30. *Pone* inquit, *hominem existentem in peccato mortali, incidere in mortis periculum, à quo non possit evadere, nisi committat novum* 154.
mortale v. g. negationem fidei. pone item eundem invincibiliter errare, quod à priori peccato sine Confessione justificari non possit, ei homini occurret necessitas eligendi damnationem æternam ne committat novum mortale. Impugnat hæc multis Dic: non satis feliciter, Cæterum casus formatus à Lugo format possibilitatem valdè accidentariam, quia fundatam in particulari errore, quæ autem fundantur in errore, non merentur nomen absolutè possibilis, sicut nec merentur nomen possibilis, si aliquis putaret non esse alium modum euadendi peccatum, quam vt fiat pœnitens Chymera.

DICENDVM est. *Possibilem* 155.
esse talem casum.

I. Quia non implicat contradictionem vt Deus revelet Paulo, si non elegeris potius pœnas inferni quam peccatum, vt ita ostendas amorem tuum erga me, peccabis. & hoc videtur innuere celebre dictum Anselmi. Prius me in infernum mergerem, quam peccatum in me immitterem.

II. Quia quamvis eligere pœnas inferni vt pœnas peccato debitas sit vt vocant impossibili incōpossibile, eo quod suppositio videatur tollere seipsam, quî enim sub hac formalitate, quia sunt pœna peccati nō vitati, possunt esse medium vitandi peccati. 156.
quidquid inquam sit de hoc, dabilis est formalitas nō sumēdi inferni sub formalitate pœnæ, sed præcisè sub ratione dissoni parti sensitiuæ v. g. nec enim in hoc casu vellet aliquis infernum cum suppositione impossibili tollent[illegible]se ipsam.

III. Quia quamvis D. Deus non possit innocentem addicere pœnis inferni sub formalitate pœnarum, si enim innocens est, quî punibilis est. nihilominùs potest innocentem addicere inferno. alias si id non posset, non haberet supremam potestatem disponendi de suis creaturis vt ei libuerit, adeoque nec supremum dominium, cogitabileq; esset dominium

157. um præsenti perfectius, per quod scilicet disponi posset innocens vt sustineat malum. Et si Deus potest annihilare creaturã ad demonstrandum suum dominium, cur non & irrogare infernum, cum annihilatio sit majus malum quam infernus. Et sicut non tenetur Deus iustificare creaturam, cur tenebitur eandem eximere à malo inferni jam justificatam.

OBJIC: I. Deum eo casu fore crudelem, sicut esset crudelitas in homine, assare vivum caniculum, ad ostensionem supremi dominij.

RESPONDETUR. eo casu non fore Deum crudelem. Nam S. Tho. 2. 2dæ q. 157. a. 1. ad 3. dicit,
158. crudelitatem importare excessum in puniendo, citatque inibi Senecam idem sentientem. cum itaque non in pœnam irrogaretur tunc infernus innocentis, eo facto, non esset Deus crudelis. *Quia tamen* S. Tho. meminit ibidem delectationis in pœnis propter illasmet ipsas, & hoc vitium appellat Feritatem seu sævitiam, adhuc Deus addicendo innocentem inferno, nondum diceretur sævus, quia posset id agere non ex delectatione in pœnis, possetq; Deus ob rationabiles causas addicere inferno innocentẽ, v. g. si vellet creaturis revelare se id posse facere, nec id excedere dominiũ suum. Item ad
159. ostendendam misericordiam quam facit eximendo pœnitentes à pœnis inferni. Rursus ad ostendendam vim gratiæ confortando eundem, ne in eo statu auertatur à Deo. Denique si accipiantur pœnæ illæ pro Solis pœnis sensûs, posset illi tribuere simul visionem, & amorem, ostendereque potentiam eorundem confortantem in tantis alioqui pœnis.

ADDO. Cum homo non habeat supremum dominium in creaturas, fit vt illius dominiũ sit alligatum certis conditionibus quas iudicium prudens taxat, fundaturque in hoc, vt scilicet judicet illum vsum esse irrationabilem, qui non spectat ad satisfaciendum necessitati, commodo, honestæ oblectationi; nihil autem 160.
horum trium reperiretur in illa assatione caniculi, importaretque illa actio delectationem in pœnalitatibus: è contra D. Deus habet supremum dominium, & ob rationes adlatas posset illo vti.

OBJIC: II. Arriaga. Illam creaturam habituram occasionem odiendi Dei, immo necessitandam ad odium.

RESPONDETVR. Non necessitandam, licet haberet fortassis occasionem. & sicut si imperfectus, si ea pateretur, quæ martyres, haberet occasionem odiendi Dei, attendendo ad ejus imperfectionem, quod martyribus non erat ansa odiendi sed amandi. sic etiam in præ- 161.
senti.

OBJIC: III. Magis dedecet principem quam plebeium vt sit carnifex. Ergo etiam irrogatio illa mali magis dedecebit Deum quam creaturam, dedecet autem creaturam.

RESPONDETVR. Multa sunt quæ dedecent causam secundam quæ non dedecent primam, sic dedecorum esset Principi cooperari bobus iuga trahentibus, quod tamen Deus facit, præcipue quia hoc posset agere Deus ex causis rationabilibus. Neque tunc sequeretur Deum à seipso esse crudelem, cum simpliciter non esset crudelis, licet non vteretur ea dignatione qua posset 162.
vti. Sacra etiam Scriptura prædicat quidem misericordiam Dei sed etiam prædicat dominium ita vt testa non possit dicere figulo, Quare ita me fecisti.

Addendum tamen est, non esse necesse distincte cogitare de tali prælatione & detestatione peccati super omnia, quia hoc esset onus intolerabile, sed sufficit id agere virtualiter, & quasi ex vi actus habiti sub conditione esse paratum ad patiendum potius pœnas inferni, quàm committendum peccatum. Nec item contritio debet esse de omnibus peccatis explicite, quidquid docuerit Ludolphus Raymundus Angelus

163. gelus & cum aliqua distinctione Sotus Medina, quos refert Suarez hîc d. 4. S: 6. & Dicast: d. 2. n. 171. & ratio est. quia hujus obligationis nullum extat fundamentum; & si ponatur contritio extra Sacramentum, hæc de se non minus opponitur vni quam alteri peccato. attritio etiam cum Sacramēto facit produci gratiam, quæ omnibus peccatis mortalibus opponitur, hinc nec attritio requiretur explicita de singulis mortalibus, licet requiratur vniuersalis, de quo infra.

ADDI deniq; potest. Extra Sacramentum sufficere ipsum amorem Dei super omnia, quia hic cum sit formalis accessª ad Deum, æquivalet
164. recessui à creatura, qui fit per contritionem, & qui amat, hoc ipso detestatur odium amati. dixi *extra Sacramentum* quia ad Sacr: est necesse dolere, eò quod intentio instituentis talem actum requisierit.

DIFFICVLTAS III.

De Contritione comparativè ad varia peccata.

DIctum est supra, Contritionem detestari peccatum super omnia, dictum item est contritionem esse dolorem de omnibus mortali-
165. bus, quia tamen mortalia inter se immo & cum venialibus comparari possunt, determinandum erit, quomodo contritio gerere se debeat in tali comparatione. Agit de hac materia Suarez hic d. 3. S. 10. Lugo d. 5. S. 4. Dic: d. 2. Dub. 10. & alij.

Punctum Difficultatis I.

Quid sit sentiendum de Detestatione circa peccata inter se comparata?

ASSERO I. *Si comparentur* 166.
mortalia inter se in ratione offensæ, non est magis vnum detestabile præ alio.

RATIO. quia omnia mortalia in ratione offensæ sunt infinita, adeoque æqualia. ergo in ratione offensæ æqualiter detestabilia, alias non secundùm meritum objecti procederet detestatio. quod mortalia in ratione offensæ sint infinita, supponitur ex materia de peccatis. Quod autem in ratione offensæ sint æqualia probatur. Tum quia vnum infinitum non est majus alio vt supponitur ex materia de Infinito. Tum quia vnus actus fidei, non est certior certitudine objectiva præ alio, item vna actio Christi Domini non est dignior præ alia. ergo nec vnum pec- 167.
catum in ratione offensæ est majus alio, Consequentia Probatur. Ideò Antecedens verum, quia vna eademque veritas circumstantionat, singulos actus fidei, & eadem persona dignificat omnes actiones, sed etiam vna eademque dignitas circumstantionat in ratione offensæ singula peccata. ergo. Tum quia horum omnium hoc potest dari fundamentum. Quando ratio formalis plurium est eadem, nec apparet cur æqualiter non se communicet singulis, tunc si se communicet, communicat se totam & necessariò illa communicantia erunt æqualia, hoc enim ipso conuinceretur si forent 168.
inæqualia non habere eandem rationem formalem, vel non totaliter communicatam. quod ad præsens applica. quia scilicet eadem dignitas Diuina circumstantionat se totâ singulas offensas.

ASSERO II. *Si comparentur mortalia inter se in ratione malitia, majus, est magis detestabile minori,* supponit assertum dari peccatum majus & minus in ratione malitiæ, idque ex eo quia vnum præ alio potest dicere majorem dissonantiam ad naturam intellectualem, fieri præcisè ex malitia & ex præcisè intento odio Dei, item si fiat cum majori aduertentia & feruore malitiæ. Sit

RATIO

169. RATIO vnica asserti, ex qua plures formari possent. Quia peccatum ideò est detestabile, quia est malum. ergo quo erit majus malum, magis erit detestabile, sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita majus ad majus.

Neque valet si dicas, Omnia mortalia sunt detestabilia summe, summo autem non datur majus, non inquam valet, quia peccata detestamur super omnia quæ non sunt peccata, sed non super omnia, vnum comparando ad aliud.

ASSERO. III. *Majorem detestationē vnius peccati præ alio non commode explicari per hanc conditionalem, quia si committendum esset alterutrum ex illis*
170. *potius admittendū esset minus mortale.*

RATIO Tum quia hoc quod de facto & per se in moralibus in praxim venit, non debet explicari quantum fieri potest per hoc, quod in praxim per se non venit. sed non venit per se in praxim illa conditionalis, quando enim homo per se est in talibus circumstantijs vt teneatur alterutro mortali peccare! Tum quia eo casu non jam detestaretur magis majus peccatum quàm minus: in necessitate enim eligendi illud minus peccatum non esset jam minus peccatum, quia nec absolute peccatum, vt inferius dicetur. Tum quia dari potest vnum peccatum propri-
171. um levius, & peccatum alienum gravius, neque tamen levitas vel minoritas illa debet ita explicari, quod si daretur mihi optio, vellem potius proprium levius quàm alienum gravius. Non nego quidem in alijs[a] materijs excessus appretiationum per similes conditionales exprimi, sed in præsenti id non est ita commodum, propter rationes adlatas.

Majoritas hæc detestandi, fortè sic commodius explicari posset: vtrumque hoc peccatum est & vtrumque detestor, sed simul judico non esse æqualem malitiam singulorum, vtrumq; tamen malum, & ego vtrumque detestor, hoc tamen magis quia objectum in se deterius est; proportionoque meam detestationem præ- 172.
lucenti Intellectui in ostendenda majoritate malitiæ. Et certe ipse modus detestandi seclusa etiam graduali intensione, arguit majoritatem quandam, vi cujus magis ab vno quam ab alio objecto malo retunditur voluntas[b].

Punctum Difficultatis II.

Quid sit sentiendum de Detestatione maioris & minoris peccati mortalis?

173.
POnitur casus, qui inter scrupulosos & rudes accidere posset. Berta solicitata à Caio non vult consentire, Cajus dicit quod velit se mactare, apprehendit Berta majus esse peccatum mortale si sese occiderit Cajus. quæritur? An possit eligere minus, hoc est consensum & an peccet illa electione commissioneq; peccati vt pote sciens consensum esse mortalem, licet apprehendat illum esse minus mortalem?

ASSERO I. *Ex duobus peccatis debere eligi minus mortale.*

RATIO Tum quia pro asserto stat illa regula Ex duobus malis minus est eligendum. Tum quia præ 174.
peccato eligendum est non peccatum. ergo & pro majori minus[a]. Tum quia Intellectus majus peccatum judicat majus, adeoque dictat magis detestandum. ergo & voluntas magis illud detestari debet. ergo & magis fugere majus, non magis autem fugeret si potius gravius eligeret.

ASSERO II. *Eligendo minus peccatum non peccat illo minori peccato, quamvis habeat conscientiam quod illud agendo peccet.* Ita Lugo cit. num. 40. idemque tractauit de Incar: d. 26. S. 10. Dic: num. 198 Perez, & alij, sed rationem asserti invenire non est ita obvium. Ut soluantur

175. tur ex rationes quibus vtitur Lugo Perez Dic: & alij in manuscriptis quas referre non vacat.

TENENDVM I. Quod in præsenti distingui debeant hæ duæ formalitates, Electio minoris peccati, comparata ad aliud gravius, &, Electio, non iam comparate ad aliud gravius, sed comparate ad objectum electum. rationes autem illorum probant quidem illam electionem minoris comparative ad gravius non esse peccaminosam, sed non probant electionem ipsius illius objecti non esse peccaminosam, nam si pensetur illa electio præcisè sub hac formalitate, quia est electio minoris mali, non est peccamino-
176. sa, sed quare non est peccaminosa siquidem adhuc est electio mali. Consulere etiam potius minus malum, quia stat præcisè in consulenda electione potius minoris non est peccaminosum, licet sit peccatum ipsum illud malum quod consulitur.

TENENDUM II. Talem quoad electionem minoris peccati, non agere contra debitum operandi modum, immo interrogatum Cur eligat minus, posse respondere. quia fugio majoritatem offensæ, appretioque amicitiam. Sed probandum restat Cur non agat contra debitum operandi modum, ipso illo quod facit, & sicut miles vulneratus in
177. prælio gratias habet hosti quod illi non amputarit caput, sed præcidit digitos, nihilominus illum male habet etiam præcisio digitorum, sic & in præsenti.

TENENDUM. III. In hoc esse totam difficultatem vt ostendatur cur non tantum electio illa, sed ipsum factum non dicat malitiam, cum tamen in se sit actio dissona naturæ intellectuali, non est autem dissonum naturæ intellectuali, eligere potius minus. Ut ratio pro asserto formetur.

SVPPONO I. Ex tribus colligi quod aliqua actio non sit peccaminosa. I. Si objectum non sit prohibitum, II. Si adsit ignorantia prohibitionis. III. Si desit li- 178.
bertas sufficiens, possent & alia cogitari quæ ad præsens non faciunt. Porrò consensus de quo proceditur casus ex primis duobus capitibus non excusatur, videndum erit de tertio.

SVPPONO II. Omnem libertatem mensurari per indifferentiam, ita vt quot modi sint indifferentiæ, tot etiam modi libertatis.

SVPPONO III. Omnem indifferentiam primitus in duo membra diuidi posse. In indifferentiam Contrarietis & Indifferentiam Contradictionis, qui termini alibi fusius explicantur. Ad præsens sic applica. In illa perplexitate habetur indifferentia contrarietatis, quæ ver- 179.
satur inter esse & esse, nam liberum est eligere vel minus malum, vel majus, ita tamen vt alterutrum eligi debeat, sed non est indifferentia Contradictionis, quæ versatur inter esse & non esse, quia non est liberum in illa perplexitate nullum absolute ex illis duobus malis eligere. *His Suppositis.*

RATIO pro asserto sic formatur. Quia si tunc peccatur post electionem minoris mali, peccaretur sine libertate. Sed impossibile est peccare sine libertate vt suppono ex materia de peccatis. Sequ. probatur quia talis habet libertatem contrarietatis ad eligendum minus, & hâc 180.
supponitur esse bene vsus, eligendo minus. sed non habet libertatem contradictionis vt scilicet possit nō agere quidquam. ergo si tunc peccaret, post electionem minoris mali, peccaret sine libertate. *Ad solvendas Objectiones.*

NOTO I. Qui habet erroneam conscientiam pro vtraque parte, peccat. quia supponitur adhuc habere libertatem.

NOTO II. Necessitatem ex suppositione consequenti nō auferre libertatem, hic autem est in illa perplexitate necessitas antecedens de qua alibi.

Neq; valet si dicas. Liberum esse illi

181 illi perplexitatem deponere ; nam liberum quidem est sed remote, quia scilicet posset informari si consuleret vel se reflecteret, sed non est illi liberum proximè, quia in illis circumstantijs ita se habet ac ille qui ignorat.

NOTO III. Si eligeret gravius, in illa perplexitate peccaret, quia abuteretur libertate contrarietatis, eligendo autem minus illudq; operando non peccat, quia & bene vtitur libertate contrarietatis, & non habet libertatem contradictionis scilicet ad simpliciter non agendum.

ASSERO III. *Si in illa perplexitate vnum peccatum præ alio non appareret majus, quæcunq; pars licitè*
182 *eligi posset.*

RATIO quia non appareret, motivum præeligendi rationabiliter vnum, & de cætero supponitur necessitatus ad alterutrum. Cæterùm si vnum peccatum ita appareret majus vt excessus in seipso non sit fundativus culpæ gravioris, majus eligere esset nonnisi veniale. Ita Dicast. num. 195. Rosmer de Actibus Pœn: Bertholdus de Efficacia ejusdem n. 31. contra Lugonem. Ratio quia inter illa peccata datur coæquatio in aliquibus, excessus autem erit in se nonnisi venialis. Hinc etiam furtum vno grosso majus, si compararetur ad aliud furtum vno grosso mi-
183 nus, si comparetur præcisè in ratione excessus non constituet mortale, licet si simul sumatur cum alijs vnus grossus, & comparetur ad longè levius furtum constituere possit peccatum mortale.

ADDO. si sit excessus grauis sive in perplexitate sive extra illam est licitum sub conditione velle majus si conditio sit depurativa objecti à malitia. Ratio est. quia reuera tunc non esset jam peccatum consequenter nec majus peccatum, nam suppositio depurat malitiam. Cæterùm si conditio non depuraret malitiam, non esset licitum eligere majus, quia illa conditio haberet se acsi non esset, relinqueretque peccatum in eodem statu.

Punctum Difficultatis III. 184

De Detestatione peccati levis proprij comparative ad gravius alienum.

ASSERO I. *Si spectetur præcisè exigentia motiui specificantis contritionem & meritum objecti, magis est detestabile peccatum graue quantumuis alienum, quam verbum o iosum proprium.*

RATIO Tum quia meum peccatum gravius magis detestor, ex exigentia motivi specificantis con- 185
tritionem, quia gravius est. ergo & alienum si sit gravius meo, magis detestabor, ex exigentia ejusdem motiui : & quæcunq; disparitas adferetur, illa petetur non ex formalitate motivi, sed ex alijs formalitatibus ad quas non attendit assertum. Tum quia Contritio secundùm præcisè motivum spectata, non respicit formalitatem mei vel alieni, sic enim spectata procedit ex amore amicitiæ; consequenter, non debet respicere bonum amantis & contriti. ergo nec respicere formalitatem mei vel non mei. Tum quia hoc ipso quia dicitur ex vi motivi magis esse detestabile gravius alienum quam pro 186
prium levius, hoc ipso habebit se illud, quod est esse meum vel alienum omnino materialiter, adeoque quasi non esset, consequenter præcisè illæ formalitates non possunt diuersitatem in detestando fundare.

RESPONDET Suarez. Si comparetur peccatum ad simplicem affectum vt objectum quoddam odio prosequendum, sic magis est detestabile peccatum proprium levius quam alienum gravius, quia quantum in me est, plus conari debeo vt illud non sit in rerum natura, quàm ne sit alienum.

CONTRA est. quia de hoc ipso quæritur. si respondetur præcisè

187. ex vi motivi, quare deberet esse magis detestabile peccatum proprium levius, quam alienum graue.

RESPONDENT II. alij. Peccatum alienum licet in se sit majus Dei malum, non tamen relate ad me.

CONTRA est. quia responsio non opponit sese asserto quod procedit de detestatione, in quantum oriunda præcisè ex vi motivi, præcipue verò, quia præcisè ex vi motivi non respicit differentias mei vel alieni. *Ad Soluendas rationes Suarij.*

TENENDVM I. Falsum esse quod ex præcisa exigentia motivi magis debeat se quisquam diligere in spiritualibus quam alium, sed ex
188. alijs rationibus. nam vt repetij, motivum præcisè non respicit differentiam mei vel tui, consequenter negatur magis glorificare Deum, Caritatem, præferendo bonum proprium minus, alieno majori, idque præcisè ex vi motivi caritatis, quia de facto beati magis diligunt gloriam Christi Domini quam propriam, etiamsi propria gloria magis sit illis conjuncta. Quamuis autem Charitas debeat inprimis subjectum cui inest inclinare ad diligendum Deum, nego quod hanc inclinationem non sit factura detestando magis alienum gravius quam proprium levius.

189. TENENDVM II. Quamuis non liceat eligere proprium leve vt non committatur alienum graue, non sequitur jam non esse magis detestabile ex vi motivi alienum gravius, quia supra notaueram, quod major detestatio non commode semper explicetur per ordinem ad electionem. Independenter autem ab hoc principio nondum convincit argumentum, quia quod non possit eligi tanquam medium, sub alia id formalitate convenit amori, nempe in quantum est principium proximè conjungendi amantis cum amato, nec id habet præcisè ex vi motivi. Et certe sicut ad conditionem veræ amicitiæ spectat non eligere offensam tanquam medium 190. amicitiæ, ita etiam spectat de malis amici proportionate ad malum ejus dolere, quæ enim est amicitia, flere ob capillum vnicum evulsum à se amico, & non dolere tantum, cum videt illum lethaliter esse vulneratum ab alio.

ASSERO. II. *Accipiendo Caritatem pro principio conjungendi amantis cum amato, magis debeo detestari proprium levius quam alienum gravius.* adeoque quod ad impediendum peccatum grave alius, non sit licitum committere peccatum proprium levius. Est assertum apud omnes certum, sed rationem ejus invenire non est ita obvium. Ad soluendas has rationes quibus vtitur 191. Suarez Lugo Dicast: habeatur præ oculis intentum quod quæritur. Cur scilicet si eligatur minus peccatum ad evitandum majus alienum, hoc ipso illud minus non sit eximendum à conditione peccati, ita vt sit nonnisi materialiter malum & peccatum, sæpe enim peccata quæ alias sunt formaliter mala ex circumstantijs euadunt nonnisi materialiter mala. Cæterùm.

RATIO pro asserto sit. Si posset committi veniale proprium ad vitandum mortale alienum, fierent mala vt eveniant bona. Sed hoc nō potest fieri vt dicit Scriptura. Sequ. probatur. quia si commisso veniali 192. proprio vt impediatur alienum mormortale non fierent mala, id ideò non fieret, quia desineret illud veniale in tali circumstantia esse veniale. Sed falsum est desiturum, quod ipsum Probatur. Circumstantia euenturi boni non ejicit malum à ratione mali, alias in omni euentu fallet hoc principium, non sunt facienda mala vt eueniant bona. siquidem hoc ipso desinerent esse mala.

CONFIRM: Quia caritas prout est principium conjungendi amantis cum amato, est eo ipso principium impediendi ea, quæ possunt officere illi vnioni, vnioni autem huic nonnisi proprium peccatum officit, siue

193. ue illa vnio sit per visionem beatam, vel vnionem hypostaticam vel particularem obseruantiã arctæ amicitiæ, quæ habetur ex suppositione statûs gratiæ, vitatque etiam leuissimas offensas. *Ad soluendas Objectiones.*

NOTO I. Quod quamvis Caritas præcisè ex vi motivi non attendat ad formalitatem proprij vel alieni peccati, attendit tamen prout est principium conjungendi amantis cum amato.

NOTO II. In humanis ex indigentia ea quam habemus bonorum nobis etiam invitis adimibilium, præsumitur esse non invitos quod amicus faciat nobis parvum potius malum, vt impediatur ma-
194. lum gravius imminens ab alio; jam autem cum Deo invito nihil adimi possit etiam ex bonis illius extrinsecis, (quamuis adimatur illo permittente) hinc non est fundamentum asserendi, Deum non esse invitum, vt illud leuius committatur, & si constaret illum esse non invitum, revera etiam admitti posset.

NOTO III. Quando Deus revelaret mihi quod certo sim venialiter peccaturus, si iuero ad locum, A, licet si ivero non sit alius peccaturus mortaliter, possem adhuc bene ad eundem locum ire, quia suppono illud periculum de se non esse proximè peccaminosum, sed im-
195. portare actum indifferentem, consequenter volitio illa erit volitio causæ periculi occasionis &c. de se indifferentis, adeoq; de se nullo modo peccaminosa: jam autem vi revelationis sequitur quidem in me obligatio credendi quod non sim futurus sine veniali, sed non sequitur obligatio, quâ obliger, vt non ponam dissensum peccato. & ex alia parte occasio est indifferens. Quamuis autem non sit bonum facere mala vt eveniant bona, laudabile tamen erit furioso v. g. non reddere proprium gladium, quia hoc potius est non facere mala vt non fiant mala, & ex objecto redditio gladij furioso est mala, consequenter non redditio bona, mendacium autem 196.
v. g. ex objecto est malum, consequenter nunquam comittendum, vt eveniant bona.

Quæ autem in præsenti dicta sunt applicari debent. Quidnam sit poti' detestabile v. g. Virgini Beatissimæ, peccatumne proprium leve an originale?

Quæri hic posset. *An sit possibilis casus in quo Caius vel peccare deberet venialiter, vel incurrere peccatum graue in aliena voluntate?* Affirmat Lugo hic num. 66. posset enim Deus alligare meam voluntatem voluntati Petri in ordine ad aliquod implendum præceptum, posset autem ille dicere: Ego volo violare præceptum nisi tu mentiaris. en tunc esset 197.
necessitas aut incurrendi mortale aut eligendi veniale. Neque valet si dicas cum Dicast: non posse esse vt illud mortale sit originale, quia supponor jam existens & compos meæ voluntatis, nam non esset originale hoc est non existentium actu, esset tamen originale, hoc est, fons & radix maculæ non propriâ actuali voluntate incurrendæ. Hinc etiam Dicast: num. 220. negat possibilitatem hujus casus, sed videtur possibilis esse. Tum quia non implicat macula peccati, quæ sit qualitas quædam denigratiua animæ & constitutiua in esse odibilis Deo, in sententia autem horum, qui admit- 198.
tunt habitum vitij vel erroris, posse à Deo infundi, non apparet cur stante voluntate affecta Deo & nolente venialiter peccare, cur inquam talis macula infundi non posset. Deinde posito quod peccatum & gratia stare simul secum possent, non apparet cur stante voluntate affecta Deo non posset contrahi macula voluntate alienâ. Cæterùm casus à Lugone propositus indiget aliquâ moderatione. nam si procedat in eo sensu, quod eo modo in ordine ad reatum aliquem ad pœnas se cum illo haberet Deus, atque si peccasset in illo tanquam in capite, in hoc non apparet vlla implicantia, quæ enim

199. enim est in hoc implicantia, vt dicat Deus, libere gratiam meam do vel non do, conseruo vel non conseruo, hinc etiam volo vt si hic homo vnum peccatum commiserit, volo omnes alios spoliare gratia, & nascituris nunquam illam conferre. Si autem casus procedat in hoc sensu, quod Deus ita in illo casu sit judicaturus de voluntate illa alligata vt supponitur, atque iudicat nunc de nostratibus, per ordinem ad peccatum originale vt scilicet dicat. Hic peccauit in capite, videtur id eo in sensu fieri non posse. Ratio, quia ad hoc vt dicatur aliquis peccasse quoquo modo debet illud peccatum vel Physice vel moraliter pen-
200. dere ab eodem, in tali autem circumstantia physice non peccaret quispiam in illo capite vt supponitur, non etiam peccaret moraliter, vt probatur, quia impossibile est vt moraliter aliquid imputetur alicui, quod ipse sui compos non vult, & principia illius ponendi quantum est ex eo tollit, quomodo ergo peccatum illud deriuari poterit in ita affectum eumquè denominare.

Ad multa hic soluenda, tenenda est doctrina ipsius Lugo: num. 67. quod affectus dilectionis tendat ad conjungendum affectiue physice voluntatem pœnitentis cum Deo, vt pote physice etiam profectus à
201. voluntate, cui vnioni affectiuæ officit peccatum nonnisi proprium, quia peccatum in capite posset voluntati propriæ displicere, seruareq; conjunctionem cum Deo, quidquid sit an Deus tunc temporis maneret adhuc affectus illi creaturæ.

QVÆSTIO II.

De Actu imperato qui est Attritio.

Decurro hanc materiam, plura de hoc scire volens legat Suarez hîc d. 5. totâ & d. 20. per plures Sect. Lugo d. 5. S. 9. Perez d. 14. totâ, Dicast. d. 2. dub. 11. & 202.
d. 6. per plures *dub.* & alios.

Punctum Difficultatis I.

Quid, quotuplex, & quî se habeat ad Iustificationem Attritio?

Attritionem varij variè definiunt. pleræquè definitiones, non satisfaciunt. Explicat 1. Suar: Disp. 5. sect. 1. num. 1. Quod sit illa detestatio peccati, quæ hominem ad gratiã suscipiendam disponit ex se insuffi- 203.
cienter, cum Sacramento sufficienter. *Hæc Explicatio.*

NON SATISFACIT. assumit enim ad definiendum id quod dari est de fide, ea quæ non sunt de fide, dari enim attritionem est de fide, esse sufficientem cum Sacramento non est de fide, quod tamen assumit inibi Suarez. Deinde disponere ad gratiam est omnino extrinsecum attritioni, posset enim tota ejus ratio saluari quantumuis non disponeret ad gratiam. Explicat 2. Lugo cit. 59. Quod attritio sit dolor qui perfectionem contritionis non habet. *Hæc Explicatio.*

NON SATISFACIT. quia si quis 204.
definiret ita contritionem. Est dolor qui perfectione superat attritionem, non recte definiret contritionem. ergo & describere attritionem per hoc, quod non accedat ad perfectam contritionem, non est recte illam describere, cum tamen eo modo attritionem definiat Lugo. Et certe talis modus describendi quantum fieri potest vsurpari non debet, quia non tam explicat, Quid res sit, sed quid non sit. Deniq; impossibili contritione possibilis adhuc esset Attritio, in qua suppositione quærerem quomodo definienda esset.

ASSERO I. *Definitiuè attritio est dolor de peccato ob metum gehennæ vel*

205. *vel pænarum, vel turpitudinem peccati conceptus.* Quia Trid. Seff. 14. c. 4. his verbis illam circumscribit, estq; hic modus proportionatus alijs definitionibus, actus enim virtutum motiuo & objecto definiuntur, & mala quidem esset hæc definitio naturæ intellectualis quod illa sit vel Deus, vel Angelus, vel homo, quia contineret solam numerationem definitorum, hic autem non est numeratio definitorum sed motiuorum, per quæ alias describuntur actus. *Si quis* rationem communem omnibus illis motiuis vellet assignare, & aliquantulum à phrasi Trid. declinare, diceret quod sit. *Dolor de peccatis propter motiuū conuertens ad Deū*
206. *imperfectè, vel dolor ex motiuo non præferente Deum tanquam summum bonum reliquis.* vnde hæc definitio non procedit ostendendo excessum merum attritionis per contritionem, sed procedit ostendendo motivum cui innititur attritionis actus, actus autem specificantur à motiuo adeoq; & definiuntur per illud.

ASSERO II. *Triplicem esse attritionem secundum motiuum.* I. Quando concipitur ex metu gehennæ. II. ex metu pœnarum. III. ex turpitudine peccati. Ratio quia ita docet Trid. cit. aliaque motiua huc reuocari possunt, & ita dolor ob spem præmij reuocatur ad do-
207. lorem ex metu gehennæ, opposita enim ejusdem sunt considerabilitatis, dolor item v. g. ex turpitudine inobedientiæ. erga Deum &c. reuocatur ad tertiam classem.

ASSERO III. *Cum Sacramento esse sufficientem solam attritionem ad Iustificationem.* Est assertum certum sed non de fide. non inquam de fide, quia id expresse dicit Ouiedo de Iust: Cont: I. num. 109. censetq; oppositam sententiam etiam post Trid. obtinere suam probabilitatem. Perez d. 14 Sect: 6. num. 3. Lugo etiam dicit certius esse, quod Attritio sufficiat cum Sacramento, non diceret autem esse certius, si hoc esset de fide. Recenset Suarez d. 20. num. 3. & Dic: d. 6. dub. 2. 208.
Auctores qui oppositum asserto tenuerunt, hi autē sunt: Magister Sent. S. Bonauen: Hugo, Richardus de S. victore, Alensis, Gabriel, Major. Medina, Adrianus, Petrus Soto. Marsilius. Fauent eidem sententiæ, qui dicunt necessariam esse saltem existimatam Contritionem. Vict. So. Led: Nau: Fauent item ij qui docent quod in Confessione perficiatur attritio siue perficiendo eundem actum vt transeat in contritionem, siue efficiendo vt homo ex actu imperfecto transeat ad perfectum vt sensit Henricus.

Pondus addit huic sententiæ, quod grauissimi Auctores in art: mortis censent debere cum Sacra- 209.
mento nonnisi contritionem poni, talis est Suarez, Nug: San: Gran: Val: Zambranus, omnes apud Dic: d. 6. num. 136. rationemq; dant, quia quamuis certum sit quod Attritio sufficiat, nihilominus quia graues DD. oppositum etiam post, Trident. docent, ideò ex caritate quâ vnusquisque tenetur sibi prouidere, debet conari ad contritionem vt suam salutem in tuto collocet.

RATIO I. Asserti est. auct: Trid. Seff: 14. cap. 4. verba illius sunt: Quamuis (supple attritio) sine Sacramento pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccato- 210.
rem nequeat, tamen eum ad DEI gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit, loquitur autem Trid. de dispositione vltima, quia loquitur de ratione disponendi, qualem non habet extra Sacramentum.

RATIO II. Quia aliàs non haberet Sacerdos vnquam potestatem remittendi peccata sed supponeret remissa, quod dicere est contra excellentiam Sacramenti pœnitentiæ, quod est medicina pro peccatis. quæ autem hæc esset medicina, quæ non posset adferre sanitatem, nisi supponat aliunde adlatam.

211. RATIO III. Quia difficilior nobis redderetur salus & remissio peccati quàm in veteri lege, nam in veteri lege sine confessione auriculari vel publica, remittebantur peccata beneficio solius contritionis, modo autem insuper accederet obligatio fatendi alteri homini peccatum.

Punctum Difficultatis II.

Quid sentiendum de Motiuis Attritionis?

212. ASSERO I. *Attritionem factam ex motiuo pœnarum temporalium posse esse sufficientem cum Sacramento ad delenda mortalia, quando pœnæ temporales referuntur ad Deum,* consequenter dolor ob timorem pestis, belli, famis, &c. Sufficiens erit. Est contra Vasquez. Sed est Suarij & aliorum.

RATIO Quia si attritio ob metum pœnarum temporalium non sufficeret, vel non sufficeret ex ratione vt sic pœnarum temporalium; & hoc non, quia aliàs attritio ob metum purgatorij, non esset sufficiens, quod forte oppositi non con-
213. cederent: vel ob metum nonnisi talium pœnarum; & hoc non, quia nullum est fundamentum asserendi quod etiam pœnæ temporales non possint mentem auertere à peccato, præcipuè cùm pœna temporalis sensu percepta apprehendi à nobis efficacius possit. Et certe Trid. videtur id voluisse innuere, dum agens de motiuis pœnas condistinguit à gehenna, vt videre est loco cit. adducitque in exemplum pœnitentiam Niniuitarum, quos pænituit metu pœnæ temporalis, hoc est subuersionis verbis. Deniq; vt nos Deus auertat à peccando, minitatur nobis pœnas temporales, cur ergo in motivum attritionis etiam à creatura assumi nō poterunt, vt ita cum 214.
Sacramento perficiatur iustificatio ex dolore orto ab illis motiuis.

ASSERO II. *Dolorem de peccato ob metum pœnæ temporalis nullo modo relatæ ad Deum, probabilius est non esse sufficientem.* Est Suarij D. 2. S. 4. n. 10. Lugo d. 9. sect. 9. n. 140. Dica: d. 6. d. 1. num. 6. Est autem post Sotum, & Canum fauentes contra Rosmer. Rationes pro asserto plures formantur non paucæ inefficaces. ad quas soluendas.

TENENDVM est I. Quod supernaturalitas non desumatur ex motiuo. hinc formari bene poterit actus supernaturalis ob metum pœnarum temporalium, quamuis non relatarum ad Deum. 215.

TENENDVM II. Quod interdum eiusmodi dolor non sit auersivus à peccato, id præcise solùm non probat alias talem dolorem esse insufficientem, nam etiam metus inferni non semper reuocat à peccato. Addit etiam Rosmer, Posse esse actum supernaturalem & meritivum vitæ æternæ sine relatione formali ad Deum, quia si quis eliciat actum iustitiæ propter solam honestatem illius, eliciet actum supernaturalem sine vllo expresso respectu ad Deum, immo si v. g. foret ex relatione ad Deum tanquam mandantem v. g. talem actum, iam non erit solus actus iustitiæ sed eti- 216.
am obedientiæ.

TENENDVM III. Immerito supponi talem dolorem esse mundanum, cur enim non poterit esse supernaturalis. cum etiam supernaturailtas nō describatur per

 os per ordinem ad esse aliquod Diuinum, vel relatum ad Deum.

TENENDVM IV. Sicut quando dolemus ob metum inferni non semper nobis relucet hæc formalitas, quia Deus reuelat illum esse & tamen sufficienter dolemus, sic etiam quamuis non reluceat vt doleamus ob metum pœnarum temporalium, quas fides docet irrogari à Deo, poterimus adhuc bene de illis sufficienter dolere. Cæterùm. RA-

217. RATIO I. Asserti est. communis persuasio DD. requirentium dolorem relatum ad Deum: & in oppositum nullum vrget fundamentum.

RATIO II. Quia PP. in omni iustificatione requirunt conuersionem ad Deum, quæ non potest haberi nisi in motiuo reluceat quoquo modo Deus.

RATIO III. Quia forma depulsiua peccati debet esse proportionata formæ depellendæ, cum ergo fuerit peccatum non philosophicum, etiam forma depulsiua debet esse non philosophica, sed Theologica.

218. *Ad soluendas rationes quas adfert Rosmer.*

NOTO I. Non negari per nos possibilem esse dolorem supernaturalem ex dictis motiuis, sed negari à nobis sufficientem illum propter iam adlata.

NOTO II. Negatur quod sufficiat ad confessionem venialium attritio, naturalis & quamuis sufficeret, adhuc non sufficiet talis qualem adstruit Rosmer propter easdem rationes. præcipue primam & secundam.

NOTO III. Quod assumit dolorem ex particulari motiuo sufficere ad confessionem, id verùm quidem est si de facto alia mortalia non habeat, non sufficiet autem si alia

219. mortalia habeat vt docet Dic: d. 6. num. 36. alias remitteretur peccatum, nec actu nec virtualiter retractatum: posito autem quod in aliquo casu sufficiat iste dolor, non sequitur etiam dolorem, qualem adstruit Rosmer suffecturum, obstantibus rationibus allatis.

Punctum Difficultatis III.

Quid sentiendum de Honestate, Vniuersalitate & Permanentia Attritionis?

ASSERO I. *Attritionem elicitam propter metum inferni esse actum honestum.* 220.

RATIO. Tum quia honestum est propter illud auerti à peccatis, quod Deus intimat vt auertamur à peccatis, non enim aliquid inhonestum intimaret. jam autem intimat metum v. g. gehennæ, Timete eum qui habet potestatem mittere in gehennam. Tum quia nulla in honestas in hoc actu ostendi potest. Tum quia actus iste est actus elicitus à virtute spei, nam sicut ad illam spectat amor beatitudinis, ita spectare debet odium non beatitudinis, adeoque metus gehennæ. His omnibus accedit auctoritas Trid. quod pluribus locis laudat attritio- 221.
nem præcipue S. 14. cap. 4.

DICES cum Luthero. Iste actus est inhonest⁹. Nollem detestari peccatum si non esset infernus, est enim actus inordinatus præferens pænam offensæ Dei, attritio autem est talis actus. quod ipsum Probatur, quia propter quod vnum quodq; tale & ipsum magis. ergo cum propter inferni metum detestetur contritio mortale, magis detestatur infernum quam mortale.

RESPONDETUR. Argumentum duo involuere. I. An ille actus quo detestor peccatum propter infernum inuoluat hanc conditionalem, si non esset infernus non 222.
dolerem. II. An tunc magis detestemur infernum. quod ad primum atrinet, Dico, quod illa conditionalis duplicem sensum habeat. I. Si non esset infernus non dolerem de peccato, quantum est ex vi hujus actus, & hic sensus nullam inuoluit inhonestatem, hancque conditionalem involuit actus attritionis, quia omnis actus absolutus inuoluit proportionatam conditionalem vt inductio probat. & ita hunc actum Amo Deum, quia est summe bonus, resoluimus in hunc sensum Non amarem illum, quantum est ex vi hujus actus, si non esset bonus. quod autem non noceat honestati hujus

223. hujus actûs, dictus sensus, hâc inter alias instantiâ ostendi posset. Dicat aliquis honestus si biberem, noceret mihi numquidne jam vellet honestus hoc ipso esse helluo si non noceret illi? & sicut poterat Deus velle salutem nostram & ipsam Incarn: propter nostram salutem, nosque interdum opera supernaturalia facimus vt impetremus naturalia, & si Deus potest excellentius aliquid velle salute, nosque aliquid excellentius offerre pro ignobiliori sine vlla disordinatione, etiam bene poterimus aliquid ignobilius adhibere pro motiuo vt consequamur, aliquid nobilius adhibendo scilicet metum pœnarum vt euadamus culpam. II. Prædicti actûs potest
224. esse iste sensus, si non adesset infernus, nullo modo dolerem de peccato, & hic sensus est malus nec infertur ab attritione, quia importat tacitam adhæsionem, & non auersionem à peccato, quam si infert, hoc ipso ille actus censendus erit malus. Quod attinet autem ad secundum, An assumendo infernum pro motiuo peccati, debeamus dici magis detestantes infernum, id pendet ex explicatione hujus principij Propter quod vnum quodque &c. fallit enim in pluribus, & inter alia fallit in materia de fide, quia articulis fidei credimus propter revelationem, nec tamen reuelationem
225. magis credimus, quam articulos fidei. Quidquid sit de veritate principij ejusq; explicatione. hoc ipsum principium probat in prædicto actu magis esse detestabile peccatum, quam infernum quia detestabilitas moralis pœnarum inferni desumitur ex malitia peccati, quod est causa irrogationis inferni. Unde propter quod vnumquodque tale & ipsum magis. propter peccatum enim detestandum assumo infernum, & ipse infernus irrogatur tanquam malum, quia peccamus.

ADDO pro præsenti dictum principium, Explicari sic potest: Propter quod vnumquodque tale & ipsum magis, si aliunde in eo ad 226.
quod mouemur non includatur excessus etsi ipsum motivum ab ipso illo ad quod movet in suo genere, non accipiat vim. accipit autem infernus vim destabilitatis à peccato vt dictum est, & sicut non magis Deus vult nostram salutem quam Incarnationem, quantumvis velit Incarnationem propter nostram salutem, quia magnus excessus excellentiæ est inclusus in Incarnatione, quâ excellentiâ superat excellentiam salutis, ita quia magnus excessus turpitudinis est inclusus in peccato præ inferno, potest detestans peccatum propter infernum magis detestari peccatum, cum ipsam præcipuam rationem detestabilis acci- 227.
piat infernus a malitia peccati Ad plures Script: auth: & SS. PP. soluendas.

NOTANDUM erit, quod attritio sit quid imperfectum negativè, hoc est, non ita perfectum vt contritio, sed non est quid imperfectum positiue hoc est dicens & involuens aliquid mali, tribuiturque illi imperfectio, quia seipsa nihil est, hoc est, non perducens ad iustificationem sola, potestque bene fieri ex corde quamvis non fiat ex caritate, eo, quod ex corde timemus insidias & tamen illas non amaamus, perfectaque Charitas foras mittit timorem, hoc est eleuando animam vt 228.
non propter timorem doleat, vel vt nihil timeat facere in gratiam amati, non autem quasi charitas auferat salutarem pœnarum timorem.

ASSERO II. Motivum attritionis licet pro præsenti ordine sit vniuersale, pro quia præsenti nullũ est mortale actuale saltem quod non sit detestabile ne incurratur infernus aut ob veniale aliæ pœnæ, non tamen est vniuersale pro omni euentu, vt non esset, si Deus decerneret non punire vnquam mortale gehennâ, vel si decerneret nullam pœnam irrogare pro venialibus.

DICES ex Bertholdo. Potest aliquis elicere hunc actum Mallem pecca-

229 peccare mortaliter, quam pati pœnas inferni, quia non apparet, quî de hoc peccato in præsenti statu doleri possit propter metum inferni, ponerentur enim tunc duo contradictoria; nam & diceret volo omne peccatum vitare, & inter alia peccatum, quo elegi potius peccatum quam infernum, & dicere volo potius peccatum quam infernum pati.

RESPONDETUR. In dicto casu non admittendam contradictoriam, quia & pro diuerso tempore & diuerso affectu illæ duæ propositiones ponerentur; prima enim approbatiue poneretur, secunda reprobando eandem, nec terminaretur jam tunc ad vtrumque volitio
230. volens, sed ad primum actum volitio, ad secundum nolitio, consimilis, ei quæ alias fit in quocunq; actu retractandi.

ASSERO III. Diuerso respectu attritioni ante Confessionem elicitæ conuenire permanentiam moralem, diuerso respectu non conuenire. durabit moraliter etiam elicita nonnisi ex particulari motiuo, si committatur immediatè ante absolutionem aliûs rationis veniale, quia v. g. bene stant secum detestatio specialis mendacij, quâ talis cum amore v. g. vanæ gloriæ, neq; enim eadem est particularis turpitudo vtriusque. Cæterùm si post illum
231. dolorem de mendacio iterato committetur mendacium, non habebit ille prior dolor moralem permanentiam, quia voluntas non mentiendi non habet moralem permanentiam posita voluntate mentiendi. Casu autem quo quis doleret ex motiuo vniuersali extendente sese ad mortalia & venialia, si vel vnum veniale committatur, difficile est saluare pro tunc permanentiam doloris. & ratio est quia voluntas ne veniali quidem peccato offendendi Deum, tollitur voluntate peccandi venialiter, consequenter prior ille dolor non apparet, quomodo sit habiturus permanentiam moralem. Docet tamen Lugo d. 14 n. 145. quod licet Con- 232.
tritio sit vniuersalis, nihilominùs non terminetur æqualiter ad omnia, sed magis detestatur vnum quam aliud, consequenter post dolorem illum vniuersalem habita voluntate peccandi venialiter, poterit adhuc manere dolor de mortalibus, quia voluntas peccandi venialiter retractat, quidem voluntatem non peccandi venialiter, sed non retractat voluntatem non peccandi mortaliter. Esset & alius modus obviandi anxietatibus conscientiæ, quæ possent oriri ex hac doctrina, nempe quod etiam commisso illo veniali si eatur ad Confessionem, adhibeanturque media illa humano modo ad finem primo intentum, tunc inter- 233.
cedit quasi virtualis reiteratio peracti doloris. Recito hic notanda verba Lugonis, Optimum consilium est, ad maiorem securitatem, quod pœnitens doleet seorsim de mortalibus propter grauitatem offensæ mortalis, qui dolor ex tali motiuo nullo modo reuocatur per peccatum veniale subsequens. Item quod doleat seorsim de peccatis venialibus vel de aliquibus propter specialem illorum grauitem &c. cui dolori non opponetur aliud peccatum veniale novum, quod non participat illam specialem turpitudinem, quam, per priorem dolorem pœnitens detestatus est. 234.

QVÆSTIO III.

De actibus Pœnitentiæ elicitis.

INprimis agendum hic esset An dentur actus meræ fugæ in pœnitentia, sed quia id pendet inde, An voluntas possit exercere actus meræ fugæ, quam suppono traditam in Animasticis. Vnusquisque conformiter ad illa principia in præsenti discurrat. Consulatur Lugo hîc d. 1. S. 2. Quod attinet ad alios actus, illi communes sunt pœnitentiæ cum alijs virtutibus, diuiduntur que in actus

235. actus fugæ & actus prosecutionis. Actus fugæ sunt Displicentia simplex. Odium efficax Detestatio. Dolor, Propositum vitandi. Actus autem prosecutionis sunt, simplex Complacentia, Amor efficax. Desiderium, Intentio, Electio Gaudium, qui horum actuum notiones habere velit, consulat Lugo d. 4. à n. 2. Mart. Perez d. 3. S. 1. & 2. Nos etiam explicuimus in Ethicis. Restat disputandum contra Rosmer. dicentem : Non improbabile esse quod pœnitentia non doleat de peccatis.

DICENDVM est Pœnitentiam elicere dolorem de peccatis.

PROB: I. auth. SS. PP. qui per-
236. petuo asserunt, quod pœnitentiæ sit plangere peccata commissa, doleréque de illis. Quodsi dicas ad pœnitentiam id spectare non formaliter sed causaliter, jam non accipies verba PP. vt sonant. similiqué ratione dici poterit, quod nec alios actus principiet in sensu formali.

PROB: II. Si pœnitentia non doleret de peccato, ideò non doleret, quia procedit ex suppositione peccati, Sed hoc non probat pœnitentiam non dolere de peccato, quia iustitia restitutiua, vindicatiua, medicina, item volitio Dei de puniendo peccato sunt omnes volitiones & habitus ex suppositione mali,
237. & tamen detestantur illud malum, immo habitus cum solicitudine & anxietate, refugiunt illud malum, taliter autem refugere est dolere, ergo idem in præsenti dicendum. Hoc totum fundatur vlterius in hoc principio. Quia quotiescunque aliquis habitus tendit in destructionem alicujus termini illumque vult non esse; non est perceptibile quod præsentiam illius cum anxietate non refugiat, adeoque quod non doleat de illo.

PROB: III. Quia ex quocunq; fundamento aliæ virtutes dicentur dolere de oppositis malis, ex eodem fundamento dici poterit talem dolorem etiam pœnitentiæ competere. & sicut non possunt aliæ virtutes 238.
dolere de opposito nisi ex suppositione oppositi, nec hoc obstat quominus doleant. sic nec obstabit pœnitentiæ quominus doleat de peccatis, quamuis ex suppositione peccatorum doleat.

OBJIC: I. auth. multorum DD. & S. Tho: docentium quod Pœnitentia versetur necessario circa peccatum commissum.

RESPONDETVR. Concedendo totum, sed ex illis auth. potius inferendum est, quod pœnitentia circa doleat de peccato, vel maxime enim illud versabitur dolendo S. etiam Tho. hoc ipso quia objectum pœnitentiæ vult esse peccatum expiabile, censendus est voluisse po 239.
nere quod etiam dolor sit actus pœnitentiæ, nam censendus est agnouisse & attribuisse pœnitentiæ media expiandi peccati tanquam finis intenti, inter quæ media est ipse dolor. Agnosci item potest quod sicut gratitudo non procedit nisi ex suppositione beneficij, actio tamen gratiarum spectat ad illam, ita quod etiam actum suum non possit facere, præcipue absolutum pœnitentia, nisi ex suppositione peccati. Sed Nego quod inde inferri possit exclusio doloris à pœnitentia, estque nonnisi in hoc diuersitas, quod Grates sint actus prosecutionis, dolor tem actus fugæ. 240.

OBJIC: II. Bonum compensationis respicitur à pœnitentia. hoc autem bonum compensationis essentialiter includit peccatum. si essentialiter includit non poterit amari bonum compensationis quin ametur bonitas, quæ illam constituit formaliter in esse boni, hoc autem est peccatum.

RESPONDERI potest huic argumento, quod probet multum. probat enim quod Deus decernens Christum Redemptorem curativum, amet peccatum. Item Iustitia ejus vindicativa &c. similia : Directe autem Responderi potest quod bonum compensationis essentialiter inclu-

241. includat peccatum tanquam, quid à se destruendum, consequenter includet illud tanquam objectum actuum fugæ, non autem includet illud tanquam objectum prosecutionis.

OBJIC: III. Dolor de peccato non potest habere pro motivo formali bonum compensationis, peccata enim præterita non opponuntur compensationi futuræ, imò necessaria sunt. quare, si hæc virtus deberet de illis decernere potius debuisset velle quod fuissent, vt ita habeat occasionem ponendæ compensationis, quam solam vult.

RESPONDETVR. Etiam concesso quod pœnitentia respiciat bo-
242. num compensationis, hoc enim supra negatum est, necdum concludet argumentum, non tantum, quia retorqueri potest, vt retorsimus prius, sed etiam quia probaret, quod pœnitentia ne quidem imperare possit alijs virtutibus dolorem de peccato. quia si de peccato decernere deberet, deberet potius velle quod fuisset, vt ita sit occasio imperandi dolorem. quod si contradictorium est, vt imperet pœnitentia dolorem de peccato, & velit peccatum esse, sic etiam contradictorium est velle honestatem promanantem ex non esse. seu detestatione peccati & tamen velle peccatum.
243. Directè autem ad Objectionem dici potest, si Pœnitentia decernere debeat de peccatis, decernet vt non sint, si enim ipsam compensationem vult vt destruat peccata, certè si de 244.
illis decernere debet, decernet vt non sint, cum sint Terminus ad quem destruendum nata est pœnitentia, consequenter peccatum est necessarium vt ponatur compensatio, necessarium inquam per modum Termini destruendi, sed non alio modo necessitatis. Quando autem inferius dicit Impossibilem esse compensationem vbi non adest peccatum, dictum est supra, actum absolutum compensationis non dari, nisi supposito absolute peccato, licet actus ejusdem conditionatus possit dari ad conditionate ponendum peccatum. sed inde non sequitur, quod de illo dolere non possit, nam & compensationem vult ex 245.
suppositione peccati, & circa illud non actu prosecutionis, sed fugæ versatur, intendendo illius destructionem. Quando autem Trid. dicat pœnitentiam esse necessariam ad justificationem id intelligi potest non tantum de Actibus imperatis quales sunt, contritio, attritio item ob metum pœnarum & gehennæ, sed etiam est necessaria si ponatur attritio ob turpitudinem peccati, qui dolor erit actus elicitus pœnitentiæ necessariusque dolor, si supponatur alius dolor non elici.

Vnde Tridentinum dicit Pœnitentiam esse necessariam, vel hanc, vel illam, aliquam tamen. 246.

DISPV-

247. DISPVTATIO V. 250.

De Effectis & Subiecto Pœnitentiæ Virtutis.

MAgna pars difficultatum de effectu pœnitentiæ, qui est remissio peccati, expedita à nobis est in materia de Objecto remoto pœnitentiæ, restabunt tamen aliqua discutienda.

QVÆSTIO I.

De Effectis Pœnitentiæ, circa
248. *reuiuiscentiam demeritorum & meritorum.*

DE hoc quæretur, an commisso peccato redeant peccata jam ante commissa, sed præabolita, item si justificetur homo post peccatum, an redeat illi gratia ante peccatum habita.

DIFFICVLTAS I.

De Effectu qui est Irreuocabilitas peccati.

249. NOn est difficultas quod de facto dimissa culpa nunquam redeat, quamuis fuerint DD. qui oppositum senserunt, hoc est Hugo de S. Victore, Guilielmus Paris: & alij apud S. Bonauenturam, quibus favet Magister, in quantum non audet damnare sententiam hanc cum Medina soluente in contra argumentum. citaturque Aug. in Psal. 118. & lib. 1. de Bap. Par. c. 12. & 13: Ser. 15. de verbis D. Beda, Gregorius, Chrys: Abul. Theoph: & alij, Numerantur autem 4. peccata quæ faciunt redire omnia ante acta. Odium fratris, Apostasia, Contemptus Confessionis, & cum aliquem pœnitet quod pœnituerit. Sed oppositum tenendum est propter communem jam Ecclesiæ sensum fundatum in Trid. & multis locis Sacræ Scripturæ, in quibus promittit Deus se non memoraturum amplius iniquitatum, cõparatq; remotionem peccati à nobis, distantiæ ortus & occasus vt videre est Psal. 102. Seruit ad hoc ille locus Pelagij Papæ vt habetur cap. vltimo de Pœnitentia Dist: 4. Diuina, inquit, Clementia peccata semel remissa in vltionem 251.
iterum redire non patitur. Lugo & Coninck nominant hunc Papam Gelasium. Dicastillo Pelagium.

Auth. PP. quæ adferuntur, non plus volunt, quam quod redeant peccata in hoc sensu, quia scilicet meremur vt Deus permittat nos in similia labi, vel quia redeunt quoad pœnam æternam quæ merebantur post dimissionem nonnisi temporalem, loquendo secundum sensum vulgatiorem. Solet etiam vrgeri illa parabola in qua punitur servus exigiturq; ab illo debitum jam condonatum, eo quod noluerit dimittere conseruo suo, quia tamen parabolas nõ est necesse in omnibus veri- 252.
ficati sed nonnisi in principali intento, videndum restat quodnã fuerit illic principale Christi Dñi intentum quod non aliud erat, nisi ostendere, quòd immisericordes sint puniendi.

Restat discutiendum, An de absoluta potentia redire possint peccata.

DICENDVM I. *Accipiendo reditum peccatorum pro reassumptione juris ad offensam, potest fieri vt Deus condonet peccatum sub certa conditione, ita vt si illa non impleatur, reassumat Deus jus offensæ.* Est Conclusio Scoti in 4. Dist: 22. Gabri: Valen: d. 7. qu. 2. pun: 1. Coninck d. 2. d. 18.

253. d. 18. Medina. Granado, & post illos Perez d. 11. S. 3. contra Dicastillo d. 2. d. 23. Suarez, Vasquez, Lugo d. 10. & Ouiedo Tract. 9. Con. 6. p. 4.

PROB: I. Quia id non implicat contradictionem, vt patebit solutione argumentorum.

PROB: II. Quia contritio, attritio cum Sacramento, Gratia &c. non sunt abolitiva peccati, nisi interveniat condonatio Diuina. Ex quo sic vrgetur. Prædicta nō habent vim vt omninò acceptentur, ergo possent non acceptari, ergo & acceptari sub conditione, quod scilicet Deus sit resumpturus offensam, si vel semel repetito peccet creatura.

254. PROB: III. Quia etiam in humanis potest condonatio fieri offensæ sub conditione. Tum quia similis potest fieri etiam dimissio debiti iustitialis vel culpæ à Legislatore, scilicet sub pœna reincidentiæ. Tum quia concedunt multi posse peccatum mortale redire quoad pœnam, consequenter dabitur condonatio pœnæ conditionata. ergo poterit dari conditionata condonatio culpæ.

Vt. Intelligatur vis illius condonationis Diuinæ conditionatæ, explicari illa debet, per ordinem ad donationes humanas conditionatas,

255. porrò in humanis illæ dupliciter fieri possunt. I. Ut non intercedat vllus actus absolutus quantum est ex parte actus, sed sit præcisè suspensio actus cum sola manifestatione ponendi illum sub conditione, hæc donatio nullum beneficium actu confert sed conferet, & ita nullum est beneficium dicere, Soluerem te vinculis si dares pecuniam: sic etiamsi Deus diceret, Condonarem tibi peccata si non faceres aliud, eo casu non condonat peccata, nec manet ille homo solutus vinculis, sed tantùm solueretur, si poneretur conditio. II. Potest fieri in creatis condonatio vel donatio, quæ sit absoluta ex parte actus, & ex parte objecti conditionem importet, vt 256. si v. g. dicat, Solvo te vinculo, sed si iterato non obedires, redires ad carcerem. dico potius redires, quam redibis, vt magis phrasis proportionet sese conditionato statui. Talis modus condonandi pro præsenti confert beneficium, licet adstrictum aliqua conditione: ita etiam in præsenti intelligi debet Deus eodem modo condonans peccatum, sub conditione reassumendi odij.

DICENDVM II. *Sumendo reditum peccatorum pro eo, quod peccator quoad se, ita se habeat formaliter, ac se habuit antequam non retractasset peccatum, seu antequam non fuisset sublatum peccatum. in hoc sensu, posito vno peccato non possunt redire alia.* 257.

PROB: Posito illo nouo peccato causante reditum peccatorum, & haberet se, quoad se peccator, ita ac se habuit, antequam sublata fuissent illa peccata, & non se haberet quoad se ita. haberet se quoad se ita, supponit enim hoc contradicens Conclusioni; & non se haberet ita quoad se vt probatur. quia posito nouo peccato causante reditum anteactorum peccatorum, non haberet se homo tunc ita ac se habuit cum peccaret actu, vel cum erat in habituali peccato. quod ipsū Probatur, quoad primam partem. quia illud novum peccatum potest esse blasphemia, & pristinum potest 258. esse Occisio, qui ergo tunc habebit se quoad se peccator vt actu occidens, cum blasphemat & actu non occidit. quodsi novum illud peccatum & occasio descriptæ reincidentiæ sit etiam v. g. occisio, cum hæc distincta sit realiter à priori, quomodo tunc actu ita se quoad se habebit actu (& quidem vt supponitur formalissime) si novum homicidium committat. quoad secundam partem, nempe quod eo casu non sit se habiturus peccator quoad se ita habitualiter vt ante. Probatur. quia quantum est ex parte peccatoris, tunc manet habitualiter homicidium, cum manet nullo modo debite

259. bite retractatum. ergo cum supponatur retractatũ, non poterit dici manere habitualiter. & sicut is qui sedet quamuis postea stet, impossibile est, vt non verificetur de illo quod sederit : ita si semel retractauit, impossibile est de illo non verificari quod retractarit. si autem retractauit, hoc ipso sustulit habitualitatem quæ importabat negationem retractationis.

RESPONDEBIS Non implicare vt idem actus vitalis iterato reproducatur, & tunc rediret peccatum idem.

CONTRA est. quia hic non quæritur de hoc, An possit Deus facere vt eadem numero actio pecca-
260. minosa redeat, sed vt redeant peccata quamuis actu tunc non supponantur committi.

DICENDVM III. *Imaginabilem esse casum, quo omnia peccata commissa, commisso nonnisi vno redeant æquivalenter, etiam quoad modum æquiualenter se habituræ voluntatis, ac se habuit cum nondũ sublata fuissent peccata.*

PROB. Posset Deus edictum tale facere. sciant omnes homines, quod quicunq; peccatum commiserit post iustificationem, sit rem mihi ita displicentem facturus, vt erant omnia peccata in ante commissa. quod tale præceptum sit possibile. Probatur, quia non implicat. Tum
261. quia sunt aliqua ideo mala quia sunt prohibita, ergo etiam possunt esse aliqua grauius mala, quia sunt grauius prohibita. ergo si prohibeantur sub grauitate æquiualentiæ tribus v. g. grauitatibus, habebunt malitiam æquiualentiæ trium grauitatum. Tum quia etiam in humanis formantur tales prohibitiones. nam v. g. Actio quæ non est læsiua Maiestatis appellatur crimen læsæ Maiestatis. Tum quia vt rectè aduertit Coninck. Potest homo per votum aut similes modos obligare se sub dupla culpa, cur ergo idem non poterit facere Deus. Tum quia quæ contra possibilitatem hujus præcepti opponi possent, facilè solui poterunt ex his principijs, quod scilicet 262.
non dicamus malitiam formalem seu objectiuam externa prohibitione indi posse, nam non dicimus quod v. g. possit Deus prohibitione sua facere, vt blasphemia sit formaliter homicidium, sed tantum dicimus, quod blasphemia possit reddi ratione extrinsecæ prohibitionis æquiualens moraliter homicidio, ad eum modum, quo aliquæ actiones legibus humanis possunt reddi crimina læsæ Maiestatis, non physicè sed moraliter. Deinde argumenta in oppositum formanda probabunt, quod nihil Deus probibere possit sub peccato quod de se non sit peccatum. Quod autem eo casu reditura sint peccata æquiualenter. 263.

RATIO est. quia malitia illa æquiualebit omnibus comissis, hinc qui committet illam malitiam, ponet aliquid æquiualens omnibus cõmissis. Neq; valet si dicas. Qui vellet peccare peccatis Antichristi vel peccatis mille, non hoc ipso committeret prædicta peccata, quomodo ergo peccabitur peccato æquiualente illis, quæ in ante commissa sunt. Quia quod aliquis non peccet mille peccatis, vel peccatis Antichristi, desumitur inde, quia peccatum non potest esse nisi volitum, volitum autem non est nisi cognitum, & quia supponuntur, nec peccata Antichristi, nec peccata mille repræsentari, ideò 264.
nec censeri poterit voluntas prædicta velle. casus autem in quo procedit Conclusio, præsupponit præceptum illud prohibens peccatum sub reincidentia præcognitum esse, & contra illud niti voluntatem. In hoc etiam est disparitas, quia in nostro casu intercedit præceptum superioris, quod aggrauare potest malitiam constituereq; in serie æquiualentis moraliter pluribus, quod in casu objectionis non adfertur : & sicut in humanis cum vult malus aliquis ciuis agere vt committat crimen læsæ Maiestatis, non hoc ipso committit illud, quia illa actio, nec in se est crimen tale, nec sub tali intermi-

265. terminatione prohibetur. ita in præsenti.

Posset adhuc inquiri. *An non sit possibilis modus reincidendi in peccata commissa, stans in hoc, quod scilicet Deus prohiberet aliquod peccatum sub pœna non statim assumendi odij, sed suspendendi vsq; ad certum tempus, quo elapso deberet tum primum incipere irasci Deus*. Occasionem quæsiti dat Ouiedo, numero 65. Sed probabilius est tali modo non posse redire peccata. Tum quia reditus peccatorum non debet ostendi ratione præcisè reassumpti odij à Deo, vidimus enim, Peccatum habituale non stare in sola auersione Diuina. Tum quia actum suum necessarium non po-
266. test Deus suspendere, necessario autem Deus odit peccatum, necessarioq; auertitur à peccatore nisi condonet, non intelligitur autem condonare. Nisi fortè id procedat de pœna, cujus executionem, potest Deus ad tempus differre. Tum quia posita illa suspensione odij in tempore intercepto inter illud principium suspensionis & inter principium reassumendi odij, vel manet peccator sine macula peccati, vel non manet. si manet, quomodo postea intelligi poterit Deus non detestari illud peccatum si autem non manet quomodo postea redit macula, neque enim subest imperio Diuino
217. quoad redire. Quodsi dicas Detestari quidem Deum peccatum etiam in illo intermedio tempore, sed simul intermittere jus offensæ, recedes à principali puncto, quod est ostendere, illo intermedio tempore non esse illam creaturam objectum odij Diuini, de hoc enim solo puncto hic controuertitur.

In hac materia Urget Koninck arg. à pari. Non repugnat dari peccatum, quod non inficiat subjectum donec ponatur conditio, & sic v. g. si Crearetur anima & non vniretur corpori, quantum est ex vi Originalis, esset illud maculativum animæ, non tamen macularet animam, donec vniretur corpori, quia tunc primum denominatur anima 268.
esse ex animabus posterorum Adæ. ergo etiam fieri potest vt Deus remittat peccatum sub conditione, & tamen illud ante impletionem conditionis non inficiat. Pluribus hoc argumentum soluit Lugo à nu. 14. illicq; pro vtraq; parte disputat, An scilicet illa anima dicenda esset infecta originali ante vnionem, & quidem probabile est, illam pro illo priori non infici, quia adhuc est indifferens vt sit anima posterorum Adæ. Deinde Patres & Doctores supponunt maculari animam dependenter ab vnione ad corpus. Et quamuis verum esset dicere Quod peccauerit peccato originali secundum inclusionem in volunta- 269.
te Adami, in qua supponitur fuisse inclusa, non tamen dicenda est peccasse habitualiter ante vnionem cum corpore. Sed instat Lugo. si tunc fuisset anima creata extra corpus quando actu peccabat Adam, verum fuisset dicere, nunc peccant omnes posteri Adæ, ita verum erat dicere, nunc peccat Petrus & Ioannes, futuri posteri Adæ; consequenter idem verum fuisset dicere de illa anima, quantumuis nondum vnita corpori. Hæc tamen Instantia non conuincit. Quia si tunc creata fuisset anima aliqua & non vnita corpori visaque fuisset vnienda corpori, vnius ex posteris Adæ, verum 270.
fuisset tunc de illa dicere, quod peccet, in voluntate Adami, sed non verum fuisset dicere quod peccet habitualiter. Quare autem possit dici illa anima Peccans originaliter ante infusionem in corpus, & non peccans habitualiter, Ratio ex dictis colligi potest. quia peccare originaliter illam animam, est peccasse in Adamo, cujus voluntati erat alligata illa anima, hoc autem totum est completum ante vnionem ad corpus, sed peccare habitualiter est contraxisse maculam, quæ non contrahitur ex sensu SS. PP. nisi vnione ad corpus. Et quia tunc quamuis præuideatur futura anima posteri Adæ

271. ri Adæ nondum de facto est anima posteri Adæ, hinc nec de facto incurrit habituale originale peccatum filiorum Adæ, nec refundi debet in animam illa macula, nisi ratione habitualis originalis, quod tunc vt dixi nondum contrahitur.

Hoc tamen argumento Koninck non vtor, quia inprimis in antecedenti manet peccatum originale nullo modo condonatum, hinc ipsa non condonatio est radix redeundi, cum autem in nostro casu supponatur condonatum, non apparet vnde oriatur radix redeundi. Ex alio etiam principio, non vtor hoc argumento, quia sumit difficilè principium, quod eo casu non debeat dici
272. maculata anima. non est enim explicabile, quomodo hoc quod est illam peccasse in Adamo, non refundatur in eandem, pendetq; hoc à Dei determinatione, An scilicet illi tales animas voluerit includi in dicto pacto, vel non. de quo nihil claré SS. Patres: si enim Deus dixisset nolo vt includantur animæ in hoc pacto ante vnionem ad corpus, non poterit dici ante vnionem inclusa illa anima in dicto pacto, manereque maculata, sed si est inclusa vt concedit Koninck, quomodo non manet maculata. Quod autem supponunt Patres non maculari animam, nisi dum vnita est cor-
273. pori, supponunt ex eo, quia non loquebantur in suppositionibus miraculosis, & non secundùm præsentem statum currentibus, in præsenti enim statu nuuquam anima creatur, quin simul vniatur corpori, si autem non loquebantur in suppositionibus miraculosis, non loquebantur hoc ipso de creatione animæ, quæ præexistat suæ vnioni ad corpus.

DIFFICVLTAS II.

Notantur aliqua ad soluendas Obiectiones.

Ad soluendas Objectiones Lugonis.

NOTO I. Quis sit sensus hujus propositionis quod in conditionate 274.
remisso peccato, non remittatur absolutè peccatū. ly enim nō remittitur absolute prolatum, duplicem sensum habere potest. I. Quod non remittatur sine conditione sed dependenter ab eadem, & in isto sensu, casu dicto, non remittitur absolute peccatum. II. ly non remittitur absolute, supponit quod nulla tunc intercedat condonatio, quod actu exerceatur jus offensæ vel saltem actu possideatur. & hoc falsum est evenire, quando condonatur offensa sub conditione, siquidem nonnisi illa conditione posita reassumi potest jus offensæ. Hinc vlterius negari debet, quod condonatione conditionata non euellatur quantum 275.
pro præsenti radix offensæ, & quod reseruet sibi Deus jus offensæ actu pro præsenti possessum, cum reseruet sibi jus nonnisi in potentia & pro futuro, casu implendæ conditionis. Et licet quantum ad statum præsentem reducatur peccator ad statum æqualitatis; Deusque quantum ad statum præsentem eo se modo ad illum habebit, quo se habuit priusquam peccasset, non eodem tamen modo se habebit relate ad futurum tempus, si ponatur peccatum sub pœna reincidentiæ prohibitum, nam ante positionem absolutam illius peccati, quod interminabatur sub pœna reincidentiæ, non haberet jus reassu- 276.
mendæ offensæ; & nisi præsupponeretur aliquod peccatum, non haberet Deus petestatem prohibendi aliquid sub pœna reincidentiæ, cum supponatur creatura in ante nihil omnino cecidisse. Illustrari potest hoc Notatum, conditionatá condonatione iniuriæ facta in humanis, in qua non intelligitur homo in actu secundo habere jus ad offendi quousque non ponatur conditio. Hinc vlterius.

NOTO II. Ius, quod est radix exercendæ offensæ aliud est in actu primo & aliud in actu secundo. jus pro radice acceptum & in actu primo habet Deus, ante impletam condi-

277. conditionem, sed jus in actu secundo non habet Deus nisi post impletam, in actu secundo conditionem. Ius autem illud in actu primo ad offendi non impedit quominus homo dicatur iustus, quia etiam ante omne peccatum habet Deus jus sub conditione irascendi homini, casu quo excidat è gratia, id tamen non obest, quominus dicatur iustus, sic etiam in præsenti, & cum conditio nihil ponat in rebus, non debet tunc aliquid peccator, sed debebit impletâ conditione. Illa autem propositio quod in illo casu non sit omninò condonatum & sopitum jus, illa inquam propositio distingui debet ex dictis, si enim sumatur ly
278. omninò cum exclusione cuiuscunq; conditionis, sic omninò non est sopitum, cum sit condonatum sub conditione. si autem ly omninò sopitum infert pro præsenti non esse actum secundum offensæ, hoc in sensu est omninò sopitum. Habet hæc condonatio similitudinem aliquam cum meritis mortificatis in hoc, quod sicut illa reuiuiscere possunt, ita & Deus reassumere offensam, sed in hoc disp: est, quia ex communi sententia Theologorum cognoscitur in ipsis meritis aliqua intrinseca exigentia, ad reuiuiscere, & simul jus, secundùm quòd deposcunt à Deo semel illa acceptante restitui: jam autem
279. in ipsis peccatis, non est exigentia vt redeant. Modus hic conditionatæ condonationis Illustrari posset hac instantia. si Deus diceret per impossibile, sciam hoc si hæc fuerit cōditio impleta, ante impletionem conditionem non sciret illam Deus, esset que jam non omniscius; ita etiam cum Deus dicit se velle irasci, si hæc ponatur conditio, non poterit dici, quod Deus ante illius conditionis positionem irascatur.

NOTO III. Dubitari posse An natura humana cui conditionate remitteretur peccatum posset à Persona Verbi terminari? In quo dubio triplici via incedunt Auctores, nam inprimis aliqui facillime se expediunt eò, quod teneant naturam quæ 280.
in ante peccauit assumi non posse, vt videre est apud Amicum, docetq; Esparza. Aliqui dicunt quod talis humanitas cum tali condonatione assumi posset, expresseq; id docet Perez cit. num. 12. In hac sententia esset necesse dicere, quod solutâ vnione posset Deus reassumere jus offensæ, sed non præcisè titulo dissolutæ vnionis, vt enim supra vidimus, conditio sub qua posset Deus reassumere jus offensæ, debet esse peccatum prohibitum sub pœna reassumendæ offensæ; jam autem dissolutio mera vnionis non est peccatum. Et si præcisè ex vi dissolutæ vnionis reassumere posset Deus offensam, videretur aliquid latere in 281.
ipsa creatura fundans pro præsenti offensam, sed impeditam vnione. Quodsi quæras, An humanitas illa cum est terminata Personâ Diuinâ, posset rogare Deum pro peccatis suis futuris dissolutâ vnione, non habet specialem difficultatem contra præsens punctum, proponi enim eadem difficultas potest, An si poneretur vnio hyp. amissibilis, an inquam posset adhuc orare pro peccatis suis futuris dissolutâ vnione.

Est insuper modus eidem dubitationi satisfaciendi, per negationem Cōsequentiæ. dispar. aliquis assignaret, quia scilicet est aliqua specialis indecentia, vt humanitas Deificata 282.
habeat sibi interminatum odium Dei, quæ indecentia non est, si puræ creaturæ remittatur sub conditione peccatum.

DICES Peccatum habituale nihil aliud est quam peccatum actuale præteritum à Deo non condonatum, si autem est semel à Deo condonatum, perinde implicabit esse illius habituale redire, atquè implicat peccatum actuale, quod est & fuit condonatum, non esse condonatum: & sicut implicat vt semel visum redeat ad esse non visi, ita implicat semel condonatum redire ad esse non condonati.

RESPONDETUR. Peccatum abso-

283. absolutè & seclusâ quacunque conditione remissum, implicare vt quandoque redeat, sed redire poterit sub conditione remissum, præcipuè cum aliunde non probatur impossibilitas cōditionatæ remissionis. Illa instātia de viso, probat tantum, quod remissum absolute non possit non esse remissum absolutè, & quod remissum sub conditione non possit non esse remissum sub conditione, sed non probat quod non possit remitti sub conditione, nam sensus non eliciunt actus sub conditione, potest autem voluntas elicere actus sub conditione etiam Diuina, cur non ergo & condonare sub conditione.

284 *Ad soluendas Obiect. Dicastillo.*

NOTO I. Quod quamuis denominationes relatiuæ resultent etiam ex aliqua antecedente actione, quamuis item macula peccati sit denominatio relatiua, non resultabit tamen illa denominatio reincidentis sine actione antecedente, scilicet sine commissione peccati prohibiti, sub pœna reincidentiæ.

NOTO II. Supposito quod concedat Dicastillo eandem numero redire posse peccaminosam actionē, dici deberet, quod eadem etiam macula redire possit, quia macula in re nihil aliud est, nisi actio peccami-
285. nosa. Et licet ea quæ indiuiduantur à duratione, non redeant formaliter, vt dies hesterna; bene tamen redire potest Deus ad offendi, & ipsa voluntas ad æquiualenter peccatis præteritis peccandum, nam macula peccati non dependet essentialiter à duratione, & quamuis ob durationem peccatum reddatur maius hoc est ex accidenti, nec ex principio quod sit tempus. Illud autem accidens & illud extrinsecum, ratione cujus duratio major peccati, facit peccatum majus, stat in hoc, quia intelligitur homo per illud tempus plures inspirationes Spiritûs S. contempsisse, vel quia vrgebat v.g. præceptum confitendi, vel annuum vel periculi vitæ; vel quia intensiùs 286
operata voluntas; quæ omnia si post peccatum immediatè completa fuissent, creuisset malitia peccati. ergo apparet incrementum illud præcisè ratione temporis non accipi.

NOTO III. Quamuis perficeretur nonnisi infusione gratiæ condonatio, nondum conuinceretur sub conditione remitti non posse peccatum, quia licet sanctitas absoluta, & de facto posita non possit remittere peccatum sub conditione, nullam scilicet pro nunc abolendo offensam, potest tamen remittere offensam nunc, sub conditione reassumendæ offensæ. Neq; tunc Deus erit causa maculæ peccati, vt jam in simili supra dictum est. 287.

Ad soluendas Obiectiones alias.

NOTO I. Falsum esse eo casu non remittendum, sed tegendum nonnisi peccatum, quia tectio peccati supponit actualem maculam, quæ tunc non habetur.

NOTO II. Falsam esse hanc propositionem, quod scilicet gratia sit suâ natura absoluta peccati remissio, sed ad maximum est vera, quod sit remissio absoluta pro hic & nunc; Inde tamen nō sequitur quod pro præsenti ordine aboleat peccata sub conditione reincidentiæ.

NOTO III. Positâ condignâ 288.
satisfactione non posse reassumi jus offensæ, quia à condigna satisfactione (quæ creaturæ puræ est impossibilis) extinguitur independenter à condonatione jus offensæ, gratia autem destruit peccatum cum condonatione: quomodo autem in ista condonatione requisita fundetur postea jus remittendi sub conditione, ex probatione Conclusionis colligitur. Et sicut in humanis potest remitti debitum non solutum, remitti inquam sub conditione, & tamen non potest fieri extinctio debiti sub conditione, si fiat satisfactio plena, sic & in præsenti.

DIFFI-

289. ## DIFFICVLTAS III.

De effectu qui est Reuiuiscentia meritorum.

NOn est hic difficultas de actionibus, quæ in peccato mortali erant factæ, hæ enim cum nunquam vitam habuerint, quæ pendet ab influxu gratiæ, quæ est vita nostra supernaturalis, non possunt dici reuiuiscere. Non est item difficultas quæ disputãdo inualuerit, An quando meretur peccator fidelis augmentum habitus fidei vt 5. si postea perdat fidem, an illud augmentum redeat, Censet enim Perez d.
290. 12. S. 6. citatq; pro se Granado, quod illud augmentum non redeat, sed redeunt nonnisi merita gratiæ & gloriæ. Nec item est de hoc difficultas, An de facto redeant merita gratiæ & gloriæ, communis enim est sententia de facto redire. & quamuis Perez, Suarez, Granado, & alij, non censeant id esse de fide, Oppositum tamen omnes censurâ afficiunt. licet id docuerit Nunnus Porrò, quod redeant merita

RATIO est Auth. Scripturæ. Ad Gal: 3. v. 3. & 4. Sic stulti estis, inquit S. Paulus, vt cum Spiritu cæperitis, nunc carne consummemini. Tanta passi estis sine causa, si tamen
291. sine causa. quem locum sic interpretatur Anselmus, *Sine causa passi estis, si in hoc errore perseueretis, non sine causa si resipiscatis.* Item Ambrosius. *Quia adiecit, si tamen sine causa, ostendit sperare se posse reformari illos.* haud dubie non solùm ad statum gratiæ, sed etiam ad prius meritum, quod perdiderant. Eodem modo hunc locum interpretantur Chrys: Hiero: Theophyl. Theodoretus & S. Tho. l. 2. in c. 3. epist. ad Galathas. Loca hæc post Suarez & Vasquez & alios refert citatus Perez. Præter auctoritatem scripturæ. est Auth. Triden. Se. 6. cap. 16. Textus capitis sic habet. *Hac igitur ratione iustificatis hominibus siue acceptam gratiam perpetuò conseruauerint, siue amissam recuperauerint, proponenda sunt Apostoli verba. Abundate in omni opere bono, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino, non enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur operis vestri.* Infer. Obliuisceretur autem si non redirent merita, fuisset item hic inanis labor, & si amissa gratia recuperatur, recuperabuntur & merita. ad quod postea alludit can: 32. in quo Tridentinum ad rationem meriti hæc requirit vt aliquod sit opus justi, vt fiat ex auxilio supernaturali, & vt operans in gratia decedat. vtrumque autem illud prius habetur in obtenta justificatione post peccatum. 292.

Tota difficultas est. An possibile sit vt condonata culpa non reuiuiscant merita. Aliqui vt Scotus. Occam. Bonauentura, affirmant. Sed Vasquez & Dicastil. censent nec de potentia absoluta fieri posse, vt non reviviscant, quoad dignitatem & rationem meriti, vt videre est apud illum d. 2. num. 593. Lugo hac in parte habet suam specialem sententiam d. 11. a. num. 13. Specialem item Ripalda. d. 91. vtramq; sententiam breui compendio dat Perez d. 12. S. 3. num. 3. & 4. Tractat. eandem materiam Ouiedo de merito Tra: 9. Con: 6. Mens horum Auth. aliorumq; sufficienter intelligetur ex ratione quam assignant, quarenam redire possint merita, non peccata. 293. 294.

Aliorum rationes, Cur redeant merita, non peccata?

RATIO I. Thom: est. Quia merita, quamuis posito peccato mortificentur, & in seipsis non perseuerent, perseuerant tamen in acceptatione Diuina, jam autem quando homo iustificatur, peccata non manent in se, nec in acceptatione Diuina, quia eorum perseuerantiæ causa Deus esse non potest. *Hac ratio.* NON SATISFACIT. Quia nego

295. nego meritis inesse vim ratione cujus mereantur acceptari à Deo in ordine ad reuiuiscendum, vel si tu agnoscis talem vim, ostende in quo sit sita, præcipue quia id non potest reuocari per te in meram libertatem Dei.

RATIO II. est Lugo num. 14. Talis est natura gratiæ habitualis, quæ ex se & connaturaliter est, semen gloriæ, quare licet de potentia absoluta potuisset iustificato non condonari pœna æterna, connaturaliter tamen gratia habitualis exigit illam condonationem, quia connaturaliter exigit gloriam, cum qua non potest stare pœna æterna, staret autem, si priuaretur augmento
296. dicto in pœnam peccati, videreturq; Deus contra suum promissum recordari peccati, & punire illud. Nihilominus Hæc ratio.

NON SATISFACIT. Tum quia In pœnam violatæ Virginitatis, etiam Sanctissimi in cœlo laureolâ virginitatis carebunt, numquidne tunc censebuntur puniri à Deo pœna æterna in cœlo. Rursus Potuisset Deus decernere, si hic homo non peccarit venialiter, dabo ei vnionem hypostaticam; peccet, careat vnione, salvetur, numquidne punietur in æternum. ergo etiam saluatus, quamuis illi non redeant merita non censebitur illo non reditu puniri in cœlo.
297. Tum quia instantia illa deducta ex hoc quod gratia, sit abolitiua pœnæ æternæ probat esse illam abolitivam pœnæ sensus vel damni. Sed non est abolitiua effectuũ peccati omniũ, & quæ non sunt pœnæ proprie dictæ. & ita vt arguit Rip. in pœnam venialis denegantur auxilia aliqua gratiæ & consequenter gloriæ augmentum, & tamen illa denegatio tota æternitate durabit. & si hoc non vocas pœnam nec irreuiuiscentia merita voca pœnam. Tum quia assumit hæc ratio hoc ipsum, de quo quærendum esset Cur scilicet non reviviscẽtia esset pœna, & nõ potius effectus consequens peccatum, qualis est priuatio laureolæ Virginitatis,

RATIO III. est Ripaldæ cit. 298.
S. 4. eiq; adstipulatur Perez cit. Sect 2. Multa præmittit Ripalda antequam formet rationem, Legatur in fonte. tandemque sic format rationem. Pristina opera ad promerendam collationem gratiæ & gloriæ peccato possunt impediri in genere causæ efficientis moralis, & nõ in genere causæ formalis, nam merita & demerita non habent causalitatem formalem, hinc causant cum non existunt, quod non competit causæ formali, non possunt autem merita à peccato impediri in genere causæ efficientis moralis, quia Deus sicut potest remittere culpam, ita & dignitatem pœnæ, quæ pœna esset si non daretur reviviscentia. Hæc ra- 299.
tio aliquantulum coincidit cum ratione Lugonis. Sed præter jam dicta insuper.

NON SATISFACIT. Tum quia multa supponit probanda, sicut quod meritum, & demeritum sint duo agentia contraria, & quod meritum petat reuiuiscere, cum meritum petat facere ne reviviscat: de quo ipso quæritur vnde sit ista vis petendi reviviscere. Rursus si non haberent merita vim vt pro sequenti tempore causent præmium, non possent ad id acceptari à superiore, nec causare medio affectu superioris præmium. ergo debet ostendi vis ista in ipsis meritis, alias nonnisi ex 300.
liberalitate Dei redibunt, in quo autē fundatur ista vis reviviscendi? Tum quia posito, quod meritis non conueniat vis meritoria in genere causæ formalis moralis sed efficientis, de hoc ipso quæritur, Cur hæc vis non restringatur ad efficere moraliter, nonnisi casu quo non incidatur in peccatum. Tum quia quamuis merita Parentum prosint ex sensu Doctorum filijs, restabit quærere, An prosint & cur ea merita, quæ erant posita ante peccatum. Agnosci nihilominus posset in actionibus Theandricis, quamuis sublata vnione peccaret illa humanitas, posset inquam agnosci vis Satisfactiua, nam meri-

301. merita Theandrica habent vim merendi infinitam, illimitatam, & dignam omni excogitabili possibili præmio, modò ad illud ordinentur. consequenter poterunt habere vim agendi, vt casu quo illa humanitas peccaret, permaneant præcipuè permanente semper principio dignificatiuo, nempe persona Diuina, jam autem merita nostra non habent infinitam vim, nec illis peccato sublatis permanet quidquam de facto dignificatiuum eorundem, consequenter carebunt consimili vi ei, quæ conueniret in dicta suppositione Theandricis operibus.

RATIO IV. Desumi potest ex Rosmer, quam etiam innuit. Ber-
302. tholdus hîc num. 63. Merita antecedentia retinent totam vim suam meritoriam post commissum peccatum, sed impediuntur peccato, hinc illo ablato tanquā obice reuiuiscent. Et sicut posito baptismo valido & informi, Baptismus quantum est ex se habet virtutem sufficientem ad delendum originale, & actualia ante Baptismum commissa, tamen si reperiat obicem, nō producit gratiam, & producit, sublato obice, sic & in præsenti, obice peccati sublato reviviscent merita. *Hæc ratio*,

NON SATISFACIT. Tum quia de hoc ipso quæritur vnde retineant totam vim, & quod peccatum habe-
303. at se nonnisi per modum obicis ne effectum suum habeant merita. Tum quia potest retorqueri argumentum. Non redeunt peccata, nec gratia est solum obex non reditûs eorundem, ergo etiam merita non reuiuiscent, nec peccata erunt tantùm obex ne redeant. Tum quia, quod Baptismus sublato obice causet gratiam referri id debet in characterem, qui est tanquam causa instrumentalis, non ostendetur autem aliquid tale quod maneat cùm committitur peccatum, ratione cuius manentis redeant merita. Commodius ergo.

FORMATUR ratio in fundata ipsismet principijs fidei, quæ supponat non esse impossibilia merita habentia vim reviviscendi. ex hoc sup- 304.
posito sic vlterius proceditur. Datur in meritis condignitas radicalis, vi cujus petant à Deo acceptari, etiam ad reditum & reviviscentiam. ergo reviviscere debent. Antecedens probatur. Si non daretur in illis talis condignitas, de facto non reviviscerent, quia jam nonnisi ex liberalitate Divina redirent. cùm ergo reviviscant, vt docet fides, hoc ipso datur in illis radicalis exigentia reviviscendi. Hic modus probandi habet se ita, atque si aliquis diceret, Habet albedo vim disgregandi visum, si enim non haberet, de facto non disgregaret. & sicut hæc ratio innititur experientiæ, ita prior illa, fidei. & insuper principio illi nega- 305.
tivo, non implicat contradictionē. Posset hoc idem sic vlterius illustrari. Quando fiunt merita, prævisa futura peccata non possunt facere, vt non acceptentur. si autem sunt acceptata, verificatur de illis propositio etiam quando homo est in peccato, *sunt acceptata*, quia verò simul sunt bonum quoddam extrinsecum Dei, sublatâ offensâ & ex titulo positæ jam acceptationis reassumuntur à Deo. Quando autem reciditur in peccatum, cum illud sit malum Dei extrinsecum, & Deus hoc malo extrinseco priuauit sese condonando, non invenit in se fundamentum restituendi peccata in pristinum sta- 306.
tum. Non incommoda est instantia Dicastillo hic num. 586. Quantumvis aliqua difficilia secum trahat. Si creditor aliquis debitori suo damnum aliquod inferat, interim debitor retinere potest debiti solutionem, nempe ad compensationem damni sibi illati. Si verò creditor integre satisfaciat pro damno, vel si ipse debitor damnum remittat gratis, eo ipso redit obligatio prioris debiti. Deus etiam est quidem debitor præmij & augmenti gratiæ respondentis meritis, casu ergo quo remittantur peccata, eo ipso redit quasi debitum illud præmij per augmentum gratiæ & gloriæ.

307. INFERES I. Ut de facto reviviscant merita necessariam esse acceptationem Dei, quæ acceptatio omnia merita in ratione meriti, adeoq; reviviscentiæ complet, licet præhabito fundamento radicalis excellentiæ.

INFERES II. An ex misericordia Dei, an ex natura rei reviviscant merita, actu enim reviviscunt ex misericordia sub formalitate hac, quod absolute à Deo possent non acceptari. ex natura autem rei habent radicalem exigentiam reviviscendi

INFERES III. Ad totum præmium gratiæ & gloriæ redire peccatorem posita iustificatione. Est il-
308. latum contra Scotum, Capr. Dur. Valen. Gran. Vas. Hur. & alios quāuis diuersimodè suam sententiam explicantes. Pro nobis sunt Suarez Koninck, Lugo, Rip. qu. 91. n. 51. S. Hieron. non est nobis contrarius, quamuis in oppositum à Gratiano citetur. quia non plus vult quam quod post peccatum, in Ecclesiam non redeat homo ad eandem dignitatem Ecclesiasticam. De mente S. Th: dubium est, videtur enim in 3. d. 31. q. 1. ar. 4. q. 3. ad 4. censere oppositum. Sed pro nostra sententia est, hic q. 89. ar. 5. Explicariq; possunt priora loca, quod scilicet non redeamus in pristinum
309. statum, quoad multas facilitates operandi supernaturalia, & quoad habilitatem plurium gratiarum Dei recipiendarum, cùm hoc tamen stant, quòd gratia in ante acquisita redeat post peccatum.

RATIO Horum omnium. Tum quia indefinitè reviviscentiam hanc docet Scriptura, Concilia, PP. Tum quia non est maior ratio pro vno gratiæ gradu quàm pro alio. Tum quia in his meritis totum hoc saluatur (de quo supra) quod requisiuit Trid. ad reviviscentiam, & quidem de gratia Sacramentis quæsita, hæc adhuc potest adferri cōgruitas, quòd scilicet congruum sit reviviscentiam (quæ est quædam excellentia) non tantùm meritis proprijs, sed etiam 310.
meritis Christi in peccatore mortificatis, quam excellentiam non haberent, si gratiæ meritis Christi in Sacramento collatæ nō reviviscerent.

OBIJC: I. Ezech: 18 ad. v. 1. vsq; ad 24. æquè comparantur inter se peccatum & merita in ordine ad redire. Respondetur, Quamvis inibi comparentur inter se remissio & commissio peccati, non sequetur redire peccata sicut redeunt merita; quia illo loco non plus vult Propheta, quàm quòd ita cum est aliquis in peccato nulla sunt eius merita, sicut nulla sunt demerita, cùm est in gratia.

OBIJC: II. Non redeunt peccata, Ergò neq; redibunt merita. 311.
Respondetur Quamuis in ordine ad tollenda merita non minus sint potētia peccata quam gratia ad tollendum peccatum, immo magis; nihilominus, quia non datur vlla talis malitia in peccato quæ posita condonatione, semel eaque absoluta exigat redire amissa gratia, quia huius radicalis exigentiæ in peccatis nullum datur à posteriori fundamentum, datur autem fundamentū talis radicalis excellentiæ in meritis, quæ inesse illis arguitur à posteriori ex reviviscentia eorundem, quam dari docet fides, aut ad maximum consensus Doctorum. Hinc quamuis non redeant peccata, reviviscent 312.
merita. Quod autem attinet ad illud, quòd post finalem impœnitentiam non redeant merita, id referri debet non in naturam illorum quòd redire non possent, sed in decretum Diuinum de non reditu eorundem, in aliquo enim possibili euentu potuissent reviviscere, casu enim quo rediturus fuisset ad vitam & iustificandus aliquis damnatus, non esset ratio cur non deberent pristina eiusdem merita redire, vt etiam docet Lugo d. 11. n. 21. simile autem decretum de non reditu meritorum ante mortem nullum est.

OBIJC: III. Non redit iustitia Originalis. Ergo neque redeunt meri-

313. merita & gratia ante peccatum habita. Respondetur. Si intelligatur nomine gratiæ originalis gratia primum data Adamo, eum constituens in esse filij Dei adoptivi, hæc est restituta Adamo & nobis similis datur. si autem intelligatur nomine gratiæ originalis, vis faciendi vt obediat caro, & appetitus sensitivus rationi, hoc donum non redit, quia vel est distinctum à gratia iustificante, vel si non est distinctum, non sequitur, quòd gratia quoad omnes suos effectus, pendentes præcipuè à libero Dei decreto, restitui debuerit. Et certè potuisset Deus ferre decretum, Volo à gratia causari vt iustificato obediat pars inferi-
314. or, non obediat peccatori. quia verò in præsenti statu non datur decretum impeditivum reviviscentiæ, immo datur complens illorum reviviscentiam, propterea pro præsenti statu reviviscunt merita, præcipuè cum Trid. loquatur de reviviscentia meritorum in ordine ad gradus gratiæ gratum facientis & gloriæ, non verò de reditu quorumcunq; bonorum spiritualium.

Instabis non redit virtus Virginitatis si amittatur. Ergo nec redibit gratia ante peccatum habita.

RESPONDETUR. Quod attinet ad virtutem Virginitatis, dupliciter de illa discurrere possumus,
315. quia vel Virginitatis virtus identificatur (quod probabilius est) dono castitatis nonnisi cum certo respectu ad integritatem etiam materialem voluntariè non violatam, sic redibit hæc virtus, sed ob defectum materialis, quàm connotat integritatis, redibit sine Formalitate Virginitatis. si autem sumatur Virginitatis donum pro condistincta qualitate, negabitur consequentia, quia hæc qualitas non potest haberi sine connotata necessariò materiali integritate corporis, quæ peccato amissa; nihil autem simile habetur ne reviviscant merita. Deinde quòd non redeat Virginitas, Doctrina est communis, quæ est non pro non reditu, sed est pro reditu 316.
meritorum.

QVÆSTIO II.

De effectu Pænitentiæ qui est Satisfactio pro pœna.

De duplici pœna quæri posset, Aternâ scilicet & Temporali. & quidem non est difficultas de hoc. An de facto dimissâ culpâ remittatur pœna æterna, cùm enim de facto remittatur peccatum infusione gratiæ habitualis, quæ de facto non stat cum condignitate pœnæ æternæ, remittitur cum culpa pœna æterna. Non est item difficultas, quæ Scholasticè inualuerit, an sola opera pœnalia sint satisfa- 317.
ctiua pro pœna, de quo vide Ripal. Q. 92. num. 44. affirmatiua ratio est. auth. Trid. quod agens S. 14. c: 8. de Necessitate Satisfactionis pro pœna, loquitur de illa tanquam per quam homo patitur, castigatur, & quasi freno coërcetur, quæ omnia nonnisi de pœnalibus vt sonant intelligi possunt. Innuit idem Cath. Rom. de Sacramento pœnitentiæ num. 74. Addit nihilominus, & bene, Ripalda. Quod de facto omne opus bonum meritorium, sit etiam Sactisfactiuum strictè pro pœna, quia nullum est quod non sit aliqua ratione pœnale.

Non est item difficultas in eo, An 318.
possit pura creatura de facto satisfacere pro pœna æterna, quia cùm hæc sit defacto annexa culpæ mortali, sicut non potest satisfacere pro culpa, sic nec pro pœna æterna. Cæterùm ex objecto loquendo posset accedente Dei ordinatione satisfacere homo pro pœna æterna, idque ex condigno, quia si potest ex condigno promereri præmium vitæ æternæ, cur non & remissionem pœnæ. Quod verò pro nunc iustus non mereatur remissionem totius pœnæ temporalis, semper id provenit, quia exhauritur hæc vis alio præmio, quale est augmentum gratiæ & gloriæ. Quomodo autem

319. autem Iustus satisfaciat pro pœna temporali, lege Rip. cit. a. nu. 18,

Duo hic difficiliora expendenda sunt, I. An possit Deus de absoluta potentia remittere culpam & non remittere pœnam æternam. Deinde, An de facto redeat debitum pœnæ æternæ?

DICENDVM est. *Posse remitti de potentia absoluta culpam, & non remitti pœnam æternam.* Ita post alios Ripal: cum Suarez d. 13. S. 2. Koninck, & alij contra Dicastillo d. 2. d. 24. & ante illum, contra Vasquez, & alios.

PROB I. quia id non implicat contradictionem.

PROB. II. Quia ratio culpæ &
320. reatus pœnæ sunt. quid condistinctum & in ordine ad condonationem Diuinam & in ordine ad condonationem humanam, ergo poterit condonari saltem de absoluta potentia vnum, quin condonetur aliud. Antecedens probatur. quia inprimis de facto condonat Deus culpas veniales non condonando pœnas temporales. in humanis etiam positâ reconciliatione. adhuc manet jus exigendæ pœnæ,

PROB: III. Quia quamuis Deus actu necessario detestetur culpam, nihilominus ex libertate illius est taxatio pœnæ & irrogatio, quid enim implicat cur Deus pro mor-
321. tali non constitueret nisi pœnam temporalem, quodsi pœna sub liberam Dei dispositionem cadat, supposito peccato, cur illâ punire non poterit etiam condonatâ offensâ.

Ad soluendas Objectiones.

NOTO I. Quamuis dignitas pœnæ fundetur in culpa, nec sola Dei voluntas possit constituere aliquem dignum pæna qua tali, negatur tamen quòd aliquis ratione peccati præteriti non possit etiam dimissâ culpâ manere dignus pœnâ æternâ, ita vt fundamentum illius pœnæ sit culpa commissa sub titulo solo culpæ condonata, præcipuè cum non probetur, quòd titulo solo culpæ condonari non possit.

Et licet peccato absolutè tam quo- 322.
ad culpam quam quoad pœnam remisso, non possit manere aliquis dignus pœnâ, potest tamen manere dignus pœna absolutè quoad solam culpam remisso peccato, cujus remissionis non ostenditur implicantia, habeturq; simile exemplum in remissione venialium.

NOTO II. Dignitatem ad pœnam & ad culpam duplicem spectari posse, primam, immediatam, formalem, completam &c. & sic indiget compleri negatione condonationis. Secunda dignitas est remota & in potentia non proxima, & hæc hoc ipso non est dignitas, nam in sermone comuni, dignitas in potentia remota, nō appullatur di- 323.
gnitas, quis enim dicat dignificatum esse Colonum regalitate quia posset esse rex. Prima illa dignitas & culpæ & pœnæ absoluta condonatione tollitur, secunda autem hæc impropriè dignitas non tollitur, fundatur enim in sola actione præterita, cui non fieret præiudicium si remitteretur non remissa pœna. Nec id obest Iustificationi, erunt enim adhuc Iustificati puri ab omni labe & debito actuali, licet in eis possit concedi debitum remotum adeoq; vt dixi non debitum. ita vt etiam in cælo dicant SS. Misericordiæ eius fuisse quod non fuerint consumpti, sūtq; in cælo absolute digni gloria, 324.
sed non in hoc lensu, quòd non potuerint aliquid, quod potuisset pœna æterna puniri dimissa etiam culpâ, nec sequetur fore nos iustos tantum iustitiâ imputatâ, quia hæc hæretica doctrina dicit vt sæpe innui actu manere totam culpam, quod nos non dicimus. Et sicut non obest quidquam iustificationi veritas huius propositionis. Peccauit, poterat non iustificari, sic nec oberit iustificationi veritas huius propositionis. Poterat illi non dimitti pœna, dimissâ culpâ.

Aliud Difficultatis membrum in hoc est. Ponamus Caium commisisse tria mortalia, postea iustificatum

325. tum esse, in iustificatione æterna poena remittitur illi, decernitur temporalis. peccet, moriatur in peccato, quomodo illa priora tria punientur? Si æternum punientur, redibit poena, si non punientur dabitur in inferno redemptio. Ex qua occasione Idem proponi potest de veniali cui debetur poena nonnisi temporalis, æternumne in inferno, an temporaliter venialia punientur, vtrumque hunc casum tractat Dic: d. 2. num. 519. attingit de solo veniali Lugo d. 10. S. 2.

EXPLICAT I. Scotus Gabriel, Major, Almainus, quod post aliquod tempus cessent poenæ inferni debitæ illis venialibus, quod
326. proportionaliter applicari potest ad mortalia dimissa. Ex nostris docet eam Rosmer de Remissione venialium sub his terminis, Non videtur vllum inconueniens, quod in damnatis, poena venialibus debita exstinguatur per satispassionem, remanente culpa; quia verò in inferno nulla redemptio id ita intelligendum, quia nunquam fit mitior indulgentia iudicis, vel, quia non redimuntur à poena quæ omni titulo æterna esse debet. Illustrat Dic: tali instantia. si quis esset damnatus ad perpetuum carcerem simul etiam propter aliquid minus ad sustinenda centum verbera, eaque in ipso
327. carcere infligerentur, non diceretur decreta poena mitigari transacta verberatione. Arriaga etiam Disp. 53. de Pec: num. 1. Censet poenam per satisfactionem in inferno tandem finiri. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Tum quia per fidem vniuersalis, hæc vera est. Nulla est redemptio in inferno, & tamen per oppositos esset aliqua. Tum quia nihil obest, quominus simpliciter & vt sonant illa verba accipiantur. Tum quia instantia Dic: non valet, quia illa supponit expressè excepisse Principem, ne fustigetur semper, non constat autem de Diuina exceptione, qua exceperit æternitatem in aliquibus poenis. Adscribere hic iuvat locum August. in 328
Psal. 105. Nisi fortè quis (inquit) audeat dicere. In his qui damnabuntur cum Diabolo & Angelis ejus aliquam misericordiam Dei minime defuturam, non quia ex illa damnatione liberantur, sed vt eis aliquatenùs mitigetur. mitigaretur autem in sententia oppositorum.

EXPLICAT II. Lugo & supponit, quod sit de ratione Status illius vniformitas in poenis, hæc autem vt fiat sine injuria damnati, ita Deus attemperat poenam æternam venialis, vt re ipsa non excedat in morali æstimatione poenam temporalem, quam alias pateretur; potest enim esse adeo remissa poena æterna vt æquiualeat temporali in- 329.
tensissimæ, non enim ex terminis videtur repugnare, quod in ordine ad æstimationem moralem, possit adæquari aliquid æternum per aliquid temporale, sicut in materia præmij magis appetibilis videtur visio Dei per vnum annum, quam visio prati amæni per æternitatem. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Tum quia non explicat an redeant de facto poenæ æternæ vel non redeant, idq; in formalitate æternitatis. Si non redeunt, quomodo æternùm punientur in ante remissa. Si redeunt, redit & argumentum. Non redit culpa, ergo neq; poena. 340.

Neque dicas non redire poenam, quia non tanta infligenda fuisset, si dimissum non fuisset, non inquam dicas, quia quamuis non redeat eadem poena, redit tamen æternitas, & tamen nō redit culpa. Tum quia vel illa acerbitas poenarum temporaria mutata in æternā, est eiusdem acerbitatis entitatiue cum priori, sed tantum remissior & remissior vel simpliciter diuersæ rationis, v. g. quòd non sit irroganda igne, sed poena diuersæ rationis. si primum, recurritur ad diuisibilitatem in infinitum eiusdem intensionis, quæ diuisibilitas in principijs nostris locum non habet. si secundùm, videtur arbitra-

341. riè dici, quòd scilicet pro peccato dimisso non patiantur ignem animæ damnatorum. Instantia quam adfert Lugo de illis visionibus non conuincit. Sunt enim illæ visiones diuersæ rationis, adeoq; non æquabiles, sed cum pœnæ illæ supponantur esse per ignem, adeoq; eiusdem rationis, probari debuisset quod certæ pœnæ eæq; temporali tantum æquiualeat illa æterna, immo pœna æterna, ob sui prolatationem intolerabilior est, inde tolerabilius est cito comburi reis, quàm lentè vstulari. Est & alia pars eiusdem explicationis à Lugo adlatæ, quod scilicet continuatio illa pœnarum sine fine referenda sit in perseuerantiam cul-

342. pæ, perseuerantiam inquam non tantum habitualem, sed etiam perseuerantiam in affectu, quatenus damnatus, non solùm non dolet de peccato præterito, siue veniali, siue mortali, sed vellet si posset iterum illud committere, quæ perseuerantia affectus impedit solutionem totalem pœnæ, pœna enim temporalis ordinatur ad correctionem delinquentis, vt dolor ipse aperiat oculos quos clauserat culpa. Illustrat hoc instantia. Iubeat princeps flagellari reum, non solum ad exemplum aliorum, sed etiam ad correctionem rei, quodsi reus clamet inter flagella, & approbet quod fecit, conti-

343. nuabuntur verbera & vltra multiplicabuntur, quia lex præscribens numerum verberationum, attendit ad pœnitentiam rei. Hoc additum.

NON SATISFACIT. Tum quia approbatio peccatorum facta post hanc vitam non apparet quî causet pœnam æternam, & hoc additum non facit satis difficultati, quæ hîc est, nempe an redeat pœna æterna. si redit pœna, redibit & culpa. si non redit pœna æterna, ergo temporaneè patientur in inferno pro illis, adeoq; dabitur redemptio in inferno. Tum quia non ostendit hoc additum radicem æternitatis pœnæ, ponamus enim quod homo non clamet, non approbet præterita peccata, numquidne iam indignus erit pœnâ æternâ; & si indignus; dabitur in inferno redemptio. 344.

EXPLICARI potest III. secundum communiorem apprehensionem, dicique ad punctum Difficultatis, quòd scilicet pœnæ illæ sint æternæ, tam dimissi mortalis, quàm venialis, propter rationes adlatas contra primam explicationem. nihilominus non redeunt pœnæ.

RATIO est. Quia vel intelligerentur redire quoad eandem intensionem, & hoc non, quia spectat ad Div: iustitiam non punire æqualiter delicta, quæ in se æqualia non sunt. nec redeunt quoad æternitatem, quia illa æternitas si rediret, rediret tanquam debita, dimisso autem 345. mortali, vel veniali, tota illa æternitas non est debita, sed est tantum per accidens æterna. Quodsi quæras Cur illa sit per accidens æterna. Ratio est quia non ratione illius demeriti, sed ratione aliûs æternitatem habet. quæ autem sunt alicui non propter ipsum illud sed propter aliud, bene dici possunt per accidens illi & ratione aliûs conuenire. Illustrari hoc potest tali instantia Fertur decretum vt aliquis plectatur capite, est causa primaria nonnisi vna, nihilominus in decreto numerantur etiam alia minora delicta, additurq; vniuersaliter. Ea propter plectatur capite, alioqui 346. non plectendus propter illa minora. In hoc etiam sensu potest dici per accidens puniri pœna æterna dimissum mortale vel venialia, quia si supponeretur sola præcisè malitia finalis dimissa, non superesset jam titulus ex cujus nouo debito adstringi deberet ad æternitatem pœnarum. Quando autem dixi non redire easdem pœnas quoad intensionem, non ita hoc accipiendum est, quasi illas, ita diuidat Deus per totam æternitatē ac diuideretur tota æternitate vnus quadrans, sed ita attemperabit, vt hic & nunc tanta, non sit quanta hic & nunc fuisset temporaria, per hoc tamen nego redire mate-

347. materialiter pœnam inferni æternam, quia de facto mortale dimissum quoad culpam & veniale puniuntur æternitate. Quodsi quæras vnde hoc ipsum iustè fieri possit, responsio plena peti debet. Cur pœnâ æternâ puniatur impænitentia finalis. Facilius se expediunt qui dicunt. Redire æternitatem pœnarum, Deumque fecisse decretum ad deterrendum à culpa quod sit puniturus æternum, quodcunq; invenerit post finalem impœnitentiā. Non redire tamen culpam, quia non reditum illius suadent adlata & euincunt.

QVÆSTIO III.

348.

De Subiecto Pœnitentiæ.

NOn est difficultas nisi de Subjecto remoto seu denominationis, hoc est quibus personis competat habere habitum pœnitentiæ. Difficultas præcipue est. An in voluntate Christi, Beatissimæ, Beatorum, In statu Innocentiæ, in voluntate Ang: fuerit dictus habitus. & quidem de Angelis divisi sunt Auth. non enim ponunt in illis habitum pœnitentiæ, qui censent voluntatem illorum esse inflexibilem. Negat Vasquez habitum pœnitentiæ in voluntate Christi, Beatissimæ, Beatorum, saltem qui
349. nunquam peccârunt. admittit in Adamo, supposito, quod peccare potuisset primo peccato nonnisi veniali. quia si non potuit nisi mortali, censet idem in hac suppositione non concedendum esse habitum pœnitentiæ Adamo, sicut nec alijs jam numeratis quia dantur frustra. nam in eo statu manens non posset habere actum pœnitentiæ. Præter Vasquez in Christo Domino negauit habitum pœnitentiæ Pal: Sotus, & alij concessit Suarez d. 2. S. 1. Lugo. d. 6. Dic: d. 1. Perez d. 5. ex ijs quæ dicentur de Christo D. colligi poterit, quid sentiendum de reliquis. Et quidem quod attinet ad Christum D.

DICENDVM I. *Accipiendo pœnitentiam sub nomine pœnitentiæ, &* 350.
prout dicit respectum ad peccatum proprium, sic non fuit in Christo habitus pœnitentiæ. Est Conclusio communis fere omnium.

PROB: Quia pœnitentia sic spectata connotat peccatum proprium, & inclinat ad ipsius peccati proprij retractationem, jam autem in Christo Domino impossibile fuit proprium peccatum. ergo in illo non debet concedi pœnitentiæ habitus sub hac denominatione.

DICENDVM II. *Accipiendo pœnitentiam pro habitu omnino consimili ei quem nos habemus, talis habitus non fuit in Christo Domino.*

PROB. I. Auth. S. Th. in 4. d. 14. q. 1. a. 3.

PROB: II. impugnatione fun- 351.
damenti oppositorum. Si daretur pœnitentiæ habitus in Christo Domino consimilis nostro, ideò daretur, quia potest aliquos actus exercere pœnitentiæ consimiles nostris v. g. detestationem peccati ab alijs commissi, dolorem de illis, sed id non probat dari habitum pœnitentiæ in Christo Domino. Tum quia Dantur aliqui actus in Deo consimiles nostris actibus pœnitentiæ, nam etiam Deus detestatur peccatum commissum à nobis, vult illud non esse, neque tamen in Deo ponitur virtus pœnitentiæ. ergò ex hoc præcisè quod in aliquo subjecto dentur 352.
actus pœnitentiæ consimiles nostris, non sequitur legitime, dandum jam esse habitum nostratem. Antecedens Suppono cum DD. non omnes enim virtutes ponuntur in DEO à nobis, quis enim Deo tribuat virtutem castitatis coniugalis, virtutem Compassionis &c. Sed nonnisi eæ virtutes quæ circumscriptis omnibus imperfectionibus adhuc retinent suum proprium conceptum non importantem imperfectionem, talis autem conceptus non potest ostendi in pœnitentia, quæ debet esse secundùm suppositionem peccati proprij, hinc non poterit tribui Deo. Tum quia etiam in Beatis dantur aliqui

actus

353. actus spei v. g. sperandi Beatitudinē alijs, auxilia gratiæ, & tamen inde non sequitur manere habitum spei nostratis in Beatis vt communius docetur. Tum quia etiam in Beatis dantur aliqui actus fidei consimiles nostris, cur enim Deus non possit aliquid euidenter reuelare Angelo superiori A, qui dicat Angelo B, hoc vel illud dixit mihi Deus, quo casu quamuis ille Angelus B videat intuitivè Deum, non tamen videt intuitivè id attestantem, consequenter poterit credere Angelus B. nam quod noscat certò illum Angelum A non mentiri, hoc non obest quia evidentia prædicta stat cum inevidentia fidei, & fortassis etiam posset Ange-
354. lus B vtcunquè cogitare, quod fortassis Angelus A æquivocationem committat, & ex alijs principijs evidentibus moraliter concludere, quod æquivocationem non committat, prodireque postea in actum assensus certissimi propter veritatem à se quidem quoad alia, sed non quoad hoc attestandum visa. Et sicut si absolute non videret veritatem dicentem, absolutè posset credere; ita cum non videat hoc dicentem poterit hoc credere, & tamen hi vel similes actus consimiles fidei nostrati, non arguunt habitum fidei, omninò consimilis nostrati in Beatis. ergo præcise ex hoc solo quod eli-
355. ciantur actus aliqui consimiles actibus alicujus habitus, non rectè infertur dari jam illum habitum. Totum autem in hoc fundatur. quia tunc nonnisi posse elicere actus aliquos arguit ponendum esse habitum consimilem nostrati, quando inter illos actus potest elici actus primarius primo & principaliter in illo habitu intentus, & qui sit actus quasi attributionis ad quem reliqui omnes attribuantur, & in comparatione illius sint & vocentur minus principales. In fide est non videre vllo modo intuitive veritatem primam attestantem & tamen ei assentiri certissimò. talis actus in spe, est sperare beatitudinem vel Deum bonum nobis. Porrò in pœnitentia non 356.
potest esse aliquis actus primarius & attributionis quodam modo nisi fuga peccati proprij, quod impossibile erat Christo D. consequenter & actus versans circa illud peccatum impossibilis erat Christo Domino, nam cujus actus objectum est impossibile, etiam actus est impossibilis.

PROB: III. Assumendo paritates aliquas. I. sit. In Deo non datur virtus pœnitentiæ, ergo neq; in Christo Domino, dari potest habitus pœnitentiæ, eò quod ratio adscribilis pro antecedenti, militet pro consequenti.

RESPONDEBIS ex Lugo cum actus pœnitentiæ detestativus proprij etiam peccati nec ex parte humanitis, nec ex parte suppositi repugnet, 357.
dabitur in Christo Domino, non in Deo. Et certè non repugnabat quod assumpta fuisset humanitas ad suppositum verbi post commissum peccatum, & tunc ille Homo-Deus potuisset elicere perfectam detestationem illius peccati commissi in ante ab illa humanite sibi vnita.

CONTRA I. est quia in ponendis habitibus, non est attendendum simpliciter ad hoc solùm, quid extra has circumstantias desumibiles à persona operante, vel diuisim à principio superaddito fieri possit, sed quid de facto fieri possit. ergo neque attendendum est, quod peccare potuisset illa humanitas in circumstantia si non 358.
terminata fuisset personâ Verbi. Antecedens Probatur. quia extra circumstantiam superadditi luminis gloriæ, & visionis elicitæ potuisset esse in Sancto Petro fides & spes &c. & tamen quia in his circumstantijs positi luminis & visionis non est capax fidei actûs, non datur in illo habitus fidei, ergò in ponendis habitibus non est attendendum præcisè, quid extra has circumstantias desumibiles à persona, vel principio superaddito cōuenire posset subjecto, sed quid illi conueniat intra has circumstantias, intra hanc autem circumstantiam repugnat æquè Deo ac Christo peccatum, ergo ex quo fundamento colligitur

359. gitur, Deo, cui repugnat peccatū, repugnare habitum pœnitentiæ, colligetur etiam repugnare illum Christo Domino. Deinde, vel ponis in Deo talem actum, Vellem retractare meum peccatum si illud committerem, vel non ponis talem actum: si ponis talem actum in Deo, & tamen hic actus non fundat in Deo virtutem pœnitentiæ, ergo nec fundabit in Christo Domino hic actus quo dicere poterat si peccassem doluissem. Si autem non ponis talem actum in Deo. ergo nec debes ponere in Christo Domino. Vtrumque hoc argumentum est tantum inquisitio vlterioris rationis. quid autem contra responsionem legi-
360. time adferri possit, mox dicetur.

II. PARITAS est. Non datur in Beatis habitus fidei. ergò neque in Christo D. habitus pœnitentiæ, quæcunque enim ratio suadet primùm suadet & secundum.

RESPONDET Lugo, disparitatē esse, quia in Beatis datur status intrinsece repugnans cum actu fidei, in Christo Dño autem non datur status intrinsece repugnans, quia vnio hypostatica posset bene esse cum eiusmodi actu, Si præcessisset peccatum, doluissem de illo. quod autem non præcesserit per accidens est.

CONTRA est I. Quo etiam
361. argumento vti possumus contra primam disp. In eo non potest poni habitus aliquis, in quo non potest poni actus primarius & principalis illius habitûs. nam habitus ordinatur ad actus, sicut actus ad objecta, & sicut non dato objecto non datur actus, ita non dato actu, dari non poterit habitus. Sed in Christo D. quantum est ex parte suppositi non potest poni actus, qui sit displicentiæ de peccato proprio, nam quantumuis illa humanitas in ante peccasset, non potuisset dicere Christus D. Doleo quod peccauerim, quòd ipsum Probatur. quia non potuisset mentiri, ly enim ego doleo, & ly pro peccato quod feci, non potest verificari de Persona Verbi 362.
quæ non complebat tunc substantialiter principium elicitivum actionis peccaminosæ, consequenter nec potuisset dicere. Quia peccavi doleo. Et sicut falsus esset hîc expositorius. Hîc homo peccavit, Hic homo est Deus, ergo DEVS peccavit. ita falsum esset, quod posset tunc dicere, Doleo, quia peccavi.

CONTRA II. Quia hæc disp. nō assignat regulam ex qua discerni posset, quod per accidens fuerit humanitati illi, quòd nō elicuerit nec potuerit elicere illum actum, & cur dici non possit, quòd etiam ex accidenti Beati non eliciant actum fidei. Item Status Beatorum quo potuissent non gaudere homines cur 363.
intrinsece repugnet actui fidei, non repugnet autem pœnitentiæ status in quo est Christus D. & quòd per accidens se habeat in Christo Dño, quòd non peccarit, non per accidens autem se habeat in Beatis quod non credant.

CONTRA III. Tum quia quamvis in Christo Dño, non detur status extra omnes circumstantias excludens actum detestationis peccati proprij, sufficit, quod detur pro præsenti ad eum modum quo poterant Beati non habere statum beatitudinis, & tamen eo habito non possunt habere actum fidei. Tum quia etiam actus fidei non repu- 364.
gnat homini Beato secundum se, immo si possibilis est visio naturæ non visis Personis, cur tunc fides non posset esse de Personis, & tamen ad hoc quòd posset absolutè loquendo fieri, non attenditur, sed tantùm ad hoc, quid de facto fiat. ita etiam non debet attendi, quòd potuerit humanitas actum detestationis elicere, sed insuper est necesse attendere ad aliquid aliud.

FVNDAMENTUM *totius assertionis in hoc stat.* Non apparet quomodo Christus Dńus, de facto eliciat actum principalem detestationis. Ut autem colligatur, quòd non ex accidenti sit, ne illum eliciat, assumitur

365. sumitur hoc principium. Toties non ex accidenti fit, vt non eliciatur aliquis actus, quoties, non elicitur ex defectu potentiæ, vel ex superaddito principio nato oppositum actum ponere, adeoque excludere oppositum, ita superadditum principium luminis gloriæ, quòd cùm Intellectu principiat visionem, non ex accidenti excludit actum fidei, cur ergo superaddita naturæ humanæ Persona Verbi, ex accidenti excludet veritatem hujus propositionis. Ego peccaui, doleo.

Solvuntur Obiectiones.

366 OBJIC: I. Cum Lugo. Vbi non repugnat ex natura rei actus pœnitentiæ absolutè, licet hîc & nunc ratione alicujus circumstantiæ repugnet illic non repugnat habitus infusus elicitivus illius actûs, habitus enim non respiciunt, quid possit hoc subjectum facere attentis omnibus circumstantijs, sed quid possit simpliciter facere: in Christo Dño autem quantum est ex parte subjecti, non repugnabat actus detestationis absolutè, licet hic & nunc repugnet ratione alicujus circumstantiæ. Minor autem principalis Probatur. Quia non repugnabat vt assumeretur humanitas, quæ in ante peccavit. Major autem

367. Probatur, quia quando baptizatur cæcus vel mutus, non minus datur ei habitus infusus ad coërcendam linguam vel oculos, quam si mutus vel cæcus non fuisset, attenditur enim ad id quod subjectum de se facere potest, licet hîc & nunc ob aliquam circumstantiam non possit. Respondetur inprimis, conformiter ad Impugnationem primam secundæ paritati adlatam. N. Minorem. quia quamvis assumpta fuisset humanitas, quæ in ante peccavit, non potuisset dici, Ego peccavi, doleo. Rursus major est vera si repugnantiâ actûs procedat ex circumstantia accidentali absolutè, non autem si procedat ex circumstantia superadditi alicujus principij, quæ 368.

habeat vim impediendi actus, sicut lumen gloriæ, non est circumstantia accidentalis impeditiva actus fidei. Quare autem Deus infundat cæcis habitum Continentiæ oculorum, & non infuderit Christo D. habitũ pœnitentiæ, disparitas est. quia in cæco potest haberi actus primarius habitus continentiæ oculorum, nempè voluntas continendi se ab aspectu illicito, qui actus potest tunc haberi & debet, hinc peccaret cæcus si diceret vellem aspicere illicita, si haberem oculos. Quia verò act⁹ primarius pœnitentiæ est detestatio absoluta peccati proprij, quæ Christo D. non competit, nec competere potest, fit vt in Christo D. 369.

non fuerit habitus pœnitentiæ.

OBJIC: II. Ponamus humanitatem terminatã in ante fuisse Personâ creatâ, peccasse, & habuisse habitum pœnitentiæ, succedat personæ creatæ Increata, non erit ratio, Cur tunc destrui deberet habitus pœnitentiæ idque duplici ex capite. Inprimis. Quia radix etiam habitus pœnitentiæ est gratia. Deinde, quia ad conseruationem habitus infusi, non est necesse quod possit elicere omnes suos actus habitus aliquis, nam habitus caritatis non potest elicere in Patria actum contritionis, & tamen manet habitus propter alios actus quos ibi potest habere. 370.

RESPONDETUR Debere tolli illum habitum in humanitate assumpta. Ratio, quia tunc est habitus tollendus, quando primarius & principalis actus haberi non potest vt dictum supra, fundaturque vlterius in hoc, quia sicut sublato objecto attributionis & primò intento, ita sublata potentia ad primariũ, & quasi attributionis actum tolli debet habitus, cùm habitus non minus essentialem ordinem dicat ad objectum, quàm ad actum ad quem primo & per se ponitur. Porrò hîc actus in pœnitentia, est detestatio proprij peccati, quis enim alius. quem quia humanitas terminata

Verbo

371. Verbo exercere nō potest, nec posset dicere, Doleo quòd peccauerim sed quia peccavit mea humanitas. qui actus indicat dolorem non proprij, sed alieni peccati, & in quod ad illud sibi appropriandum nullò modo influxit, Verùm est quidem quod ad conseruationem habitus non sit necesse, vt ille, omnes actus elicere possit, est tamen necesse elicere actum primarium & quodammodo Attributionis. Quod autem dicitur Manere Charitatem, quamvis non possit elicere actum contritionis, id firmat regulam adlatam. Quandonam scilicet maneant habitus ex eo quia Charitas potest elicere actum primarium & quasi attri-
372. butionis, hoc est amorem Dei & prosecutionem affectiuam summi boni quà talis, licet non possit elicere dolorem de offensa summi boni, quantumvis adhuc eliciat detestationem offensæ summi boni. Quamvis autem gratia sit radix omnium habituū supernaturalium, est tamen radix proportionate & contemperate ad subjectum quod constituit, & sicut nata est adferre denominationem & eleuationem ad statum filij Dei adoptivi, quam tamen non adfert Christo Dño, quia illud subjectum gratiosum est filius Naturalis, sic quia non indiget illo habitu subjectum quod est Deus,
373. non producit illum habitum, ne sit otiosus, cum actûs illius primarius, sit impossibilis.

INSTABIS I. Cum Lugo. Quamuis aliæ virtutes non possint principiare dolorem de peccatis ex suis motivis, manent nihilominus in patria. ergo & pœnitentiæ habitus manebit in Christo.

RESPONSVM Iam est, disparitatē esse, quia primarius & quasi attributionis actus v. g. in religione est voluntas exhibendi cultûs Deo, dolere autem de discultu non est talis actus, hinc cum illum primarium facere possit, manebit adhuc in cælo sine hoc secundo.

INSTABIS II. cum eodem. Licet voluntas non possit nunc e- 374
licere aliquos actus quos ante elicuit, eo quòd non habeat vim illos reproducendi, vel quia non potest proponi iterùm ide objectū præsens v. g. vt fiat gaudiū de præsenti pueritia. nihilominùs nō debet potentia volitiva mutari in aliam, sufficit enim quod secundùm se fuerit aliquando possibilis ille actus. ergo idem de potentia dicendum.

RESPONDETUR. Nego Consequentiā, disp. est, quia æquale est bonum voluntati elicere actus alios, essetq; dedecus eiusdem nonnisi vnum actum semper elicere, provenitqué hoc ex vi & titulo potentiæ, quæ determinat sibi actus æqualiter sive hos siue illos, immo ad- 375.
uarietatem vniuersi semper alios & alios. Et insuper, quia manet in voluntate possibilitas ponendi ejusdem actus attributionis, nempè prosecutio volibilis objecti. quia verò non æqualiter determinat sibi habitus, adeoque & pœnitentia actus eliciendos, magisque immo primò per se attendit ad proprium peccatum, hinc si hunc actum ex tali suppositione procedentem non possit elicere, non eliciet aliquid, quod primario & per modum attributionis elicere deposcit.

OBJIC: III. Datur in Beatissima Angelis, Adamo, Beatis, habitus pœnitentiæ. ergo & in Christo D. 376.

RESPONDETUR. Verum esse Antecedens. & quasi per modum Conclusionis tenendum propter principia adlata, nempè quia omnia illa subjecta poterant elicere & possunt actum primarium pœnitentiæ, nempè, Detestor peccatum quod feci. si autem aliqua ex numeratis subjectis non eliciat hunc actum, qualis est Beatissima, Angeli, id est nonnisi ex accidenti, quia nec illa, nec Angeli, habent vllum principium superadditum inferens impossibilitatem illius actus. sed id est ex accidenti, nempe ex defectu objecti hoc est peccati proprij, sicut ex accidenti est quod aliquis Polonus non

377. non viderit auem quæ appellatur Auis Paradysi. Christus Dñus autem non potuit elicere actum primarium pœnitentiæ non ex defectu objecti, sed ex appositione principij superadditi, nempe Personæ Verbi, quæ non potest dicere, Peccaui: Et certè illa Subjecta, de quibus Antecedens, dicere possent, Doleo de peccato, quia omnia potuissent peccare, & Adamus ipse in statu innocentiæ, veniali, vel alio fortè mortali non originali, ex accidenti autem est, quod non eliciant dictum actum quia & ex accidenti quod non peccent Quia habitibus ipsum actuale exercitium actuum accidentarium est, sicut & potentijs, sed nonnisi
378. essentiale est in hoc subjecto, posse principiare suos actus, si non omnes, saltem primarium.

OBJIC: IV. ex Dic: Poterat Christus Dñus, habere voluntatem servandi Deo iustum debitum, eiusque voluntati obsequendi. ergo & habere habitum pœnitentiæ, quæ id intendit. Item medius terminus, potest etiam applicari nostris principijs, Quia poterat Christus Dñus fugere turpitudinem peccati ex motivo dissonantiæ.

RESPONDETVR. Inquirendo, Cur hi omnes actus non possint in Deo fundare virtutem pœnitentiæ. nam etiam in Deo cogitabilis est
379. voluntas regendi se suis dictaminibus, fugiendi actiones dissonas suæ Diuinæ Intellectuali naturæ, & quæ 380.
hujus ratio assignabitur, stante hoc quod in Deo non sit pœnitentia, eadem militabit quod in Christo D. non detur. Fundatur directa responsio in jam dictis ante, nempe, quod procedat pœnitentia secundum suppositionem peccati, idque quoad actum primarium & principalem ex suppositione peccati proprij, secundum quam suppositionem nec Christi D, nec D. Dei actus procedunt.

OBJIC: V. Cum Perez, Virtus iustitiæ respicit peccatum & injuriam Dei, illamque vult compensare, quod etiam competit Christo Domino.

RESPONDETVR. Actum hunc 381.
compensationis competere Christo Dñô, non respectû proprij peccati, & tamen primarius illius actus, est circa proprium peccatum.

DICENDVM III. *Dari in Christo D. habitum aliquem pœnitentiæ aliquomodo consimilem nostro.*

PROB. Quia non implicat dari habitum primo principiantem actus doloris & detestationis de alienis peccatis, & quidem ex motivo consimili nostro, darique hunc habitum suadet consuetum principium ponendi supernaturales habitus, vt scilicet magis connaturaliùs, hoc est cum conjuncto principio eliciantur. 382.

TRA-

1. # TRACTATVS II 4

De Pœnitentiæ Sacramento.

In hac Materia agendum est inprimis de ijs quæ speculative adeoq; magis disputabiliter nosci debent, ea autem quæ spectant ad mores & praxim, inferius attingentur.

DISPVTATIO VI.

De ijs quæ Speculative magis in hac materia scienda.

PRÆMITTO I. *Dari Sacramentũ Pœnitentiæ idq; esse articulum fidei.* Definitum post alia Concilia in Trid. S. 14. c: 1. Doctrina
2. Tridentini fundatur in illo Ioann. 20. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis*, quo loco datam esse potestatem Sacerdotibus absolvendi, intelligunt plures Patres, definitq; Trid. cit: c: 3. Alijsautem locis vt cum dixit Christus Dñus, Tibi dabo claves, promissa est potius quam collata. Quamvis autem abfuerit S. Tho: Christo Dño dicente verba Accipite, non sequetur illi datam non fuisse potestatem absoluendi, quia vt dicit Cyril: Alex. lib. 12. in Ioann: cap. 26. Non indigebat Christus præsentia corporali S. Thomæ vt ei hanc potestatem con-
3. ferret.

PRÆMITTO II. *Dupliciter spectari posse Sacramentũ pœnitentiæ.* I. Metaphysice, & sic importat genus & differentiam. II. Physice, Et sic dicit partes suas materiam & formam. Sacramentũ pœnitentiæ Metaph: spectatum, Est signum causativum gratiæ, peccatorum post baptismum commissorum remissivæ. physice autem spectatum est Sacramentum nouæ legis constans ex actibus pœnitentis & absolutione Sacerdotis. Ut autem intelligatur quomodo conveniat Sacramento pœnitentiæ habere pattes. hinc

PRÆMITTO III. *Pœnitentiam constare essentialiter materia & forma.*

RATIO Solet adferri, quia omnia Sacramenta cõstant materia & forma Hæc ratio non convincit, quia 5.
id quod à libera institutione pendet, si vnum ita instituatur, nõ est necesse aliud eodem modo institui. Potius itaque ad id probandum assumi debet auct: Trid. Sess. 14. c: 3. assignantis pro materia hujus Sacramenti, actus pœnitentis, Contritionem, Confessionem, Satisfactionẽ, & pro forma, absolutionem. Quodsi hoc Sacramentum constat materia & forma, hoc ipso constat partibus, materia enim & forma habent rationem partium. ex quo etiam præmisso explicari debet dictum illud Aug. quod dicit Omne Sacr: constare Verbo & elemento, nam per
ly elementum non intelligit aliquod 6.
ex primis corporibus, alias etiam Eucharistia non esset Sacr. panis enim non est elementum, accipi itaque debet ly elementum pro materia.

PRÆMITTO IV. *Quæ sit materia pœnitentiæ Sacr: & quæ forma.* Et ad hoc jam immediate responsum est ex Trid. Quando autem Scotus essentiam hujus Sacr. nonnisi in sola absolutione constituit, nomine essentiæ accipit ipsam formam, quo sensu antiqui Philosophi solam formam appellabant rei essentiam.

Neq; valet si dicas. Illud solum est Sacramentum pœnitentiæ, quo conti-

7. continetur significatio remissionis culpæ, quæ solo, Absoluo te, continetur, nam licet grammaticaliter, solum Absoluo te contineat significationem remissionis culpæ Sacramentalis, tamen significatio etiam alijs partib⁹ continetur, quia Sacramentalis significatio illis competit, quibus competit ratio signi causatiui gratiæ, quod etiam Confessioni &c. conuenit. Hinc falsum etiam est quod soli actus pœnitentis sint Sacramentũ, eo quod solis illis competat esse pœnitentiam, nam differentia hominis importat solam rationalitatem & tamen etiam sensitiuum est ejusdem differentia. & certè soli actus pœnitentis sunt pœni-
8. tentia grammaticaliter sed non Sacramentaliter, quia Sacramentaliter pœnitentia est etiam Condonatio & remissio peccati, quæ condonatio non stat actibus pœnitentis⁹. Quamuis autem actus pœnitentis appellentur quasi materia, ly quasi non deijcit illos à ratione materiæ Sacramẽtis cõpetentis, sed à ratione rigorosè materiæ physicæ. Vt autem hi actus sint materia proxima debent simul sumi, sicut & termini non sunt materia proxima Syllogismi, si tres simul non sumantur.

DICES. I. Nemo potest absoluere seipsum. ergo neque potest actibus suis producere gratiam, si
9. autem actus pœnitentis essent materia Sacramenti producerent gratiam.

RESPONDETVR. Posset dici Actiones pœnitentis Sacramentales producere gratiam elevatas à Christo Domino, non posse tamen pœnitentem absoluere seipsum, quia ex institutione Christi Dñi, quam nobis applicuit Doctrina Ecclesiæ, debet intercedere distinctio realis. qualis est inter. Ego & Te, & hoc indicat forma, Ego te absoluo. Porrò vt dicatur aliquis absoluere seipsum, non sufficit producere in se gratiam, sed producere per modum formæ, cum tamen forma dependeat nonnisi à Ministro. Et sicut in physicis non est causa compositi is 10. qui producit materiam, sed qui producit formam, ita & in præsenti cum actus pœnitentis sint materia, & absolutio forma, non absoluet seipsum pœnitens⁹. Quamvis⁹ autem in Sacramento matrimonij vterque conjunx producit formam, non poterit dici quid & pœnitens & Confess. absoluant, eo quod intercedat diuersa institutio Christi Dñi, Deinde, cum vterq; conjunx producit formam, Forma enim illa est acceptatio, nemo autem suum actum acceptat, sed alienum consensum, hinc fit vt non respectu sui illa acceptatio, sed respectu alterius sit forma producitq; illam conjunx formam, non respectu sui, 11. sed respectu alterius, jam autem si pœnitens absolueret seipsum, etiam partialiter respectu sui, saltem partialiter produceret formam, quod non contingit etiam in Matrimonio. Neque Cajus sibi ministrat Sacramentum, sed Bertæ, & vicissim non Berta sibi ministrat Sacramentum, sed Cajo. jam autem pœnitens absolvens seipsum sibi ministraret Sacramentũ, immo vt aduertit Lugo, quamvis pœnitens causet in se gratiam, non potest dici dare sibi gratiam, eo quod hæc phrasis significet Personam, quæ in sua potestate habet id quod dat ad eum modum, quo non dicitur re- 12. mittere offensam nisi offensus, alioquin qui petit veniam diceretur dare sibi veniam, jam autem potestatem absolvendi solus Sacerdos habet. An autem absolutio producat gratiam, decidi debet ex materia de Effectu Sacramentorum in communi.

DICES II. Cum Dur: Contritio non est sensibilis. ergo non est materia Sacramenti quod debet esse sensibile.

RESPONDETVR. Contritionẽ non esse sensibilem in se, esse tamen sensibilem ratione alicujus sui, hoc est ratione signorum externorum, quibus manifestatur, sicut in con-

13. contractibus hnmanis sensibilibus, quamvis consensus internus non sit in se sensibilis, sufficit illum per aliud quid sensibilem reddi.

DICES III. Actus suscipientis in alijs Sacramentū non sunt materia. ergo neque in præsenti.

RESPONDETVR. Disp. esse diuersitatem institutionis Christi Domini. Antecedens, etiam falsum est in susceptione ordinum, aliud est de Sacramento Eucharistiæ, quia cum hoc sit Sacramentū permanens & extra vsum, id ipsum quod vsus est seu actio suscipientis pro sui materia Eucharistia dicere non debet, alias esset Eucharistia antequam sua materia esset.

14. PRÆMITTO V. *Quod Contritio & Confessio sint partes essentiales, jam autem satisfactio est nonnisi pars integralis.*

RATIO prioris partis est, quia illis duobus nihil deest quominus dicantur partes essentiales & ex alia parte appellantur absolutè materia hujus Sacramenti, deest autem aliquid satisfactioni, quod illam statuat in conditione partis essentialis. hinc jam secunda pars præmissi, Probatur. quia non posito essentiali non ponitur totum compositum, & tamen non posita satisfactione potest poni totum Sacramentum, quod ipsum probatur sen-

15. su Ecclesiæ, quæ censet eum qui moreretur in gratia, non absoluta pœnitentia vere percepisse Sacramentū, & evasisse justificatum per illud.

DICES I. Materia debet antecedere formam. ergo si satisfactio est materia, debet antecedere formam hoc est absolutionem. sed non antecedit. ergo non est materia ejusdem.

RESPONDETVR. Materiam integrantem non debere antecedere formam, vt videre est etiam in partibus aggeneratis. & quamvis id verum foret de forma physica, falsum est de materia Sacramentali tota pendente ab institutoris voluntate. Porrò materia Sacramentalis, non est necesse vt semper præcedat, & sic formam baptismalem potest sequi ablutio. 16.

DICES II. Satisfactio non causat gratiam, sed supponit factam, ergo non est pars Sacramenti pœnitentiæ.

RESPONDETUR. Partem quæ non est essentialis posse non esse causativam gratiæ, quia etiam verba formam integrantia non causant eandem, satisfactio autem est pars integrans.

DICES III. Quod advenit enti jam completo non est pars illius, sed est illi per accidens, satisfactio autem advenit Sacramento quod absolutione completur. 17.

RESPONDEUTR. Primam propositionem restricte accipiendam esse, quia partes aggeneratæ nutritione adueniunt enti jam completo, & tamen sunt partes compositi. quod si partes illas excuses à conditione partium per accidens, quia vniuntur substantialiter, & quia non supponitur integraliter esse completum illud totum, idem in præsenti dices, quia etiam hic intercedit vnio quædam Sacramentalis, & ex institutione, & quia seclusa satisfactione non censetur Sacramentum esse completum integraliter.

INSTABIS Quod est pars integralis perficit totum, in ea ratione in qua primo constituitur, vt patet in albedine addlata præexistenti albedini, satisfactioni autem id non competit, quia Sacramentū pœnitentiæ primò constituitur per rationem signi causativi remissionis culpæ, Satisfactio autem non causat remissionem sed supponit. 18.

RESPONDETUR. Quamuis partes homogeneæ perficiant totum in eo genere in quo primò constituitur, quia si in eodem genere non perficerent, hoc ipso non essent partes homogeneæ, partes autem heterogeneæ ex hoc ipso, quia heterogeneæ sunt non in eodem genere perficiunt, Satisfactio autem est

19. est pars heterogenea, & concedi posset quod Sacramentum pœnitentiæ, non tantum primo sit significativum remissionis culpæ, sed etiam remissionis pœnæ, & tunc satisfactio perficiet hoc Sacram: æquè primo in ratione remissivi pœnæ atq; est primo remissivum culpæ.

ADDO In satisfactione Sacramentali duo esse. I. Obligationem ponendi operis & hæc habetur ex determinatione Sacerdotis. II. vim & efficaciam operandi ex opere operato, adeoq; Sacramentaliter, & ad hanc vim determinatur proximè satisfactio per formam absolutionis, quibus duobus concurrentibus, internoscitur, quod illa satisfactio
20. non sit qualiscunque sed satisfactio Sacramentalis. Quamvis autem poni possit satisfactio etiam in statu peccati, per hoc non deijcietur à ratione partis Sacramentalis, quia si ponatur obex, ablutio & forma baptismi non causabunt gratiam & tamen erunt verè partes Sacramenti, ergo nec impedietur satisfactio, quominus sit satisfactio Sacramentalis, de quo puncto dictum est alibi. His præmissis ad difficiliora accedendo, sit.

QVÆSTIO I.

De Partibus Sacramenti Pœnitentiæ.

21. NVmerauimus supra partes hujus Sacramenti. de Confessione agitur in materijs moralibus, & etiam de dolore, de quo etiam dicta sunt aliqua in materia de pœnitentia virtute. In præsenti duo quærenda restant. I. An peccata sint pars intrinseca Sacramenti pœnitentiæ. II. De forma pœnitentiæ Sacramenti.

DIFFICVLTAS I.

An Peccata sint pars compositiva Sacramenti Pœnitentiæ?

AFFirmat Lugo d. 12. num. 13. & sequ. Negat Sua: d. 18. S. 1. n. 22.
2. Vas: Kon: Hurt: Tan: & Dic. d. 4. d. 5. Perez d. 17. S. 7. ante illos S. Th. q. 84. ar: 2 vbi dicit Peccatum esse materiam remotam hujus Sacramenti, materia autem remota non ingreditur tanquam pars intrinseca, sed est ex qua vel circa quam. & quæst: 90. Ar. 1. ad. 3. vbi formaliā hæc habet. Peccata sunt Materia remota Pœnitentiæ, inquantum scilicet sunt materia, vel objectum humanorum actuum, qui sunt propria materia pœnitentiæ. Vbi aduerte, cum partes sint velut propria Materia Rei componendæ, si peccata non sunt propria materia pœnitentiæ, nec erunt partes. 23.
Deinde si in tantum sunt peccata requisita ad pœnitentiam, in quantum sunt objectum actuum humanorum, sicut actus humani nō componuntur tanquam parte objecto, ita nec componetur Pœnitentiæ Sacramentū peccato tanquam parte. Ratio quæ induxit Lugo ad id docendum est hæc. Confessio etiam cum dolore & absolutione non sufficit ad constituendum Sacramentum, nisi re ipsa præcesserint illa peccata, consequenter Confessio & dolor non constituunt hoc Sacramentū, nisi quatenus sunt de peccato quod reuera extitit, quæ denominatio habetur formaliter ab ipso 24.
peccato præterito, neque enim est alia forma à qua habeatur denominatio Confessionis & doloris de peccato vero. ergo si Confessio & dolor nō componunt Sacramentū, nisi prout habent denominationem Confessionis & doloris de peccato verò, oportet quod forma denominans hoc est ipsum peccatum præteritū intret partialiter ad componendum hoc Sacramentum, hoc autem totum fundatur in hoc principio. Quia illud debet esse intrinsecum & per modum partis compositivæ, quo ablato & manentibus alijs omnibus non manet tale compositum, & quo posito, cum reliquis omnibus ponitur. DI-

25. DICENDUM est. *Peccata non esse partem intrinsecam compositivam Sacramenti pœnitentiæ.*

PROBATUR I. Rationibus Dicastillo. Tum quia peccata tunc & essent materia remota & non essent. essent, vt supponit Lugo sub finem num 23. & non essent, quia nihil magis est proxima materia alicujus, quam id ex quo aliquid componitur. Deinde, cum dicat, Peccata præterita includi in materia illa, hoc est, in ipsis actibus Confessionis & doloris, si illi actus component poximè Sacramentum, etiam in illis inclusa peccata component proximè. Idem alio medio termino sic probari potest. Si pec-
26. cata essent materia remota, essent ex eo quia se haberent sicut lignum, quod dicitur materia remota ignis. hæc autem ratio non subsistit, quia hoc ipso probat, peccata non esse partem pœnitentiæ Sacramenti, sicut lignum non componit intrinsecè ignem. Tum quia ex vi argumenti adlati pro ratione dubitandi, sequeretur, quod peccata sint forma hujus Sacramenti, quod sic Probatur. Ideò peccata sunt materia, quia quando Concilia assignant pro materia actus pœnitentis, in illis includuntur peccata in obliquo. idq; ex eo, quod intelligatur v. g. Confessio fieri de peccatis veris, Con-
27. fessio autem de peccatis veris includit in obliquo ipsa peccata. Sed etiam quando Concilia assignant pro forma absolutionem in illa includuntur peccata in obliquo, quia hæc absolutio est absolutio à peccatis veris, absolutio autem de peccatis veris, includit in obliquo ipsa peccata, ergo absolutionem intrant peccata. ergo sicut absolutio est forma, ita & peccata erunt forma.

PROBATUR II. Quia accipiendo prædictum fundamentum. Illud debet esse intrinsecum & per modum partis compositivæ, quo ablato & manentibus omnib9 alijs, nõ manet tale totum; aut est falsum, aut ad præsens applicari non potest.

Prioris partis ratio est, quia multa sunt sine quibus aliquid intelligi non potest, & tamen illa non sunt 28.
pars componens: & vt omittantur instantiæ, quas oppositi concedere non verentur, vt, quod pars cœnæ seu refectionis Vespertinæ, sit tempus vespertinum, quod Sacerdos obambulans sit pars Sacramenti &c. Assumuntur aliæ quas illi non concedent. I. Actus Dei liber productivus intelligi non potest sine creatura, & tamen creatura non est pars actus liberi, est enim actus Dei liber, Deus, qui non habet partes. Deinde, effectus referibilis transcendentaliter ad causam & è conuerso intelligi sine se adinuicem non possunt, nec tamen sunt 29.
sibi partes. Creatio non potest intelligi sine nihilo, est enim productio ex nihilo, & tamen pars creationis non est nihilum. Lectio dictata Discipulis non potest intelligi sine Discipulis, & tamen Discipuli non sunt pars dictationis &c.

Totum autem hoc fundatur in hoc principio, quia potest aliquid non posse intelligi sine alio, vel tanquam termino, vel tanquam objecto, vel tanquam circumstantia necessaria &c. ergo non præcisè ex eo, quod aliquid non possit intelligi sine alio, jam illud aliud erit pars componens illud. Sed de hoc fusius, vbi Actum in materia de Sacra- 30.
mentis in Communi, de constitutiuo rerum vt sic.

RESPONDEBIS I. Nullam aliam posse meliorem dari definitionem partis.

CONTRA. Tum quia demus nullam aliam posse dari, ex Conclusione jam sequitur, suam definitionem esse bonam, si, cum accipitur vt sonat, sit principium errandi. Tum quia posset, benè retineri hæc definitio, si illi exclusivas addas. Illud est pars sine quo non potest aliud intelligi manentibus reliquis, modò, illud aliud non se habeat per modum objecti, termini, circumstantiæ necessariæ, causæ, effectûs &c. Tum quia

31. quia, poteſt alia aſſignari definitio partis, nempe, quod ſit illud quod componit aliquod totum, ſeu ratio Ex quo totius: quæ definitio ex eo ſaluari poteſt, quia relatiua debent definiri per ordinem ad ſuos terminos diſtinctè importatos, totum autem eſt terminus ad quem ſe habet pars.

Quodſi Quæras, vnde aliquid noſci debeat, quid ſit per modum partis componentis? id duplici methodo oſtendi poteſt. inprimis negativâ, vt ita procedatur ſicut proceditur in definitione materiæ, quæ dicitur. Id, quod neq; eſt quid, neque quantum &c. nec quidquam eorum quibus ens determinatur. ita
32. etiam in præſenti (quod etiam ſolenne eſt in alijs quæ magis ſunt nota, quàm ſi incipias illa explicare) dici poteſt: Illud eſt pars quod neque eſt objectum, neque terminus, neque cauſa, neque effectus, neque circumſtantia neceſſaria, & tamen eſt tale, vt ſine illo res eſſe nõ poſſit. Poteſt idem declarari poſitivè per proportionem ſcilicet ad ea quæ ſunt manifeſtè partes, & per proportionem ad ea, quæ ſunt manifeſtè objectum, terminus, effectus, &c. hanc autem methodum bonam eſſe, Probatur vſu in alijs materijs recepto. nam cum volumus v. g. explicare, quid ſit viuere, accipimus
33. pro idea, manifeſtè viventia, & ex illis arguimus de alijs an viuant. ſic etiam in præſenti incipiendum eſt, à manifeſtè partibus vt procedatur ad indagandum de quo neſcitur an ſit pars. manifeſtè ſunt partes compoſiti, materia & forma, item partes totius homogenei, vel artificialis. Videamus ergo in quo conveniant iſtæ partes: conveniunt in hoc omnes manifeſtè partes, quod nihil componatur eo quod non exiſtit. Rursùs conveniunt in hoc, quod nihil ſit pars alterius ad cujus deſtructionem primò per ſe ordinatur, : & ſic quando aliquis movetur poſt quietem, quies non eſt pars illius motûs, quamuis non poſſit concipi motus poſt quietem, quin concipiatur quies. Quia tamen non eſt 34.
tunc quies quando eſt motus, & quia motus natus eſt deſtruere quietem, fit vt quies non ſit pars dicti motus, quamuis non poſſit concipi motus poſt quietem, quin concipiatur quies, ſed erit quies nonniſi terminus A quo. Quia verò peccata non ſunt, & Sacramentum pœnitentiæ natum eſt deſtruere peccata, fit vt peccata non participent conditionem manifeſtè partium, adeoque nec poſſint intelligi partes Sacramenti pænitentiæ.

RESPONDEBIS II. Quando aliquid eſt pars, illâ ſublatâ, & manentibus reliquis formaliter tollitur totum, arguitivè autem in alijs. 35.

CONTRA eſt. Quia aſſumendo ipſam majorem, vnde de hoc, quod arguat rationem partis aliquid, ſi illo ſublato, & reliquis manentibus tollitur aliquid formaliter. Tum quia poſitâ veritate majoris, in minori eſt difficultas. Cur ſublatâ poſſibilitate effectûs arguitive non formaliter tollitur cauſa, & cur ſublatâ entitate filij non arguitiue ſed formaliter tollitur paternitas, cur item ſublato tecto non arguitivè ſed formaliter tollitur domus; & cur non poſſim ego concipere tanquam medium tollendæ paternitatis, ſublationem entitatis filij, ſicut eſt medium tollendæ cauſæ ſubla- 36.
tio poſſibilitatis effectûs, præcipuè cum illa ſublatio paternitatis ſit ſublatio formalitatis. Tum quia hoc quod eſt habere ſe per modum partis eſt independens à noſtris conceptibus, ſi ergo tam benè tollitur ſublatâ entitate filij paternitas, quàm ſublatâ poſſibilitate effectûs causâ, cur vtrobique aut negari non debebunt, aut poni debebunt rationes partium. Hoc autem, quod eſt formaliter vel arguitivè tolli, ſunt termini ad Intentiones ſpectantes.

SECVNDA Pars eiuſdem Majoris Probatur. quod ſcilicet ad præſens applicari nõ poſſit dicta regula. Illud eſt pars, quo ſublato & manentibus

37. nentibus omnibus alijs non manet compositum, sed peccata non sunt talia, quia illis sublatis nihil jam manet reliquum, nec posset supponi manere; & sic verum est, tectum esse partem domus, quia illo ablato possunt manere partes, & tamen non esset domus: ablatis autem peccatis, impossibile est manere absolutionem à peccatis, aut dolorem vel confessionem peccatorum, & quæcunque fiet suppositio etiam impossibilis, erit impossibilis tollens seipsam, adeoque nulla, vel ex qua vtrumlibet sequitur. ergo apparet peccata respectu Sacramenti, non habere rationem partis, etiam positâ veritate proportionis as-
38. sumptæ.

RESPONDEBIS. vi huius arguendi modi, magis connecti peccata cum Sacramento, cum dicatur illis sublatis etiam partes Sacramenti non manere.

CONTRA est. Concedi potest magis adnecti, sed non eodem genere adnexionis, nihil enim plus volumus, quàm ostendere, quod se non habeant peccata per modum partis.

PROBATVR 3. Relatio non componitur termino tanquam parte, ergo neque Confessio peccatorum componitur peccatis tanquam parte. Antecedens in nostris princi-
39. pijs procedit, non de relatione physicè spectata, sic enim est in re, duo absoluta; sed de relatione Metaphysicè spectata, quæ sic spectata non est nisi fundamentum in recto & terminus in obliquo. quod ipsum significat ordinem ad nostrum Intellectum: quid enim rectum quid obliquum est nemine cogitante, & quid est illud, prout, quid illud, inquantum connotat terminum nemine cogitante? vnde Durandus dicit in 1. d. 3. q. 2. relatus à Dicastillo, ad quæstionem rerum secundùm suam realitatem non est respondendum per rectum vel obliquum. Antecedens probatum est in materia de Distinctione Connotativa, & in materia de Relatione. 40.
hîc non accipio quidquam nisi solennes illas duas responsiones easque impugno. scilicet, Relatio est ad aliud inadæquatè. Item. Relatio non est ad aliud extra se, sed ad aliud intra se. Contra has phrases.

CONTRA I est. Si relatio inadæquatè accepta est ad aliud, sequitur relationem non esse relationem. Sequela sic ostenditur. Relatio est fundamentum & terminus, vt est Conclusio oppositorum. Relatio inadæquatè accepta non est fundamentum & terminus. ergo relatio inadæquatè accepta non est relatio. ergo neque inadæquatè accepta est ad aliud, quia hoc est relationis esse. Eadem arguendi for- 41.
ma vsurpanda est contra illam secundam phrasim, nempe: Relatio est ad aliud intra se non extra se. Relatio est fundamentum & terminus. Relatio quæ refertur ad aliud intra se, non est fundamentum, & terminus. ergo relatio quæ refertur ad aliud intra se, non est relatio. Minor explicatione indiget. nam si relatio inadæquatè accepta est fundamentum & terminus, ergo accepta adæquatè est aliud quàm fundamentum & terminus. ergo relatio adæquatè accepta, non est relatio, quia per te definitiuè adeoquè adæquatè accepta relatio, est fundamentum & terminus, & tamen 42.
per te etiam adæquatè accepta, est aliud, quàm fundamentum & terminus.

Pro secunda etiam phrasi explicatur Minor. quia relatio quæ refertur ad aliud intra se. non est fundamentum & terminus, terminus enim quà talis, & de quo hic loquimur, non refertur. Et certè verificatâ hac propositione, quòd Relatio sit ad aliud intra se, si verificatur tunc etiam terminum esse ad aliud, ergo erit ad seipsum. ergo non erit ad aliud quod definitio exposcit. benè quidem concipi potest, quî fundamentum cum sit ad terminum, sit ad aliud; sed terminus

 nus

43. nus si sit ad seipsum, quî erit ad aliud? hinc terminus vel respicit se, vel aliud à se. si se, non est ad aliud; si aliud à se, ergò præter fundamentum & terminum, debet dari illud aliud, quod respicit terminus.

Hoc ipsum sic aliter proponitur. ly inadæquatè, vel construi debet cum ly Relatio, vt sensus sit: Accepta inadæquatè Relatio; est ad aliud; vel construi debet, cum ly ad aliud, vt sensus sit: Relationi terminus est aliud inadæquatè. si dicatur primùm, sequitur relationem non esse nisi fundamentum, hoc enim solùm potest tunc accipi tanquam inadæquatum, quod se habeat ad aliud, adeoq; solùm fundamentum

44. ita circumstantionatum, esse relationem, quia solùm illud ita acceptum, est ad aliud. Si autem dicatur secundum.

CONTRA est. Tum quia malè ex oppositione relativa argueretur distinctio realis adæquata, quod tamen supponimus in ordine ad mysterium Trinitatis, & ad ostendendũ quod Pater neq; inadæquatè generet seipsum. Tum quia male definita fuisset Relatio, sed deberet dici, Cuius totum esse est ad aliud, & ad se habere se; non est enim ratio cur dum relatio ex parte fundamẽti est ad aliud, & ex parte termini, nõ est ad aliud, debeat ex parta termini

45. non definiri quòd sit ad se, & definiri ex parte fundamenti quòd sit ad aliud. Tum quia si terminus fundamento non esset aliud, non posset dici quòd participet rationem relationis, quæ est ad aliud. ergo etiam cum terminus inclusus in relatione, tanquam pars non sit ad aliud, hoc ipso non potest illi conuenire ratio relationis. Argumenta hæc procedunt vel de Relatione non mutua, vel in mutuis nonnisi de vna.

CONTRA II. est. Cùm dico, Relatio est cuius totum esse est ad aliud se habere, sub ly totum esse vel respondet etiam terminus, vel solùm fundamentum. si secundum, ergò solùm fundamentum est esse 46.
relationis, quia solum est totum ad aliud. si primum, ergo etiam terminus debet esse ad aliud, ergo præter fundamentum & terminum est illud aliud ad quod est terminus.

NEQ; valet, si recurras ad compositum cui anima est aliud inadæquatè. concedo enim hoc, sed nego in præsenti parem esse rationem, quia cum non dicatur totum compositum componi ex alio à se, poterit benè componi ex alio à se inadæquatè, & si diceretur componi ex alio à se, deberet distingui realiter adæquatè à suis partibus. Sed quia Relatio dicitur talis cuius totum esse est ad aliud, dicitur ab illo toto esse, aliud simpliciter & adæquatè esse terminus. 47.

CONTRA III. est. Si hominis totum esse, esset esse spirituale, nulla illius pars esset, quæ non esset spiritualis. ergo etiamsi totum esse relationis est ad aliud se habere, nulla pars illius erit, quæ non sit ad aliud; terminus autem non est ad aliud. si enim esset ad aliud, esset ad terminum, adeoq; ad seipsum, consequenter non ad aliud. Fundantur hæc omnia in hoc Syllog. Relatio est ad aliud, solum fundamentum cum ratione fundandi est ad aliud, ergo solum fundamentum cum ratione fundandi est relatio. Hoc

ipsum argumentum redit positis quibuscunque distinctionibus, v. g. 48.
Relatio est cuius totum esse est ad aliud inadæquatè, vel ad aliud intra se, se habere, solùm fundamentum cùm ratione fundandi est ad aliud inadæquatè, ad aliud intra se, ergo solum fundamentum est relatio. vbi ly solum, supponit pro particula nulla alia res, formaturq; Syllogismus secundæ figuræ. Plura de Natura partis per se tractata videantur in materia de Sacramentis in communi. vbi tractatur de Constitutiuo intrinseco vt sic.

DIFFI-

49. ## DIFFICVLTAS II.

De Parte Sacramenti Pœnitentiæ quæ est Forma.

REquiri ad Sacramentum pœnitentiæ verba propriè dicta, docet Ecclesia. Cur autem ad matrimonium non requirantur verba formaliter, & cur per nutus aliquis confiteri possit, & non possit absolutio dari per nutum, optima disparitas est ex diuersitate institutionis factæ à Christo Domino. Hæc etiam congruitas assignari solet ex Lugo d. 13. num. 6. quia verba in matrimonio requiruntur, vt significent
50. suum sensum vnus conjunx alteri, & vt pœnitens communicet notitiam suorum peccatorum Confessario, quod fieri potest aliter quàm voce; jam autem in absolutione non requiritur vt suam mentem pœnitenti notificet Confessarius: hinc valet absolutio quamuis nec audiat nec intelligat verba absolutionis pœnitens: sed adhibentur ad notificandam mentem nostram DEO, qui eam voluit sibi notificari verbis formalibus. Quamuis autem sententia judicis manifestari possit scripto, non potest sic conferri absolutio, quia non in omnibus debet sequi conditionem judicij forum
51. pœnitentiale, aliàs non posset idem esse & reus, & accusator, & testis. consequenter poterit nec in hoc sequi. Sit

Punctum Difficultatis I.

Quibus verbis essentialiter stet forma absolutionis?

SAnctus Bonauentura in 4. d. 18. 1. p. d. a: 2. q. 1. Alexander & alius cuius suppresso nomine meminit S. Tho: censuerunt gratiam Sacramentalem conferri ante absolutionem, formam autem tantum declarare pœnitentem jam absolutum, consequenter per illos, sensus formæ erat, Declaro te absolutum esse. Sed id non potest sustineri post Trid. S. 14. c: 6. c: 9. Erant qui sentirent de essentia absolutionis esse inuocationem Trinitatis, qualis Dur. Gers: Ioannes de Neap. Angelus, & alij. De baptismo aliud est, nam inuocationem Trin: in illo requirit institutio Christi Domini, cùm tamen Christus Dñus instituens pœnitentiam post resurrectionem, non meminit illius inuocationis. Communiter etiam censetur, quód ly Ego, non sit de essentia formæ. Duæ sunt sententiæ magis celebres. I. quæ docet 53.
de Essentia formæ esse: Absoluo te à peccatis docet id Palud. Pet. Soto. Viguerius quibus accessit noster Perez d. 18. S. 2. II. Sententia docet, verba essentialia: esse Absolvo te. Ita plures ex antiquis & ex nostris Sua: Vas: Lugo, Dic. Citari quidem solet S. Th. q. 84. a: 3. Sed hæc auctoritas explicari posset, quód non agat de verbis essentialibus formæ, sed de conuenientia.

Tota difficultas in hac materia petitur à ratione à pari, quod scilicet non sufficiat verbum solum absolvo, sed debet addi, te. ergo nec sufficit solum absolvo te, sed debet addi, à peccatis. Antecedens ad- 54.
mittitur ordinariè, excepto solo Dominico Soto apud Lugo.

DICENDVM est I. *Si præcisè spectentur ea quæ ordinariè adferuntur pro disparitate ad dictum argumentum, æquè ad essentiam formæ spectabit ly à peccatis, sicut spectat ly te.*

PROBATUR Conclusio, vrgendo argumentum jam factum.

RESPONDEBIS. Disparitatem esse. quia ly te, nequidem implicitè includitur in verbo Absoluo, non enim minus se habet ad vos, illos, me, quàm ad te. particulæ autem à peccatis, implicitè continentur in verbis Absoluo te. Et sicut ideò ly ego continetur in Absoluo, quia nemo

55. nemo debitè apprehendit significationem verbi Absoluo, quin intelligat absolutionem fieri à prima persona, & quin excitetur species non tantum ad intelligendum Absolvo, sed etiam ad intelligendum Ego. ita ly à peccatis includitur in Absolvo, quia nemo apprehendit significationem verbi Absoluo, quin intelligatur fieri absolutio à vinculis. Hæc Responsio & alia quæ ex eadem trahuntur, petitur ex Lugo.

RESTITVITUR sic argumentum. Ex quo fundamento colligitur implicitè includi in Verbo Absolvo, ly à peccatis, ex eodem colligitur includi implicitè te. ergo si
56. male colligitur, includi te in Verbo Absoluo, nec colligetur includi ly à peccatis. Rursus sicut non potest concipi Absoluo, quin concipiatur & detur intelligi, qui absoluitur. absolutio enim absoluit aliquem, & tamen ly te requiritur explicitè positum. ergo etiam licet non possit concipi ly absolvo, quin detur intelligi Absolutio à vinculis, quibus ligatur absoluendus, adhuc requiretur vt illud explicitè ponatur. In idem recidit quod communiter sic proponitur. Quamvis aliquomodo includatur ly à peccatis in Absoluo, includitur tamen indeterminatè, ergo addi debet. Probatur
57. Consequentia. significatio istius qui absoluitur (absolutio enim aliquem absoluit) includitur indeterminatè in Verbo Absolvo, & tamen necesse est addere te. ergo etiam quamuis indeterminatè ly à peccatis significetur à ly absolvo adhuc ly peccatis addi debebit. Et sicut indifferentia verbi Absoluo ad significandum peccata, debita, injuriam, censuram, tollitur ex circumstantijs, ita dicam tolli ex circumstantijs indifferentiam verbi Absoluo, ad me, te, illum, vos.

RESPONDETUR. Indifferentiam Verbi Absolvo tolli quidem ratione circumstantiarum non tamen ipsum verbum Absoluo significat illud te, sed circumstantiæ, 58.
jam autem verbum Absolvo habet vim significandi peccata, licet non ita clarè. Porrò Christus Dominus instituit formam hujus Sacramenti, ita, vt ipsa Sacerdotis verba voluerit habere de se vim significandi sententiæ peccatorum remissivæ. aliàs dici deberet, quòd si pœnitens peteret post Confessionem à Sacerdote Absoluisne me? & ille responderet, Ita: hoc ipso maneret absolutus.

RESTITVITVR Argumentum. Sublatâ per circumstantias indifferentiâ ad significandum te, addendum tamen est ly te, quia ly absoluo non habet vim significandi saltem confusè particulam te. ergo etiam sublatâ per circumstanti- 59.
as indifferentiâ ad significandum peccata, addendum erit ly à peccatis, quia non est major ratio, cur peccata significentur implicitè licet non ita clarè à verbo Absoluo, non significetur autem particula Te. ergo si ly te non significatur implicitè, nec significabitur ly à peccatis.

RESPONDETUR Disparitatem esse, quia verbum Absoluo significat peccata seu absolutionem à peccatis perfectè & categorematicè, esto minus clarè, verbum autem Absoluo significat personam suspensè & Syncategorematicè.

RESTITVITVR sic argumentum. Ex quo fundamento 60.
colligitur quòd verbum Absoluo non significet personam categorematicè, ex eodem colligitur quod neque significet peccata categorematicè.

RESPONDETVR. Quia ea quæ non perfectè significantur ad perspicuam sui significationem solùm requirunt suppositionis declarationem, & non noui termini appositionem; quæ autem significantur suspensè, indigent ad perfectam sui significationem appositione saltem æquivalenti noui termini. sic quando dico vidisse me taurum, vel similes propositiones æquiuocas profero

61. fero, illæ propositiones habent sensum perfectum, sed non clarum, & declarata suppositione nequidquam aliud amplius requiritur ad perspicuam significationem. è contra cum dico, vidisse me omnem vel aliquem, profero propositiones suspensas, & quæ intelligi non possunt sine noui termini, formali vel æquivalenti significatione. priorem ex his significandi modum dici perfectum, & perspicuum supponunt Iuris Consulti, quorum auctoritates recitat Lugo.

RESTITVITVR argumentum. Ex quo fundamento colligitur quòd cum dicitur verbum Absolvo, ly à peccatis non indigere plus,
62. quàm declaratione suppositionis & non appositione noui termini; ex eodem fundamento dici potest ly te, non indigere plus quàm suppositionis declaratione. Deinde, concesso dari aliquas propositiones quæ indigeant æquivalenti saltem appositione noui termini, redit argumentum, Cur ly à peccatis significatum à pœnitentia non sit intra seriem talium terminorum indigentium æquivalenti noui termini appositione, cum ly te indigeat. Rursus si quis mihi dicat videsne Petrum, quamuis non apponam Petrum, sufficit vt dicam video; ad eum modum, quo si quæratur ex me Ab-
63. soluistine vincula Petri, & ego dicam Absolvi, sufficienter significantur vincula illa Petri. Sed etiam casu quo quærat aliquis ex me, Absoluistine Petrum? & respondeam Absolui, sufficienter significatur Petrus absolvi, hoc tamen non obstante in significatione Sacramentali est necesse addere te: ergo etiam erit necesse addere ly à peccatis. Breuiter in hoc est retorsio. verbum Absoluo si dicatur, indiget novi termini appositione ad significandum te. ergo & indigebit noui termini, æquiualenti saltem additione vt significet ly à peccatis. Ad idem propositum obseruat Dic: d. 5. n. 75. quòd immerito supponat Æqui-

vocorum esse sensum obscurum 64. non suspensum, oppositum enim sentit D. Augustin. L. de Princi: Dial. c: 8. Inter ambiguum, inquit, & obscurum hoc interest, quod in ambiguo plura se ostendunt, quorum quid potius accipiendum sit ignoratur, in obscuro autem nihil aut parum, quod attendatur appatet. Quod attinet ad illa jura, intelligi debent quòd ambiguitas tollatur per circumstantias.

RESPONDETVR Denique, & ante responsionem supponitur, Latius patere significationem vocis quam suppositionem, voces enim Do, Dono, Dico significāt dare, donare, dicare alicui, nec tamen supponunt pro persona cui datur, si- 65. gnum autem, quod vox quæpiam, non solum aliquid significet sed etiam pro eo supponat, est, si in communi sermone vsurpetur ad id designandum pro quo supponit sine appositione noui termini, & ita curro, condono, existo, supponunt pro cursu, condonatione &c. signum autem, quod dictio aliqua aliquid significet & pro eo non supponat, illud esse videtur, si non vsurpetur ad illud designandum absque termino speciali, & ita Adjungo, vnio, Cognosco, non supponit pro re quæ adjungitur, vnitur &c. Hoc posito, formatur, ita Responsio quia ita significantur vincula seu 66. peccata per verbum Absoluo, vt simul absoluo supponat pro vinculis, non supponit autem extra circumstantias pro aliquo qui absoluitur, & ille qui absoluitur indiget designari speciali termino. vsurpari autem verbum Absoluo ad designanda vincula sine speciali termino designatiuo vinculorum, vel illa vox Christi Domini de Lazaro probat. Soluite illum, nec addit à ligaturis.

RESTITVITVR argumentum. ly do, dono, dico, significat, dare donare &c. nec tamen supponunt pro persona cuidant, & pro re data. ergo & absoluo licet significet absolutionem, nec pro re nec pro persona

67. sona supponet. vel si non supponit pro persona, cur supponet pro vinculis. Rursùs è contra. Condono, Existo, & significant & supponunt pro existentia, condonatione. ergo & absolvo quod supponit pro absolutione, poterit supponere etiam pro persona sicut pro vinculis.

Neque valet si recurras ad vsum communem. quia hîc si vsurpat ly absoluo, non addendo vincula, ita etiam vsurpat absoluo non addendo personam; & quidem si dum actu absoluo quærat aliquis ex me quid facis, possum respondere sine addito, Absoluo, nullam mentionem personæ faciens. immo &
68. Romani in suis tabulis & calculis sine addito dicebant, Absolvo vel Absolvitur. Rursùs attendi ad hoc debet in formis Sacramentorum ne circumstantiæ sint tanquam partialis consignificatio, non ostenditur autem, quomodo tunc peccata non habeant partialem consignificationem.

SECVNDVS modus respondendi est Suarez, quod scilicet verbum illud Absolvo modificatum, significet peccata. Rationem dat. cum enim in Confessione petatur absolutio & non à vinculis corporis, sed à vinculis peccatorum, ideò cùm dicit Sacerdos Ego te absolvo,
69. significat absolutionem à peccatis, ex vi enim hujus judicij non fit absolutio nisi à peccatis.

RESTITVITVR argumentum. Non modificatur ly absoluo vt significet te, quamvis in hac Cõfessione non petat absolutionem nisi designabilis particulâ Tu, & absolutio debet esse alicujus. ergò etiam ly absoluo non modificatur, ita vt significet ly à peccatis quamvis in Confessione non petatur absolutio à vinculis corporalibus. Quod autem cum Vasquez dicit Kon: Absolutionem in ijs circumstantijs datam aperte cadere super pœnitentis peccata, id non convincit. Quia si aperte in illis circumstantijs ly te non intelligitur, cur aperte intelligetur à peccatis. 70.

TERTIVS modus respondendi coincidit cum hoc secundo, & est talis. quia tametsi verbum vnicum Absolvo, modificatum à persona pœnitentis petentis absolutionem, significet implicitè absolvi personam pœnitentis, non æquè tamen perfecte significat absolutionem talis personæ, ac perfecte significat idem absoluo ly à peccatis. vnde ob minorem illam perfectionem significationis debet addi particula Te, non autem à peccatis.

RESTITVITVR argumentum. non minus perfecte in circumstantia modificationis per Confessionem hujus significatur à verbo Absolvo persona, quam significenter peccata. ergo si nihilominùs est insuper necessarium addere ly te, erit etiam necessarium addere ly à peccatis. 71.

RESPONDETVR. Verbum vnicum Absolvo ob solam modificationem, quâ modificatur à personâ pœnitentis, designat personam, quam aliàs non designabat, cum in prolatione hujus verbi Absolvo, non minùs significetur & intelligatur absolvi secunda, tertia, vna, plures personæ, at verò verba Absolvo te, & ob modificationem habitam à Confessione, & ob modificationem à particula Te, designant pœnitentem absolui à peccatis, nam eo ipso, quod dicitur Absolvo te, intelligitur ex vi talium verborum, quod pœnitens seu ille cui dicitur Te, absolvatur ab illis vinculis à quibus indiget & postulat absolvi, puta à peccatis. 72.

RESTITVITVR argumentum. Non minùs verbo Absolvo significantur vincula corporis, censurarũ, debitorum, peccatorum &c. quam persona, secunda, tertia, prima, vnâ, plures. ergo si est necesse addere ly Te, erit etiam necesse addere ly à peccatis. Rursus, quamuis modificetur verbum Absolvo, ita vt non-

73. nonnisi hîc & nunc designetur persona pronomine Te, designetur, inquam, à verbo Absolvo, modificato ad hanc significationem, & per Confessionem hujus nonnisi, & per præsentiam hujus nonnisi, & tamen debet addi particula Te. ergo licet absolvo modificetur ad significanda peccata, & per particulam Te, & per Personam, addi nihilominus debebit A peccatis. Deniq; non perfectè significatur in Verbo Absoluo persona Te, & modificationes quæcunque non sunt respectu Te perfectæ, ergo idem dicendum de A peccatis.

DICENDVM est II. *Non convincere absolutè loquendo paritatem*
74. *adlatam.*

RATIO. Quia ly absolvo, quantum est ex vi verbi importat, vt communiter dicitur, solutionem à vinculo vel reatu, jam autem non importat personam Te. quod ipsum Probatur. quia si per impossibile nulla esset secunda persona, & adessent vincula vel reatus, verificaretur hoc verbum Absolvo. ergo apparet quod non significet personam Te, significet autem reatum & vincula, siquidem impossibili personâ Te, adhuc significat significatio verbi Absolvo; impossibilibus autem vinculis vel reatu non esset possibilis significatio verbi Ab-
75. solvo, religo, dissoluo &c. ad eum modum, quo si impossibilis esset, lectio non esset possibilis significatio verbi Lego, quantumvis impossibili personâ Tu, posset esse adhuc significatio verbi Lego. Fundatur hæc Minor in hac Maiori. sunt aliqua verba per quæ licet aliquid non exprimatur, significant tamen illud, & si ita cum illo significando connectantur, vt illo impossibili reddito redderetur impossibilis significatio illius verbi, hoc ipso illud verbum seipso sine vllo addito significat illud. tale est Lego respectu lectionis &c. ita etiam se habet, vt dixi suprà in minori, verbum Absoluo respectu reatûs & vinculorum, non se autem habet respectu 76.
personæ, consequenter sine vllo addito potest significare vincula, & non potest significare personam, Te. Hoc ipsum vlterius sic declarari potest. A circumstantijs dupliter potest dependere significatio. I. Vt circumstantiæ tribuant vim etiam significandi, & ita circumstantiæ possunt particulis etiam, Ita, Placet, volo, tribuere significationē verbi Absolvo. nam si pœnitens quærat; Placetné me absolvere, & respondeat Sacerdos, Ita. ly ita significabit Absolvo, sed significatione quam in se non habet, sed totam accipit significandi vim à circumstantijs. II. Circumstantiæ ita ingrediuntur significationem vt nō 77.
tribuant verbo vim significandi, sed tantùm declarent suppositionem, ita verbum Lego significat & lectionem Ciceronis, & lectionem Virgilij, & ad hanc potius significandam indigent, non nisi suppositionis declaratione. Prior ille modus non sufficit ad Sacramentū. alias aliquis nutu posset absolvere, quia etiam nutus totam vim significandi potest habere à circumstantijs, vt significet scilicet Absolvo. Secundus autem modus sufficiens est, quia nihil illi deest ad perfectam significationem Sacramentalem.

Porrò verbum Absolvo accipit quidem vim significandi etiam per- 78.
sonam Te hîc & nunc, sed illam in se non præhabet, sed totam accipit à circumstantijs, præhabet autem significationem à reatu seu vinculis. quod ipsum Probatur, quia impossibili significatione Te, adhuc esset possibilis significatio absolvo. ergo apparet quod verbo Absolvo non significetur Te, quia illud non significat, cujus significatione impossibili, adhuc significat. immo cum vniuersalia nihil sint in re quàm particularia, fit vt significet absolvo solutionem à vinculis, & hanc & illam indigebitq; solùm suppositionis declaratione. Nec obest quòd extra illas circumstantias verbum Absolvo

79. solvo, non habeat vim supponendi pro solis peccatis. quia quamuis Christus Dominus voluerit verba significare seipsis illud quod fit in Sacramento, non tamen voluit vt verba seipsis supponerent pro illa significatione sola: cum enim Christus Dominus noluerit mutare impositiones humanas & acceptiones verborum, & cùm multa verba, non habeant vim supponendi pro hoc certo, fit vt Christus Dominus hoc non exegerit. Et quia vt jam dictum est, verbum Absolvo præhabet in se vim significandi peccata, sed solùm non habet vim nonnisi pro illis supponendi, fit vt à circumstantijs nec partialem quidem
80. significationem habeat Absolvo, sed solam suppositionis declarationem, quod non est dare vim significandi, sed illâ suppositâ declarare suppositionem.

DICENDVM III. *Præcisè loquendo, verba essentialia formæ, sunt Absolvo te.*

PROBATUR I. Quia Flor: in decreto de Sacramento pœnit. dum meminit formæ absolutionis solùm ponit hæc verba, Ego te Absolvo. supponitur autem Ego non esse de essentia, cùm ipsum Absoluo sit ego, hoc est prima persona. Rursus Theologi Pij 5. in Catech: composito pro tota Ecclesia idque pro-
81. ximè post tempora Tridentini, cujus mentem nosse poterant, ponunt nonnisi hæc verba, Ego te absolvo. Idem fecit Tridentinum, quamuis addiderit particulam &c. voluit enim per hoc significare ly à peccatis, non esse essentialia formæ, sed solùm integralia. Ratio est, quia aliàs etiam inuocatio Trinitatis esset de essentia. Vnde illud ly &c. debet accommodatè accipi ad mentem scilicet antecedentis Concilij, quod sola illa verba posuit Ego te absolvo, solumque voluit innuere reliqua etiam in forma vsurpanda esse.

PROBATUR II. Quia in illis quæ sunt de essentia Sacramenti, standum est pro potiori parte Do- 82.
ctorum, præsumendum enim est, quod in rebus Sacramentum concernentibus, non sit permissurus Deus Doctores altioris præcipuè classis & plures errare, quos vtpote Magistros Ecclesiæ in tali materia specialiùs dirigit Deus. jam autem stare his verbis absolutionem grauissimi Doctores tenent, & ex nostris omnes impressi, quos legere contigit, excepto cit: Perez.

PROBATUR III. Quia ad id asserendum, non potest ducere nisi paritas adlata, cui assignata jam est disparitas, & quantumuis à ratione non assignaretur disparitas, sufficeret dicere, quod non exigatur ly à peccatis essentialiter in for- 83.
ma, ex vi intentionis Christi Domini, quæ institutio colligitur ex tot Doctorum consensu, phrasibus Florentini, & Catechismi; præcipuè cùm probabilius sit hoc, quod circa rem à voluntate instituentis pendentem, loquuntur potiùs plures & grauiores quàm pauciores.

Soluuntur obiectiones.

OBjicit I. Perez. Verba absolutionis illum effectum causant quem se solis & seclusâ omni circumstãtia significant. ergo si solùm significant effectum indetermina-
tum, solùm causabunt effectum in- 84.
determinatum. Sed hæc verba se solis, & seorsim ab omni circumstantia, solùm significant indeterminatum, scilicet liberationem ab aliquo vinculo, cum indeterminatione & indifferentia quodnam sit illud. ergo debet determinari per aliquid aliud, nempe per ly à peccatis tuis.

RESPONDETUR. retorquendo argumentum subsumptum. sed hæc verba à Peccatis, seclusâ omni circumstantiâ significant indeterminata peccata, possunt enim significare peccata absoluta, non absoluta, mortalia vel venialia, indirectè nonnisi absolubilia, vel per modum materiæ necessariæ &c. ergo debet

ly

85. ly à peccatis determinari per aliud, atque adeò per enumerationem à quibus fiat abſolutio, quod nemo concedet. Et certè ſicut ly à peccatis, eſt quid genericum ad hæc & illa peccata; ita etiam ſolutio à vinculis eſt quid genericum. quodſi abſolvo faciat ſenſum infra adferendum, multò minùs genericitas apparebit verbi Abſolvo. Directè ad Objectionem Reſpondetur Diſtinguendo ſubſumptum. Sed hæc verba ſe ſolis & ſeorſim ab omni circumſtantia, ſolum ſignificant effectum indeterminatum quoad ſuppoſitionem, Concedo. ſignificant indeterminatum quid quoad ſignificationem, & vim ſignificandi, & in
86. ipſa impoſitione humana ad ſignificandum, Nego. diſtinctoq; ſimiliter conſequenti negatur conſequentia.

INSTAT Perez. Verbum abſolvo non habet ſecundùm ſe vim ſignificandi abſolutionem peccatorum, ſed nonniſi in circumſtantijs, conſequenter illis & non verbis formæ tribuetur ſignificatio, quod circumſtantijs tribui non poteſt, aliàs illæ partialiter concurrerent ad ſignificationem, cum tamen Chriſtus Dominus voluerit formas Sacramentales ſeipſis eſſe ſufficienter ſignificativas. Et certè videtur quod ly Abſolvo æquivocè ſe habeat ad ſignificanda peccata.

87. RESPONDETUR. Retorquendo argumentum vt ſuprà. quod ſcilicet ly à peccatis indeterminatè & æquivocè ſignificet peccata, à quibus fit abſolutio, ſi ipſum abſolvo æquiuocè ſignificat peccata. Directè autem applicentur reſponſioni dicta ſuprà, negando ſcilicet à circumſtantijs accipi ſignificationem peccatorū, ſed ſolam determinationem ſuppoſitionis, videturq; nomē Abſolvo, eſſe potiùs nomen analogum analogiâ proportionis, in qua ad abſolutionem vinculorum corporaliū reliqua proportionantur.

OBJIC: II. In Matrimonio ſufficit dicere volo. ergò & in pœnitentia ſufficiet dicere Abſolvo.

RESPONDETVR, diſparitatem eſſe. quia ex inſtitutione Sacramenti matrimonij ſufficiunt verba nonniſi æquivalentia, qualis eſt v. g. etiam nutus. Vnde verbo volo, quod eſt verbum formaliter, adjunguntur alia, quæ ſunt nonniſi verba æquivalenter. id autem non procedit de Sacramento pœnitentiæ cujus alia eſt inſtitutio. 88.

OBJIC: II. Chriſtus Dominus non eſt vſus in ſua abſolutione verbo Abſoluo, ſed verbo Remitto, ergo verbum Abſoluo eſſentialiter non conſtituit formam.

RESPONDETVR, Chriſtum Dominum etiam vſum eſſe verbo ſolvo, dixit enim Petro: quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Et licet in inſtitutione 89.
illius vtatur potius verbo remittendi, cenſendum eſt commiſiſſe Eccleſiæ alterutrius verbi vſurpationem, aut aliûs æquivalentis. nam iſtæ differentiæ ſunt materiales in ordine ad præſens punctum. & ſicut tenet verbum Abluo ſuppoſitum pro verbo Baptizo, ita tenet prædicta in præſenti ſuppoſitio vnius verbi pro alio. præcipue quia auctori Sacramentorum licitum erat, vt vellet quoad ſe vti verbis certis, & nihilominùs determinationem æquiualentem eorundem Eccleſiæ relinquere. Mota autem eſt 90.
Eccleſia, vt potius aſſumeret verbum Abſoluo, quia ex vna parte eſt vſurpatum à Chriſto Domino, ex alia commodiùs ſignificat modum hujus Sacramenti, quod inſtitutum eſt per modum judicij, ly autem abſolvo magis eſt judiciale, quàm ly remitto.

QVÆRES I.

An ſola verba Abſolvo te concurrant ad effectum Sacramenti, ita vt ly à peccatis, quamvis apponatur, non cauſet gratiam?

91. AFfirmat causare Vasquez, Dicast: d: 5. num. 46. Dissentit Lugo d: 3. num. 28. Probalius omninò. sed examinandæ sunt Lugonis rationes.

RATIO I. Lugo. Ly à peccatis implicitè inclusum in Absolvo potest sufficienter concurrere. ergo antequam exprimatur, ponet effectum, quia ad hoc per Vasquez sufficit implicita continentia.

RESPONDETUR. Nego Consequentiam, quia licet sufficiens sit ad hoc implicita continentia, quando ponitur intentio non ponendi effectum, per ly à peccatis, non est tamen sufficiens, quando ponitur intentio non ponendi
92. aliter effectum, quàm per expressam significationem.

INSTAT Lugo. Falsum est principium assumptum à Vasquez, quòd ea Sola verba, quæ includuntur in verbis necessarijs concurrant ad effectum Sacramentalem, non verò ea quæ non includuntur: quia si quis diceret: Hoc est corpus meum åereum, non consecraret validè, & tamen illud åereum non continebatur implicitè in verbis præcedentibus. ergò falsum est, quod ea concurrant ad effectum Sacramentalem, quæ non includuntur in necessarijs.

RESPONDETUR. Regulam à
93. Vasquez vsurpatam dicunt aliqui veram esse quando additum non destruit sensum à Christo Domino intentum, ly autem åereum destruit hunc sensum. Cæterùm Dic: videtur aliud principium sequi, quia (suppositâ legitimâ intentione) non apparet vnde impediatur effectus, quia ille per hanc causam impeditur, quæ adest tempore impedimenti. illa autem additio, non adest tempore impedimenti, quia non adest, quando finiuntur verba necessaria. Sed hujus plenior resolutio spectat ad materiam de Sacramentis in Communi. Regula à Vasquez assumpta, per hoc defendi posset, quia scilicet Ly åereum additum ad Formã Eucharistiæ, non tantùm non includitur in verbis necessarijs, sed nullo modo spectat ad Formam. Regula autem à Vasquez assumpta, procedit de verbis vtique spectantibus ad Formam. 94.

RATIO II. Lugo est. quia si verum esset oppositum sequeretur, quòd si aliquis diceret Absolvo te à peccatis, & omitteret, Tuis; vel per inaduertentiã, vel per impedimentum mortis secutum in pœnitente, quòd eo casu non impenderetur absolutio. Hanc rationem aliter & aliter proponit Lugo. Sed

RESPONDET Dicast: Casu quo aliquis intenderet absoluere, nonnisi addendo ly tuis, & postea non adderet, non fore absoluendum 95.
Hinc fit.

RATIO III. Ejusdem Responsionis. quia ex vna parte forma vt probatum est potest producere suũ effectum, cum dicitur ly Absolvo te, vt pote forma essentialis, si autem illa verba possunt producere effectum. ergò producunt quia causæ necessariæ qualia sunt Sacramenta ponunt effectum, cùm primùm possunt. ex alia parte nullum est fundamentum tribuendi ministro vim, quòd possit suspendere effectum Sacramentalem vltra essentialiter requisita, quia de hac illius potestate nec per auctoriattem, nec per rationem constat, per quod restituitur ratio primo loco posita à Lu- 96.
gone, præcipuè autem, quia absoluens supponitur habere intentionem efficacem faciendi quod facit Ecclesia.

DICES I. Quando dico Ego te absolvo, non solùm absoluo te, producit effectum Sacramentalem, sed etiam ego. ergò etiam saltem quando præponeretur ly à peccatis tuis verbo Absolvo te, produceretur effectus Sacramentalis per illa, ergò non producitur, per sola verba Absolvo te.

RESPONDETVR. In suppositione duplicis sententiæ, si enim moraliter à forma producitur gratia

97. tia, benè potest dici in ipso instanti terminativo prolationis formæ nō moveri Deum ab Ego, nec à ly à peccatis, sed solùm à ly Absolvo te; non moveri inquam ad producendam gratiam: si autem Sacramenta physicè producunt gratiam, id adhuc dupliciter fieri potest vel scilicet ita, vt singulæ voces producant qualitatem vicariam, quæ illis jam prolatis maneat, & in instanti terminativo formæ simul cùm illo producat gratiam. vel certè ipsa vltima prolatio elevatur ad producendam qualitatem vicariam, locò omnium verborum concurrentem ad producendam gratiam &c. in vtraque hac suppositione nec à ly
98. A peccatis, quamuis posito ante Absolvo, produci qualitatem illam, aut intuitu illorum produci ab vltima syllaba, eò quòd Dominus Deus decreverit de non concurrendo cum illis ad productionem gratiæ, quæ nonnisi integrant formam. quia ex vnâ parte non constat nobis de decreto tali pro integrantibus, ex alia parte spectatâ proportione ad agentia naturalia debebat hæc vis concedi nonnisi verbis essentialibus formæ, eò quod effectus à causis necessarijs dependentes producantur nonnisi positâ causâ necessariâ, verba autem integrantia quocunque loco ponantur, non sunt causa ne-
99. cessaria, & tamen Sacramenta sunt causa necessaria. si autem ipsum non nisi complementum formæ immediatè producit gratiam, multò minùs tribuenda erit hæc productio verbis nonnisi integrantibus, quocunque loco ponantùr.

DICES II. Cum Lugo: Quamuis in potestate Sacerdotis non sit differre effectum Sacrementalē, est tamen in ejusdem potestate, significationem necessariam ponere per plures vel pauciores voces, consequenter tunc faciet, vt effectus Sacramentalis nō sequatur, nisi positis illis quibus vult significare, cùm significatio causet effectum.

RESPONDETUR. Inprimis retorquendo argumentum, & quærendo, si aliquis ita diceret: Re- 100.
mitto Perillustri & Magnificæ Dominationi Tuæ ea, quæ in Dei Ter Optimi Maximi Maiestatem hactenùs perpetrare non dubitauit, & ab illis omnibus absolvo eandem, numquidnè & illa Dominatio, & illa Perillustris, & illud Dei Ter Optimi &c. causabunt omnia gratiam. Cantet item aliquis formam absolutionis, & producat vltimam syllabam variatâ voce tremoreque soni, numquidnè omnia illa causasabunt gratiam? & si id concedere velis, concedis aliquid arbitrariè. Ad punctum autem difficultatis dici potest. Quod sit quidem in potestate absoluentis pluribus verbis signi- 101.
ficare formam Sacramentalem, sicut & plures partes aquæ integerrimaque vasa affundere in Baptismo, hoc enim spectat ad libertatem creatam, cui Deus impedimentum ordinariè, non ponit ex obligatione causæ primæ; sed non est in libertate humana tribuere ijsdem vim causandæ gratiæ, sed nonnisi ijs, quæ necesariò in causa hac necessaria, quæ est Sacramentum, requisiuit Christus Dominus. quæ etiam sola significatio necessaria causat gratiam. quod ipsum probatur. quia nec ex Dei ordinatione, nec ex ratione constat de hac vi ministris concessa, constat autem hanc vim indubiè 102.
contineri verbis necessarijs.

DICES III. Ex Lugo. Voces non faciunt sensum perfectum donec absoluatur tota propositio, manentque in antè suspensæ. quod ipsum Probatur. quia verba non habent vim significandi nisi quatenùs faciunt, quod audientes concipiant rem prout in mente est loquentis: quousquè autem non absoluatur propositio, nondum potest concipi mens loquentis.

RESPONDETUR. Argumentum multum probare. probabit enim quod etiam prolatis verbis A peccatis tuis, immo & inuocatione Trinitatis, nondum ponatura bsolutio,

103. tio, illis enim enuntiatis, adhuc potest aliquid addi de nouo, destruereque fortassis vim & robur formæ. sicut ergo in casu hoc attenderetur ad intentionem proferentis, & an jam ea verba ponantur, quæ aliàs supponitur requisisse Christus Dominus, ita & in præsenti. Directè itaq;, illa propositio, Voces non faciunt sensum perfectum donec absoluatur propositio, distinguitur : concedendo scilicet illam si aliunde non sint positá verba sufficientia ad significandum, & si non adsit circumstantia intentionis volentis adferre aliquid destructivum formæ requisitæ ; negando autem, quòd voces non faciant sensum perfe-
104. ctum, donec absoluatur prositio, si adsit debita intentio & verba sufficientia.

QVÆRES II.

An forma Pænitentialis debeat deprecatorio sensu proferri?

Negat S. Tho: Tum quia aliàs, Orationes, quæ petunt, vt Dominus IESVS absolvat, absolverent, contra Tridentinum. Tum quia Christus Dominus non dixit : pro quorum peccatis oraveritis, remittentur eis, sed absolutè, Quorum remiseritis. Tum quia hoc Sacramentum insti-
105. tutum est per modum judicij, judex autem absolutionem deprecatoriè non profert. Græci ita absolvunt, Habeo te absolutum, quod in græco idem est ac Absolvo, hinc falsum est illos deprecatoriè absolvere. Nec obest quod forma extremæ vnctionis sit deprecatoria. quia pro vnctione alia est institutio Christi Domini, quam nos docuit Ecclesia. Nec obest quod deprecatoria sit absolutio à censuris, defacto enim absolute dicitur : Absolvo te inprimis à vinculo &c. Parumque referret si deprecatoriè proferretur. quia mens instituentis alia fuit pro absolutione à peccatis, vnde absolutio à censura absenti scripto &c. conferri etiam potest. Est tamen forma ab- 106.
solutionis Oratio, non quidem Orationem accipiendo pro deprecatione, sunt enim multæ Orationes, quæ non sunt deprecatio, sed est absolutio Oratio æquivalenter, quia in illa est repræsentatio meritorum Christi Domini, quibus movetur Deus ad effectum Sacramdntalem.

QVÆRES III.

Cum de Lugo d: 13. num. 106.

An sit valida Absolutio prolata in sensu imperativo?

RESpondet Idem, quod modus imperativus possit inprimis respicere expresse nonnisi absoluen- 107.
tem, vt cum diceretur, Absoluaris à me. talis forma est valida, quia sufficienter significat actionem Ministri. Rursùs potest modus imperativus respicere Deum dicendo, Absolvat te Deus, & si sensum haberet, qui novam sententiam imperaret à Deo ponendam, esset absolute invalida forma, quia tunc Sacerdos nullo modo absolveret, sicut nec absolvit Papa dum dicit Absolvat te meus Legatus. si autem imperium faciat hunc sensum, qui sit præcisè & merè intimatio executionis sententiæ à se latæ, dubium esset an esset valida.

Punctum Difficultatis II. 108.

Quis sensus Formæ Absolutionis?

SEnsum hujus formæ dat vnusquisq; competenter ad sua principia per quæ talem vel non talem potestatem tribuit Sacerdoti in foro poenitentiali. S. Th: hunc sensum videtur assignare, Ego tibi Sacramentum absolutionis impendo. de quo ipso quæritur, Quid sit illud ly absolutionis. Duæ sunt magis celebres explicationes.

EXPLI-

109. EXPLICAT I. Lugo d: 13. num. 72. Ego te ſolvo à vinculis. vel, Tibi remitto offenſamDiuinam. Hæc explicatio Lugo, vt verùm fatear, in re bona eſt, tamen quoad modum loquendi.

NON SATISFACIT. Quia licet abſolvo judiciale, quale eſt hîc, poſſit coincidere cum Vincula ſolvo, omninò tamen in vſu humano in idem non coincidunt. hinc Omnis Iudex dicitur abſolvere, non tamen dicitur ſolvere vinculis niſi incarceratos. Quodſi recurras quod omnes culpæ ſint vincula moralia, in re id verum eſt, ſed diceret aliquis Figuratam eſſe hanc locutionem, ly autem abſolvo in foro poeni-
110. tentiali non eſt figuratum, quia nec figuratum judicium, ſed verum Sacramentale, ſicut eſt verus contract⁹ matrimonium. Deinde ſenſus formæ eſt talis aſſignandus, qui in rigore valeat etiam pro Confeſſione venialium, in rigore autem per multos DD. veniale peccatum non eſt offenſa, quomodo ergo ſenſus Formæ erit, ego tibi remitto offenſam.

EXPLICAT II. Suarez d. 19. Se: 2. Dicaſt: d. 5. num. 100. Perez d: 18. S. 5. dicuntque ſenſum formæ eſſe. Confero tibi gratiam, quæ quantum eſt ex ſe eſt remiſſio peccatorum tuorum. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quia
111. oppoſiti admittunt vt plurimum Sacramentum validum, ſed informe, ergo debent admittere formam validam, ſi enim non ſit forma valida, quî erit Sacramentum validum? ſi autem eſt valida, ergo & ſenſus illius validus eſſe debet & verificatus. Et ſicut ſi non verificaretur forma Ego te baptizo, non eſſet valida, ita nec valida forma abſolutionis erit, ſi non verificetur. non verificaretur autem in Sacramento illo informi, quia non poteſt verificari collatio gratiæ ſeu datio, cum non confertur gratia, vt non confertur in Sacramento informi, hinc etiam aliud eſt in communi vſu, Offero, & aliud, Do. Et ſicut non poteſt aliquis eſſe Pater 112.
quantum eſt ex illo & non habere filium, ſic nec rigoroſè loquendo poteſt aliquis conferre gratiam quantum ex illo, ſi nec tunc producatur nec recipiatur. Rursùs verba formæ debent habere verificationem & ſenſum illis competentem, & non alijs, jam autem productio gratiæ etiam ad poenitentis actus ſpectat.

NON SATISFACIT II. Quia in alijs Sacramentis, verba formæ, non ſignificant gratiam Sacramentalem, neque enim ſenſus illorum verborum Ego te baptizo, eſt: Confero tibi gratiam baptiſmalem, ergò nec in præſenti ſignificabunt gratiam remiſſivam peccati. quod ipſum 113.
vlterius in hoc fundatur, quia hîc quæritur de ſignificatione verborum accommodatè ad hominum inſtitutionem, non verò ad ſignificationem Sacramentalem, ſic enim ſignificant & producunt gratiam.

RESPONDET Dicaſt. Etiam ex hominum inſtitutione verbum Abſolvo ſignificare gratiam, cum enim ſignificet remiſſionem peccati, & gratia ipſa eſt ex ſe remiſſio peccati, ſi ſignificat verbum Abſolvo remiſſionem peccati, ſignificat gratiam.

CONTRA. Quia vidimus ſuprà, gratiam ex ſe formaliter non eſſe remiſſionem peccati. Deinde 114.
verbum Abſolvo ſignificat gratiam ſignificatione Sacramentali, nam ſignificatione humanâ non ſignificat, remiſſio enim humana perficitur ſine infuſione vllius gratiæ. Quando autem in gratiam hujus reſponſionis addit Perez cit: quod qui dicit ſe facere aliquid, eo ipſo dicat modum quo id facit, ſi vnicus tantum eſt vel ex natura rei, vel ex voluntate ejus, qui habet ad id poteſtatem, peccata autem ex ordinatione Diuina non poſſunt remitti in hac vita niſi collatione gratiæ, quando inquam id addit. Non convincit, quia qui dicit ſe facere aliquid, ſignificando id verbis ſecundum

115. dùm placitum significantibus, eò ipso dicit modum, si vnicus est, dicit inquam modum, sed significatum, ex humana institutione significatione que in ipsis verbis inclusa, jam autem collatio gratiæ ex humana impositione, non significatur in verbo Absolvo.

NON SATISFACIT III. Quia verba formæ absolutionis debent habere hunc sensum, qui verificetur, dum est Confessio præcisè venialium, qualis esset v. g. Confessio confirmatorum in gratia & tamen non datur vlla gratia, quæ quantum est ex illa sit remissiva venialium, cùm tamen verè absoluantur venialia, adeoque respectu absolutionis illo
116. rum debet esse rigorosè verificata forma.

EXPLICANTUR III. Verba formæ, vt faciant hunc sensum, Ego sententiam fero, quâ te libero quantum est ex me, à reatu culpæ.

Probatur bonitas explicationis, quia hoc Sacramentum est judicium, consequenter & ly absolvo est in illo judiciale, habetque sensum judicialis Absolvo, judiciale autem Absolvo stat sententiâ latâ, vi cujus evadit reus liber sui sceleris. Additum autem est, quantum est ex me, quia Deus communicauit potestatem Sacerdoti absoluendi à culpa, cujus potestatis vsum requirit Deus,
117. vt etiam ipse pro sua parte condonet fiatque præiudicata sententia in cœlis, Sacerdote pro isto foro sententiante. Hinc vlterius, Hæc forma vi sensus traditi verificaretur etiam casu quo Deus per impossibile non infunderet gratiam, sed solâ condonatione extrinsecâ justificaret, adhuc enim tunc Sacerdos, quantum est ex illo liberaret eundem à culpa. verificaretur item hæc forma casu, si daretur Sacramentum validum, sed informe.

Restat hic aliquid explicandum. Pone aliquem nonnisi vnum veniale commisisse, pone illum confiteri illud peccatum, & ipsum etiam Confessarium per reuelationem habere, quod nonnisi vnius venialis sit reus, quomodo tunc 118.
verificabitur ly à peccatis? & tamen ly à peccatis plura significat non vnum.

Primus modus esset, quòd qui committit vnum veniale, supponatur, jam in ante habuisse originale, quod infusione gratiæ in Sacramento, quasi novo titulo deletur. verificabitur ergo ly à peccatis, sumendo veniale cum originali. Hic modus patitur difficult: quia nullo modo originale subditur clauibus, consequenter nec novo titulo deletur, & si faceret Deus decretum ne Sacramento pœnitentiæ peccatum A deleatur, nullo modo sese extenderet ad illud absolutio, neque respectu illius verificaretur, quamvis gratia saltem connaturaliter non pos- 119.
set stare cum illo peccato, sed illud expelleret. ergo cum originale sit irremissibile pœnitentiæ Sacramento, respectu illius non poterit salvari verificatio formæ.

Secundus modus est iste, quia nullum est tale veniale, quod non habeat venialia plura quamvis pertinentia ad idem, & vnum moraliter veniale, nam non vitasse occasionem, tentationem negligenter rejecisse, antecedunt ipsum consensum ad veniale. Hic modus habet etiam suam difficultatem. pone enim fuisse veniale nonnisi in sola non vitata occasione commissum, illud clauibus subdi posset, sed quâ 120.
verificatione formæ? Duo adferri possent, formam in sensu morali accipi debere, in quo non distinguitur vnum à pluribus. sic dicimus, Reges Poloniæ liberè eliguntur, quamvis vnus ita nonnisi hic & nunc eligatur. Sed hic etiam modus patitur suam difficultatem, quamvis probabilior sit, quia rigorosè non saluat verba formæ. Rursus quamvis pluralitas Regum moraliter sumi possit pro vno Rege, sed non apparet, qui vnum peccatum sit moraliter plura.

Alius etiam modus idem saluandi esset. quod per nos verba essentialia sint solùm Absolvo Te, quod ipsum

116. ipsum absolvo te, toto rigore, vel de vno peccato verificatur, & vel propter hoc probabilis redditur nostra sententia, excludens ly à peccatis, vt in dicto casu verificetur rigorosè forma, eoq; vlteriùs casu, tunc non dicendum esset ly à peccatis, quia verba integrantia possunt ex rationabili causa omitti, vt si videas in fine prolationis verborum essentialium mori pœnitentem. non minùs autem est rationabile, non dicere, à peccatis tuis, cùm jam est mortuus, atque est rationabile non dicere, à peccatis, cùm nonnisi vnum habetur. ad quod etiam reflectendo, nō dictum est Verbi Absolvo te sensum esse, Libero te à culpis, sed à culpa,
117. quod commune est vni & pluribus.

Punctum Difficultatis. III

An verificetur forma circa peccata remissa?

DICENDVM est. Verificari. Probatur, quia est vsus timoratorum subdendi peccata jam remissa iteratò clauibus, idque ex vsu Ecclesiæ: non possent autem subdi, si respectu illorum non possent verificari verba formæ. Et sicut si Sacerdotem
118. in prolatione Absolvo, reperiat mors pœnitentis, non potest pergere in absolutione, eò quòd tunc jam non verificaretur absolutio, ita nec posset absoluere jam remissa, si super illis non verificaretur absolutio. Tota difficultas est in solvendis, Objectionibus.

OBIJC: I. Argumentum à paritatibus aliquibus.

I. PARITAS est. Peccata nunquam commissa non possunt subdi clauibus nec de illis verificatur forma. ergo nec verificabitur de peccatis remissis, quia remissa æquè se habent ac ea quæ non fuerunt.

RESPONDETVR. Remissa peccata in ordine ad maculandam animam æquè se habent ac si 119.
non fuissent, sed non æquè se habent in ordine ad terminandum actus pœnitentiæ, ijsque mediantibus in ordine ad verificandam formam. Et sicut benè potest retractari peccatum transactum, nec tamen potest retractari peccatum quod non fuit, sic nec absolui, illo priori absolubili manente. Deinde quia respectu peccati dimissi possunt verificari verba formæ, non possunt autem verificari respectu peccati nunquam commissi. quod ipsum Probatur, quia verba illa important non plus quàm condonationem peccati commissi, sine quo ille non maneret liberabilis, consequenter nec absolubilis; jam autem peccatum commis- 120.
sum genericè prædicatur verificaturque & de dimisso jam peccato, & de nondum dimisso, ly autem condonatio peccati comissi, nō verificatur de peccato quod nunquam fuit.

II. PARITAS. Non potest verificari de jam soluto vinculis corporalibus Ego te solvo. ergo neque potest verificari Solvo te vinculis pecccati, si jam sit remissum peccatum.

RESPONDET Dic: d: 5. n: 113. Quando aliquis antecedenter vinculis corporalibus est ligatus, si postea dicatur Ego te absoluo, ex vi talium verborum non significatur aliquid quod re ipsâ exhibeatur & 121.
sit tale, vt ex vi illius quantum est ex se solui possit vinculis corporalibus talis homo, jam autem in nostro casu significatur aliquid & confertur nempe gratia remissionis peccatorum, quæ est talis, vt ex se liberet hominem si fortè inueniat ligatum. *Hæc disparitas*

NON SATISFACIT plenè. Pone enim qualitatem Diuinitus productam in entitate materialem solutivam omnis vinculi corporei, si ponatur, cur si ponatur in non ligato, cur, inquam, non verificabitur Ego te soluo vinculo quantum est ex me, licet si non sit vinculatus corporaliter. Pone nisum corporis

122. poris & virium sufficientem ad dissoluendum vincula, tunc videretur ex vi responsionis sequi, quòd tunc ex vi nisus illius vincula soluantur, adeoque verificetur Ego te solvo quantum est ex me, quod fortè non concederet Dicast:

RESPONDET II. De Lugo d. 12. num. 82. disparitatemq; assignat, quia propositio prolata de solutione vinculi corporei, habet pro objecto immediato solutionem eiusdem quam solam affirmat, hinc si illa solutio in præsenti non ponatur, propositio non erit vera, quia respectu solius vinculi soluti actu immediatè verificari potest. Quando autem affirmatur Solutio vincu-
123. li spiritualis, objectum immediatum quod affirmatur, non est ipsa ab solutio externa vinculi, sed actus meæ voluntatis, quo cedo meo jure ad offendi, quem ipsum actum affirmo & pono, idemque fit quando dico Absolvo. *Hæc etiam disparitas.*

NON SATISFACIT, quia quærendum restaret Cur sicut Objectum immediatum in absolvo corporaliter sunt vincula corporea, cur in absolvo morali non sint vincula moralia, quæ tamen non supponuntur manere cum superuenit absolutio peccato remisso.

Commodiùs hæc disparitas assignabitur, quia verbum Absolvo
124. circa vincula corporalia ex vsu humano & morali non verificatur nisi de præsentibus & actu stringentibus vinculis; jam autem verbum Absolvo in vsu itidem morali de vinculis moralibus verificatur, modo supponatur in antè vnquam ligatus fuisse. Et ita interrogatus & reinterrogatus offensus An sibi condonet, potest respondere, Condono. & in judicio repetitâ causâ & innouatâ actione semper potest judex dicere Libero te. Cum ergo peccata & ipsum Absoluo Sacramentale sequātur vinculorum moralium rationem & absolutionis judicialis condonationisq; cuiusdam, fit vt repeti possint saluâ verificatione. In idem recidet ferme si dicas. Cum in prin- 125.
cipali non proportionentur secum solutio vinculi corporei & solutio à peccatis, nec in accessorijs & consequentibus proportionari debent. quòd autem non proportionentur in principali, hoc inde est, quia solutio vinculi corporei importat necessariò vincula præsentia, non enim quis potest ligari vinculis absentibus. Hinc & solutio ab illis vinculis verificatioque verbi Absolvo importabit vincula præsentia. ligatur autem aliquis vinculo offensæ quæ quamvis moraliter sit præsens, si non sit remissa, physicissimè tamen est præterita, transacta, & non est: cùm ergo in hoc principali non concordent secum, nec debent in 126.
consequentibus concordare, ac proinde quamvis consequi non possit solutionem vinculorum corporalium alia solutio, poterit tamen subsequi solutio vinculorum moralium. Sed in his recurrendum potissimùm erit ad vsum & vsurpationem verbi Absoluo pro significanda repetita liberatione à reatu, Ex quo vlterius.

Colligitur. Quamuis iteratò conjuges ratificent consensum, illa obligatio non erit matrimonium, quia contractus matrimonij non est quæcunque promissio, sed simul traditio actualis significans moraliter introductionem actualem in possessionem ejusque inceptionem, quæ tunc 127.
non habentur.

III. PARITAS est. Nemo potest restituere quod jam restituit. ergo nec potest absolui, quod jam absolutum est.

RESPONDETVR. Negando Consequentiam. Disparitas est: quia restitutio est actus justitiæ, adeoque virtutis intendentis æqualitatem, quæ æqualitas stat in medio rei, medium autem hoc non seruaretur iteratò dando quod dedisti, nec jam esset medium sed excessus; & propter hoc absurdum non potest iteratò restitui, quod jam restitutum est. tale autem absurdum nullum sequeretur, si iteratò instituta

128 tutâ causâ iteratò solvatur reus.

OBIJC: II. Immeritò explicari verba formæ per ordinem ad peccatum commissum. quod ipsum Probatur: quia verba formæ Extremæ Vnctionis possunt benè verificari, quantumuis non positum fuerit vnquam peccatum actuale, conferrique potuit etiam Beatissimæ Virgini, & conferri potest cæco nato etiam pronuntiando illam formam, Indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti.

RESPONDET Dicast: d. 5. n: 106. concedendo id de extrema vnctione. Disparitatem datq;: quia in Sacr: pœnitentiæ materia remota sunt peccata dolorque v. g. vero-
129. rum peccatorum, & ipsa forma est verorum peccatorum absolutio, consequenter debent esse illæ partes absolutè existentes, & materia remota quæ absolutè extitit; neque enim compositũ actu existens potest constare partibus actu non existentibus, nec supponere possunt materiam remotam quæ nunquam fuit. Et sicut potest conferri Baptismus sine suppositione peccati, vt collatus est Beatissimæ, quia peccata neq; remota sunt materia hujus Sacramenti, sic etiam poterit conferri Vnctio quæ formalissimè attendit ad confortandum mentem & corpus, satisque erit quòd quantum est ex vi verbo-
130. rum conferatur gratia, & auxilia quæ illam consequuntur. Neque inde sequetur debere dari Vnctionem extremam infantibus, quia hoc Sacramentum est institutum ad confortandum moribundum contra pericula & anxietates animæ, quibus non sunt obnoxij parvuli, repeti tamen poterit secundùm varias occasiones moriendi. Hinc etiam dari potest perpetuò amenti, quia nescitur, An ante instans mortis non sit habiturus lucidum intervallum. Huic doctrinæ ad cõplementũ probandum restaret, quod Vnctio respiciat peccata sub conditione, & cur illa tanquam materiam remotam non respiciat peccata. hinc Lugo num: 81. oppositum censet cum Syl- 131.
vio, Nunno, Ledesma. Quamuis autem conferri possit Baptismus ijs qui nunquam peccarunt, nõ tamen poterit conferri Extrema Vnctio, quia ex forma Baptismi non colligitur suppositio peccati, colligitur autem ex forma illa, Indulgeat tibi Dominus quidquid &c. deliquisti. & quamuis dicatur à S. Iacobo, si in peccatis fuerit, dimittentur ei, illo loco non supponit intentum Dicastillo, sed hoc solùm docet, quòd vi huius Sacramenti possint tolli reliquiæ peccati, & per accidens etiã aliæ culpæ: nam doctrina S. Iacobi conformis debet esse & est verbis formæ Extremæ Vnctionis, quæ tamen verba important peccatum. Sed 132.
quidquid sit de Extrema vnctione, indubiè Sacramentum pœnitentiæ, non potest esse nisi ex suppositione peccati, est nim hoc Sacramentum institutum per modum judicij & quidem judicij non declaratiui quod non peccarit, quia tale judicium nonnisi inter homines statui debuit, inter quos est cavillandi locus, sed est institutum ad soluendum & liberandum a culpa commissa, quale judicium etiam in humanis requirit culpam. An autem cæco nato v. g. danda sit Extrema vnctio ad auferenda peccata visûs, dictum in Materia Morali. Hinc in sententia quæ dicit cæco nato non dandam extre- 133.
mam vnctionem quoad illam corporis partem, negabitur Antecedens. In sententia autem concedente disparitas erit, quia datâ Extremâ vnctione, alius effectus principalior habebitur, nempè confortatio in articulo mortis; jam autem primarius effectus pœnitentiæ est condonatio culpæ. Hinc si dimissum peccatum non condonaretur repetitò, non posset subiici clauibus.

OBIJC: III. Verba absolutionis sunt vera, ergo præsupponunt veritatem adeoque remissionem peccati quam significant.

RESPONDETVR Formam absolutionis esse veram practicè, verba autem

134. autem vera practicè ne~ supponunt
hoc quod significant, sed causant.

QVÆSTIO II.

De ipso toto Sacramenti Pœnitentiæ.

INquirendum foret, An Sacramen-
tũ inquantum est quoddam totum,
importet in recto omnes partes, &
quare, sed id proportionaliter deci-
cidendum erit ex ijs quæ vniuersa-
liter docentur ad præsens punctum
difficultatis de Sacramentis in com-
muni. De toto hoc quod est Sacra-
mentum id in præsenti disputandum
venit. An dabile sit Sacramentum
135. pœnitentiæ validum sed informe.
cujus difficultatis iste sensus est. An
possit dari Sacramentũ pœnitentiæ
cum debita Confessione Dolore ex
parte pœnitentis & cum debita ab-
solutione ex parte Confessarij, ita vt
nihilominùs ex aliquo obice sit il-
lud informe Sacramentum, hoc est
non conferens gratiam quæ est for-
ma quædam. Affirmat Sua: d. 20.
S. 5. Valentia. Filli: Henr: Lugo d.
14. S. 6. Dic: d. 6. d. 5. Perez 19.
S. 10. Negat Vasq. q. 92. art. 2. d.
vnico. Kon: d. 4. d. 5. & 11. Lay-
man. Fagun: Tur: & ex antiquis plu-
res, qui fauent ei potiùs quam ean
dem docent, nam id defendunt ex
136. diuersis principijs. Durandus in 4.
d. 17. q. 3. ar. 4. quæstiun: 1. do-
cet. Fore Sacramentum validum sed
informe, casu quo aliquis delibera-
tè omitteret aliqua mortalia con-
fiteri, nec deberet iteratò illa re-
petere, sed postea nonnisi fictio-
nem confiteri. Kon· etiam suf-
fulcit aliquantulùm hanc sententi-
am, vt meminit Rosmer sub initium
De integritate Confessionis, docens
hanc formalis integritatis necessita-
tem non posse probari. & locum
Tridentini determinantis, necessa-
riam esse integram peccatorum
Confessionem, explicat de necessita-
te requisita ad effectum Sacramenti,
& non ad valorem; præcipuè cùm
Tridentinum, quoties loquitur de 137.
integritate Confessionis, loquatur
de illa per ordinem ad remissionem
peccati, adeoque per ordinem ad ef-
fectum Sacramenti participandum.
Durando fauent Thom: vt Sotus,
Canus, Cajeta. & alij apud eundem
Rosmer, qui censent fore validum
sed informe Sacramentum, quamvis
aliquis confiteatur cum negligentia
mortaliter peccaminosa in exami-
nanda conscientia, hancq; sententi-
am docet Dian: in praxi esse proba-
bilem. Sed hic modus defenden-
di Sacramenti validi sed informis
opponit sese communiori apprehen-
sioni fidelium, integritatem forma-
lem confessionis de essentia Sacra-
menti ponentium, & à doctis gra 138.
uiter censuratur. Vniuersaliter au-
tem.

DICENDVM est. *Non posse dari Sacramentum pœnitentiæ validum sed informe.*

Probatur argumento negativo,
quia nullus casus est reperibilis in
quo Sacramentũ pœnitentiæ habeat
omnia sua essentialia requisita, adeo-
que sit validum, & nihilominùs non
producat gratiam. Solennis casus est
quo vtitur Suarez, Lugo, Perez. dum
scilicet pœnitens oblitus alterius
mortalis quod habet, dolet de vno,
idque dolore qui sit ex speciali mo-
tivo nullo modo referibili ad illud
aliud mortale. Sed hic Casus in- 139.
tentum non convincit, nego enim
illum dolorem esse sufficientem
ad valorem Sacramenti, ob infra af-
ferenda. Propositio autem illa, Suf-
ficit dolor eorum mortalium quo-
rum fit confessio, in hoc sensu est
vera, si non supponantur alia esse
mortalia non dimissa, si autem sup-
ponantur, nego quòd ille dolor fu-
turus sit sufficiens. Sed est neces-
se adferre rationes quæ probent Do-
lorem illum non fore sufficientem,
quamvis fortè sufficeret negare il-
lum esse sufficientem, imponendo
onus probandi affirmantibus.

RATIO sit inualiditatis illius
doloris ex Trid. S. 14. c: 43. *Sunt*
inquit

140. inquit, *quasi materia hujus Sacramenti ipsius pænitentis actus, nempe Contritio, Confessio, & Satisfactio, qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti ad plenamq; & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur.* ex qua auth. sic formari potest argumentum. Datur tunc sacramentum informe. ergo tunc datur invalidum quia omne Sacramentum informe pœnitentiæ est etiam invalidum. quod ipsum Probatur. Sacramentũ pœnitentiæ, non habens partes requisitas est Sacramentũ invalidum, Sacramentum informe est Sacramentũ non habens partes requisitas. quod ipsum Pro-
141. batur ; quia partes pœnitentiæ hac ratione dicuntur esse partes, quatenus requiruntur ad plenam & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione, quæ tamen tunc non habetur.

RESPONDET I. Dic; illum dolorem esse sufficientem etiam ad effectum Sacramentalem, quod si hîc & nunc non sequatur effectus id non est propter defectum illius doloris, sed quia ex alio cap. ponitur obex & impedimentum ex parte pœnitentis, scilicet aliud peccatum cuius non habet dolorem. quod peccatum si non haberet, ille ipse dolor sufficeret ad effectum Sacramenti.

142. CONTRA. Quia quamvis ille dolor aliàs esset sufficiens ad remissionem peccati, sufficit quòd hîc & nunc non sit sufficiens, consequenter hîc & nunc non est ille dolor requisitus & qui sit pars Sacramenti, quia talis dolor per Tridentinum est requisitus ad remissionem peccati. Deinde in tantùm illud peccatum est obex, inquantum de illo non doletur. ergo negatio doloris est impedimentum contra quod assumebat responsio.

RESPONDET II. Idem. Falsò assumi, quòd idem dolor qui est requisitus ad effectum Sacramenti, sit etiam requisitus ad valorem Sacramenti. *Inprimis,* quia si quis ex iusta causa aut oblivione reticeret aliquod mortale de quo tamen doluit propter speciẽlem illius turpitu- 143.
dinem, dolendo etiam de alio peccato, quod confitetur, in hoc casu reciperet gratiam ; & tamen dolor prioris peccati, quamuis foret dispositio ad gratiam, non foret tamen pars illius Sacramenti, non esset enim dolor sensibilis, quia non explicatus per confessionem. *Deinde,* sit adultus qui suscipiat Baptismum informem quia non habuit veram attritionem pro commissis ante Baptismum, confiteatur mortalia cum vera attritione, etiam de commissis ante Baptismum, doleat tamen attritione, quæ sit propter speciale motivum, hoc casu, dolor pro peccatis 144.
ante baptismum commissis esset dispositio necessaria vt gratia recipiatur, non tamen esset pars Sacramenti. ergo apparet quòd non idem dolor, qui est requisitus ad effectum Sacramenti, sit etiam requisitus ad valorem ejusdem.

CONTRA. Quantum ad primum casum, ille dolor si esset (vt non supponit casus) ex motivo vniuersali, sufficienter redderetur sensibilis etiam confessione aliorum peccatorum, sed quamvis sit ex motivo speciali adhuc sufficienter manifestabitur, quia ita confitens ostendit implicitè se velle absolutionem plenam à suis peccatis, nec se velle 145.
ex parte sua omittere quidquam eorum, quæ sunt requisita ad Sacramentum, quam voluntatem ostendit illo actu externo confessionis formaliter integræ. & sicut nutus est virtualis confessio peccatorum, ita & vnum peccatum est virtualis confessio reliquorum. Casus etiam secundus rem non convincit, procedit enim argumentum de peccatis vi Sacramenti Pœnitentiæ remittendis, in quo definit Tridenti: Omne illud quod sufficit ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, sufficere etiam ad hoc, vt Sacramentum sit formatum ; quia verò originale non remittitur vi Sacramenti Pœniten-

146. tiæ, fit, vt hoc quod est necessarium ad remissionem illius & effectũ, possit non esse pars illius Sacramenti.

RESPONDERI potest III. Illo loco Tridentinum agere de dolore per ordinem ad effectum Sacramentalem, de quo solo ibi Tridentinum solicitum fuit.

CONTRA. Quidquid sit an de hoc solo fuerit solicitum, nihilominùs eam doctrinam quam tradebat complecti debuit ea propositione, quæ vera foret, si accipiatur vt sonat, non obstante absurdo. si autem dicta propositio vt sonat accipiatur, dicit dolorem esse partem pœnitentiæ, inquantum requiritur & ponitur in ordine ad remissionem pec-
147. cati, adeoq; firmitatem Sacramenti.

Quare autem possint dari alia Sacramenta valida sed informia, inde ratio disparitatis peti debet, quia nullius est definitio Concilij, quòd idem sit necessarium ad valorem & ad effectum Sacramenti.

QVÆSTIO III.

Quid Res & Sacramentum in Sacramento Pœnitentiæ.

PRÆMITTO I. *Quid sit Sacramentũ tantùm, quid res tantùm, quid res simul & Sacramentum in Sacramen-*
148. *to pœnitentiæ?* Putant aliqui hos terminos vsurpatos primùm à quodam Algero lib. 1. de Euch: c. 5. & 11. horum verborum meminit Gratianus sub nomine S. August. & Algerus dicto loco, non sensu Scholastico, sed nomine rei & Sacramenti vsurpat aliquid ad præsens institutũ non conueniens. Sed primùm in sensu Scholastico vsurpauit hos terminos Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis p. 8. cap. 7. jam autem sensus trium illorum terminorum hic est. Nomine *Sacramenti tantùm* venit signum tantùm seu quod significat & non significatur. significare autem sacramentaliter, est producere Sanctitatem. *Res tantùm,* est id quod significatur & producitur in 149.
Sacramentis & non significat. *Res & Sacramentum* est, quod & significat & significatur, sed de hoc actum in materia de Sacramentis in cōmuni.

PRÆMITTO II. *Res tantùm Sacramenti pœnitentiæ non est difficultas quòd sit gratia. Sacramentum tantùm sunt actus pœnitentis externi, & forma absolutionis, vt etiam expressè docet S. Th:* & quia hæc tantum significant & non significantur. Sed tota difficultas est quid in Sacramento pœnitentiæ sit res & Sacramentum.

PRÆMITTO III. *Immeritò posse aliquem negare, quòd in alijs Sacramentis non detur aliquid quod sit res & Sacramentũ.* nam inprimis in Sacramentis imprimentibus chara- 150.
cterem, res & Sacramentum est character, in Sacramento Extremæ Vnctionis statuunt aliqui rem & Sacramentum sanitatem corporalem, sed hoc falsum est: quia hæc non omnibus contingit. potiùs itaque assignatur vnctio interna, seu corroboratio aduersus morbos corporales. In Sacramento autē matrimonij res & Sacramentũ censetur esse vinculum matrimoniale, significans vnionem Christi D. cum Ecclesia, & Verbi cum natura humana, significaturq; manifestatione consensûs. In Eucharistia autem res & Sacramentum est corpus & sanguis Christi Domini, nam & significat gratiam nutriti- 151.
vam, & significatur a speciebus. Nunc videndum quid sit res & Sacramentum in Sacramento pœnitentiæ.

EXPLICAT I. Lugo d. 2. de Sacramentis num. 166. quòd sit pax & serenitas conscientiæ. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia Tridentinũ, quod pro se adducit, nō agit de hac serenitate conscientiæ quasi de re & Sacramento, sed nonnisi sicut de aliquo consequenti, idq; interdum. Tum quia si nihil obsit necesse est assignare tale Sacramentum & rem, quod non sumpto cum obice Sacramento, infallibiliter conjun-

152. conjungatur positioni Sacramenti, sicut etiam infallibiliter conjungitur res Sacramenti, cùm Sacramentum, vt pote causa necessaria, æquè ponere natum sit rem Sacramenti, atque rem & Sacramentum. jam autem serenitas illa in sumentibus, etiam sine obice, non reperitur. Tum quia rem & Sacramentum volunt inuenire Theologi vel in ipsis partibus intrinsecis Sacramenti, vel in ipsis quæ simul cum Sacramentis sunt, talis autem non est serenitas quæ nec est pars Sacramenti, nec semper sed interdum consequitur Sacramentum pœnitentiæ.

EXPLICAT II. Dic: quòd
153. res & Sacramentum, sit dolor quatenùs significat & significatur. significat quidem gratiam, quæ in Sacramento confertur, significatur verò per confessionem, quia confessio debet esse dolorosa. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia ille dolor non significatur Sacramentaliter, sic enim significari est significari & causari, & sic cum gratia significatur ab absolutione & confessione significatur & causatur, sed illé dolor non significatur simul, ita vt causetur, supponitur enim jam in ante præcessisse & causâsse confessionem dolorosam. Tum quia hanc significationem Sacramentalem ac-
154. cipit dolor ab institutione Christi Domini, vt dicit Dic: sed nō ostendit quomodo mediante aliquâ parte Sacramenti ad eam causandam instituta significetur, quod tamen ostendi debuisset: sicut gratia quæ est res Sacramenti, propter institutionem Christi Domini significatur à partibus Sacramenti, sed & causatur. Tum quia circa ignota optimè discurritur proportionaliter ad notiora, cùm ergo notissimus sit character quòd sit res & Sacramentum in Baptismo v. g. & cùm ita significetur character vt producatur, idem in præsenti dicendum erit, aliàs dabitur ansa arbitrariè statuendi rem & Sacramentum.

EXPLICAT III. Caj: Pet: 155.
Soto & alij, Dolorem, inquantum augetur beneficio confessionis & absolutionis, esse rem & Sacramentum.

NON SATISFACIT. Quia non necessariò id connectitur Sacramento pœnitentiæ, sæpè enim etiam in sumentibus sine obice non augetur hic dolor, nec sufficit quòd augeri possit quantum est ex Sacramento, quia in alijs Sacramentis, non sufficit vt res & Sacramentum, quantum est ex vi Sacramenti, poni possit, sed est necesse vt ponatur. Quod autem dicit Suarez, Contritionem inquantum sit meritoria de condigno, esse rem & Sacramentum, id non convincit: quia formalitatem meritoriæ de condigno habet ex 156.
statu gratiæ, & non à partibus Sacramenti, quæ deberent & significare & causare rem & Sacramentum.

EXPLICATVR aliter. quòd scilicet res & Sacramentum pœnitentiæ, sit Contritio, seu vt loquitur S. Thom: q. 84. art: 1 ad 3. Pœnitentia interior peccatoris, quæ inquantum significat gratiam Sacramentalem, fit Sacramentū, in quantum autem accipit vim causandi gratiam ex opere operato ponibilem, ab alijs partibus pœnitentiæ Sacramenti, erit res. Est sententia Valentiæ, & sic vlteriùs enodatur. Omne illud quod est pars Sacramenti, necessariò debet habere vim causan- 157.
di gratiam ex opere operato neque enim in oppositum est ratio vel authoritas. quia verò pœnitentia interior per se sensibilis non est, consequenter nec per se est Sacramentū, quod debet esse signum sensibile. si per se Sacramentum non est, debet per aliud constitui & reddi sensibile. si per aliud redditur sensibile, per aliud redditur Sacramentum. si per aliud redditur Sacramentum, per aliud redditur causativum gratiæ ex opere operato: nam Sacramenta in lege noua sunt causativa gratiæ, loquendo de ijs quæ simul habent rationem partium; nam character legaliter non causat gratiam. si pœ-

nitentia

158. nitentia interior per aliud redditur causativa gratiæ, ratione huius erit res & simul Sacramentum, res, propter acceptam vim causandi gratiam ex opere operato: & Sacramentum, quia significat gratiam; Hæc sententia in hoc concordat cum sententia Dicast: quia vtraque recurrit ad dolorem; sed differt in modo explicandi, quî illi dolori competat esse rem.

PROBATVR I. Bonitas explic. auth: S. Thom. cit: quorum primum (supple Sacramentum tantum scilicet actus externi pœnitentis & Ministri) totum simul sumptum, est causa secundi (supple eius quod est res & Sacramentum,
159. hoc est, pœnitentia interior peccatoris) primum autem & secundùm sunt quodammodo causa tertij (supple remissionis peccati) vbi vt vides S. Thom. agnoscit causari dolorem internum à Sacramento tantum.

PROBATVR II. Quia hæc explicatio saluat id quod in alijs sententijs difficultatem habet, saluat enim quomodo infallibiliter Sacramento res & Sacramentum annectatur: si enim non potest esse Sacramentum pœnitentiæ sine dolore, hoc ipso non potest esse sine re & Sacramento. salvat item quî ab actibus externis pœnitentis & Ministri
160. significetur Sacramentaliter dolor internus, quia ita significatur vt simul causetur, accipiendo vim causandi gratiam ex opere operato.

PROBATVR III. Quia si Lugo demas, omnes in statuendo eò quod sit res & Sacramentum Sacramenti pœnitentiæ, recurrunt ad pœnitentiam internam, cùm S. Thom. ergo cùm sub alijs formalitatibus non sit res & Sacramentum, sub explicata formalitate erit.

OBIJC: I. Dic: Ille dolor est materia Sacramenti, ergo non est res & Sacramentum.

RESPONDETVR. Jn re idem esse & materiã Sacramenti & rem & Sacramentum. distingui tamen formaliter, nam inquantum sumitur 161.
cum formalitate indifferentiæ vt sit in hoc vel illo cõposito, & inquantum exercet rationem subjecti, habet formalitatem materiæ, inquantum autem significatur & causat ex opere operato, habet formalitatem rei & Sacramenti.

INSTAT. Ablutio in Baptismo non est res & Sacramentum. ergo etiam in præsenti pœnitentia interior.

RESPONDETVR. Negatur Consequentia, quia ablutio est sensibilis nec indiget fieri per aliud sensibilis; hinc nõ potest significari, sed significat, adeoq; jam non potest habere rationem rei & Sacramenti, cùm non possit habere rationem rei. 162.
Quod si nõ significatur Sacramentaliter, non poterit causari, quia significare Sacramentaliter est causare: & sic de similibus. pœnitentia autem interior, cùm non sit sensibilis, potest fieri sensibilis per aliud, adeoque significari, & quidem significatione Sacramentali, consequenter & habere formalitatẽ rei & Sacramenti.

NOTO Condistincta hæc esse, vna pars Sacramenti ab alia accipit vim causandi gratiam, &, vna pars sine alia non potest causare gratiam. nam vna præmissa sine alia nõ potest inferre Conclusionem, materia sine forma constituere compositum, & tamen vna præmissa ab alia non ac- 163.
cipit vim causandi Conclusionem, nec materia vim causandi compositum: quorum omnium hæc vlterior ratio est. quia accipere ab alio vim, notat influxum vnius in aliud, non posse autem causare sine alio, non plus importat, quàm quòd illud non sit causa totalis saltem in omni genere. Porrò v. g. absolutio non accipit vim producendæ gratiæ à Confessione externa, sed solùm non potest illam causare sola, & è contra. jam verò contritio accipit vim causandi Sacramentaliter gratiam ex opere operato, quia sic causare est causare per modum signi sensibilis, & cùm contritio reddatur sensibilis

ab

164. ab actibus confitentis & pœnitentis, ab ijsdem etiam accipit vim causandi.

OBIJC: II. Lugo. Per dicta non causatur propriè contritio ab alijs partibus, sed solùm ex conjunctione aliarum partium accipit denominationem partis actualis.

RESPONDETVR. Omninò contritionem accipere vim causandi à prædictis, quia ab illis redditur sensibilis, & nisi redderetur sensibilis non causaret gratiam.

INSTAT. Eodem jure appellari posse attritionem in Sacramento Baptismi rem & Sacramentum.

RESPONDETVR. Negando. quia attritio quæ est per
165. omnes nonnisi dispositio in Sacramento baptismi non est productiva gratiæ baptismalis, cùm non constet de illa eleuatione, jam autem constat de eleuatione interioris pœnitentiæ ad causandam gratiam pœnitentialem; cùm constet diuerso respectu illam esse partem, & non sit ratio, cur vna potiùs pars Sacramenti causet gratiam & non alia. Rursus cùm constet characterem esse rem & Sacramentum, non est quærendum quidquam aliud; in præsenti autem pro te & Sacramento, nequidquam commodiùs adferri potest.

INSTAT II. idem. Pœnitentia in-
166. terior nō significatur Sacramentaliter & ex Christi Dñi institutione per confessionem, sed potiùs ex natura rei, & ex hominum institutione, & sicut consensus internus in matrimonio, intentio item suscipiendi, non sunt res & Sacramentum; ita nec in præsenti erit pœnitentia interior, præcipuè cùm significatio Sacramentalis sit significatio per quam Christus Dominus aliquid occultū vult nobis significare; Christus Dominus autem per Confessionem, non significat nobis contritionē, sed ipse pœnitens est qui eam significat.

RESPONDET Dic: retorquēdo argumentum. nam ly absolvo te à peccatis significat Sacramentaliter, & tamen ex institutione hominum 167.
illa ipsa verba significant peccatorum remissionem; & ly hoc est corpus, & ex Christi Domini, & ex hominum institutione significat corpus.

Neque valet si recurras, quòd ijs formis significetur aliquid occultum, nam etiam pœnitentia interior & ipsa est occulta & significat aliquid occultum, nempe gratiam Sacramentalem. Ad idem argumentum dici potest, quòd non obsit vt aliquid significet ex natura rei, & tamen idem assumatur ad significandum Sacramentaliter, vt patuit instantijs adlatis: tunc autem significans ex natura rei significabit Sacramentaliter, quando assumetur ab 168.
institutore Deo ad significandum, & simul producendum ex opere operato id quod significatur, aut ad minimum ad causandam vtcunq; sanctitatem, ad causandam inquam vtcunq; quia v. g. character legaliter non producit gratiam, confert tamen aliquam sanctitatem, adeoque causat in genere causæ formalis. Quod autem dicit inde sequi, consensum in matrimonio, esse rem & Sacramentū, id concedunt non pauci. non incommodè se tuentur, qui dicunt vinculum indissolubile esse rem & Sacramentum, quia res & Sacramentum, debent significare conjunctionem cum Christo Domino 169.
& Ecclesia, item conjunctionem personæ verbi cum natura humana, quæ conjunctio commodiùs significatur vinculo indissolubili. intentio etiam (quod vrgeri solet) non est res & Sacramentum, quia ad nihil aliud requiritur, nisi vt suscipiens dicatur humano modo operari, nec apparet quam de se sanctitatem causet, adeoquè non habebit rationem significantis Sacramenta, quia nec rationem causantis, si autem intentio non habebit rationem significantis, nec habebit rationem Sacramenti, consequenter nec erit res & Sacramentum.

INSTABIS III. Immeritò assumi

170. assumi, quòd significare Sacramentaliter sit causare, quia à verbis & speciebus significatur corpus Christi Domini, nec tamen causatur.

RESPONDETVR. Causari corpus Christi Domini à verbis, nam vi verborum reproducitur, aut saltem ponitur Sacramentaliter. Major est difficultas de speciebus, sed illis saltem hoc debetur, quòd pendeat ab illorum conseruatione conseruatio corporis Christi Domini Sacramentalis, causantq; vt dicatur esse Christi corpus per modum cibi in Eucharistia.

OBIJC. III. Non apparet quî illa contritio accipiat vim causandi gratiam Sacramentalem, potest enim non durare tunc jam, cùm producitur gratia.

RESPONDETVR. Qui dicunt in Sacramento pœnitentiæ à partibus eiusdem non produci gratiam physicè, sed moraliter, nullam habent difficultatem; poterit enim causare gratiam illa pœnitentia interior, etiam cùm non est. qui autem admittunt causalitatem physicam, dicent ægrè fieri posse, vt sit confessio, & non maneat dolor physicè, quamuis leuiusculus, cùm confessio, quæ tunc fit, non sit sola Historica narratiuncula, & tandem recurri deberet ad qualitatem spiritualem, ad quam DEVS producendam eleuat contritionem, præuisâ secutitione absolutionis, & confessionis, aut alijs modis quæ explicantur, vbi de causalitate Sacramentorum. 171.

Ad M. D. G. B. V. M. H.

Et hæc de Pœnitentia dixisse suffecerit, cuius faciendæ in hac vita nullus finis.

B. M.

INDEX

INDEX PRIMVS TITVLORVM TRACTATVS I.

 Punctum

TRA

TRACTATVS II.

DE POENITENTIÆ SACRAMENTO.

INDEX SECVNDVS CONCLVSIONVM.

DISPVTATIONE III.

De Obiecto remoto Pœnitentiæ, seu peccato remissibili.

Aliud

Aliud medium remissionis peccati est infusio gratiæ. Disp: 3. n. 159. quæ quidem remissio peccati & iustificatio accepta pro constitutione intrinseca in esse filij adoptiui, impossibile est vt perficiatur sine infusione gratiæ, ibid. n. 160. Licèt prout supponit pro se ipsa, hoc est pro mera condonatione offensæ, infusionem gratiæ non requirat, ibid. n. 164.

Deniq; medium abolendi peccati est fauor DEI, Disp. 3. n 256. Et licèt connaturaliter pugnent inter se gratia & peccatũ, ibid. licet item gratia independenter ab omni acceptatione dicat radicalẽ bonitatẽ vi cuius meretur condonationem peccati, ibid. n. 259. cum quo dicit oppositionẽ suo modo Physicã, ibid. n. 261 ita vt pro nullo instanti reali stare secum possint, ibid. n. 262. nihilominùs gratia indiget vltimò compleri in ratione formæ abolitiuæ peccati, per fauorem Diuinum, consequenter condonatio Diuina extrinseca est medium necessarium abolendi peccati, num. 277. quâ seclusâ possent de potentia absoluta secum stare peccatum & gratia, ibid. n. 320.

Voluntas condonandi, non est voluntas affectiua destruendi titulum, ortum ex peccato, vt peccatorem Deus odio habeat, ibid. n. 356. quæ ipsa voluntas condonandi transitiuè accepta habet pro obiecto voluntatem condonationis, quasi in actu secundo positam, num. 362. licèt inquantum est voluntas statuendi hominem in esse Filij DEI, habeat pro obiecto infusionem gratiæ, ibid. n. 365. Inquantùm autem habet pro obiecto destructionem peccati, habet aliquomodo seipsam pro obiecto, ibid. n. 366.

De remissione venialium loquendo, potest illud remitti per solam attritionem. Disp: 3. n. 376. Sed extra confessionem non aufertur veniale, per quodcunq; opus bonum, si fiat sine intentione satisfaciendi pro veniali, n. 397. ad illud tamen tollendum sufficit dolor virtualis, n. 399. Gratia non habet formalem oppositionem cum veniali n. 401. Singulis Sacramentis inest vis remittendi venialia, N. 413. & per illud ex opere operato auferuntur n. 415. qui remittuntur venialia post hanc vitam? n. 425.

Terminus remissionis, seu id quod remittitur pœnitenti sicut oportet, est peccatum, siue illud sit habituale, siue actuale, per alios, Disp: 3. n. 437. Quod ipsum habituale non rectè per hoc explicetur, quod sit ipsum actuale præteritum, & præsens priuatio gratiæ, ibid. nu. 438. Nec est ipsum actuale moraliter perseuerans, in ordine ad reddendum DEVM rationabiliter auersum ab homine, ibid. n. 449. Accipiendo habituale peccatum pro præterito, adhuc suo modo permanente, hoc sensu impossibile erit concipere peccatum habituale, sine actione transacta, ibid. n. 453. Licèt nõ dicat sol actionẽ transactã, ibid. n. 454. sed in se importabit conseruationem sui, quæ conseruatio, licèt primò per se conueniat præsentibus, ibid. n. 455. tamen per accomodationem conuenit etiam præterito. ibid. num. 456. quæ conseruatio in hoc stat, vt vi illius id quod præterit, ita se habeat, acsi non præterijsset, ibid. n. 457. Sed illud acsi non præterijsset, non habet peccatum præteritum ratione suæ entitatis, sed ratione alicuius sui, ibid. n. 459. nempè causarum sui conseruatiuarum, ibid. num. 461. quæ causa conseruatiua à parte creaturæ est voluntas mala, moraliter adhuc auertens à creatore, quæ moraliter durans auersio, stat in morali disordinatione voluntatis contracta ex peccato præterito, ad quam sequitur negatio retractationis, ibid. n. 463. ex parte autem DEI conseruatiua causa illius præteritionis, est moralis fundatio iuris, quod Deus habet, ad indignari ob peccatum, cui fundationi iuris, adnectit postea Deus negationem condonationis, ibid. n. 464. ad quam conseruationem respondet conseruatum, vt quidam effectus, nempe ipsum habituale peccatum, ibid. n. 465. quod definitiuè est actio peccaminosa præterita, habens rationem præsentis, adeoq; eius, quod cùm præterierit, habet se, quasi non præterierit, ibid. n. 470.

Probabilius est quod peccatum actuale in instanti, in quo fit, remitti non possit in & pro eodem instanti, Disput: 3. num. 489. Licèt possit fieri peccatum, quod cum fit, careat ratione offensæ, ibid. n. 495. non datur certus cumulus peccatorum, quo impleto, non possit iam peccator pœnitentiam agere, ibid. num. 513. Nec est possibile peccatum, quod

ſi illa non impleatur, reaſſumat Devs jus offenſæ, ibid. num. 252. Sumendo reditum peccatorum pro eo, quod peccator quoad ſe, ita ſe habeat formaliter, ac ſe habuit, antequam non retractaſſet peccatum, ſeu antequam non fuiſſet ſublatum peccatum, in hoc ſenſu, poſito vno peccato, non poſſunt redire alia, Ibidem num. 256.

Probabilius eſt, quòd ſi Deus prohiberet aliquod peccatum, ſub pœna non ſtatim aſſumendi odij, ſed ſuſpendendi vſq; ad certum tempus, quo elapſo, deberet tum primum incipere iraſci Devs, tali modo non poſſe redire peccata, ibidem num. 265.

Poſſentne redire peccata Deo prohibente illa, ſed ſuſpendendo odium, vſq; ad certum tempus, ibid. num. 265.

In materia de reuiuiſcentia meritorum, quis ſtatus quæſtionis? Diſp: 5. nu. 291. Non peccata, ibid. num. 294.

Effectus Pœnitentiæ, ſatisfactio pro pœna, Diſp: 5. num. 316. ſolanè opera pœnalia ſunt ſatisfactiua, ibid. num. 317. Pura creatura poſſetne ſatisfacere pro pœna æterna, ibid. n. 318 Poteſt remitti de potentia abſoluta culpa, & non remitti pœna æterna, ibid. n. 319.

Datur ſubiectum Pœnitentiæ & remotum & proximum Diſp: 115. n. 348. Accipiendo Pœnitentiam ſub nomine Pœnitentiæ, & prout dicit reſpectum ad peccatum proprium, ſic ſumptæ pœnitentiæ, non datur Habitus in Chriſto, ibid. num. 350. nec datur habitus Pœnitentiæ, abſolutè conſimilis noſtro, licet detur aliquomodo ſimilis.

DISPVTATIONE VI.

De Pœnitentiæ Sacramento.

Datur Sacramentum Pœnitentiæ, Diſp: 6. num. 2. Dupliciter ſpectari poteſt, ibidem num. 3. ſtat eſſentialiter materiâ & formâ. Ibidem. Partes eius eſſentiales materiales, ſunt Contritio, & Confeſſio, ſed non ſatisfactio, ibidem num. 14.

Peccata non ſunt pars compoſitiua Sacramenti Pœnitentiæ, ibidem nu. 21.

Requiruntur ad Sacramentum Pœnitentiæ verba propriè dicta, ibid. n. 49. Forma abſolutionis, eſſentialiter ſtat iſtis verbis, Abſoluo te, ibid. num. 51. Paritas tamen ducta ex eo, quòd non ſit neceſſe in forma Abſolutionis ponere ly à peccatis, conſequenter quòd non ſit neceſſe ponere ly Te, difficultatem faceſſit, ibid. n. 54. ſolui tamen poteſt ibid. 74. ly à peccatis, quamuis apponatur, non cauſat gratiam 91. Tenetnè forma prolata deprecatorio ſenſu 104. aut imperatiuo 107. Quis ſenſus Formæ abſolutionis 108. Quomodo verificatur ly à peccatis, caſu quo fiat abſolutio ab vno nonniſi veniali, 117.

E R R A T A

DISPVTATIONE I.

Num: 4. versu 1. habebis Lege habebit.
Num. 10. v. 10. æq; L. æquè.
N. 25. v. 8. perdeductionem L. per deductionem.
N. 28. v. 12. explicata L. explicita.
N. 29. v. 7. explicata L. explicita.
N. 32 v. 5. ratio 1. quia L. ratio. Quia
N. 37. v. 11. præcisse L. præcisè.
Ibid. v. 14. determinat L. determinat.
N. 38. v. 4. deberet L. debet.
N. 39. v. 3. aratione L. à ratione.
N. 122. v. 5. offenditur l. offendatur.
N. 141. v. 1. respiceret l. respicit

DISPVTATIONE II.

N. 3. v. 13. assignant L. assignat.
N. 20. v. 2. accipitur L. acceptatur.
N. 34. v. 15. complacentia L. complacentiæ.
N. 42 v. 14. docet. L. agat.
n: 44 v. 15 excogitandi; modos, L: excogitandi modos.
N. 50. v. 15. fignificat L. significat
N. 64. v. 14. admiratiuitate L. admiratiuitatem.
N. 70. v. 4. præmisis L. præmissis. (um.
N. 73. v. 13. resolurorium L. resolutori-
N. 74. v. 17. iude L. vide. ✠ (uam.
N. 78. v. 2. remeditatiuam L. remediati-
N. 88. v. 2. formalitarem l. formalitatem
n. 103 v. 6 particluari L. particulari
N. 103. v. 16. sententitiam L. sententiam
N. 111. v. 5. Possum L. Possem.
N. 117. v. 3. Non positiui Actus perfectiones L. Non positi Actus perfectioris
N. 122. v. 9. Fiiosophica L. Philosophica
N. 127. v. 5. Cumpletio L. Completio.
N. 143. v. 12. Penitentia L. Pœnitentiam
N. 159. v. 15. Theologicè l. Theologicæ
Ibidem v. 16. secuudum L. secundum.

DISPVTATIONE III.

N. 2. v. 13 Procedet L. Præcedet.
N. 7. v. 10. Nunc L. Tunc.
N. 14. v. 8. Sortior L. Fortior.
Ibidem v. 8. Nolet L. Nollet.
n. 22. v. 17. imperfectum l. importatum
n. 23. v. 16. Post Ly Ad Deum Dele ly & sic importat Negaonemretractatio-
n. 31. v. 16. Alia l. Aliud (nis. ✠
Ibid. v. 18. origlis L. originali peccato
n. 49. v. 2. vilo L. vllo. (amissæ.
n. 50. v. 9. tantum L. tamen.
n 64. v. 14. Virtualis l. Habitualis
n. 78. v. 11 Qnæsiit L. quæsijt
Ibidem v. 13 senestram L fenestram
n. 81 v 8 Conueriionem l. Conuersionem
n. 83 v. 4 Ezech L. Zachar.
n. 87 v. 4 Possiblie L. Possibile
n. 92 v. 9 A se L. A te.
n. 202 v. 11. Peccundo L peccando
n. 109 v. 7 intrinseco L. intrinseco
Ibid. Denominaone l. denominatione
n. 114 v. 17 iolo L. solo
n. 115. v. 16 Post Ly Moralis dele ly omnibus.
Ibidem v. 17 Raticapta L. rationibus.
Ibid. v. 18. illisquAno L. illisq; apta.
n. 119 v. 10 Prærerit L. Præteriti.
Ibid. v. 11 inpeditiua l: impeditiua.
n. 127 v. 17 sicnt L. sicut.
n. 129 v. 17 pro L. præ
n. 148 v. 7 hahituali L: habituali.
n: 151 v: 17 impo-ssibile L. Impos-sibile.
n: 156 v: 12 impertines. L. impertinens.
n: 165 v: 6 habet L: habes.
Ibid. v: 7 aqud L: apud.
n: 168 v: 11 &go l: ergo.
n: 169 v: 17 rarionem L: rationem.
n: 172. v: 7. exigentiam L: exigitum.
n: 180. v: 4. istanti l: instanti.
n: 188 v. 9 simlili L: simili.
n: 192 v: 1. ne scessitate L: ne-cessitate
n: 187. vel potius 197 v. 14. exigerent L: exigant.
n: 199. v: 10. poterit L: poterat
n: 206. v: 4 proimo l: primo
n: 107 v: 6 incrementum l: increatum.
n: 208 v: 14. circumstantionalis L: circumstantionatis.
n: 213 v: 6. imperfpctio l: imperfectio
n: 242 v: 7. est in L: est
Ibid. v: 12 ex ea l: ex eo.
n: 252 v: 3. est. L: sunt.
n: 274 v: 13. verum l: verbum.
n: 275 v: 2 adfetre L: adferret.
ibid. v: 3 ipsum L: ipsum.
Ibidem v. 14. condonaione L: condonatione.
n: 277. v. 14. adiacere L: inesse.
n. 284 v. 1. auersione L: auersionem
n: 285. v: 20 son L. nos.
n: 287 v: 7. debebit L: delebit.
n: 313 v: 12 illici L: inibi
n: 315. v: 9. tribuit illi remissionem L: tribuitur illi remissio.
n: 326 v. 6 impo-ssibile L: impossibile.
n. 337. v: 16. qualitates L. qualitate
n: 339 v: 9. autem L. enim.

E R R A T A.

5. v: 8. auersione L: auersionem.
v: 5 sanctificante L. sanctificantem
dem v. 17 a-dlata L. adlata.
v 13. condonacionem L: condonationem.
v. 3 passua l: passiua.
n: 388 v: 8 accepto l: accepta.
n. 405 v: 16. su-biecto l: sub-iecto.
n: 410. v: 5 iiante. l: in ante.
n: 414 v: 9 confirmatur l: confirmationem.
n: 418 v: 4. citans l: citantem.
n: 426 v: 17 lymbum l: limbum.
n: 429 v: 19 ordinariiè l: ordinariè.
n: 437 v: 6 Homini l: homine
Ibid. v: 9. explicaoitnes l: explicationes
n: 438 v: 13 eiusde l: eiusdem.
n: 440. v: 6 nihilominus quia tituli L: nilominus totali.
n. 447 v: 8. dicet l: dicit
Ibidem nabitu ale l: habituale
n: 449. v: 8. Hominem rationabiliter auersum à Deo L: Deum rationabiliter auersum ab homine.
n: 451 v: 2. habet l. habent.
n: 453. v: 6. ratio l: actio
n: 454. v: 4 abdito l: abolito
n: 454 v: 14 quandam l: quadam
n: 468 v: 5. erit. l: exit.
Ibid. v: 8: negationis l: negationem
n: 472 v: 9 reconciliatus esse is, l: reconciliatus, esse is
n: 473 v: 7 formalitate. l: formalitatem
n: 479. v: 4 cui l: cur
n: 486 v: 14 dele: Et è conuerso
n: 515 v: 14 Hæb: l: Heb.
n: 523 v: 2 possint l: possit

DISPVTATIONE IV.

n: 5. v: 12. ispa l: ipsa
n: 10 v: 2 contritis l: contritio
n: 28 v: 4. participatione l: participationem.
n: 46 v: 11 priuatione. l: priuationem
n: 85 v: 2 ttansacta l: tran[illegible]cta.
n: 86. v: 4 & 5 chymæra l: chimæra
n: 95. v: 4 remi-ssionis l: remis-sionis
n: 123. v: 3 Intrinseca l: Extrinseca.
n: 133 v. 16 certe l: certè
n: 138. v. 15 præcedit l: procedit
n: 144 v: 10 explicatam l: explicitam
n: 145 v: 1. aliquid l: aliquod
n. 165 v: 6. Luo l. Lugo
n. 168 v: 14 disso nantiam l: dissonantiam
n: 184 v: 3. obie cti l: obiecti.
Ibid: v: 4 grav l: graue
Jbid: v: 5. o iosum l: otiosum
n: 185 v 13. respice re l: respicere.
n: 191. v: 17. se qu. l: sequ.
n: 205. v: 11. desinitorum l: definitorum.
n: 209. v: 8 post, Trident: l: post Trident:
n: 213. v. 15 verbis l. vrbis
n: 214 v. 2 Sacrament o l: Sacramento
n: 222 v: 1. condtionalem l: conditionalem.
n: 226. v. 6 destabilitatis l: detestabilitatis
n: 227. v: 15 amaamus l: amamus.
n: 228 v: 5. pænaruui l: pænarum.
n: 228 v: 8 pro quia l: quia pro
n: 232 v: 1 lice t l: licet.
Ibid. v: 10 retractat. quidem l: retractat quidem
n: 233 v. 6. doleet l: doleat
n: 236 v: 10 dolere t l: doleret
n: 238 v. 14. pœnitentia circa doleat l: pœnitentia doleat.
n: 240. v: 1 dolor tem l: dolor autem
n: 245 v: 5 dicat l: dicit

DISPVTATIONE V.

Errores marginales malè collocati.

n: 251 v: 13 vrger l: vrgeri
n: 252 v: 2 inten,to l: intento
n: 255 v: 8. conferet l: conferret.
n: 222 v. 16 probibere l: prohibere.
n. 272 v: 6: illi l: ille
n: 273 v: 5. nuuquam l: nunquam.
n: 285 v: 2. re deant. l: redeant
n. 286 v: 8 insusione l: infusione
n. 290. v: 11. Nunnus Porro, l: Nunnus. Porro
n: 298 v: 1 c it l: cit
n: 299. v. 9. pctat l: petat
n: 311. v: 8 redire amissa gratia l: non redire amissam gratiam.
n: 316. v: 7 aterna l: æterna
n: 317 v: 2. affirmatiua ratio l: affirmatiuè. Ratio est
n: 220. v: 6. absoiuta l: absoluta.
n: 323. v. 1 appulatur l: appellatur
n: 324 v: 2. Iensu l: sensu.
Ibid. v: 11. peceauit l: peccauit
Ibid: v: 18. iustisicatum l: iustificatum.
n: 328 v: 2. Nisi fortè *imprimi debuit cursiuâ.*
Ibidem v: 3. dicere. In his l: dicere, in his
n: 341 v: 15. Est & alia. *debuit imprimi à capite.*
n: 349. v: 16. tanta, non sit l: tanta non sit,
n: 367 v. 9. respondetur l: Respondetur
Jbidem v: 14. dici l: dicere.
n: 368 v: 1. quæ l: quod

E R R A T A.

n: 367 v: 9 Respondetur l: RESPONDETVR
Ibid. v: 14 dici l: dicere.
n. 368. v: 1 quæ l. quod

TRACTATV II.

DISPVTATIONE VI.

num: 1. In hac materia &c. *debuit imprimi cursiua*
Ibidem v: 5. inferius l: alibi
n: 10 v: 8. producit l: producat
Ibid. v. 9. quid l: quod
Ibid. v: 12 cum vterq; l: vterq;
n: 18 v: 3 addlata l: addita
n. 22. v: 11. Peccata sunt. *debuit imprimi cursiua.*
n: 24 v: 8. verò. l: vero
n: 30. v: 8. conclusione l: eo nc
n: 44. v. 17. parta l: parte
n: 52. v. 15. meminit l: meminerit
n: 84. v. 8. debet l: debent
n: 101 v: 11. necesiario l: necessario
n: 102 v: 18. ponatura l: ponatur absoluo
n: 104 v. 1. prositio l: propositio
n: 105 v. 18. absenti scripto l: absenti, scripto
n: 106 v: 9 Sacramdntalem l: Sacramentalem.
n: 120 v: 7. ita non nisi l: non nisi, liberè

O M I S S A.

DISPVTATIONE I.

Numero 24. versu 17. post ly duo. Omissum noto
num: 35 ver: 4. post ly methodus. O: inprimis adhibetur
n: 113. v: 15. post ly deberet O: non.

DISPVTATIONE II.

n: 15. v: 18. post ly alterius. O: sed non est necesse vt virtus ad alterum, quoquo modo attendat primò & per se ad æqualitatem quæ sit ad Ius alterius.
N: 61. v. 4. vel potius 91 post ly peccatum o: est membrum.
n. 92. v. 10. post ly rationi, o: & eius dictaminibus.
n: 123. v. 3. post ly ad turpitudinem o: Peccati.
n. 148. v. 8. post ly in Petro o. Et eadem.

DISPVTATIONE III.

num. 27. v. 16. post ly vbi o. Et ad formalitatem Vnionis.
n. 175. v. 7 post ly potest o. aliquis.
n. 303. v. 8 post ly extrinseci o: &
n. 314. v. 6 post ly ex o: ly Trident.
n. 329. v. 7. post ly est o: esse (præsenti
n. 331 v: 14 post ly connexe o: ita & in-
n. 351 v. 7. post ly se ipsa o: seu inquantum non supponit pro sanctificatione.
n. 354 v. 13. post ly Decretum o: Ex quo iam
n. 359 v. 11 post ly condonationis o. Est.
n. 576 v. 11. post ly 71. o. auctoritate vt
n. 415. v. 6. post ly operantis o. non.
n. 526 v. 12. post ly probaret o: ex natura sua possibilem esse intellectum boni, cui impossibile esset subnecti volitionem boni, idq; ex intrinsecis principijs, & ex natura intellectionis, casu quo Deus.

DISPVTATIONE IV.

n. 34. v. 9. post ly vt tria o: sanctum.
n. 71. v. 16. post ly quia o. dicit
n. 238 v. 16. post ly enim o. circa.

DISPVTATIONE V.

n. 310 v. 3. post ly mortificatis o. tribue-
n. 355. v. 4. post ly autem o. id (re
n. 371 v. 1. post ly potest o. hinc

DISPVTATIONE VI.

n. 14. v. 3. post ly essentiales. o: materiales. (test
n. 97 v. 18 post ly suppositione o. dici po-
Ibidem post à ly o. Ego, nec à ly.